

ספר

כתר תורה

הנקרא בלשון קדמונינו

תאג

והוא המשה חומשי תורה

עם תרגום אונקלוס ועם תרגום רבינו סעדיא גאון וללה"ה בלשון ערבי מועתק מספרי תימן המדויקים ישנים נושנים מכמה מאות שנים כאשר עין הקורא תחוינה מישרים. ונלוה אליו ס' חלק הדקדוק על המקרא. חיבור המאה"ג הר"ר יחייא בן כה"ר יוסף צאלח וללה"ה שהיה ראב"ד ור"מ ומ"צ בעי"ת צנעא ואגפיה. ועם דקדוק התרגום הועתק מכתובת יד מספרים ישנים נושנים כאשר עין הקורא תחוינה בהקדמתו. ועם ההפטרות מקרא. עם תרגום יונתן בן עזיאל וללה"ה.

חלק ראשון

ספר בראשית

יצא לאור פעם ראשונה ע"י השתדלות המגיהים הר"ר שלום ׳ כה"ר יוסף עראקי כ"ץ הי"ו.
ומשנהו הר"ר אברהם ׳ כה"ר חיים נדאף הי"ו.

נדפס

תובכ"א **ירושלם** פעה"ק

בשנת בונה ירושלם ה' לפ"ק

בדפוס ה"ר שמואל הלוי צוקערמאן ושותפו הי"ו

הסכמת הרב הגאון הגדול, מעוז ומגדול, ראשון לציון, עמ"ר מוהר"ר יעקב שאול אלישר שליט"א

אנא נפשאי ראשון לציון הח"מ לפעלא טכא אמינא איישר למע"כ המשתדלים החכמים השלמים, מבחר עצמים, יראים ושלמים, כמה"ר שלום יוסף עראקי הכהן יצ"ו וכמה"ר אברהם חיים אלנדאף יצ"ו שהתאמצו בכוחם ובאונם להוציא לאור תעלומה בהדפסת ספר התורה הזה בכיבוד רבינו **סעדיא גאון** ז"ל בשפה ערבית על ס' בראשית באותיות מרובעות גדולות ומהודרות למען ירוץ קורא בו, וממנו תועלת יקר נמצא לאחינו התימנים העי"א במקומותם למושבותם, היודעים ומבינים שפת ערבי שימצאו בזה נחת לחנך ללמד ולדי צא"ק מבני עדתינו המכירים היטב השפה הנז' ויוכלו להתקדם בלמוד מקראי קדש על בוריון מבלי לבלות זמן רב מאביב ימי עלומיהם המסוגלים להתקדמותם. ובכן אבקש מכל אשר יגיע להם תועלת ממעשה ידי המשתדלים הי"ו הנז' כי יריקו להם נדבתם. ויביאו את הברכה אל ביתם. למען יצעדו הלאה במלאכת הק' הזאת אשר החלו, ויחוקו ידיהם הרפות למען יבואו עד גמרה של המלאכה להביא על מכבש הרפוס גם ארבעת החומשים הנשארים. ולא ירבעו חלילה תחת משא החובות שלוו בעד המצוה הזאת ובוה יתנו ג"כ כבוד להגאון הנז' ז"ל לכל יהיה באורו ככלי שבור ח"ו על כי לא יצא לאור ע"כ התורה ואצ"ל שלא ישיגו את גבולם שום בר ישראל להרפים הבאור הזה בין בארץ ובין בחו"ל בלי רשיון המשתדלים הנז' עד תום חמש עשרה שנה מיום הנז' הלאה, ושארית ישראל לא יעשו עולה. ויה"ר חפץ ה' יצליח ביד המשתדלים הי"ו הנז', וזכות התורה הק' והרס"ג ז"ל יגן על העושים והמעשים פעתירת החותם בברכה ראש הרבנים באה"ק ת"ו החו' פעה"ק ירוש' ת"ו ביום ט' לחו' זו ש' התרנ"ה ליצירה ברב עז ושלום:

הצעיר **יעקב שאול אלישר** ס"ט

בא סי' יש"א ברכה הי"ו

(מקום החותם)

זכרה אלקי למעלה אחינו היראים הרמים ארבעים אדני' כס"ף המשתדלים להוציא לאור יקרונ' הספר היקר הזה אשר מעולם לא שופתו עין רוא'ה. הולים זהב סמ"ס ויתנו לכסף מוצא אגב דוחקיה'ו. דחקו ונכנסו ליטול כל א' מהם חלק במצוה הרכה הזאת איש איש לפי ערכו ככרכת ה' אשר נתן לו העשיר ל'ו ירבה והדל לא ימעיט לתת פורונו לגשת אל הקודש. וזאת תורת הקדשים. וזאת תורת העולה על כל העובר על הפקודים על ש"ר האל"ף ספרים האלה.

280	סי' יוסף בן שלום דאר וסי' דוד חי ח' משה הנז' הלוי הי"ו
40	סי' שלמה אברהם ג'א'ת.
40	סי' שלום אברהם עמר.
40	סי' יחיא דוד עראקי הכהן.
20	סי' שלמה ב"ר יוסף עראקי הכהן ואחיו חיים.
20	סי' ישראל ב"ר יוסף מסעוד.
20	סי' שלום יחיאל כסאר.
20	סי' יחיאל שלום סרי הלוי.
20	סי' אברהם שלום הכהן.
20	סי' שלום דוד גמאל.
20	סי' שלום יוסף טובי וסעיד יחיאל משה.
20	סי' יוסף דוד גמאל ושלום יוסף הכהן.
20	סי' שלום יחיא נדאף.
20	סי' יעיש יחיאל קצ'אעי ושלמה שלום מהפוז'.
20	סי' שלמה יוסף חאזי.
20	סי' מאיר ב"ר חיים נדאף וחביריו.
20	ח"ר יורא אהרן חמר הכהן.
20	ח"ר שלום שלמה חמדו הלוי.
20	ח"ר יוסף ב"ר סעדיא צפורה ושמואל חיים ד'הבאני.
20	סי' שלמה משה גמאל.
20	סי' שלום מחבוב ומאיר שלמה מזרחי.
20	סי' אהרן שלום מסעוד וחביריו.
20	סי' אברהם שלמה לוי וחביריו.
20	סי' משה יחיאל קנבור וחביריו.
20	סי' ישועה משה גמאל וחביריו.
20	סי' יחיאל ב"ר סעדיא שריאן ושכר כהן.
20	סי' יחיאל שלמה עראקי הכהן וחביריו.
20	סי' אהרן יוסף דאר.
20	סי' שלום יחיאל כ'רף וחביריו.
20	סי' שמואל אהרן וחביריו.
20	סי' משה יחיאל קהא וחביריו.
20	סי' יוסף שלום שרפי וחביריו.

יה"ר חפץ ה' בידם יצליח ויזכו לגומרה. ברוך והררה. וזכות התורה הקדושה וזכות לומדיה תיטקות של בית רבן הבל שאין בו חטא. עליהם תגן. אלף המגן. ויהי שלום בחילם. ושלוה בכל גבולם. ובתיהם שלום כנה"ר וכנא"ה הבעה"ח ברוב עוז ושלום. פעה"ק ירו'שלום ת"ו ביום שנכפל בו כי טוב ל"ה למטמ'נים שנת המישרים ארחותם לפ"ק תרנ"ה.

נאם **שלום ב"ר יוסף עראקי הכהן** הי"ו ס"ט. נאם **אברהם ב"ר חיים נדאף** ס"ט.

בסימנא בראשית א טבא

הג"ה למנחה וב"ה

מִיָּא דַּמְעַל לְרַקִּיעָא . וְהוּהּ בֵּן : פְּצַנַּע
 אֱלֹהֵי אֲנֹלֵד . וּפְצַל בֵּין אִמָּא אֲדִי מִן רוּנְהָ .
 וּבֵין אִמָּא אֲדִי מִן פּוּקָה . פּוּכָאן כְּדָאךְ : וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לְרַקִּיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר
 יוֹם שְׁנִי : וַקְרָא יי' לְרַקִּיעָא שָׁמַיָא . וְהוּהּ
 רִמְשׁ וְהוּהּ צִפּוֹר יוֹם תְּנַיִן : וּסְמָא אֱלֹהֵי
 אֲנֹלֵד סְמָאָא . לְמָא מְצָא מִן אֲלִיל
 וְאִנְהָר יוֹם תְּאַנִּי : פ

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים וַקּוּז הַפְּיִים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
 אֶל־מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיּוֹבֵשָׁה
 וַיְהִי־כֵן : וַאֲמַר יי' . יִתְכַנְּשׁוּן מִיָּא . מִתַּחַת
 שָׁמַיָא לְאֶתֶר חַד . וְתִתְחַזֵּי יִבְשֶׁתָא . וְהוּהּ
 בֵּן : פִּשְׁא אֱלֹהֵי . אֵין יִגְתַּמַּע אֲדִמָּא . מִן תַּחַת
 אִסְמָא אֲלִי מוֹצֵעַ וְאֶחָד . וַיִּצְהַר אִיבָאָם .
 פּוּכָאן כְּדָאךְ : וַיִּקְרָא אֱלֹהִים : לַיּוֹבֵשָׁה
 אֶרֶץ וְלַמְּקוֹה הַיָּם קְרָא יָם וַיִּרְא אֱלֹהִים
 כִּי־טוֹב : וַקְרָא יי' לַיּוֹבֵשֶׁתָא אֶרֶץ . וְלַבַּיִת
 כְּנִישֶׁת מִיָּא קְרָא יָמִי . וְחֹזָא יי' אֲרִי
 טַב : פִּסְמָא אֱלֹהֵי אִיבָאָם אֶרֶץ . וּמִרְאָם
 אִמָּא בְּחָאֲרָא . לְמָא עֵלַם אֱלֹהֵי אֵין דְּאֵךְ
 גִּיד : וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים : תִּדְשָׂא הָאֶרֶץ דְּשָׂא
 עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינֵי
 אֲשֶׁר זָרְעוּבֵי עַל־הָאֶרֶץ וַיְהִי־כֵן : וַאֲמַר
 יי' . תִּדְרֹאִית אֶרֶץ דִּתְאַה . עֶסְבָּא דְּבַר
 זֶרְעִיהָ מִזְדַּרַּע . אֵילָן פִּירִין . עֵבִיד פִּירִין
 לְזִנְיָה . דְּבַר זֶרְעִיהָ בֵּיהָ עַד אֶרֶץ . וְהוּהּ
 בֵּן : פִּשְׁא אֱלֹהֵי . אֵין תְּכִרָא אֶרֶץ כְּרָאָא .
 וְעֵשֶׂבָא דִּו חַב . וּשְׁגֵרָא דִּו תְּמַר . מְכַרְג
 תְּמַר לְאַצְנָאפָה . מַה גִּרְסָה מִנְהָ עֵלָא
 אֶרֶץ . פּוּכָאן כְּדָאךְ : וְתוֹצֵא הָאֶרֶץ דְּשָׂא
 עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵיהּ וְעֵץ עֵשֶׂה פְּרִי
 אֲשֶׁר זָרְעוּבֵי לְמִינֵיהּ וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי־
 טוֹב : וַאֲפִיקַת אֶרֶץ . דִּתְאַה . עֶסְבָּא דְּבַר

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
 הָאָרֶץ : בְּקִדְמִין בָּרָא יי' יֵת
 שְׁמַיָּא וְיֵת אֶרֶץ : אֲוֹל מָא כִּלְק אֱלֹהֵי .
 אִסְמָאֵוֹת וְאֶרֶץ : וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ
 וּבְהוֹ וְחִשְׁךְ עַל־פְּנֵי תְּהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים
 מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמַּיִם : וְאֶרֶץ . תּוֹת צִדִּיָּא
 וְרִיקְנִיָּא . וְחִשְׁבָּא עַל אִפִּי תְּהוֹמָא . וְרוּחָא
 מִן קִדְם יי' . מִנְשַׁבָּא עַל אִפִּי מִיָּא : וְאֶרֶץ
 כְּאִנְתָּ גְאֻמְרָה מִסְתַּבְּחָרָה . וְצִלָּאָם עֵלָא
 וְגַה אֲנֹמֵר . וְרִיחַ אֱלֹהֵי . תְּהֵב עֵלָא וְגַה
 אִמָּא : וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי־אֹר וַיְהִי־אֹר :
 וַאֲמַר יי' יְהִי נְהוֹרָא . וְהוּהּ נְהוֹרָא : פִּשְׁא
 אֱלֹהֵי אֵין יְכוּן נוֹר . פּוּכָאן נוֹר : וַיִּרְא אֱלֹהִים
 אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר
 וּבֵין הַחֹשֶׁךְ : וְחֹזָא יי' . יֵת נְהוֹרָא אֲרִי טַב .
 וַאֲפִרִּישׁ יי' . בֵּין נְהוֹרָא וּבֵין חֹשְׁבָּא : פִּלְמָא
 עֵלַם אֱלֹהֵי אֵין אֲנֹר גִּיד . פְּצַל בֵּין אֲנֹר
 וְאֶצְלָאָם : וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְלְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ
 קְרָא לַיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד :
 וַקְרָא יי' לְנְהוֹרָא יָמִמָּא . וְלַחֹשְׁבָּא קְרָא
 לַיְלָא . וְהוּהּ רִמְשׁ וְהוּהּ צִפּוֹר יוֹם חַד :
 וּסְמָא אֱלֹהֵי אֲוֹקָאֵת אֲלֵנֹר נְהָאֲרָא .
 וְאֲוֹקָאֵת אֲלֵצְלָאָם לַיְלָא . לְמָא מְצָא מִן
 אֲלִיל וְאִנְהָר יוֹם וְאֶחָד : פ

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רַקִּיעַ בְּתוֹךְ הַפְּיִים וַיְהִי
 מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם : וַאֲמַר יי' .
 יְהִי רַקִּיעָא בְּמִצִּיעוֹת מִיָּא . וַיְהִי מִפְּרִישׁ .
 בֵּין מִיָּא לְמִיָּא : פִּשְׁא אֱלֹהֵי . אֵין יְכוּן גִּלְד
 פִּי וּסְטָא אִמָּא . וַיְכוּן פִּאֲצֵלָא בֵּין אִמָּאִין :
 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הַרְקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַפְּיִים
 אֲשֶׁר מִתַּחַת לְרַקִּיעַ וּבֵין הַפְּיִים אֲשֶׁר מֵעַל
 לְרַקִּיעַ וַיְהִי־כֵן : וְעַבְד יי' יֵת רַקִּיעָא .
 וַאֲפִרִּישׁ . בֵּין מִיָּא דְּמִלְרַע לְרַקִּיעָא . וּבֵין

* ב' רבתי

ס פר חלק הדקדוקא) פסיק בין תיבת אלקים לאור בכל התיוגאן. (ב) אין פסיק בין תיבת אלקים לתיבת ליבשה ברוב התיוגאן.
 (ג) תדשא חתיי בגעיא והרלת בשוא נח (מהר"י בשירי ו"ל). (ד) תיבת ותוצא אולא הארץ אתי דשא תלשה ימניה ברוב התיוגאן.
 א (בתר תורה)

זרעיה מוֹדְרַע לִזְנוּהִי . וְאִרְן עֶבֶד פִּירִין .
דָּבַר זִרְעִיה בִּיה לִזְנוּהִי . וְחֹזֵא יִי אָרִי
טַב : פִּאכְרֹגַת אֶרֶץ כְּלֵאָא . עֶשְׂבֵא דִו
חֵב לֵאצְנֵאפֵה . וְשֹׁגֵר מִכְרַג תִּמְר . מֵא
זִרְעֵה מִנֵּה לֵאצְנֵאפֵה . לִמָּא עֵלַם אֱלֹהֵ
אֵן דֹּאךְ גִּיִּיד : וְיִהִי־עֶרְב וְיִהִי־בֹקֵר יוֹם
שְׁלִישִׁי : וְהָוָה רִמְשׁ וְהָוָה צִפְר יוֹם תְּלִיתִי :
וְלִמָּא מִצָּא מִן אֲרִיִל וְאִנְהֵאֵר יוֹם תְּאַרְת :

פ

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מֵאֲרַת בְּרִקְיעַ הַשָּׁמַיִם
לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ
לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וְלַיָּמִים וּשְׁנָיִם : וַאֲמַר
יִי . יְהוֹן נְהוּרִין בְּרִקְיעַ דְּשָׁמַיָא . לֵאפְרִשָׁא .
בֵּין יַמְמָא וּבֵין לִילִיָא . וְיְהוֹן לְאֹתִין וְלַזְמַנִּין .
וְלַמְּנֵי בְּהוֹן יוֹמִין וּשְׁנַיִן : פִּשָׁא אֱלֹהֵ .
אֵן תְּכוּן אֲנוּאֵרֵא פִי גֵלְד אִסְמָא . תִּפְרוּ
בֵּין אֱלֹנְהֵאֵר וְאֲלִיל . וּיְכֻנָּאן אִיאַתֵּא
וְאֻקֵּאתֵא . וְאִיאַמָּא וּפְנִינָא : וְהָיוּ לְמֵאֲרַת
בְּרִקְיעַ הַשָּׁמַיִם לְהֵאֵר עַל־הָאָרֶץ וְיִהִי
כֵן : וְיְהוֹן לְנְהוּרִין בְּרִקְיעַ דְּשָׁמַיָא .
לְאִנְהֵרֵא עַל אֶרְעָא . וְהָוָה כֵּן : וְתְכוּן
אֲנוּאֵר פִּי גֵלְד אִסְמָא . לְתַצִּי עֵלֵא אֶרֶץ .
פְּכֵאן כְּדֹאךְ : וְיַעֲשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי
הַמֵּאֲרַת הַגְּדֻלִים אֶת־הַמֵּאֲוֵר הַגְּדֹל
לְמִשְׁלַת הַיּוֹם וְאֶת־הַמֵּאֲוֵר הַקָּטָן
לְמִשְׁלַת הַלַּיְלָה וְאֶת הַכּוֹכָבִים : וְעֶבֶד
יִי . יֵת תְּרִין נְהוּרִיָּא רַבְרִבִּיָּא . יֵת נְהוּרִיָּא
רַבָּא לְמִשְׁלַט בִּימְמָא . וְיֵת נְהוּרִיָּא זְעִירָא
לְמִשְׁלַט בְּלִילִיָּא . וְיֵת כּוֹכְבֵיָּא : פְּצַנַע
אֱלֹהֵ . אֲנִיִּירִין אֶעְצִימִין . אֲדִנּוּר אֲרֵאכְבֵּר
לֵאצְנֵאפֵה פִי אֱלֹנְהֵאֵר . וְאֲנוּר אֲלֵאצְנֵר
לֵאצְנֵאפֵה פִי אֲלִיל . וְאֲלִכּוּאכְב : וְיֵתֵן אֲתֵם
אֱלֹהִים בְּרִקְיעַ הַשָּׁמַיִם דְּהֵאֵר עַל־הָאָרֶץ :
וְיֵהֵב יֵתְהוֹן יִי בְּרִקְיעַ דְּשָׁמַיָא . לְאִנְהֵרֵא
עַל־אֶרְעָא : וְנַעֲרֵהָא אֱלֹהֵ פִי גֵלְד אִסְמָא .
רְתַצִּי עֵלֵא אֶרֶץ : וְלְמִשְׁלַ בַּיּוֹם וּבְלַיְלָה
וְלְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וְיִרְא
אֱלֹהִים כִּי־טוֹב : וְלְמִשְׁלַט בִּימְמָא
וּבְלִילִיָּא . וְלֵאפְרִשָׁא . בֵּין נְהוּרִיָּא וּבֵין
חֹשֶׁךְ . וְחֹזֵא יִי אָרִי טַב : וְלֵאצְנֵאפֵה

פִי אֱלֹנְהֵאֵר וְאֲלִיל . וְלִתְפְרוּ בֵּין אֲנוּר
וְאֲצְנֵאפֵה . לִמָּא עֵלַם אֱלֹהֵ אֵן דֹּאֲלַךְ גִּיִּיד :
וְיִהִי־עֶרְב וְיִהִי־בֹקֵר יוֹם רְבִיעִי : וְהָוָה
רִמְשׁ וְהָוָה צִפְר יוֹם רְבִיעִי : וְלִמָּא מִצָּא
מִן אֲרִיִל וְאִנְהֵאֵר יוֹם רֵאבַע :

פ

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָצוּ הַיָּמִים שָׂרָץ נֶפֶשׁ
חַיָּה וְעוֹף יַעֲוֹפֵף עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי
רִקְיעַ הַשָּׁמַיִם : וַאֲמַר יִי . יִרְחֲשׁוּן מֵיָא .
רְחִישׁ נֶפֶשׁא חַיָּתֵא . וְעוֹפֵא יִפְרַח עַל־
אֶרְעָא . עַל אִפִּי רִקְיעַ שְׁמַיָּא : פִּשָׁא אֱלֹהֵ
אֵן יִסְעִי מִן אִמָּא . סֵאעֵ דִו נֶפֶס חַיָּיה . וְטֵאֵר
יִטִּיר עֲלֵי אֶרֶץ . קְבֵלַת גֵּלְד אִסְמָא : וְיִבְרָא
אֱלֹהִים אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֻלִים וְאֶת כָּל־
נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמִשֶׁת אֲשֶׁר שָׂרָצוּ הַיָּמִים
לְמִינֵהֶם וְאֶת כָּל־עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וְיִרְא
אֱלֹהִים כִּי־טוֹב : וְיִבְרָא יִי . יֵת תַּנִּינֵיָּא
רַבְרִבִּיָּא . וְיֵת כָּל נֶפֶשׁא חַיָּתֵא דְּרַחֲשָׁא .
דְּאֶרְחִישׁוּ מֵיָא לִזְנוּהוֹן . וְיֵת כָּל עוֹפֵא
דְּפִרַח לִזְנוּהִי . וְחֹזֵא יִי אָרִי טַב : פְּכֹלֵק
אֱלֹהֵ . אֲדִתְנַאנִין אֶלְעֵצָאִם . וְסֵאֵר אֲלִנְפּוּס
אֲלַחִיָּה אֲלֵדֵאבָה . אֲתִי סַעַת מִן אֱלֵמָא
לֵאצְנֵאפֵהָא . וְכֹל טֵאֵר דִּו גִּנְחָא
לֵאצְנֵאפֵהָא . לִמָּא עֵלַם אֱלֹהֵ אֵן דֹּאֲלַךְ
גִּיִּיד : וְיִבְרַךְ אֲתֵם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ
וּרְבוּ וּמִלְּאוּ אֶת־הַיָּמִים בַּיָּמִים וְהַעוֹף יִרְבַּ
בְּאֶרֶץ : וְיִבְרַךְ יֵתְהוֹן . יִי לְמִימְר . פּוֹשִׁין
וְסִנּוּ . וּמְלוּ יֵת מֵיָא בִּימְמָיָא . וְעוֹפֵא יִסְנִי
בְּאֶרְעָא : וְכֵאֲרַךְ אֱלֹהֵ פִיהֶם . וְקֵאֵר
הֵאכְמָא . אֲתִמְרוּ וְאֲכַתְרוּ . וְעִמּוּ אֲלִמָּא
אֲלֵדִי פִי אֲלִכְחֵאֵר . וְאֲלִטֵאֵר יִכְתֵּר פִּי
אֲלֵאֶרֶץ : וְיִהִי־עֶרְב וְיִהִי־בֹקֵר יוֹם חַמִּישִׁי :
וְהָוָה רִמְשׁ וְהָוָה צִפְר יוֹם חַמִּישִׁי : וְלִמָּא
מִצָּא מִן אֲרִיִל וְאֱלֹנְהֵאֵר יוֹם כְּאִמָּס :

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה
לְמִינֵהָ בְּהֵמָה וּרְמִשׁ וְחַיִּת־אֶרֶץ
לְמִינֵהָ וְיִהִי־כֵן : וַאֲמַר יִי . תִּפְיִק אֶרְעָא .
נֶפֶשׁא חַיָּתֵא לִזְנוּהִי . בְּעִיר וּרְחִישׁ . וְחַיִּת
אֶרְעָא לִזְנוּהִי . וְהָוָה כֵּן : פִּשָׁא אֱלֹהֵ . אֵן תְּכֻרַג
אֶרְעָרִין . נֶפּוּס חַיָּיה לֵאצְנֵאפֵהָא . בְּהֵאִימָא

ודביבא. וזחש אלארץ לאצנאפהא.
 פכאן כדאך: ויעש אלהים את-חית
 הארץ למינה ואת-הבהמה למינה ואת
 כל-רמש האדמה למינהו וירא אלהים
 כי-טוב: ועבד יי' ית-חית ארעה לונה.
 וית בעירא לונה. וית. כל-רמשא דארעה
 לונה. וחוא יי' ארי טב: וצנע אלה
 וחש אלארץ לאצנאפה. ואלבהאם
 לאצנאפהא. וסאיר דביב אלארץ
 לאצנאפה. למא עדם אלה אן דאלך
 גייד: ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו
 כדמותנו וירדו ברגת הים ובעוף השמים
 ובבהמה ובכל-הארץ ובכל-הרמש הרמש
 על-הארץ: ואמר יי'. נעביר אנשא.
 בצלמנא כדמותנא. וישלטון בנוני ימא
 ובעופא דשמיא. ובבעירא ובכל ארעה.
 ובכל רחשא דרחיש על ארעה: קאל
 אלה. נצנע אנסאנא. בצורתנא כשבהנא
 מסלמא יסתולון עדא סמך אלבחר
 וטאיר אסמא. ואלבהאם וגמיע אלארץ.
 וסאיר אלדביב אלדאב עדי אלארץ:
 ויברא אלהים את-האדם בצלמו בצדם
 אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם:
 וברא יי' ית-אדם בצלמיה. בצדם אלהים
 ברא יתיה. דבר ונקבא ברא יתהון:
 פכלק אלה אדם בצורתה.
 מסלמא כלקה. דבר ואנתא כלקהם:
 ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים
 פרו ורבו ומלאו את-הארץ ובבשה ורדו
 ברגת הים ובעוף השמים ובכל-חית
 הרמש על-הארץ: וברך יתהון יי'. ואמר
 דהון יי'. פושו וסגו. ומלו ית ארעה ותקופו
 עלה. ושלוטו. בנוני ימא ובעופא דשמיא.
 ובכל חיתא דרחשא על ארעה: ובארך
 אלה פיהמא. וקאל להמא. אתמרו
 ואכתרו. ועמו אלארץ ואמרכוהא.
 ואסתולו. עדא סמך אלבחר וטאיר
 אלסמא. וסאיר אלחיואן אלדאב עלי
 אלארץ: ויאמר אלהים הנה נתתי לכם

את-כר-עשב זרע זרע אשר ער-פני כר-
 הארץ ואת-כל-העץ אשר-בו פרי-עץ
 זרע זרע לכם יהיה לאכלה: ואמר יי'.
 הא יהבית לבון. ית כל עסבא דבר
 זרעיה מזרע. דעל אפי כר ארעה. וית
 כר אידנא. דביה פירי אידנא דבר זרעיה
 מזרע. לבון יהי למיכר: וקאל אלה.
 הודא קר אעשותכם. כל עשב דו חב.
 אלדי עלי ונה אלארץ. וכל שגר פיה
 תמר חב. יכון לכם מאכלא: ולכר-חית
 הארץ ולכל-עוף השמים ולכל הרמש
 על-הארץ אשר-בו נפש חיה את-כל
 ירק עשב לאכלה ויהי-כן: ולכל חית
 ארעה. ולכל עופא דשמיא. ולכל דרחיש
 על ארעה. דביה נפשא חיתא. ית כל
 ירוק עסבא למיכר. וחוא בן: ולגמיע
 וחשא-ארץ. וטאיר אלסמא. וסאיר מא
 ירב עלי אלארץ. אלדי פיה נפש חיה.
 גמיע עשב אלכצר מאכלא. פכאן כדאך:
 וירא אלהים את-כל-אשר עשה והנה
 טוב מאד ויהי-ערב ויהי-בקר יום הששי:
 וחוא יי' ית כל דעבד. והא תקון לחדא.
 והוא רמש והוא צפר יום שתיתי: למא
 עלם אלה אן גמיע מא צנעה גייד גדא.
 ולמא מצא מן אלליל ואלנהאר יום
 סאדם:

ויכלו השמים והארץ וכל-צבאם:
 ואשתכללו. שמיא וארעה וכל
 חיליהון: כמדת. ארסמאואת ואלארץ
 וגיושתם: ויכל אלהים ביום השביעי
 מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי
 מפל-מלאכתו אשר עשה: ושיצי יי'
 ביוםא שביעאה. עבדתיה דעבד. ונה
 ביוםא שביעאה. מפל עבדתיה דעבד:
 ואכמל אלה פי אדיום אלסאבע. כלקה
 אלדי צנע. ועטל פיה אן יכלק שיא.
 מן מא כלקה: ויברך אלהים את-יום
 השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מפל-
 מלאכתו אשר-ברא אלהים לעשות:

חלק הדקדוק (ה) בעלם אלהים. הרנוטו בעלם אלהים לא כמ"ש במ"ד גדול בעלמא דוי'. וגם בכל הרנוטו הרנוטו בעלם
 אלהים ועיקר לסוד נכמס: (ו) הטפחא בחיבת הרמשת בכל התינואן:

וּבְרִיךְ יי' ית יזמא שביעאה. וקדיש יתיה.
 ארי ביה נח מכל עבדתיה. דברא יי'
 למעבר: ובארך ללהפי אליום ארסאבע.
 וקדסה. אד עטל פיה אן יכלק שיא. מן
 מתל כלקה אלדי צנעה: פ ב
 אלה תולדות השמים והארץ בהבראם
 ביום עשות יהוה אלהים ארץ
 ושמים: ארץ תולדת שמיא. וארעא
 כד אתבריא. ביזמא. דעבר. יי' אלהים
 ארעא ושמיא: הדא נואשי ארסמאואת.
 וארארץ אד כלקו. פי וקת צנע אלה
 לארץ ולסמאואת: וכל שית השדה טרם
 יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח
 כי לא המטיר יהוה אלהים על הארץ
 ואדם אין לעבד את האדמה: וכד אידני
 חקלא. עד לא הוז בארעא. וכל עסבא
 דחקלא עד לא צמח. ארי לא אחית.
 יי' אלהים מטרא על ארעא. ואגש לית.
 למפלא ית ארמתא: וגמיע שגר
 אלצחרא. קבר אן יבון פי אלארץ. וגמיע
 עשבהא קבל אן יגבת. אד דם ימטר
 אלה עליה. ולא אנסאן כאן יפלאהא:
 ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני
 האדמה: ועננא הוה סליק מן ארעא.
 ומשקי ית כר אפי ארמתא: ובכאר כאן
 יצעד מנהא. פיסקי גמיע וגההא: ווייצר
 יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה
 ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש
 חיה: וברא יי' אלהים ית אדם. עפרא
 מן ארעא. ונפח באפוהי נשמתא דחיי.
 והות באדם רוח ממלא: פכלק אלה
 אדם. תראב מן אלארץ. ונפך פי
 אנפה נסמה אלחיוה. פצאר אדם נפסא
 נאטקא: ויטע יהוה אלהים גן בעדן מקדם
 וישם שם את האדם אשר יצר: ונצב.
 יי' אלהים. גנתא בעדן מלקדמין

ה' ועירא

ואשרי תמן. ית אדם דברא: פגנס אלה.
 גנאנא פי עדן שרקייא. וצייר תם. אדם
 אלדי כלקה: ויצמח יהוה אלהים מן
 האדמה כרעין נתמד למראה וטוב
 למאכל ועין החיים בתוך הגן ועין הדעת
 טוב ורע: ואצמח. יי' אלהים מן ארעא.
 כל אילן. דמרגג למחוי וטב למיכל.
 ואילן חייא במציעות גנתא. ואילן. דאכלי
 פירוהי חכמין בין טב לבייש: ואנבת אלה
 פי אלארץ. כד שגרה. חסן מנצרהא מנא
 ומייב מאכלהא. ושגרה אלחיוה פיוסט
 אלגנאן. ושגרה מערפה אלכיר ואלשר:
 ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם
 יפרד והיה לארבעה ראשים: ונהרא
 הוה סליק מעדן. דאשקאה ית גנתא.
 ומתמן מתפרש. והוי לארבעה רישי
 נהרין: ובאן נהר יכרג מן עדן. לוסקי
 ארגנאן. ומן תם יתפרק. פיציר ארבעה
 רוס: שם האחד פישון הוא הסבב את
 כל ארץ החוילה אשר שם הזהב: שום
 חד פישון. הוא דמקיף. ית כל ארע
 חוילה. דתמן דהבא: אסם אחרהמא
 אלניל. והוא ארמחיש בגמיע בלד זוילה.
 אלדי תם אלדהב: וזהב הארץ ההוא
 טוב שם הגדלח ואבן השהם: ודהבא.
 הארעא ההיא טב. תמן בדולחא ואבני
 בורא: ודהב דאלך אלבלד גייד. תם
 ארלולו והנארה אלבלור: ושם הנהר
 השני גיחון הוא הסובב את כל ארץ
 כוש: ושום נהרא תנינא גיחון. הוא
 דמקיף. ית כל ארע כוש: ואסם אלנהר
 אלתאני גיחון. הו אלמחיש. בגמיע בלד
 אלחבשה: ושם הנהר השלישי חדקל
 הוא הילך קדמת אשור והנהר הרביעי
 הוא פרת: ושום נהרא תליתאה דגלת.
 הוא דמתקד למדנהא דאתור. ונהרא

רביעאה

חלק הדקדוק (ז) כי לא המטיר וכו' תרגום ארי לא אחית יי' אלהים מטרא על ארעא. הקדים וברון השם למטרא שלא הסמיך השם לארץ: (ח) וייצר מלעיל (מהרי"ב), ט) תרגום אונקלוס לרוח ממלאא כי עיקר עבורת האדם לשי"ת בדיבור עסק התורה כמ"ש ודברתם וכו' הדיבור באדם מצד הנשמה. עוד צ"ל כי ידוע כי כח ביד החכמים לכרוא אדם כס' יצירה וכמ"ש רבא ברא גוברא אמנס לעולם אין בו כח הדיבור וכמ"ש מהאר"י מורחי בפ' בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור יעו"ש. לזה תרגם לרוח ממלאא ולאפוקי בריאת האדם שאין בו כח הדיבור ודו"ק:

רביעאה הוא פרת: ואסם אננהר
 אלתאלת אלדגדה. והו אלסאיר פי שרקי
 אלמוצל. ואלנהר אלראבע הו אלפראת:
 ויקח יהוה אלהים את האדם וינחהו בגן
 עדן לעבדה ולשמרה: ודבר יי אלהים
 ית אדם. ואשרייה בגנתא דעדן.
 למפלחה ולמשרה: תם אכר אלה אדם.
 ווצעה פי גנאן עדן. ליכדמה ויחפצה:
 ויצו יהוה אלהים על האדם לאמר מכל
 עץ הגן אכל תאכל: ופקיד יי אלהים.
 עד אדם למימר. מכל אילן גינתא מיכל
 תיכור: ואמרה אלה קאיא. מן גמיע
 שגר ארגנאן גאיז אן תאכל: ומעץ הדעת
 טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכרה
 ממנו מות תמות: ומאיקן. דאכלי פירוהי
 חכמין בין טוב לביש. לא תיכור מניה.
 ארי. ביזמא. דתיכור מניה ממת תמות:
 ומן שגרה מערפה אכיר ואלשר לא
 תאכל. פאן פי יום תאכל מנה תסתחק
 אן תמות: ויאמר יהוה אלהים לא טוב
 היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו:
 ויאמר יי אלהים. לא תקון. דיהי אדם
 ברחוהו. אעביד ליה סמך בקבריה:
 תם קאל אלה. דא כור. פי בקא אדם
 וחרה. אצנע לה עונא חדאה: ויצר יהוה
 אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת
 כל עוף השמים ויבא אל האדם דראות
 מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם
 נפש חיה הוא שמו: וברא יי אלהים מן
 ארעא. כל חית ברא וית כל עופא
 דשמיא. ואיתי לות אדם. למחוי מא
 יקרי ליה. וכל דהוה קרי ליה אדם. נפשא
 חיתא הוא שמויה: פחשר אלה מן ארעא.
 גמיע וחש אלצחרא וטאיר אלסמא. ואתא
 בהא אלא אדם. ליוריה מה יסמיה. פכל
 מא סמאה אדם. מן נפס חיה הו אסמיה
 אלי אלאן: ויקרא האדם שמות לכל
 הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה
 ולאדם לא מצא עזר כנגדו: וקרא אדם

שמהן. לכל בעירא ורעופא דשמיא.
 ולכל חית ברא. ולאדם. לא אשבח סמך
 בקבריה: פלמא סמא אדם אסמא.
 לגמיע אלבהאים וטאיר אלסמא. ווחש
 אלצחרי. ולם יגר לנפסה עונא חדאה:
 ויפל יהוה אלהים ותרדמה על האדם
 ויישן ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר
 תחתנה: ורמא יי אלהים שינתא. על
 אדם ורמך. ונסיב. חדא מעלעותיו. ומדי
 בשרא תחותה: פאוקע אלה סבאתא
 עלי אדם. ללא יחס פנאם. פאכר.
 ואחרא מן אצלאתה. וסד מכאנהא
 בלחם: ויבן יהוה אלהים את הצלע
 אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל
 האדם: ופנא יי אלהים ית עלעא. הנסיב
 מן אדם לאתתא. ואיתיה לות אדם:
 פכנא מנהא אמראה. ואתא בהא אלי
 אדם: ויאמר האדם זאת הפעם עצם
 מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה
 כי מאיש לקחה זאת: ואמר אדם. חדא
 זמנא. גרמא מורמי. ובסרא מבסרי.
 דדא יתקרי אתתא. ארי מפעדה נסיבא
 דא: פקאל אדם. הדה אלמרה שאהדת
 עצמא מן עצמי. ורחמא מן לחמי.
 פינבני אן תחמא אמראה. לאנהא מן
 אמר אכדת: על פן יעזב איש את אביו
 ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד:
 על פן ישבוק גבר. בית משכבי אבוי
 ואמיה. וידבוק באתתיה. ויהון לבסרא
 חד: דדאך יתוך ארגל. אבאה ואמה.
 וילאום זוגתה. פיכונא נסמא ואחדא:
 ויהיו שניהם ערופים האדם ואשתו ולא
 יתבששו: והו תרויהון ערטלאין. אדם
 ואתתיה. ולא מתבלמין: פכאנא גמיעא
 עריאנין. אדם וזוגתה. ולם יחתשמאן
 דאך: והנחש היה ערום מכל חית
 השדה אשר עשה יהוה אלהים ויאמר
 אל האשה אף כי אמר אלהים לא תאכלו
 מכל עץ הגן: וחויא הוה חכים. מכל

חיה

תיתפרא דעבריי אלהים ואמר לאתתא.
 בקושטא ארי אמר יי לא תיכרון מכל
 אילן גנתא : ואתעבאן כאן חכימא. מן
 גמיע היואן אלצחרא. אלדי כלקהמא
 אלה. פקאל לאמראה. איקניא קאל
 אלה. לאתאכלו. מןגמיע שגר אלגנאן :
 ותאמר האשה אל-הנחש מפרי עץ-הגן
 נאכל : ואמרת אתתא לחויא. מפרי
 אילן גנתא ניכול : פקארת לה. מן תמר
 שגר אלגנאן נאכל : ומפרי העץ אשר
 בתוך-הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו
 ולא תגעו בו פן-תמתון : ומפרי אילנא
 דבמציעות גנתא. אמר יי. לא תיכרון
 מניה. ולא תקרבון ביה. דלמא תמותון :
 רכן מן תמר אלשגרה. אלדי פי וסט
 אלגנאן. קאל אלה. לאתאכלו מנהא.
 ולא תדנו בהא. כלא תמותון : ויאמר
 הנחש אל-האשה לא-מות תמותון : ויאמר
 חויא לאתתא. לא ממת תמותון : פקאל
 דהא. לא מות תמותון : כי ידע אלהים
 כי ביום אכדכם ממנו ונפקחו עיניכם
 והייתם כאלהים ידעי טוב ורע : ארי גלי
 קדם יי. ארי. פיומא דתיכרון מניה.
 ויתפתח עיניכון. ותחון פרברבין. חכמין
 בין טוב דביש : לאן אלה עאדם. אן פי
 יום תאכלון מנה. תנפץ עיונכם. ותכונו
 כאלמלאוכה. עארפין באלכיר ואלשר
 בזואדה : ותרא האשה כי טוב העץ
 למאכל וכי תאוה-היא לעינים ונתמד
 העץ להשגיל ותקח מפריז ותאכל ותתן
 גם לאישה עמה ויאכל : וחזת אתתא.
 ארי טוב אילנא למיכל וארי אסו הוא
 לעינין. ומרגג אילנא לאסתכלא ביה.
 ונסיבת מאביה ואכדת. ויהבת אף
 דבעדה. עמה ואכל : פרמא ראת
 אלאמראה. אן אלשגרה טיבה ארמאכר
 שהייה אלמנצר. מנאא לאעקל. אכדת
 מן תמרהא ואכלת. ואעטת בעלהא
 איצא מעדהא ואכל : ותפקחנה עיני שניהם
 וידעו כי עירמם הם ויתפרו עדה תאנה

ויעשו להם חגרות : ואתפתחא עיני
 תרויהון. וידעו. ארי ערטרדין אינין.
 וחטימו לחון מדפי תינין. ועברו לחון
 זרוין : פאנפצת עיונהמא. פעלמא
 אנהמא עריאנין. פכייטא מן ורק אלתין.
 וצנעא להמא מיאזרא : וישמעו את-קול
 יהוה אלהים מתהלך בגן עדות היום
 ויתחבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים
 בתוך עץ הגן : ושמעו. ית קל מימרא דיי
 אלהים. מהלך בגנתא למנה יומא. ואטמר
 אדם ואתתיה. מן קדם יי אלהים. בגו
 אילן גנתא : פסמעא צות אלה. מאר פי
 אלגנאן ברפק בחרכה אלנהאר.
 פאכתבא אדם וזוגתה היא. מן בין ידי
 אלה. פי מא בין שגר אלגנאן : ויקרא
 יהוה אלהים אל-האדם ויאמר לו איכה :
 וקרא. יי אלהים לאדם. ואמר ליה אן
 את : פנאדא אלה באדם. וקאל לה
 מקררא אין אנת : ויאמר את-קלך שמעתי
 בגן ואירא כי-ערם אנכי ואחבא : ואמר.
 ית קל מימרך שמעית בגנתא. ודחילית.
 ארי ערטרדין אנה ואשמרית : קאר. אני
 סמעית צותך פי אלגנאן. פאתמית. אד
 אנה עריאן פאכתבית : ויאמר מי הגיד
 לך כי עירם אתה המן העץ אשר צויתך
 לבלתי אכל ממנו אכלת : ואמר. מן חוי
 לך. ארי ערטרדין את. המן אילנא.
 דפקדתך. בדיל דדא למיכל מניה
 אכלתא : קאר מן אכברך אנך עריאן. אמן
 אלשגרה. אלדי אמרתך. אן לא תאכל
 מנהא אכדת : ויאמר האדם האשה אשר
 נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל :
 ואמר אדם. אתתא דיהבת עמי. היא.
 יהבת לי מן אילנא ואכלית : קאר אדם.
 אלאמראה אלדי געלת מעי. היא עטתני
 מן אלשגרה פאכדת : ויאמר יהוה אלהים
 לאישה מה-זאת עשית ותאמר האשה
 הנחש השיאני ואכל : ואמר יי אלהים.
 לאתתא מאדא עבדת. ואמרת אתתא.
 חויא אטעיני ואכדית : פקאר אלה

קאילא . לא תאכל מנהא . פמלעזנה
אלארץ בסבבך . במשקה תאכלהא . טול
איאם היאתך : וקוץ ודרדר תצמיה לך
ואכלת את עשב השדה : וכופין ואטרין
תצמח לך . ותיכול ית עסבא דחקלא :
ושוכא ודראדרא תנבת לך . ותאכל
עשב אלצחרא : בזעת אפיה תאכל לחם
עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת
כי עפר אתה ואל עפר תשוב : בזיעתא
דאפך תיכול לחמא . עד דתתב
לארעא . דמנה אתברייתא . ארי עפרא
את . ולעפרא תתוב : בערק וגהך תאכל
אלמעאם . אי אן תרנע אי אלארץ .
אלדי אכזת מנהא . לאנך תראב . ולי
אלתראב תרנע : וקרא האדם שם
אשתו הוה כי הוא היתה אם לר-חי :
וקרא אדם . שום אתתיה חוה . ארי היא
חות אמהון דכל בני אנשא : פסמא אדם .
אפם זוגתה חוה . לאנהא כאנת אם כל
חי נאטק : ויעש יהוה אלהים לאדם
ולאשתו כתנות עור וילבשם : ועבר יי
אלהים . לאדם ולאשתיה . לבושין דיקר
על משך בסרהון ואלבישיון : זצנע אלה
לאדם וזוגתה . תיאב ברו וארבסהמא :

פ

ויאמר יהוה אלהים הן האדם היה
כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן
ישלח יהוה ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי
לעולם : ויאמר יי אלהים הא אדם הוה יחידאי
בעלמא מניה . למדע טוב וביש . וכען
דלמא יושיט ידיה . ויפב אף מאילן חייא .
וייכוד וייחי לעלם : תם קאר אלה . הודא
אדם קד צאר כואחד מנא . פי מערפה
אלכיר ואלשר . ולאן כדא ימד ידה .
ויאכד מן שגרה אלחיות . ויאכל ויחיא
אי אלדהר : וישלחהו יהוה אלהים מן
עדן לעבר את האדמה אשר לקח משם :
ושלחהו . יי אלהים מננתא דעדן . למפלה
בארעא . דאתברי מתמן : פטרדה אלה

מן

לאמראה מא דא צנעת . קארת .
אלתעבאן אמנאני פאכלת : ויאמר יהוה
אלהים ואלה הנחש פי עשית זאת ארו
אתה מכרה בהמה ומכל תנת השדה
על-גהנה תלך ועפר תאכל כל-ימי
חייך : ויאמר יי אלהים לחויה ארי עבדת
דא . ליט את מבר בעירא . ומכל חית
ברא . על מעך תיזיר . ועפרא תיכול כל
ימי חייך : פקאל אלה לארתעבאן אד
צנעת הרא בעלם . פאנת מלעון מוגמיע
אלבהאים . וגמיע וחש אלצחרא . ועלא
צדרד תסלך . ותראב תאכל טול איאם
חיאתך : ואיבה ואשית בנה ובין האשה
ובין זרעה ובין זרעה הוא ישופך ראש
ואתה תשופנו עקב : ודבבו אשוי . בנה
ובין אתתא . ובין בנה ובין בנהא . הוא
יהי דכיר מה דעבדת ליה מלקדמין . ואת
תהי נטר ליה לסופא : ועדאזה אנעלהא .
בינך ובין אלאמראה . ובין נסלך ונסלהא .
הו ישדכך אלראם . ואנת תלדנה
אלעקב : ס אל-

האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרנך
בעצב תלדי בנים ואל-אישך תשוקתך
והוא ימשל-בך : לאתתא אמר . אסנאה
אסני צערכי ועדוייכי . בצער תלידין
בנין . ולות בעליך תהי תיאובתך . והוא
ישלוט בך : וקאל ראלאמראה . לאבתרן
משמתך וחמלך . במשקה תלדין בנין .
ואלי בעלך יכון קיארך . והוא יתסלט
עליך : ס ולאדם
אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן
העץ אשר צויתך לאמר לא-תאכל ממנו
ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה
כל ימי חייך : ולאדם אמר . ארי קבילתא
דמימר אתתך . ואכדת מן אירגא .
דפקידתך למימר . לא תיכול מניה . ליטא
ארעא בדילך . בעמל תיכלינה . כל ימי
חייך : וקאל לאדם . אד קבדת קול זוגתך .
ואכלת מן אלשגרה . אלדי אמרתך

הלך הדקדוק (י) בזעת, מלרע ככל התנאן : (יא) עד שובך, תרגומו עד דתותהב, פי' ע"י אחרים כי בעל כרחך אתה חי ועל כרחך אתה מת, משא"כ לגי' הרפוס דתתוב : (יב) כי עפר אתה, אתה מלעיל (מהר"ב) : (יג) היה כאחד ממנו בא כולו כפתח בלא סמיכות כי אין על המיס סמיכות :

מן גנאן עדן. ליפלה אלארץ. אלדי
 אכר מנהא: ויגרש את האדם וישכן
 מקדם גן עדן את הפרבים ואת לחט
 התרב המתהפכת לשמר את דרך עץ
 החיים: ותרד ית אדם ואשרי מקדמו
 לגנתא דעדן ית כרוביא. וית שגן הרבא
 דמתהפכא. למיטר. ית אורח אילן
 תיבא: ולמא טרד אדם. אסכן שרקיאי
 מן גנאן עדן מלאיכא. ולמע סוף מתקרב.
 ליחפין. טריק שגרה אלהוזה: ס
 והארם ידע את תוה אשתו ותהר
 ותלד את קין ותאמר קנתי איש אתי
 יהוה: ואדם. ידע ית הוה אתתיה.
 ועדיאת וילידת ית קין. ואמרת. קנתי
 גוברא מן קיי: ואן אדם ואקע חוה זוגתה.
 פחמלת וולדת קין. קארת. קד רזקת
 רגלא מן ענד אלה: ותספ ללדת את
 אחיו את הבל ויהי הבל רעה צאן וקין
 היה עבר אדמה: ואסיפת למילד. ית
 אחוהי ית הבל. והוה הבל רעי ענא.
 וקין. הוה פלח בארעא: פעאודת וולדת
 אכיה הבל. פכאן הבל ראעי גנם. וקין.
 כאן יפלה אלארץ: ויהי מקץ ימים יבא
 קין מפרי האדמה מנחה ליהוה: והוה
 מסוף ימין. ואיתי קין. מאיבא דארעא.
 הורבנא קדם יי: פרמי כאן בעד אייאם.
 אתא קין מן תמר אלארץ. הדייה ללה:
 והבל הביא גם הוא מפכרות צאנו
 ומחלבהן וישע יהוה אל הבל ואל מנחתו:
 והבל איתי אף הוא. מפכירי עניה
 ומשמיניהן. והוה רעוא קדם יי. בהבל
 ובקורבניה: והבל אתא הו איצא. מן
 בכור גנמה ומן סמאנהא. פקבל אלה.
 הבל והדייתה: ואר קין ואל מנחתו לא
 שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו: ובקין
 ובקורבניה לא הוה רעוא. ויתקיף לקין
 לחדא. ואתכבישו אפוהי: וקין והדייתה
 דם יקבלהא. פאשתד עלא קין גדא.
 ווקע עלא וגהה חייאא: ויאמר יהוה אר-

קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך: ואמר
 יי לקין. למא תקיף לך. ולמא אתכבישו
 אפך: פקאל אלה לקין. דם אשתד עליך.
 ולם וקע וגהך: הלוא אסתיטיב שאת
 ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבך ואלך
 תשוקתו ואתה תמשל בו: הלוא אם
 תוטיב עובדך ישתביק לך. ואם לא
 תוטיב עובדך. ליום דינא חטאך נטיר.
 עתיד לאתפרעא מנך אם לא תתוב.
 ואם תתוב ישתביק לך: אלא אן גדת
 קבלת. ואן לם תגוד. פאין מא אתגהת
 כטאך ראבין. ואלך קיאדה. ואנת
 אלמסלט עדיה באראכתיאר: ויאמר
 קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בשדה
 ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו: ואמר
 קין להבל אחוהי. והוה במהויהוין פחקלא.
 וקם קין. בהבל אחוהי וקטליה: תם קאל
 קין להבל אכיה. פלמא כאנא פי אלצחרא.
 קאם קין. עלי הבל אכיה וקתלה: ויאמר
 יהוה אר קין אי הבל אחיך ויאמר לא
 ידעתי השמר אחי אנכי: ואמר יי לקין.
 אן דבל אחיך. ואמר לא ידענא. הנטר
 אחי אנכי: וקאל אלה לה מקדרא. אין
 הבל אחיך. קאל לם אעלם. אחאפין
 אכי אנא: ויאמר מה עשית קול דמי
 אחיך צעקים אלי מן האדמה: ואמר מא
 עבדתא. קל דם זרעין דעתידין למפק
 מן אחיך. קבדן קדמי מן ארעא: קאר
 מא דא צנעת. צות דם אחיך. צארך
 אליי מן אלארץ: ועתה ארוור אתה מן
 האדמה אשר פצתה את פיה לקחת
 את דמי אחיך מידך: וכען דיט את. מן
 ארעא דפתחת ית פומה. וקבילת. ית
 דמא דאחיך מן ירך: ושאן אנת מדעון.
 מן אלארץ ארדי פתחת פאהא. וקבלת
 דם אחיך מן ירך: פי תעבד את האדמה
 לאתספ תתיכחה לך גע ונר תהיה
 בארץ: ארי תפרח בארעא. לא תוספ
 למתן חילה לך. מטלטל וגלי תהי

בארעא

חלק הדקדוק (יד) ויבא קין, האולא בבית, והוא מלרע ועיין מ"ש בגליון הב"ד גדול על תובת ויבא לו יין ויישת אע"ג דלהתוא לא קי"ל כוונתו, בהא קי"ל כוונתו כיון שבכל התיוגאן כן הוא וע"פ המסורה: * ומחלבהן הבי"ת רפי בכל התיוגאן

ומחייאל. אוליד ית מתושאל. ומתושאל
 אוליד ית למך: תם ולד לחנוך עירר.
 ועירר אולד מחויאל. ומחייאל אולד
 מתושאל. ומתושאל אולד למך: ויקח
 לו למך שתי נשים שם האחת עדה ושם
 השנית צלה: ונסיב ליה למך הרתין
 נשין. שום חדא עדה. ושום תנייתא
 צלה: ואתכד לה למך זוגתאן. אסם
 אחרתמא עדה. ואראכרי צלה: ותלד
 עדה את יבל הוא היה אבי ישב אהר
 ומקנה: וילדת עדה ית יבל. הוא הוה.
 רבהון דיתבי משכנין ומרי בעיר: פולדת
 עדה יבל. הו כאן. אולד מן סכן לאכביה
 ומדך אלמאשיה: ושם אחיו יבל הוא
 היה אבי פלתיפש כנור ועונב: ושום
 אחוהי יבל. הוא הוה. רבהון דכד דמננן
 על פום נבדא ידעי זמר כנורא ואבובא:
 ואסם אכיה יבל. הו כאן אולד מן חמר
 אלטנבור וארקיתאר: וצלה גם היא
 ילדה את תובל קין לפש כד חרש נחשת
 וברזל ואחות תובל קין נעמה: וצלה אף
 היא. וילדת ית תובל קין. הוא הוה.
 רבהון דכל דידעי עבדת נחשא וברזלא.
 ואחתיה דתובל קין נעמה: וצלה הי
 איצא. ולדת תובל קין. והו כאן אולד
 ציכל גמיע צנעה אלנחאם ואלחדיד.
 וכאנת אכתה נעמה: ויאמר למך לנשיו
 עדה וצלה שמען קולי נשיו למך: האונה
 אמרתי כי איש הרגתי לפצעו וילד
 דחברתי: ויאמר למך דנשוהי. עדה
 וצלה שמעא קלי. נשיו למך. אציתא
 למימרי. דא גוברא קטילית דבריליה
 אנה סביל חובין לממת. ואף לא עידימא
 חבידית דבריליה ישתיצו זרעי: פקאל
 למך לנסאיה ואתקא. יא עדה וצלה
 אסמעא צותי. ויא נסא למך. אנצתא
 מקאלתי. אתרא קתלת רגלא בשגתי.
 או צבי בגראחתי: פי שבעתים יקם
 קין ולמך שבעים ושבעה: ארי לשבעה

בארעא: באן תפלהא. לא תעאוד אן
 תעטיך קואהא. נאיעא ונאידא תכון פי
 אלארץ: ויאמר קין אל יהוה גדוד עוני
 מנשא: ואמר קין קדם יי. סני חובי
 מלמשבק: פקאל קין בין ידי אלה. דנבי
 עצם מן אן יגפר: הן גרשת אתי היום
 מעל פני האדמה ומפניך אפטר והייתי
 נע ונר בארץ והיה כל מצאי יהרגני:
 הא תריכתא יתי ימא דין. מעל אפי
 ארעא. ומן קדמך לית אפשר לאטמרא.
 ואיהי. מטלטל וגלי בארעא. ויהי
 פד דישכחני יקטלני: פאן טרדתני
 אליום ען וגה אלארץ. הל מן בין ירוך
 אנסתר. ואן כנת נאיעא ונאידא פי
 אלארץ. כאן כל מן וגדני קתלני:
 ויאמר ליהוה דכל פליהרג קין שבעתים
 יקם וישם יהוה לקין אות דבלתי הבות
 אתו כל מצאו: ואמר ליה יי. פכין כל
 קטוליא קין. לשבעה דרין יתפרע מניה.
 ושוי יי דקין אתא. פדיל דלא למקטל
 יתיה פד דישכחניה: פקאל לה. לדאך
 כל מן קתל קין. יקאר בהכתירא. פגעל
 אלה לקין איה. ללא יקתלה כל מן
 וגדה: ויצא קין מלפני יהוה וישב בארץ
 נוד קדמת ערן: ונפק קין מן קדם יי.
 ויתוב בארע גדי ומטלטל דהות חשיבא
 ערוהי מלקדמין כגנתא דערן: פכרג
 קין מן בין ידי אלה. ואקאם פי בלד נוד
 שרקי ערן: וידע קין את אשתו ותהר
 ותלד את חנוך ויהי בנה עיר ויקרא שם
 העיר פשם בנו חנוך: וידע קין את אתיה.
 ועדיאת וילדת ית חנוך. והוה בני קרתא.
 וקרא שמה דקרתא. פשום פריה חנוך:
 פואקע קין זוגתה. פחמלת וולדת חנוך.
 פבנא קריה. וסמאהא באסם ולדה חנוך:
 ויגד לחנוך את עירר ועירר ילד את
 מחויאל ומחייאל ילד את מתושאל
 ומתושאל ילד את למך: ואת ילד לחנוך
 ית עירר. ועירר. אוליד ית מחויאל.

חלק הד קדוק טו) לכן כל הורג קין תרגומו כל קטוליא קין, רמו כי הרצחנים משורש קין באו כמ"ש האר"י ויל, טו) וישב בארץ
 נוד, תרגומו דהות עבירא עלוהי מלקדמין כגנתא דערן כגנתא בכ"ף לא בכ"ו"ת: יז) האונה, השו"א תחת האלף נח, (מהר"ב):
 ג (בתר תורה)

דָּרִין אֶתְּיָאוּ לְקַן. הֲלֹא לְדַמְךָ בְּרִיהַ
 שְׁבַעֲיִן וְשִׁבְעָה: פֶּאֶן כֹּאן כְּתִיר יִקְרָא
 בְּקִין. פֶּבֶלְמַךְ אֲכַתֵּר וְאֲכַתֵּר: וַיִּדַע
 אָדָם עוֹד אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא
 אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת כִּי יֵשֶׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע
 אַחֵר תַּחַת הַבֶּל כִּי תִרְגַּו קִין: וַיִּדַע אָדָם
 עוֹד יֵת אֶתְּתִיהַ. וַיִּלְדֶת בֶּר. וַקְרַת יֵת
 שְׁמִיהַ שֵׁת. אֲרִי אֲמַרְת. יֵהֵב לִי יֵי בֶר
 אַחֲרֹן. חֲלַף הַבֶּל. דְּקַטְלִיהַ קִין: וְאֵן אָדָם
 וְאִקַּע אֵיזָא זֹגְתָה. פֹּוֹדֶת אֲבִנָא.
 וְאִסְמַתָּה שֵׁת. קֶאלֶת. קֶד רֹזְקִנִי אֵלֶה
 אֲבִנָא אֲכִרָא. בֶרֶד הַבֶּל. אֵד קֶתְלָה
 קִין: וְלִשְׁת גַּם־הוּא יֵלֶד־בֶּן וַיִּקְרָא אֶת־
 שְׁמוֹ אָנֹשׁ אִז הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה:
 וְלִשְׁת אָף הוּא אֶתְּיָדִד בֶּר. וַקְרָא יֵת
 שְׁמִיהַ אָנֹשׁ. בְּכִין בְּיוֹמוֹהִי חָלוּ בְּנֵי
 אָנֹשׁ. מִדְּצִלָּאָה בְּשֵׁמָא דִּיִּי: וְוֹדֶד לִשְׁת
 אֵיזָא אֲבִנָא. וְאִסְמַתָּה אָנֹשׁ. חִינִיד
 תְּבַדְּלַת אֵלְדַעוּהַ בְּאִסְם אֵלֶה: ם

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא
 אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ:
 דִּין סֵפֶר. תּוֹלְדֹת אָדָם. בְּיוֹמָא. דְּבִרָא
 יֵי אָדָם. בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עֶבֶד יֵתִיהַ:
 הֲוֵא כְּתָאב שֵׁרָה תִיאֲרִיד אָדָם. כְּמָא
 אֵנָה פִי יוֹם כְּלָקָה אֵלֶה. בְּשִׁבְהַה מִסְלֵטָא
 צַנְעָה: זְכֹר וְנִקְבָּה בְּרָאם וַיְבָרֶךְ אֹתָם
 וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאם:
 דְּכֹר וְנִקְבָּא בְּרָאנֵן. וְבָרֶךְ יֵתְהוֹן. וַקְרָא
 יֵת שׁוֹמְהוֹן אָדָם. בְּיוֹמָא דְּאֶתְּבְּרִיאֵי:
 דְּכֹר וְאֲנִתִי כְּלָקָהמָא. וְבִאֲרַךְ פִּיהֶמָא.
 וְסִמְאָהמָא אָדָם. פִּי יוֹם כְּלָקָהמָא: וַיְחִי
 אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאֹת שָׁנָה וַיִּוֹלַד בְּדַמּוֹתָו
 בְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת: וַיְחִי אָדָם.
 מָאָה וַתֵּלְדֵתִין שְׁנַיִן. וְאֵלִיד בְּדַמּוֹתִיהַ
 דְּדָמִי דִּיהַ. וַקְרָא יֵת שְׁמִיהַ שֵׁת: וְלִמָּא
 עָאשׁ אָדָם. מָאָה וַתֵּלְדֵתִין סָנָה. אֵוֹלַד
 אֲבִנָא. בְּשִׁבְהַה כְּצוֹרְתָה. וְסִמְאָה שֵׁת:
 וַיְהִי יָמֵי אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת
 שְׁמֹנֶה מֵאֹת שָׁנָה וַיִּוֹלַד בְּנִים וּבָנוֹת: וַהוּוֹ

ס' רבתי

יָמֵי אָדָם. בְּתֵר דְּאֵוֹלִיד יֵת שֵׁת. תִּמְנֵי
 מָאָה שְׁנַיִן. וְאֵוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין: פֶּעֲאֵשׁ
 בַּעַד דְּאֲרַךְ. תִּמְאֵן מָאָה סָנָה. אֵוֹלַד
 פִּיהַא בְּנִין וּבִנָּתַת: וַיְהִי בְּדַיָּמֵי אָדָם
 אֲשֶׁר־הִי תִשְׁעַ מֵאֹת שָׁנָה וְשֹׁלְשִׁים שָׁנָה
 וַיָּמָת: וַהוּוֹ. כֶּד יָמֵי אָדָם דִּהוּא. תִּשְׁעַ
 מָאָה וַתֵּלְדֵתִין שְׁנַיִן. וּמִית: פֶּצֶאֶר גַּמִּיעַ
 עִמְרָה. תִּסַּע מָאָה וַתֵּלְדֵתִין סָנָה.
 וּמֵאֹת: ם וַיְחִי־שֵׁת חֲמִישׁ
 שָׁנִים וּמֵאֹת שָׁנָה וַיִּוֹלַד אֶת־אָנֹשׁ: וַיְחִי
 שֵׁת. מָאָה וַחֲמִישׁ שְׁנַיִן. וְאֵוֹלִיד יֵת אָנֹשׁ:
 וְלִמָּא עָאשׁ שֵׁת. מָאָה וְכִמְס סָנִין. אֵוֹלַד
 אָנֹשׁ: וַיְחִי־שֵׁת אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אָנֹשׁ
 שִׁבְעַ שָׁנִים וְשְׁמֹנֶה מֵאֹת שָׁנָה וַיִּוֹלַד בְּנִים
 וּבָנוֹת: וַיְחִי שֵׁת. בְּתֵר דְּאֵוֹלִיד יֵת
 אָנֹשׁ. תִּמְנֵי מָאָה וְשִׁבְעַ שְׁנַיִן. וְאֵוֹלִיד
 בְּנִין וּבָנִין: פֶּעֲאֵשׁ בַּעַד דְּאֲרַךְ. תִּמְאֵן
 מָאָה וְסִבְעַ סָנִין. אֵוֹלַד פִּיהַא בְּנִין וּבִנָּתַת:
 וַיְהִי כִלְיָמֵי־שֵׁת שְׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה
 וַתִּשְׁעַ מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וַהוּוֹ כֶּד יָמֵי שֵׁת.
 תִּשְׁעַ מָאָה וַתֵּרְתָא עֶסְרֵי שְׁנַיִן. וּמִית:
 פֶּצֶאֶר גַּמִּיעַ עִמְרָה. תִּסַּע מָאָה וְאֲתַנִּי
 עֶשֶׂר סָנָה. וּמֵאֹת: ם וַיְחִי אָנֹשׁ
 תִּשְׁעִים שָׁנָה וַיִּוֹלַד אֶת־קִינֵן: וַיְחִי אָנֹשׁ
 תִּשְׁעִין שְׁנַיִן. וְאֵוֹלִיד יֵת קִינֵן: וְלִמָּא עָאשׁ
 אָנֹשׁ תִּסַּעִין סָנָה. אֵוֹלַד קִינֵן: וַיְחִי אָנֹשׁ
 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־קִינֵן חֲמִישׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
 וְשְׁמֹנֶה מֵאֹת שָׁנָה וַיִּוֹלַד בְּנִים וּבָנוֹת:
 וַיְחִי אָנֹשׁ. בְּתֵר דְּאֵוֹלִיד יֵת קִינֵן. תִּמְנֵי
 מָאָה וַחֲמִישׁ עֶסְרֵי שְׁנַיִן. וְאֵוֹלִיד בְּנִין
 וּבָנִין: וְעָאשׁ בַּעַד דְּאֲרַךְ. תִּמְאֵן מָאָה
 וְכִמְסָה עֶשֶׂר סָנָה. אֵוֹלַד פִּיהַא בְּנִין
 וּבִנָּתַת: וַיְהִי כִלְיָמֵי אָנֹשׁ חֲמִישׁ שָׁנִים
 וַתִּשְׁעַ מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וַהוּוֹ כֶּד יָמֵי
 אָנֹשׁ. תִּשְׁעַ מָאָה וַחֲמִישׁ שְׁנַיִן. וּמִית:
 פֶּצֶאֶר גַּמִּיעַ עִמְרָה. תִּסַּע מָאָה וְכִמְס
 סָנִין. וּמֵאֹת: ם וַיְחִי קִינֵן
 שִׁבְעִים שָׁנָה וַיִּוֹלַד אֶת־מֶהֱלָאֵל: וַיְחִי
 קִינֵן שְׁבַעֲיִן שְׁנַיִן. וְאֵוֹלִיד יֵת מֶהֱדָאֵר:

ולמא

יָרַד. תִּשְׁעַ מֵאָה וּשְׁתַּיִן וּתְרַתַּיִן שָׁנָיִם וּמִית׃
פְּצָאָר גַּמְיַע עֲמָרָה. תִּסַּע מֵאִיה וְאֶתְנִין
וּסְתִין סָנָה. וּמֵאֵת׃ ס

וַיְחִי חֲנוּךְ חֲמִשׁ וּשְׁשִׁים שָׁנָה
וַיֹּלֶד אֶת־מֶתוּשֶׁלַח׃ וַיְחִי חֲנוּךְ. שְׁתַּיִן
וּחֲמִישׁ שָׁנָיִם. וְאֹלִיד יֵת מֶתוּשֶׁלַח׃ פִּלְמָא
עָאשׁ חֲנוּךְ. כַּמְסָה וּסְתִין סָנָה. אֹולֶד
מֶתוּשֶׁלַח׃ וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת־הָאָרְצִים
אַחֲרֵי הַוּלְדוֹ אֶת־מֶתוּשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
שָׁנָה וַיֹּלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וְהֵלֶךְ חֲנוּךְ
בְּדַחְלֵתָא דִּיִּי. בְּתֵר דְּאֹלִיד יֵת מֶתוּשֶׁלַח.
תִּלְתַּת מֵאָה שָׁנָיִם. וְאֹולִיד בָּנָיִן וּבָנָן׃ וּסְלַךְ
חֲנוּךְ פִּי טֵאֵעַת אֵלָה. בַּעַד מָא אֹולֶד

מֶתוּשֶׁלַח. תִּלְאֵת מֵאִיה סָנָה. אֹולֶד
פִּיהָא בָנָיִן וּבְנָאֵת׃ וַיְהִי כְּלִימֵי חֲנוּךְ
חֲמִשׁ וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה׃
וְהוּוּ כְּד יוֹמֵי חֲנוּךְ. תִּלְתַּת מֵאָה וּשְׁתַּיִן
וּחֲמִישׁ שָׁנָיִם׃ פְּצָאָר גַּמְיַע עֲמָרָה. תִּלְאֵת
מֵאִיה וּכְמָסָה וּסְתִין סָנָה׃ וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת־
הָאָלָהִים וַאֲיָנָנוּ כִּי־יִדְקַח אֶתְּוֹ אֱלֹהִים׃
וְהֵלֶךְ חֲנוּךְ בְּדַחְלֵתָא דִּיִּי. וְלִיתְוֵהִי אַרְי
אֲמִית יֵתִיה יִי׃ וּלְמָא סְלַךְ חֲנוּךְ פִּי טֵאֵעַת
אֵלָה. תּוֹפֵא וּקְבֻצָּה אֵלָה׃ ס

וַיְחִי מֶתוּשֶׁלַח שִׁבְעַ וּשְׁמֹנִים
שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֹּלֶד אֶת־לֶמֶךְ׃ וַיְחִי
מֶתוּשֶׁלַח. מֵאָה וְתַמְנָן וּשְׁבַע שָׁנָיִם.
וְאֹולִיד יֵת לֶמֶךְ׃ פִּלְמָא עָאשׁ מֶתוּשֶׁלַח.
מֵאִיה וּסְבַעַה וְתַמְאֲנִיִן סָנָה. אֹולֶד לֶמֶךְ׃
וַיְחִי מֶתוּשֶׁלַח אַחֲרֵי הַוּלְדוֹ אֶת־לֶמֶךְ
שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה
וַיֹּלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיְחִי מֶתוּשֶׁלַח. בְּתֵר
דְּאֹולִיד יֵת לֶמֶךְ. שִׁבְעַ מֵאָה וְתַמְנָן
וּתְרַתַּיִן שָׁנָיִם. וְאֹולִיד בָּנָיִן וּבָנָן׃ וְעָאשׁ
בַּעַד דְּאֶלְךְ. סְבַע מֵאִיה וְאֶתְנִין וְתַמְאֲנִיִן
סָנָה. אֹולֶד פִּיהָא בָנָיִן וּבְנָאֵת׃ וַיְהִי כְּלִי־
יְמֵי מֶתוּשֶׁלַח תִּשְׁעַ וּשְׁשִׁים שָׁנָה וְתִשְׁעַ
מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת׃ וְהוּוּ כְּד יוֹמֵי מֶתוּשֶׁלַח.
תִּשְׁעַ מֵאָה וְשְׁתַּיִן וְתִשְׁעַ שָׁנָיִם. וּמִית׃
פְּצָאָר גַּמְיַע עֲמָרָה. תִּסַּע מֵאִיה וְתִסַּעַה

וּלְמָא עָאשׁ קִינָן סְבַעִין סָנָה אֹולֶד מֶהֱלָאֵל׃
וַיְחִי קִינָן אַחֲרֵי הַוּלְדוֹ אֶת־מֶהֱלָאֵל
אַרְבָּעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלֶד
בָּנִים וּבְנָוֹת׃ וַיְחִי קִינָן. בְּתֵר דְּאֹולִיד
יֵת מֶהֱלָאֵל. תַּמְנֵי מֵאָה וְאַרְבָּעִין שָׁנָיִם.
וְאֹולִיד בָּנָיִן וּבָנָן׃ וְעָאשׁ בַּעַד דְּאֶלְךְ.
תַּמְאָן מֵאִיה וְאַרְבַּעִין סָנָה. אֹולֶד פִּיהָא
בָנָיִן וּבְנָאֵת׃ וַיְהִי כְּלִימֵי קִינָן עֶשְׂרִי
שָׁנִים וְתִשְׁעַ מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת׃ וְהוּוּ כְּל
יוֹמֵי קִינָן. תִּשְׁעַ מֵאָה וְעֶסְרִי שָׁנָיִם. וּמִית׃
פְּצָאָר גַּמְיַע עֲמָרָה. תִּסַּע מֵאִיה וְעֶשְׂרִי
סָנָיִם. וּמֵאֵת׃ ס

וַיְחִי מֶהֱלָאֵל חֲמִשׁ שָׁנִים וּשְׁשִׁים
שָׁנָה וַיֹּלֶד אֶת־יֶרֶד׃ וַיְחִי מֶהֱלָאֵל. שְׁתַּיִן
וּחֲמִישׁ שָׁנָיִם. וְאֹולִיד יֵת יֶרֶד׃ וּלְמָא עָאשׁ
מֶהֱלָאֵל. כַּמְסָה וּסְתִין סָנָה. אֹולֶד יֶרֶד׃
וַיְחִי מֶהֱלָאֵל אַחֲרֵי הַוּלְדוֹ אֶת־יֶרֶד
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלֶד
בָּנִים וּבְנָוֹת׃ וַיְחִי מֶהֱלָאֵל. בְּתֵר דְּאֹולִיד
יֵת יֶרֶד. תַּמְנֵי מֵאָה וְתִלְתַּיִן שָׁנָיִם. וְאֹולִיד
בָּנָיִן וּבָנָן׃ וְעָאשׁ בַּעַד דְּאֶלְךְ. תַּמְאָן
מֵאִיה וְתִלְאֵתִין סָנָה. אֹולֶד פִּיהָא בָנָיִן
וּבְנָאֵת׃ וַיְהִי כְּלִימֵי מֶהֱלָאֵל חֲמִשׁ
וְתִשְׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת׃
וְהוּוּ כְּד יוֹמֵי מֶהֱלָאֵל. תַּמְנֵי מֵאָה וְתִשְׁעִין
וּחֲמִישׁ שָׁנָיִם. וּמִית׃ פְּצָאָר גַּמְיַע עֲמָרָה.
תַּמְאָן מֵאִיה וּכְמָסָה וְתִסַּעִין סָנָה. פִּמֵּאֵת׃

ס וַיְחִי יֶרֶד שְׁתַּיִם
וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֹּלֶד אֶת־חֲנוּךְ׃
וַיְחִי יֶרֶד. מֵאָה וּשְׁתַּיִן וּתְרַתַּיִן שָׁנָיִם.
וְאֹולִיד יֵת חֲנוּךְ׃ פִּלְמָא עָאשׁ יֶרֶד. מֵאִיה
וְאֶתְנִין וּסְתִין סָנָה. אֹולֶד חֲנוּךְ׃ וַיְחִי־
יֶרֶד אַחֲרֵי הַוּלְדוֹ אֶת־חֲנוּךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת
שָׁנָה וַיֹּלֶד בָּנִים וּבְנָוֹת׃ וַיְחִי יֶרֶד. בְּתֵר
דְּאֹולִיד יֵת חֲנוּךְ. תַּמְנֵי מֵאָה שָׁנָיִם. וְאֹולִיד
בָּנָיִן וּבָנָן׃ וְעָאשׁ בַּעַד דְּאֶלְךְ. תַּמְאָן
מֵאִיה סָנָה. אֹולֶד פִּיהָא בָנָיִן וּבְנָאֵת׃
וַיְהִי כְּלִימֵי יֶרֶד שְׁתַּיִם וּשְׁשִׁים שָׁנָה
וְתִשְׁעַ מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת׃ וְהוּוּ כְּל יוֹמֵי

חלק חד קדוק י"ט) כי לקח אותו וכו' יש פה נגמין ארי לא אמית יתיה י"י, וכן מיישב רבי' בחיי ו'ל, ובנוסחאות שלנו ארי אמית יתיה י"י ועיין בתוס' ובפסוק ד' ע"ו ולדעתו דאין לשנות גירסתנו כי היא מסכמת לגרסת הרפוסים שכל דבר הנערך ונעלם קרי ליה סיתה דכיוצא בזה מצונו הרבה ודו"ק.

וסתין סנה. ומאת: ם ויחיי
למך שתים ושמיים שנה ומאת שנה
ויולד בן: ותיא למך. מאה ותמנן ותרתין
שנין. ואוליד בר: ולמא עאש למך. מאה
ואתנין ותמאנין סנה. אולד אבנא:
ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו
מפני שנו ומעצבון ידנו מן האדמה אשר
- אררה יהוה: וקרא ית שמוה. נח
למימר. דין. ינחמנא מעובדנא ומליאות
ידנא. מן ארעא. דרטה יי: וסמאה נח
קאירא. הרא. יעאזינא מן אעמאלנא
ומשקה אדינא. מן אלארץ. אלדי
לענהא אלה: ויחיי למך אתרי הולידו
את נח חמש ותשעים שנה וחמש מאות
שנה ויולד בנים ובנות: ותיא למך בתר
דאוליד ית נח. חמיש מאה ותשעין
וחמיש שנין. ואוליד בנין ובנין: ועאש
בעד דארך. כמס מאיה וכמסה ותסעין
סנה. אולד פיהא בנין ובנאת: ויהי כל
ימי למך שבע ושבעים שנה ושבע מאות
שנה וימת: והווי כל ימי למך. שבע
מאה ושבעין ושבע שנין. ומית: פצאר
גמיע עמרה. סבע מאיה וסבעה וסבעין
סנה. ומאת: ם ויחיי נח
בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם
את תם ואת יפת: והוה נח. בר חמיש
מאה שנין. ואוליד נח. ית שם ית תם
ות יפת: ולמא כאן נח. אבן כמס מאיה
סנה. אולד שם חם ויפת: ויהי ביה חד
האדם רוב על פני האדמה ובנות ידו
להם: והוה בר שריאו בני אנשא. למסני
על אפי ארעא. ובנתא אתילידו להון:
ולמא אבתדא אלנאם. אן יכתרו עלי
וגה אלארץ. וודד להם בנאת: וירא:
בני האלהים את בנות האדם כי טבת
הנה ויקח להם נשים מכל אשר פחרו:
וחזו בני רברביא ית בנת אנשא. ארי
שפירן אינין. ונסיבו להון נשין. מכל
דאתרעיו: וראו בני אלשארף בנאת

אלעאמה. אנהן חסאן. ואתכדו להם
נסאא. מן גמיע מא אכתארו: ויאמר
יהוה לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם
הוא בשר והיו ימי מאה ועשרים שנה:
ואמר יי. לא יתקיים דרא בישא הדין
לעלם. בדיל דאינון בסרא ועובדיהון
מקולקלין. ארפא יהיב להון. מאה
ועשרין שנין אם יתובון: פקאל אלה. לא
יגמר רוחי פי הולאי אלנאם ארי אדהר.
אר הם בשריון. ותכון מרתהם. מאיה
ועשרין סנה: הנפלים היו בארץ בימים
ההם וגם אחרי כן אשר יבאו בני
האלהים אל בנות האדם וילדו להם המה
הגברים אשר מעולם אנשי השם: גיבריא.
הווי בארעא ביומיא האינין. ואף בתר בן.
דעאלין בני רברביא דות בנת אנשא.
וילידו להון. אינון גיבריא. דמעלמא
אנשין דשמא: וכאן אלגבאברה פי
אלארץ פי דאלך אלזמאן. ובעד דאלך
איצא. כאן ידכל בני אלשארף ארי
בנאת אלעאמה חראמא. פולדאן להם.
הם אלגבאברה. אלדי מן אדהר דו
אלאסמא: פ

וירא יהוה כי רבה רעת האדם בארץ
וכלי יצר מחשבת לבו רק רע כל היום:
ותווא יי. ארי סגיאת. בישת אנשא
בארעא. וכל יצרא מחשבת לביה. לחוד
ביש כל יומא: ולמא ראי אלה. אן
כתר שר אלנאם פי אלארץ. וגמיע
כאמר אפכאר קלובהם. שר מחץ טול
אלזמאן: וינחם יהוה כי עשה את
האדם בארץ ויתעצב אל לבו: ותב יי
במימריה. ארי עבד ית אנשא בארעא.
ואמר במימריה למתבר תוקפהון
ברעיותיה: פתואעדהם אלה. כמא
צנעהם פי אלארץ. ואוצל אלמשקה אלי
קלובהם: ויאמר יהוה אמתה את האדם
אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם
עדי בהמה עדי רמש ועדי עוף השמים

חלק הדקדוק (כ) אררה ל' ומפיק ה"א (מהר"ב): (כא) אשר יבאו, תי' יבאו באת"י לא באול"א בן הוא בכל התנאן וגם ברפוסים:

ארעא : פקאל אלה לנח . קד דנא אנל
 כל בשרי בין ידיי . אז אמתלת אלארץ
 מן קבדהם צלמא . והאנאמהלכהם מנהא :
 עשה לך תבת עצי גפר קנים תעשה
 אתה תבנה וכפרת אתה מבית ומחוץ
 בגפר : עבד לך תיבתא דאעין דקדרום .
 מדורין תעבד ית תיבתא . ותחפי יתה .
 מניו ומברא בכופרא : אצנע לך תאבותא
 מן כשב ארשמשאר . ואצנעהא טבקאת .
 וקפרהא . מן דאכל ומן כארג באלקפר :
 וזה אשר תעשה אתה שלש מאות אמה
 ארך התבה חמשים אמה רחבה ושלשים
 אמה קומתה : ודין . דתעבד יתה . תלת
 מאה אפין . אורכא דתיבתא . חמשין
 אפין פותיה . ותלתין אפין רומה : והדא
 מקדאר מא תצנעהא . תלאת מאיה
 דראע טולהא . וכמסין ערצהא . ותראתין
 סמכתא : צהר . תעשה לתבה ואל אמה
 תכלנה מלמעלה ופתח התבה בצדה
 תשים תחתים שנים ושלשים תעשה :
 ניהור תעבד לתיבתא . ולאמתא
 תשכללינה מלעילא . ותרעא דתיבתא
 בסטרה תשוי . מדורין ארעאין . תננין
 ותליתאין תעבדינה : ואצנע להא ציאה
 ואלי דראע תכמרהא מן אלעלו . וצייר
 להא באבא פי גאנבהא . אספארא .
 ותואניא ותואלתא תצנעהא : ואני הנני
 מביא את המבול מים על הארץ לשחת
 כל בשר אשר רוח חיים חיים מתחת
 השמים כל אשר בארץ ינוע : ואנא .
 האנא מיתי ית טופנא מיא על ארעא .
 לתכלא כל בסרא . דביה רוחא דחיי .
 מתחות שמיא . כל דבארעא ימות :
 והאנא אתי בטופאן אלמא ערי אלארץ .
 לאהלך כל בשרי . לדי פיה רוח אלחיות .
 מן תחת אלסמא . וכל מא פי אלארץ
 יתופא : והקמתי את בריתי אתך ובאת
 אליה תבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך
 אתך : ואקים ית קימי עפך . ותיעול

לתיבתא

חלק הדקדוק א) והקמתי את בריתי , כל אוריתא חסר בר מן חר מלא יו"ד והקמתי כתיב דאם בחקתי , וה' כתיב כן
 כנביאים וכתובים , ותלת מלא דמלא :
 ד (בתר תורה)

כי נחמתי כי עשיתם : ואמר יי . אמחי
 ית אנשא דבריתי מעל אפי ארעא .
 מאנשא עד בעירא . עד רחשא ועד
 עופא דשמיא . ארי תבית במימרי ארי
 עבדתינון : פקאל אלה . אמחו אלנאם
 אלדי כלקתהם ען ונה אלארץ . מן
 אנסאן אלי בהימה . אלי דביב ואלי
 טאור אלסמא . אז תואעדתהם
 במא כלקתהם : ונח מצא חן בעיני יהוה :
 ונח . אשבת רחמין קדם יי : ונח ונר
 חצאא ענר אלה : קמו פים סי אמציה .

וטפטור בישעיה ס"ב הן עברי : דרו לסנחת שבת ובה

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים
 היה בדרתיו אתה אלהים התהקדנח :
 ארין תולדת נח . נח . גבר זכאי . שלום
 הוה בדרוהי . ברחלתא דיין הליך נח :
 הדא שרח תיאליד נח . וכאן נח . רגלא
 צאלהא צחוחא פי אניאלה . פי טאעה'
 אלה סלך נח : ויורד נח שלשה בנים
 אתישם אתיהם ואתיפת : ואליד נח
 תלתא בנין . ית שם ית חם וית יפת :
 ואולד נח תלאתה בנין . שם וחם ויפת :
 ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא
 הארץ חמס : ואתחבלת ארעא מן קדם
 יי . ואתמליאת ארעא חטופין : ואנפסדת
 אלארץ מן בין ידי אלה . ואמתלת צלמא :
 וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה
 פי השחית כל בשר את דרכו על הארץ :
 וחזא יי . ית ארעא והא אתחבלת . ארי
 תבילו כל בסרא . אנש אורחיה על
 ארעא : וראה אלה אז קד אנפסדת .
 באן אפסר כל בשרי . טריקה עליהא :
 ויאמר אלהים לנח קץ
 כל בשר בא לפני כי מדאה הארץ חמס
 ספנייהם והנני משחיתם את הארץ : ויאמר
 יי לנח . קצא דכל בסרא עאל לקדמי .
 ארי אתמליאת ארעא . חטופין מן קדם
 עובדיהון בישעיא . והאנא מחבילהון עם

לתיבתא. את. ובנד. ואתתך ונשי בנד.
 עמד: ואתבת עהדי מעך. ותדכל אלי
 אלתאבות. את ובניך. וזוגתך ונסא
 בניך מעך: ומפל־החי מפל־בשר שנים
 מזל תביא אלהתבה להחיות אתך זכר
 ונקבה יהיו: ומפל־דחי. מפל־בסרא.
 תרין מפולא. תעיל לתיבתא לקיימא
 עמד. דבר ונוקבא יהון: ומן כל חי. מן
 גמיע אלבשר. אזואגא מן אלכל. תדכל
 אלי אלתאבות לוחיון מעך. דבר ואנתי
 יכונו: מהעוף למינהו ומן הבהמה למינה
 מפל־רמש האדמה למינהו שנים מפל־
 יבאו אלקיך להחיות: מעופא לזוהי. ומן
 בעירא לזנה. מזל. רחשא דארעא
 לזוהי. תרין מפולא. ייעדון דותך לקיימא:
 מן אלטאיר לאצנאפה. ומן אלבהאים
 לאצנאפהא. ומן סאיר דכוב אלארץ
 לאצנאפה. אזואגא מן אלכל. ידכלון
 מעך לוחיון: ואתה קח־ך מפל־מאכל
 אשר יאכל ואספת אלקי ויהי לך ולהם
 לאכלה: ואת סב לך. מפל־מיכל
 דמתאכיל. ותכנוש דותך. ויהי לך.
 וזהון דמיכל: ואנת פכד לך. מן כל טעאם
 יוכל. וצמה אלקי. ויכון לך. ודהם מאכלא:
 ויעש נח פכל אשר צוה אתו אלהים פן
 עשה: ועבר נח. פכל. דפקוד יתיה. יי
 פן עבר: וצנע נח. גמיע מא אמרה
 אלה. כדאך צנע: ויאמר יהוה לנח בא־
 אתה וכל־ביתך אלהתבה פיי־אתך
 דאיתי צדיק לפני בדור הזה: ואמר יי
 לנח. עזל את וכל אנש ביתך לתיבתא.
 ארי יתך חיותי. זכאי קדמי בדרא הדין:
 וקאל אלה לנח. אדכל את ונמיע אלך
 אלי אלתאבות. פאני ראיתך. צאלחא
 בין ידיי פי הדא אלגיד: מפל־הבהמה
 הטהורה תקח־לך שבעה שבעה איש
 ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא
 שנים איש ואשתו: מפל־בעירא דכיא.
 תסב לך. שבעה שבעה דבר ונוקבא.

ומן בעירא. דליתוהי דכי. תרין דבר
 ונוקבא: מן גמיע אלבהאים אלטאהרה.
 תאכל. סבעה סבעה דכורא ואנאתא.
 ומן אלבהאים. אלתי ליסת בטאהרה.
 זוגין דכורא ואנאתא: גם מעוף השמים
 שבעה שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על־
 פני כל־הארץ: אף מעופא דשמיא.
 שבעה שבעה דבר ונוקבא. לקיימא
 זרעא עד אפי כל ארעא: ואיצא מןטאיר
 ארסמא. סבעה סבעה דכורא ואנאתא.
 לוחיון עלי ונה אלארץ: פי לימים עוד
 שבעה אנכי ממטיר עדי־הארץ ארבעים
 יום וארבעים לילה ומחיתי את־כָּל־
 היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה:
 ארי לזמן יומין עוד שבעה. אנא מחית
 מטרא על ארעא. ארבעין וממין. וארבעין
 לידון. ואמחי. ית כל יקומא דעבדית.
 מעד אפי ארעא: פאן ארי סבעה איאם.
 אנא ממטר עלי אלארץ. ארבעין זמא.
 וארבעין לילא. ואמחו גמיע אלנאם
 אלדי צנעתהם. ען ונה אלארץ: ויעש
 נח פכל אשר צוהו יהוה: ועבר נח. פכל
 דפקודיה יי: וצנע נח. בגמיע מא אמרה
 אלה: ונח בן־שש מאות שנה והמפול
 היה מים עדי־הארץ: ונח. בר שית מאה
 שנין. ומופנא הוה. מיא על ארעא:
 וכאן נח. אבן סת מאיה סנה. חין כאן
 מא אלטופאן עלי אלארץ: ויבא נח
 ובניו ואשתו ונשי־בניו אתו אלהתבה
 מפני מי המפול: ועאל נח. ובנוהי.
 ואתתיה ונשי בנוהי. עמיה לתיבתא.
 מן קדם מי טופנא: פרכל נח. וזוגתה
 ונסא בניה. מעה אלי אלתאבות. מן
 קבר מא ארטופאן: מן־הבהמה הטהורה
 ומן־הבהמה אשר איננה טהרה ומן־העוף
 וכל אשר־רמש עדי־האדמה: מן בעירא
 דכיא. ומן בעירא. דליתוהי דכי. ומן
 עופא. וכל דרחיש עד ארעא: מן
 אלבהאים אלטאהרה. ומן אלבהאים.

אלדי

חלק הרקרוק ב) ויבא נח, השופר ביו"ד והוא סלעיל: ג) וכל אשר, הטפחא בתיבת וכל בכל התניאן:

אלדי ליסת בטאהרה. ומן אלטאיר. וסאיר אלדאב עלי אלארץ: שנים שנים באו אלנח אלחתיבה וזכר ונקבה באשר צוה אלהים אתנח: תרין תרין. עאלו עם נח. לתיבתא דכר ונוקבא. כמא דפקיד יי ית נח: אזואג אזואג. דכל ארי נח. אלי אלתאבות דכור ואנאת. כמא אמרה אלה: ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו עלהארץ: והוה לזמן שבעה יומין. ומי טופנא. הוה על ארעא: ולמא כאן בעד סבעה יאם. כאן מא אלטופאן עלי אלארץ: בשנת ששי מאות שנה דחיינח בחדש השני בשבעה עשר יום דחדש ביום הוה נבקעו פלמענית תהום רבה וארבת השמים נפתחו: בשנת שית מאה שנין דחיי נח. בירחא תנינא. בשבעת עסרא יומא לירחא. ביומא הרין. אתבועו כל מבועי תהום רבה. וכיו דשמיא אתפתחא: פי סנת סת מאיה מן עמר נח. פי אשר אלתאני. פי יום סבעה עשר מנה. פי דאלך אליום. תשקקת עיון אלגמר ארעצאם. ורואון אלסמא אנפתחת: ויהי הנשם עלהארץ ארבעים יום וארבעים לידה: והוה מטרא נחית על ארעא. ארבעין ימין. וארבעין לידון: ואקאם ארמטר עלא אלארץ. ארבעין יומא. וארבעין לידא: בעצם היום הוה בא נח ושםיהם ויפת בנינח ואשת נח ושדשת נשי בניו אתם אלחתיבה: בכרן יומא הרין עאר נח. ושם וחס ויפת בני נח. ואתת נח. ותלת נשי בנוהי. עמהון דתיבתא: פי דאת דאלך אליום דכל נח. ושם וחס ויפת בניה. וזוגתה ותלאיתה נסוה בניה. מעהם ארי אלתאבות: המה וכל החיה למינה וכל הבהמה למינה וכל הרמש הרמש עלהארץ למינה וכל העוף למינהו כל צפור כל כנף: אינון וכל חיתא לזנה. וכל בעירא לזנה. וכל רחשא. דרחיש על ארעא לזנהו. וכל

עופא לזנהו. כל צפר כל דפרח: הם וגמיע אוחש לאצנאפה. וגמיע אבהאים לאצנאפהא. וסאיר אלדביב. אדראב עלי אלארץ לאצנאפה. וגמיע אלטאיר לאצנאפה. כל טאיר דו גנאח: ויבאו אלנח אלחתיבה שנים שנים מכל הפשר אשר בו רוח חיים: ועאלו עם נח לתיבתא. תרין תרין מכל בסרא. דביה רוחא דחיי: ודכלו אלי נח אלי אלתאבות. אזואג אזואג מן כל בשרי. אלדי פיה רוח ארחיוה: והבאים זכר ונקבה מכל בשר באו באשר צוה אתו אלהים ויסגר יהוה בעדו: ועאליא. דכר ונוקבא מכל בסרא עאלו. כמא דפקיד יתיה יי. ואנין יי במימריה עלוהי: ואלדאכלין. דכור ואנאת מן כל בשרי דכלו. כמא אמרה אלה. וחגב אלה דונה: ויהי המבול ארבעים יום עלהארץ וירפו הפים וישאו אתחתיבה ותרום מעל הארץ: והוה טופנא. ארבעין יומין על ארעא. וסגיאו מיא. ונטלו ית תיבתא. ואתרמת מעד ארעא: ולמא אקאם אלטופאן. ארבעין יום עלי אלארץ. כתר אדמא. פחמל אלתאבות. וארתפעת עין וגה לארץ: ויגברו הפים וירפו מאד עלהארץ ותקדחתיבה עדפני הפים: ותקיפו מיא. וסגיאו לחדא על ארעא. ומהלכא תיבתא על אפי מיא: ולמא עצם אלמא. וכתר גרא עלי אלארץ. סארת אלתאבות עלי וגה למא: והמים גברו מאד מאד עלהארץ ויכסו כל ההרים הגבהים אשר תחת כל השמים: ומיא. תקיפו. לחדא לחדא על ארעא. ואתחפיו. כל טוריא רמיא דתחות כל שמיא: ועצם אלמא. גרא עלי אלארץ. ונטא. גמיע ארגבאר אלשאמכה. אלדי תחת גמיע אדסמא: חמש עשרה אמה מלמעלה גברו הפים ויכסו ההרים: חמש עשרי אמן מדעילא. תקיפו מיא. ואתחפיו טוריא: ולמא עצם אלמא. כמסה עשר דראע עלי

אלא־ארץ. ותגַּמַּת אלגבאל: ויגֹוע כָּל־
 בָּשָׂר | הִרְמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ בְּעוֹף וּבְבִהֵמָה
 וּבַחַיָּה וּבְכָל־הַשָּׂרִץ הַשָּׂרִץ עַל־הָאָרֶץ
 וְכָל־הָאָדָם: וּמִית. כָּל־בְּסָרָא דְרַחִישׁ עַל
 אֲרֻעָא. בְּעוֹפָא וּבְבַעִירָא וּבַחַיָּתָא. וּבְכָל
 רַחֲשָׂא דְרַחִישׁ עַל אֲרֻעָא. וְכָל אִנְשָׂא:
 תּוֹפֵא כָּל בָּשָׂרִי דֹאבְעִי אֶל־אֲרֻץ. מִן
 טָאִיר אֲרִי בַהִימָה אֲלִי וְחַשׁ. וּסְאִיר
 אֲלֻדְבִיב אֲלֻדָּאבְעִי אֶל־אֲרֻץ. וְכָל
 אֲלֻנָּאס: כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת־רוּחַ חַיִּים בְּאִפְיוֹ
 מִכָּל אֲשֶׁר בְּחַרְבָּה מֵתוּ: כָּל. דְּנִשְׁמַת
 רוּחַ חַיִּין בְּאִפְוֵהוּ. מִכָּל דְּבִיבִשְׁתָּא מִיתוּ:
 כָּל מִן נִסְמָה רוּחַ אֲלֻחִיזָה פִי אֲנַפָּה. כָּל
 מָא פִי אֲלֻנְפָאָה מֵאֵתוּ: וַיִּמַּח אֶת־כָּרִי־
 הַיּוֹקִים | אֲשֶׁר עַד־פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאֲדָם
 עַד־בְּהֵמָה עַד־רִמְשׁ וְעַד־עוֹף דְּשָׁמַיִם
 וַיִּמַּח מִן־הָאָרֶץ וַיִּשְׂאֵר אֶדְ נַח וְאֲשֶׁר
 אֵתוּ בַתְּבָה: וּמָחָא. יֵת כָּל יְקוּמָא דְעַל
 אִפִּי אֲרֻעָא. מֵאִנְשָׂא עַד בְּעִירָא עַד
 רַחֲשָׂא וְעַד עוֹפָא דְשָׁמַיָא. וְאֶת־מַחִיאוּ מִן
 אֲרֻעָא. וְאֶשְׁתָּאֵר בְּרַם נַח. וְדַעֲמוּיָה
 בְּתִיבְתָא: וּמָחָא אֲלֻמָּא. כָּל אֲרֻנָּאס אֲדִי
 עַד־י וְגַה אֲלֻאֲרֻץ. מִן אֲנִסְאֵן אֲלִי בַהִימָה
 אֲלִי דְבִיב וְאֲלִי טָאִיר אֲלֻסְמָא. וְאִמַּתְחוּ
 מִן אֲלֻאֲרֻץ. וְתִבְקָא נַח פִּקְט. וּמִן מַעָה
 פִּי אֲלֻתֵאבּוֹת: וַיִּגְבְּרוּ הַפְּיִם עַל־הָאָרֶץ
 חֲמִשִּׁים וּמֵאֵת יוֹם: וְתִקִּיפוּ מִיָּא עַל
 אֲרֻעָא. מָאָה וְחֲמִשִּׁין יוֹמִין: וְלִמָּא עֲצַם
 אֲלֻמָּא עַל־י אֲלֻאֲרֻץ. מֵאִיָּה וּכְמִסִּין יוֹמָא:
 וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נַח וְאֶת כָּל־חַיָּה וְאֶת־
 כָּל־בְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵתוּ בַתְּבָה וַיַּעֲבֹר
 אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיִּשְׁכּוּ הַפְּיִם: וְדָכִיר
 יי יֵת נַח. וַיֵּת כָּל חַיָּתָא וַיֵּת כָּל בְּעִירָא.
 דְעִימָיָה בְּתִיבְתָא. וַאֲעַבֵּר יי רוּחָא עַל
 אֲרֻעָא. וְנַחוּ מִיָּא: דָּכַר אֱלֹהֵי נַח. וְגַמִּיעַ
 אֲלֻחֻשׁ וְאֻבְהָאִים. אֲדִי מַעָה פִי אֲלֻתֵאבּוֹת.
 פֹּאמֵר אֱלֹהֵי רִיחַ עַד־י אֲלֻאֲרֻץ. סָכַן בַּהֵא
 אֲלֻמָּא: וַיִּסְכְּרוּ מַעִינַת תְּהוֹם וְאֲרַבַּת
 הַשָּׁמַיִם וַיִּפְלֵא הַגִּשְׁמִם מִן־הַשָּׁמַיִם:

וְאִסְתְּכְּרוּ מִפְּוֵעֵי תְהוֹמָא. וְכִוִּי דְשָׁמַיָא.
 וְאֶת־כָּלִי מִטְרָא מִן שָׁמַיָא: וְאִנְסַדַּת עֵינִין
 אֲלֻגְמֹר. וְרוֹאזִין אֲלֻסְמָא. וְאִנְחַבְסִם אֲלֻמִּטְר
 מִן אֲלֻסְמָא: וַיִּשְׁכּוּ הַפְּיִם מֵעַד הָאָרֶץ
 הַלּוֹךְ וַיִּשׁוּב וַיַּחֲסְרוּ הַפְּיִם מִקְצֵה חֲמִשִּׁים
 וּמֵאֵת יוֹם: וְתָבוּ מִיָּא. מֵעַד אֲרֻעָא אֲזֻלִין
 וְתִיִבִין. וְחֲסְרוּ מִיָּא. מִסּוֹף. מָאָה וְחֲמִשִּׁין
 יוֹמִין: וְתֻרְאָנַע אֲלֻמָּא עַד־י אֲלֻאֲרֻץ. כָּל
 מָא מִדְּרַגְעַ. וְנִקְץ אֲלֻמָּא. בַּעַד מֵאִיָּה
 וְכְמִסִּין יוֹמָא: וְתִנַּח הַתְּבָה בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי
 בְּשֶׁבַע־הָעֶשְׂרִי יוֹם לְחֻדְשׁ עַל הַרִי אֲרֻרַט:
 וְנַחַת תִּיבְתָא בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה. בְּשֶׁבַעַת
 עֶסְרָא יוֹמָא לִירְחָא. עַל טוּרֵי קַרְדוּ:
 פֹּאסְתְּקַרַת אֲלֻתֵאבּוֹת פִּי אֲשֶׁהַר אֲסֻאבַע.
 פִּי יוֹם סְבַעִיָּה עֶשְׂרִי מִנָּה. עַל־י גְבֵאל
 קַרְדָּא: וְהַפְּיִם הָיוּ הַלּוֹךְ וְחֲסוּר עַד הַחֻדְשׁ
 הָעֶשְׂרִי בְעֶשְׂרֵי בְּאַחַד לְחֻדְשׁ נִרְאוּ
 רֵאשֵׁי הַהָרִים: וּמִיָּא. הָיוּ אֲזֻלִין וְחֲסְרוּ.
 עַד יִרְחָא עֶסְרָאָה. בְּעֶסְרָאָה בְּחֻד
 לִירְחָא. אֶת־חֻזְאוּ רִישֵׁי טוּרֵיָא: וְכֹאן
 אֲלֻמָּא. כָּל מָא מִדְּרַגְעַ. אֲלִי אֲלֻשְׁהַר
 אֲרֻעָאֲשֶׁר. פִּי יוֹם וְאַחַד מִנָּה. צִהַרַת
 רוּם אֲלֻגְבֵאל: וַיְהִי מִקְץ אַרְבָּעִים יוֹם
 וַיִּפְתַּח נַח אֶת־חֻדוֹן הַתְּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה:
 וְחָוָה. מִסּוֹף אַרְבָּעִין יוֹמִין. וּפְתַח נַח.
 יֵת כּוֹת תִּיבְתָא דְעֵבֶר: וְלִמָּא כֹאן בַּעַד
 אַרְבַּעִין יוֹם. פְּתַח נַח. כּוֹת אֲלֻתֵאבּוֹת
 אֲרֻדֵי צַנַע: וַיִּשְׁלַח אֶת־הָעֹרֵב וַיִּצָּא יִצְחָא
 וַיִּשׁוּב עַד יְבִשְׁתַּת הַפְּיִם מֵעַל־הָאָרֶץ: וַיִּשְׁלַח
 יֵת עוֹרֵבָא. וְנִפְק מִיִּפְק וְתֵאִיב. עַד
 דִּבְיִשׁוּ מִיָּא מֵעַד אֲרֻעָא: וְאִמְלַק אֲנֻרָאב.
 וְאִקָּאס יִכְרַג וִירַגַע. אֲלִי אֵן יִבֵּס אֲלֻמָּא
 עַן וְגַה אֲלֻאֲרֻץ: וַיִּשְׁלַח אֶת־הַיּוֹנָה מֵאֵתוּ
 דְרֵאוֹת הַקִּלּוֹ הַפְּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה:
 וַיִּשְׁלַח יֵת יוֹנָה מִלְּוֹתֵיָה. דְּמַחֲזִי אִם קִלּוֹ
 מִיָּא. מֵעַל אִפִּי אֲרֻעָא: תָּם אִמְלַק
 אֲרַחֲמָמָה מִן עֲנַדָּה. לִינְצֹר הַל כָּה
 אֲלֻמָּא. עַן וְגַה אֲלֻאֲרֻץ: וְלֹא־מִצָּאָה הַיּוֹנָה
 מְנוּחָ לְכַף־רַגְלָהּ וַתָּשָׁב אֲלִיָּו אֶל־הַתְּבָה

חלק הדקדוק (ד) וימח המס רפה וכ"ב א"ח, ובקצה דמוסים הפס דגש והוא טעות גדול רח"ל עיי' א"ת ז"ל (ה) אין פסיק בין תיבת אשר לתיבת על בכל התיגאן (ו) וימחו מלרע:

כִּי מִיּוֹם עַל-פְּנֵי כַדְהָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יְהוָה
וַיִּקְחֶהּ וַיָּבֵא אֶת־הָאָרֶץ אֶל-הַתְּבֵה׃ וְלֹא
אֲשַׁכַּחַת יוֹנָה מִנַּח לַפְּרֹסֶת רִגְלֶהּ׃ וְתַבַּת
לְוַתִּיה לְתִיבְתָא׃ אֲרִי מִיָּא עַל אִפִּי כָל
אַרְעָא׃ וְאוֹשִׁישׁ יְדֵיהּ וְנִסְמְכֶהּ׃ וְאֶעִיר יָתֶהּ׃
לְוַתִּיה לְתִיבְתָא׃ פֶּלֶם תַּגֵּד אֶרְחַמְאִמְהָ
מִסְתַּקֵּר לְרִגְלֶהּ׃ פְּרֻגְעַת אֵלֶיהָ אֵלִי
אֶלְתַּאבוּת׃ אִדְ כַּאן אֶלְמָא עֲלִי וְגַה
אַלְאָרֶץ׃ פֶּמֶד יִדְהָ וְאֶכְרֶהָ׃ וְאֶדְכַּלְהָ
אֵלֶיהָ אֲרִי אֶלְתַּאבוּת׃ וַיַּחַד עוֹד שְׁבַעַת
יָמִים אַחֲרִים וַיִּסַּף שַׁלַּח אֶת-הַיּוֹנָה מִן
הַתְּבֵה׃ וְאֹרִיךְ עוֹד׃ שְׁבַעַת יוֹמִין אַחֲרָנִין׃
וְאֹסִיף׃ שַׁלַּח יָת יוֹנָה מִן תִּיבְתָא׃ פֶּצְבֵר
סְבַעִה אֵיִאִם אֶכְרֵ׃ וְעֹאוּד אֶטְלַקְהָ מִן
אֶלְתַּאבוּת׃ וְתָבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב
וְהִנֵּה עֹלֵה-זֵית טָרַף בְּפִיהּ וַיֵּדַע נֹחַ כִּי
קָדְמוֹ הַיָּמִים מֵעַד-הָאָרֶץ׃ וְאֶתֶת לְוַתִּיה
יוֹנָה לְעֵידֵן רִמְשָׁא׃ וְהָא טָרַף זֵיתָא תְּבִיר
מַחַת בְּפּוֹפָה׃ וַיֵּדַע נֹחַ׃ אֲרִי קָלוּ מִיָּא
מֵעַל אַרְעָא׃ פִּגְנַת אֵרִיה וְקַת עֵשָׂא׃
וְאִדָּא בּוֹרְקָהּ זֵיתוֹן מִקְטוּעֶהּ פִּי פֹאֵהָ׃
פֶּעֲדָם נֹחַ׃ אִן אֶלְמָא קֵד כֶּף עֵן וְגַה
אַלְאָרֶץ׃ וַיַּיְחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרִים
וַיִּשְׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה וְלֹא-יָסְפָה שׁוּב־אֵלָיו
עוֹד׃ וְאֹרִיךְ עוֹד׃ שְׁבַעַת יוֹמִין אַחֲרָנִין׃
וַיִּשְׁלַח יָת יוֹנָה׃ וְלֹא אֹסִיפֶת לְמַתְבַּ לְוַתִּיה
עוֹד׃ פֶּצְבֵר אֵיִצָּא סְבַעִה אֵיִאִם אֶכְרֵ׃
תָּם אֶטְלַקְהָ׃ פֶּלֶם תַּעֲאוּד אֶרְגוּעַ אֵלֶיהָ
אֵיִצָּא׃ וַיְהִי בְּאַחַת וַיִּשְׁש־מֵאוֹת שָׁנָה
בְּרֵאשׁוֹן בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ חֲרָבוּ הַיָּמִים מֵעַל
הָאָרֶץ וַיִּסַּר נֹחַ אֶת-מִכְסֶּה הַתְּבֵה וַיֵּרָא
וְהִנֵּה חֲרָבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וְהוּהוּ׃ בְּשִׁית
מָאָה וַחֲדָא שְׁנַיִן׃ בְּקֶדְמָאָה בְּחֹד לְיִרְחָא׃
נְגוּבוּ מִיָּא מֵעַל אַרְעָא׃ וְאֶעִדִּי נֹחַ יָת
חּוֹפָאָה דְתִיבְתָא׃ וְחֹזָא׃ וְהָא נְגוּבוּ אִפִּי
אַרְעָא׃ וְלִמָּא כַּאן פִּי סַנַּת וְאֶחָד וְסַת
מֵאִיה׃ פִּי אֵלִים אֶלְאוּל מִן אֶרְשֶׁהּ
אֶלְאוּל׃ אֲנַצֵּם אֶלְמָא עֵן וְגַה אֶלְאָרֶץ׃
פִּנּוּעַ נֹחַ גִּשָׁא אֶלְתַּאבוּת׃ פִּנְצֵר׃ פֹּאֵדָא

קֵד גַּף וְגַה אֶרֶץ׃ וּבְחֹדֶשׁ הַשְּׁנַיִ בְּשִׁבְעָה
וְעֶשְׂרִים יוֹם לְחֹדֶשׁ יִבְשֶׁה הָאָרֶץ׃ וּבִירְחָא
תְּנִינָא׃ בְּעֶסְרִין וּשְׁבַעַת יוֹמִין לְיִרְחָא׃
יְבִישַׁת אַרְעָא׃ וּפִי אֶלְשֶׁהר אֶדְתַּאֲנִי׃ פִּי
יוֹם סְבַעִה וְעֶשְׂרִין מִנָּה׃ גִּפְת אֶלְאָרֶץ׃

ס וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים בְּ
אֶל-נֹחַ לֵאמֹר׃ וּמִקֵּיד יִי עִם נֹחַ לְמִימֵר׃
פֶּכְלָם אֵלֶה נֹחַ קֵאִילָא׃ צָא מִן-הַתְּבֵה
אֶתְהּ וְאִשְׁתֶּךָ וּבָנֶיךָ וּנְשֵׁי-בָנֶיךָ אִתְךָ׃
פּוֹק מִן תִּיבְתָא׃ אֶת־הַתְּבֵה׃ וּבָנֶיךָ וּנְשֵׁי
בָנֶיךָ עִמָּךְ׃ אֶבְרַגְמֵן אֶלְתַּאבוּת׃ אַנְתָּ וְזוּגְתֶךָ׃
וּבְנֶיךָ וְנִסָּא בְנֶיךָ מֵעַד׃ כָּל-הַחַיָּה אֲשֶׁר-
אִתְךָ מִכָּל-בֶּשֶׂר בְּעוֹף הַבַּיִת וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-
הַרְמֵשׁ הַרְמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ הוֹצֵא אִתְךָ׃
וְשָׂרְצוּ בָאָרֶץ וּפְרוּ וּרְבוּ עַל-הָאָרֶץ׃ כָּל
חַיָּתָא דְעִמָּךְ מִכָּל בְּסָרָא׃ בְּעוֹפָא
וּבְבַעִירָא׃ וּבְכָל רַחֲשָׂא׃ דְרַחֲשֵׁי עַל
אַרְעָא אִפִּיק עִמָּךְ׃ וַיִּתְּלִדוּן בְּאַרְעָא׃
וַיִּפְשׁוּן וַיִּסְגְּוּן עַל אַרְעָא׃ וְגַמִּיעַ אֶלְחוּשׁ
אַלְדִּין מֵעַד מִן כָּל בְּשָׂרִי׃ מִן אֶלְטַאִיר
וְאֶלְבַּהֲאִים׃ וְגַמִּיעַ אֶלְדְּבִיב אֶלְדֵּאֲב עֲלִי
אַלְאָרֶץ אֶכְרַגְהֶם מֵעַד׃ יִתְּלִדוּן פִּי
אַלְאָרֶץ׃ וַיִּתְּמְרוּ וַיִּכְתְּרוּ עֲלֵיהָ׃ וַיִּצָּא
נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי-בָנָיו אִתּוֹ׃ וְנִפְק
נֹחַ׃ וּבְנוּהִי׃ וְאֶתֶתִּיה וּנְשֵׁי בְנוּהִי עִמָּיה׃
פִּכְרָג נֹחַ׃ וּבְנִיה׃ וְזוּגְתָהּ וְנִסָּא בְנִיה
מֵעַה׃ כָּל-הַחַיָּה כָּל-הַרְמֵשׁ וּכְלֵי-הָעוֹף
כָּל רוֹמֵשׁ עַל הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם יִצְאוּ
מִן-הַתְּבֵה׃ כָּל חַיָּתָא כָּל רַחֲשָׂא וְכָל עוֹפָא׃
כָּל דְרַחֲשֵׁי עַל אַרְעָא׃ לְזִרְעוּתָהוֹן׃ נִפְקוּ
מִן תִּיבְתָא׃ וְגַמִּיעַ אֶחֻשׁ וְאֶדְבִיב וְאֶטַאִיר
וְסַאִיר אֶדְרַאֲב עֲלִי אֶרֶץ׃ לֹאֲנַאסְהֶם׃
כְּרָגוּ מִן אֶלְתַּאבוּת׃ וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה
וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף
הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ׃ וּבָנָא נֹחַ׃
מִדְּבַחַת קָדָם יי׃ וְנִסִּיב׃ מִכָּל בְּעִירָא
דְּכִיָּא׃ וּמִכָּל עוֹפָא דְכִי׃ וְאִסִּיק עֲלוֹן עַל
מִדְּבַחַת׃ פִּבְנָא נֹחַ מִדְּבַחַת לֵלֶה׃ וְאֶכְד
מִן בְּעִץ אֶלְבַּהֲאִים אֶלְטַאֲהַרָה׃ וּמִן בְּעִץ

חלק הדקדוק ז) נח בפשטא אחת והיא טלרע וכו' (בירושלמיים: ח) מכסה כל דסמך בשתי נקודות וכל מוכרת בשלש (מהריב"ש):

אלטאיר אלטאהר . וקרב צואעדא עלי
 אלמדבח : וירח יהוה את ריח הניחח
 ויאמר יהוה אל לבו לא אסף לקלל עוד
 את האדמה בעבור האדם כי יצר לב
 האדם רע מנעריו ולא אסף עוד להבות
 את כרתי כאשר עשיתי : וקביל יי
 ברעוא ית קורבניה . ואמר יי במימריה .
 לא אוסיף . למלט עוד ית ארעא בדיל
 חובי אנשא . ארי . יצרא לבא דאנשא .
 פיש מזעוריה . ולא אוסיף עוד . לממחי
 ית כל דחי כמא דעבדית : פקבר אדה
 אלקרבאן אמרצי . וקא אלה מן דאתה .
 לא אעיד לען אלארץ איצא בסבב
 אלאנסאן . עלי אן כאטר קרב לאנסאן .
 רדימן צנרה . ולא אעיד איצא זיאדה . קתד
 כל חי כמא צנעת : עד כל ימי הארץ
 זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחרף ויום
 ולידה לא ישבתו : עוד כל ימי ארעא .
 זרועא . וחצדא . וקורא וחומא . וקיטא
 וסתוא . ויימם ודילי לא יבטרו : ואברא
 טול עמר אלארץ . אלוזע ואלחצאר .
 ולקר ולחמא . ולקיץ ואלכרף . ולנהאר
 וארליל לא יעטלון : ויברך אלהים את
 נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו ומלאו
 את הארץ : וברך יי . ית נח וית בנוהי .
 ואמר להון . פושו וסגו ומרו ית ארעא :
 ובארך אלה . פי נח ופי בניה . וקא להם .
 אתמרו ואכתרו ועמו אלארץ : ומזראבם
 וחתכם יהיה עד כרית הארץ ועד כר
 עוף השמים בכל אשר תרמש האדמה
 ובכרדני הים בידכם נתנו : ודחלתכון
 ואימתכון תהי . עד כל חית ארעא . ועד
 כל עופא דשמיא . בכל דתרחיש ארעא .
 ובכרדני ימא בידכון מסירין : וכופכם
 ודערכם יכונאן . עלי גמיע וחש אארץ .
 וטאיר אלסמא . וכל מא ידב עלי אארץ .
 וסמך אדבחר פי אידיכם מסלמון : כר
 רמש אשר הואחי דכם יהיה לאבדה
 כירק עשב נתתי דכם את כר : כר

חלק הדקדוק ט) תיבת לכם בטפחא בכל התיגאן :

רחשא דהוא חי . לכון יהי למיכל . כירוק
 עסבא . יהבית לכון ית פולא : וכל דניב
 טאהר חי . לכם יכון מאכלא . ככצר
 אלעשב . אעטיתכם אלכל : אך כפשו
 בנפשו דמו לא תאכלו : ברם כסרא .
 בנפשיה דמיה לא תיכלון : ואמא אלהם .
 פלא תאכרוה ברמה . לאנה נפסה : ואך
 את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כר
 היה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו
 אדרש את נפש האדם : וברם ית דמכון
 לנפשתכון אתבע . מיד כל חיתא
 אתבעניה . ומיד אנשא . מיד גבר דיישוד
 ית דמא דאחיה . אתבע ית נפשא
 דאנשא : ואמא דמאכם מן אנפסכם
 פאמלבהא בלנהי . ומן יד סאיר אחיואן
 פאמלבהא באלמנע . ומן יד סאיר אנאם
 אטרבהא באלמר פאי אנסאן קתד
 אכיה . טאלבתה בנפסה : שפך דם האדם
 באדם דמו ישפך פי בצדם אלהים עשה
 את האדם : דיישוד דמא דאנשא .
 כסתרון ממימר דייניא דמיה יתאשד .
 ארי בצדם אלהים . עבד ית אנשא : אן
 יכון סאפך דם אנסאן . באנסאן אכר דמה
 יספך . לאן בעורתה . מסלטא צנעה :
 ואתם פרו ורבו שרעו בארץ ורבו כה :
 ואתון פושו וסגו . אתידרו בארעא וסגו
 בה : ואנתם אתמרו ואכתרו . ואסעו פי
 אלארץ ואכתרו פיהא :
 ויאמר אלהים אל נח ואל בניו
 אתו לאמר : ואמר יי לנח ולבנוהי עמיה
 דמימר : תם קאל אלה לנח ולבניה מעה
 קאילא : ואני הנני מקים את בריתי
 אתכם ואת זרעכם אחריכם : ואנא .
 האנא מקים . ית קימי עמכון . ועם בניכון
 בתריכון : ואנא מתבת עהדי מעכם .
 ומע נסלכם מן בעדכם : ואת כל נפש
 החיה אשר אתכם בעוף בבהמה ובכר
 חית הארץ אתכם מכל יצאי התבה לכל
 חית הארץ : ועם כל נפשא חיתא דעמכון .
 בעופא בבעירא . ובכר חית ארעא עמכון .

מכל נפקי תיבתא. לכל חית ארעא :
 ומע גמיע נפוס ארחיואן אלדי מעכם .
 מן טאור אלי' בהימה . וגמיע וחש אדארץ
 אלדי מעכם . מן גמיע אלכארנין מן
 אלתאבות . לגמיע חיואן לארץ : והקמתי
 את בריתי אתכם ולא יפרת כד בשר עוד
 ממי המבור ודא יהיה עוד מבור לשחת
 הארץ : ואקים ית קימי עמכון . ולא
 ישתיצי כד בסרא . עוד ממי טופנא . ולא
 יהי עוד . טופנא לחבלא ארעא : ואתבת
 עהדי מעכם . ולא ינקטע כל בשרי . איצא
 מן מא אטופאן . ודא יכון אברא . טופאן
 ליהדך אדארץ : ויאמר אלהים זאת אות
 הברית אשר אני נתן ביני וביניכם ובין
 כל נפש חיה אשר אתכם לדורת עולם :
 ואמר יי' . דא את קים דאנא יהיב . בין
 מימרי וביניכון . ובין . כד נפשא חותא
 דעמכון . דדרי עלמא : וקאל אלה . הדה
 עדאמה אדעהר אלדי אנא גאעלה . ביני
 ובינכם . ובין כל נפש חיה אלדי מעכם .
 לאניאל אדדהר : את קשתי נתתי בענן
 והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ : ית
 קשתי . יהבית בעננא . ותהי דאת קים .
 בין מימרי ובין ארעא : קוסי קד תבתתהא
 באלגמאם . ותציר עדאמה עהר . ביני
 ובין אהר אלארץ : והיה בענני ענן על
 הארץ ונראתה הקשת בענן : ויהי .
 בעננתי עננא עד ארעא . ותתחזי קשתא
 בעננא : ויכון אדא גיימת גמאמא עלי
 אלארץ . צהרת ארקוס פי אלגמאם :
 וזכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם
 ובין כל נפש חיה בכל בשר ודא יהיה
 עוד המים למבור לשחת כל בשר :
 ודכירנא ית קימי . ובין מימרי וביניכון .
 ובין . כד נפשא חותא בכר בסרא . ולא
 יהי עוד מיא לטופנא . דחבלא כד בסרא :
 וזכרת עהדי . אלדי ביני ובינכם . ובין
 כל נפש חיה לכל בשרי . ולא יציר אמא
 איצא טופאנא . ליהדך כל בשרי : והיתה
 הקשת בענן וראיתה לזכר ברית עולם

בין אלהים ובין כל נפש חיה בכל בשר
 אשר על הארץ : ותהי קשתא בעננא .
 ואחוינה . דדוכרן קים עדם . בין מימרא
 דיי' . ובין כל נפשא חותא . בכל בסרא
 דעל ארעא : פתציר ארקוס פי אלגמאם .
 אצנהארא . דכר לאמאן אדדהר מן אלה .
 לכל נפש חיה . מן כל בשרי אלדי עלי
 ונה אדארץ : ויאמר אלהים אל נח זאת
 אות הברית אשר תקמתי ביני ובין כל
 בשר אשר על הארץ : ויאמר יי' לנח . דא
 את קים דאקימית . בין מימרי . ובין כל
 בסרא דעל ארעא : פקאל אלה לנח .
 הדה עדאמה אדדהר אלדי תבתתהא .
 בני . ובין כל בשרי אלדי עלי אלארץ :

פ

ויהיו בני נח היצאים מן התבה שם ותם ד
 ויפת ותם הוא אבי כנען : והווי בני נח .
 דנפקו מן תיבתא . שם ותם ויפת . ותם .
 הוא אבוהי דכנען : וכאן בני נח . אלכארנין
 מן אלתאבות . שם ותם ויפת . ותם . הו
 יכנא אבא כנעאן : שדשה אלה בני נח
 ומאלה נפצה כל הארץ : תלתא אדין
 בני נח . ומאלין אתפדרו בכל ארעא :
 הולאי אדתלאתה בני נח . ומנהם תפרק
 אלגמאם פי ארץ : ויחל נח איש האדמה
 ויטע פרם : ושרי נח גבר פלח בארעא .
 ונצב פרמא : ואד אבתרא נח בפלאחה
 אדארץ . וגרם כרמא : וישת מן היין
 וישכר ויתגל בתוך אהלה : ושתו מן
 חמר ורוי . ואתגלי בנו משפניה : פשרב
 מן לכמר וסכר . ותכשה פי כבאיה : וירא
 חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני
 אחיו פחוץ : וחוא . חם אבוהי דכנען . ית
 עריתא דאבוהי . וחוי דתרין אחוהי
 בשוקא : פראי חם אבא כנעאן . סוזה
 אביה . פאכבר אכויה והמא פי ארסוק :
 ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על
 שכם שניהם וילכו אתרנית ויכסו את
 ערות אביהם ופניהם אתרנית וערות
 אביהם לא ראו : ונסיב שם ויפת ית

בסותא . ושוואו על פתף תרויהון . ואזלו
 מחזרין . וכפואו . ית עריתא דאבוהון .
 ואפיהון מחזרין . ועריתא דאבוהון לא
 חזו : פאכד שם ויפת תובא . וגעלא עלי
 מנכביהמא . ומצייא מסתדברין . וגמיא
 סוזה אביהמא . ווגוהמא מסתדברה .
 וסוזה אביהמא דם יריא : וייקץ נח מייגו
 וידע את אשר עשה לו בנו הקטן : ואתער
 נח מחמריה . וידע . ית דעבד ליה בריה
 זעירא : פלמא פאק נח מן סברה . עלם
 מא צנע בה אבנה אלאצנר : ויאמר ארור
 פנען עבד עבדים יהיה לאחיו : ואמר
 ליש פנען . עבד פלח יהי לאחיהו : קאל
 מלעון אבא כנעאן . עבדא מסתעבדא
 יכון לאבותה : ויאמר ברוך יהוה אלהי
 שם ויהי כנען עבד למו : ואמר ברוך יי
 אלהיה דשם . ויהי כנען עבדא להון : קא
 תבארך אלה אאה שם . ויכון אבא כנעאן
 עבדא לה : יפת אלהים ליפת וישפן
 באהלי שם ויהי כנען עבד למו : יפתי יי
 ליפת . וישרי שכינתיה במשבני שם .
 ויהי כנען עבדא להון : יחסן אלה ליפת .
 ויסכן פי אכביה שם . ויכון אבא כנעאן
 עבדא לה : ויחיינח אחר המבול שלש
 מאות שנה וחמשים שנה : וחי נח בתר
 טופנא . תלת מאה וחמשים שנים : ועאש
 נח בעד אלטופאן . תלאת מאיה וכמסין
 סנה : יי ויהיו בלוימי נח תשע מאות
 שנה וחמשים שנה וימת : והווי פל יומי
 נח . תשע מאה וחמשים שנים . ומית :
 פצאר גמיע עמרה . תסע מאיה וכמסין
 סנה . תם מאת : פ

ואלה תולדת בני נח שם חם ויפת ויילדו
 להם בנים אחר המבול : ואלין
 תולדת בני נח . שם חם ויפת . ואתילידו
 להון . בנין בתר טופנא : והדא שרה
 תיאליד בני נח . שם חם ויפת . וולד להם .
 בנין בעד אלטופאן : בני יפת גמר ומגוג
 ומדי ויון ותבל ומשך ותירם : בני יפת .
 גומר ומגוג . ומדי ויון ותובל . ומשך
 ותירם : בני יפת . אל תרך ומאגוג .
 ומאהאת ואליואניה ואלצין . וכראסאן
 ופארם : ובני גמר אשכנז וריפת ותגרמה :
 ובני גומר . אשכנז וריפת ותגרמה : ובני
 גומר . אלסקאלבה ופרנגה ואלברגאן :
 ובני יון ארישה ותרשיש פתים ודרנים :
 ובני יון אלישה ותרשיש . פתים ודרנים :
 ובני יון למציעה וטרסום . וקברס ואדנה :
 מאדה נפרדו איי הגוים בארצתם איש
 לרשנו למשפחתם בגויהם : מאלין .
 אתפרשו . נגות עממיא בארעתהון . גבר
 לרשיניה . לזרעתהון בעממיהון : מן
 הולאי תפרקת . גואיר אלאמס פי
 בלדאנהם . כל פריקללגתה . לעשאירהם
 ואממהם : ובני חם כוש ומצרים ופוט
 וכנען : ובני חם . כוש ומצרים ופוט וכנען :
 ובני חם . אחבשה ומצר ותפת וכנעאן :
 ובני כוש סבא וחיליה וסבתה ורעמה
 וסבתכא ובני רעמה שבא ורדן : ובני
 כוש . סבא וחיליה . וסבתא ורעמה
 וסבתכא . ובני רעמה שבא ורדן : ובני
 כוש . סבא וזוידה . וזגאוה ואקאקו וארמס .
 ובני רעמה אלהנר ואלסנר : וכוש ילד
 את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ :

וכוש

חלק הרקדוק י' אלקי שם , ג' במעם מלעיל (מהריב"ש) : יא) ויהיו כל ימי נח , כתב מהריב"ש מסתברא דהוא ויהי דאינון
 תלת , ס' חל"ג , ופליג ביה ולא ידעינן אידן קושטא אי האי אי האי , עכ"ל , ותימה עליו איך נסתפק היכן האמת , והנה מחברת ר' סעדיא
 גאון ז"ל לפניו , ושירו וזמירו , כי מסנו תוצאות חיים פני"ו ירצ"ו דלים , במנין במספר , ואם מהר"ם לזנאנו הכריע בהופך לא סיימו קמיה
 האוי מסרתא דרס"ג ז"ל דדבריו דברי קבלה , מה גם דעיניך לנוכח ביטנו כמה רבנותא שמביא הר"ם דכולם פה א' יעידון יגידון דהאי דנת
 ויהיו בוי"ו , וכבר ראיתי פסק ארוך על זה שנכתב ממהר"ר שלום צכמאני נע"ג בכתובת תלמידו מהר"ר צאלח ז"ל בהתימת כמה זקנים ת"ח ,
 ועיקר יסודם שבנו עליו הכרעתם הוא המנין שמנתה המוסרה ווי"ן שבכל התורה ושם העידו שעמדו למנין ווי"ן שבתורה ואשכחו ווי"ו בכלל
 הנמנין והכו על קרקד מי שכבר רצה להגיה ולמחוק אות הוי"ו , ומסיימי שם ומסורת סייג לתורה , וס"ת שנמצא חסר ווי"ו זה הרי הוא
 פסול כחומש בעלמא , והכרעתם תכריע שהם דברי קבלה ומינה לא תוון , וצופה עתידות גגלה לפניו שעתידין לאתפלוגי בהאי תיבותא ונתן
 בלב וועצים וחכמי חרשים לספור אותיות התורה להיות האמת נהדרת , (א"ה עיין בס' ר' יעקב ספיר בס' חררי תימן שלו שהכריע שהיא
 ויהיו כמ"ש הר' לעיל ע"פ ספר הרמב"ם ז"ל) :

וכוש אוליד ית נמרוד . הוא שרי . למהוי
 גיבר בארעא : וכוש אולד נמרוד . הו
 אבתרא . אן יכון גבארא פי אלארץ :
 הוא יהוה גבר ציר לפני יהוה עד כן
 יאמר כנמרוד גבור ציר לפני יהוה : הוא
 יהוה גיבר תקיף קדם יי . על כן יתאמר .
 כנמרוד . גיבר תקיף קדם יי : הו כאן
 גבארא מכופא בין ידי אלה . ולדאלך
 יקאר . כנמרוד . גבארא מכופא בין ידי
 אלה : ותהי ראשית ממלכתו בכל וארץ
 ואפר וכדנה בארץ שנער : והות ריש
 מלכותיה בכל . וארץ ואפר וכדנה .
 בארעא דבבל : וכאן אולד ממלכתה
 באבל . ואלכרס ואלכרך ואלכפה . פי
 בלד אשינור : מן הארץ הוא יצא אשור
 ויבן את בנינוה ואת רחבת עיר ואת פלח :
 מן ארעא ההיא נפק אתוראה . ובנאות
 נינוה . וית רחובות קרתא וית פלח : מן
 דאלך אלבלד כרג אשור . ובנא נינוה .
 ורחבה אלקריה ואלאבלה : ואת רסן בין
 נינוה ובין פלח הוא העיר הגדלה : וית
 רסן . בין נינוה ובין פלח . היא קרתא
 רבתא : ואלמדאין . בין נינוה ובין אאללה .
 היא אלקריה אלכבירה : ומצרים ילד
 את לודים ואת ענמים ואת דהבים ואת
 נפתחים : ומצרים . אוליד . ית לודאי
 וית ענמאי . וית להבאי וית נפתוחאי :
 ומצר אולד . אתניסין ואסכנדראניין .
 ואלבהנסיין וארפרמיין : ואת פתרוסים
 ואת פסלחים אשר יצאו משם פלשתים
 ואת פפתרים : וית פתרוסאי וית
 פסלוחאי . דנפקו מתמן . פלשתאי וית
 קפוטקאי : ואלבימיין וארצעידייין . אלדי
 כרג מן תם . אלפלסטיניין וארמיאטיין :
 ס * וכנען ילד את צידון
 בכרו ואת חת : וכנען . אוליד . ית צידון
 ביקריה וית חת : וכנעאן . אולד צידון
 בכרה וחת : ואת היבוסין ואת האמרי
 ואת הגרנשי : וית יבוסאי וית אמוראי .

וית גרנשיאי : ואליוסין ואלאמוריין
 ואלגרנשיין : ואת החוי ואת הערקי
 ואת הפיני : וית חויאי וית ערקאי וית
 אנתוסאי : ואלחויין ואערקין ואטרבלוסין :
 ואת הארודי ואת הצמרי ואת החמתי
 ואת נפצו משפחות הכנעני : וית ארודאי
 וית צמראי וית חמתיאי . ובתר כן אתבדרו .
 זרעיית כנענאי : ואלארזודיין ואחמצין
 ואחמאויין . ובעד דאך תפרקת . עשאר
 אלכנעאניין : ויהי גבול הכנעני מצידון
 באכה גרה עד עזה באכה סדמה
 ועמרה ואדמה וצבים עד לשע : והוה
 תחום כנענאה מצידון . מטי לגרר עד
 עזה . מטי לסדום ועמורה . ואדמה וצבויים
 עד לשע : וכאן תכם לכנעאניין מן צידא .
 אי אן תגני אי לכרוץ ואי גזה . אי אן תגני
 אי סדום ועמרה . ואדמה וצבויים אי לשע :
 אלה בנייהם למשפחתם ללשנתם
 בארצתם בגויהם : ארין בני חם .
 דורעיתחון דלישנהון . בארעתחון
 בעממיהון : הולאי בני חם . לעשאורחם
 ולגנתחם . פי בלדאנהם לאממהם : ס
 ולשם ילד גסיהוא אבי כל בני
 עבר אחי יפת הגדול : ולשם איתילד אף
 הוא . אבוהון דכל בני עבר . אחיהי דיפת
 רבא : וולד לשם הו איצא . אבו גמיע
 בני עבר . אכי יפת לאכבר : בני שם עיקם
 ואשור וארפכשד ולוד וארם : בני שם
 עילם ואשור . וארפכשד ולוד וארם : בני
 שם כוסתאן ואלמוצל . וארפכשד ולוד
 וארמאן : ובני ארם עויץ וחול וגתר ומש :
 ובני ארם . עויץ וחול וגתר ומש : ובני
 ארם . אלגוטה ואלחולה ואלגראמקה
 ואלמישא : וארפכשד ילד את שגח
 ושגח ילד את עבר : וארפכשד אוליד ית
 שגח . ושגח אוליד ית עבר : וארפכשד
 אולד שגח . ושגח אולד עבר : ולעבר
 ילד שני בנים שם האחד פלג פי בימיו
 נפלגה הארץ ושם אחיו יקמן : ולעבר

חלק הדקדוק יב) ואת רסן הווי געי : יג) ואת פתרוסים הווי געי : * ישנוהים לחפסיק לקרות ה' אלה תולדות שם : יד) ואת
 הערקי ההא בפתח : * וצבויים קרי :
 ו (בתר תורה)

את־לודוֹ הַרְיִן בְּנֵי־יָם שֹׂם הַד פֶּלֶג אֲרִי
 בְּיִמּוֹהֵי אֶת־פְּלִיגַת אֲרָעָא וְשֹׂם אֶחָזְהִי
 יִקְטֵן וְוֹדֵד לַעֲבֹד אֲבִנָּאן אַסֶּם אַחֲדָה־מָא
 קֶאֶסֶם דֶּאֵן פִּי אִיאִמָּה אַנְקֶסֶמֶת אֲרִיץ .
 וְאַסֶּם אֲכִיָּה קַחֲטָאן : וְיִקְטֵן יֵלֵד אֶת־
 אֶלְמוֹדֵד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־הַצְרָמוֹת וְאֶת־
 יֵרַח : וְיִקְטֵן אֶלִיד . יֵת אֶלְמוֹדֵד וְיֵת שֶׁלֶף .
 וְיֵת הַצְרָמוֹת וְיֵת יֵרַח : וְקַחֲטָאן אוֹדֵד .
 אֶלְמוֹדֵד וְאַלְסֶרֶף . וְהַצְרָמוֹת וְיֵרַח : וְאֶת־
 הַדּוֹרֶם וְאֶת־אֵיזֵל וְאֶת־דִּקְלָה : וְיֵת הַדּוֹרֶם
 וְיֵת אֵיזֵל וְיֵת דִּקְלָה : וְהַדּוֹרֶם וְאוֹזֵל וְדִקְלָה :
 וְדִמָּאָר וְצִנְעָא וְצִעֲדָה : וְאֶת־עֹזְבֵל
 וְאֶת־אֲבִימָאָר וְאֶת־שָׁבָא : וְיֵת עֹזְבֵל וְיֵת
 אֲבִימָאָר וְיֵת שָׁבָא : וְעֹזְבֵל וְאֲבִימָאָר
 וְסָבָא : וְאֶת־אֹפִיר וְאֶת־חֹיילָה וְאֶת־יֹזֵבֵב
 כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יִקְטֵן : וְיֵת אֹפִיר וְיֵת חֹיילָה
 וְיֵת יֹזֵבֵב . כָּל אֵלֵּין בְּנֵי יִקְטֵן : וְאֹפִיר
 וְחֹיילָה וְיֹזֵבֵב . כָּל הוֹלָאֵי בְּנֵי קַחֲטָאן :
 וְיֵהִי מוֹשְׁבֵם מִיִּשְׂאָא בְּאֵבָה סַפְרָה הַר
 הַקָּדָם : וְהָיָה מוֹתְבַחֲזוֹן מִיִּשְׂאָא . מִטִּי
 דְּסַפְרָ טוֹר מִדְּנָחָא : וְכֹאֵן מִסְכְּנָהֶם מִן
 מִכָּה אֵלֵי אֵן תְּגִי אֵלֵי מְדִינָה אֶלְגַּבֵּד
 אֶלְשָׁרְקִי : אֵלֶּה בְּנֵי־שֵׁם לְמִשְׁפַּחְתָּם
 לְלִשְׁנָתָם בְּאַרְצֹתָם דְּגִזְיָהֶם : אֵלֵּין בְּנֵי שֵׁם .
 דְּזִרְעֵיתָהוֹן דְּלִישְׁנָהוֹן . בְּאַרְעֵיתָהוֹן
 דְּעַמְמֵיתָהוֹן : הוֹלָאֵי בְּנֵי שֵׁם . דְּעִשְׂאִירָהֶם
 וְלִגְאֵתָהֶם . פִּי בִלְדָאנָהֶם וְאַמְמָהֶם : אֵלֶּה
 מִשְׁפַּחְתָּ בְּנֵי־נְחָ לְתוֹלְדָתָם בְּגִזְיָהֶם וּמֵאֵלֶּה
 נִפְרְדּוּ הַגּוֹיִם בְּאַרְיָן אַחַר הַמַּבּוּל : אֵלֵּין
 זִרְעֵיתָ בְּנֵי נֹחַ . לְתוֹלְדָתָהוֹן בְּעַמְמֵיתָהוֹן .
 וּמֵאֵלֵּין אֶתְפָּרְשׁוּ עַמְמֵיא . בְּאַרְעָא בְּתַר
 טוֹפָנָא : הוֹלָאֵי עִשְׂאִיר בְּנֵי נֹחַ . לְתִישְׂאִירָהֶם
 בְּאַמְמָהֶם . וּמִנְהֶם תִּפְרָקַת אֲלָאִמָּם . פִּי
 אֲלָאִרְיָן בְּעַד אֶרְמוֹפָאן : פ
 וְיֵהִי כָּל־הָאָרֶץ שְׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים
 אֶחָדִים : וְהָיָה כָּל אֲרָעָא לִישָׁן חָד .

ו

וּמִמְלַל חָד : וְכֹאֵן גְּמִיעַ אֲרִיץ לְגַה וְאַחֲרָה .
 וְכֹלָאִם וְאַחַד : וְיֵהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם וּמִצְאֵו
 בְּקַעָה בְּאַרְיָן שְׁנַעַר וְיִשְׁבוּ שֵׁם : וְהָיָה
 בְּמִיטְלָהוֹן מִקְדָּמִיתָא . וְאִשְׁכַּחוּ בְּקַעָתָא .
 בְּאַרְעָא דְּבִבְלָד וְיִתִּיבוּ תַפְּן : וְלִמָּא רַחֲלוּ
 מִן אֶמְשָׁרְק . וְגִדּוּ בְּקַעָה . פִּי בִלְד אֶשְׁינּוֹר
 וְאַקֶּאֱמוּ תָם : וְיֹאמְרוּ אִישׁ אֶרְרַעְהוּ הֵבֵה
 גְּלַבְנָה לְבָנִים וְנִשְׂרַפָּה לְשִׂרְפָּה וְתִהִי לְהֶם
 הַלְבָנָה לְאַבְן וְתִתְמַר הִיָּה לְהֶם לְחִמָּר :
 וְיֹאמְרוּ גַבְרָה לְחִבְרִיָּה . הִבּוּ גְרָמֵי לְבָנֵין .
 וְנִשְׂרוּ פִינוֹן בְּנוֹרָא . וְהָיָה לְהֵין לְבִינָתָא
 לְאַבְנָא . וְחִימָרָא . הָיָה לְהֵין לְשִׁיעַ : פִּקָּא
 בְּעִצָּה דְּבַעֲיָן . תַּעֲאֵלוּ גְלַבְן לְבִנָּא . וְנִנְצָנָה
 טַבְכָּא . וְכֹאֵן לְהֶם אֲלָבָן חַגָּאָרָא . וְאַקְפָּר .
 כֹּאֵן לְהֶם מְלֵאטָא : וְיֹאמְרוּ הֵבֵה וְגִבְנָה־
 לְגוּ עִיר וּמְגִדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם וְנַעֲשִׂיה־לְגוּ
 שֵׁם פְּנִיפּוּץ עַד־פְּנֵי כְּדֵה־אַרְיָן : וְיֹאמְרוּ .
 הִבּוּ גִבְנֵי דְנָא קֶרְתָּא . וּמְגִדָּא וְרִישִׁיָּה
 מִטִּי עַד צִית שְׁמֵיא . וְנַעֲבִיד לְנָא שֹׂם .
 דְּלִמָּא נִתְבַּדַּר עַד אֲפִי כָּל אֲרָעָא : קֶאֱלוּ
 תַּעֲאֵלוּ גִבְנֵי לְנָא קֶרְיָה . וְחֲצוּ וְרֵאסָה יִדְאֵנִי
 אֶלְסַמָּא . וְנִנְצָנַע לְנָא אֶסְמָא . כֹּלָא נִתְבַּדַּר
 עַן וְגַה אֶלְאַרְיָן : וְיִרַד יִהְיֶה לְרֵאֵת אֶת־
 הָעִיר וְאֶת־הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם :
 וְאֶתְגִּדֵי יִי . דְּאֶתְפָּרְעָא עַד עֹזְבֵד קֶרְתָּא
 וּמְגִדָּא . דְּבִנּוּ בְּנֵי אֲנָשָׂא : פֶּאוֹרֵד אֵלֶּה
 אִמְרָא מוֹזְגָּלָא . לִינְצָר אֶלְקֶרִיָּה וְאַלְחֲצָן .
 אֶרְדֵי אֲבָד פִּי בְּנֵאֲהֵמָא בְּנֵי אָדָם : וְיֹאמֵר
 יִהְיֶה הֵין עִם אַחַד וְשִׁפָּה אֶחָת לְכָלֶם וְזֵה
 הַחֲלָם לְעִשְׂוֹת וְעִתָּה לְאַיְבָצָר מֵהֶם כָּל
 אֲשֶׁר יִזְמוּ לְעִשְׂוֹת : וְאִמֵּר יִי . הָא עָמָא
 חָד וְדִישָׁן חָד לְכֹזְדָּהוֹן . וְדִין דְּשִׂרְיָאוּ
 לְמַעַבְד . וְכַעַן לֹא יִתְמַנַּע מִנְהוֹן . כָּל
 דְּחִשְׁבּוּ לְמַעַבְד : פִּקָּאֵל אֵלֶּה . הוֹדָא
 הֶם כְּשַׁעֲבוּ אֶחָד וְלִגְאָה וְאַחֲרָה לְגִמְיַעָהֶם .
 וְהֵאֲדָא מֵא אֲבַתְרוּ אֵן יַפְעֵלוּן . וְאַלָּאֵן דָּא

יפותהם

חלק ה' ד' ק' ד' ו' ק' טו' ומאלה באתי: טו') ונשרפה לשרפה, בדפוסים מהרגם וניקודונן, הרגמו כן כפי מה שבא בתרגום כל לשון שריפה לשון יקירת אש, טהגם כי בכל מקום שנוכר שם שריפה במקרא מתורגם יקירא, וגירסתינו ונשרופינו, ונראה שתרגומו כן בעבור שבכל מקום שנו' שריפה ותרגום שלו יקירא היינו כליון הדבר שהוא הנשרף עד שייעשה אפר משא"כ כאן שאינו כשאר שריפות עץ רק הוא דרך בישול לחזקן ולחסמן כדרך קדירות שמכניסין לכבשן לשרפן שבדואי אין זה שריפה כשאר שריפות, ואין להקשות לומר דאין זה לשון תרגום, דגם בגירסת נוקידונן איכא לאקשווי דלשון מקרא הוא ותיקד עד שאול התחית והרכה כן ותרגום שלו נכון שתרגם אחר הבנת הענין וגם רבי' סעדיא גאון פי' בו בלשון ערב וננצ'גה טבכ'א :

ארבע מאה ותלת שנים . ואוליד בנן
 ובנן : ועאש בעד דאלך . ארבע מאה
 ותלאת סנין . אולד פיהא בנן ובנאת :

וּשְׁלַח חַי שְׁלֹשִׁים
 שְׁנָה וַיֹּלֶד אֶת־עֶבֶר : וְשָׁלַח הָיָא תְּלָתִין
 שָׁנִין . וְאֹלִיד יֵת עֶבֶר : וְלִמָּא עֵאשׁ שְׁלַח
 תְּלָאֲתִין סְנָה . אֹולֶד עֶבֶר : וַיְחִי־שְׁלַח
 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־עֶבֶר שְׁלֹשׁ שָׁנִים
 וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת :
 וַיְחִי־שְׁלַח . בְּתֵר דְּאֹוִלִיד יֵת עֶבֶר . אַרְבַּע
 מֵאָה וְתֵלָת שָׁנִין . וְאֹוִלִיד בְּנִין וּבָנִין :
 וְעֵאשׁ שְׁלַח בְּעַד דְּאֵלְך . אַרְבַּע מֵאָה
 וְתֵלָאֲת סְנִין . אֹולֶד פִּיהָא בְּנִין וּבְנָאֲת :

וּיְחִי־עֶבֶר אַרְבַּע
 וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֹּוֹלֶד אֶת־פְּלֶג : וַיְחִי עֶבֶר .
 תְּלָתִין וְאַרְבַּע שָׁנִין . וְאֹוִלִיד יֵת פְּלֶג :
 וְלִמָּא עֵאשׁ עֶבֶר אַרְבַּעַה וְתֵלָאֲתִין סְנָה .
 אֹולֶד פֶּלֶג : וַיְחִי־עֶבֶר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־
 פְּלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה
 וַיֹּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת : וַיְחִי עֶבֶר . בְּתֵר
 דְּאֹוִלִיד יֵת פְּלֶג . אַרְבַּע מֵאָה וְתֵלָתִין
 שָׁנִין . וְאֹוִלִיד בְּנִין וּבָנִין : וְעֵאשׁ בְּעַד דְּאֵלְך .
 אַרְבַּע מֵאָה וְתֵלָאֲתִין סְנָה . אֹולֶד פִּיהָא

בְּנִין וּבְנָאֲת :
 וַיְחִי־פֶלֶג
 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֹּוֹלֶד אֶת־רַעֵו : וַיְחִי פֶלֶג
 תְּלָתִין שָׁנִין . וְאֹוִלִיד יֵת רַעֵו : וְלִמָּא עֵאשׁ
 פֶּלֶג תְּלָאֲתִין סְנָה . אֹולֶד רַעֵו : וַיְחִי־פֶלֶג
 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־רַעֵו תְּשַׁע שָׁנִים
 וּמֵאוֹתִים שָׁנָה וַיֹּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת : וַיְחִי
 פֶּלֶג . בְּתֵר דְּאֹוִלִיד יֵת רַעֵו . מֵאוֹתִין וְתֵשַׁע
 שָׁנִין . וְאֹוִלִיד בְּנִין וּבָנִין : וְעֵאשׁ בְּעַד דְּאֵלְך
 מֵאוֹתִין וְתֵסַע סְנִין . אֹולֶד פִּיהָא בְּנִין
 וּבְנָאֲת :

וַיְחִי רַעֵו שְׁתַּיִם
 וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֹּוֹלֶד אֶת־שְׂרוּג : וַיְחִי רַעֵו .
 תְּלָתִין וְתֵרַתִּין שָׁנִין . וְאֹוִלִיד יֵת שְׂרוּג :
 וְלִמָּא עֵאשׁ רַעֵו . אֶתְנִין וְתֵלָאֲתִין סְנָה .
 אֹולֶד שְׂרוּג : וַיְחִי רַעֵו אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־
 שְׂרוּג שְׁבַע שָׁנִים וּמֵאוֹתִים שָׁנָה וַיֹּוֹלֶד בָּנִים
 וּבָנוֹת : וַיְחִי רַעֵו . בְּתֵר דְּאֹוִלִיד יֵת שְׂרוּג .

אתנין

יפותהם . גמיע מא המו בה אן יצנעוה :
 הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא
 ישמעו איש שפת רעהו : הבו נתגלי .
 ונבלבל תמן לישנהון . דלא ישמעון . אנש
 לישן חברה : לכנא אורד אמרא . אשתת
 בה לגאתהם . חתא לא יסמע כל פרוק
 לנה צאחכה : ויפיץ יהוה אתם משם
 על־פני כלהארץ ויחדלו לבנת העיר :
 ובדר יי יתהון . מתמן על אפי כד ארעא .
 ואתמנעו מלמבני קרתא : פבדרהם אלה
 מן תם עדא וגה אלארץ . ואנתהו ען בנא
 אלקריה : על־פן קרא שמה בכל כיי־שם
 בלל יהוה שפת בלהארץ ומשם הפיצם
 יהוה על־פני כלהארץ : עד פן . קרא
 שמה בכל . ארי תמן . בדביד יי לישן כד
 ארעא . ומתמן בדרינון יי . עד אפי
 כד ארעא : דדאך סמת באבל . לאן תם
 שתת אלה לגאת אהל אלארץ . ומן תם
 בדרהם אלה . עלא גמיע ונההא :

פ
 אלה תולדת שם שם בן מאת שנה ויולד
 את־ארפכשד י שנתים אחר המבול :
 אלין תולדת שם . שם בר מאה שנין .
 ואוליד ית ארפכשד . תרתין שנין בתר
 טופנא : הדי שרה תיאליד שם . למא
 כאן שם אבן מאה סנה . אולד ארפכשד .
 לסנתין בעד אלטופאן : ויחי־שם אחרי
 הולידו את־ארפכשד חמש מאות שנה
 ויולד בנים ובנות : ויחי שם . בתר
 דאוליד ית ארפכשד . חמש מאה שנין .
 ואוליד בנן ובנן : ועאש בעד דאך כמם
 מאיה סנה . אולד פיהא בנן ובנאת :

וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֹּוֹלֶד אֶת־שְׁלַח : וְאַרְבַּעַשְׁד
 חִיָּא . תְּלָתִין וְחֲמִישׁ שָׁנִין . וְאֹוִלִיד יֵת
 שְׁלַח : וְלִמָּא עֵאשׁ אַרְבַּעַשְׁד . כְּמִסָּה
 וְתֵלָאֲתִין סְנָה . אֹולֶד שְׁלַח : וַיְחִי אַרְבַּעַשְׁד
 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שְׁלַח שְׁלֹשׁ שָׁנִים
 וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת :
 וַיְחִי אַרְבַּעַשְׁד . בְּתֵר דְּאֹוִלִיד יֵת שְׁלַח .

מאתן ושבע שנים. ואיליד בנין ובנין :
ועאש בעד דארך. מאיתין וסבע סנין.
אולד פיהא בנין ובנאת : ס ויחי
שרוג שלשים שנה וילד את נחור : וחי
שרוג תלתין שנין. ואיליד ית נחור : ולמא
עאש שרוג תלאתין סנה. אולד נחור :
ויחי שרוג אחרי הולידו את נחור מאתים
שנה וילד בנין ובנות : וחי שרוג בתר.
דאיליד ית נחור מאתן שנין. ואיליד בנין
ובנין : ועאש בעד דארך מאיתין סנה.
אולד פיהא בנין ובנאת : ס ויחי
נחור תשע ועשרים שנה וילד את תרח :
וחי נחור. עשרין ותשע שנין. ואיליד
ית תרח : ולמא עאש נחור תסעה ועשרין
סנה. אולד תרח : ויחי נחור אחרי הולידו
את תרח תשע עשרה שנה ומאת שנה
וילד בנין ובנות : וחי נחור. בתר
דאיליד ית תרח. מאה ותשע עשרי שנין.
ואיליד בנין ובנין : ועאש בעד דארך.
מאה ותסעה עשר סנה. אולד פיהא
בנין ובנאת : ס ויחי תרח
שבעים שנה וילד את אברם את נחור
ואת הרן : וחי תרח שבעין שנין.
ואיליד ית אברם. ית נחור וית הרן :
ועאש תרח סבעין סנה. אולד אברם.
ונחור והרן : ואלה תולדת תרח תרח
היליד את אברם את נחור ואת הרן והרן
היליד את לזוט : ואלין תולדת תרח.
תרח איליד ית אברם. ית נחור וית הרן.
והרן איליד ית לזוט : והדא שרה תיאליד
תרח. תרח אולד אברם. ונחור והרן.
והרן אולד לזוט : וימת הרן על פני תרח
אביו בארץ מולדתו באור כשדים : ומית
הרן. על אפי תרח אבוהי. בארע
יקדוניה באור הכשדאי : ומאת הרן.
בהצרה תרח אביה. פי בלד מולדה פי
אתון אלכסדאניין : ויקח אברם ונחור
להם נשים שם אשת אברם יי שרי ושם
אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה

ואבי יסכה : וגסיב אברם ונחור. להון
נשין. שום אתת אברם שרי. ושום אתת
נחור מלכה. בת הרן אבוהא דמלכה
ואבוהא דיסכה : ואתכד אברם ונחור.
להם נסאא. אסם זוגה אברם שרי. ואסם
זוגה נחור מלכה. אבנת הרן אבו מלכה
ואבו יסכה : ותהי שרי עקרה אין לה
ולד : והות שרי עקרא. לית לה ולד :
וכאנת שרי עאקר. לים דהא ולד : ויקח
תרח את אברם בנו ואת לזוט בן הרן
בן בנו ואת שרי בלתו אשת אברם בנו
ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה
כנען ויבאו עד הרן וישבו שם : ודבר תרח
ית אברם בריה. וית לזוט בר הרן בר
בריה. וית שרי בלתייה. אתת אברם
בריה. ונפקו עמהון מאור הכשדאי.
דמיזל לארעא דכנען. ואתו עד הרן
ויתיבו תמן : ואכד תרח אברם אבנה.
ולוט אבן הרן אבן אבנה. ושרי כנתה.
זוגה אברם אבנה. וכרגו מעהם מן אתון
אלכסדאניין. לימצו אלא בלד כנעאן.
פגאו אלא הרן פאקאמו תם : ויהיו ימי
תרח חמש שנים ומאתים שנה וימת תרח
יש בחרן : והווי יומי תרח. מאתן וחמיש
שנין. ומית תרח בחרן : וכאן עמר תרח.
מאיתין וכמס סנין. ומאת תרח פי הרן :

קנ"ג פיס' סו' בצלאל. ומפמיר בישעיה ג"ד רני עקרה עד כי פארך
דה"ד למנחת וב"ה :

ויאמר יהוה אל אברם לך מלכה
וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר
ארצך : ואמר יי לאברם. איזיד לך.
מארעך ומילדותך ומבית אבוק. לארעא
דאחזינך : אד קאל אלה לאברם. אמין
מן ארעך ומולדך ובית אביך. לא אבלד
לדי אוריך : ואעישך לגוי גדול ואברכך
ואגדלה שמך והיה ברכה : ואעבדינך
לעם סני. ואברכינך. וארפי שמך.
ותהי מברך : ואצנע מנך אמה כתירה.
ואבארך פיך. ואעצם אסמך. ותכון

מכאן
חלק הרקדוק יח) שם אשת אברם שרי ל' וקף קמץ : יט) וימת תרח בחרן, כ' רש"י נון דבחרן הפוכה ע"כ ובכל התנאן אין
הנון הפוכה גם בירושלמיים, ומצאתי שכ' בה"מ הל' ס' ס' רע"ה סק"ג ו"ל, ובלקט הקמח דף צ"ו קורא היגר ומקלל הסופרים שעושין אותיות
הפוכין כגון ד' דרך עין החיים ו' דוימת תרח בחרן ל' דלנכרי תשיך ע"ש :

מבארך: ואברכה מברכה ומקללה ואר
 ונברכו בך כל משפחת האדמה: ואברך
 מברכה. ומלטטך אלוט. ויתברכו
 בדיך. כל זרעית ארעא: ואבארך
 מבארך. וארען שאתמך. ויתבארך
 בך. גמיע עשאר אלארין: ויקך אברם
 כאשר דבר אליו יהוה ויקך אתו לזט
 ואברם בן-חמש שנים ושבעים שנה
 בצאתו מתרן: ואז אברם. כמא המליל
 עמיה יי. ואז עמיה לזט. ואברם. בר
 שבעין וחמיש שנין. כמפקיה מתרן:
 כמא קאל לה אלה. ומצא
 מעה לזט. ואברם. אבן כמסה וסבעין
 סנה. פי כרונה מן חרן: ויקח אברם את-
 שרי אשתו ואת-לזט בן-אחיו ואת-כל-
 רכושם אשר רכשו ואת-הנפש אשר-
 עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו
 ארצה כנען: ודבר אברם ית שרי אתתיה
 וית לזט בר אחוהי. וית כל קנינהו דקנו.
 וית נפשתא דשעבדו לאוריתא בחרן.
 ונפקו. למיזד לארעא דכנען. ואתו
 לארעא דכנען: פאכד אברם שרי זוגתה
 ולזט אבן אכיה. וגמיע סרחהם אלדי
 מלכוה. ואלנפוס אלדי אבתסבוהא פי
 חרן. וכרגו. לימצו אלא בלד כנעאן. וגאו
 אליה: ויעבר אברם בארץ עד מקום
 שכם עד אדון מורה והכנעני אז בארץ:
 ועבר אברם בארעא. עד אתר שכם.
 עד מישר מורה. וכנענאה בכן בארעא:
 פטאף אברם אלדד. אי מוצע נאבדוס.
 ואלי מרג מורה. ואלכנעאנין חניד פיה:
 וירא יהוה אל-אברם ויאמר לזרעך אתן
 את-הארץ הזאת ויבן שם מזבח ליהוה
 הנראה אליו: ואתגלי יי לאברם. ואמר.
 לבנה. אתין ית ארעא הדא. ובנא תמן
 מדבחא. קדם יי דאתגלי ליה: פתגלא
 לה אלה. וקאל. לנסךך. אעטי הדא
 אלדד. ובנא תם מדבח. לדה למתגלי
 לה: ויעתק משם החרה מקדם לבית-

אל ויט אהלה בית-אר מים והעי מקדם
 ויבן שם - מזבח ליהוה ויקרא בשם יהוה:
 ואסתלק מתמן למורא. ממדנח. לבית
 אל ופרסיה למשפניה. בית אל ממערבא
 ועי ממדנחא. ובנא תמן מדבחא קדם
 יי. וצלי בשמא דיי: ואנתקל מן תם אי
 אנבר. שרקי בית אל ומה תם כבאיה.
 בית אל מן אלמגרב ועי מן אלמשרק.
 ובנא תם מדבחא לאלה. ודעא באסמה:
 ויפע אברם הלך ונסוע הנגבה: ונטל
 אברם. אזיל ונטיל לדרומא: ורחל אברם.
 כל מא מר רחל אי לקבלה: פ
 ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה
 לגיר שם פי-כבד הרעב בארץ: והוה
 כפנא בארעא. ונחת אברם למצרים
 לאתותבא תמן. ארי תקיף כפנא בארעא:
 וכאן גוע פי אלדד. ואנחדר אברם אי
 מצר ליסכן תם. אד אשתד אלגוע פי
 אלבלד: ויהי כאשר הקריב לבוא
 מצרימה ויאמר אל-שרי אשתו הנה-נא
 ידעתי פי אשה יפת-מראה את: והוה.
 כד קריב למיעד למצרים. ואמר לשרי
 אתתיה. הא כען ידענא ארי. אתתא
 שפירת חיוו את: פלמא קרב מן אדכול
 מצר. קאל לשרי זוגתה. אנא אעלם.
 אנך אמראה חסינה אלמנצר: והוה פי
 וראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת
 והרגו אתי ואתך יחיו: ויהי. כד יחוו
 יתיך מצראי. ויימרון אתתיה דא. ויקטרון
 יתי ויתיד יקיימן: אכאף אן ראוך
 אדמצריון. קאלו הדה זוגתה. קתלוני
 ואסתבקוך: אמרי-נא אחתי את למען
 ייטב-לי בעבורך וחיתה נפשי בגדלך:
 אימרי כען דאחת את. כדיל דייטב לי
 בדיך. ותתקים נפשי בפתגמכי: קולי
 עני אנת אכתי. לקבל אני חסן אי בסבך.
 ותחיא נפסי בגרירתך: ויהי כבוא אברם
 מצרימה ויראו המצרים את-האשה פי
 יפה הוא מאד: והוה. כד עאל אברם

חלק הד קדוק א) מקדם בקצת סת"י בתביר: ב) ויבן שם
 יש אחריה תיבה א' או ב' קודם הוּקף והיא מלרע. וכ"כ מהרמ"ל ז"ל:
 ז (כתר תורה)

למצרים . וחזו מצראי ית אתתא . ארי
 שפירא היא לחדא : פלמא דכל אברם
 מצרא . אד ראו אלמצריון אלאמראה .
 אנהא חסינת אלמנצר גדא : ויראו אתה
 שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח
 האשה בית פרעה : וחזו יתה רברבי
 פרעה . ושפחו יתה לפרעה . ואדברת
 אתתא לבית פרעה : וראוהא רייסא
 פרעון . ומדחוא ענדה . ואכדת אלי
 מנולה : ולאברם היטיב בעבורה ויהילו
 צאן ובקר וחמרים ועבדים ושפחת
 ואתנת וגמלים : ולאברם אוטיב בדירה .
 והוו ליה עאן ותורין וחמרין . ועבדין
 ואמהן . ואתנן וגמלין : ואחסן לאברם
 בסבבהא . וצאר לה גנם ובקר וחמיר .
 ועכיד ואמא . וגמאל ואתאן : ויננע יהוה
 את פרעה ננעים גדלים ואת ביתו עד
 דבר שרי אשת אברם : ואיתי יי על
 פרעה . מכת שין רברבין ועל אנש ביתיה .
 על עיסק שרי אתת אברם : פתואעד אלה
 בפרעון . בבדאיא עצימה הו ואל ביתה .
 בסכב שרי זוגה אברם : ויקרא פרעה
 לאברם ויאמר מהזאת עשית לי למה
 לא הגדת לי כי אשתך הוא : וקרא פרעה
 לאברם . ואמר . מא דא עבדת לי . למא
 לא תוית לי . ארי אתתך היא : פרעא
 פרעון באברם . וקאר . מא דא צנעת בי .
 ולים לס תכברני . אד הי זוגתך : למה
 אמרת אחתי הוא ואקח אתה לי לאשה
 ועתה הננה אשתך קח ולך : למא אמרת
 אחת היא . ודברית יתה . לי דאתו . וכען .
 הא אתתך דבר ואזייל : דם קלת אנהא
 אכתי . חתא אכרתהא לי זוגה . ואלאן .
 הודא זוגתך כדהא ואמיץ : ויצו עליו
 פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו
 ואת כבד אשר לו : ופקיד עלוהי . פרעה
 גוברין . ואדוואו יתיה . וית אתתיה וית
 כל דליה : פווכל פרעון עדיה קומא .
 ודרמו בה . ובזוגתה וכל מאלה : ויעל

אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו
 ולוט עמו הנגבה : וסליק אברם ממצרים .
 הוא ואתתיה וכר דליה . ולוט עמיה
 לדרומא : פצעד אברם מן מצר . הו
 וזוגתה וכל מאלה . מעה ארי אלקבלה :
 ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב :
 ואברם תקיף לחדא . בכעירא . בכספא
 ובדהבא : ואברם עצים גדא . בלאמשייה .
 באלפצה ואלדהב : וילך למפעיו מנגב
 ועד בית אל עד המקום אשר היה שם
 אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי :
 ואזל למטלנוחי . מדרומא ועד בית אל .
 עד אתרא . דפרסיה תמן למשכניה
 בקרמיתא . בין בית אל ובין עי : פמצא
 פי מראחלה . מן אלקבלה ארי בית א .
 אלי אלמוצע . אלדי כאן תם כבאיה
 באלאבתרא . בין בית אל ובין עי :
 אל מקום המזבח אשר עשה שם
 בראשנה ויקרא שם אברם בשם יהוה :
 דאתר מדבחה . דעבר תמן בקרמיתא .
 וצדי תמן . אברם בשמא דיי : אלי מוצע
 אדמדבח . אלדי צנעה תם אזולא . פרעא
 תם . אברם באסם אלה : וגם ללוט
 ההלך את אברם . היה צאן ובקר
 ואהלים : ואף ללוט . דאזיל עם אברם .
 הוו עאן ותורין ומשכנין : ואיצא ללוט .
 אסאיר מע אברם . כאן גנם ובקר ואכביה :
 ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו פי
 היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו :
 ודא סוברת יתהוין . ארעא דמיתב בחדא .
 ארי הוה קנינהוין סגן . ולא יכילו למתב
 בחדא : ולם יחתמדהמא אבלד אן יקימו
 פיה גמיעא . אד כאן סרחהם כתיר . ולם
 יטיקו אן יקימו פיה גמיעא : ויהי יריב בין
 רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה ללוט
 והננעני והפרזי או ישב בארץ : והות
 מצותא . בין רען בעיריה דאברם . ובין
 רען בעיריה דלוט . וכנענאה ופרזאה .
 בכן יתיב בארעא : וכאנת כצומה . בין

רעאת
 חלק הדקדוק ג) ויהללו השוא שבלמד נח בי אין געיא בה"א בכל סת"י : ד) היה שם אהלה תי' היה מלעיל : ה) וגם ללוט הנגמל
 ברובן : ו) היה צאן תי' היה מלרע :

רעאת מאשייה' אברם . ובין רעאת
 מאשייה' לוט . ואלכנעאניין ואלפרזיין .
 חניד מקימין פי אלבלד : ויאמר אברם
 אל-לוט אל-נא תהי מריבה ביני ובינך
 ובין רעי ובין רעיך פי-אנשים אחים
 אנחנו : ואמר אברם ללוט . לא כען תהי
 מצותא בינא ובינך . ובין רעותי ובין
 רעותך . ארי גוברין אחין אנחנו : קאר
 אברם ללוט . לא תכון כצומה ביני ובינך .
 ובין רעאתי ורעאתך . לאנא קום דו
 קראבה : הלא כל-הארץ לפניך הפרד
 נא מעלי אסיה שמאר ואימנה ואסיה מין
 ואשמאילה : הלא כל ארעא קרמך .
 אתפרש כען מדותי . אם את לצפונא אנא
 לדרומא . ואם את לדרומא ואצפנך :
 אלא אן גמיע אלארץ בין ידיך . אנפרד
 עני . אמא יסרה פאתיאמן . ואמא ימנה
 פאתיאסר : וישא-לוט את-עיניו וירא
 את-כל-כפר הירדן כי כלה משקה
 לפניו שחת יהוה את-סדם ואת-עמרה
 כגן יהוה בארץ מצרים באבה צער : וזקף
 לוטית עינוהו . וחזא ית כל מישר ירדנא .
 ארי כולה בית שקיא . קדם חבדות יי .
 ית סדום וית עמרה . כגנתא דיי בארעא
 דמצרים . מטי צער : פרפע לוט עינאה .
 וראי גמיע מרג אלארדן . אן כלה סקי .
 קבל אן יהלך אלה סדום ועמורה . כגנאן
 אלה בארץ מצר . אלי אן תגי אי זגר :
 ויבחר-לו לוט את כל-כפר הירדן ויסע
 לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו : ובחר
 ליה לוט . ית כל מישר ירדנא . ונטל
 לוט בקדמותא . ואתפרשו . גבר מדות
 אחוהי : פאכתאר לה לוט . גמיע מרג
 אלארדן . ורחל מן אלמשרק . ואנפרד כל
 אמר ען אכיה : אברם ישב בארץ-כנען
 ולוט ישב בערי-הכפר ויאהל עדי-סדם :

אברם יתיב בארעא דכנען . ולוט . יתיב
 בקרני מישרא . ופרס עד סדום : אברם
 אקאם פי בלד כנעאן . ולוט . אקאם פי
 קרא אלמרג . וכיים אלא סדום : ואנשי
 סדם רעים ותטאים ליהוה מאד : ואנשין
 דסדום . בישין בממונהון ותייבין בגויתתהון .
 קדם יי לחדא : ואהל סדום . אשראר
 מכטיין . ללה גדא : ויהוה אמר אל-אברם
 אתרי הפרד-לוט מעמו שא נא עינך
 וראה מן המקום אשר-אתה שם צפנה
 ונגפה וקרמה ויפה : ויי אמר לאברם .
 בתר דאתפרש לוט מעמיה . וקוף כען
 עינך וחזי . מן אתרא דאת תמן . לצפונא
 ולדרומא ולמדנתא ולמערבא : פקאר
 אלה לאברם . בעד מא פארקה לוט .
 ארפע עינאך ואנצר . מן אלמוצע אלדי
 אנת תם . שמאלא וגנובא ושרקא וגרבא :
 פי את-כל-הארץ אשר-אתה ראה לך
 אתננה ולרעה עדי-עולם : ארי ית כל
 ארעא . דאת חזי לך אתננה . ולבנך עד
 עלמא : פאן גמיע אלבלד . אדי תראהא
 לך אעטיהא . ולנסלך אלי אלהר :
 ושמתי את-זרעה כעפר הארץ אשר |
 אם-יוכל איש למנות את עפר הארץ גם-
 זרעה ימנה : ואשוי ית בנך סניאין כעפרא
 דארעא . כמא דלית אפשר לגבר . לממני
 ית עפרא דארעא . אף בנך לא יתמנון :
 ואצייר נסרך כתראב אלארץ . חתי אן
 אמכן אנסאן . אן יחצי תראב אלארץ .
 פנסלך איצא יחצא : קום התהלך בארץ
 לארבה ולרחבה כידך אתננה : קום הלך
 בארעא . לאורבה ולפותיה . ארי לך
 אתננה : קום אמש פי אלארץ . טולהא
 וערצהא . פאני לך אעטיהא : ויאהל
 אברם מויבא וישב באלני ממרא אשר
 בחברון ויבן-שם מזבח ליהוה : ופרס

אברם

חלק הרקדוק ו) ואשמאילה , הרגום שלנו ואצפנך . פי) בעל כרחך שכל כוונת אברם לילך לדרום שהוא הימין , וכ"כ ר'
 בחיי והר' של"ה שכן הוא בנוסחאות מדוקדות וב"כ בס' עיר גבורים : ה) לפני שחת ה' , הרגום שלנו קדם חבלות ה' , הרגום כן שלא
 לייחס הפורענות אליו ית' עצמו שהוא הוא הפועל כי אם הרעה שעושה אדם היא הפועלת כמאמר הנביא תיסרך רעתך , וכן כתוב כי
 גמול ירוי יעשה לו , לא אמר יעשה לו כפהח , וכן נמי מתרגם גם הדפוס לקמן פרשת וירא , ויהי בשחת בחבלות ואין לחוש לגידוף דהא
 בתיב אחריו ית קרוי ומה שהוכיר השם להגיד כי גזירתו ית' היא : ט) ויבא וישב בכל ההיגאן ויבא בתביר לא בדרגא , וב"כ הרמ"ל ו"ל
 וב"כ בירושלמיים :

אברם . ואתא ויטיב . במישרי ממרא
דכתרון . ובנא תמן מדפחא קדם יי :
פכיים אברם . וגא ואקאם . פי מרג ממרא
אלדי פי חברא . ובנא תם מדבחא ללה :

פ

ג ויהי בימי אמרפל מלך-שנער אריוך מלך
אדסר כדרלעמר מלך-עילם ותדער מלך
גזים : והוה . בימי אמרפל מלכא דבבל .
אריוך מלכא דאדסר . כדרלעמר מלכא
דעילם . ותדער מלכא דעממי : ולמא
כאן פי איאם אמרפל מלך אלשינור .
אריוך מלך אלסר . כדרלעמר מלך
כוסתאן . ותדעל מלך אלמם : עשו
מלחמה את-ברע מלך סדם ואת-ברשע
מלך עמרה שנאב . מלך אדמה ושמאבר
מלך צביים ומלך בלע היא-צער : עברו
קרבא . עם ברע מלכא דסדום . ועם
ברשע מלכא דעמורה . שנאב מלכא
דאדמה . ושמאבר מלכא דצביים . ומלכא
דבלע היא צוער : אנהם חארבו . ברע
מלך סדום . וברשע מלך עמורה . שנאב
מלך אדמה . ושמאבר מלך צבויים . ומלך
בלע הי זגר : כל אלה חברו אל-עמק
השדים הוא ים המלח : כל אלין אתכנשו .
למישר תקליא . הוא אתר ימא דמלחא :
כל הולאי אצטחבו . ארי עמק אלסדין .
(יי נקיע ארגמיו) הי אלבחירה למייתה :
שתים עשרה שנה עברו את-כדרלעמר
ושלש-עשרה שנה ומרדו : תרתא עסרי
שנין . פדחו ית כדרלעמר . ותלת עסרי
שנין מרדו : אתני עשר סנה . אטאעו
כדרלעמר . ופי אלתלאתה עשר עצוה :
ובארבע עשרה שנה בא כדרלעמר
והמלכים אשר אתו ויכו את-רפאים
בעשתרת קרנים ואת-הזזים בהם ואת
האימים בשוה קריתים : ובארבע עסרי

שנין אתא כדרלעמר . ומלכיא דעמוה .
ומחו ית גבריאי דבעשתרת קרנים . וית
תקיפיא דבהמתא . וית אימתני . דבשוה
קריתים : ופי סנה ארבעה עשר אקבה
כדרלעמר . ואמרוך אלדי מעה . פקתלו
אלשנעא אלדי פי עשתרות קרנים .
ואלדהקין אלדי פי הם . ואלהזביין אדי
פי שוה קריתים : ואת-החרי בהררם
שעיר עד איל פארן אשר על-המדבר :
וית חוראי דבטורא דשעיר . עד מישה
פארן . דסמיק על מדברא : ואלחורין אדי
פי גבר אשראה . ארי מרג פארן . אדי
פי מרג אלבריה : וישבו ויבאו אל-עין
משפט הוא קדש ויכו את-כל-שדה
דעמלקי וגם את-האמרי הישב בחצצן
תמר : ותבו . ואתו . למישר פידוג דינא
היא רקם . ומחו . ית כל חקר עמלקאה .
ואף ית אמוראה . דיתיב בעין גדי : פרגעו
וגאו . לא עין ארחם היא רקם . פקתלו .
כל מן כאן פי ציאע אלעמאלקה . ואיצא
לאמוריין . אלמקומין פי תפאף אנכל :
ויצא מלך-סדם ומלך עמרה ומלך אדמה
ומלך צביים ומלך בלע הוא צער ויערכו
אתם מלחמה בעמק השדים : ונפק מלכא
דסדום ומלכא דעמורה . ומלכא דאדמה
ומלכא דצבויים . ומלכא דבלע היא
צוער . וסדרו עמהון קרבא . במישה
חקליא : פכרג מלך סדום ומלך עמורה .
ומלך אדמה ומלך צבויים . ומלך בלע היא
זגר . וצאפפוהם לאחרב . פי עמק אסדים :
את כדרלעמר מלך-עילם ותדעל מלך
גזים ואמרפל מלך-שנער ואריוך מלך
אדסר ארבעה מלכים את-התמשה : ית
כדרלעמר מלכא דעילם . ותדעל מלכא
דעממי . ואמרפל מלכא דבבל . ואריוך
מלכא דאדסר . ארבעא מלכין לקביל

חמשה

חלק הדקדוק י' ושלש עשרה שנה , ז"ל הרד"ק בחלק הדקדוק דפוס קמץ ד' ר"ב סוף ע"א וז"ל וכן יבא עם המקף בחולם כשהמלה איננה זעירא ולא מלעיל ע"כ הכא נמירתיבת ושלש לרע , לכן באה בחולם : יא) בהררם שעיר , השו"א שבריש נח כי אין מאריך בכל התגואן , וראב"ע כתב שהריש דגש על משקל ברברם , ומביאו ר"א הבחור בס' ההרכבה ד' ח' ע"א ע"ש , וכ' עליו ז"ל ואומר אני כי לפי זה היתה הה"א ראויה להינקד בקמץ לתשלום הדגש שאין הרי"ש מקבלת אותו , ויותר נכון להיות שם ורוצה לומר בהר שלהם והנפרד ממנו הרר בשש נקודות ותאמר מן הרר בהררם כמו מן אדין בארצם ויש ספרים הרי"ש הראשונה בחמף פתח עכ"ל , וזו ראייה נמורה שאין עליה תשובה דלספרים שלנו שאין הרי"ש בשוא פתח וגם אין מאריך בה"א , א"כ השוא נח , ודו"ק : * צבויים קרי

ועבדיו ויבם וירדפם עד חובה אשר
משמאל לדמשק : ואת פלוג עליהן
ליליא . הוא ועבדהו ומחנן . וירדפונן עד
חובה דמצפונא לדמשק : פתפרק עליהם
ליליא . הו ועבדה וקתלוהם . ופלהם אי
חובה . אלדי מן יסאר דמשק : וישב את
כל הרכש וגם את לוט אחיו ורכשו השיב
וגם את הנשים ואת העם : ואתיב . ית כל
קנינא . ואף ית לוט אחיהו וקניניה אתיב .
ואף ית נשיא וית עמא : פרד גמיע
אסרת . ואיצא לוט קריבה וסרחה רדהמא .
ואלנסא איצא וסאר אלקום : ויצא מלך
סדם לקראתו אחרי שובו מהפזת את
כדרלעמר ואת המלכים אשר אתו אל
עמק שוה הוא עמק המלך : ונפק מלכא
דסדם לקדמותיה . בתר דתב . מלממחי
ית כדרלעמר . וית מלכיא העמיה .
דמישר מפונא . הוא בית ריסא דמלכא :
פכרג מלך סדם תלקאה . בעד רגועה
מן חרב כדרלעמר . ואלמלך לדי מעה .
אלי עמק שוה . הו מלעב אמלך : ומלכי
צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן
לא עליון : ומלכי צדק מדכא דירו שלם .
אפיק לחים וחמר . והוא משמיש קדם
אר עקאה : ומלכי צדק מלך דאר אסלאם .
אכרג טעאמא ושראבא . והו אמאם
לאלטאיק אלעאי : ויברכהו ויאמר ברוך
אברם לאל עליון קנה שמים וארץ :
ויברכהו ויאמר . ברוך אברם לאר עקאה .
דקניניה שמיא וארעא : פבארך עדיה
וקאל . יכון אברם מבארבא לארטאיק
אלעאי . מאלך אלסמאואת ואלארץ :
ויברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך
ויתן לו מעשר מכל : וברוך אר עקאה .
דמסר סנאך בידך . ויהב ליה חד מן עסרא
מבוקא : ותבארך ארטאיק אלעאי . אלדי
אסדם אעדאך פי ירך . פאעטאה אלעשר
מן כל שי : ויאמר מלך סדם אל אברם
תן לי הנפש והרכש קח לך : ויאמר

מלכא

חמשא : מע כדרלעמר מלך כזסתאן .
ותדעל מלך אלמם . ואמרפל מלך
אלשינור . ואריוך מלך אלסר . ארבעה
מלוך לאלכמסה : ועמק השדים בארת
בארת חמר וינסו מלך סדם ועמרה ויפלו
שמה והנשארם הרהנסו : ומישר תקליא .
בירן בירן מסקן הימרא . וערקו . מלכא
דסדם ועמורה ונפלו תמן . ודאשתארו
דטורא ערקו : ועמק ארסדין . פיה אבאר
תכרג חמרא . פהרב מלך סדם ועמורה
ווקעו תם . ואלבאקיון הרבו אי אלגבל :
ויקחו את כל רכש סדם ועמרה ואת
כל אכלם וילכו : וישבו . ית כל קנינא
דסדם ועמורה . וית כל מיכדהו ואלדו :
ואכרו גמיע סרח סדם ועמורה . וגמיע
טעאמהם ומצו : ויקחו את לוט ואת
רכשו בן אחי אברם וילכו : והוא ישב
בסדם : וישבו ית לוט וית קניניה . בר
אחיהו דאברם ואלו . והוא יתיב בסדם :
ואכרו לוט וסרחה . אבן אבי אברם ומצו .
והו מקים פי סדם : ויבא הפליט ויגר
לאברם העברי והוא שכן באדני ממרא
האמרי אחי אשכל ואחי ענר והם בעלי
ברית אברם : ואתא משיבא . וחוי
לאברם עבראה . והוא שרי במישרי
ממרא אמוראה . אחיהו דאשכול ואחיהו
דענר . ואיצון אנש קימיה דאברם : תם
גא אלפריית . ואכבר אברם אדעבראני .
והו מקים פי מרג ממרא אלאמורי . אבי
אשכול ואבי ענר . והם דוי עהד אברם :
וישמע אברם פי נשנה אחיו וירק את
חניכיו ידיו ביתו שמנה עשר ושדש
מאות וירדף עד דין : ושמע אברם . ארי
אשתבי אחיהו . ווריו ית עולימוהי ילידי
ביתיה . תלת מאה ותמני עשר . וירדף עד
דין : פלמא סמע אברם . אן קד סבי
קריבה . גרד נצאהה אמולודין פי ביתה .
תלאת מאיה ותמאניה עשר . וכלבהם
אלי באניאם : ויחלק עליהם לילה הוא

חלק הדקדוק יב) והוא ישב בסדם , בקצת תיגאן המפחא בתיבת והוא : יג) ויהלק עליהם לילה , ברוב התיגאן יש פסיק בין תיבת עליהם לתיבת לילה , וכ"ה בדפוסים : ח (כתר תורה)

מלכא דסדום לאברם. הב לי נפשתיא.
 וקנינא סב לך: פקאל מלך סדום לאברם.
 אעטני אלנפוס. ואלסרח כדה לך: ויאמר
 אברם אל-מלך סדם הרמתי ידי אל-יהוה
 אל עליון קנה שמים וארץ: ויאמר אברם
 למלכא דסדום. ארומית ידי בצלזו קדם
 יי אל עלאה. דקניניה שמיא וארעא:
 פקאל לה אברם. רפעת ידי האלפא
 בשלה. מאלך אסמאות ואלארץ: אם
 מחוט ועד שרוך נעל ואם-אקה מבר
 אשר-לך וקא תאמר אני העשרתי את-
 אברם: אם מחוטא ועד ערבת מסנא.
 ואם אסב מכל דלך. וקא תומר. אנא
 עתרות ית אברם: מן כיש ארי שסע
 נעד. ואן אכדת מן גמיע מאלך. ולא
 תקול אנא אנגית אברם: בלעדני רק אשר
 אכדו הנערים וחלק האנשים אשר הדכו
 אתי ענר אשכול וממרא הם יקחו חלקם:
 בר מדאכלו עולימיא. וחוקק גובריא.
 דאזלו עמי. ענר אשכול וממרא. אינון
 יקבלון חלקהון: גיר מא אכלוה ארעביאן.
 ונציב אלקום אלדי מצו מעי. ענר
 אשכול וממרא. הם יאכלו נציבתם: ס
 אחר | הדברים האלה היה דבר-
 יהוה אל-אברם במחזה לאמר אל-תירא
 אברם אנכי מנן לך שכרך הרבה מאד:
 בטר פתגמא האלין. הוה פתגמא דיי
 עם אברם. בנבואה למימר. לא תדחל
 אברם. מימרי תקוף לך. אנך סני
 דהיא: בעד הדא אראמור. כאן קוד
 אלה לאברם. בוחי קאילא. לא תכאף
 אברם. אנא תרסך. אנך עצים גדא:
 ויאמר אברם אנכי יהוה מה-תתן-לי
 ואנכי חולך עירי ובן-משק ביתי הוא
 דמשק אליעזר: ויאמר אברם. יי אלהים
 מא תתין לי. ואנא אזיד בלא ולד. ובר
 פרנסא הדין דבבית. הוא דמשקאה
 אליעזר: קאל ארדהם יארב מא תעטיני.
 ואנא מאין עקימא. ודו קיאר מנולי. הו

ד

אליעזר אלדמשקי: ויאמר אברם הן לי
 לא נתתה זרע והנה בן-ביתי יורש אתי:
 ויאמר אברם. הא לי. לא יהבת ולד. והא
 בר ביתי ירית יתי: פקאל אברם. אד
 דם תרוקני ולדא. פאן אלאבן אלדי פי
 מנולי ירתני: והנה דבר-יהוה אליו
 לאמר לא יירשך זה פיי-אם אשר יצא
 ממעיך הוא יירשך: והא פתגמא דיי
 עמיה למימר. לא יירתינך דין. אלהין
 בר דתוליד. הוא יירתינך: פאדא בקול
 אלה אליה קאילא. לא יארתיך הדא.
 אלא אלדי יברג מן צלכך הו יארתיך:
 ויצא אתו החוצה ויאמר חבט-נא
 השמימה יי וספר הכוכבים אם-תוכל
 לספר אתם ויאמר לו פה יהיה זרעך:
 ואפיק יתיה לברא. ויאמר אסתכי כען
 לשמיא. ומני פוכביא. אם תכול לממני
 יתהון. ויאמר ליה. כדין יהון בנך: תם
 אכרנה ארי ברא. וקאל אלתפת אלי
 אלסמא. ואלתמס אחצא אלכואכב. הל
 תטיק אן תחציהמא. תם קאל לה. כרא
 יכון נסלך: והאמן ביהוה ויחשבה לו
 צדקה: והימין במימרא דיי. ויחשבה ליה
 לזכו: פאמן באלה. וכתבתא לה חסנה:
 ויאמר אליו אני יהוה אשר הוצאתך
 מאור כשדים לתת לך את-הארץ הזאת
 דרשתה: ויאמר ליה. אנא יי. דאפיקתך
 מאור דכסדאי. למתן לך. ית ארעא
 הדא למירתה: פקאל לה. אנא אדה.
 אלדי אכרנתך מן אתון אלכסדאניין.
 לאעטיך הדא אלבלד לתחוזה: ויאמר
 אנני יהוה פמה אדע כי אירשנה: ויאמר.
 יי אלהים. במא אדע ארי אירתנה: קאל.
 ארלהם יא רב. במא דא אעדס אני
 אחוזהא: ויאמר אליו קחה לי עגלה
 משלשת ועז משלשת ואיל משלש ותר
 וגווד: ויאמר ליה. קריב קדמי עגלין
 תלתא. ועזין תלתא ודכרין תלתא.
 ושפנינא ובר יזנה: תם קאל לה. קדם

האמרי עדי-הנה: ודרא רביעאה יתובן
 הלכא. ארי לא שלים. חובא דאמוראה
 עד פען: ואדגיל אלאבע ירגע ארי
 ההנא. אד לם יכמל. דנב לאמוריין אלי
 אלאן: ויהי השמש באח^{טו} ועלמה היה
 והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר
^{טז} בין הגזרים האלה: והות שמשא עדת.
 וקבלא הוה. והא תנור דתנן ובעזר
 דאישא. ערא. בין פלגיא האלין: פרמא
 נאבת ארשמש. וכאנת ארדהמה. פארא
 בשביה לכאן תנור ופליל נאר. גאז בין
 תלך אלסטור: ביום ההוא פרת יהוה את
 אברם ברית לאמר לזרעה נתתי את
 הארץ הזאת מנחך מצרים עדי-הנהר
 הגדל נהר פרת: ביום ההוא. גזר יי.
 עם אברם קים למימר. לבנג. יהבית ית
 ארעא הדא. מנהרא המצרים. עד נהרא
 רבא נהרא פרת: פי דאדך אדיום. עהר
 אדה מע אברם עהרא קאילא. לנסלך
 אעטי הדא אלברד. מן נהר מצר. ארי
 אננהר לכביר נהר אלפראת: את-הקניזי
 ואת-הקניזי ואת הקדמני: ית שדמאי וית
 קנזאי. וית קדמונאי: אקנינין וארקנזיין
 ואלקדמוניין: ואת-החתי ואת-הפרזי
 ואת-הרפאים: וית חתאי וית פרזאי וית
 גבריא: ואלחתיין וארפרזיין ואלשגעה:
 ואת-האמרי ואת-הכנעני ואת-הגרנשי
 ואת-היבוסים: וית אמוראי וית כנענאי.
 וית גרנשיאי וית יבוסאי: ואלאמוריין
 וארכנעאניין. ואגרנשיין ואיבוסייין: ס
 ושרי אשת אברם לא ילדה לו ה
 ולה שפחה מצרית ושמה הגר: ושרי
 אתת אברם. לא ילדת ליה. ולה אמתא
 מצריתא ושמה הגר: ושרי זונה אברם.
 דם תדר לה. ודהא אמה מצריתה אסמהא
 הגר: ותאמר שרי אד-אברם הנה-נא
 עצרני יהוה מלדת בא-נא אד-שפחתי
 אולי אבנה ממנה וישמע אברם לקול
 שרי: ואטרת שרי לאברם. הא פען.

מנעני

לי עגלא מתלתא. וענזא מתלתא וכבשא
 מתלתא. ושפנינא ופרך חמאם: ויקח
 לו את-כל-אלה ויבתר אתם בתוך ביתו
 איש-בתרו לקראת רעהו ואת-הצפר לא
 בתר: וקריב קדמוהי ית כר אלין. ופליג
 יתהון בשוי. ויהב פלגיא פילג דקביל
 חבריה. וית עופא לא פליג: פקדם לה
 גמיע דאלך. וסטרהא פי אוסאטהא.
 וגעד כל סטר תלקא צאחבה. ואלטאיר
 לם יסטרה: וירד העיט על-הפגרים וישב
 אתם אברם: ונחת עופא על פלגיא.
 ואפרח יתהון אברם: תם וצע אלטאיר
 ערי אלאנסאר. פחרכהא אברם
 פתחרכת: ויהי השמש לבוא ותרהמה
 נפלה על-אברם והנה אימה השכה גדלה
 נפלת עליו: והות שמשא למיעד: ושינתא
 נפלת על אברם. והא אימה. קבל סני
 נפלת עלוהי: ולמא כאן ענד מגוב
 ארשמש. וקע סכאת עלי אברם. פארא
 כהיבה. צלמה עצימה קד וקעת עליה:
 ויאמר לאברם ידע תדע כי-גזר יהוה
 זרעה בארץ לא להם ועבדום וענו אתם
 ארבע מאות שנה: ואמר לאברם. מידע
 תדע. ארי דיירין יהון בנג. בארע לא
 דילהון. ויפלחון בהון ויענון יתהון. ארבע
 מאה שנין: וקאר לאברם. אעלם עדמא.
 אן נסלך סיכון גריבא. פי בלד לים להם.
 פיסתכדמונהם ויעדבונהם. ארבע מאה
 סנה: וגם את-הגוי אשר יעבדו דן אנכי
 ואחרי-כן יצאו ברכש גדול: ואף ית עפא.
 דיפלחון בהון דאין אנא. ובתר בין יפקון
 בקנינא סני: ואלקום אלדי יסתכדמונהם
 איצא סאחכם עליהם. ובעד דאלך
 יכרגון בסרח עצים: ואתה תבוא אד-
 אבתיה בשלום תקבר בשובה טובה:
 ואת. תתכניש דות אבהתך בשלם.
 תתקבר בסיבו טבא: ואנת תציר אלי
 אבאיאך בסלאם. ותדפן בשובה צאחה:
 ודור רביעי ישנונו הנה פי לא-שלם עון

חלק הדקדוק. טו) ועלמה ל' מלרע (מהר"ב"ש). טז) בין הגזרים השפחה בתיבת הגזרים וכן עיקר. וכ"ה בהללי דלא בדפוסים:

מנעני יי' מלמילד . עוד פֶּעַן דוֹת אַמְתִּי .
מֵאִם אֶתְבְּנִי מִנָּה . וְקִבֵּי אֲבָרִם דְּמִימֵר
שְׂרִי : פִּקְאֵלֵת שְׂרִי לֵאבְרָם . הוּדָא קִד
מִנְעֵנִי אֵלֶּה מִן אֹלְאֵד . אֲדַכֵּל אֵלֵי אַמְתִּי .
לְעֵד יִבְנֵא בֵיתִי מִנָּה . פִּקְבֵּל אֲבָרִם
כִּלְאִם שְׂרִי : וְתִקַּח שְׂרִי אִשְׁתְּ אֲבָרִם אֶת־
הַגֵּר הַמְצֵרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֵּץ עֶשְׂרֵי שָׁנִים
לְשִׁבְתֵּי אֲבָרִם בְּאַרְצָא בְּנֵעֵן וְתִתֵּן אֶתְהָ
לְאֲבָרִם אִישָׁה לְזֵד לְאִשָּׁה : וְדַבַּרְתָּ שְׂרִי
אֶתְתֵּי אֲבָרִם . יֵת הַגֵּר מְצֵרִיתָא אַמְתָּה .
מִסּוּף עֶסֶר שָׁנִין . דְּמִתְבֵּי אֲבָרִם בְּאַרְעָא
דְּכִנְעָן . וְיִהְיֶה יֵתָה . לְאֲבָרִם בְּעֵדָה לִיהָ
לְאֵתוּ : פִּאֲכֹדֵת שְׂרִי זֹנְגָה אֲבָרִם . הַגֵּר
אַרְמְצֵרִיָּה אַמְתָּהּ . בְּעֵד עֶשְׂרֵי סָנִין . מִן
מִקְאִם אֲבָרִם פִּי בִלְדֵי כִנְעָאן . פִּאֲעֻמְתָּהּ .
לְאֲבָרִם זֹנְגָה לְתַכּוֹן לֵה זֹנְגָה : וְיִבְאֵ אֵלֵי־
הַגֵּר וְתִהְיֶה וְתִרְאֵי בִי הִלְתָּהּ וְתִקַּח גְּבֻרָתָהּ
בְּעֵינֵיהָ : וְעָאֵר דְּוֹת הַגֵּר וְעֵדִיאַת . וְחֹזֵת
אַרְיֵי עֵדִיאַת . וְקִלְתֵּי רִבּוֹנְתָהּ בְּעֵינֵיהָ :
פִּדְכֵל אֵי הַגֵּר וְחַמְלַת . פִּלְמֵאֲרֵאֵת אֵנְהָ
קִד חַמְלַת . הָאֵנְתֵּי סִידְתָּהּ עֵנְדָהּ :
וְתִאֲמֵר שְׂרִי אֵל־אֲבָרִם חֲמִסִּי עֲלֵיךְ אֲנִכִּי
נָתַתִּי שִׁפְחָתִי בְּחִיקָךְ וְתִרְאֵי בִי הִלְתָּהּ
וְאִקַּח בְּעֵינֵיהָ יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֵיךְ :
וְאִמְרַת שְׂרִי לְאֲבָרִם דִּין לִי עֲדָךְ . אֲנָא
יְהִיבִית אַמְתִּי קִד . וְחֹזֵת אַרְיֵי עֵדִיאַת .
וְקִלְתֵּי בְּעֵינֵיהָ . יִדִּין יי' בֵּינָא וּבֵינֵיךְ :
פִּקְאֵלֵת שְׂרִי לֵאבְרָם צִלְמִי עֲלֵיךְ . אֲנָא
אַעֲשִׂיתְךָ אַמְתִּי . פִּלְמֵאֲ רֵאֵת אֵנְהָ קִד
חַמְלַת . הֵנְתֵּי עֵנְדָהּ . יַחֲכֵם אֵלֶּה בֵּינִי
וּבֵינֵיךְ : וְיִאֲמֵר אֲבָרִם אֵל־שְׂרִי הֵנְהָ
שִׁפְחָתְךָ בִּידְךָ עֲשִׂיתָ לֵה הַטּוֹב בְּעֵינֵיךְ
וְתֵעֵנֶה שְׂרִי וְתִבְרַח מִפְּנֵיהָ : וְאִמְרַת אֲבָרִם
דְּשְׂרִי . הֵא אַמְתֵּיךְ בִּידְךָ . עֵבִידִי דֵה
דְּתִקִּין בְּעֵינֵיךְ . וְעֵנִיתָ שְׂרִי . וְעֵרְקַת מִן
קִדְמָהּ : קֵאֵד דֵּהּ אֲבָרִם . הוּדָא אַמְתֵּךְ
פִּי יִדְךָ . אֲצַנְעִי בֵּהּ מֵא חֲסֵן עֵנְדֵךְ .
פִּעֲלֵבְתָּהּ שְׂרִי . חֲתִי הִרְבַּת מִן בֵּין
יִדֵּהּ : וְיִמְצָאָהּ מִלְּאֵךְ יְהוָה עַל־עֵינֵי הַפְּמִים

(*) נקוד על י' ב'הא

בְּמִדְבַר עַל־הָעֵין בְּרִדְךָ שׁוֹר : וְאִשְׁכַּחַה .
מִלְּאֲכָא דִּי . עַד עֵינָא דְּמִיא בְּמִדְבַרְא .
עַד עֵינָא בְּאוֹרְחָא דְּחַגְרָא : פּוֹגְדָהּ מִלְּךְ
אֵלֶּה . עַל־י עֵין מֵא פִי אֲלִבְרִיָּה . עַל־י אֵעֵין
אַלְתִּי פִי טְרִיק חַגְר : וְיִאֲמֵר הַגֵּר שִׁפְחַת
שְׂרִי אֵי־מִזָּה בָּאת וְאַנְה תִּלְכִּי וְתִאֲמֵר
מִפְּנֵי שְׂרִי גְּבֻרָתִי אֲנִכִּי בְּרַחַת : וְאִמְרַת .
הַגֵּר . אַמְתָּה דְּשְׂרִי . מִנָּן אֵת אֶתִּיא וְלֵאֲנִין
אֵת אֲזֵלָא . וְאִמְרַת . מִן קִדְם שְׂרִי רִבּוֹנְתִּי .
אַנָּא עֲרָקָא : פִּקְאֵד . יֵא הַגֵּר אַמְה' שְׂרִי .
מִן אֵין גִּית וְאֵלִי אֵין תַּמְצִין . קֵאֵלֵת . מִן
יִדֵי שְׂרִי סִידְתִּי . אֲנָא הָאֲרַבָּה : וְיִאֲמֵר
לֵה מִלְּאֵךְ יְהוָה שׁוֹבִי אֵל־גְּבֻרָתְךָ וְהִתְעַנִּי
תַּחַת יְדֵיךָ : וְאִמְרַת דֵּה מִלְּאֲכָא דִּי . תּוֹבִי
דְּוֹת רִבּוֹנְתֵיךָ . וְאִשְׁתַּעֲבִידִי תַּחַת יְדֵיךָ :
וְקֵאֵר לֵהּ מִלְּךְ אֵלֶּה . אֲרַנְעִי אֵי סִידְתְךָ .
וְאִסְתַּכְרַמִּי תַּחַת יְדֵיךָ : וְיִאֲמֵר לֵה מִלְּאֵךְ
יְהוָה הִרְבָּה אֲרַבָּה אֶת־זִרְעֵךְ וְלֵא יִסְפֵּר
מִרְב : וְאִמְרַת דֵּה מִלְּאֲכָא דִּי . אִסְנָאָה
אַסְנִי יֵת בְּנִכִּי . וְלֵא יִתְמַנּוֹן מִסְנִי : תִּם קֵאֵ
דֵּהּ . לֵאכְתֵּרִין נִסְדֵךְ . חֲתִי לֵא יִחְצֵא מִן
כְּתֵרָה : וְיִאֲמֵר לֵה מִלְּאֵךְ יְהוָה הִנֵּךְ הִרְבָּה
וְיִלְדֵת בְּן וְקִרְאֵת שְׁמוֹ יִשְׁמַעְאֵל כִּי־שָׁמַע
יְהוָה אֵל־עֲנִיָּה : וְאִמְרַת דֵּה מִלְּאֲכָא דִּי .
הֵא אֵת מְעֵדִיא וְתִלְדִּין בֵּר . וְתִקֵּרֵן שְׁמִוּהָ
יִשְׁמַעְאֵל . אַרְיֵי קִבִּיד יי' צְלוֹתֵיךְ : וְקֵאֵל
דֵּהּ . הָאֵנְתֵּי חַאמֵל וְסִתְלֵדִין אֲבָנָא .
וְתַסְמִיָּה אִסְמֵאֵעִיל . אֲדִסְמַע אֵלֶּה לְצַעֲפֵךְ :
וְהוּא יְהוָה פִּרְא אֲדִם יְדוֹ בְּכָל וִיד כָּל בּוֹ
וְעַד־פְּנֵי כְּד־אֲחִיו יִשְׁכֵּן : וְהוּא יְהוָה מְרוֹד
בְּאַנְשָׁא . הוּא יְהוָה צְרִיק לְכוֹלָא . וְאַף
אַנְשָׁא יְהוֹן צְרִיכִין לִיהָ . וְעַד אִפִּי כָל
אַחֻוּי יִשְׂרָאֵל : וְהוּא יְכוֹן וְחֲשִׂיא מִן אֲרַנָּאִם .
יְדֵה פִי אֲכֵל . וִיד אֲכֵל פִּיה . וּבַחֲצֵרָה
גְּמִיע אֲכֹתָה יִסְכֵן : וְתִקְרָא שְׁם־יְהוָה
הַדְּבַר אֵלֶּיהָ אֵתָה אֵל רֵאִי כִי אֲמֹרֵה הַגֵּם
הַלֵּם רֵאִיתִי אַחֲרֵי רֵאִי : וְצִלְיַאת בְּשִׁמָּא
דִּי דֵּאֲתַמְלֵד עֲפָה . אִמְרַת אֵת הוּא
אַלְהָא חֲזִי כוֹלָא . אַרְיֵי אִמְרַת . אַף אֲנָא

שרית

שְׂדֵי־תִי חֲזָא בְּתֵר דְּאִתְגַּלִּי לִי: פִּסְמַת
 אִסְם אֱלֹהִי אֲלֻמַּתְנַלִּי לְהֵא. אַנְתְּ אֲלֻטְאִיק
 אֲלֻנְאֻצֵר. לְאִנְהָא קֵאלַת. אֲנִי רֵאִית
 הֵהֵנָּה רַחֲמַתְךָ בְּעַד רוּאִי אֲלֻשְׁקֵא: עַל-
 כֵּן קָרָא לְבָאָר בְּאָר לְחֵי רֵאִי הֵנָּה בֵּין-
 קַדְשׁ וּבֵין בְּרֵד: עַל כֵּן קָרָא לְבִירָא.
 בִּירָא דְּמִלְאָךְ קִיּוּמָא אִתְחִוִּי עֲלֵהּ. הָא
 הִיא בֵּין רְקַם וּבֵין חֲגָרָא: לְדֵאֲךָ סְמִית
 אֲלֻבִיר. בִּיר אֲלֻחֵי אֲלֻנְאֻצֵר. הוּדָא הִי
 בֵּין רְקִים וּבֵין חֲגֵר: וְתִלְדֵּי הֲגֵר לְאַבְרָם
 בֶּן וִיקְרָא אֲבָרָם שֵׁם-בְּנֵי אֲשֶׁר-יִלְדָהּ הֲגֵר
 יִשְׁמַעְאֵל: וְיִלְדֵת הֲגֵר. לְאַבְרָם בֶּר.
 וְקָרָא אֲבָרָם שׁוּם בְּרִיה. דִּילִידֵת הֲגֵר
 יִשְׁמַעְאֵל: פּוֹלְדֵת הֲגֵר. לְאַבְרָם אֲבִנָא.
 פִּסְמָא אֲבָרָם אֲבִנָה. אֲדֻרִי וְלֵדֵת לֵה הֲגֵר
 אֲסַמְאֵעִיל: וְאַבְרָם בֶּן-שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשִׁשׁ
 שָׁנִים בְּלֵדֵת הֲגֵר אִתְיִשְׁמַעְאֵל לְאַבְרָם:
 וְאַבְרָם. בֶּר תְּמַנֵּן וְשִׁית שָׁנִין. בֶּר יִלְדֵת
 הֲגֵר יִת יִשְׁמַעְאֵל לְאַבְרָם: וּכְאֻן אֲבָרָם.
 אֲבִן סֵתָה וְתִמְאֲנִין סֵנָה. חִין וְלֵדֵת
 הֲגֵר אֲסַמְאֵעִיל לְאַבְרָם: ס

וְיִתִּי אֲבָרָם בְּיִתְשָׁעִים שָׁנָה
 וְתִשָּׁע שָׁנִים וִירָא יְהוָה אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר
 אֵלָיו אֲנִי-אֵל שְׂדֵי הַתְּהֵקָה לְפָנַי וְהָיָה
 תְּמִים: וְהוּא אֲבָרָם. בֶּר תִּשְׁעִין וְתִשָּׁע
 שָׁנִין. וְאִתְגַּלִּי יי לְאַבְרָם. וַאֲמַר לִיה
 אֲנִי אֵל שְׂדֵי. פִּלַּח קְדָמִי וְהוּי שְׂדִים:
 פִּלְמָא צֹאד אֲבָרָם אֲבִן תִּסְעָה וְתִסְעִין
 סֵנָה. תְּגַלָּא לֵה אֱלֹהִי. וְקֵאל לֵה אֲנִי
 אֲלֻטְאִיק אֲלֻכֵאפִי. אֲסַלְךָ פִּי טֵאֲעֵתִי וּכְוֹן
 צַחִיחָא: וְאִתְנָה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וְאַרְבָּה
 אֶתְךָ בְּמֵאד מֵאד: וְאִתִּין קִימִי בֵּין מִימְרִי
 וּבֵינְךָ. וְאֲסַנִּי יִתְךָ לְחֵדָא לְחֵדָא: וְאֲנַעֲל
 עֵהדִי בֵינִי וּבֵינְךָ. וְאֲכַתְרֵךְ גְּדָא גְּדָא:
 וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל-פָּנָיו וַיִּדְבֹר אֵתוֹ אֱלֹהִים
 לֵאמֹר: וַנִּפֹּל אֲבָרָם עַל אִפְוֹהִי. וּמְקִיל
 עֲמִיה. יי לְמִימֵר: פּוֹקַע אֲבָרָם עֲרִי
 וּגְהָה. וּכְאֻטְבָּה אֱלֹהִי קֵאלָא: אֲנִי הֵנָּה
 בְּרִיתִי אִתְךָ וְהָיִיתָ לְאֵב הַמּוֹן גְּוִים: אֲנִי.
 הָא גְּזֹר קִימִי עִמְךָ. וְתִהִי. לְאֵב סַנִּי

עִמְמִין: הָאֲנִי גֵאֲעֵל עֵהדִי מַעַד. וְתִכּוֹן
 אֲבֵא גִמְהוֹר אֲלֻאֲמִם: וְלֹא-יִקְרָא עוֹד
 אֶת-שְׁמֵךְ אֲבָרָם וְהָיָה שְׁמֵךְ אֲבָרָהֶם כִּי
 אֲבִי-הַמּוֹן גְּוִים נִתְתִּיקָה: וְלֹא יִתְקַרֵּי עוֹד.
 יִת שְׁמֵךְ אֲבָרָם. וְיִהִי שְׁמֵךְ אֲבָרָהֶם אֲרִי.
 לְאֵב סַנִּי עִמְמִין יִהְיֶתְךָ: וְלֹא יִסְמָא
 אֲסַמְךָ אֲבֵרָא אֲבָרָם. וַיְכּוֹן אֲסַמְךָ אֲבֵרָהֶם
 לְאֵנִי גַעֲלַתְךָ. אֲבֵא גִמְהוֹר אֲלֻאֲמִם:
 וְהִפְרַתִּי אֶתְךָ בְּמֵאד מֵאד וְנִתְתִּיקָה לְגוֹיִם
 וּמְלָכִים מִמְךָ יֵצְאוּ: וְאִפְיִשׁ יִתְךָ לְחֵדָא
 לְחֵדָא. וְאִתְנִינְךָ לְכַנְשָׁן. וּמְלָכִין דְּשַׁלְטִין
 בְּעַמְמֵיָא מִנְךָ יִפְקִין: וְאֲנַמִּיךְ גְּדָא גְּדָא.
 וְאֲנַעֲד מִנְךָ אֲמִמָּא. וּמְלוֹךְ מִנְךָ יִכְרַגּוּן:
 וְהִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זִרְעֵךָ
 אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לְבְרִית עוֹלָם קְהִיּוֹת קְךָ
 לְאֱלֹהִים וְזִרְעֵךָ אַחֲרֶיךָ: וְאִקִּים יִת קִימִי
 בֵּין מִימְרִי וּבֵינְךָ. וּבֵין בְּנֵךְ בְּתֵרְךָ.
 דְּדִרְיָהוּן לְקִים עֵלָם. לְמַהוּי קְךָ לְאֱלֹהִי.
 וְלִבְנֵךְ בְּתֵרְךָ: וְאִתְבַּת עֵהדִי בֵינִי וּבֵינְךָ.
 וּבֵין נַסְלְךָ מִן בְּעַדְךָ. לְאֲנִי אֱלֹהִים עֵהד
 אֲלֻדְהֵר. לְאֲכּוֹן לְךָ אֵאֵהָא. וְנַסְלְךָ בְּעַדְךָ:

וְנִתְתִּי לְךָ וְזִרְעֵךָ אַחֲרֶיךָ אֶת אֶרֶץ
 מִנְרֶיךָ אֶת כָּל-אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזֹת עוֹלָם
 וְהָיִיתִי דְּהֵם לְאֱלֹהִים: וְאִתִּין קְךָ. וְלִבְנֵךְ
 בְּתֵרְךָ. יִת אֶרֶץ תּוֹתְבּוֹתְךָ. יִת כָּל אֶרֶץ
 דְּכְנָעַן. לְאַחְסַנְתָּ עֵלָם. וְאִהוּי לְהוּן לְאֱלֹהִי:
 וְאֲעִטִי קְךָ. וְנַסְלְךָ בְּעַדְךָ בְּלֵד סְכֵנָאךָ.
 גִּמְיַע בְּלֵד כְּנַעַן חוּז אֲלֻדְהֵר. וְאֲכּוֹן
 לְהֵם אֵאֵהָא: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם
 וְאִתְהָ אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אִתְהָ זִרְעֵךָ
 אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם: וַאֲמַר יי לְאַבְרָהָם. וְאִתְ
 יִת קִימִי תִפֵּר. אֵת. וּבְנֵךְ בְּתֵרְךָ דְּדִרְיָהוּן:
 תִּם קֵאל אֱלֹהִי לֵה. וְאַנְתְּ אַחְפִּץ עֵהדִי. אַנְת
 וְנַסְלְךָ בְּעַדְךָ לְאֲנִי אֱלֹהִים: וְאִתְ בְּרִיתִי אֲשֶׁר
 תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זִרְעֵךָ אַחֲרֶיךָ
 הַמּוֹלֵל לְכֶם כָּל-זִכְרִי: דִּין קִימִי דְּתִפְרוּן. בֵּין
 מִימְרִי וּבֵינֵיכֶם. וּבֵין בְּנֵךְ בְּתֵרְךָ. מִגְּזֵר
 לְכּוֹן כָּד דְּכּוֹרָא: הֲדִי עֵהדִי אֲדִי תַחְפְּצוּה.
 בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם. וּבֵין נַסְלְךָ בְּעַדְךָ. אִן יִכְתַּתּוּן
 מִנְכֶם כָּל דְּכּוֹר: וְנִמְלַתֶם אֶת בְּשַׂר

עלחכם

עַרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם :
וּתְנַזְרוּן . יֵת בְּסָרָא דְעוֹר לְתַכּוּן . וְיֵהִי לְאוֹת
קַיִם . בֵּין מִימְרֵי וּבֵינֵיכּוֹן : פֹּאדִי תַכְתַּנּוּן
אַרְקַלְפָּה מִן אַבְרָאנְכֶם . תַכּוֹן עֲלֵאמָה'
עַהַד בֵּינִי וּבֵינֵכֶם : וּבִין שְׁמֵנַת יָמִים יִפּוֹל
לְכֶם כָּל זָכָר לְדוֹרֵיכֶם יֵלִיד בֵּית וּמִקְנַת
כְּסָף מִכָּל בֶּן נֹכַח אֲשֶׁר לֹא מוֹרְעָה הוּא :
וְכִר תִּמְנִיא יוֹמִין . יְגוֹר לְכּוֹן . וְכָל דְּכוּרָא
לְדוֹרֵיכּוֹן . יֵלִיד בֵּיתָא . וְזִכּוֹן כְּסָפָא מִכָּל
בֶּר עַמְמִין . דְּקָא מִבְּנֵי הוּא : וְאִבְן
תִּמְאָנִיה' אִיאִם . יַכְתַּתֵּן כָּל רַגְל מִנְכֶם
לְאִנְיָאֲלֶכֶם . אֶלְמוֹלוֹד פִּי מִנְאוֹלְכֶם .
וְאַלְמִשְׁתֵּרָא בְתַמֵּן מִן כָּל גְּרִיב . אֶלְדִּי
לִים הוּ מִן נִסְלַךְ : הַפּוֹל וְיִפּוֹל יֵלִיד בֵּיתְךָ
וּמִקְנַת כְּסָפָה וְהִיתָה בְרִיתִי בְּבִשְׂרֵכֶם
דְּבְרִית עוֹלָם : מְגוֹר יְגוֹר . יֵלִיד בֵּיתְךָ
וְזִכּוֹן כְּסָפָה . וְתֵהִי קַיִמִי . בְּכִסְרֵכּוֹן לְקַיִם
עֵלָם : וְאֵד כְּתָאנָה יַכְתַּן . אֶלְמוֹלוֹד פִּי
בֵּיתְךָ וְאַלְמִשְׁתֵּרָא דְךָ בְתַמֵּן . וְיִכּוֹן עַהַדִּי
פִּי אַבְרָאנְכֶם עַהַד אֶלְדֵּהָר : וְעַרְל וְזָכָר
אֲשֶׁר לֹא יִפּוֹל אֶת בְּשַׁר עַרְלָתוֹ וּנְכַרְתָּה
הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיה אֶת בְּרִיתִי הַפֶּר :
וְעַרְד דְּכוּרָא . דְּקָא יְגוֹר יֵת בְּסָרָא
דְּעוֹרְדִּיתָה . וְיִשְׁתִּיבִי . אִנְשָׁא הַהוּא
מֵעַמִּיה . יֵת קַיִמִי אֲשֶׁנִּי : וְאִי רַגְל אַקְדָּה .
לֹא יַכְתַּן אֶרְקַלְפָּה מִן בְּדָנָה . יִנְקֻטַע
דְּאֵרְךָ אֶרְגְּל מִן קוֹמָה . לְמָא פִסְךָ עַהַדִּי :
ס
וְיֹאמֵר אֱלֹהִים אֲרִי
אַבְרָהָם שָׂרִי אֲשֶׁתְךָ לֹא יִתְקַרָּא אֶת־
שְׁמָה שָׂרִי כִּי שָׂרָה שְׁמָה : וְיֹאמֵר יי'
לְאַבְרָהָם . שָׂרִי אֶתְתָּךְ . לֹא תִקְרִי יֵת
שְׁמָה שָׂרִי . אִרִי שָׂרָה שְׁמָה : תִּם קֹאֵד
אֱלֹהֵי אַבְרָאָהָם . שָׂרִי זֹנְתָךְ . לֹא תִסְמִיֵּהָ
שָׂרִי . בַּל אִסְמִיֵּהָ שָׂרָה : וּבְרַכְתִּי אֶתְהָ
וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ בֶּן וּבְרַכְתִּיהָ וְהִיתָה
לְגוֹיִם מְלָכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה יֵהִיו : וְאַבְרָהָם
יֵתָה . וְאַף אֶתֵּן מִנָּה . לְךָ בֶּר . וְאַבְרָהָם
וְתֵהִי לְכַנְשָׁן . מְלָכֵין דְּשַׁלְטִין בְּעַמְמִיא
מִנָּה יֵהוּן : פֹּאנִי אַבְרָךְ פִּיהָ . וְאַרְזַקְךָ
מִנְהָא אַבְנָא . וְאַבְרָךְ פִּיהָ וְיִכּוֹן מִנָּה

אֵמָה . וּמְלוֹךְ אֶרְשָׁעוֹב מִנָּה יִכּוֹנוּ : וְיִפְר
אַבְרָהָם עַל פְּנֵיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֵר בְּלִבּוֹ הֲלִבְנִי
מֵאָה שָׁנָה יוֹלֵד וְאִם שָׂרָה הִבְתַּת שְׁעִים
שָׁנָה תֵלֵד : וְנִפְל אַבְרָהָם . עַל אִפּוּהִי
וְחָדִי . וַיֹּאמֵר בְּלִבִּיהָ . הֲלִבְר מֵאָה שָׁנִין
יֵהִי וְלֵד . וְאִם שָׂרָה . הִבְתַּת תְּשַׁעִין שָׁנִין
תֵלִיד : פּוֹקַע אַבְרָאָהָם . עַדִּי וְגַהָה וְצַחֲךָ
וְקֹאֵל פִּי נִפְסָה . הֵל אִבְן מֵאִיה' סָנָה יוֹלֵד .
אוֹ שָׂרָה . אַבְנָה' תִסְעִין סָנָה תֵלֵד : וַיֹּאמֵר
אַבְרָהָם אֱלֹהֵי אֱלֹהִים לֹא יִשְׁמַעְעָד יֵהִיה
לְפָנֶיךָ : וַיֹּאמֵר אַבְרָהָם קִדְּם יי' . לֹא
יִשְׁמַעְעָד יֵתְקִיִם קִדְּמָךְ : פִּקֵּא אַבְרָאָהָם
בֵּין יְדֵי אֱלֹהֵי . יֵא לִית אִסְמִיאַעִיד יֵהִיא
מֵעָה בֵּין יְדֵיךָ : וַיֹּאמֵר אֱלֹהִים אֲבַל שָׂרָה
אֲשֶׁתְךָ יִגְדַת לְךָ בֶּן וְקִרְאָתָּ אֶת שְׁמוֹ
יִצְחָק וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתּוֹ דְּבְרִית
עוֹלָם לְזֵרְעוֹ אַחֲרָיו : וַיֹּאמֵר יי' . בְּקוֹשְׁטָא
שָׂרָה אֶתְתָּךְ . תֵלִיד לְךָ בֶּר . וְתִקְרִי יֵת
שְׁמִיהָ יִצְחָק . וְאַקִּים יֵת קַיִמִי עַמִּיהָ . לְקַיִם
עֵלָם לְכַנְשָׁן בְּתֵרוֹהִי : פִּקֵּאֵל אֱלֹהֵי . לְכּוֹן
שָׂרָה זֹנְתָךְ . סְתֵלֵד לְךָ אַבְנָא . וְתִסְמִיֵּהָ
יִצְחָאֵק . וְאַתְבַּת עַהַדִּי מֵעָה . עַהַד אֶלְדֵּהָר
וְלִנְסֵלָה בַעֲדָה : וְלִי שְׁמַעְעָל שְׁמַעְתִּיךָ
הִנֵּה וּבְרַכְתִּי אִתּוֹ וְהִפְרִיתִי אִתּוֹ וְהִרְבִּיתִי
אִתּוֹ בְּמֵאֵד מֵאֵד שְׁנַיִם עֶשְׂרִי נְשִׂאִם
יֵלִיד וְנָתַתִּיו לְגוֹי גְדוֹד : וְעַד יִשְׁמַעְעָד
קַבִּידִית צְלוֹתְךָ . הָא בְּרִיכִית יֵתָה .
וְאַפִּישִׁית יֵתָה . וְאַסְגִּיתִי יֵתָה לְחֵדָא
לְחֵדָא . תֵרִי עֶסֶר רְבָרְבִין יוֹלִיד . וְאַתְנִיבִיהָ
לְעַם סְגִי : וְפִי אִסְמִיאַעִיד קִדְּ שְׁפַעְתָּךְ .
הָאנָא מְבֹאֲרַךְ פִּיהָ . וְאַנְמִיֵּה וְאַכְתֵּרָה
גְדָא גְדָא . אֶתְנִי עֶשְׂרִי שְׁרִיפָא יוֹלֵד .
וְאַנְעֵל מִנָּה אֵמָה כְּבִירָה : וְאַתְנִיבִיתִי
אַקִּים אֶת יִצְחָק אֲשֶׁר תֵלֵד לְךָ שָׂרָה
לְמוֹעֵד הַזֶּה בְּשָׁנָה הָאַחֲרַת : וְיֵת קַיִמִי
אַקִּים עִם יִצְחָק . דֵּתֵלִיד לְךָ שָׂרָה לְזִמְנָא
הַרִין . בְּשֵׁתָא אִוְחֵרְנָתָא : וְעַהַדִּי אֶתְבַּתָּה
מֵעַ יִצְחָאֵק . אֶלְדִּי תֵלֵדָה לְךָ שָׂרָה פִי
מִתֵּל הוּא אֶלְוֹקַת . מִן אֶלְסָנָה אַקֵּאֵבְרָה :
וְיִכָּל לְדַבֵּר אִתּוֹ וְיַעֲלֵ אֱלֹהִים מֵעַל

וירא אליו יהוה באלני ממרא והוא ישב
 פתח האהל ביום ההוא : ואתגלי ליה יי .
 במישרי ממרא . והוא . יתיב בתרע
 משכנא במיתם יומא : פתגלא לה אלה .
 פי מרג ממרא . והו גאס עלי באב אלכבא
 ענד חמא אנהאר : וישא עיניו וירא והנה
 שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ
 לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה :
 וזקף עינוהי וחזא . והא תלתא גוברין .
 קימין עזוהי . וחזא . ורהט לקדמותהון
 מתרע משכנא . וסגיד על ארעא : פרפע
 עינאה ונצר . פאדו בתלאתה נפר .
 וקוף אמאמה . פלמא ראהם . חאצר
 תלקאהם מן באב אלכבא . וסגד עלי
 אלארץ : ויאמר אדני אסינא מצאתי
 חן בעיניך אדניא תעבר מעד עבדך :
 ואמר . יי . אם כען אשבחית רחמין
 קדמך . לא כען תעבר מעל עבדך :
 פקאל יאולי אלה . אן וגדת חצאא ענדך .
 פלא תגוז ען עבדך : יקחנא מעטמים
 ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ : יסבון
 כען זעיר מיא . ואסחו רגליכון . ואסתמיכו
 תחות אילנא : יקדם לכם קרילא מן
 אלמא . ואגסלו ארגלכם . ואסתגדו תחת
 אלשגרה : ואקחה פתלחם וסעדו לבכם
 אחר תעברו פי עדי כן עברתם עלי
 עבדכם ויאמרו כן תעשה כאשר דברת :
 ואסב פתא דדחמא . וסעדו דכבון בתר
 בין תעברון . ארי על כן עברתון על
 עבדכון . ואמרו . כן תעביד כמא
 דמליתא : ואקדם כסרה מן אלמעאם .
 ואסגדו קלובכם בעד דאלך תמצון .
 פאנכם עלי דאלך מורתם בעבדכם .
 קאלו אצנע כמא קלת : וימהר אברהם
 האלה אל שרה ויאמר מהרי שלש
 סאים קמה סלת לוישי ועשי עגות : ואוהי
 אברהם . למשכנא דות שרה . ואמר .
 אוהא . תלת סאון קמחא סולתא . לוישי

אברהם : ושיצי למללא עמיה . ואסתדק
 יקרא די . מעלווהי דאברהם : פלמא
 פרג מן מכאטבתה . ארתפע נור אלה
 ען אבראהם : ויקח אברהם את ישמעאל
 בנו ואת פלילידי ביתו ואת כל מקנת
 כספו כל זכר באנשי בית אברהם וימל
 את בשר ערלתם בעצם היום הזה כאשר
 דבר אתו אלהים : ודבר אברהם ית
 ישמעאל בריה . וית כל ילידי ביתה וית
 כל זביני כספיה . פד דכורא . באנשי בית
 אברהם . וגזר ית בסרא דעורלתהון .
 בכרן יומא הדין . כמא דמליל עמיה יי :
 פאכד אבראהם אסמאעיל אבנה . וגמיע
 אלמולודין פי מנזלה ואמשתראיין בתמן .
 כל רגל מן אהל בית אבראהם . פכתן
 אלקלפה מן אבראנהם . פי דאת דארך
 אליום . כמא אמרה אלה : ואברהם בן
 תשעים ותשע שנה בהפלו בשר ערלתו :
 ואברהם . בר תשעין ותשע שנין . פד
 גזר בסרא דעורלתיה : וכאן אבראהם .
 אבן תסעה ותסעין סנה . חין כתן אקלפה
 מן ברנה : וישמעאל בנו בן שלש עשרה
 שנה בהפלו את בשר ערלתו : וישמעאל
 בריה . בר תלת עשרי שנין . פד גזר . ית
 בסרא דעורלתיה : ואסמאעיל אבנה .
 אבן תלאתה עשר סנה . חין כתן אקלפה
 מן ברנה : בעצם היום הזה נפול אברהם
 וישמעאל בנו : בכרן יומא הדין . אתגזר
 אברהם . וישמעאל בריה : פי דאת דארך
 אליום . אכתתן אבראהם . ואסמאעיל
 אבנה : וכל אנשי ביתו ויליד בית ומקנת
 כסף מאת בן נכר יי נפלו אתו : וכד אנשי
 ביתיה ילידי ביתא . וזביני כספא מן בני
 עממין . אתגזרו עמיה : וכד רגל פי מנזלה
 אלמולוד פי ביתה . ואלמשתרא בתמן
 מן כל גריב . אכתתנו מעה : פ

קכו פי"ם סי' מכנרבו ומפסיר בישעיה סי' ואל מי תדמינו
 דר"ו למנחה וכו"ה פ פ פ

חלק הדקדוק (י"ח) נטלו אתו , ה"ט"ם דנושה בעבור נון הנפעל (הריב"ש) : א) ויאמר , כתב רבינו יונה כי כל ויאמר ויאכל
 פתח באתנח וסוף פיסוק לזה המעם לפי שהם מועתקים בצרו ואעפ"י שהצווי אכול אמור ומנחה הלשון לחיות הצווי והאיות שונים עיין
 הרד"ק , (מהריב"ש) וזו ראה כי כל ויאמר ויען דאיוב כפתח מלרע , דכלל הוא דכל ויאמר כסגול מלעיל ובפתח מלרע , וד"ק :

וַעֲבִידֵי גְרִיצָן : פֹּאֲסָרַע אֲבֵרָאֵהֶם . אֵלֵי
אֲלֹכֵי אֵי שֶׁרָה . וְקָא אֲסָרַעִי בַת־לֹאֲתָהּ
אֲצִוָּאֵע מִן דְּקִיק אֲסָמֵד . אֲעֻגְנִיה וְאֲצֻנְעִיה
מִלִּילָא : וְאֵלֵי־הַבְּקָר רִיץ אֲבֵרָהֶם וַיִּקַּח בֶּן־
בְּקָר רֶךָ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֵלֵי־הַנְּעִיר וַיִּמְהַר
לְעֵשׂוֹת אֹתוֹ : וְדָבִית תּוֹרֵי רֵהֵט אֲבֵרָהֶם .
וְנָסִיב בֵּר תּוֹרֵי . רַפְיָךְ וְטַב וַיְהִיב לְעוֹלֵימָא .
וְאוֹתִי לְמַעַבְד יִתִּיה : וְאֵלֵי דִמֵן אֲרַבְקָר
חֲאֲצֵר אֲבֵרָאֵהֶם . פֹּאֲכֵד עֵגְלָא . רַכְצָא
טִיבָא וְדַפְעָה אֵלֵי אֲלֹגְלָאִים . וְאֲסַתְעֻגְלָה
פִּי אֲצִלֹּאֲתָהּ : וַיִּקַּח חֲמָאָה וַחֲלָב וּבִן־הַבְּקָר
אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם וְהוּא עֲמֵד
עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ : וְנָסִיב שְׁמֵן
וַחֲלָב . וְבֵר תּוֹרֵי דְעַבְד . וַיְהִיב קְרַמִּיהוֹן .
וְהוּא מְשַׁמֵּישׁ עֲלוֹיְהוֹן . תַּחֲזוֹת אֵילָנָא
וַיֹּאכְלוּ : תָּם אֲכֵד סַמְנָא וּלְבָנָא . וְאֲלַעְגָר
אֲלֵדִי אֲצִלְחָה . וְנַעַד דְּאֵלֶךְ בֵּין אִידִיָּהֶם .
וְהוּ וְאֲקָפָא אֲמַאֲמָהֶם . תַּחַת אֲרִשְׁנָרָה
פֹּאֲכֵלוּ : וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִיָּה שֶׁרָה אֲשֶׁתְּךָ
וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָר : וַיֹּאמְרוּ לִיה . אֵן שֶׁרָה
אֲתַתְךָ . וַיֹּאמֶר הָא בְּמִשְׁכְּנָא : קֹאֲלוּ לָהּ .
אֵן שֶׁרָה זֹנְגַתְךָ . פִּקְא הוֹדָא הִי פִי לֹכְבָא :
וַיֹּאמֶר נִשׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ בְּעֵת חֵיה וְהִנֵּה־
בֵּן לְשֶׁרָה אֲשֶׁתְּךָ וְשֶׁרָה שְׁמַעַת פֶּתַח
הָאֵהָר וְהוּא אַחֲרָיו : וַיֹּאמֶר . מְתַב אֲתוּב
לְוַתְךָ בְּעֵדֵן דְּאֲתוֹן קְיָיִמִין . וְהָא בְּרָא
לְשֶׁרָה אֲתַתְךָ . וְשֶׁרָה שְׁמַעַת . בְּתַרְע
מִשְׁכְּנָא וְהוּא אַחֲזָרְוֵהִי : קֹאֲל . סֹאֲרַנְע
אֵלֶיךָ פִי מַתְלָה הוֹדָא אֲדוֹקַת מֵן קֹאֲבֵל .
וַיְכּוֹן אֲבָנָא לְשֶׁרָה זֹנְגַתְךָ . וְשֶׁרָה תַסְמַע .
עַנְד בֹּאֵב אֲלֹכְבָא וְהוּ וְרָאָה : וְאֲבֵרָהֶם
וְשֶׁרָה זְקֵנִים בָּאִים בְּיָמִים תְּדַל לְהִיּוֹת
לְשֶׁרָה אֲרַח פְּנֵשִׁים : וְאֲבֵרָהֶם וְשֶׁרָה סִיבּוּ .
עֹאֲדוּ בְּיָמִין . פֶּסֶק מְדַמְתוּי לְשֶׁרָה . אֲוֹרַח
פְּנֵשִׁיא : וְאֲבֵרָאֵהֶם וְשֶׁרָה קֵד שֹׂאֲכָא .
וְטַעֲנָא פִי אֲלִסֵּן . וְאֲנַתְהָא אֵן יְכּוֹן לְשֶׁרָה .
סָבִיל כֹּאֲלִנְסָא : וְתַצְחַק שֶׁרָה בְּקַרְפָּה
לֹאמֹר אַחֲרֵי בִלְתִי הִיתְהִלִּי עֲדָנָה וְאֲדָנִי

זָקֵן : וְחַיִּיבַת שֶׁרָה בְּמַעְהָא לְמִימָר . בְּתַר
דְּסִיבִית תְּהִי לִי עוֹלִימוֹ . וְרַבּוּנֵי סִיב :
פַּצְחַכַּת שֶׁרָה פִי נַפְסָהָא קֹאֲוִדָא . בַּעַד
אֵן בִּלְתִּי יְכּוֹן לִי זִי . וְסִיִּדֵי שִׁיךְ : וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵל־אֲבֵרָהֶם לֵמָּה זֶה צִחְקָה שֶׁרָה
לֹאמֹר הֲאֵף אֲמַנָּם אֲלֵד וְאֲנִי זָקְנָתִי :
וַיֹּאמֶר יי דְּאֲבֵרָהֶם . לְמָא דִּנָּן חַיִּיבַת שֶׁרָה
לְמִימָר . הַבְּקוּשְׁטָא . אֲוִלִּיד וְאֲנָא סִיבִית :
פִּקְאֵר אֵלֶה לֹאֲבֵרָאֵהֶם . לִם צַחַכַּת שֶׁרָה
קֹאֲוִלָא . אֵיקוּנָא . אֲלֵד וְקֵד שַׁכַּת : הִיפְרָא
מִיְהוָה דְּבֵר לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ בְּעֵת חֵיה
וְלִשְׁרָה בֵּן : הִיתְכַּפָּא מִן קָדָם יי פֶּתַח־נְמָא .
לְוַמֵּן . אֲתוּב לְוַתְךָ . בְּעֵדֵן דְּאֲתוֹן מְיָיִמִין
וְלִשְׁרָה בֵּר : אֵיכְפָא עֵן אֵלֶה אֲמַר . לֹאֲקַת .
סֹאֲרַנְע אֵלֶיךָ . פִּי מַתְלָה הוֹדָא אֲלוֹקַת מֵן
קֹאֲבֵר וְלִשְׁרָה אֲבֵן : וְתַכְחַשׁ שֶׁרָה |
לֹאֲמֹר לֹא צִחְקָתִי פִי | יִרְאָה וַיֹּאמֶר | לֹא
פִי צִחְקָתִי : וְכַדִּיבַת שֶׁרָה לְמִימָר . לֹא
חַיִּיבִית אֲרִי דְחִידַת . וַיֹּאמֶר לֹא בְרָם
חַיִּיבַת : פֹּאֲנַחְדַּת שֶׁרָה קֹאֲוִדָא . לִם אֲצַחַךְ
אֵד כֹּאֲפַת . קֹאֲל לֹא בֵר קֵד צַחַכַּת :
וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ עַל־פְּנֵי
סָדָם וְאֲבֵרָהֶם הִלְךְ עִמָּם לְשַׁדְחָם : וְקָמוּ
מִתַּמָּן גּוֹבְרִיא . וְאֲסַתְכִּיאָו עַד אֲפִי סָדָם .
וְאֲבֵרָהֶם . אֲוִיד עֲפַהוֹן לֹאֲלוֹוֵאִיהוֹן : תָּם
קֹאֵם אֲקוּם מִן תָּם . וְאֲשֶׁרְפוּ קִבְּאָה סָדָם .
וְאֲבֵרָאֵהֶם . סֹאִיר מַעְהֶם לִישִׁיעֵהֶם :
וַיְהוָה אֹמֵר הִי הַמְכַפֵּה אֲנִי מֵאֲבֵרָהֶם אֲשֶׁר
יֹאמֵר עֲשֵׂה : וַיִּי אֹמֵר . הַמְכַפֵּי אֲנָא
מֵאֲבֵרָהֶם . דְּאֲנָא עֲבִיד : פִּקְאֵל אֵלֶה .
אֲמַכְפִּי אֲנָא מִן אֲבֵרָאֵהֶם . מֹא אֲנָא
צֹאֲנַעָה : וְאֲבֵרָהֶם הִיוּ יְהִיה לְגוֹי גְדוֹל
וְעַצוּם וְנִבְרָכוּ בְּכָל גּוֹיֵי הָאָרֶץ : וְאֲבֵרָהֶם .
מִהוּה יְהוּי . לְעַם סְגִי וְתַקִּיף . וַיִּתְּבַרְכוּ
בְּדִידֵיהֶם . כֹּל עַמְמֵי אֲרַעָא : וְאֲבֵרָאֵהֶם .
סַתְכוּן מְנָה . אֲמָה כְבוֹרָה עֲצִימָה .
וַיִּתְבַּאֲרַךְ בָּהּ . גַּמְיַע אֲכַם אֲלֵאֲרִץ : פִּי
יִדְעָתוֹן לְמַעַן אֲשֶׁר יַצִּיָּה אֲתִּבְגְּנוּ וְאֲתִּ-

חלק הדקדוק ב) שוב אשוב אליך, תרין, עד שוב הרודפים ודין, (מהריב"ש) זג) ואני זקנתי הקוף בפתח וכו"כ במחברת
עם פתחון באתנח (ד) ותכחש שרה | לאמר, ברוב התיגאן שבדקתי לא יש פסיק בין שרה ובין לאמר, ובפסוקתא שבמוסרה רבתא
בפסיק וכן לקטן בין ויאמר ובין לא כי צחכת ובמקצת מהקדמונים ומחשוביהם ראיתי פסיק: ה) המכסה אני, כ' א"ת המ"ם בשוא פתח
ע"כ, וזה ספני שהמאריך בה"א: ו) אני בטפחא בכל התיגאן: * נקוד על אי

ביתו אחרי ושמרו דרך יהוה לעשות
 צדקה ומשפט למען הביא יהוה עליהם
 אברהם את אשר דבר עליו : ארי גלי
 קדמי . בדיד דיפקיד . ית בנוהי וית אנש
 ביתיה בתרוהי . ויטרון אורחן דתקנן קדם
 יי . למעבר צדקתא ודינא . בדיד דייתי
 יי על אברהם . ית דימליד ערוהי : ואנא
 עאלם . באנה סיאמר בניה וארה מן
 בעדה . ליחפצו טריק אלה . ויעמלו
 באלעדל ואלחכם . לקבל אן יאפי אלה
 לאברהם . במא ועדה : ויאמר יהוה
 זעקת סדם ועמרה פיררפה ותטאתם פי
 כבדה מאד : ואמר יי . קבילת . סדום
 ועמורה ארי סגיאית . וחובתהון . ארי
 תקיפת דתרא : פקאל אלה . צראך סדום
 ועמורה קד כתר . וכטייתתם קד עצמת
 גרא : ארדה נא ואראה הפצעקתה הבאה
 אלי עשו . פלה ואם לא אדעה : אתגרי
 בען וארון . הכקבילתהון . דעלת לקדמי .
 עברו אעביד עמהון גמירא אם לא תובין .
 ואם תיבין לא אתפרע : אורד אמרא
 מוגרא ואנצר . אכצראכהם אלוואצל איי .
 צנע גמלתהם אם לא : ויפני משם
 האנשים וילכו סדמה ואברהם עודנו עמר
 לפני יהוה : ואתפניאו מתמן גובריא .
 ואזלו לסדום . ואברהם . עד בען משפיש
 בצלו קדם יי : תם ולו אלקום מן תם .
 ומצו ארי סדום . ואברהם . עאדה ואקף
 בין ידי אלה : ויגש אברהם ויאמר האף
 תספה צדיק עם רשע : וקריב אברהם
 ואמר . הברגו תשיצי . זכאה עם חייבא :
 פתקדם אברהם וקאר . איקינא תסיף .
 אלצאלה מע אטארה : אורי יש חמשים
 צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא תשא
 דמקום למען חמשים הצדיקים אשר
 בקרבה : מאם אית . חמשין זכאין בנו
 קרתא . הברגו תשיצי ודא תשבוק
 לאתרא . בדיד חמשין זכאין דכונה : לעל
 יוגד כמסין צארחא פי אלברד . איקינא

תסיפהם ולא תצפה ענהם . לקבל
 אלכמסין אלצאלה אלדי פי מא בינהם :
 חללה לך מעשת אפדבר הזה לחמיות
 צדיק עם רשע והיה כצדיק ברשע חללה
 לך השפט כד הארץ לא יעשה משפט :
 קושטא אנון דינד . מקמעבר כפתנמא
 הרין . לשיצאה זכאה עם חייבא . ויהי
 זכאה כתיבא . קושטא אנון דינד . הרין
 כר ארעא . ברם יעביד דינא : אנת
 מעאר . מן אן תצנע מתל הדא אלאמר .
 אן תהלך אלצאלה מע אלטאלה . ויכון
 אצאלה כלטאלה . אנת מעאר . אחאכם
 גמיע אעאלם . דא יעמל באלחכם : ויאמר
 יהוה אם אמצא בסדם חמשים צדיקים
 בתוך העיר ונשאתי לכל המקום
 בעבורם : ואמר יי . אם אשבח בסדום .
 חמשין זכאין בנו קרתא . ואשבוק לכל
 אתרא בדידהון : פקאל אלה . אן וגדת פי
 סדום . כמסין צארחא פי מא בינהם .
 צפחת לגמיע אהל אלמוצע בסבבהם :
 ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי
 לדבר אר-אדני ואנכי עפר ואפר : ואתיב
 אברהם ואמר . הא בען אסגיתי למללא
 קדם יי . ואנא עפר וקטם : פאגאבה
 אברהם וקא . הודי קד אמענת באכלאם
 בין ידי אלה . ואנא תראב או רמאר :
 אזלי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה
 התשחית בחמשה את כד העיר ויאמר
 לא אשחית אם אמצא שם ארבעים
 וחמשה : מאם . יחסרון . חמשין זכאין
 חמשא . התחביל בתמשא ית כל קרתא .
 ואמר לא אחביד . אם אשבח תמן . ארבעין
 וחמשה : דער ינקצון ארכמסין אלצאלה
 כמסה . אתהלך בסבב אלכמסה גמיע
 אלקריה . קאל לא אהלכהם . אן וגדת
 תם . ארבעין וכמסה : ויסף עוד דדבר
 אדיו ויאמר אזלי ימצאון שם ארבעים
 ויאמר לא אעשה בעבור הארבעים :
 ואוסיף עוד . למללא קדמוהי ויאמר . מאם .

ישתבחון
 חלק הד קדוק (ז) תרגום הנה נא הואלתי תרוהון . הא בען אסגיתי ולא שריתי , כי לא היה תחלת דיבור שיצדק עליו לומר שריתי :
 י (בתר תורה)

וַיִּשְׁתַּכְּחוּן תַּמֶּן אַרְבַּעִין . וַאֲמַר לֹא אֶעֱבִיד
 גִּמְרֵא . בְּדִי אַרְבַּעִין : פַּעֲוֹד אִיעָא
 כְּלִמָּה וְקֹאֵר . לַעַל יוֹגֵד תַּם אַרְבַּעִין . קֹא
 לֹא אֲצַנַע דְּאַלְךָ . בַּסַּבֵּב אַלְאַרְבַּעִין :
 וַיֹּאמֶר אֶל־נָא יַחַר לְאַדְנִי וְאַדְבַּרְהָ אֹלֵי
 יַמְצִאֵן שֵׁם שְׁלֹשִׁים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה
 אִם־אֲמַצֵּא שֵׁם שְׁלֹשִׁים : וַאֲמַר . לֹא כַּעַן .
 יִתְקַפּוּ וְיִגְזֹא דִיִּי וְאַמְדִּיל . מֵאִם . יִשְׁתַּכְּחוּן
 תַּמֶּן תְּלַתִּין . וַאֲמַר לֹא אֶעֱבִיד גִּמְרֵא .
 אִם אֲשַׁבַּח תַּמֶּן תְּלַתִּין : קֹאֵל . לֹא יִצְעַב
 בִּין יְדֵי אֱלֹהֵי חַתָּא אֲתַכְלֵם . לַעַל יוֹגֵד תַּם
 תְּלַאֲתִין . קֹאֵל לֹא אֲצַנַע דְּאַלְךָ . אֵן וְגֵדַת
 תַּם תְּלַאֲתִין : וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא הוֹאֲלַתִּי
 לְדַבֵּר אֶל־אַדְנִי אֹלֵי יַמְצִאֵן שֵׁם עֶשְׂרִים
 וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית בְּעֵבֹר הָעֶשְׂרִים :
 וַאֲמַר . הֵא כַּעַן אֲסַנְתִּי לְמַדְלָא קְדָם יִי .
 מֵאִם . יִשְׁתַּכְּחוּן תַּמֶּן עֶסְרִין . וַאֲמַר לֹא
 אַחְבִּיל . בְּדִיל עֶסְרִין : קֹאֵר . הוֹדֵא קֵד
 אֲמַעֲנַת בְּאַלְכְדָּאִם בִּין יְדֵי אֱלֹהֵי . לַעַל
 יוֹגֵד תַּם עֶשְׂרִין . קֹא לֹא אֲהַלְכֵהֶם . בַּסַּבֵּב
 אַלְעֶשְׂרִין : וַיֹּאמֶר אֶל־נָא יַחַר לְאַדְנִי
 וְאַדְבַּרְהָ אֶדְי־הַפַּעַם אֹלֵי יַמְצִאֵן שֵׁם
 עֶשְׂרָה וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית בְּעֵבֹר
 הָעֶשְׂרָה : וַאֲמַר . לֹא כַּעַן . יִתְקַפּוּ וְיִגְזֹא
 דִיִּי וְאַמְדִּיל בְּרַם זְמַנָּא הָדָא . מֵאִם .
 יִשְׁתַּכְּחוּן תַּמֶּן עֶסְרָא . וַאֲמַר לֹא אַחְבִּיל .
 בְּדִיל עֶסְרָא : פַּקֵּא . לֹא יִצְעַב בִּין יְדֵי אֱלֹהֵי
 חַתִּי אֲתַכְלֵם הֲדָה אֲלִמְרָה פַקֵּט . לַעַל
 יוֹגֵד תַּם עֶשְׂרָה . קֹאֵל לֹא אֲהַלְכֵהֶם . בַּסַּבֵּב
 אַלְעֶשְׂרָה : וַיִּלְךְ יְהוָה בְּאֲשֶׁר בָּלָה לְדַבֵּר
 אֶל־אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב דְּמַקְמוֹ :
 וְאַסְתַּלַּק יִקְרָא דִיִּי . כִּד שִׁיעִי . לְמַדְלָא
 עִם אַבְרָהָם . וְאַבְרָהָם תָּב דְּאַתְרִיהֵי : תַּם
 אֲרַתְפַּע נוֹר אֱלֹהֵי חֵין פְּרַגְמֵן מַכְאֲטַבְתָּה .
 בַּ וְאַבְרָהָם רַגַע אֹלֵי מוֹצְעָה : וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי
 הַמַּלְאָכִים סָדְמָה בְּעֶרְבַּ וְלוֹטִישֵׁב בְּשַׁעֲרֵי־
 סָדָם וַיִּרְאֵי־לוֹט וַיִּקָּם לְקִרְאָתָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ
 אַפְּיָם אֶרְצָה : וְעֵאֵי . תְּרִין מַלְאָכֵיא דְּסָדָם

בְּרַמְשָׂא . וְלוֹט יָתִיב בְּתַרְעָא דְּסָדָם .
 וְהוּא לֹוט וְקָם לְקַדְמוֹתְהוֹן . וְסַגִּיד עַל
 אַפְוֵהֵי עַל אֶרְעָא : תַּם דְּכֹלֵא אֲלִמְלַכְאֵן
 אֹלֵי סָדָם וְקַת עֶשָׂא . וְלוֹט גְּאֵלִם עַל־
 בַּאֲבָהָא . פְּלִמָּא רֵאֲהֵם קָאִם תְּלַקְאָהֶם .
 וְסַגִּד עַל־י וְגַהָה עַל־י אֲלֵאֲרִין : וַיֹּאמֶר הִנֵּה
 נָא־אַדְנִי סוּרוּ נָא אֶל־בֵּית עַבְדְּכֶם וְלוֹטוֹ
 וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם וְהַשְׁכַּמְתֶּם וְהִדְכַתֶּם
 לְדַרְכְּכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בְּרַחוּב נְדִין :
 וַאֲמַר בְּבַעְנו כַּעַן רַבּוּנֵי . זִירוּ כַּעַן . לְבֵית
 עַבְדְּכוֹן וּבֵיתוֹ וְאַסְחוּ רַגְלֵיכוֹן . וְתִקְדְּמוּן
 וְתַהֲכוּן דְּאַוְרַחְכוֹן . וַאֲמְרוּ לֹא . אֲדַהִין
 בְּרַחוּבָא נְבִית : קֹאֵר יֹא סִידָאי . מִילָא
 אֹרֵי בֵית עַבְדְּכֶמָא וּבֵיתָא וְאַגְסְלָא
 אֲרַגְלְכֶמָא . וְתַדְלִגָּא וְתַמְצִיא לְטַרִיקְכֶמָא .
 קֹאֵלֵא לֹא . אֲדָא נְבִית פִּי אֲלֶרְחַבָּה :
 וַיִּפְצַר־בָּם מֵאֲד וַיִּסְרוּ אֲלֵיוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתוֹ
 וַיַּעַשׂ דְּהֵם מִשְׁתָּה וּמַצּוֹת אָפָה וַיֹּאכְלוּ :
 וְאַתְקַפּוּ בְּהוֹן לְחַדָּא . וְזִירוּ דְּוַתִּיה . וְעֵאֵי
 לְבֵיתִיה . וְעַבְדֵּי לְהוֹן מִשְׁתִּיא . וּפְטִיר אָפָא
 לְהוֹן וַאֲכְלוּ : חַתִּי אַחַ עֲלִיהֶם גְּדָא . פְּמֵלָא
 אֲלִיהֵ . וְדַכְרָא אֲלֵא מְנֹלָה . וְצַנַע לְהֵם
 כְּגִלְסָא . וּכְבוּ פְטִירָא פֹאכְלוּ : טְרַם
 יִשְׁכְּבוּ וְאַנְשֵׁי הָעִיר אַנְשֵׁי סָדָם נִסְבּוּ עַל־
 הַבַּיִת מִנַּעַר וְעַד־זֶקֶן כְּדִי־הָעַם מִקְצָה :
 עַד לֹא שָׁכִיבוּ . וְאַנְשֵׁי קְרָתָא . אַנְשֵׁי
 סָדָם אֲקִיפוּ עַד בֵּיתָא . מַעוּדִימָא וְעַד
 סְבָא . כִּד עֲמָא מְסוּפִיה : קְבֵר אֵן יִצְנַעוּ .
 פֹּאדָא בַּאֲהַר אֲדַקְרִיהֵ . אֲהַל סָדָם קֵד
 אַחַאֲטוּ בַּאֲלִבִּית . מִן שַׁבֵּי אֹלֵי שִׁיךְ . גְּמִיעַ
 אֲלִקוּם אֲלֵדִי פִי נֹאחִיתָה : וַיִּקְרָאוּ אֶל־
 לֹוט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֵיהֵ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־בָּאוּ
 אֵלֶיךָ הַלַּיְלָה הוֹצִיאֵם אֲלֵינוּ וְנַדְעָה אֲתָם :
 וְקִרְוּ לְלוֹט וַאֲמְרוּ לִיהֵ . אֵן גּוֹבְרִיא . דְּאַתוּ
 דְּוַתְּךָ בְּלִידִיא . אֲפִיקְנוּן לְוַתְּנָא וְנַדְעָה יְתַהוֹן :
 פִּדְעוּ בְּלוֹט וְקֹאֵלוּ לֵה . אֵין אֲרַגְסָא . אֲלֵדִי
 גֵּאוּ אֲלִיךְ אֲלִילָה . אַכְרַגְהֵם אֲלֵינָא .
 חַתִּי נוֹאקְעָהֶם : וַיִּצֵּא אֱלֹהֵם לֹוט הַפְּתַחָה

חלק הרקדוק ח) ויאמרו לא, אעפ"י שאין זה דחיק ואתי טרחיק בשורק וצרי, כאן צריך להיות (הלמ"ד) גש ע"פ המוסרה
 שמנו ג' דגשין, (עיי' במ"ר ובהקדמתו' אדוניו ו"ל): ט) טרם ישכבו, הנעימה כמ"ל דטרם ובכ"ף דישכבו כי הורקא והסנלא לא
 יטעמו כי אם כפי טעם שורש התיבה, וכשתאמר שכב הנה הטעם בכ"ף ועיין במחברת התאג:

והדלת סגר אחריו: ונפק לותהון. לוט
לתרעא. ורשא אחד בתרוהי: פכרג
אליהם. לוט ארי לבאב. וגלק למצראע
וראה: ויאמר אלנא אחי תרעו: ואמר.
בבעו כען אחי לא תבאשון: קאר יא
אכותי לא תסו אליהם: הנהנא לי שתי
בנות אשר לא ידעו איש אוציאהנא
אתהן אליכם ועשו להן פטוב בעיניכם
רק לאנשים האל אריתעשו דבר כיעל
בן באו בצל קרתי: הא כען לי תרתין
בנן. דלא ידענין גבר. אפיק בען יתהון
לותכון. ועבירו להון. כדתקין בעיניכון.
לחוד. לגובריא האלון לא תעברון מדעם.
ארי על בן עארו בטלד שריתי: הודא לי
אבנתאן. מא רם יערפאן רגל. אכרנהמא
אליכם. ואצנעו בהן מא חסן ענדכם.
עדא כהולאי אלקום לא תצנעו שיא.
למא דכלו תחת צלאל סקפי:
ויאמרו | גשיהלאה ויאמרו האחד פא
לגור וישפט שפוט עתה גרע דך מהם
ויפערו באיש בלוט מאד ויגשו לשבר
הדלת: ואמרו קרב להלאה. ואמרו חד
אתא לאתותבא והא דאין דינא. בען.
גבאיש דך מדידהון. ואתקיפו בגוברא
בלוט דחדא. וקריבו למתבר דשא: קארו
תקדם ארי ההנא. תם קארו אואחד נא
ליסכן מענא צאר יחכם עלינא. אלאן.
נסי אליך אכתר מנהם. פאלחו עלא
לוט גרא. ותקדמו ליכסרו אלמצראע:
וישדחו האנשים את ידם ויביאו את
לוט אליהם הביתה ואת הדלת סגרו:
ואושיטו גובריא ית ידיהון. ואעילו ית
לוט. דותהון לביתא. וית דשא אחד:
פמד אלקום אידיהם. ואדכלו לוט. אליהם
אלא ארבות. ואגלקו אלמצראע: ואת
האנשים אשר פתח הבית הפו בפנורים
מקמן ועד גדול וילאו למצא הפתח: וית
גובריא דבתרע ביתא. מחו בשברריא.
מועירא ועד רבא. וקאיו לאשכחא

תרעא: ואלקום ארדין בבאב ארבות.
ערבוהם באלאעשא. מן עגור אלא כביר.
פעגוז ען וגור אלבאב: ויאמרו האנשים
אר לוט עד מילך פה חתן ובניך ובנותיך
וכל אשר לך בעיר הוצא מן המקום:
ויאמרו גבריא ללוט. עוד מא דך הכא.
חתנא ובניך ובנותך. וכל דלך בקרתא.
אפיק מן אתרא: פקארו אלקום ללוט.
מן דך ההנא. מן צהר ובניך ובנותך.
וגמיע מאלך פי אלקריה. אכרנא מן הדי
אלמוצע: כיי משחתים אנתנו את המקום
הזה כיי גרדה צעקתם את פני יהוה
וישדחנו יהוה לשחתה: ארי מתבלין
אנחנא. ית אתרא הדין. ארי סגיאת
קבילתהון קדם יי. ושלחנא יי לחפלותה:
לאנא מהלכין הדא אלמוצע. למא עצם
צראכהם בין ידי אלה. פבעת בנא
לנהלכהם: ויצא לוט וידבר אר חתניו |
לקחי בנתיו ויאמר קומו צאו מן המקום
הזה כיי משחית יהוה את העיר ויהי
כמצחק בעיני חתניו: ונפק לוט. ומליד
עם חתנוהי נסבי בנתיה. ואמר קומו פוקו
מן אתרא הדין. ארי מחפיד יי ית קרתא.
ותוה כמחייך בעיני חתנוהי: פכרג לוט.
וכלם אצהארה אלמתזונין בנאתה. וקא
קומא אכרנא מן הדא אלמוצע. לאן אלה
מהלכה. פכאן ענדהם כאלאעב: וכמו
השחר עלה ויאצו המלאכים בלוט לאמר
קום קח את אשתך ואת שתי בנותיך
הנמצאת פן תספה בעון העיר: וכמסק
צפרא הוה ודחיקו מדאכיא בלוט למימר.
קום דבר ית אתתך. וית תרתין בנתך
דאשתכחא מהימן עמד. דלמא תדקי
בחובי קרתא: פלמא כאן ענד מדוע
אלפגר. אלהו אמלאיכה עדי לוט קאילין.
קום כד זונתך. ואבנתך אמוגודתאן. כלא
תנסאף בדנב אהל אלברד: ויתמהמה |
ויתחיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד
שתי בנתיו בתמלת יהוה עליו ויצאתו

וינחהו

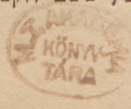
חלק הרקדוק (י) וידבר אל חתניו, וידבר בשופר ואין כאן פסיק: (יא) קומו צאו, הצד"י דגש עפ"י המוסרה:

21

וינחחו מחוץ לעיר : ואתעבב ואתקופו
 גבריא בידיה וכיד אתתיה. וכיד תרתין
 בנתיה. ברחם יי עלוהי. ואפקוהי
 ואשרוהי מברא לקרתא : פתלבת
 ומסך לקום בידה וכידווגתהוכיד אבנתיה
 בשפקה אלה עליה. ואכרגוה ווצעה
 כארג לקריה : ויהי כהוציאם אתם החוצה
 ויאמר המלט על נפשך אלת פיש אחרוך
 וארתעמד בכר הכפר ההרה המלט פך
 תספה : והנה פך אפיק יתהון לברא.
 ואמר חום על נפשך. לא תסתכי לאחורך.
 ודא תקים בכר מישרא. לטורא אשתיוזב
 דלמא תקי : פלמא אכרנהם ארי ברא.
 קאדולה אנג בנפסך. לא תלתפת אלי
 וראך. ולא תקף פי שי מן אלמרג. ותכלין
 אלי אלגבל כלא תנסאף : ויאמר לוט
 אלהם אלנא אדני : ואמר לוט להון.
 בבעו יי : קא לוט להמא. לא יארסוד אלה:
 הנהנא נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל
 חסדך אשר עשית עמדי להחיות את
 נפשי ואנכי לא אוכל להמלט ההרה פך
 תדבקני הרעה ומתי : הא כען. אשפה
 עבדך רחמין קדמך. ואסניתא טיבותך.
 דעבדת עמי. דקימאית נפשי. ואנא.
 לית אנא ויכיל לאשתיוזב לטורא. דלמא
 תערעניני בשתא ואמות : הודא קדוגד
 עבדך הצאא ענדך. וכתרת פלדך. ארי
 צנעתה מעי. דתחיי נפסי. ואנא לא אטיק
 אלתכלין אלי אלגבל. כלא תדחקני
 אדבריה פאהלך : הנהנא העיר הזאת
 קרבה לנזם שמה והוא מצער. אמלטה נא
 שמה. הלא מצער הוא ותחי נפשי : הא
 כען. קרתא הודא קריבא. למערק לתמן
 והוא ועירא. אשתיוזב כען לתמן. הלא
 ועירא. היא ותתקיים נפשי : הודא הרה
 אלקריה קריבה. אן אהרב אליהא והי
 צנורה. ועלי אנהא צנורה פתחיא נפסי :
 ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר

הנה לביתי הפכי את העיר אשר
 דברת : ואמר ליה. הא נסיבות אפך.
 אף לפתגמא הדין. ברדי הלא למהפכי
 יתקרתא דבעיתא עליה : קאר הודא קד
 שפעתך פי הודא אמר איצא. ללא אקרב
 אלקריה אלדי סאלת ענהא : מהר המלט
 שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד כאן
 שמה עד כן קרא שם העיר צוער : אחי
 אשתיוזב לתמן. ארי לא אבול למעבד
 פתגמא. עד מיתך לתמן. עד כן. קרא
 שמה דקרתא צוער : אסרע תכלין ארי
 תם. פאני לא אטיק אן אצנע שייא. אלי
 אן תדלחה. לדאלך סמית לקריה זגור :
 השמש יצא עד הארץ ולוט בא צערה :
 שמשא נפק עד ארעא. ולוט עא לצער :
 אלשמס כרגת עלי ארארין. ולוט דכל
 ארי זגור : ויהוה המטיר עד סדום ועד
 עמרה גפרית ואש מאת יהוה מן
 השמים : ויי. אמטר עד סדום. ועל עמרה
 גופריתא ואישתא. מן קדם יי מן שמיא :
 ואלה אמטר עלי סדום ועמרה כבריתא
 ונארא. מן ענדה מן אלסמא : ויהפך את
 הערים האר ואת כל הכפר ואת כל
 ישובי הערים וצמח האדמה : והפך ית
 קרויא האלין. וית כל מישרא. וית כל
 יתבי קרויא. וצמחה דארעא : פקרב
 תלך אלקרא. וסאיר אלמרג. וגמיע
 סכאנהא. חתא נכאתהא : ותבט
 אשתו מאחריו ותהי נציב מלח :
 ואסתכיא את אתתיה מבתרוהי. והות קמא
 דמלחא : פאתפתת זוגתה מן וראהוצארת
 נצבה מלח : וישבם אברהם בבקר אל
 המקום אשר עמד שם את פני יהוה :
 ואקדים אברהם בצפרא. לאתרא. דשמיש
 תמן בצלו קדם יי : פאדג אבראהם
 באגדאה. ארי למוצע. אדי וקפתם פיה
 בין ידי אלה : וישקף עד פני סדום ועמרה
 ועד כל פני ארץ הכפר וירא והנה עדה

חלק הדקדוק יב) אמלטה נא ל' מלרע, וחד מלעיל אמלטה נא ואראה את אחי, (מהר"ב"ש) נא, הנון דגש בסת"י, וכ"ב
 א"ת משום ס"ם ואין בזה טעם וקבלתם הכריע : יג) הלא מצער, כתוב בתיגאן בפתח : יד) הפכי, הכף דגש מפני הקמץ שהוא חסף
 שרינו כדן הנועה קמנה, ולא דמו לתיבת מורדי בור, רדפי טוב, ששם הקמץ רחב מפני המאריך, משא"כ כאן, ודכותה וה' יגיה חשב'

קוטר הארץ בקוטר הכבשן : ואסתכי .
 עד אפי סדם ועמרה . ועד כל אפי ארע
 מישרא . וחוא . והא סדיק תננא דארעא .
 כתננא דאתונא : פארפ . עלי ונה סדם
 ועמרה . וסאיר אלארץ ואלמרג . פנצר .
 פארדי קד צעד דכאנהא . כקיתאר לאתון :
 ויהי בשחת אלהים את ערי הפכר ויזכר
 אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך
 הפכה בהפך את הערים אשר ישב
 בהן לוט : והוא . בתפלות יי ית קרוי
 מישרא . ודכיר יי ית אברהם . ושלח ית
 לוט מנו הפיכתא . פד הפך ית קרויא .
 דהוה יתיב בהון לוט : ולמא אהלך אלה
 קרי למרג . דכר אלה אברהם . פאמלק
 לוט מן וסט אלמקלב . בעד מא קלב
 אלקרא . אלדי כאן לוט יסכנהא : ויעל
 לוט מצוער וישב בהר ושתי בנתיו עמו
 כי ירא לשבת בצוער וישב במערה הוא
 ושתי בנתיו : וסדיק לוט מצוער ויתיב
 בטורא . ותרתין בנתיה עמיה . ארי דחיל
 דמתב בצוער . ויתיב במערתא הוא
 ותרתין בנתיה : פצעד לוט מן זגר ואקאם
 פי ארגבל . ואבנתאה מעה . אד כאף אן
 יקים פי זגר . פאקאם פי אלמגארה . הו
 ואבנתאה : ותאמר הפכירה אל הצעירה
 אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו
 בדרך כד הארץ : ואמרת רבתא דזעירתא
 אבונא סיב . וגבר לית פארעא דמיעד
 עדנא . פאורח פד ארעא : וקאת אכברא .
 דאלצגרי אבינא שייך . וליסרגל פי אבדד
 ידכר עדינא . כסביל אלנאם : לכה נשקה
 את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו
 זרע : איתא נשקי ית אבונא . חמרא
 ונשכוב עמיה . ונקיים מאבונא בנין : תעלי
 נסקי אבינא . כמרא ונצאגעה . ונסתבקי
 מנה נסלא : ותשקון את אביהן יין בדילה
 הוא והבא הפכירה ותשכב את אביה
 ולא ידע בשכבה ובקומה : ואשקיאה
 ית אבוהון . חמרא בדיליא הוא . ועאלת
 רבתא ושכיבת עם אבוהא . ודא ידע

במשכבה ובמקימה : פסקתא אביהמא
 כמרא פי תלך אדידה . פנאת אלכברא
 וצאגעתה . ולם יעלם בניאמהא וקיאמהא :
 ויהי ממחרת ותאמר הפכירה אל
 הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו
 יין גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה
 מאבינו זרע : והוה פיומא דבתרוהי .
 ואמרת רבתא דזעירתא . הא שכיבת
 רמשי עם אבא . נשקיניה חמרא אף
 בדיליא . ועולי שכובי עמיה . ונקיים מאבונא
 בנין : פלמא כאן מן גר . קאת אלכברי
 דאלצגרי . הודא קד צאגעת אמס אבי .
 נסקיה כמרא אדלילה איצא . ותעאלי
 צאגעה . ונסתבקי מנה נסלא : ותשקון
 גם בלילה ההוא את אביהן יין ותקם
 הצעירה ותשכב עמו ודא ידע בשכבה
 ובקמה : ואשקיאה . אף בדיליא ההוא .
 ית אבוהון חמרא . וקמת זעירתא ושכיבת
 עמיה . ודא ידע במשכבה ובמקימה :
 פסקתא פי תלך אדלילה איצא אביהמא
 כמרא . וקאמת אלצגרי וצאגעתה . ולם
 יעלם בניאמהא וקיאמהא : ותהרין שתי
 בנות לוט מאביהן : ועדיאה . תרתין בנת
 לוט מאבוהון : פחמלתא . אבנתא לוט
 מן אביהמא : ותלך הפכירה פן ותקרא
 שמו מואב הוא אבי מואב עד היום :
 וילדת רבתא בר . וקרת שמה מואב .
 הוא אבוהון דמואבאי עד יומא דין :
 פודדת אלכברא אבנא . ואסמתה מואב .
 הו אבי אלמואביין אלי אלוים : והצעירה
 גם היא ילדה פן ותקרא שמו פנ עמי הוא
 אבי בני עמון עד היום : וזעירתא אף
 היא ילדת בר . וקרת שמה בר עמי .
 הוא אבוהון דבני עמון עד יומא דין :
 ואלצגרי הי איצא ודדת אבנא . ואסמתה
 אבן עמי . הו אבי בני עמון ארי אלוים :
 ויסע משם אברהם
 ארצה הנגב וישב בין קדש ובין שור ויגר
 בגרר : ונטל מתמן אברהם לארע דרומא .
 ויתיב בין רקם ובין חגרא . ואתותב בגרר :

ר

הם

יא (כתר תורה)

נקוד על ואו שני ובקומה

תם רחל מן תם אברהם ארי בלד
אלקברה . פאקאם בין רקים ובין אנפר .
וסכן פי אלכרוץ : ויאמר אברהם אל--
שרה אשתו אחתי הוא וישלח אבימלך
מלך גרר ויקח את שרה : ואמר אברהם .
עד שרה אתתיה אחת היא . וישלח .
אבימלך מלכא גרר . ורבר ית שרה :
ולמא קאר אברהם . ען שרה זוגתה הי
אכתי . בעת אבימלך מלך אלכרוץ
פאכדהא : ויבא אלהים אל אבימלך
בחדום הלילה ויאמר לו הנה מת על--
האשה אשר לקחת והוא בערת בעל :
ואתא מימר מן קדם יי . דות אבימלך
בהלמא דלידיא . ואמר ליה . האת מאית
עד עיסק אתתא דדברתא . והוא אתת
גבר : פגא מלך אלה . ארי אבימלך פי
הלם אלליל . קאל לה . אנך מאית בסכב
אלאמראה אדרי אתכדתהא . והי דאת
בעל : ואבימלך לא קרב אדיה ויאמר
אדני הגוי גם צדיק תהרג : ואבימלך .
לא קריב לותה . ואמר . יי . העם אף זכאי
תקטול : ואבימלך . דם ידן בהא . פקאל .
יא רב . אאנסאן צאלח תקתל : הלא
הוא אמר לי אחתי הוא והיא גם היא
אמרה אחי הוא בתם לבני ובנקנן כפי
עשיתי זאת : הלא הוא אמר לי אחת
היא . והיא אף היא אמרת אחי
היא . בקשיטות רבי . ובזבאות ידי עבדית
דא : ארים הו קאל לי הי אכתי . והי איצא
קארת הו אכי . בצהה קדבי . ונקא כפי
צנעת דארך : ויאמר אליו האלהים בחלם
גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית
זאת ואחשך גם אנכי אותך מחטוי די עלי
פן לא ינתתוך דנגע אדיה : ואמר ליה
יי בחלמא . אף קדמי גלי ארי בקשיטות
לבך עבדת דא . ומנעית אף אנא . יתך
מלמחטי קדמי . עד פן לא שבקתך
למקרב לותה : פקאל לה מלך אלה פי
אלחלם . אנא איצא קד עדמת אנך בצהה

קלבך צנעת דארך . פצדרתך באתעריף
מן אן תכטי לי . ולדאלך לם אדעך אן
תדנו מנהא : ועתה השב אשת האיש כי
נביא הוא ויתפלל בערך ^{טו} וחייה ואם
אינך משיב דע פיימות תמות אתה וכל
אשר יך : וכען . אתיב אתת גוברא
ארי נביא הוא . ויצלי עלך ותיחי . ואם
ליתך מתיב . דע ארי ממת תמות . את
וכל דרך : ואלאן רד זוגה אלרגל אנה
נבי . וידעו לך פתחיא . ואן לם תרדהא .
אעלם אנך האלך . אנת וגמיע מארך :
וישבם אבימלך בפקר ויקרא לכל עבדיו
וידבר את כל הדברים האלה באזניהם
וייראו האנשים מאד : ואקדים אבימלך
בצפרא . וקרא לכל עבדוהי . ומליל .
ית כל פתגמיא האלין קדמיהון . ודחילו
גובריא לחדא : פארדג אבימלך באגדאה .
ודעא בגמיע קוארה . וכלמהם בגמיע
הוא ארכלאם . פכאפו אדקום גדא :
ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה
עשית לנו ומה חטאתי לך כיהבאת עלי
ועל ממלכתי חטאה גדלה מעשים אשר
לא יעשו עשית עמדי : וקרא אבימלך
לאברהם . ואמר ליה . מא עבדת לנא
זמא חטית קך . ארי איתיתא עלי . ועד
מלכותי חובא רבא . עובדן דלא כשרין
לאתעבדא . עבדת עמי : תם דעא
אבימלך באברהם . וקאל לה . מא דא
צנעת בנא ומא אכסות לך . אד גלבת
עלי . ועדי ממלכתי כטייה עצימה .
ואעמאר לא יצנע מתלהא . צנעתהא
מעי : ויאמר אבימלך אל אברהם מה
ראית כי עשית את הדבר הזה : ואמר
אבימלך לאברהם . מא חזיתא . ארי
עבדתא ית פתגמא הדין : וקאל איצא .
מא ראית . אד צנעת הדא אמר : ויאמר
אברהם כי אמרת רק אין יראת אלהים
במקום הזה והרגוני על דבר אשתי :
ואמר אברהם . ארי אמרית . לחוד לית

דחלתא

וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא
 אֱלֹהִים אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאִמְהַתָּיו
 וַיֵּלְדוּ: וַצִּלִּי אַבְרָהָם קִדְּם יי'. וְאָפִי יי'.
 ית אַבִּימֶלֶךְ וַיִּת אֶתְתִּיה. וְאִמְהַתִּיה
 וְאֶתְרוּחוֹ: תם דְּעָא אַבְרָהָם אֲרִי' אֵלֶה.
 פֶּעֶא פֶּא אֵלֶה אַבִּימֶלֶךְ וּוּגְתָה. וְאִמְהַ
 וּוְלָדוֹ: כִּי־עֶצֶר עֶצֶר יְהוָה בְּעַד כְּלִדְרָחִם
 לְבֵית אַבִּימֶלֶךְ עַל־דְּבַר שָׂרָה אִשְׁת
 אַבְרָהָם: אֲרִי מִיֶּחֶד אֶחָד יי'. כִּי־אָפִי כֹל
 פֶּתַח וּלְדָא לְבֵית אַבִּימֶלֶךְ. עַל עֵיסֶק
 שָׂרָה אֶתֶת אַבְרָהָם: לֹאֵן אֵלֶה קִדְ תוֹאֲעֵד
 בַּחֲבִם כֹּל רַחֵם לְבֵית אַבִּימֶלֶךְ. בַּסַּבֵּב
 שָׂרָה זֹוגָה' אַבְרָהָם: ס

וַיְהוֶה פֶּקֶד אֶת־שָׂרָה כַּאֲשֶׁר הִ'
 אָמַר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר:
 וַיִּי'. דְּכִיר יֵת שָׂרָה כִּמָּא דְּאָמַר. וְעַבְד
 יי'. לְשָׂרָה כִּמָּא דְּמִדִּיד: תם דְּכִר אֵלֶה
 שָׂרָה כִּמָּא קָאֵל. וְצַנַּע דְּהָא כִּמָּא וְעַד:
 וְתַהֲרַ וְתַלְדַּ שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לְזֻקְנָיו
 לְמוֹעֵד אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֲתוֹ אֱלֹהִים: וְעַד־יֵאֵת
 וַיִּלְדַּת שָׂרָה לְאַבְרָהָם. בֶּר לְסִיבְתוֹהִי.
 דְּזֻמְנָא. דְּמִדִּיל יֵתִיה יי': פַּחְמֵלַת וּוְלַדַּת
 שָׂרָה לְאַבְרָהָם. אַבְנָא פִי שִׁיכּוּכְתָה.
 פִי אַלּוּקַת אֲלֹדִי קָאֵלֶה אֵלֶה: וַיִּקְרָא
 אַבְרָהָם אֶת־שֵׁם־בְּנֵו הַנּוֹלְד־לּוֹ אֲשֶׁר־
 יִלְדֶה־לּוֹ שָׂרָה יִצְחָק: וַקְרָא אַבְרָהָם יֵת
 שֵׁם בְּרִיה דְּאֶתִּילִיד לִיה. דִּילִידַת לִיה
 שָׂרָה יִצְחָק: פַּסְמָא אַבְרָהָם. אַבְנָה
 אֲלִמּוֹדוֹד לֶה. אֲדִי וְלַדַּת לֶה שָׂרָה יִצְחָק:
 וַיִּמַּל אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק בְּנֵו בְּיָמֵי־שְׁמֹנֶת
 יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֲתוֹ אֱלֹהִים: וַגִּזַּר
 אַבְרָהָם יֵת יִצְחָק בְּרִיה. בֶּר תִּמְנֵינָא
 יוֹמָיו. כִּמָּא דְּפַקִּיד יֵתִיה יי': וְכַתְנָה אַבְנָן
 תִּמְאֲנִייה' אִיאַם. כִּמָּא אֲמַרָה אֵלֶה:
 וְאַבְרָהָם בְּיָמֵי־מָאֵת שָׁנָה בְּהַיְלֵד לֹו אֶת
 יִצְחָק בְּנֵו: וְאַבְרָהָם בֶּר מָאֵה שָׁנָיו. כִּד
 אֶתִּילִיד לִיה. יֵת יִצְחָק בְּרִיה: וְכֹאֵן
 אַבְרָהָם אַבְנָן מָאִיה' סָנָה. חִין וְלַד לֶה
 יִצְחָק אַבְנָה: וְתֹאמַר שָׂרָה צִחָק עֲשִׂיה
 לִי אֱלֹהִים כֹּל־הַשְּׁמַע יי' יִצְחָק־לִי: וְאִמְרַת
 שָׂרָה

דְּחִלַּתָּא דִּי יי'. בְּאַתְרָא הַרְיָן. וַיִּקְטֹלוּנִי
 עַל עֵיסֶק אֶתְתִי: פֶּקֶאֵל אַבְרָהָם. אֲנִי
 קֵלַת. לְעַל לִים כּוּף אֵלֶה פִי הוּא לְמוֹצַע.
 וַיִּקְתְּלוּנִי בַסַּבֵּב זֹוגְתִי: וְגַם־אִמְנָה אֶתְתִי
 בְּת־אֲבִי הוּא אֶךְ לֹא בְת־אָפִי וְתִהִי לִי
 לְאִשָּׁה: וְבָרַם בְּקוֹשְׁטָא. אֶתְתִי בְת־אָפִי
 הִיא. בָּרַם לֹא בְת־אָפִי. וְהוּת לִי דְאֶתּוֹ:
 וּבֵאלֶחֱקִיקָה הִי קְרִיבְתִי מִן אֲבִי. לְכֹן לִים
 מִן אָמִי. פַּצְאֲרַת לִי זֹוגָה: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר
 הִתְעַו אֶתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אֲבִי וְאָמַר לֶה
 זֶה חֲסֶדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֵל כֹּל־
 הַמְּקוֹם אֲשֶׁר נָבֹוא שְׁמָה אֲמַר־לִי אֶתִי
 הוּא: וְהוּה כִּד טַעוֹ עִמְמִיא בְתֶר עוֹבְדִי
 יִדִּיהוֹן. יֵתִי קְרִיב יי' לְדְחִלַּתִּיה מִבֵּית
 אָבִיא. וְאִמְרִית לֶה. דִּין טִיבּוֹתֶיךָ.
 דְּתַעֲבִדִין עִמִּי. לְכֹל אֶתֶר דְּנִהָךְ לְתַמָּן.
 אִימְרִי עֲלִי אַחִי הוּא: פַּלְמָא אַכְתְּלַעֲנִי
 אֵלֶה מִן בֵּית אֲבִי. קֵלַת לֶהָ. הוּא
 פַּצְלֶךְ. אֲלֹדִי תַצְנַעִיהָ מַעִי. פִי כֹל מוֹצַע
 נִדְכַל אֲרִיה. קוֹלִי עֲנִי הוּ אֲבִי: וַיִּקַּח
 אַבִּימֶלֶךְ צֹאן וּבָקָר וְעַבְדִּים וּשְׂפָחַת וַיִּתֵּן
 לְאַבְרָהָם וַיִּשְׁבֵּלּוּ אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ: וְדִבֶּר
 אַבִּימֶלֶךְ עֲאֵן וְתוֹרִין. וְעַבְדִּין וְאִמְהָן. וַיְהִי
 לְאַבְרָהָם. וְאֶתִיב לִיה. יֵת שָׂרָה אֶתְתִּיה:
 פֶּאֶבְד אַבִּימֶלֶךְ גִּנְמָא וּבְקָרָא. וְעַבִּירָא
 וְאִמָּא. וְאֶעֱטָא אַבְרָהָם. וְרַד לֶה שָׂרָה
 זֹוגְתָה: וַיֹּאמֶר אַבִּימֶלֶךְ הִנֵּה־אֲרָצִי לְפָנֶיךָ
 בְּפֹטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב: וְאָמַר אַבִּימֶלֶךְ. הִיא
 אֲרָעִי קְדָמְךָ. בְּדַתְקִין בְּעֵינֶיךָ תִיב: פֶּקֶא
 אַבִּימֶלֶךְ. הוּדָא בְדִדִי בִין יָדֶיךָ. אִין מָא
 חֲסֹן לֶךְ קָם פִּיה: וְלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה־נָתַתִּי
 אֲלֶיךָ כֶּסֶף לְאֶחָיֶךָ הִנֵּה הוּא־לְךָ כֶּסֶת
 עֵינַיִם לְכֹל אֲשֶׁר אֶתְךָ וְאֶת כֹּל וְנִכְחַת:
 וְלְשָׂרָה אָמַר. הִיא יְהִיבִית. אֲלֶיךָ סְדַעִין
 דְּכֶסֶף לְאֶחָיֶיךָ. הִיא הוּא לִיךָ כֶּסֶת דִּיקָר.
 חֲלָף דְּשַׁלְחִית דְּבִרְתֶיךָ. וְחִזִּית יֵתִיךָ וַיִּת
 כִּד דְּעַמִּוִּיךָ. וְעַל כֹּל מָא דְּאִמְרַת אֶתּוֹכְחַת:
 וְקָאֵל לְשָׂרָה. הוּדָא קִד אַעֲטִית אַכִּיךָ
 אֲלֶיךָ דְרָחִם. תְּכוּן לֶךְ פִי כֶסוּהָ חֲסָנָה.
 לְכֹל מִן מַעַךְ. וְהוּדָא אֲלֵכֵל חִיאֲדָךְ:

חלק הרקדוק טו) יצחק לי, השוא שבצרי נח הגם שבא מאריך ביו"ד וזה מפני היות התיבה בטעם מקור וכל זה לשיטת מחברת התיגאן ע"ש.

כל מא תקול לך שרה אקבל מנהא .
 לאן ביצחאק ידעא לך אלנסל : וגם את-
 בן-האמה לגוי אשימנו פי זרעה הוא :
 ואף ית בר אמתא לעמא אשיניה . ארי
 בך הוא : ואיצא אבן אלאמה אצייר מנה
 אמה . לאנה נסלך : וישכם אברהם |
 בפקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל-הגר
 שם עד-שכמה ואת-הילד וישקה ויתך
 ויתע במדבר באר שבע : ואקדים
 אברהם בצפרא . וגסיב לתמא ורוקבא
 דמיא . ויהב להגר . שוי על כתפה . וית
 רביא ושקה . ואזלת וטעת . במדבר
 באר שבע : פאדג אבראהם באדגראה .
 ואכד טעאמא וקרבה מא . ודפעה ארא
 הגר . ציירה עלא כתפהא . ואעטאהא
 אלצבי ואטלקהא . ומצת וצלת . פי
 ברייה ביר סבע : ויכלו המים מן-החמת
 ותישלך את-הילד תחת אחד השוחם :
 ושלימו מיא מן רוקבא . ורמת ית רביא .
 תחות חר מן אידניא : פלמא פני אלמא
 מן אלקרבה . פטרחת אלצבי . תחת בעין
 אלשגר : ותילך ותישב לה מנגד הרחק
 כמטחוי קשת כי אמרה אל-אראה כמות
 הילד ותישב מנגד ותשא את-קלה ותבך :
 ואזלת ויתיבת לה מקביל . ארחיקת
 כמינד בקשתא . ארי אמרת . לא אחוי
 כמותיה דרביא . ויתיבת מקביל . וארימת
 ית קלה ובכת : פמצת וגלסת הדאה .
 בעידא מנה כגלוה קום . לאנהא קאלת .
 לא ארא מות אלצבי . וגלסת מן בעיד .
 ורפעת צותהא ובכת : וישמע אלהים
 את-קול הנער ויקרא מלאך אלהים | אל-
 הגר מן השמים ויאמר לה מה-עך הגר
 אל-תיראי כי-שמע אלהים את-קול הנער
 באשר הוא-שם : ושמיע קדם יי קליה
 דרביא . וקרא מלאכא דיי להגר מן שמיא .
 ואמר לה מא לך הגר . לא תדחלין .
 ארי שמיע קדם יי . קליה דרביא באתר
 דהוא תמן : פסמע איה צות אלצבי .

שרה . תרוא . עבר די יי . כל דשמע יחדי
 די : פקאלת שרה . קד צנע די אלה
 סרורא . כל מן סמע פרה לי : ותאמר
 מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי-
 ילדתי בן לזקניו : ואמרת . מהימן דאמר
 לאברהם וקיים . דתוניק בגין שרה . ארי
 ילידות בר לסיבתוהי : קאלת . צדק מן
 קאל לאברהם . אן שרה סתרצע אולארא .
 אד ולדת אבנא פי שיכוכתה : ויגדל
 הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול
 יי ביום הגמל את-יצחק : ורביא רביא
 ואתחסיל . ועבר אברהם משתיא רביא .
 ביומא דאתחסיר יצחק : ולמא כבר
 אלצבי ופטם . צנע אבראהם מגלסא
 עצימא . פי יום פטם יצחאק : ותרא שרה
 את-בן-הגר המצרית אשר-ילדה
 לאברהם מצחק : וחזת שרה . ית בר הגר
 מצריתא . דילידת לאברהם מחייה :
 פראת שרה . אבן הגר אלמצרייה . אלדי
 ולדתה לאבראהם לאעבא : ותאמר
 לאברהם גרש האמה הזאת ואת-בנה
 כי-לא יירש בן-האמה הזאת עם-בני
 עם-יצחק : ואמרת לאברהם . תריך .
 אמתא הדא וית פרה . ארי לא יירת בר
 אמתא הדא . עם פרי עם יצחק : פקאלת
 לאבראהם . אטרד הדה אלאמה ואבנהא .
 פאנה לא ירת כע אבני יצחאק : וירע
 הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו :
 ובאיש פתגמא . דהדא בעיני אברהם .
 על עיסק פרייה : פשק דאלך אלאמר .
 גדא עלי אבראהם . בסבב אבנה : ויאמר
 אלהים אל-אברהם אל-ירע בעיניך עד-
 הנער ועל-אמתך כל אשר תאמר אריך
 שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך
 זרע : ואמר יי לאברהם . לא יבאש בעיניך
 על עולימא ועל אמתך . כל דתימר קך .
 שרה קביל מנה . ארי ביצחק . יתקרונ
 קך בגין : פקאר איה לאבראהם . לא
 ישק עליך אלאמר בסבב אלצבי ואמתך .

בִּי וּבְכָרִי וּבְכָרִי בְרִי . כְּמִיבֹתָא . דְּעַבְדִּית
 עֲמֹדָה תַּעֲבִיד עִמִּי . וְעַם אֲרַעָא דְאַתְוֹתְבַת
 בַּהּ : וְאֵרָאן אַחֲרָךְ לִי בְּאַלְלָהּ הַהִנָּה .
 אַנְךְ לֹא תִגְדֵּר בִּי . וּבְנִסְלִי וּבְעַקְבִּי .
 כְּאַלְאַחְסָאן . אֵלֹדִי צִנְעָתָה מֵעַךְ תִּצְנַעָה
 מֵעִי . וּמַעַ אַלְבִּלְדֵּךְ אֵלֹדִי סַכְנָתָה : וַיֹּאמֶר
 אַבְרָהָם אֲנֹכִי אֲשַׁבַּע : וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם .
 אֲנִי אֲקִיָּים : קֹאֵל אַבְרָהָם . אֲנִי אַחֲרָךְ :
 וְהִזְכַּח אַבְרָהָם אֶת־אֲבִימֶלֶךְ עַד־אֲדוּת
 בְּאֵר הַמַּיִם אֲשֶׁר גִּזְרוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ :
 וְאִזְכַּח אַבְרָהָם יֵת אֲבִימֶלֶךְ . עַד עֵיסֶק
 בִּירָא דְמֵיָא . דְּאֲנִסּוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ :
 פּוֹבֵךְ אַבְרָהָם אֲבִימֶלֶךְ . בְּסַבֵּב בֵּיר
 אֵלְמָא . אֵלֹדִי גִצְבוּהָא עַבְדֵּיהּ : וַיֹּאמֶר
 אֲבִימֶלֶךְ לֹא יָדַעְתִּי מִי עָשָׂה אֶת־הַדְּבָר
 הַזֶּה וְגַם־אַתָּה לֹא־הִגַּדְתָּ לִּי וְגַם אֲנֹכִי לֹא
 שָׁמַעְתִּי בְּדַתִּי הַיּוֹם : וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ . לֹא
 יָדַעְתִּי . מִן עַבְדֵי יֵת פִּתְגָמָא הַדִּין . וְאַף
 אֵת לֹא חִוִּיתִי לִּי . וְאַף אֲנִי . לֹא שָׁמַעְתִּי
 אֲדַהִין יוֹמָא דִּין : פִּקְאֵל אֲבִימֶלֶךְ . דִּם
 אַעֲלָם מִן צִנְעָה הַדָּא אֵלְמָא . וְאַנְתָּ פִלְם
 תִּכְבְּרֵנִי . וְאַנִּי אֵיזָא לִם אֲסַמַּע אֵלְא
 אֵלִיִּים : וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֹאן וּבָקָר וַיִּתֵּן
 לְאֲבִימֶלֶךְ וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית : וְדָבַר
 אַבְרָהָם עִאן וְתוֹרִין . וַיִּהְיֶה לְאֲבִימֶלֶךְ .
 וַיִּגְזְרוּ תְרוּיְהוֹן קִים : וְאִכְרֵ אַבְרָהָם גִּנְמָא
 וּבִקְרָא . וְאַעֲטָא אֲבִימֶלֶךְ . וְעַהֲרָא גַמְיַעָא
 עַהֲרָא : וַיִּצַּב אַבְרָהָם אֶת־שִׁבְעַת כְּבָשֶׁת
 הַצֹּאן לְבְדָהֶן : וְאִקִּים אַבְרָהָם . יֵת שִׁבְעַת .
 חוֹרְפָן דְּעֵאן בְּחֹדֵי־הוֹן : וְאִקִּים אַבְרָהָם .
 סַבַּע נַעֲאָן מִן אֵלְגַנִּים וְחֹדְהֶן : וַיֹּאמֶר
 אֲבִימֶלֶךְ אֵל־אַבְרָהָם מַה הִנֵּה שִׁבְעַת
 כְּבָשֶׁת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְבְדָנָה : וַיֹּאמֶר
 אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם . מָא אֲנִין . שִׁבְעַת חוֹרְפָן
 אֵלִין . דְּאִקִּימְתָא בְּחֹדֵי־הוֹן : קֹאֵל לֹה
 אֲבִימֶלֶךְ . מָא הִדָּה אֲרַסְבַּע אֲנַעֲאָן . אֵדִי
 אֲוִקְפַתְהָא וְחֹדְהָא : וַיֹּאמֶר בִּי אֶת־שִׁבְעַת
 כְּבָשֶׁת תִּקַּח מִיָּדִי בְּעַבּוֹר תְּתִיבֵּלִי לְעֵדָה
 בִּי חֲפְרִיתִי אֶת־הַבְּיָר הַזֶּאת : וַיֹּאמֶר . אֵרִי

פִּנְאֵרָא מֶלֶךְ אֵלֶּה בַּהֲגֵר מִן אֲלִסְמָא .
 וְקֹאֵל לֵהָא מֶלֶךְ יֹא הֲגֵר . לֹא תִכְאֲפִי .
 פִּאן אֵלֶּה קֵד סַמַּע צוֹת אֲלַצְבִּי חִית הוּן :
 קוּמִי שְׂאִי אֶת־הַנְּעֹר וְהַחֲזִיקִי אֶת־יָדְךָ בּוֹ
 כִּי־לִנְיִי גְדוֹל אֲשִׁימְנוּ : קוּמִי טוֹלִי יֵת
 רְבִיָּא . וְאַתְקִיפִי יֵת יָדְךָ בֵּיהּ . אֵרִי לְעַם
 סְנִי אֲשִׁינִיָּה : קוּמִי פִּאחְמִלִיָּה . וְאַשְׁדִּדִי
 יָדְךָ עֲדִיהּ . לֹאֲנִי אֲצִיִּיר מִנְהָאֲמָה כְּבִירָה :
 וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת־עֵינֵיהּ וַתֵּרָא בְּאֵר מַיִם
 יֵת וְתִלְךְ וְתִמְלֵא אֶת־הַחֲמַת מַיִם וְתִשְׁקֵךְ
 אֶת־הַנְּעֹר : וַיִּגְרָא יֵת עֵינְהָא וְחֹזֶת בִּירָא
 דְּמֵיָא . וְאַזְלַת . וּמִלַּת יֵת רִוְקָא מֵיָא .
 וְאַשְׁקִיַּאת יֵת רְבִיָּא : פִּכְשַׁף אֵלֶּה עֵן
 בְּצֹרְהָא . וְרֹאת בֵּיר מָא . פִּמְצַת וּמִלַּת
 אֲלִקְרִבָה מָאָא . וְאַסְקַת אֲלַצְבִּי : וַיְהִי
 אֱלֹהִים אֶת־הַנְּעֹר וַיִּגְדֵּל וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַר
 וַיְהִי רִבָּה קִשְׁתָּה : וְהָוָה מִימְרָא דִּי .
 כְּסַעֲדִיָּה דְרְבִיָּא וְרָבָא . וַיִּתִּיב בְּמִדְבַרָא .
 וְהָוָה רְבִי קִשְׁתָּא : פִּכְאָן אֵלֶּה מַעֲהָ חֲתָא
 כְּבֹר . פִּאקִאָם פִּי אֲלִבְרִיָּה . וּכְאָן גִּלְאָם
 רֹאָם : וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַר פִּאָרְן וְתִקַּח־לֹו אִמּוֹ
 אִשָּׁה מֵאֲרֵץ מִצְרַיִם : וַיִּתִּיב בְּמִדְבַרָא
 דְּפִאָרְן . וַיִּנְסִיבַת לִיהָ אִמּוּיָה . אֶתְתָא מֵאֲרַעָא
 דְּמִצְרַיִם : וְאַקִּאָם פִּי בְרִיָּה פִּאָרְן .
 וְאַתְכֹּדַת לֵהָ אֲמָה . זֹנָה מִן בִּלְדֵי מִצְרַיִם :

פ

וַיְהִי בַּעַת הַהוּא וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֵל
 שֶׁר־צָבָא אֶל־אַבְרָהָם לְאֵמֹר אֱלֹהִים עִמָּךְ
 בְּכֹל אֲשֶׁר־אַתָּה עֹשֶׂה : וְהָוָה בְּעַדְנָא
 הַהוּא . וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ . וּפִיכֵל רַב חֵילִיָּה .
 לְאַבְרָהָם לְמִימֵר . מִימְרָא דִּי בְּסַעֲרָךְ .
 בְּכֹל דְּאַתָּ עֵבִיד : פִּלְמָא כְּאֵן פִּי דְאַדְךָ
 אֲלוֹקַת . קֹאֵל אֲבִימֶלֶךְ . וּפִיכֵל רִיִּים
 גִּישָׁה . לְאַבְרָהָם קֹאִילָא . אֵלֶּה מֵעַךְ .
 פִּי גַמְיַע מָא אֲנִת צֹאנְעָה : וְעַתָּה הַשְׁבַּעָה
 לִי בְּאֵלֹהִים הִנֵּה אֲסִי־תִשְׁקֹר לִי וְלִנְיִי
 וְלִנְכְדֵי כְּחֶסֶד אֲשֶׁר־עֲשִׂיתִי עִמָּךְ תַּעֲשֶׂה
 עִמָּדִי וְעַם־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־גִּרְתָּהּ בַּהּ : וְכַעַן .
 קִיָּים לִי בְּמִימְרָא דִּיִּי הִכָּא . דְּלֹא תִשְׁקֹר

חלק הדקדוק ית) ותלך ותמלא את החמת מים, תיבת ותלך בטרם לא באולא וכ"ה בחיגאן ובדפוסים :
 יב (בתר תורה)

ית שבע חורפן. תקביל מן ידי. בדיד
 דתהי לי לסהרו. ארי חפרית ית בירא
 הרין: פקא. אנך תאכדהא מן ידי. לקבל
 אן תכון לי שאהרא. אני חפרת הדה
 ארבור: ערפן קרא למקום ההוא באר
 שבע בי שם נשבעו שניהם. על פן.
 קרא. לאתרא ההוא באר שבע. ארי.
 תמן קיימו תרויהון: לדאך סמי אמוצע ביר
 סבע. לאנהם גמיעא חרפא תם: ויכרתו
 ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל
 ישר-צבא וישבו ארץ-ארץ פלשתים:
 וגזרו קום בבאר שבע. וקם אבימלך.
 ופיכל רב חיליה. ותבו לארע פלשתאי:
 ולמא תעאהדו עהרא פי ביר סבע. קאם
 אבימלך. ופיכל ריים גישה. ורגעו אלי
 בדר פלסטין: ויטע אשל בבאר שבע
 ויקרא-שם בשם יהוה אר עולם: ונצב
 נצבא בבאר שבע. וצלי תמן. בשמא
 די"י אלה ערמא: ונצב נצבא פי ביר
 סבע. ודעא תם. באסם אלה רב אלעאם:
 ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים:
 ואתותב אברהם. בארע פלשתאי זמין
 סניאין: תם סכן אבראהם. פי בלד
 פלסטין מדה טוירה: פ *

ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה
 את-אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר
 הנני: והוה. בטר שתגמיא האלין. וי"י.
 נסי ית אברהם. ואמר ליה. אברהם
 ואמר האנא: פלמא כאן בעד הדה
 אלאמור. אמתחן אלה אבראהם. וקאל
 לה יא אבראהם. קאל לבוך: ויאמר
 קחנא את-בנה את-יחידך אשר-אהבת
 את-יצחק ולך-לך ארץ-חמריה
 והעדהו שם לעלה על אחד ההרים אשר
 אמר אליך: ואמר. דבר פען. ית ברך
 ית יחידך דרחימתא ית יצחק. ואיזיד
 לך. לארע פולחנא. ואסיקהי קדמי תמן
 לעלתא. על חד מן טורי. דאימר לך:
 קאל. כד אבנך ויחידך אלדי תחבה הו
 יצחאק. ואמץ בה אלי בלד אלעבאדה.

(*) קריאה לוי"ט שני של ראש השנה:

ואצעדה תם לאקרבאן. עלי אחר אנבאר.
 אלדי אקוד לך: וישכם אברהם בבקר
 ויחבש את-חמרו ויקח את-שני נעריו
 אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם
 וילך אל-המקום אשר-אמר-לו האלהים:
 ואקדים אברהם בצפרא. וזריו ית חמריה.
 ודבר. ית תרין עולימוהי עמיה. וית
 יצחק בריה. וצדח אעי לעדתא. וקם
 ואזל. לאתרא דאמר ליה י"י: פארלג
 אבראהם באלגדאה. ואסרג חמארה.
 ואכד גלאמיה מעה. ויצחאק אבנה.
 ושקק חטבא לאלקרבאן. וקאם ומצא.
 אלי אלמוצע אלדי קאל לה אלה: ביום
 השלישי וישא אברהם את-עיניו וירא
 את-המקום מרחק: ביומא תליתאה.
 וזקף אברהם ית עינוהי. וחזא ית אתרא
 מרחיק: ולמא כאן פי אריום אלתארת.
 רפע אבראהם עינאה. ונצר אלמוצע
 מן בעיד: ויאמר אברהם אל-נעריו שבו
 לכם פה עם-החמור ואני והנער נלכה
 עד-כה ונשתחוו ונשובה אליכם: ואמר
 אברהם לעולימוהי. אוריכו לכוז הכא
 עם חמרא. ואנא ועולימא. נתמטי עד
 כא. ונסגוד ונתוב דותכוז: פקאל
 אבראהם לגלאמיה. קפו לכם ההנא
 ענד אלהמאר. ואנא וארגלאם נמצי ארי
 תם. ונסגד ונרגע אליכם: ויקח אברהם
 את-עצי העלה וישם על-יצחק בנו ויקח
 בידו את-האש ואת-המאכלת וילכו
 שניהם יחדו: ונסיב אברהם ית אעי
 דעדתא. ושוי על יצחק בריה. ונסיב
 בידיה. ית אישתא וית סניא. ואזלו
 תרויהון כחדא: פאכד אבראהם חטב
 אלקרבאן. וצוירה עלי יצחאק אבנה.
 ואכד מעה אלנאר ואלסכין. ומצויא
 גמיעא: ויאמר יצחק אל-אברהם אביו
 ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנח
 האש והעצים ואיה השא לעלה: ואמר
 יצחק. לאברהם אביה ויאמר אבא. ואמר
 האנא ברי. ואמר. הא אישתא ואעיא.

ואן אמרא לעלתא : פקאר יצחק .
לאבראהם אביה יא אבאה . קאל לביך
יא אבני . קאל . הודא אלנאר ואלחטב .
ואיו אלחמל לאלקרבאן : ויאמר אברהם
אלהים יראה קדו השעה לעלה בני וילכו
שניהם יחדו : ויאמר אברהם . קדם יי
גדי אמרא . לעלתא ברי . ואזרו תרויהון
כחדא : קאל אבראהם . אלה יצהר לחמל
לאלקרבן יא אבני . ומציא גמיעא : ויבאו
אלהמקום אשר אמרלו האלהים ויבן
שם אברהם את המזבח וערך את
העצים ויעקר את יצחק בנו ושם אתו
על המזבח ממעל לעצים : ואתו . לאתרא
דאמר ליה יי . ובנא תמן אברהם ית
מדבחה . וסדר ית אעיא . ועקר ית יצחק
בריה . ושוי יתיה על מדבחה . עיל מן
אעיא : חתי גאו . ארי ארמוצע אלדי
קאל לה אלה . ובנא תם אבראהם
אלמדבחה . ונצד ארחטאב . וכפת יצהאק
אבנה . וצירה עלא ארמדבחה פוק לחטב :
וישלח אברהם את יורו ויקח את
המאכלת לשחט את בני : ואשיט
אברהם ית ירה . ונסיב ית סבינא .
למכס ית בריה : פמד אבראהם ידה .
ואכר אלסכין . לידבחה אבנה : ויקרא
אליו מלאך יהוה מן השמים ויאמר
אברהם אברהם ויאמר הנני : וקרא
ליה מלאכא דיי מן שמיא . ויאמר אברהם
אברהם . ויאמר האנא : פנאדא אליה .
מדך אלה מן אלסמא . וקאל יא אבראהם
יא אבראהם . קאל לביך : ויאמר ארי
תשלח ידך אלי הנער ואל תעש לו
מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלהים
אתה ולא חשכת את בני את יחידך
מפני : ואמר . לא תושיט ידך בעולמיא .
ולא תעביד ליה מדעם . ארי כען ידענא .
ארי דחלא דיי את . ולא מנעתא . ית
ברך ית יחידך מני : קאל . לא תמד ידך
אלא אלגלאם . ורא תצנע בה שיא .

לאני אלאן ערפת אלנאם אנך תקי אלה .
ולם תצד אבנך וחידך מני : וישא אברהם
את עיניו וירא והנה איל אחר נאחו
בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את
האיל ויעלהו לעלה תחת בנו : ויקח
אברהם ית עינוהי פתר אליו . וחואוהא
דכרא . אחיד באינא בקרנוהי . ואזר
אברהם ונסיב ית דכרא . ואפקיה לעלתא
חזק בריה : תם רפע אבראהם בעד דאך
עינאה . פנצד פאדא בכבש . מלתחמה
פי שעב אלשגר קרנאה . פמצא
ואכדה . וקרבה קרבנא בדל אבנה :
ויקרא אברהם שם המקום ההוא יהוה
יראה אשר יאמר היום בחר יהוה יראה :
ופלה וצדי אברהם . תמן באתרא ההוא .
אמר קדם יי הכא יהון פלחין דריא . בכין
יתאמר ביזמא הדין . בטורא הדין אברהם
קדם יי פלח : פסמא אבראהם . אסם
דאלך ארמוצע אלה אלמתגדי . לכי יקאר
פי מתל הדא אליום . פי הדא ארגבל
אלה יתגרא : ויקרא מלאך יהוה אל
אברהם שנית מן השמים : וקרא מלאכא
דיי לאברהם . תנינות מן שמיא : פנאדא .
מלך אלה לאבראהם . תאניה מן אסמא :
ויאמר בי נשבעתי נאם יהוה כי יען אשר
עשית את הדבר הזה ולא חשכת את
בני את יחידך : ואמר . במימרי קיימית
אמר יי . ארי . חזק דעברתא ית פתגמא
הדין . ורא מנעתא ית ברך ית יחידך :
קאל . באסמי אקסמת יקוד אלה . אנך
לאגר מא צנעת הדא אלאמר . ולם תצד
אבנך וחידך : כיי ברך אברכה והרבה
ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחזק
אשר על שפת הים וירש זרעך את שער
איביו : ארי ברך אברכינך . ואסנאה
אסני ית בנך ככוכבי שמיא . וכחלא . דעל
פיך יפא . ויירתון בנך . ית קרוי סנאיהון :
לאבארך פיך . ואכתר נסדך ככואכב
אלסמא . וכאלרמר . אלדי עלא שאטי

אלבחר

חלק הדקדוק (י) נאחו בסבך , החי' והכחי' בפתח בכל סת' וכ"כ א"ת ו"ל :

אלבחר. ויתחזו נסלך קרא אעדאיהם :
 והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר
 שמעת בקלי : ויתברכו ברך כל
 עממי ארעא . חרף . דקבילתא למימרי :
 ויתבארך בנסלך . גמיע אמם ארארץ .
 גזא מא קבלת אמרי : וישב אברהם אר-
 נעריו ויקמו וילכו יחדו אל פאר שבע
 וישב אברהם בפאר שבע : ותב אברהם
 לות עולימוהי . וקמו . ואזלו פחדא לבאר
 שבע . ותיב אברהם בבאר שבע : תם
 רגע אבראהם אר' גלאמיה . וקאמו . ומציא
 גמיעא אלי' ביר סבע . ואקאם תם :

פ

ויהי אחרי הדברים האלה ויגד לאברהם
 לאמר הנה ילדה מלכה גם הוא בנים
 לנחור אחיך : והנה . פתר פתגמיא האלון .
 ואתחיא לאברהם למימר . הא . ילידת
 מלכה אף היא . בנין לנחור אחיך : ולמא
 כאן בעד חדה אלאמור . אכבר אבראהם
 וקיד לה . הודא קד ולדת מלכה הי איצא .
 בנין לנחור אכיד : את עויץ בכרו ואת
 בוז אחיו ואת קמואל אבי ארם : ית עויץ
 בוכריה וית בוז אחיהי . וית קמואל אבוהי
 דארם : עויץ בכרה וכוז אכיה . וקמואל
 אבי ארם : ואת פשר ואת חזו ואת
 פלדש ואת ידלף ואת בתואל : וית פשר
 וית חזו . וית פלדש וית ידלף . וית בתואל :
 וכשר וחזו . ופרדש וידלף . ובתואל :
 ובתואל ילד את רבקה שמנה אלה ילדה
 מלכה לנחור אחי אברהם : ובתואל
 אוידי ית רבקה . תמניא אלון ילידת
 מדפה . לנחור אחיהי דאברהם : ובתואל
 אוידי רבקה . הולאי אתמאנייה ולדתהם
 מדכה . לנחור אכיו אבראהם : ופילגשו
 ושמה ראומה ותלד גם הוא את טבח
 ואת גנחם ואת תחש ואת מעכה :
 ולחינתיה ושמה ראומה . וילידת אף היא
 ית טבח וית גנחם . וית תחש וית מעכה :
 ואמתה אסמהא ראומה . ולדת הי איצא

טבח וגנחם . ותחש ומעכה : פ

קמ"ז פ"ס ס"י לפלו"א ומפטרין ואשה אחת במלבים ב' ס"י ד'
 גר"ה למנחה וב"ה פ פ פ

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה
 ושבע שנים שני חיי שרה : והווי חיי שרה .
 מאה ועשרין ושבע שנין . שני חיי שרה :
 וכאן עמר שרה . מאיה וסבעה ועשרין
 סנה . סני חיותהא : ותמת שרה בקרית
 ארבע הוא חברון בארץ פנען ויבא
 אברהם לספר לשרה ולביתה : ומיתת
 שרה . בקרית ארבע . היא חברון בארעא
 דכנען . ואתא אברהם . למספרה דשרה
 ולמנכה : ומאתת שרה . פי קריה ארבע .

היא חכרא פי בלד כנעאן . פאקבר
 אבראהם . לינדכהא ויבכיהא : ויקם
 אברהם מער פני מתו וידבר אל בני חת
 לאמר : וקם אברהם . מעד אפי מיתיה .
 ומליל עם בני חתאה למימר : פקאם
 אבראהם . מן חצרה מייתה . וכלם בני
 חת קאיא : גרוותו שב אנכי עמכם תנו
 לי אחות קבר עמכם ואקברה מתי
 מדפני : דייר ותותב אנא עמכון . הבו לי
 אחסנת קבורא עמכון . ואקבר מיתי מן
 קדמי : אנא גריב או ציף מעכם . אעטוני
 חוז קבר מעכם . אדפן מייתי מן בין ידיי :
 ויענו בני חת את אברהם לאמר לו :
 ואתיבו בני חתאה . ית אברהם למימר
 ליה : פאגאבוה בני חת וקארו לה :
 שמענו . אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו
 במבחר קברינו קבר את מתך איש ממנו
 את קברו לא יכלה מפה מקבר מתך :
 קביד מננא רבוננא . רב קדם יי את
 ביננא . בשפר קברנא . קבר ית מתך .
 אנש מננא . ית קבריה . לא ימנע מנך
 מלמקבר מתך : אסמע מנא יא סידנא .
 אנת שריף אדה פי מא ביננא . פי כיאר
 כבורנא . אדפן מייתך . וכל רגל מנא .
 לא יבכל עליך בקבר לה אן תדפן פיה
 מייתך : ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ

לבני

אך אם-אתה לו שמעני נתתי כסף השדה
 קח ממני ואקברה את-מתי שמה: ומליל
 עם עפרון. קדם עמא דארעא למימר. פרם.
 אם עבדת לי טיבו קביל מני. אתין. כספא
 דמי חקרא סב מני. ואקבר ית מיתי תמן:
 תם כלם עפרון בחצרתהם קאילא. אמא
 אנת בל ליתך תסמע מני. אעטיך תמן
 אלציעה אקבלה מני. חתא אדפן מייתי
 תם: ויען עפרון את-אברהם לאמר לו:
 ואתיב עפרון. ית אברהם למימר ליה:
 פאנאבה עפרון וקאל לה: אדני שמעני
 ארץ ארבע מאת שקל כסף ביני ובינד
 מה-הוא ואת-מתך קבר: רבוני קביל
 מני. ארע שויא ארבע מאה סלעין דכסף.
 בינא ובינד מא היא. וית מיתך קבר:
 יא סידי אסמע מני. רוצה תסוא ארבע
 מאיה מתקאל פצה. ביני ובינד מא הי.
 אדפן פיהא מייתך: וישמע אברהם אל-
 עפרון וישקל אברהם לעפרון את-הכסף
 אשר דבר באוני בניחת ארבע מאת
 שקל כסף עבר לסחר: וקביל אברהם
 מן עפרון. ותקל אברהם לעפרון. ית
 כספא. דמליל קדם בני התאה. ארבע
 מאה סלעין דכסף. מתקבר סחורה בכר
 מדינה: פלמא סמע אברהם מנה דאך.
 וזן לה אלפצה. אלדי דכרהא בחצרתהם.
 ארבע מאיה מתקאל פצה. גאווה פי
 אלתגארה: ויקם שדה עפרון אשר
 בכפלה אשר לפני ממרא השדה
 והמערה אשר-בו וכד-העץ אשר בשדה
 אשר בכר-גברו סביב: וקם חקל עפרון.
 דבכפילתא. דקדם ממרא. חקרא
 ומערתא דביה. וכר אילני דבחקרא.
 דבכל תחומיה סחור סחור: פוגבת ציעה
 עפרון אלמצאעפה. אתי בחצרה ממרא.
 אלציעה ואלמגארה אלדי פיהא. וגמיע
 אלשגר אלדי פיהא. אלדי פי גמיע
 תכמהא מסתדירא: לאברהם למקנה
 לעיני בני-חת בכל פאי שער-עירו:
 לאברהם דזבינוהי לעיני בני התאה.

בבל

לבני-חת: וקם אברהם. וסגיד לעמא
 דארעא לבני התאה: פקאם אברהם.
 וסגד שכרא לאהר אלבלד בני חת:
 וידבר אתם לאמר אסייש את-נפשכם
 לקבר את-מתי מלפני שמעוני ופגעו-לי
 בעפרון בן-צחר: ומליל עמהון דמימר.
 אם אית רעוא נפשכון. למקבר ית
 מיתי מן קדמי. קבילו מני. ובעו לי מן
 עפרון בר צוחר: תם כלמהם קאילא.
 אן שאת אנפסכם. אן אדפן מייתי מן
 בין ידיי. אסמעו מני. ואשפעו ליענד עפרון
 אבן צוחר: ויתן-לי את-מערת הכפלה
 אשר-לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא
 יתנה לי בתוככם לאחותי-קבר: ויתין
 לי. ית מערת בפילתא דליה. דבסטור
 חקליה. בכסף שלים. יתנה לי. ביניכון
 דאחסנת קבורא: ויעטיני אלמגארה
 אלמצאעפה אלתי לה. אלדי פי טרף
 ציעתה. בתמן כאמל. יעטיניהא פי מא
 בינכם חוז קבר: ועפרון ישב בתוך בני-
 חת ויען עפרון החתי את-אברהם באוני
 בני-חת לכל פאי שער-עירו לאמר:
 ועפרון יתיב בגו בני התאה. ואתיב עפרון
 התאה ית אברהם קדם בני התאה. לכל.
 עלי תרע קרתייה למימר: וכאן עפרון
 גאלס פי מא בינחם. פאנאבה עפרון
 ארחתי בחצרתהם. וסאיר מן דכל מן
 באב קריתה קאילא: לא-אדני שמעני
 השדה נתתי דך והמערה אשר-בו דך
 נתתיה לעיני בני-עמי נתתיה דך קבר
 מתך: דארבוני קביל מני. חקרא ותבית
 דך. ומערתא דביה דך יהבתה. לעיני בני
 עמי. יהבתה דך קבר מיתך: דא יא סידי
 אסמע מני. אלציעה קד אעטיתהא לך.
 ואלמגארה אלדי פיהא. בחצרה בני עמי.
 אעטיתהא לך אדפן פיהא מייתך:
 וישתחו אברהם לפני עס-הארץ: וסגיד
 אברהם. קדם עמא דארעא. וסגד
 אברהם שכרא. בחצרה אהל אלבלד:
 וידבר אל-עפרון באוני עס-הארץ לאמר

יג (כתר תורה)

לִיצְחָק: אֵלֵא אֵלַי בְּלִדִי וּמוֹלְדֵי תִמְצִי.
 וּתֵאכֹר זֹוגָה לְאֲבִנִי לִיצְחָק: וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 הָעֶבֶד אוֹלֵי לֹא תֵאבְדָה הָאִשָּׁה לְלֶכֶת
 אַחֲרַי אֶרֶץ הָאָרֶץ הַזֹּאת הֵשֵׁב אֲשִׁיב
 אֶת־בְּנֶךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יֵצֵאת מִשָּׁם:
 וַיֹּאמֶר לִיה עֲבָדָא. מֵאִם לֹא תִיבִי אֶתְתָא.
 לְמִיתִי בְּתָרֵי לְאַרְעָא הָדָא. הַאֲתָבָא
 אֲתִיב ית בְּרַךְ. לְאַרְעָא דְנִפְקָתָא מִתַּמָּן:
 פִּקְאֵל לֵה אֶרְעֵבֵד. לְעַד לֹא תִשָּׂא
 אֲמַרְתָּה. אֵן תִּתְבַּעֲנִי אֲרִי הָדָא אֲמוֹצֵע.
 הֵל אֲרֵד אֲבִנְךָ. אֵלַי אֶרְבֵּד אֲלֹדִי כְרֻגָת
 מִנָּה: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבָרְהָם הַשְּׁמֵר לְךָ פֶּן־
 תִּשָּׁיב אֶת־בְּנִי שְׁמָה: וַיֹּאמֶר לִיה אֲבָרְהָם.
 אֶסְתַּמֵּר לְךָ. דִּלְמָא תִּתִּיב ית בְּרִי לְתַמָּן:
 קֵאל לֵה אֲבַרְתָּהִם. אַחֲדֵר. אֵן תֵּרֵד אֲבִנִי
 אֵלַי תָּם: יְהוּה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר
 דְּקָהֲנִי מִבֵּית אָבִי וּמֵאֶרֶץ מוֹדֵדְתִי וְאֲשֶׁר
 דִּבְרַלִּי וְאֲשֶׁר דְּנִשְׁבַּע לִי לֵאמֹר לְדֹרְעֵךְ
 אֲתָן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת הוּא יִשְׁלַח מְדַאכּוּ
 דְּפָנֶיךָ וְלִקְחַת אִשָּׁה לְבְנִי מִשָּׁם: יִי אֱדֵהָא
 דְּשִׁמְיָא. דְּדִבְרֵנִי. מִבֵּית אָבִי וּמֵאֶרֶץ
 יְדֻדוֹתִי. וְדִמְלִיד לִי. וְדִקְיִים לִי לְמִימֵר.
 לְבָנְךָ. אֲתִינ ית אֶרְעָא הָדָא. הוּא יִשְׁלַח
 מִלְּאֲבִיָּה קְדָמְךָ. וְתִסַּב אֶתְתָּא. לְבְרִי
 מִתַּמָּן: אֵלֵה רַב אֲלִסְמָא. אֲרִדִי אֲעִטְפָאנִי.
 מִן בֵּית אָבִי וּמִן אֶרֶץ מוֹלְדִי. וְאֲלֹדִי קֵאל
 לִי. וְאֲקַסֵּם לִי קֵאלֵלָא. לְנִסְלֵךְ אֲעִטִי הוּא
 אֲבֵלֵד. הוּ יִבְעֵת בְּמַלְכָּה בִין יִדִּיךְ. וּתֵאכֹר
 זֹוגָה. לְאֲבִנִי מִן תָּם: וְאִם־לֹא תֵאבְדָה
 הָאִשָּׁה לְלֶכֶת אַחֲרֶיךָ וְנִקִּית מִשְׁבַּעְתִּי
 זֹאת רַק אֶת־בְּנִי לֹא תִשָּׁב שְׁמָה: וְאִם
 לֹא תִיבִי אֶתְתָּא לְמִיתִי בְּתָרְךָ. וְתֵהִי זָכָא.
 מִמְּזֻמְתִי דָא. דְּחֹדֵר ית בְּרִי. לֹא תִתִּיב
 דְּתַמָּן: וְאֵן לִם תִּשָּׂא אֲמַרְתָּה אֵן תִּתְבַּעֲךָ.
 כִּנְת בְּרִיָּא. מִן יְמִינֵי הוּדָה. עֵדָא אֲבִנִי.
 לֹא תֵרְדָה אֵלַי תָּם: וַיִּשָּׂם הָעֶבֶד אֶת־יָדוֹ
 תַּחַת יָרֵךְ אֲבָרְהָם אֲדִנְיוֹ וַיִּשְׁבַּע לוֹ יְעֲרֵ־
 הַדְּבַר הַזֶּה: וְשׂוּי עֲבָדָא ית יְדִיהָ. תַּחֲוֹת.
 יִרְכָּא דְאֲבָרְהָם רַבּוּנִיהָ. וְקִיִּים לִיה.
 עַל פְּתֻמָּא הָדִין: פֹּאמָא אֶרְעֵבֵד

בְּכָל עָלִי תִרַע קְרִיתוּה: שְׂרָאָא לֹאֲבַרְתָּהִם
 בַּחֲצֵרָה בְּנֵי חַת. וְסֵאִיר מִן דְּכָל מִן בֵּאֵב
 קְרִיתוּהִם: וְאַחֲרֵי־כֵן קָבַר אֲבָרְהָם אֶת־
 שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל־מַעְרַת שָׂרָה הַמְּכַפְלָה
 עַל־פְּנֵי מִמְרָא הוּא חֲבֵרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:
 וּבְתֵר פֶּן קָבַר אֲבָרְהָם ית שָׂרָה אֶתְתִּיהָ.
 בְּמַעְרַת. הִקְל כְּפִילְתָּא. דְּעַד אִפִּי מִמְרָא
 הוּא חֲבֵרוֹן. בְּאַרְעָא דְּכְנָעַן: וּבְעַד דְּאֵלֶךְ
 דְּפִן אֲבַרְתָּהִם שָׂרָה זֹוגָתָה. פִּי מִנְאֲרָה
 אֲלִצִיעָה אֲלִמְצֵאֵעָפָה. בַּחֲצֵרָה מִמְרָא
 הוּ חֲבֵרָא. פִּי בְלֵד כְּנַעַן: וַיִּקָּם הַשָּׂדֶה
 וְהַמַּעְרָה אֲשֶׁר־בּוֹ לְאֲבָרְהָם לְאַחֲוֹת־קָבַר
 מֵאֵת בְּנֵי־חַת: וְקָם חִקְלָא. וּמַעְרַתָּא
 דְּבִיָּה. לְאֲבָרְהָם לְאַחֲסֵנַת קְבוּרָא. מִן
 בְּנֵי־חַתָּא: פְּתַבְתַּת אֲלִצִיעָה. וְאֲלִמְנֹאֲרָה
 אֲלֹדִי פוּהָא. לְאֲבַרְתָּהִם הוּוּ קָבַר
 מִן בְּנֵי חַת: ם

וְאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בְּיָמִים וַיְהוּה
 בְּרַךְ אֶת־אֲבָרְהָם בְּכָל: וְאֲבָרְהָם סִיב.
 עֵאל בְּיוֹמָיו. וַיִּי. בְּרַךְ ית אֲבָרְהָם בְּכוֹלָא:
 וְלֵמָּא שֶׁאֵךְ אֲבַרְתָּהִם. וְטַעַן פִּי אֲלִסָּן.
 בְּאַרְכָּה אֵלֵה פִי כָל שָׁי: וַיֹּאמֶר אֲבָרְהָם
 אֶל־עֲבָדוֹ זָקֵן בֵּיתוֹ הַמִּשְׁדֵּ בְּכָל־אֲשֶׁר־
 לוֹ שִׁים־נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי: וַיֹּאמֶר
 אֲבָרְהָם. לְעֲבָדֵיהָ סָבָא דְּבִיתִיהָ. דְּשִׁלִּיט
 בְּכָר דְּלִיהָ. שׂוּ פַעַן יָדְךָ תַּחֲוֹת יָרְכִי:
 פִּקְאֵל אֲבַרְתָּהִם. לְעֲבָדָה שִׁיךְ מִנּוּדָה.
 אֲלִמְסֵלֵט עָלַי גַּמִּיעַ מֵאֵלֵה. אוּם בִּידֶךָ
 אֵי עֵהֲדִי: וְאֲשִׁבִיעֵךְ בִּיהוּה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
 וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לְבְנִי
 מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אֲנִכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ:
 וְאֲקִיִּים עֲדֶךָ. בְּמִימְרָא דִּיִּי אֱדֵהָא דְּשִׁמְיָא.
 וְאֱדֵהָא דְּאַרְעָא. דְּלֹא תִסַּב אֶתְתָּא לְבְרִי.
 מִבְּנֵת כְּנַעֲנָא. דְּאֵנָּא יִתִּיב בְּיַנְיָהוּן:
 וְאַחֲלָפְךָ. כְּאַלֵּה רַב אֲלִסְמָא וְאֵלֵה אֶרֶץ.
 אֵן לֹא תֵאכֹר זֹוגָה לְאֲבִנִי. מִן בְּנֵאת
 אֲלִכְנַעֲאִיָּין. אֲלֹדִי אֵנָּא מְקִים פִּי מֵא
 בִּינָהִם: פִּי אֶל־אַרְצִי וְאֶל־מוֹדֵדְתִי תִלְךָ
 וְלִקְחַת אִשָּׁה לְבְנִי לִיצְחָק: אֱדֵהִין לְאַרְעִי.
 וְלִידְדוֹתִי תִיזִיל. וְתִסַּב אֶתְתָּא לְבְרִי

חלק הדקדוק ב) תיבת נשבע במאריך בכל סת' ולפיכך היא מלרע: ג) הטפחה כתיבת הדבר בכל התיגאן: בידה

בירה. אלי עהר אברהם מולאה.
 וחלף לה. ערא הדא אלאמר:
 ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו
 וילך וכרטיוב אדניו בידו ויקם וילך אר-
 ארם נהרים אר-עיר נחור: ודבר עבדא.
 עסרא גמלין. מגמלי רבניה ואז. וכל
 טוב רבניה בידיה. וקם. ואז. לארם
 דעל פרת לקרתא הנחור: פאכד לעבר.
 עשרה גמאל. מן גמאל מולאה ומצא.
 וכל כור מולאה פי ידה. וקאם ומצא.
 ארם נהרים ארם קריה נחור:
 ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל-באר המים
 לעת ערב לעת צאת השאבת: ואשרי
 גמליא. מברא לקרתא עם פירא דמיא.
 לעדן רמשא. לעדן הנפקן מליתא:
 פאנאך אדגמאל. כארג אלקריה אר-ביר
 אלמא. וקת עשא. וקת כרוג אלנסא
 יסתקן: ויאמר יהוה אלהי אדני אברהם
 הקרהנא לפני היום ועשה חסד עם אדני
 אברהם: ואמר יי אלהיה דרבני אברהם.
 זמין בען קדמי יומא דין. ועביד טיבו.
 עם רבני אברהם: וקאל. אלהם יא אאה
 מולאי אברהם. ופק בין ידי אליום.
 ואחסן בדאלך. ארם מולאי אברהם:
 הנה אנכי נצב על-עין המים ובנות אנשי
 העיר יצאת לשאב מים: הא אנא קאים
 על עינא דמיא. ובנת אנשי קרתא. יפקן
 לממלי מיא: הודא אנא ואקף עלי עין
 אלמא. ובנאת אהל אלקריה. יכרוגין
 ליסתקין מאא: והיה הנער אשר אמר
 אליה הטינא כדה ואשתה ואמרה שתה
 וגם גמליך אשקה אתה הכחת לעבדך
 ליצחק ובה אדע ביי-עשית חסד עם
 אדני: ותהי עולימתא. דאימר לה ארביני
 (נ) ארביני בען קולתיך ואשתי. ותימר
 אשת. ואה גמלך אשקי. יתה זמנתא
 לעבדך ליצחק. ובה אדע. ארי עבדת
 טיבו עם רבני: פאיית נאריה. אקול
 דהא מיירי גרתך חתא אשרב. פתקול
 אשרב. ואיצא גמאלך אסקי. פקד

(*) הנערה קרי

ופקתהא לעבדך ליצחאק. ובהא אעלם.
 אנך קד אחסנת ארם מולאי: ויהי-הוא
 טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת אשר
 יקדה לבתואל בן-מלכה אשת נחור אחי
 אברהם וכדה ער-שכמה: והוה הוא. עד
 לא שיצי למללא. והא רבקה נפקת.
 דאתידידת לבתואל בר מלכה. אתת
 נחור אחוהי דאברהם. וקולתה על
 כתפה: פהו קבר אן יפרגמן אלכדאם פי
 נפסה. פארדי ברבקה קד כרגת. ארדי
 ודדת לבתואל אבן מלכה. זוגה נחור
 אכי אברהם. וגרתהא עלי כתפהא:
 והנער טבת מראה מאד בתולה ואיש לא
 ידעה ותרד העינה והמלא כדה ותעד:
 ועולימתא. שפירא למחוי לחדא.
 בתולתא. וגבר לא ידעה. ונחתת לעינא.
 ומלת קולתה וסדיקת: ולאאריה. חסנה
 ארמנצר גרא. בכר. ורגל רם יערפהא.
 פנולת אלי לעין. ומלת גרתהא וצעדת:
 וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמלאני נא
 מעט-מים מברך: ורהט עבדא
 לקדמותה. ואמר. אשקיני (נ) אשקיני
 בען. זעיר מיא מקולתיך: פחאצר אעבר
 תדקאהא. וקאל. אסקיני קליד מאא מן
 גרתך: ותאמר שתה אדני ותמהר ותרד
 כדה על-ידיה ותשקהו: ואמרת אשת
 רבני. ואחיאת. ואחיתת קולתה. על
 ידה ואשקיתיה: קאלת אשרב יא סידי.
 ואסרעת. ואנזלת גרתהא. עלי ידהא
 ואסקתה: ותכל להשקתו ותאמר גם
 דגמליך אשאב עד אם-כלו לשותת:
 ושיציאת דאשקיותיה. ואמרת. אף
 לגמלך אמלי. עד דיספקון למשתי:
 פרמא פרנת מן סקיה. קאת איצא גמאלך
 אסקי. אלי אן יכמל שרבהם: ותמהר
 ותעד כדה אר-השקת ותריץ עוד אר-
 הבאר לשאב ותשאב לכל-גמליו:
 ואחיאת. ונפצת קולתה לבית שקיא.
 ורהטת עוד. דבירא לממלי. ומלת לכל
 גמלוהי: פאסרעת. ואכפת גרתהא לא

(*) והנערה קרי

27

אלסאקיה . וחאצרת איצא . אלי אלביר
לתסתקי . התא אסתקת לגמיע גמלאה :
והאיש משתאה לה מתריש לדעת
ההצלית יהיה דרכו אסלא : וגוברא שהי
בה (י' שתי ובה) מסתבל . שתיק . למדע .
האצלח יי . אורחיה אם לא : וארנגל
מסתסקי להא . ממסך . ליעלם . הל אנגח
אלה . טריקה אם לא : ויהי כאשר פלו
הגמלים לשתות ויקח האיש נזם והב
בקע משקלו ושני צמידים על ידיו
עשרה זהב משקלם : והיה . בד ספיקו
גמליא למשתי . ונסיב גוברא קדשא
דדהבא . תקלא מתקדיה . ותרין שירין
על ידהא . מתקל עסר סדעין דדהב
מתקלהון : ולמא פרגתאגמא מן שרבהם .
אבר אלרגל שנה מן דהב . וזנה נצף
מתקאל ואעטאהא . וגעל סוארין עלא
ידיהא . וזנהמא עשרה מתאקיל דהב :
ויאמר בתמי את הגידי גא לי היש ביתי
אביך מקום לנו לדין : ואמר בת מן את .
חוא בען לי . האית בית אביך . אתר
כשר גנא למבת : קאל דהא אבנה מן
אנת . אכברני . הל מוגוד פי בית אביך .
מוצע גנא נבית פיה : ותאמר אליו בתי
בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה
לנחור : ואמרת ליה . בת בתואל אנא .
בר מלכה . דילידת לנחור : פקאלת דה .
אנא אבנה בתואל . אבן מלכה . אלדי
ולדת לנחור : ותאמר אליו גסתבן גס
מספוא רב עפנו גס מקום ללון : ואמרת
ליה . אף תבנא אף כסתא סני עפנא .
אף אתר כשר למבת : תם קארת דה .
ארתבן וארקת כתיר ענדנא . ואיצאמוצע
לאלמבית : ויקד האיש וישתחו ליהוה :
וכרע גוברא . וסניד קדם יי : וזר אלרגל .
וסנד בין ידי אלה : ויאמר ברוך יהוה
אלהי אדני אברהם אשר לא עזב חסדו
ואמתו מעם אדני אנכי בדרך גתני יהוה
בית אחי אדני : ואמר . ברוך יי אלהיה
דרבני אברהם . דלא מנע טיבותיה .

וקו שטיה מן רבוני . אנא . באזרח תקנא
דברני יי . (בית) [י' לבית] אחוהי דרבני :
פקאל . תבארך אלה אלאה מודאי
אבראהם . אלדי לם יכל פצלה . ואחסאנה
מן מולאי . וסירני פי טרוק מסתקים .
אלי בית אחי מולאי : ותריץ הנער ותגד
לבית אמה בדברים האלה : ורהטת
עולימתא . וחויאת לבית אמה . פפתגמיא
האלין : פחאצרת אלגאריה . ואכברת פי
מגזל אמהא . בהדא אלכלאם : ולרבקה
אח ושמו לבן וירץ לבן אליהאיש החוצה
אלהעין : ולרבקה אחא ושמויה לבן .
ורהט לבן לות גוברא . לברא לעינא :
וכאן רבקה אך אסמה לבן . פחאצר
לבן אלי אלרגל . אלי ברא אלי אלעין :
ויהי פראת את ההנזם ואת הצמדים
על ידי אחתו וכשמעו את דברי רבקה
אחתו לאמר כה דבר אלי האיש ויבא
אלהאיש והנה עמד על הגמלים על
העין : והוה בד הוא ית קדשא . וית
שיריא על ידי אחתיה . וכד שמע . ית
פתגמי . רבקה אחתיה למימר . כדין
מליד עמי גוברא . ואתא לות גוברא .
והא . קאים עליו גמליא על עינא : ולמא
ראא ארשנה . ואלסוארין עלי ידי אכתה .
וסמע כלאמהא קאילא . כדא קאל לי
אלרגל . מצא אליה . פאדא ואקף עלי
אלגמאל עלי אלעין : ויאמר בוא ברוך
יהוה למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי
הבית ומקום לגמלים : ואמר . עזר בריכא
דיי . למא את קאים בברא . ואנא פניתי
ביתא . ואתר כשר לגמליא : קאל .
אדכל יא מבארך אלה . גס תקף ברא .
ואנא קד נגלת אלבות . ואצלחת מוצעא
לאלגמאל : ויבא האיש הפיתה ויפתח
הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים
דרחץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו :
ועאר גוברא לביתא . ושרא מן גמליא .
ויהב תבנא וכסתא לגמליא . ומיא
לאסחאה רגלוהי . ורגלי גובריא דעמיה :

פדכל אלרגל ארי אלכות. וחר ען אנמל.
 ואעטא תבנא וקתא לאלגמאל. ומאא
 דינסר רגליה. וארגל ארקום אדין מעה:
 ויישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד
 אם דברתי דברי ויאמר דבר: ושניאו
 קדמוהי דמיכר. ואמר לא איכז. עד
 דאמיל פתגמי. ואמר מילד: תם צייר
 בין ידיה לראכל. קאר לא אכל. חתא
 אתכלם כדאמי. קאר תכלם: ויאמר
 עבד אברהם אנכי: ואמר. עבדא
 דאברהם אנא: קא. אנא עבד אברהם:
 ויהוה ברך את אדני מאד ויגדל ויתן לו
 צאן ובקר וכסף וזהב ועבדים ושפחת
 וגמלים וחמרים: ויי. ברך ית רבני.
 לחדא ורבא (י' וסג). ויהב ליה. עאן
 ותורין וכסף ורהב. ועבדין ואמהן. וגמדין
 וחמרין: ואלה בארך למולאי. גרא
 פכתר. פאעטאה. גנמא ובקרא ופצה
 ודהב. ועביד ואמא. וגמאל וחמיר:
 ותלד שרה אשת אדני בן לאדני אחרי
 זקנתה ויתן לו את כד אשר לו: וילידת.
 שרה אתת רבני בר רבני. פתר דסיבת.
 ויהב ליה ית כד דליה: פולדת שרה זונה
 מולאי אבנא לה. בעד שיכוכתהא.
 פאעטאה גמיע מאלה: וישבעני אדני
 לאמר לא תקח אשה לבני מבנות
 הפנעני אשר אנכי ישב בארצו: וקיים
 עלי רבני דמימר. לא תסב אתתא לבני.
 מבנות פנענאי. דאנא יתיב בארעהון:
 פחדפני מולאי קאילא. לא תאכד זונה
 לאבני. מן בנאת אלכנעאניין. אדי אנא
 מקים פי מא בינחם: אם לא אל בית
 אבי תלך ואל משפחתי ולקחת אשה
 לבני: אדהין רבית אבא. תיזיד ודורעיתי.
 ותסב אתתא לבני: אלא ארי בית אבי.
 תמציו ואי עשירתי. ותאכד זונה לאבני:
 ואמר אל אדני ארי לא תקח האשה
 אחרי: ואמרית לרבני. מאם. לא תיתי
 אתתא בתי: פקדת למולאי. דעל לא
 תתבעני אלאמראה: ויאמר אלי יהוה

וישם קרי

יד (בתר תורה)

אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו
 אתך והצליח דרכך ולקחת אשה לבני
 משפחתי ומבית אבי: ואמר לי.
 דפלחית קדמוהי. ישלח מלאכיה עמך
 ויצלח אורחך. ותסב אתתא לבני.
 מורעיתי ומבית אבא: פקאר לי. אלה
 אלדי סלכת פי טאעתה. יבעת במלכה
 בין ידיך וינגח טריקך. ותאכד זונה לאבני.
 מן עשירתי ומן בית אבי: אז תנקה
 מאדתי פי תבוא אל משפחתי ואם לא
 יתנו לך והיית נקי מאדתי: בכין תהי זכא
 ממומתי. ארי תהך דורעיתי. ואם לא
 יתנו לך. ותהי זכא ממומתי: חניד
 תברו מן חרני. אלא צרת ארי עשירתי.
 ואן לס יעטוך. צרת כרייא מן חרני:
 ואבא היום אל העין ואמר יהוה אלהי
 אדני אברהם אם ישך נא מצליח דרכי
 אשר אנכי הלך עליה: ואתיתי וקאר דין
 דעינא. ואמרית. יי אדהיה דרבני
 אברהם. אם אית פען רעוא קדמך
 לאצלחא אורחי. דאנא אזיד ערה: פגנת
 אדיום אלי אדעין. וקלת. אלהם יא אאה
 מולאי אברהם. אן כנת מנגח טריקי.
 אלדי אנא סאיר עדיה: הנה אנכי נצב
 על עין המים והיה העלמה היצאת לשאב
 ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים
 מכך: הא אנא קאים על עינא דמיא.
 ותהי עולימתא דתפוק דממדי. ואמר
 לה. אשקיני (י' אשקיני) כען זעיר מיא
 מקולתיך: האנא ואקף עלי עין אלמא.
 פאיית גאריה תכרג לתסתקי. פאקול
 להא. אסקיני קליל מאא מן גרתך:
 ואמרה אלי גם אתה שתה וגם לגמליך
 אשאב הוא האשה אשר הכיח יהוה לבן
 אדני: ותימר לי אף את אשת. ואף
 דגמך אמרי. היא אתתא. דזמין יי
 לבר רבני: פתקול לי אשרב אנת.
 ואיצא דגמאך אסקי. הי אלאמראה.
 אלדי ופקהא אלה לאבן מולאי:
 אני טרם אכלה לדבר אל לבני והנה

רבקה

ד

28

רַבְּקָה יֵצֵאת וְכֹדֶה עַד־שְׂכֵמָה וְתִרְדּוּ
הָעֵינָה וְתִשָּׂאב וְאָמַר אֵלֶיהָ הַשְׂקִינִי נָא:
אָנָּה עַד לֹא שִׁיחִיתִי לְמַלְלָא בְּלִבִּי. וְהָא
רַבְּקָה נִפְקַת וְקוּדְתָהּ עַד פְּתַפְּהָ. וְנַחֲתַת
לְעֵינָהּ וּמְדַת. וְאָמְרִית לָהּ (אֲשִׁקִּינִי) *
אֲשִׁקִּינִי כְעֵן: אָנָּה קָבַל אֵין אִפְרַג מִן
אֲלֵכְלָאם פִּי נַפְסִי. פֹּאדָא בְּרַבְּקָה כְּרַגַּת
וְגֵרְתָהּ עֵלָא כְּתַפְּהָ. פְּנֹזֶלֶת אֲרִי אֵעֵין
וְאִסְתַּקַּת. פִּקְלַת לָהּ אֲסִקִּינִי אֲרָאן:
וְתִמְהַר וְתִתְּרַד בְּדָהּ מְעַלְיָהּ וְתִאֲמַר שְׂתֵה
וְגַם־נִמְלִיךְ אֲשִׁקָּה וְאִשְׁתִּי וְגַם הַגְּמִלִים
הַשְׂקָתָה: וְאִחִיָּאת. וְאִחִיתַת קוּדְתָהּ
מִנָּה. וְאָמְרַת אִשְׁתִּי. וְאִף גְּמִלְךָ אֲשִׁקִּי.
וְשִׁתִּיתִי. וְאִף גְּמִלֵי אֲשִׁקִּיָּאת: פֹּאסְרַעַת.
וְאֲנֹזֶלֶת גֵּרְתָהּ עֵנָהּ. וְקֹאֲלַת אֲשֵׁרֵב.
וְאִיצָא גְּמֹאֲלֵךְ אֲסִקִּי. פִּשְׁרַבַּת. וְאִסְקַת
אִיצָא אֲרַגְמָאֵךְ: וְאֲשָׂאֵךְ אֶתְהוּ וְאִמְרֵ בְּתִי
מִי אֶת וְתִאֲמַר בְּתִי בְּתוֹאֵל בִּין־נְחֹר אֲשֵׁר
יִלְדָה לִּי מִלְכָּה וְאֲשֵׁם הַנָּזִים עַד־אִפְּהָ
וְהַצְּמִידִים עַד־יְדֵיהָ: וְשִׂאִלִית יִתָּה.
וְאָמְרִית בְּתִי מִן אֶת. וְאָמְרַת. בְּתִי בְּתוֹאֵל
בִּרְנְחֹר. דִּי־יִדְּיַת לִיהָ מִלְכָּה. וְשִׂוִּיתִי
קְדָשָׁא עַד אִפְּהָ. וְשִׂירִיא עַל יְדָהּ:
פִּסְאֵלְתָהּ. וְקִלַּת לָהּ אֲבִנָּה מִן אֲנַת.
קֹאֲלַת. אֲבִנָּה בְּתוֹאֵר אֲבִן נְחֹר. אֲלֹדִי
וְלִדְתָהּ לָהּ מִלְכָּה. פְּצִירַת אֲלִשְׁנָף עֲלִי
אֲנִפְהָ. וְאֲרַסוֹאֲרִין עֲלִי יְדִיהָ: וְאִקְדִּי
וְאִשְׁתַּחֲוִה לִיהוָה וְאִבְרַךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲדִנִי אֲבָרְהֵם אֲשֵׁר הִנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ אֱמֶת
לְקַחַת אֶת־בְּתִילִי אֲחִי אֲדִנִי לְבָנִי: וְכִרְעִית
וְסִגִּידִית קָדָם יי. וְכִרְיִכִית. יֵת יי אֱלֹהֵיהָ
דְּרַבּוּנֵי אֲבָרְהֵם. דְּדַבְּרֵנִי בְּאִזְרַח קִשְׁוֹט.
לְמַסְבִּי. יֵת בְּתִי אֲחֹוֹהִי דְּרַבּוּנֵי לְבָרִיהָ:
פְּכִרִית וְסִגִּידִית בִּין יְדֵי אֱלֹהֵי. וְבֹאֲרַכַּת
אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי מוֹלָאֵי אֲבָרְהֵם. אֲלֹדִי סִירֵנִי
פִּי טְרִיק חֵק. לֹאֲכֹר אֲבִנָּה אֲכִי מוֹלָאֵי
לֹאֲבִנָּה: וְעֵתָה אִם־יִשְׁכַּם עֵשִׂים חֶסֶד
וְאֱמֶת אֶת־אֲדִנִי הַגִּידוּ לִי וְאִם־לֹא הַגִּידוּ
לִי וְאִפְּנֵה עַל־יָמִין אִי עַד־שְׂמָאל: וְכְעֵן.
אִם אִיתִיכּוֹן עֲבָדִין. טִיבּוֹ וְקִשְׁוֹט. עִם

רַבּוּנֵי חֹזֵי לִי. וְאִם לֹא. חֹזֵי לִי. וְאִתְּפִנִי
עַל יְמִינָא אִי עַד שְׂמָאלָא: וְאֲרָאן. אֵין
כְּנַתָם צִאנְעִין. פִּצְלָא וְאֲחַסְאָנָא. מַע
מוֹלָאֵי אֲכַבְרוּנִי. וְאֲלֹא פֹאֲכַבְרוּנִי. חֲתָא
אוֹלֵי יְמִנָה אוֹ יִסְרָה: וְיַעֲזֵן לָבָן וּבְתוֹאֵל
וְיִאֲמְרוּ מִיְהוָה יֵצֵא הַדְּבָר לֹא נוֹכַל דְּבַר
אֲלֵיךְ רַע אוֹ־טוֹב: וְאִתִּיב לָבָן וּבְתוֹאֵל
וְיִאֲמְרוּ. מִן קָדָם יי נִפְקַת פְּתַנְמָא. לִית
אֲנַחְנָא יְכַלִּין. לְמַלְלָא עַמְךָ פִּישׁ אִי טוֹב:
פֹּאֲנֵאֲבָה לָבָן וּבְתוֹאֵל וְקֹאֲלוּ. מִן עַנְדָּ
אֱלֹהֵי כְּרַג הָדָא אֲלֹאֲמַר. לֹא נְטִיק. אֵין
נְכַלְמֵךְ בִּשְׁרָ וְלֹא בְּכֹר: הִנְהִי־רַבְּקָה
לְפָנֶיהָ קַח וְלָךְ וְתִהִי אִשְׁתִּי לְבִין־אֲדִנִיךְ
כְּאֲשֵׁר דְּבַר יְהוָה: הָא רַבְּקָה קְדָמְךָ דְּבַר
וְאִיזִיל. וְתִהִי אֶתְתָא לְבַר רַבּוּנֵךְ. כְּמָא
דְּמִלִּיל יי: הוֹדָא רַבְּקָה בִּין יְדִידֵךְ כְּדָהּ
וְאִמִּין. וְתַכּוֹן זֹנְגָה לֹאֲבִן מוֹלָאֵךְ. כְּמָא
קֹאֵל אֱלֹהֵי: וְיִהִי כְּאֲשֵׁר שָׁמַע עַבְדֵּךְ אֲבָרְהֵם
אֶת־דְּבָרֵיהֶם וְיִשְׁתַּחֲוִי אֶרְצָה לִיהוָה: וְהוּוּ.
כְּדִ שָׁמַע. עַבְדָּא דְּאֲבָרְהֵם יֵת פְּתַנְמִיחוּן.
וְסִגִּיד עַל אֶרְעָא קָדָם יי: פִּלְמָא סַמַּע.
עַבְדֵּךְ אֲבָרְהֵם כְּלֹאֲמַהֶם. סַגֵּד עֲלִי
אֲלֹאֲרִין לָלֵךְ: וְיִצָּא הָעַבְדֵּךְ כְּפִי־כֶסֶף וְכִלִּי
זָהָב וְכַנְדִּים וְיִתֵּן לְרַבְּקָה וּמִגְדָּנַת נִתָּן
לְאִחִיהָ וְלֵאמֹרָה: וְאִפִּיק עַבְדָּא. מִנִּין
דְּכֶסֶף וּמִנִּין דְּדָהָב וְלְבוּשִׁין. וְיִהִב לְרַבְּקָה.
וּמִגְדָּנִין. יִהִב לְאִחֹוֹהָ וְלֵאמֹרָה: פֹּאֲכַרְגָּ
אֲלֵעַבְדֵּךְ. אֲנִיהָ פִּצְחָה וְאֲנִיהָ דָּהָב וְתִיאֲבָא.
וְאֵעִטָא רַבְּקָה. וּפּוֹאֲכָהָ. אֵעִטָא אֲכִיָּהָ
וְאֵמָהָ: וְיִאֲכֹלוּ וְיִשְׁתּוּ הוּוּ וְהָאֲנָשִׁים
אֲשֵׁר־עִמּוֹ וְיִלְיִנוּ וְיִקְוִמוּ בְּכַפְּרָא וְיִאֲמַר
שְׂחָנִי לְאֲדִנִי: וְאֲכֹלוּ וְיִשְׁתּוּ אִי. הוּוּ.
וְגוֹבְרִיא דְּעַמִּיָּה וּבְתוּ. וְקִמּוּ בְּצַפְרָא.
וְאִמְרֵ שְׂחָנִי לְוֹת רַבּוּנֵי: פֹּאֲכֹלוּ וְשָׂרְבוּ.
הוּוּ וְאֲדַקּוּם אֲדִדִּין מַעָה וּבֹאֲתוּ. פִּלְמָא
קֹאֲמוּ בֹאֲלִגְרָאָה. קֹאֵל אֲטִלְקוּנִי אֲלִי
מוֹלָאֵי: וְיִאֲמַר אִחִיהָ וְאֵמָה תִּשְׁבֵּה הַנְּעַר
אֶתְנֵנוּ יָמִים אִי עֲשׂוֹר אַחַר תִּלְקֵךְ: וְאִמְרֵ
אִחֹוֹהָ וְאֵמָה. תִּתִּיב עוֹדִימָתָא עִמָּנָא.
עֵדִן בְּעֵדִן אִי עֲסָרָא יְרַחִין. בְּתַר בִּין תִּיזִיד:

* קאל הנערה קרי

קאל אכיהא ואמהא. תקים אלגאריה
 ענדנא. חולא או עשרא. בעד דאלך
 תמצי: ויאמר אלהם אל תאחרו אתי
 ויהיה הצלית דרכי שלחוני ואדכה לאדני:
 ואמר להון לא תאחרון יתי. ויי אצלח
 אורחי. שלחוני. ואהך לות רבוני: קאל
 להם לא תזכרונ. ואלה קד אנגח טריקי.
 אמלקוני. ואמצי ארי מולאי: ויאמרו
 נקרא לנער ונשאלה את פייה: ויאמרו
 נקרי לעולימתא. ונשמע מא דהיא
 אמרא: קאלו נדעו באלגאריה. ונסאלהא
 ען קולהא: ויקראו לרבקה ויאמרו אליה
 התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך: וקרו
 לרבקה ואמרו לה. התיילין עם גוברא
 הדין. ואמרת איזיל: פדעו ברבקה וקאלו
 דהא. אתמציין מעא הדא אלרגל. קאלת
 נעם: וישלחו את רבקה אחתם ואת
 מנקהתה ואת עבד אברהם ואת אנשיו:
 וישלחו. ית רבקה אחתהון וית מנקהתה.
 וית עבדא דאברהם וית גוברוהי:
 פאטקו רבקה אכתהם ודאיתהא. ועבד
 אברהם ורגאלה: ויברכו את רבקה
 ויאמרו לה אחתנו את הוי דאלפי רבקה
 ויירש זרעה את שער שנאיו: וברכו ית
 רבקה ואמרו לה. אחתנא. את הוי
 דאלפין ודרבוון. ויירתון פנכי. ית קרוי
 סנאיהון: ודעו לרבקה וקאלו דהא. יא
 אכתנא. יכון מנך אלוף ורבואת. ויחזו
 נסלך קרא שאניהם: ותקם רבקה
 ונערתיה ותרפבנה על הגמלים ותלכנה
 אחרי האיש ויקח העבד את רבקה ויקד:
 וקמת רבקה ועולימתהא. ורכיבא על
 גמליא. ואזלא פתר גוברא. ודבר עבדא.
 ית רבקה ואזל: פקאמת רבקה וגוארהא.
 ורכבא עלי אלגמאל. ומצתא מע אדרגל.
 פאכד ארעבד. רבקה ומצא: ויצחק בא
 מפוא באר דחי ראי והוא יושב בארץ
 הנגב: ויצחה על גמיותוהי. מפירא
 דמלאך קיימא אתחזי עדה. והוא יתיב
 בארע דרומא: וכאן יצחאק קד גא פי

מגייה. מן ביר ארחי אלנאצר. והו מקים
 פי בלח אלקבלה: ויצא יצחק לשוח
 בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה
 גמלים באים: ונפק יצחק. לצלחא בחקלא
 למפני רמשא. וזקף עינוהי וחווא. והא גמליא
 אתן: פכרג יצחאק. ריעלי פי ארצחרא
 ענד תולא אלליל. פרפע עינאה ונצר.
 פאדי בגמאל מקבלה: ותשא רבקה את
 עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל:
 וזקפת רבקה ית עינהא. וחות ית יצחק.
 ואת רבינת מעל גמלא: ודמא רפעת
 רבקה עינאהא. וראת יצחאק. כאדת אן
 תסקט ען ארגמל: ותאמר אל העבד
 מי האיש הזה ההלך בשדה לקראתנו
 ויאמר העבד הוא אדני ותקח הצעיר
 ותתכסם: ואמרת לעבדא. מן גוברא דיכי
 דמהליך בחקלא לקדמותנא. ואמר
 עבדא הוא רבוני. ונסיבת עיפא
 ואתכפיאת: פקאלת דאלעבד. מן הדא
 אדרגל אלסאיר תלקאנא פי ארצחרא.
 קאל אלעבד הו מולאי. פאכדת אקנאע
 ותגשת בה: ויספר העבד ליצחק את
 כד הדברים אשר עשה: ואשתעי עבדא
 ליצחק. ית פד פתגמיא דעבד: תם קץ
 אלעבד עלי יצחאק. בגמיע אל אמור
 אדני צנעהא: ויבאה יצחק האהלה שרה
 אמו ויקח את רבקה ותהי ילדו לאשה
 ויאחבה וינחם יצחק אחרי אמו: ואעלה
 יצחק למשכנא. וחווא והא תקנין עוברתא
 פעוובדי שרה אמיה. ונסיב ית רבקה.
 והות ליה לאתו וריחמה. ואתנחם יצחק
 פתר אמיה: פאדכלהא יצחאק ארי כבא
 שרה אמה. ואכד רבקה. פצארת לה
 זוגה פאחבהא. ותעאזא יצחאק עלי
 אמה:

ויספ אברהם ויקח אשה ושמה קטורה:
 ואוסיף אברהם. ונסיב אתתא ושמה
 קטורה: תם עאוד אבראהם. ואתכד
 זוגה אסמהא קטורה: ותלד לו את זמרון
 ואת יקשן ואת מרדן ואת מרדן ואת

ישבק

* לנערה קרי

פְּנֵי מִמְרָא: וְקִבְרוּ יְתִיָּה. יִצְחָק וַיִּשְׁמַעְאֵל
 בְּנוֹהֵי. בְּמַעֲרַת בְּפִי־תֵא. בְּחֶקֶד. עֶפְרוֹן
 בְּרַ צוּחַר הַתְּאָה. הָעֵל אִפִּי מִמְרָא:
 וּדְפִנּוּה יִצְחָק וְאִסְמָאֵעִיד אֲבִנָּה. פִּי
 מִגֹּאֲרָה אֲלִצִיעָה אֲלִמְצָאֵעָפָה. פִּי צִיעָה.
 עֶפְרוֹן אֲבִן צוּחַר אֱלֹהֵי. אֲלֹדִי בַּחֲצֵרָה
 מִמְרָא: הַשְּׂרָה אֲשֶׁר־קָנָה אֲבָרָהּם מֵאֵת
 בְּנֵי־חַת שְׂמָה קִבְר אֲבָרָהּם וְשָׂרָה אֲשֶׁתּוֹ:
 חֶקֶדָא. הַזְּבִן אֲבָרָהּם מִן בְּנֵי הַתְּאָה.
 תַּמָּן. אֶת־קִבְר אֲבָרָהּם וְשָׂרָה אֶת־תִּיָּה:
 אֲלִצִיעָה. אֲרֵתִי אֲשֶׁת־רֵאֵהָ אֲבִרָאָהּם מִן
 בְּנֵי חַת. תַּם דְּפִן אֲבִרָאָהּם וְשָׂרָה וּזְגַתָּה:
 וַיְהִי אַחֲרָי מוֹת אֲבָרָהּם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים
 אֶת־יִצְחָק בְּנֵו וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם־בְּאֵר לְחַי
 רֵאִי: וְהוּא. בְּתַר דְּמוֹת אֲבָרָהּם. וַיְבָרֶךְ
 יִי יֵת יִצְחָק בְּרִיָּה. וַיִּתֵּיב יִצְחָק. עִם בְּרֵא
 דְּמִלְאָד קִימָא אֶת־חַזִּי עֵדָה: וְדִמָּא כֹּאן
 בְּעַד מוֹת אֲבִרָאָהּם. כֹּאֲרֵךְ אֵלֶּה פִּי
 יִצְחָק אֲבִנָּה. וְאִקָּאִם יִצְחָק. עַנְד
 בִּיר אֱלֹהֵי אֲדִנְאֵצֵר: פ
 וְאֵלֶּה תִּלְדֹת יִשְׁמַעְאֵל בְּן־אֲבָרָהּם אֲשֶׁר
 יִלְדָה הַגֵּר הַמְצֻרִית שְׂפַתַת שָׂרָה
 לְאֲבָרָהּם: וְאֵלִין. תִּלְדֹת יִשְׁמַעְאֵל בְּר
 אֲבָרָהּם. דִּילִידַת. הַגֵּר מְצֻרִיתָא. אִמְתָּה
 דְּשָׂרָה לְאֲבָרָהּם: וְהוּא שָׂרָה תִיֹאֲרִיד
 אִסְמָאֵעִיד אֲבִן אֲבִרָאָהּם. אֲלֹדִי וְלִדַת
 הַגֵּר אֲדִמְצֻרִיָּה. אִמָּה שָׂרָה לְאֲבִרָאָהּם:
 וְאֵלֶּה שְׂמוֹת בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל בְּשִׁמְתָם
 לְתוֹלְדֹתָם בְּכֹר יִשְׁמַעְאֵל נְבִיָּת וְקִדְר
 וְאֲדַבְאֵל וּמְבִשָּׁם: וְאֵלִין. שְׂמָהֵת בְּנֵי
 יִשְׁמַעְאֵל. בְּשִׁמְהַתְּהוֹן לְתוֹלְדֹתְהוֹן.
 בּוֹכְרִיָּה דִּישְׁמַעְאֵל נְבִיָּת. וְקִדְר וְאֲדַבְאֵל
 וּמְבִשָּׁם: וְהִדָּה אִסְמָא בְּנֵי אִסְמָאֵעִיד.
 בְּאִסְמָאֵיהֶם לְתִיֹאֲרֵיהֶם. בְּכֹר אִסְמָאֵעִיד
 נְבִיָּת. וְקִדְר וְאֲדַבְאֵל וּמְבִשָּׁם: וּמְשִׁמַּע
 וְדוּמָה וּמְשָׂא: וּמְשִׁמַּע וְדוּמָה וּמְשָׂא:
 וּמְשִׁמַּע וְדוּמָה וּמְשָׂא: חֲדַד וְתִיֹמָא יִטוּר
 נְפִישׁ וְקִדְמָה: חֲדַד וְתִיֹמָא. יִטוּר נְפִישׁ
 וְקִדְמָה: חֲדַד וְתִיֹמָא. יִטוּר נְפִישׁ וְקִדְמָה:
 אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל וְאֵלֶּה שְׂמֹתָם

יִשְׁבֶּק וְאֶת־שׁוּחַ: וַיִּלְדֹת לִיָּה. יֵת זְמֵרֵן
 וַיֵּת יִקְשָׁן. וַיֵּת מֵדֵן וַיֵּת מֵדֵן. וַיֵּת יִשְׁבֶּק
 וַיֵּת שׁוּחַ: פּוֹלְדַת לָהּ. זְמֵרֵן וַיִּקְשָׁן. זְמֵרֵן
 וּמֵדֵן. וַיִּשְׁבֶּק וְשׁוּחַ: וַיִּקְשָׁן יֵלֵד אֶת־
 שְׂבָא וְאֶת־דֵּרֵן וּבְנֵי דֵּרֵן הָיוּ אֲשׁוּרִים
 וְלְמוֹשֶׁם וְלְאִמִּים: וַיִּקְשָׁן אֲוִלִיד. יֵת שְׂבָא
 וַיֵּת דֵּרֵן. וּבְנֵי דֵּרֵן. הָיוּ. לְמִשְׁרִיין וְלְשִׁכְנֵיין
 וְלִגְנוּן: וַיִּקְשָׁן אֲוִלִיד שְׂבָא וְדֵרֵן. וּבְנֵי
 דֵּרֵן. כֹּאֲנוּ. סְקֹאֲרָכָה וְקֹאֲפָה וְעֹאֲמָה:
 וּבְנֵי מֵדֵן עֵיפָה וְעֵפֶר וְחֶנֶךְ וְאֲבִידַע
 וְאֲדִדַּעַה כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי קְטוּרָה: וּבְנֵי מֵדֵן.
 עֵיפָה וְעֵפֶר וְחֶנֶךְ. וְאֲבִידַע וְאֲדִדַּעַה.
 כָּר אֵלִין בְּנֵי קְטוּרָה: וּבְנֵי מֵדֵן. עֵיפָה
 וְעֵפֶר וְחֶנֶךְ. וְאֲבִידַע וְאֲלִדַּעַה. כָּל
 הוֹלָאֵי בְּנֵי קְטוּרָה: וַיִּתֵּן אֲבָרָהּם אֶת־כָּל־
 אֲשֶׁר־לוֹ לְיִצְחָק: וַיְהִיב אֲבָרָהּם. יֵת כָּל
 דְּלִיָּה לְיִצְחָק: פֹּאֲעֵטָא אֲבִרָאָהּם. גְּמִיעַ
 מֵאֵלֶּה לְיִצְחָק: וְלְבְנֵי הַפִּיִדְגָשִׁים אֲשֶׁר
 לְאֲבָרָהּם נָתַן אֲבָרָהּם מִתְּנַת וַיִּשְׁלַחֵם
 מֵעַל יִצְחָק בְּנֵו בְּעוֹדֵנּוּ חַי קְדָמָה אֶרֶץ
 קְדָם: וְלְבְנֵי לְחִינְתָא דְּלְאֲבָרָהּם. יְהִיב
 אֲבָרָהּם מִתְּנֵן. וְשִׁלְחִינוּן. מֵעַד יִצְחָק
 בְּרִיָּה בְּעוֹד דְּהוּא קַיִם. קְדוּמָא לְאַרְעַ
 מְדִנְחָא: וְלְבְנֵי אֲרֹמָה אֲרִדִּיִלְאֲבִרָאָהּם.
 וְהִיב אֲבִרָאָהּם הַבָּאֵת. וְאִמְלֻקָּהֶם. עֵן
 יִצְחָק אֲבִנָּה וְעֹאֲרָה בֹאקִי. שֶׁרְקִי אֲרִי
 בִלְד אֲלִשְׁרֵק: וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי־חַי אֲבָרָהּם
 אֲשֶׁר־חַי מֵאֵת שְׁנָה וְשִׁבְעִים שְׁנָה וְחֲמִשׁ
 שָׁנִים: וְאֵלִין. יְמֵי. שְׁנֵי חַיִּי אֲבָרָהּם
 דְּחַיָּא. מֵאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמִישׁ שָׁנִין: וְהִדָּה.
 אִיֹּאִם סְנֵי חַיָּוִה אֲבִרָאָהּם אֲרִדִּי עֹאֵשׁ.
 מֵאִיָּה וְכִמְסָה וְסִבְעִין סְנָה: וַיִּגְוַע וַיָּמָת
 אֲבָרָהּם בְּשִׁיבָה טוֹבָה זְקֵן וְשִׁבְעַ וַיֹּאסֶף
 אֲדִעְמִיו: וְאֶת־נְגִיד וּמִית אֲבָרָהּם. בְּסִיבּוֹ
 טָבָא סִיב וְסִבְעַ (וּזְמִין) [ג"י ל"ג י"ס] וְאֶת־בְּנֵי־שׁ
 לְעַמִּיָּה: תַּם תּוֹפֵא אֲבִרָאָהּם וּמֵאֵת.
 בְּשִׁיבָה צֹאֲלָהָה שִׁיבָא קֵד שְׁבַע מִן
 אֲלַעְמֹר. וְצֹאֲר אֲלִי קוּמָה: וַיִּקְבְּרוּ אֶתּוֹ
 יִצְחָק וַיִּשְׁמַעְאֵל בְּנֵו אֶל־מַעֲרַת הַמְּכַפְלָה
 אֶל־שָׂרָה עֶפְרוֹן בְּן־צוּחַר הַחַתִּי אֲשֶׁר־עַל־

בְּחֲצֵרֵיהֶם וּבְמִירְתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר נְשִׂאִים
 לְאִמָּתָם : אֵלֶיךָ אָנֹכִי . בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וְאֵלֶיךָ
 שְׂמָה תְהוֹן . בְּפִצְחֵיהוֹן וּבְכַרְבִּיהוֹן . תְּרִי
 עֶסֶר רְבֵרְבִין לְאוּמֵיהוֹן : הוּלָאֵי הֵם . בְּנֵי
 אִסְמָאֵעִיר וְהָדָה אִסְמָאֵיהֶם . פִּי אַרְבַּעָה
 וּקְצוּרָהֶם . אֶתְנִי עֶשֶׂר שְׂרִיפָא לְאִמָּמָהֶם :
 וְאֵלֶּה שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל מֵאֵת שְׁנֵה
 וְשְׁלֹשִׁים שְׁנֵה וְשִׁבְעַת שְׁנֵים וַיִּגְוַע וַיָּמָת
 וַיֵּאֱסֹף אֶל־עַמּוּיוֹ : וְאֵלֶיךָ . שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל .
 מֵאָה וְתַלְתִּין וְשִׁבְעַת שָׁנִין . וְאֶתְנַגִּיד וּמִית .
 וְאֶתְכַנְיֵשׁ לְעַמּוּיָהּ : וְהָדָה סְנֵי חַיֵּיהָ
 אִסְמָאֵעִיר . מֵאִיהָ וּסְבַעָה וְתַלְתִּין סְנֵה .
 וְתוּפָא וּמֵאֵת . וְצֶאֱרָא אֵלֶיךָ קוּמָה : וַיִּשְׁכְּנוּ
 מְחֻילָה עַד־שׁוּר אֲשֶׁר עַד־פְּנֵי מְצָרִים
 בְּאֶבְרָה אֲשׁוּרָה עַד־פְּנֵי כְדֵי־אֲחִיו גַּפְרִי :
 וַיִּשְׂרוּ מְחֻילָה עַד חֲגָרָא . דְּעַל אִפִּי מְצָרִים .
 מִטִּי לְאֶתְרוּ . עַד אִפִּי כָּד אֲחוּהֵי שְׂרָא :
 וּסְכְנוּ מִן זַוִּידָה אֵלֶיךָ אֲרַגְפָּאֵר . אֲדֹרֵי
 בַּחֲצֵרָה מְצָר . אֵלֶיךָ אֵן תְּנִי אֵי אֲדִמְוֹצֵל .
 בַּחֲצֵרָה גְמִיעַ אֲכוּתָה סְכָן : פ פ פ

עקרא היא . וקביל צלותיה יי . ועדיאת
 רבקה אתתיה : תם שפע יצחק אלי
 אלה היאך זוגתה . אד כאנת עאקר .
 פשפעה אלה פחמלת : ויתרצצו הבנים
 בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי
 ותקד דדרש אתתיה : ודחקן בניא
 במעהא . ואמרת אם כן . למה דנן אנא .
 ואזלת למתבע אודפן מן קדם יי :
 פאזרחם אלאואר פי בטנהא . פקאלת .
 לו עלמת אן לאמר הכדא לם אמלבה .
 פמצת לתלתמס עלמא מן ענד אלה :
 ויאמר יהוה לה שני גי'ם בבטנך ושני
 לאפים מפעך יפרדו ולאם מלאם יאמין
 ורב יעבר צעיר : ואמר יי לה . תרין
 עממין במעכי . ותרתין מדכוון . מפעכי
 יתפרשן . ומרכו מפרכו התקף . ורפא
 ישתעבד דזעירא : פקאר אלה דהא . אן
 אבא אמתין פי בטנך . וחובין מן אמעאך
 יתפרקאן . ויתאייד אחרהמא מן אאכר .
 ואלכביר יכרם אלצגיר : וימלאו ימיה
 ללדת והנה תומם בבטנה : ושלימו
 יומהא למידד . והא תיומין במעהא :
 ולמא כמלת איאם ולאדהא . פאר'י
 בתאמין פי בטנהא : ויצא הראשון
 אדמוני פלו פאדרת שער ויקראו שמו
 עשו : ונפק קדמאה סמוק . כוליה בגלים
 (י' בגדום) דסער . וקרו שמה עשו :
 פכרג אלאוול אחמרייא . כלה ככסא מן
 שער . ואסמוה עשו : ואחר'י כן יצא אחיו
 וידו אחות בעקב עשו ויקרא שמו יעקב
 ויצחק בן ששים שנה בלדת אתם :
 ובתר בן נפק אחוהי . וידיה אחידא
 בעקבא דעשו . וקרא שמה יעקב . ויצחק .
 בר שתין שנין כד ילדת יתהון : ובעד
 דאלך כרג אכיה . וידה מאסכה בעקב
 עשו . וסמאה יעקוב . וכאן יצחק . אבן
 סתין סנה חין ולדא : ויגדלו הנערים ויהי
 עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש
 תם ישב אהלים : ורביאו עולימא . ותוה

ק"ה פיס' יהודע סימן ופפמירין והמלך דוד וקן במלכים א' סי' א'
 דה"ו למנחה וכו'

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם
 הוליד את יצחק : ואלין . תולדת יצחק
 בר אברהם . אברהם אוליד ית יצחק :
 והדה שררתי יאיד יצחק אבן אברהם .
 בעד מא כן אברהם מן אולאדה יצחק :
 ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את
 רבקה בת בתואל הארמי מפרן ארם
 אחות לבן הארמי לו לאשה : והוה יצחק
 בר ארבעין שנין . כד נסיב ית רבקה .
 בת בתואל ארמאה . מפרן ארם . אחתיה .
 דלבן ארמאה ליה לאתו : ולמא כאן יצחק
 אבן ארבעין סנה . חין תזווג ברבקה .
 אבנה בתואל אלארמני . מן פרן ארם .
 אכת לבן אלארמני . פצארת לה זוגה :
 ויעתר יצחק ליהוה לנכת אשתו כי עקרה
 הוא ויעתר לו יהוה ותהר רבקה אשתו :
 וצדי יצחק קדם יי דקביל אתתיה . ארי

חלק בדקדוק א) יודע ציד, ב' הרשב"א בתשו' סי' קס"ד, הכי מתרגמינן גבר נח שידיכן מל' כשרכא שאבו' ביש נוחלין, ופ'י
 ארם במל שאין לו מלאכה אלא כאחד השרים שהם נחים ומתעסקים בעיד לתענוג, ותשקוט
 הארץ ושרוכת ארעא, ויש מן הגדולים
 שהיו גורמים שירכא ברי"ש ומתרגמינן ותשקוט ושרוכת וכן יודע ציד נח שירכן עכ"ל, (א"ה עיי' מ"ש בסוף הספר שהנוסחא הישנה
 גהש ירדן) :
 גוים קרי מן (בתר תורה)

עשו . גבר . נחש ירכן (י"ג נח שידכן) גבר
 נפיק חקד . ויעקב גבר שדים . משמיש
 בית אולפנא : ולמא כברא ארגלאמין .
 פכאן עשו . רגלא עארפא בארציד רגלא
 צחרוייא . ויעקוב רגלא סארנא . מקים
 פי אלאכביה : ויאהב יצחק את עשו פי
 ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב : ורחים
 יצחק . ית עשו ארי מצידיה הוה אכיל .
 ורבקה רחיימת ית יעקב : פאהב יצחאק
 עשו למערפתה בארציד . ורבקה אחבת
 יעקוב : ויזיד יעקב נזיד ויבא עשו מן
 השדה והוא עיף : ובשיר יעקב תבשילא .
 ועאל עשו . מן חקלא והוא משדהי :
 פטבך יעקוב טביכא . פדכל עשו . מן
 אלצחרא והו לגב : ויאמר עשו אלי יעקב
 הלעיטני נא מן הארם הארם הזה כי עיף
 אנכי על כן קרא שמו ארם : ויאמר עשו
 ליעקב . אטעימני כען מן סמוקא סמקא
 הדין . ארי משדהי אנא . עד כן קרא
 שמה ארם : קאל עשו ליעקוב . אטעימני
 מן הדא אלאחמר . לאני לגב . לדאלך
 סמי עשו אלאחמרי : ויאמר יעקב ומכרה
 כיום את בכרתך לי : ויאמר יעקב . זבין
 כיום דדחי . ית בכירותך לי : פקאל
 יעקוב . בעני אליום בכורתך : ויאמר
 עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זהה לי
 בכרה : ויאמר עשו . הא אנא אוזל לממת .
 ולמא דנן לי בכירותא : קאל עשו . הודא
 אנא מאר לאמות . ולמא דא די בכורייה :
 ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו
 וימכר את בכרתו ליעקב : ויאמר יעקב .
 קיים לי כיום דלחי . וקיים ליה . וזבין ית
 בכירותיה ליעקב : קאל אחרף לי .
 פחרף לה . ובאעה בכורתה : ויעקב נתן
 לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם
 ויך ויבו עשו את הבכרה : ויעקב יהב
 לעשו . דחים ותבשיל דמלופחין . ויאכל
 וישתי . וקם ואזל . וישט עשו ית בכירותא :
 פאעטאה יעקוב . כבזא וטביכא מן עדס .

פאכל ושרב . וקאם ומצא . ואזרא עשו
 באלכורייה : פ
 ויהי רעב בארץ מלכד הרעב הראשון
 אשר היה בימי אברהם וילך יצחק אל
 אבימלך מלך פלשתים גררה : והוה
 כפנא בארעא . בר מפנא קדמאה .
 דהוה בימי אברהם . ואזל יצחק . דות
 אבימלך מלכא דפלשתאי לגרר : תם
 כאן גוע פי אלכרד . סוא ארגוע אאול .
 אלדי כאן עלי עהד אבראהם . פמצא
 יצחאק . אלי אבימלך מלך פלסטין אלי
 אלכלוין : וירא אליו יהוה ויאמר אל תרד
 מצרימה שכן בארץ אשרי אמר אריך :
 ואתגדי ליה יי . ויאמר לא תיחות למצרים .
 שרי בארעא . דאימר דה : פתגלא לה
 אלה . וקאל לא תגול מצרא . אסכן פי
 אלכרד . אלדי אקול לך : גור בארץ
 הזאת ואהיה עמך ואברכך פי דה ודורעך
 אתן את כל הארצת האל והקמתי את
 השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך :
 דור בארעא הדא . ויהי מימרי בסערך
 ואברכונך . ארי דה ודבנך . אתין
 ית כל ארעתא האלין . ואקים ית
 קומא . דקיימית לאברהם אביך :
 ובארעאקל קם פי הדא אלכרד . ואכון
 מעך ואבארך פיך . לאן דך ולנסלך .
 אעטי גמיע הדה אברדאן . ואפי באקסם .
 אלדי אקסמת לאבראהם אביך : והרפיתי
 את דורעך פכוכבי השמים ונתתי דורעך
 את כל הארצת האל והתפרכו בורעך
 כל גויי הארץ : ואסגי ית בנך פכוכבי
 שמיא . ואתין לבנך . ית כל ארעתא
 האלין . ויתפרכון בדיד בנך . כל עממי
 ארעא : ואכתר נסלך ככואכב ארסמא .
 ואעטיהם גמיע הדה אברדאן . ויתבארך
 בהם . גמיע אמם ארארץ : עקב אשר
 שמע אברהם בקלי וישמר משמרתתי
 מצותי חקותי ותורתתי חלף . דקביל
 אברהם למימרי . ונטר מפרת מימרי .

פקודי
 חלק הדקדוק ב) האדום , חה"א האדום ראשונה בנעיא ולא השניה והעולם עושים כהיפך והוא טעות : ג) מכרה כיום , תרגומי
 זבין כיום דלחי בלא נו"ן : ד) אשר אמר , המפחא כתיבת אמר בכל התנאים :

פְּקוּדֵי קִימִי וְאוֹרֵיתִי : גּוֹאֵם מֵאֵל קִבֵּל
 אֲבִירָהֶם קוּלִי . וְחַפֵּץ מֵאֵל אֲסַתְחַפְּצֶתָּהּ .
 מִן וְצִיאֵי וְרִסוּמֵי וְשִׂרְאֵי עֵי : וַיֵּשֶׁב יִצְחָק
 בְּגֵרָר : וַיֵּתִיב יִצְחָק בְּגֵרָר : פֶּאֶקֶאִם
 יִצְחָק פִּי אֲלֹכְרוּץ : וַיִּשְׁאַל אֲנָשִׁי
 הַמָּקוֹם לְאִשְׁתּוֹ וַיֹּאמֶר אֲחֵתִי הוּא כִּי יֵרָא
 לְאִמֶּר אִשְׁתִּי פִּן־יִהְיֶה־נִּי אֲנָשִׁי הַמָּקוֹם
 עַד־רִבְקָה כִּי־טוֹבֶת מְרָאָה הוּא : וַיִּשְׁאֲלוּ
 אֲנָשִׁי אֲתָרָא עַד עֵיֶסֶק אֲתִתִּיהּ . וַאֲמַר
 אֲחֵת הִיא . אֲרִי דְחִיל לְמִימֶר אֲתִתִּי .
 דְּלָמָּא יִקְטְלוּנִי . אֲנָשִׁי אֲתָרָא עַד רִבְקָה .
 אֲרִי שְׁפִירַת חִיּוּזִי הִיא : פֶּסֶאֱלוּהּ אֲהֵל
 אֲלִמוּצֵעַ עֵן זִוּגְתָּהּ . פֶּקֶאֶל הִי אֲכֵתִי .
 לֵאנָה תְכוּוֹף אֵן יִקוּד הִי זִוּגְתִּי . כֵּלֵא
 יִקְתְּלוּנִי . אֲהֵל אֲלִמוּצֵעַ עֲרִיהָא . אֲדֵל הִי
 חֲסִנָּה אֲלִמְנָצֶר : וַיְהִי כִּי אֲרִכְוִדוּ שֵׁם
 הַיָּמִים וַיִּשְׁקֶף אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים
 בְּעַד הַחֲלוֹן וַיֵּרָא וְהִנֵּה יִצְחָק מִצְחָק אֵת
 רִבְקָה אִשְׁתּוֹ : וַהוּהָ . כִּד סְגִיָא לִיהִ תִּמֵּן
 יוֹמִיא . וְאִסְתְּכִי . אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ
 דְּפְלִשְׁתֵּי . מִן חֲרָבָא . וְהוּא . וְהָא יִצְחָק
 מְתִיב . עִם רִבְקָה אֲתִתִּיהּ : פֶּלֶמָא טֹאֲרַת
 אִיאִם מִקֶּאֱמָה תָּם . אֲטַרַע . אֲבִימֶלֶךְ
 מֶלֶךְ פִּלְסְטִין . מִן כּוֹהֵל לֵה . פֶּנָצֶר . פֶּאֲדִי
 בִּיצְחָק יִלְאֵעֵב . רִבְקָה זִוּגְתָּהּ : וַיִּקְרָא
 אֲבִימֶלֶךְ לְיִצְחָק וַיֹּאמֶר אֵךְ הִנֵּה אִשְׁתְּךָ
 הוּא וְאֵךְ אֲמַרְתִּי אֲחֵתִי הוּא וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 יִצְחָק כִּי אֲמַרְתִּי פִּן־אֲמוֹת עֲלִיהּ : וַקְרָא
 אֲבִימֶלֶךְ לְיִצְחָק . וַאֲמַר בְּרַם הָא אֲתִתְךָ
 הִיא . וַאֲיִכְרִין אֲמַרְתִּי אֲחֵת הִיא . וַאֲמַר
 לִיהִ יִצְחָק . אֲרִי אֲמַרִית . דְּלָמָּא אֲתִקְטִיד
 עֲלֵהּ : פֶּדְעָא אֲבִימֶלֶךְ בִּיצְחָק . קֶאֶד
 אֲדֵל הִי זִוּגְתְךָ . וְלִם קֶלַת הִי אֲכֵתִי .
 קֶאֶל לֵה יִצְחָק . לֵאנִי תְכוּוֹפֶת . אֵן
 אֲקֶתֶל בְּסִבְבָּהּ : וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ מֵהֵד
 זֹאת עֲשִׂית לָנוּ כְּמַעַט שָׁכַב אֲחֵד הָעַם
 אֲתִּישְׁתְּךָ וְהִבֵּאת עֲלֵינוּ אִשָּׁם : וַאֲמַר
 אֲבִימֶלֶךְ . מֵאֵדֵא עֲבַדְתָּ לָנוּ . כְּזַעִיר פִּין .
 שְׂכִיב . דְּמִוְחַד בְּעִמָּא יֵת אֲתִתְךָ .

וַאֲתִיתָא עֲלֵנָא חוּבָא : פֶּקֶאֶל אֲבִימֶלֶךְ .
 מֵאֵדֵא צִנְעַת בְּנֵא . עֵן קֶדִיל . לוֹ צִאנַע
 אֲהֵד קוּמְנָא זִוּגְתְךָ . גִּלְבַת עֲלֵנָא אֲתִמָּא : ב
 וַיֵּצֵא אֲבִימֶלֶךְ אֶת־בְּלֵהֶעַם לְאִמֶּר הִנֵּנִעַ
 בְּאִישׁ הוּהָ וּבְאִשְׁתּוֹ מוֹת יוֹמַת : וּפִקִיד
 אֲבִימֶלֶךְ . יֵת כָּל עִמָּא לְמִימֶר . דִּינִזְיִק
 לְגוּבְרָא הִדִּין . וְלֵאֲתִתִּיהּ אֲתִקְטִילָא
 יִתְקַטִיד : פֶּנָאֲדָא אֲבִימֶלֶךְ . פִּי גִמִיעַ קוּמָה
 קֶאֶיֶרָא . מִן אֲדָא הֵדֵא אֲלֵרְגֵל . וּזִוּגְתָּהּ
 פֶּלִיקְתֵל קֶתְלָא : וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאַרְצֵן הַהוּא
 וַיִּמְצֵא בְּשֵׁנָה הַהוּא מֵאֵה שְׁעָרִים וַיִּבְרַכְהוּ
 יְהוָה : וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאַרְעָא הַהוּא .
 וַאֲשַׁבַּח . בְּשֵׁתָא הַהוּא עַד חֵד מֵאֵה
 בְּדִשְׁעָרוֹהִי . וּבְרַכִּיהִי יי : תָּם זִרַע יִצְחָק
 פִּי תֵלֶךְ אֲלֵאֲרֵץ . פִּוּגֵד פִּי תֵלֶךְ אֲלֵסְנָה
 מֵאִיהּ בֵּאלְחֹזֵר . וּבֵאֲרֵךְ לֵה אֵלֵה : וַיִּגְדֵל
 הָאִישׁ וַיִּלְךְ הַלּוֹךְ וַיִּגְדֵל עַד בִּיגְדֵד מֵאֵד :
 וְרַבָּא גּוּבְרָא . וַאֲזֵל אֲזִיל סְגִי וְרַבִּי . עַד
 דְּרַבָּא לְחֵדָא : פֶּעֲצֵם אֲלֵרְגֵל . וּכֵאֵן כֵּל
 מֵאֵד מֶר עֲצֵם . אֲרִי אֵן עֲצֵם גֵּדָא : וַיְהִי־
 לוֹ מִקְנֵה־צֹאן וּמִקְנֵה בְּקָר וְעַבְדָּה רַבָּה
 וַיִּקְנָאוּ אֵתוֹ פְּלִשְׁתִּים : וַהוּהָ לִיהִ גִּיתִי
 עֲנָא וְגִיתִי תוֹרִי . וְעַבְדָּה סְגִי . וַקְנִיאוּ
 בִּיהִ פְּלִשְׁתֵּי : וְצֹאֵר לֵה מֵאִשִּׁיהּ גִּנֵּם
 וּמֵאִשִּׁיהּ בְּקָר . וְחֲשֵׁם כְּתִיר . חֵתָא חֲסִדוּהּ
 אֲלִפְלִסְטִינִיין : וּכְדֵה־בְּאֵרַת אֲשֶׁר חֲפְרוּ
 עַבְדֵי אֲבִיו בְּיָמֵי אֲבִרָהֶם אֲבִיו סְתִמּוּם
 פְּלִשְׁתִּים וַיִּמְלְאוּם עֶפֶר : וּכְדֵ בִירִי .
 דְּחֲפְרוּ עַבְדֵי אֲבֹהִי . בְּיָמֵי אֲבִרָהֶם
 אֲבֹהִי . טְמוּנִין פְּלִשְׁתֵּי . וּמְזוּנִין עֶפְרָא :
 וְגִמִיעַ אֲלֵאֲבֵאֵר . אֲדֵדִי חֲפְרוּהָ עַבִיד
 אֲבִיהִ . עֲלִי עֵהֵד אֲבִירָהֶם אֲבִיהִ . כֵּאֵן
 קֶד סְדָהָא אֲלִפְלִסְטִינִיין . וּמְזוּהָ
 תֵרָאֲבֵא : וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֲלִי־יִצְחָק קֶד
 מִעֲפָנוּ כִּי־עֲצַמְתִּי מִמְּנוּ מֵאֵד : וַאֲמַר
 אֲבִימֶלֶךְ לְיִצְחָק . אֲזִיזִד מִעֲפָנָא . אֲרִי
 תִקִּיפֶת מִנְנָא לְחֵדָא : פֶּקֶאֶל אֲבִימֶלֶךְ
 לְיִצְחָק . אֲמִין מִן עֲנִדְנָא . לֵאנֶךְ קֶד
 עֲצַמַת מִנָּא גֵדָא : וַיִּלְךְ מִשָּׁם יִצְחָק וַיִּתֵּן

31

חלק חדקדוק ה) ועבדה רבה תרגום שלנו ועבדה כלשון הפסוק, אתיא כרש"י שפי' עבדה פעולה, עבודה בחולם משמע עבודה אחת, והדפוס דגרים פולחנא משמעו עבודה אחת, והראב"ע פי' שהוא כמו סגולה, וא"כ אין לשנות ולתרגם פולחנא שהוא שם פעולה הנמשכת מהשם וכן תרגמו בכ"ד גדול עבדה: ו) כי עצמת ממנו מאד, סי' מנצפ"ך לגאולה כ"כ בתיגאן וצל"ע:

יכאצמוה עליהא . פסמאהא דאת
 ארסעה . פקאל . אלאו יוסע אלה . דנא
 וינמינא פי ארברד : ויעל משם באר
 שבע : וסדיק מתמן לבאר שבע : תם
 צעד מן תם ארי ביר סבע : וירא אליו
 יהוה בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי
 אברהם אביך אלתירא פיאתך אנכי
 וברכתוך והרפיתי את צרעך בעבור
 אברהם עבדי : ואתגלי ליה יי בליויא
 ההוא . ואמר . אנא . אלהיה דאברהם
 אבוק . לא תרחל ארי בסערך מימרי .
 ואברכינך ואסני ית בנך . גדיל אברהם
 עבדי : פתגרא לה אלה פי תלך אלילה .
 וקאל . אנא אלאה אברהם אביך . לא
 תכאף פאני מעך . ואבארך פיך ואכתר
 נסלך . בסנב אברהם עבדי : ויכן שם
 מזבח ויקרא בשם יהוה ויטשם אהלו
 ויכרושם עבדי יצחק באר : ובנא תמן
 מדבחה . וצלי בשמא דיי . ופרסיה תמן
 דמשפניה . וכרו תמן עבדי יצחק בירא :
 פבנא תם מדבחה . ודעא באסם אלה .
 ומד תם כבאיה . וכרו תם עבדה בירא :
 ואבימלך הלך אליו מגרר ואחות מרעהו
 ופיכל שר צבאו : ואבימלך . אתא לוותיה
 מגרר . וסיעת מרחמיה . ופיכל רב
 חיליה : ואבימלך . סאר איה מן אכרוץ .
 ואחוזת נדימה . ופיכל ריים גישה :
 ויאמר אלהם יצחק מדוע באתם אלי
 ואתם שנאתם אתי ותשדחוני מאתכם :
 ואמר להון יצחק . מדין אתיתון לוותי .
 ואתון סניתון יתי . ושלחתוני מלותכון :
 פקאל להם יצחאק . מא באדכם גיתם
 אליי . ואנתם שניתמוני . וטרדתמוני מן
 ענדכם : ויאמרו ראו ראינו ביהוה יהוה
 עמך ונאמר תהי נא אלה פינתינו פיננו
 ובינך ונברתה ברית עמך : ואמרו . מחזא
 חזינא ארי הוה מימרא דיי בסערך .
 ואמרנא . תתקיים פען מומתא . דהות
 בין אבהתנא ביננא ובינך . ונגזר קום
 עמך : קאלו . אנא ראינא אן אלה מעך .

בנחל גרר וישב שם : ואזר מתמן יצחק .
 ושרא בנחלא גרר ויטיב תמן : פמצא
 מן תם יצחאק . ונזר פי ואר ארכלוין
 ואקאם תם : וישב יצחק ויחפר את
 בארת הפים אשר חפרו בימי אברהם
 אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות
 אברהם ויקרא להן שמות בשמת אשר
 קרא להן אביו : ותב יצחק . וחפר ית
 בירי המיא . דחפרו בימי אברהם אביו .
 וסמונין פלשתאי . פתר דמית אברהם .
 וקרא להון שמחן . בשמחן . דהוה קרי
 להון אבוהי : תם עאוד יצחאק . וחפר
 אבאר אלמא . אדדי כאנת מחפורה עלי
 עהד אברהם אביה . וכאן קד סדהא
 אלפלסטינין בעד מותה . וסמאהא
 באסמא . כמא קד כאן סמאהא אביה :
 ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם
 באר מים חיים : וחפרו עבדי יצחק
 בנחלא . ואשפתו תמן ביר דמיון נבעין :
 פלמא חפרו עבדי יצחאק פי ארוואר .
 וגרו תם . ביר מא נאבע : ויריבו רעי
 גרר עם רעי יצחק לאמר לנו הפים
 ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו
 עמו : ונצו רעוותא גרר . עם רעוותא
 דיצחק . דמימר דינא מיא . וקרא שמה
 דבירא עשק . ארי אתעסקו עמוה :
 פכאצם רעאת ארכלוין רעאת יצחאק .
 קאידין ארמא דנא . פסמא דאלך אלביר
 שגרא . למא אשתגרו מעה : ויחפרו באר
 אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה
 שטנה : וחפרו ביר אחרי . ונצו אף עלה .
 וקרא שמה שטנה : פחפרו ביר אכרא .
 פכאצמוה עליהא . פסמאהא דאת
 אלענאר : ויעתק משם ויחפר באר אחרת
 ודא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר
 כי עתה הרחיב יהוה לנו ופרינו בארץ :
 ואסתלק מתמן . וחפר ביר אחרי . ולא
 נצו עלה . וקרא שמה רחבות . ואמר
 ארי כען אפתי יי . דנא ונפוש בארעא :
 פאנתקל מן תם . וחפר ביר אכרא . ולם

פקלנא . יכון חרג ביננא ובינד . ונעאחדך
 עהרא : אסתעשה עמנו רעה כאשר לא
 נגענוך וכאשר עשינו . עמך רק טוב
 ונשדחך בשלום אתה עתה ברוך יהוה :
 אם תעביר עמנא בישא . כמא דלא
 אנזקנד . וכמא דעברנא עמך לחוד טב .
 ושלחנך בשלום . את פען ברוכא דיי :
 אן לא תצנע כנא שרא . כמא לס נודיך .
 וכמא צנענא מעך כירא מחצא .
 ואטלקנאך בסלאם . אנת אראן מבארך
 אלה : ויעש להם משתה ויאכלו וישתו :
 ועבר להון משתיא . ואכלו ושתו :
 פצנע להם מגרסא . אכלו פיה ושרבו :
 וישפיו בבקר וישבעו איש לאחיו
 וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום :
 ואקדימו בצפרא . וקיימו גבר לאחוהי .
 ושלחינו יצחק . ואזלו מלזותיה בשלום :
 פארלגו בארנראה . וחלף כל אמר
 לאכיה . פאטלקהם יצחאק . ומצומן ענדה
 בסלאם : ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי
 יצחק ויגדו לו עדי אדות הפאר אשר
 חפרו ויאמרו לו מצאנו מים : והוה ביום
 ההוא . ואתו עבדי יצחק . וחיואו ליה .
 על עיסק פירא דחפרו . ואמרו ליה
 אשפתנא מיא : ולמא כאן פי דאך איום .
 גאו עביר יצחאק . ואכברוה בסבב אלכיר
 אלדי חפרוהא . וקאו לה קד וגרנא מאא :
 ויקרא אתה שבעה עליין שם העיר
 באר שבע עד היום הזה : וקרא יתה
 שבעה . עד כן שמא דקרתא באר שבע .
 עד יומא הדין : פסמאהא סבעה . דדאך
 אסם אלקריה ביר סבע . אי הודא אדיום :
 ויהי עשו בן ארבעים
 שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי
 החתי ואת בשמת בת אילן החתי : והוה
 עשו בר ארבעין שנין . ונסיב אתתאית
 יהודית . בת בארי חתאה . וית בשמת .
 בת אילון חתאה : ולמא כאן עשו אבן
 ארבעין סנה . תזווג באמראה אסמהא
 יהודית . אבנה בארי אלחתי . ובשמת .
 טו (פטר תורה)

אבנה אלון אלחתי : ותחיון מרת רוח
 ליצחק ולרבקה : ותואה מסרבן ומרנון .
 עד מימר יצחק ורבקה : פכאנתא
 מכלאפתא . ראוי יצחאק ורבקה : ס ויהי
 כייזקן יצחק ותבתינו עניו מראת ויקרא
 את עשו . בננו הגדל ויאמר אדיו בני
 ויאמר אדיו הנני : והוה כד סיב יצחק .
 וכהיא עינוהי מלמחיו . וקרא . ית עשו
 בריה רבא . ואמר ליה ברי . ואמר ליה
 האנא : ולמא שאך יצחאק . וקאמתא
 עינאה מן אן ינצר . פנאדא בעשו אבנה
 אלאכבר . וקאל להיא אבני . קאל לבך :
 ויאמר הנחנא זקנתי לא ידעתי יום
 מותי : ואמר . הא כען סיבית . לית אנא
 ידע יום מותי : קאל הודא קד שכת .
 ולס אערס יום מותי : ועתה שאנא כליך
 תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צודה :
 וכען סב פען זינד . סיפך וקשתך . ופוק
 לחקלא . וצוד לי צידא : ואראן אחמד
 אלתך (סלאחד) . סיפך וקוסך . ואכרג
 אלי אלצחרא . וצד לי צידא : ועשה לי
 מטעמים כאשר אתבתי והביאה לי
 ואכלה בעבור תברכה נפשי בטרם
 אמות : ועביר לי תבשילין . כמא
 דרחימית . ואעיר לי ואיכול . בדיך .
 דתפרכינד נפשי עד לא אמות : ואצנעה
 לי ארזאנא כמא אהב . ואיתני בה ואכל
 מנה . לכי תבארכך נפסי קבל אן אמות :
 ורבקה שמעת בדבר יצחק אל עשו בני
 וינד עשו השדה לצוד ציד להביא :
 ורבקה שמעת . כד מליד יצחק . עם
 עשו בריה . ואז עשו לחקלא . למצד
 צידא לאיתאה : פסמעת רבקה . חין ה
 כלם יצחאק בר אלך עשו אבנה . פמצא
 עשו אלי אלצחרא . ליצתאד צידא יאתי
 בה : ורבקה אמרה אלי יעקב בנה לאמר
 הנה שמעתי את אביך מדבר אד עשו
 אחיך לאמר : ורבקה אמרת . ליעקב
 ברה למימר . הא שמעית מן אביך .
 ממליל . עם עשו אחיך למימר : פקאלת
 רבקה

32

אקבל מני ואמץ כד לידאלך : וילך ויקח
 ויבא לאמו ותעש אמו מטעמים כאשר
 אהב אביו : ואז ונסיב . ואיתי לאמיה .
 ועבדת אמיה תבשילין . כמא דרחים
 אבוהי : פמצא ואכר . ואתא בהם אלי
 אמה . פצנעתהמא ארואנא . כמא יחב
 אביה : ותקח רבקה את בנדי עשו בנה
 הגדל החמדת אשר אתה בבית ותלכיש
 את יעקב בנה הקטן : ונסיבת רבקה .
 ית לבושי עשו . פרה רבא דכיתא .
 דעמה בביתא . ואדבישת ית יעקב פרה
 זעירא : תם אכדת רבקה . תיאב עשו .
 אבנהא אלאכבר אלפאכרה . לוי מעהא
 פי אלבית . ואלבסת יעקוב אבנהא
 לאצנר : ואת ערת גדי העזים הלבישה
 עלידיו ועל חלקת צואריו : וית . משבי
 דגדי בני עזי . אדבישת עד ידוהי . ועל
 שעיעות צוריה : ונלוד לאגרא . לבסתהא
 עלא ידיה . ועלי מלוסה חלקה : ותתן
 את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה
 ביד יעקב בנה : ויהבת ית תבשיליא .
 וית לחמא דעבדת . ביד יעקב פרה :
 ונעלת אלאוואן . ואלכבו אדרי צנעת .
 ביד יעקוב אבנהא : ויבא אל אביו ויאמר
 אבי ויאמר הנני מי אתה בני : ועאר דות
 אבוהי ויאמר אבא . ויאמר האנא . מן את
 ברי : פדכר אלי אביה וקאר יא אבאה .
 קאל לבך . מן אנת יא אבני : ויאמר
 יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך עשיתי
 כאשר דברת אלי קום נא שבה ואכלה
 מצידו בעבור תברכני נפשך : ויאמר
 יעקב לאבוהי . אנא עשו בוכרך . עבדית .
 כמא דמדילתא עמי . קום בען אסתחר .
 ואבוד מצידו . בדיד דתברכני נפשך :
 פקאר יעקוב לאביה . אנא עשו בכרך .
 צנעת כמא אמרתני . קום לאן פאגדס .
 וכל מן צידו . לכי תבארכני נפסך :
 ויאמר יצחק אל בניו מתהזה מהרת למצא
 בני ויאמר כי הקרה יהוה אליהך לפני :

רבקה ליעקוב אבנהא . הודא קד סמעת
 אביך . יכלם עשו אביך קאילא : הביאה
 לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה
 ואברכה לפני יהוה לפני מותי : איתא
 לי צידא . ועביד לי תבשילין ואיכול .
 ואברכניך . קדם יי קדם מותי : איתני
 בציד . ואצנעה לי ארואנא אכל מנה .
 חתא אבארכך . בין ידי אלה קבל מותי :
 ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה
 אתך : וכען ברי קביד מני . למא דאנא
 מפקרא יתך : ואלאן יא אבני אקבל מני .
 מא אמרך בה : לדנא אל הצאן וקחדי
 משם שני גדי עזים טובים ואעשה אתם
 מטעמים לאביך כאשר אהב : איזיל בען
 לענא . וסב לי מתמן . תרין . גדיי עזין
 טבין . ואעביד יתהון תבשילין . לאבוק
 כמא דרחים : אמץ אלי ארגנס . וכד לי
 מן תם . גדיין מן אלמאעו גידין .
 ואצנעהמא ארואנא . לאביך כמא יחב :
 והבאת לאביך ואכל בעבר אשר יברכה
 לפני מותו : ותעיל לאבוק ויכול . בדיד .
 דיברכניך קדם מותיה : ותדכלהמא
 לאביך ויאכל מנחמא . לכי יבארכך קבר
 מותה : ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן
 עשו אחי איש שער ואנכי איש חק :
 ואמר יעקב . דרבקה אמיה . הא עשו
 אחי גבר סערן . ואנא גבר שעיע : פקא
 דהא . הודא עשו אכי רגל שעראני .
 ואנא רגל אנרד : אוי ימשני אבי והייתי
 בעיניו כמתעתע והבאתי עדי קדלה ולא
 ברכה : מאם ימושנני אבא . ואיהי בעינהי
 כמתלעב . ואיתי ערי . דוטין ודא ברבן :
 דעל אבי אן יגסני . פאכון ענדה כלאעב .
 ואגלב עליי לענה ולא ברכה : ותאמר לו
 אמו עלי קללתך בני אך שמע בקלי וליך
 קחדי : ואמרת ליה אמיה . עלי אתאמר
 בנבואה דלא ייתון לוטיא ערך ברי . ברם .
 קביד מני ואיזיל סב לי : פקאלת לה אמה .
 עדיי אסתדפאע דענתך יא אבני . לכן .

ויאמר יצחק דבריה . מא דין . אוחיתא
 לאשכחא ברי . ואמר . ארי זמין . יי
 אדהך קדמי : פקאל לה יצחאק . מא דא
 אסרעת ארוגוד יא אבני . קאל . אן אלה
 רבך ופק בין ידיי : ויאמר יצחק אל יעקב
 גשה נא וואמשך בני האתה זה בני עשו
 אסידא : ואמר יצחק ליעקב . קרב פען
 וואמושך ברי . האת דין . ברי עשו אם
 לא : קאל . תקדם התא אנך יא אבני .
 הל את . אבני עשו אם לא : ויגש יעקב
 אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול
 יעקב והידים ידי עשו : וקריב יעקב .
 לות יצחק אביו ומשיה . ואמר . קלא
 קליה דיעקב . ודיא ידי עשו : פתקדם
 אדיה וגסה . וקאל . אלצות צות יעקוב .
 ואלידין ידי עשו : ולא הכירו פיהו ידיו
 פידי עשו אחיו שערות ויברכהו : ולא
 אשתמודעיה . ארי הוא ירוהי . פידי .
 עשו אחוהי סערנין . וברכיה : ודם
 יתבתה . אד כאנתא יראה . כירי עשו
 אכיה שעראנייתאן . ובארכה : ויאמר
 אתה זה בני עשו ויאמר אני : ואמר .
 את דין ברי עשו . ואמר אנא : כל קאל
 לה . אנת אבני עשו . קאל אנא הו :
 ויאמר הגשה לי ואכלה מציד בני למען
 תברכה נפשי ויגשלו ויאכל ויבא לו יין
 וישת : ואמר . קריב קדמי ואיכול מצידא
 דברי . בדיל דתברכנך נפשי . וקריב
 ליה ואכל . ואעיד ליה חמרא ושתי : קאל .
 קדם לי חתא אכל מן ציד אבני . לכי
 תבארכך נפסי . פקדם לה ואכל . ואתאה
 בכמר ושרב : ויאמר אלו יצחק אביו
 גשה נא ושקה לי בני : ואמר ליה יצחק
 אביו . קרב פען ושק לי ברי : תם קאל
 לה יצחאק אביו . תקדם קבלני יא אבני :
 ויגש וישקלו וירח את יריח בגדיו
 ויברכהו ויאמר ראה ריח בני בריח שדה
 אשר ברכו יהוה : וקריב ונשיק ליה .
 ואריחית ריח לבושהו וברכיה . ואמר .

חזי ריח ברי . בריח חקלא . דברכיה
 יי : פתקדם וקבלה . ושם ראיחה תיאבה
 פבארכה . וקאל אנך ראיחה אבני .
 בראיחה רוצה . קד בארכהא אלה : ויתין
 דך האלהים מפל השמים ומשמני הארץ
 ורב דגן ותירש : ויתין דך יי . מפלא
 דשמניא . ומפואבא דארעא . וסגיות עבור
 ותמר : ויעטיך אלה . מן פל אלסמא .
 ודםם אלארץ . וכתרה ארדגן ושעציר :
 יעבדוך עמים וישתחו לך לאמים הנה
 גביר לאחך וישתחו לך בני אמה ארריך
 ארוי ומברכך ברוך : יפדהונך עממין .
 וישתעבדן דך מזכונ . חזי רב לאתך .
 ויסגרון דך בני אמה . ליטה יהון ליטין .
 ובריבך יהון בריכין : יכדמך אראמם .
 ותכצע דך אראחואב . וכן מולא אכותך .
 ויכצע לך בני אמך . דאענד מלעון .
 ומבארכך מבארכ : ויהי פאשר בלה
 יצחק לברך את יעקב ויהי אך יצא יצא
 יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו
 בא מצידו : וחוה . פד שיצי יצחק לברכא
 ית יעקב . וחוה בדם מיפק נפק יעקב .
 מן קדם יצחק אביו . ועשו אחוהי . עאר
 מצידיה : פדמא פרג יצחאק מן תברוך
 יעקוב . כאן למא כרג מן בין ידיה . ועשו
 אכיה . אקבל מן צידה : ויעש גסיהוא
 מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם
 אבי ויאכל מציד בני בעבר תברכני
 נפשך : ועבר אף הוא תבשילין . ואעיל
 לאביו . ויאמר לאביו . יקום אבא ויכיל
 מצידא דבריה . בדיל דתברכנני נפשך :
 פענע הו איצא אלואנא . ואתא בהא
 אלי אביו . וקאל . יקום אבי ויאכל מן
 ציד אבנה . לכי תבארכני נפסך : ויאמר
 לו יצחק אביו מי אתה ויאמר אני בנך
 בברך עשו : ואמר ליה . יצחק אביו מן
 את . ואמר . אנא . פרך בוכרך עשו :
 פקאל לה . יצחאק אביו מן אנת . קאל .
 אנא אבנך בברך עשו : ויתרד יצחק

חרדה

חרדה גדלה עד-מאד ויאמר מי-אפוא
 הוא הצד-ציד ויבא לי ואכל מזל פטרם
 תבוא ואברכהו גם-פרוך יהיה : ותוה
 יצחק תוהא רבא עד לחדא . ואמר . מן
 הוא דיכי . דעד צידא ואעיל לי . ואבדית
 מפדא . עד לא תיעזר ובריכתיה . אף
 פרוך יהי : פועג יצחאק זעגה עצימה
 גדא . וקאל מן הו דא . אלדי אצתאד
 צידא ואתאני בה . ואכלת מנה . קבל אן
 תגי פבארכתה . פליכון איצא מבארכא :
 פשמע עשו את-דברי אביו ויצעק צעקה
 גדלה ומרה עד-מאד ויאמר לאביו ברכני
 גם-אני אבי : פד שמע עשו ית פתגמי
 אבוהי . וצוח צוחא . רבא ומרירא עד
 לחדא . ואמר לאבוהי . ברכני אף לי
 אבא : פלמא סמע עשו כלאם אביה .
 צרך צרכה . עצימה ומרה גדא . וקאל
 לאביה . בארכני אנא איצא יא אבאה :
 ויאמר בנא אחיך במרמה ויקח ברכתך :
 ואמר . עאל אחיך פחכמא . וקביד
 ברכתך : קאל . קד גא איך במכר .
 ואכר ברכתך : ויאמר הכי קרא שמו
 יעקב ויעקבני זה פעמים את-בכרתי
 לקח והנה עתה לקח ברכתי ויאמר הלא
 אצלת לי ברכה : ואמר . יאות קרא שמה
 יעקב . וחכמני דנן תרתין זמנין . ית
 בכורותי נסיב . והא בען קביל ברכתי .
 ואמר . הלא שבקת לי ברכא : קא נעמא
 סמי יעקוב . אד תעקבני מרתין אראזדה
 אכר בכורתי . ואלאן אכר ברכתי . תם
 קאל . אלים בקית לי ברכה : ויען יצחק
 ויאמר לעשו הן גביר שמתיו קד ואת
 בל-אחיו נתתי לו לעבדים ודנן ותירש
 סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה בני :
 ואתיב יצחק ואמר לעשו . הא רב .
 שויתיה ערוך וית בר אחוהי . יהבית ליה
 לעבדין . ובעבור ובחמר סעדתייה . וקד
 בען . מא אעביד ברי : פאגאבה יצחאק
 וקאל . הודא קד ציירתה מודאך . וגמיע

אכותה געלתהם לה עבדא . ובאלדנן
 ואלעציר אסנרתה . ולך אראן . מא אצנע
 יא אבני : ויאמר עשו אל-אביו הברכה
 אחת הוא-לך אבי ברכני גם-אני אבי
 וישא עשו קלו ויבך : ואמר עשו לאבוהי .
 הברכתא חדא היא לך אבא . ברכני אף
 לי אבא . וארים עשו קליה ונבא : פקל
 עשו לאביה . אברכה ואחדה הי לך יא
 אבאה . בארכני אנא איצא יא אבאה .
 זרפע צותה ובכא : ויען יצחק אביו ויאמר
 אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך
 ומטל השמים מעד : ואתיב . יצחק אבוהי
 ואמר ליה . הא . מטובא דארעא יהי
 מותבך . ומטל דשמיא מדעילא :
 פאגאבה יצחאק אביה וקאל . הודא מן
 דסם אלארץ יכון מסכנך . ומן טר אסמא
 מן אלעלו : ועל-חרבך תחיה ואת-אחיק
 תעבד ותה פאשר תרוד ופרקת עקו
 מעל צוארך : ועל חרבך תיחי . וית אחיק
 תפדח . ויהי פד יעפרון בנוהי עד פתגמי
 אזריתא . ותעדי ניריה מעל צורך : ועדי
 סיפך תחיא . ואכיד תכרם . ויכון אדא
 אסתולית . פככת אצרה ען ענקך :
 וישטם עשו את-יעקב עליה-ברכה אשר
 ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי
 אבד אבי ואהרנה את-יעקב אחי : ונטר
 עשו דבבו ליעקב . עד ברכתא דברכיה
 אבוהי . ואמר עשו בלביה . יקרבו ימי
 אבדיה דאבא . ואקטול ית יעקב אחי :
 פחקר עשו עדי יעקוב . בסכב אברכה .
 אלדי בארכה אביה . פקאל עשו פי
 נפסה . סתקרב איאם חזן אבי . ואקתל
 יעקוב אבי : ויגד לרבקה את-דברי עשו
 בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה
 הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיק
 מתנחם קד דהרגך : ואתחנא לרבקה .
 ית פתגמי עשו ברה רבא . ושדחת . וקרת
 ליעקב ברה זעירא . ואמרת ליה . הא
 עשו אחיך . במין קד למקטלך : פאכברת

רבקה

רבקה . בכלאם עשו אבנא אל אכבר .
 פבעתת . ודעת ביעקוב אבנא אל אצנר .
 וקאלת לה . הודא עשו אכיד . מתואעדך
 ליקתלך : ועתה בני שמע בקלי וקום
 ברחלך ארל לבן אחי הרנה : וכען ברי
 קביר מני . וקום איזיל לך . לות לבן אחי
 דחרן : ואראן יא אבני אקבר מני . וקום
 אמין . אלי לבן אחי חרן : וישבת
 עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת
 אחיך : ותתיב עמיה יומין ועירין . עד
 דתתוב חמתא דאחויך : וקם ענדה
 אלאמא יסירה . אלי אן תרגע חמיה
 אכיד : עדיישוב אף אחיך ממך ושכח
 את אשר עשית לו ושלחתי ולקחתיה
 משם למה אשר נם שניכם יום אחד :
 עד דיתוב רוגזא דאחויך מנך . ויתנשי ית
 דעברת ליה . ואשלה ואר ברנך מתמן .
 למא אתבול אף תרויכין יומא חד : אי אן
 ירגע נצבה ענך . וינסא גמיע מא צנעת
 בה . ואבעת ואכרך מן תם . לרא
 אתכלכמא פי יום ואחד : ותאמר רבקה
 אר יצחק קצתי בחיי מפני פנות חת אם
 לקח יעקב אשה מבנות חת פאדה
 מבנות הארץ למה לי חיים : ואמרת
 רבקה לי יצחק . עקית בחיי . מן קדם פנת
 חתאה . אם נסיב יעקב . אתתא מבנת
 חתאה פאדין מבנת ארעא . למא די חיון :
 קארת רבקה לי יצחק . קד צגרת פי
 חיותי . מן קבל בנאת חת . אן תזווג
 יעקוב מנהן מתר הולאי או מן בנאת
 אהל אלבלד . פלמא דא לי חיוה : ויקרא
 יצחק אלי יעקב ויברך אתו ויצוהו ויאמר
 לו לא תקח אשה מבנות פנען : וקרא
 יצחק . לי יעקב וברך יתיה . ופקדיה ואמר
 ליה . לא תסב אתתא מבנת פנען : פדעא
 יצחק . ביעקוב ובארכה . ואוצאה וקאל
 לה . לא תאכל זוגה מן בנאת כנעאן :
 קום לך פדנה ארם פיתה בתואל אבי
 אמך וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי
 אמך : קום איזיל לפדן דארם . לבית

בתואל אבנא דאמך . וסב לך מתמן
 אתתא . מבנת לבן אחוהא דאמך : קום
 אמין אלי פדן ארם . אלי בית בתואל
 גרך . וכד לך מן תם אמראה . מן בנאת
 לבן כארך : ואר שדי יברך אתך ויפרך
 וירבך והיות לקהל עמים : ואר שדי
 יברך יתך . ויפשינך ויסנינך . ויתיה לבנשת
 שבטין : וארטאיק ארכאפי יבארך פיך .
 וינמוך ויכתרך . ויכון מנך גוק אמם :
 ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך
 אתך לרשתך את ארץ מגרך אשר נתן
 אלהים לאברהם : ויתן לך ית ברכתא
 דאברהם . לך ולבנך עמך . למורתך ית
 ארע תותבותך . דיהב יי לאברהם :
 ויעטיך ברכה אברהם . לך ולנסרך
 בערך . אן תחוז בלד סכנאך . אדי אעטא
 אלה לאברהם : וישלח יצחק את יעקב
 ויך פדנה ארם ארל לבן בך בתואל
 הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו : וישלח
 יצחק ית יעקב . ואול לפדן דארם . לות
 לבן בר בתואל ארמאה . אחוהא דרבקה .
 אמיה די יעקב ועשו : פבעת יצחק
 ביעקוב . ומצא אלי פדן ארם . אלי לבן
 אבן בתואל ארמני . אכו רבקה . אם
 יעקוב ועשו : וירא עשו פי ברך יצחק
 את יעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחת
 לו משם אשה בברכו אתו ויצו עזיו
 לאמר לא תקח אשה מבנות פנען : וחזא
 עשו . ארי ברך יצחק ית יעקב . וישלח
 יתיה לפדן דארם . למסב ליה מתמן
 אתתא . בדברך יתיה . ופקיד עדוהי
 למימר . לא תסב אתתא מבנת פנען :
 פלמא עלם עשו . אן יצחק קד בארך
 יעקוב . ובעת בה אלי פדן ארם . ליתכד
 לה מן תם אמראה . ואוצאה וקאל לה .
 לא תתזווג באמראה מן בנאת כנעאן :
 וישמע יעקב ארל אביו ואל אמך ויך
 פדנה ארם : וקביר יעקב . מן אבוהי ומן
 אמיה . ואול לפדן דארם : פקבר יעקוב
 מן אביה ואמה . ומצא אלי פדן ארם :

34

וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק
אביו: וחזא עשו. ארי בישן בנת כנען.
בעיני יצחק אביו: פלמא רזא עשו.
אן בנאת כנעאן שראר. ענד יצחאק
אביה: ויך עשו אר' ישמעאל ויקח את
מחלת^(א) אבת ישמעאל בן אברהם אחות
נביות עדי נשיו לז' לאשה: ואז עשו לות
ישמעאל. ונסוב. ית מחלת בת ישמעאל
בר אברהם. אחתיה הנביות. עד נשוהי
ליה לאתו: פמצא עשו ארי' אסמאעיל.
ותזונג במחלת אבנה' אסמאעיל אבן
אברהם. אכת נביות. פצארת לה
זוגה מע נסאיה: פ פ פ

ק"ו פים' סי' יהלאל ומפטרין משא דבר ה' במלאכי סי' א'
דר"ד לפנחה וב'וה':

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה:
ונפק יעקב מבאר שבע. ואז לחרן: תם
כרג יעקוב מן ביר סבע. לימצי ארי' חרן:
ויפגע במקום וירן שם כייבא השמש
ויקה מאבני המקום וישם מראשתיו
וישכב במקום ההוא: וערע באתרא.
ובת תמן ארי' עאל שמשא. ונסוב מאבני
אתרא. ושוי איסדוהי. ושכיב באתרא
ההוא: פואפא ארמוצע אלכאן. ובאת
תם אד גאבת לשמס. ואכר מן חגארתה.
וגעדהא מתווסדה. ונאם פיה: ויחלם
והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע
השמימה והנה מראבי אלהים עלים
וירדים בו: וחלם. והא סולמא נעיין
בארעא. ורישיה מטי עד צית שמיא.
והא מראביא די'. סלקין ונחתין ביה:
פראא חלמא. באן סלאם מנתצבא עדי'
אלארין. וראסה ידאני אלסמא. ואדא
במראיכה' אלה. תצעד ותנזר פיה:
והנה יהוה נצב עלי' ויאמר אני יהוה
אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ
אשר אתה שכב עליה לך אתננה
ודורעה: והא יקרא די'. מעתד עלווהי
ויאמר. אנא יי'. אלהיה אברהם אביך.
ואלהיה יצחק. ארעא. דאת שכיב

עדה. לך אתננה ולבנד: ואדא בנור
אלה. ואקף אמאמה וקאר. אנא אלה.
אלה אברהם אביך. ואלה יצחאק.
אלארין. ארדי את נאים עליהא. לך
אעטוהא ולנסרך: והיה זרעה כעפר
הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה
ונברכו בך כל משפחת האדמה ובזרעה:
ויהוין בנד סיאין כעפרא דארעא.
ותתקף. למערבא ולמדנחא ולצפונא
ולדרומא. ויתברכו בדיך. כל זרעית
ארעא ובדיך בנד: ויכון נסלך כתרוב
אלארין. ותנמו. גרבא ושרקא ושמאלא
וננובא. ויתבארך בך. גמיע עשאר
לארץ ובנסלך: והנה אנכי עמך ושמרתיו
בכל אשר תלך והשבתיך אר' האדמה
הזאת כי לא אעזבך עד אשר אס' עשיתי
את אשר דברתי לך: והא מימרי בסעדה.
ואשרינד בכל אתר דתהך. ואתיבנד.
לארעא הדא. ארי לא אשבקינד. עד
דאעביד. ית דמלילית לך: והאנא מעך.
ואחפצך אין מא סלכת. וארדך ארי' הדא
ארבלד. לאני לא אתרכך. ארי' אן אפי
לך. במא ועדתך: וייקן יעקב משנתו
ויאמר אבן יש יהוה במקום הזה ואנכי
לא ידעתי: ואתער יעקב משינתיה.
ויאמר. בקושטא יקרא די'. שרי באתרא
הדין. ואנא לא הויתי ידע: פאסתיקן
יעקוב מן נומה. פקאר. אדן נור אלה
פי הדא ארמוצע. ואנא לם אעלם: ויירא
ויאמר מה נזרא המקום הזה אין זה פי
אס' בית אלהים וזה שער השמים: ודחיל
ויאמר. מא דחילו אתרא הדין. לית דין
אתר הדיזט. אלהין אתר דרענא ביה מן
קדם יי'. ודין תרע קביל שמיא: פכאף
וקאר. מא אכופ הדא ארמוצע. ומא
הדא אלא בית אלה. והדא באב אלסמא:
וישפם יעקב בפקר ויקח את האבן אשר
שם מראשתיו וישם אתה מצבה ויצק
שמן עדי ראשה: ואקדים יעקב בצפרא.
ונסיב ית אבנא דשוי איסדוהי. ושוי יתה

קמא (מהריב"ש).

קמא . ואריק משחא ער רישה : תם
 אדלג יעקוב באגדאה . פאכד ארחג
 אלדי געלהא מתוסדה . ונצבהא דכה .
 וצב דהנא ערא ראסהא : ויקרא את
 שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו
 שם העיר לראשנה : וקרא . ית שמה
 דאתרא ההוא בית אל . וברם . לזו שמה
 דקרתא מקדמין : פסמא דאך ארמוצע
 בית אל . ואנמא אסם אלקריה אולא
 לזו : ויבר יעקב נדר לאמר אם יהיה
 אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר
 אנכי הולך ונתת לי לחם לאכל ובגד
 ללבוש : וקיים יעקב קים למימר . אם יהי
 מימרא דיי בסעדי . ויפרנני באורחא דרא
 דאנא אויל . ויהן די לחים . למיכר וכסו
 למדפש : תם נדר יעקוב נדרא קאילא .
 אן כאן אלה מעי . וחפצני פי הדא אטריק
 אדדי אנא סאלכה . ורזקני כבזא אכלה
 ותובא ארכסה : ושבתני בשלום אל בית
 אבי והיה יהוה לי לאלהים : ואתוב בשלום
 לבית אבא . ויהי מימרא דיי . די לאלה :
 ורגעת סארמא אדי בית אבי . וכאן אלה
 לי ולייא : והאבן הזאת אשר שמתי
 מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן
 לי עשר אעשרנו לך : ואבנא הדא .
 דשויתי קמא . תהי דאיהי פלח עדה קדם
 יי . וכל דתתין די . חד מן עסרא אפרשניה
 קדמך : והדה אלחגר . אלדי געלתהא
 דכה . יכון די בית אלה . וגמיע מא
 תרזקניה אעשרה לך : וישא יעקב רגליו
 וידך ארצה בניקדם : ונטל יעקב רגלוהי .
 ואזל לארע בני מדנחא : פרפע יעקוב
 רגליה . ומצא ארי ברד אהר אלשרק :
 וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה
 עדרייצאן רבצים עליה פי מן הבאר
 ההוא ישקו העדרים והאבן גדלה עלי פי
 הבאר : וחזא והא בירא בחקרא . והא
 תמן . תלתא עדרין דעאן רביעין עדה .
 ארי מן בירא ההיא . משקן עדריא .
 ואבנא רבתא עד פומא דבירא : פנצר

פאדא כביר פי אלצחרא . ואדא בתלאתה
 קטוע מן אלגנם ראבצה עליהא . לאן
 מנהא יסקון אלקטוע . וצכרה עצימה
 ערא פאהא : ונאספוי שמה כל העדרים
 וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקו
 את היצאן והשיבו את האבן על פי
 הבאר למקמה : ומתבנשין תמן כל
 עדריא . ומגנדרין ית אבנא מעד פומא
 דבירא . ומשקן ית ענא . ומתיבין ית
 אבנא . עד פומא דבירא לאתרה : וכאן
 אד אנתמע אדי תם רעאת אלקטוע .
 דחרגו אלחגר ען פם אלביר . וסקו אננם .
 תם רדוהא אדי מוצעהא : ויאמר להם
 יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו :
 ויאמר דהון יעקב . אחי מנן אתון . ויאמרו .
 מחרן אנחנא : קאר דהם יעקוב . מן אין
 אנתם יא אכזה . קאלו נחן מן חרן :
 ויאמר דהם . הירעתם את לבן בן נחור
 ויאמרו ידענו : ויאמר להון . הירעתון ית
 לבן בר נחור . ויאמרו ידעין : קאל דהם .
 אתערפון לבן אבן נחור . קאלו נעם :
 ויאמר דהם השלום לזו ויאמרו שלום והנה
 רחל בתו באה עם היצאן : ויאמר להון
 השלום ליה . ויאמרו שלום . והארחד ברתיה .
 אתיא עם ענא : קאר אהו סאלם קאלו
 נעם . והודא רחל אבנתה . גאיה מע אלגנם :
 ויאמר הן עוד היום גדול לאעת האספ
 המקנה השקו היצאן ודכו רעו : ויאמר .
 הא עוד יומא סני . לא עדין למכנש בעיר .
 אשקו ענא ואזילו רעו : קאר . הודא *
 אלנהאר עאדה כביר . ודיס הו וקת
 אנצמאם אמאשיה . אסקו אלגנם ואמצו
 ארעוהא : ויאמרו לא נוכל עד אשר
 יאספו כד העדרים וגללו את האבן מעד
 פי הבאר והשקינו היצאן : ויאמרו לא נכול .
 עד דיתבנשין כל עדריא . ויגנדרון ית
 אבנא . מעד פומא דבירא . ונשקי ענא :
 קאלו לא נטיק דאך . אדי אן ינתמעו
 רעאת אלקטוע . וידחרגו אלחגר ען פם
 אלביר . ונסקי אלגנם : עודנו מדבר עמם

ורחל | פאה עם-הצאן אשר לאביה פי
 רעה הוא : עד דהוא ממליץ עמהון .
 ורחל אתת . עם ענא דלאביהא . ארי
 רעיתא היא : בינאה יכאטבתם . אד גאת
 רחל . מע גנם אביהא . לאנהא ראעיה :
 ויהי באשר ראה יעקב את-רחל בת-לבן
 אחי אמון ואת-עצאן לבן אחי אמון וינט
 יעקב ויגל את-האבן מעל פי הבאר וישק
 את-עצאן לבן אחי אמון : ותה . פד חזא
 יעקב ית רחל . פת לבן אחיהא דאמיה .
 וית ענא דלבן אחיהא דאמיה . וקריב
 יעקב . ויגידר ית אבנא מעד פומא דבירא .
 ואשקו . ית ענא דלבן אחיהא דאמיה :
 ולמאראא יעקב רחל . אבנה לבן באה .
 וגנם לבן בארה . תקדם פדחרג אלהגר
 ען פם אלכיר . וסקא גנמה : וישק יעקב
 דרחל וישא את-קלו ויבך : ונשיק יעקב
 דרחל . וארים ית קליה ובכא : פקבל
 יעקוב רחל . ורפע צותה ובכא : ויגד
 יעקב דרחל פי אחי אביה הוא וכי בך
 רבקה הוא ותריץ ותגד לאביה : ותוי
 יעקב דרחל . ארי בר אחת אביהא
 הוא . וארי בר רבקה הוא . ורהטת
 וחיאת לאביהא : ואכברהא . באנה
 אבן עמתהא אבן רבקה . פחאצרת
 ואכברת אביהא : ויהי כשמע לבן את
 שמע | יעקב בן-אחתו ויריץ דקראתו
 ויחבק-לו וינשק-לו ויביאהו אל-ביתו
 ויספר לרבין | את כל-הדברים האלה : והיה
 פד שמע לבן . ית שימע יעקב בר
 אחתיה . ורהט לקדמותיה ונפיף ליה
 ונשיק ליה . ואעליה לביתיה . ואשתעי
 ללבן . ית פד פתגמ'א האדין : פלמא
 סמע לבן . כבר יעקוב אבן אבתה . האצר

תלקאה ועאנקה וקבלה . ואדכלה ארי
 מנודה . וקין עליה . גמיע הדה אלאמור :
 ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה
 וישב עמו חדש ימים : ואמר ליה לבן .
 ברם . קריבי ובשרי את . ויתיב עמיה ירח
 יומין : קאל לה לבן . אמא אנת עצמי
 ולחמי . פמכת ענדה שחרא : ויאמר לבן
 ליעקב הכי-אחי אתה ועבדתני תנם
 הגידה לי מה-משברתך : ואמר לבן
 ליעקב . המדאחי את . ותפלחנני מן . חו
 לי מא אגרך : תם קאל לה . ואן כנת
 קריבי . פתכלמני מגאנא . אכברני מא
 אגרתך : ודלבן שתי בנות שם הגדלה
 לאה ושם הקטנה רחל : וללבן תרתין
 בנן . שום רבתא לאה . ושום זעירתא
 רחל : וכאן דלבן אבנתאן . אסם אדכברא
 לאה . ואלצגרא רחל : ועיני לאה רבות
 ורחל היתה יפת-תאר ויפת-מראה : ועיני
 לאה יאיין . ורחל הות . שפירא בריוא
 ויאיא פחזוא : ועיני לאה חסנאואן . ורחל
 כאנת . חסנה ארחליה ואלמנצר גמיעא :
 ויאהב יעקב את-רחל ויאמר | אעבדך
 שבע שנים פרחל פתך הקטנה : ורחים
 יעקב ית רחל . ואמר . אפדחך שבע
 שנין . פרחל פרתך זעירתא : פאהב יעקוב
 רחל . וקאל אכדמך סבע סנין . ברחל
 אבנתך אלצגרא : ויאמר לבן טוב תתי
 אתה לך מתתי אתה לאיש אחר שבה
 עמדי : ואמר לבן . טוב דאתין יתה לך .
 מדאתין יתה דגבר אחרן . תיב עמי : קאל
 לבן . אלאצלה אן אעטיהא דך . מן אן
 אעטיהא לרגל אכר . קס ענדי : ויעבד
 יעקב פרחל שבע שנים ויהיו בעיניו
 פימים אחדים באהבתו אתה : ופלח

יעקב

חלק הדקדוק א) אכן יש ה' תרגום שרי . הרי"ש בחורק כן בשחקריב אברהם ליצחק ע"ג המובח חנה שם כבוד ה' לעת הצורך
 לבד . כי מוכן הוא להשראת שבינה לעת הצורך אמנם לא בקביעות , וכן התרגום בפרשת יתרו אשר הוא חונה שם שרי בחורק כי לא
 היה שם בקביעות , ואף ששם לשון הפסוק חונה ומשמע לשון הוה , הנה ההוה משמש עבר ועתיד כמו שכתבו המדקקים . אמנם בדניאל
 אמר ונהורא עמה שרי שם בא להורות דבר תמיד שאין לו הפסק לעולם ועדיין צל"ע עם תרגום אשר עמו עומד עליה דנקוד בצירי שרי
 עלה : ב) הידעתם השו"א שבי"ד נח כי אין מארך בה"א בכל התיגאן ובדפוסים הראשונים והו"ד במבטא יוצאה עם הה"א כאלו אמר הו"דעתם
 והוא פשוט ועיין במחברת שבריש התיגאן וכמו הילדים היחברך שוב ראיתי בתא"ג שב' מהריב"ש שב' על זה וו"ל השוא שתחת
 הו"ד נ"ח ע"כ : ג) ויספר ללבן את כל הדברים האלה תיבת את במפחא בתיגאן הישנות : ד) ויאמר אעבדך הקמין שבכית חמף ועיין
 מה שכתבתו לעיל בתיבת אעבדך :

יעקב. ברחל שבע שנים. והו' בעיניו זהו
 פיומן ועירין. בדרחים יתה: פכדמה
 ברחל סבע סנין. וכאנת ענדה כאימם
 יסירה. מן מחבתה להא: ויאמר יעקב
 אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי
 ואבואה אליה: ואמר יעקב ללבן הב ית
 אתי. ארי שלימו יומי פולחני. ואיעזל
 דותה: פקאל יעקוב ללבן אעטני זוגתי.
 אד קד כמלת אימם כרמתי. ואדכל
 אליהא: ויאסף לבן את פר אנשי המקום
 ויעש משתה: וכנש לבן. ית פר אנשי
 אתרא ועבד משתא: פנמע לבן. גמיע
 אהר אלמוצע וצנע סגדסא: ויהי בערב
 ויקח את לאה בתו ויבא אתה אליו ויבא
 אליה: והוה ברמשא. ודבר ית לאה
 ברתיה. ואעיל יתה לותיה. ועאל דותה:
 ולמא כאן באדעשי. אכד לאה אבנתה.
 פזפהא אליה. ודכל אליהא: ויתן לבן
 לה את זלפה שפחתו ללאה בתו שפחה:
 ויהב לבן לה. ית זלפה אמתיה. ללאה
 ברתיה לאמהו: ואעטאהא זלפה אמתה.
 לתכון להא אמה: ויהי בבקר והנה הוא
 לאה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי
 הלא ברחל עבדתי עמך ודמה רמיתני:
 והוה בצפרא. והא היא לאה. ויאמר
 ללבן. מא דא עבדת לי. הלא ברחל
 פלחית עמך. ולמא שקרת בי: פלמא
 כאן באלגדאה. פאדא בהא לאה. פקאל
 ללבן. מא דא צנעת בי. אלים ברחל
 כדמתך. ודם וארבתני: ויאמר לבן לא
 יעשה בן במקומנו לתת הצעירה לפני
 הבכירה: ואמר לבן. לא יתעבד פדן
 באתרנא. למתן ועירתא קדם רבתא:
 קצ. לא יצנע כדא פי בדדנא. אן תתזווג
 אלצנרא קבל אלכברא: מלא שבע זאת

ונתנה לך גם את זאת בעבדה אשר
 תעבד עמדי עוד שבע שנים אחרות:
 אשרים שבועתא דדא. ונתין לך אפית
 דא. בפולחנא דתפלה עמי. עוד שבע
 שנין אחרנין: לכן אמל אסבוע הדה.
 ונעטיך הדה איצא. בכדמה תכדמני.
 סבע סנין אכר: ויעש יעקב בן וימלא
 שבע זאת ויתן לו את רחל בתו לו
 לאשה: ועבד יעקב בין ואשרים שבועתא
 דדא. ויהב ליה. ית רחל ברתיה ליה
 לאתו: פצנע יעקוב כדאך. ואמל אסבוע
 הדה. ואעטאה רחל אבנתה. לתכון לה
 זוגה: ויתן לבן לרחל בתו את בלהה
 שפחתו לה לשפחה: ויהב לבן לרחל
 ברתיה. ית בלהה אמתיה. לה לאמהו:
 ואעטאהא בלהה אמתה. לתכון להא
 אמה: ויבא גם אל רחל ויאהב גם את
 רחל מדאה ויעבד עמו עוד שבע שנים
 אחרות: ועאל אף דות רחל. ורחים אף
 ית רחל מדאה. ופלח עמיה. עוד שבע
 שנין אחרנין: ודכל ארי רחל. פאחבהא
 אכתר מן לאה. וכדמה סבע סנין אכר:
 וירא יהוה פיי שנואה לאה ויפתח את
 רחמה ורחל עמרה: וחזא יי ארי סנואתא
 לאה. ויהב לה עידוי. ורחל עקרא: פעלם
 אלה אן לאה משנייה. פרזקהא ולדא.
 ורחל עאקר: ופתר לאה ותלד בן ותקרא
 שמו ראובן פי אמרה פיראה יהוה בעניי
 פי עתה יאהבני אישי: ועדיאת לאה
 וילדת בר. וקרת שמה ראובן. ארי
 אמרת. ארי גלי קדם יי עלבני. ארי
 כען ירחמני פעלי: פחמלת לאה וולדת
 אבנא. ואסמתה ראובן. לאנהא קאלת.
 קד נצר אלה לצעפי. ואלאן יחבני רגלי:
 ופתר עוד ותלד בן ותאמר פיי שמע יהוה

36

חלק הדקדוק ה) כי מלאו ימי' השו"א שתחת הלמד נע כי היא עין הפעל: ו) עוד שבע שנים אחרות. תרגום אחרנין.
 תרויהוון הנ"ן בחורק. משא"כ אחרות שבפרשת מקץ שבע פרות אחרות התרגום אחרנין הו"ד והנ"ן פשוטה בקמץ. והוא ע"ר מ"ש ו'
 עורא כל שאין בו רוח חיים זכרהו ונקבהו, כאן גבי שנים דאין בהם רוח חיים הנ"ן בחורק. אבל בפרשת מקץ שיש בו רוח חיים לא יתכן
 כי אם בלשון נקבה. ונראה בשינוי הלשון כאן מנקבה לזכר שרמו לו לבן שלא יפעול עמו בעצלות כדרך פעולת הנקבה וכן היה שפעל
 עמו בזיוות וכן העיר עליו הפסוק כי בכל כחי עבדתי את אביכן. וכן הוא מנוקד גם ברפוסים, ואין לנו לשנות מן הרשום אשר גבלו
 ראשונים ואחר זה זכותי ומצאתי סיוע בס' כלי חמדה. כי באמרו אחרות כיון שאינו מתרצה כמעין אותה עבודה אלא עבודה אחרת מלב
 ומנפש בעוז ותעצומות על הראשונות והסכים לו יעקב על המורח הגדול המחודש והיינו ויעבד עמו שבע שנים אחרות כדבר לבן ע"ש:
 הי (כתר תורה)

כִּי־שָׁנוּאָה אֲנֹכִי וַיִּתְּנֵנִי לִי גַם־אֶת־יְהוָה
 וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שְׁמַעוֹן וְעַד־יָאת עוֹד וַיִּלְדֶּת
 בֵּר . וַאֲמַרְת . אֲרִי שְׁמִיעַ קָדָם יי אֲרִי
 סָנוּאָתָא אֲנָא . וַיְהִי לִי אָף יֵת דִּין . וַקְרַת
 שְׁמִיָּה שְׁמַעוֹן : פַּחְמַלְת אִיצָא וּלְדַת
 אַבְנָא . וְקַאֲת . אֲנִקְד אֵלֵה סְמַעֲאֲנִי מִשְׁנִיָּה .
 פְּרוֹקְנִי הוּדָא אִיצָא . וְאִסְמַתָּה שְׁמַעוֹן :
 וַתְּהַר עוֹד וַתִּלְדַּד בֵּין וַתֹּאמֶר עֲתָה הַפְּעַם
 יִדְוָה אִישִׁי אֵלַי כִּי־יִקְרָתִי לִו שְׁלִישָׁה בָּנִים
 עַד־בֵּין קְרָא־שְׁמוֹ לִוִי : וְעַד־יָאת עוֹד
 וַיִּלְדֶּת בֵּר . וַאֲמַרְת הַדָּא זְמָנָא יִתְחַבֵּר
 לִי בְּעָלִי . אֲרִי יִלְדִית לִיה תִּלְתָּא בְּנִין .
 עַד בֵּין קְרָא שְׁמִיָּה לִוִי : פַּחְמַלְת אִיצָא
 וּוְדַת אַבְנָא . וְקַאֲלַת . הוּדָה אֵלְמַרְה
 יִנְעֻטָּף אֲרִי רְגְלִי . אֵד וְלַדַּת לֵה תִלְתָּאֵתָה
 בְּנִין . וְאִסְמַאֵה לִוִי : וַתְּהַר עוֹד וַתִּלְדַּד בֵּין
 וַתֹּאמֶר הַפְּעַם אֵוְדָה אֶת־יְהוָה עַד־בֵּין
 קְרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמִד מְלַדַּת :
 וְעַד־יָאת עוֹד וַיִּלְדֶּת בֵּר . וַאֲמַרְת הַדָּא
 זְמָנָא אֲוִדִי קָדָם יי . עַל בֵּין . קְרַת שְׁמִיָּה
 יְהוּדָה . וְקַמַּת מְלַמִּיד : וַחְמַלְת אִיצָא
 וּוְדַת אַבְנָא . וְקַאֲלַת הַאֲדָה אֵלְמַרְה
 אֲשַׁכֵּר אֵלָּה . לְדַאֲדָךְ אִסְמַתָּה יְהוּדָה .
 וּוְקַפַּת עֵין אֵלּוּלָאֵד : וַתִּרְא רַחֵל כִּי לֹא
 יִדְדָה לִיעֵקֵב וַתִּקְנָא רַחֵל בְּאַחַתָּהּ וַתֹּאמֶר
 אֵל־יִיעֵקֵב הִבְהִילִי בָּנִים וְאִם־אֵין מִתָּה
 אֲנֹכִי : וַחֲזוּת רַחֵל . אֲרִי לֹא יִלְדֶּת לִיעֵקֵב .
 וְקַנִּיאַת רַחֵל בְּאַחַתָּהּ . וַאֲמַרְת לִיעֵקֵב
 הִב לִי בְּנִין . וְאִם לֹא מִיִּתָּא אֲנָא : פִּלְמָא
 רֵאת רַחֵל . אֲנָהָא לִם תִּלְדַּד לִיעֵקֵב .
 חֲסַדַּת אֲכַתְּהָא . וְקַאֲלַת לֵה אִסְתַּרוֹק לִי
 וְלִדָּא . וְאֵלָּא פֹאנָא מֵאִיתָה : וַיִּחַר־אָף
 יִיעֵקֵב בְּרַחֵל וַיֹּאמֶר הִתְחַת אֵלֵהִים אֲנֹכִי
 אֲשֶׁר־מִנַּע מִמֶּךָ פְּרִי־בֶטֶן : וַתִּקֵּף רוּגְוָא
 דִיעֵקֵב בְּרַחֵל . וַאֲמַר . הַמְּנִי אֶת בְּעִיא
 חֵלָא מִן קָדָם יי תִּבְעֵן . דְּמִנַּע מִנִּיָּךְ וְלִדָּא
 דְּמַעִי : פֹּאשְׁתַּד גַּצְבָּה עֲלִיָּהָ . וְקַאֲלַ .
 אִמֵּן רוּן אֵלָּה אֲנָא . אֲדִוִי מִנַּעַךְ תִּמַּר
 אֲדַבְּטֵן : וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַתִּי בְּדָהָה בָּא
 אֵלַיָּה וַתִּלְדַּד עַל־בְּרַבִּי וְאַבְנָה גַם־אֲנֹכִי

מְמַנָּה : וַאֲמַרְת . הָא . אֲמַתִּי בְּדָהָה עוֹד
 לְוֹתָהּ . תִּלְדִּד וְאֲנָא אֲרַבִּי . וְאֶתְּבַנִּי אָף
 אֲנָא מְנָה : קַאֲלַת . הוּדָא אֲמַתִּי בְּדָהָה
 אֲדַכֵּל אֵלִיָּהָ . תִּלְדַּד פִּי חַגְרִי . וַיִּבְנָא
 בֵּיתִי אֲנָא אִיצָא מְנָהָא : וַתִּתְּנֵנִי לִוִי אֶת־
 בְּדָהָה שְׁפַחְתָּהּ לְאִשָּׁה וַיִּבָּא אֵלַיָּה יִיעֵקֵב :
 וַיְהִיבַת לִיָּה . יֵת בְּדָהָה אֲמַתָּה לְאֵתָּו .
 וְעַאֲד לְוֹתָהּ יִיעֵקֵב : פֹּאעֲטַתָּה בְּדָהָה
 אֲמַתְּהָא זוּגָה . פִּדְכֵל אֵלִיָּהָ יִיעֵקֵב :
 וַתְּהַר בְּלָהָה וַתִּלְדַּד לִיעֵקֵב בֵּין : וְעַד־יָאת
 בְּלָהָה . וַיִּלְדֶּת לִיעֵקֵב בֵּר : פַּחְמַלְת
 בְּדָהָה . וּוְדַת לִיעֵקֵב אַבְנָא : וַתֹּאמֶר
 רַחֵל דְּנַנִּי אֵלֵהִים וְגַם שְׁמַע בְּקִלִּי וַיִּתְּנֵנִי
 לִי בֵּין עַד־בֵּין קְרָאָה שְׁמוֹ דִּין : וַאֲמַרְת רַחֵל
 דְּנַנִּי יי . וְאָף קַבִּיד צְלוּתִי . וַיְהִי לִי בֵּר .
 עַד בֵּין . קְרַת שְׁמִיָּה דִּין : פַּקַּאֲלַת רַחֵל .
 קַד חַכַּם אֵלָּה לִי . וְאִיצָא סְמַע צוּתִי .
 וּרוֹקְנִי אַבְנָא . פֹּאסְמַתָּה דִּין : וַתְּהַר עוֹד
 וַתִּלְדַּד בְּלָהָה שְׁפַחְתָּהּ רַחֵל בֵּין שְׁנֵי לִיעֵקֵב :
 וְעַד־יָאת עוֹד . וַיִּלְדֶּת . בְּדָהָה אֲמַתָּה
 דְּרַחֵל . בֵּר תְּנִין לִיעֵקֵב : פַּחְמַלְת אִיצָא .
 וּוְדַת לֵה אַבְנָא תֹאנִיא : וַתֹּאמֶר רַחֵל
 נְפַתְלוּ אֵלֵהִים וְנַפְתְּלִיתִי עִם־אֲחַתִּי גַם־
 יִכְבְּדִיתִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נַפְתָּלִי : וַאֲמַרְת רַחֵל .
 קַבִּיד בְּעוּתִי יי בְּאַתְחַנְנוּתִי בְּצְלוּתִי .
 חַמִּידִית דִּיהִי לִי וְלִדַּד בְּאַחַתִּי וְאָף אֶת־יְהִיב
 לִי . וְקְרַת שְׁמִיָּה נַפְתָּלִי : פַּקַּאֲלַת רַחֵל .
 עֲטַפָּה מִן עַנְדֵּי אֵלָּה אֲנַעֲטַפַּת . מַע אֲכַתִּי
 וְטַקַּת דַּאֲדָךְ . וְאִסְמַתָּה נַפְתָּלִי : וַתִּרְא
 לָאָה כִּי עֲמַדָּה מְלַדַּת וַתִּקַּח אֶת־זֶלְפָּה
 שְׁפַחְתָּהּ וַתִּתֵּן אֶתָּהּ לִיעֵקֵב לְאִשָּׁה : וַחֲזוּת
 לָאָה . אֲרִי קַמַּת מְלַמִּיד . וְדַבְּרַת יֵת
 זֶלְפָּה אֲמַתָּה . וַיְהִיבַת יֵתָהּ . לִיעֵקֵב לְאֵתָּו :
 פִּלְמָא רֵאת רֵאת לָאָה . אֲנָהָא קַד וְקַפַּת עֵין
 אֵלּוּלָאֵד . אֲכַדַּת זֶלְפָּה אֲמַתְּהָא . וְאִעֲטַתְּהָא
 לִיעֵקֵב זוּגָה : וַתִּלְדַּד . זֶלְפָּה שְׁפַחְתָּהּ לָאָה
 דִיעֵקֵב בֵּין : וַיִּלְדֶּת . זֶלְפָּה . אֲמַתָּה דְּלָאָה
 דִיעֵקֵב בֵּר : פּוֹדַת לֵה אַבְנָא : וַתֹּאמֶר
 לָאָה בְּגִיד וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גִּד : וַאֲמַרְת
 לָאָה אֶתָּא גִּד . וְקְרַת יֵת שְׁמִיָּה גִּד :

חלק הדקדוק (ז) ואם אין מזה אנכי, ל' בטעם מלרע: (מהריב"ש) * בא ג' קרי פקאלה

פקאלת לאה קד צח אלכבר . ואסמתה
גד : ותלד זלפה שפחת לאה בן שני
ליעקב : וילידת . זלפה אמתה דלאה .
בר הנני ליעקב : פולדת לה אבנא
תאניא : ותאמר לאה באשרי כי אשרוני
בנות ותקרא את שמו אשר : ואמרת
לאה . תושפתא הות לי . ארי בכין
ישפחונני נשיא . וקרת ית שמה אשר :
פקאלת לאה . מו וצפי אן יצפני ארנסא .
ואסמתה אשר : וילך ראובן בימי קציר
חטים וימצא דודאים בשדה ויבא אתם
אל לאה אמו ותאמר רחל אל לאה תני
נא לי מדודאי בנה : ואז ראובן ביומי
חצר חטין . ואשפח יברוחין בתקרא .
ואיתי יתהון . ללאה אמה . ואמרת רחל
ללאה . הכי כען לי . מיברוחי דברוך :
תם מצאראובן פיאאם הצאד אלהנטה .
פוגד לפאחא פי אלצחרא . ואתא בהא .
אלי לאה אמה . פקלת להא רחל . אעטיני
מנהא : ותאמר לה המעט קחתך את
אישי ולקחת גם את דודאי בני ותאמר
רחל לבן ישפכ עמך הלידה תחת דודאי
בנה : ואמרת לה . הועיר הדברת ית
בעלי . ותסבין אף ית יברוחי דברי .
ואמרת רחל . בכין ישפוב עמך בלידיא .
חדף יברוחי דברוך : קאלת להא . מא
כפאך אן אכדת רגלי . חתא תאכדון
לפאח אבני איצא . קאלת להא רחל .
לכנה ינאם ענרך אללילה . בדל דאלך :
ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה
לקראתו ותאמר ארי תבוא כי שכר
שכרתך בדודאי בני וישפכ עמה בלידה
הוא : ואתא יעקב מן חקלא ברמשא .
ונפקת לאה לקדמותיה . ואמרת קותי
תיעול . ארי מיגר אנרתך . ביברוחי דברי .
ושכיב עמה בלידיא הוא : פלמא גא
יעקוב מן אלצחרא עשאא . כרנת לאה
תלקאה . פקאלת אדכל אלי . לאני קד
אסתחקיתך . בלפאח אבני . פנאם ענדהא
פי תלך אדלידה : וישמע אלהים אל

חלק הדקדוק ח' כ"ה בתינאן כאשר בתביר :

לאה ותהר ותלד ליעקב בן חמישי :
וקביל יי צלותה דלאה . ועדיאת . וילידת
ליעקב בר חמישי : פסמע אלה דהא .
פחמלת . וולדת לה אבנא כאמסא :
ותאמר לאה נתן אלהים שכרי אשר
נתתי שפחתי לאישי ותקרא שמו
יששכר : ואמרת לאה . יהב יי אנרי .
דיהבית אמתי לבעלי . וקרת שמה
יששכר : קאלת . קד אעטאני אלה אנרי .
למא זונגת אמתי דרגלי . פאסמתה
יששכר : ותהר עוד לאה ותלד בן ששי
ליעקב : ועדיאת עוד לאה . וילידת
בר שתיתאי ליעקב : פחמלת . וולדת
לה אבנא סאדסא : ותאמר לאה
זבדני אלהים ואתי זבד טוב הפעם וזבדני
אישי כיי לרתי לו ששה בנים ותקרא
את שמו זבדון : ואמרת לאה . יהב יי
יתיה לי חולק טוב . הדא זמנא יהי מדוריה
דבעלי לותי . ארי ילדיית ליה שתא בנין .
וקרת ית שמה זבולון : קאלת לאה . קד
פוזנני אלה תפויץ כור . הדה אלמרה
יסאכנני רגלי . אד ולדת לה סתה בנין .
פאסמתה זבולון : ואחר יקדה בת ותקרא
את שמה דינה : ובתר בין ילדת ברתא .
וקרת ית שמה דינה : ובעד דאך ולדת
אבנה . ואסמתהא דינה : ויזכר אלהים
את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח
את רחמה : ועל דוכרנה דרחל קדם יי .
וקביל צלותה יי . ויהב לה עדוי : תם
דכר אלה רחל . וסמע להא . ורוקהא
ולדא : ותהר ותלד בן ותאמר אסף
אלהים את חרפתי : ועדיאת וילידת בר .
ואמרת . כנש יי ית חסדי : פחמלת וולדת
אבנא . וקאלת . קד צם אלה עני אעאר :
ותקרא את שמו יוסף לאמר יוסף יהוה
די בן אחר : וקרת ית שמה . יוסף למימר .
יוסף יי . די בר אחרן : ואסמתה יוסף
קאידא . ייודני אלה אבנא אכרא : ויהי ה
באשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב
אל לבן שליחני ואזכה ארמקומי

ולארי

וְלֹאֲרָצִי : וְהוּחַ . כִּד יִלְיֶדֶת רַחֵל יֵת יוֹסֵף .
 וְאָמַר יַעֲקֹב לִלְבָן . שְׁלַחְנִי וְאֶתְךָ . לְאֶתְרִי
 וְלֹאֲרָעִי : פִּלְמָא וְלִדְת רַחֵל יוֹסֵף . קֹאֵר
 יַעֲקֹב לִלְבָן . אִטְרַקְנִי וְאִמְצִי . אֵלַי מוֹצְעִי
 וּבִדְרִי : תָּנָה אֶת־נָשִׁי וְאֶת־יִלְדֵי אֲשֶׁר
 עֲבַדְתִּי אֶתְךָ בְּהֵן וְאַלְכָה כִּי אֶתָּה יִדְעָתָּ
 אֶת־עֲבַדְתִּי אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ : הֵב יֵת נָשִׁי
 וְיֵת בְּנֵי . דְּפִלְחִית יִתְךָ . בְּהוֹן וְאִיזִיל . אֵרִי
 אֶת־יִדְעָתָּ . יֵת פּוֹלְחִנִי דְּפִלְחִתְךָ : אֵעֲטִנִי
 נִסְאִי וְאוֹלֵאֲדִי . אֵלְדִי כִדְמַתְךָ בְּהֵם חֵתֵא
 אִמְצִי . לֵאנְךָ תַעֲלֵם . כִדְמַתִּי אֵלְדִי
 כִדְמַתְךָ : וְיֹאמַר אֵלָיו לָבָן אִם־נָא מִצְאֵתִי
 חֵן בְּעֵינֶיךָ נַחֲשֵׁתִי וְיִבְרַכְנִי יְהוָה בְּגִדְךָ :
 וְאָמַר לִיהֵ לָבָן . אִם פְּעֵן אֲשַׁכְּחִית רַחֲמִין
 בְּעֵינֶיךָ . נִסִּיתִי . וּבְרַכְנִי יִי בְּדִילְךָ : פִּקֹּאֵר
 לָהֵ לָבָן . אֵן וְגֵרֵת חֲצֵאָא עֵנְדֵךְ . קָם .
 פֹּאנִי קִד גֵּרֵבֵת . וּבֹאֲרַכְנִי אֵלֵה בְּגֵרִירִתְךָ :
 וְיֹאמַר ׀ נִקְבָּה שְׁכָרְךָ עָלַי וְאֶתְנָה : וְאָמַר .
 פְּרִישׁ אֲנִיךָ . עָלַי וְאֶתִין : תָּם קֹאֵל .
 אֲשֶׁרֶה עָלַי . אֲגֵרֵתְךָ חֵתִי אֵעֲטִיךָ : וְיֹאמַר
 אֵלָיו אֶתָּה יִדְעָתָּ אֶת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ וְאֵת
 אֲשֶׁר־הָיָה מִקֶּנְךָ אֶתִי : וְאָמַר לִיהֵ . אֶת־
 יִדְעָתָּ . יֵת דְּפִלְחִתְךָ . וְיֵת . דִּהוּה בְּעֵינֶיךָ
 עָפִי : קֹאֵר לָהֵ . אֲנַת־תַעֲלֵם . כִּיף כִדְמַתְךָ .
 וּכִיף כֹאֲנַת מֵאֲשִׁיתְךָ עֵנְדִי : כִּי מַעֲטָא
 אֲשֶׁר־הָיָה לָךְ לִפְנֵי וְיִפְרִיץ לָרֵב וְיִבְרַךְ
 יְהוָה אֶתְךָ לְרִגְלֵי וְעֵתָה מֵתִי אֵעֲשֶׂה גַם־
 אֲנֹכִי לְבֵיתִי : אֵרִי . זַעִיר דִּהוּה דָּךְ קִדְמִי
 וְתִקְוֵף דְּסָנִי . וּבְרִיךָ יִי . יִתְךָ בְּדִילִי . וְכַעֲן .
 אִמְתִּי . אֵעֵבִיד אִף אֲנָא לְבֵיתִי : פֹּאנְהָא
 כֹּאֲנַת קִלְיֵה וְנִמַּת כֶּתְרָה . וּבֹאֲרַךְ אֵלֵה
 לָךְ בְּסַבְבֵי . וְאוֹלֵאן . מֵתֵא אֲצַנַע אֲנָא
 אֵיצֵא לְבֵיתִי : וְיֹאמַר מָה אֶתְּנֶלְךָ וְיֹאמַר
 יַעֲקֹב לֹא־תִתְּנֵלְדִי מֵאוֹמָה אִם־תִּתְּעֲשֶׂה־לִּי
 הַדְּבָר הַזֶּה אֲשׁוּבָה אֲרַעָה צֹאנְךָ אֲשֶׁמֶר :
 וְאָמַר מָה אֶתִין דָּךְ . וְאָמַר יַעֲקֹב דֹּא תִתִּין
 לִי מִדְּעָם . אִם תִּעֲבִיד לִי פִתְגָמָא הַרְדִּין .
 אֶתְנֹב . אֲרָעִי עֵנְךָ אִמְר : קֹא מֵא אֵעֲטִיךָ .
 קֹאֵל יַעֲקֹב דֹּא תַעֲטִינִי שִׁיָּא . בַּל אֵן
 צִנַּעַת לִי הִדֵּא אֵלֵאמַר . אֲרַגַע אֲרַעָא

גִּנְמַךְ אַחֲפָצְהָא : אֵעֲבַר בְּכָל־צֹאנְךָ הַיּוֹם
 הַסֵּךְ מִשְׁמֵם כָּל־שֵׂהָ | נִקְרָ וּמְלוֹא וּכְד־שֵׂהָ
 חוּם בְּכַשְׂבִּים וּמְלוֹא וְנִקְרָ בְּעֵזִים וְהָיָה
 שְׁכָרִי : אֵעֲבַר בְּכָר עֵנְךָ יוֹמָא דִּין . אֵעֲדִי
 מִתְּמָן . כִּד אִמְר נְמוֹר וְרִקוּע . וְכִל אִמְר
 שְׁחוּם בְּאִמְרִיא . וְנְמוֹר וְרִקוּע בְּעֵזִיא .
 וְהָיָה אֲגֵרִי : וְהוּ אֵן אִמְר פִּי גִנְמַךְ אֵלִיוּם .
 וְאֵעֻז מִנְהָא . כִּל מִנְקָטָא וְאִבְלַק . וְכִל
 חֵמָא פִּי אֵלְצָאן . וְכִלְקָא וּמִנְקָטָה פִּי
 אֵלְמֵאֵעֻז . וְיִכּוֹן דֹּאֲרַךְ אֲגֵרֵתִי : וְעֵנְתָה־בִּי
 צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחַר כִּי־תָבוֹא עֲדִי־שְׁכָרִי
 דְּפִנְיֶךָ כִּל אֲשֶׁר־אֵינְנִי נִקְרָ וּמְלוֹא בְּעֵזִים
 וְחוּם בְּכַשְׂבִּים גִּנְוֹב הוּא אֶתִי : וְתַסְהִיד
 עָלַי זְכוּתִי בְּיוֹם מָחַר . אֵרִי תִיעוּז עַל
 אֲגֵרִי קִדְמָךְ . כִּל דִּדִּיתוּהִי נְמוֹר וְרִקוּע
 בְּעֵזִיא . וְשְׁחוּם בְּאִמְרִיא . גִּנְוֹבָא הוּא
 עָפִי : וְיִשְׁהַד עָדִי עָדְלִי גֵדָא . אֵדָא
 חֲצֵרֵת אֵן אִטְלַב אֲגֵרֵתִי בִין יוֹדֵךְ . פְּכֵל
 מֵא לִיִם הִי מִנְקָטָה וְכִלְקָא פִּי אֵלְמֵאֵעֻז .
 וְחֵמָא פִּי אֵלְצָאן . פִּהוּ מִסְרוּק גֵּעֵנְדִי :
 וְיֹאמַר לָבָן הֵן דִּוִּי יְהִי כִדְבָרְךָ : וְאָמַר לָבָן
 בְּרַם . דִּוִּי יְהִי כִפְתִּיגְמָךְ : קֹאֵר לָבָן נַעֲם .
 לִית יִכּוֹן כִּמָּא קִלְת : וְיִסַּר בְּיוֹם הַהוּא אֶת־
 הַתִּישִׁים הַעֲקָדִים וְהַטְּלָאִים וְאֵת כָּל־
 הָעֵזִים הַנִּקְדָּוֹת וְהַטְּלָאֵת כִּל אֲשֶׁר־לָבָן בּוֹ
 וְכִד־חוּם בְּכַשְׂבִּים וְיִתֵּן בְּיַד־בְּנָיו : וְאֵעֲדִי
 בְּיוֹמָא הַהוּא יֵת תִּישִׁיא רִגְוִלִיא וְרִקְוֵעִיא .
 וְיֵת כִּל עֵזִיא נְמוֹרֵתָא וְרִקְוֵעֵתָא . כִּד
 דְּחִיּוֹר בְּיָה . וְכִד דְּשְׁחוּם בְּאִמְרִיא . וְיֵהֵב
 בְּיַד בְּנוּהִי : פְּעוּז פִּי דֹּאֲרַךְ אֵלִיוּם אֵלְתִּיוּם
 אֵדְמַחֲגֵלָה וְאִבְלַק . וְגִמִּיעַ אֵעֲנוּז אִמְנַקָּטָה
 וְאִבְלַק . כִּל מֵא פִּיה בִּיאֵץ . וְכִל חֵמָא
 פִּי אֵלְצָאן . וְאֵעֲטָא דֹּאֲלַךְ בְּנִיה : וְיִשֵּׁם
 דְּרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בִּינֵו וּבִין יַעֲקֹב וְיַעֲקֹב
 רַעָה אֶת־צֹאן לָבָן הַנּוֹתֵרֵת : וְשִׁוִּי . מִהֲלַךְ
 תִּקְתָּא יוֹמִין . בִּינוּהִי וּבִין יַעֲקֹב . וְיַעֲקֹב .
 רַעִי . יֵת עֵנָא דְּלָבָן דֹּאֲשַׁתְּאֲרָא : וְגַעַל
 מִסַּאפָּה תִדְרֵאתָה־אִיאִם . בִּינָה וּבִין יַעֲקֹב .
 וּכֹאֵן יַעֲקֹב יִרַעָא . גַּנִּם לָבָן אֵלְבֹאֲקִיאַת :
 וְיִקְחֵלִז יַעֲקֹב מִקָּל לְבָנָה לָח וְלוּז וְעֵרְמוּז

וַיִּפְצַל בְּהֵן פְּצִלוֹת לְבָנוֹת מִחֶשֶׁף הַלְבָן
 אֲשֶׁר עַל־הַמְּקִלוֹת : וְנָסִיב לִיהַ יַעֲקֹב .
 חֲטָרִין דְּלָבָן . רְטִיבִין וְדָרוֹן וְדָרְיוֹב :
 וְקָלִיף בְּהוֹן קָלְפִין חוֹרִין . קָלוֹף חוֹר .
 דְּעַל חֲטָרִיא : תָּם אֲכֹד לֵה יַעֲקֹב . עֲצָא
 לְבָאנָא רְטִיבָה וְחוֹרוֹדְלוֹב . וְקִשְׂרָהָא אֶקְשֵׁר
 אֶלְאֲבִיץ . חֲתָא קֶשֶׁט אֶלְבִּיאֵץ אֶלְדִּי
 עֲלִיָּהָ : וַיִּצַּג אֶת־הַמְּקִלוֹת אֲשֶׁר פָּצַל
 בְּרֵהטִים : בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּבְאֵן
 הַצָּאן לְשִׁתוֹת לְנֹכַח הַצָּאן וַיַּחֲמֵנָה בְּבִאֵן
 לְשִׁתוֹת : וְדַעִיץ . יֵת חֲטָרִיא דְּקָלִיף .
 בְּרִטִיא אֶתֶר בֵּית שְׁקִיא דְּמִיא . אֶתֶר
 דְּאֶתִין עֲנָא לְמִשְׁתֵּי דְּקַבְּלָהוֹן דְּעֲנָא .
 וּמִתִּיחְמֵן בְּמִיתִיהוֹן דְּמִשְׁתֵּי וּוְצַע אֶדְעֲצִי
 אֶדְדִּי קִשְׂרָהָא . פִּי אֶדְחִיאֵץ פִּי מִסְאֲקִי
 אֶלְמָא . חֲתִי תְנִי אֶלְגָּנִם לְתִשְׂרַב פֶּתְכוֹן
 חִיָּאלֵהָא . פֶּתְתוֹתָם עֲנֵד דְּאֶלְךְ : וַיַּחֲמֵן
 הַצָּאן אֶל־הַמְּקִלוֹת וְהַלְדִּין הַצָּאן עֲקָדִים
 נְקָדִים וּמִדְּאִים : וְאֶתִיחְמָא עֲנָא בְּחֲטָרִיא
 וַיִּלְדִּין עֲנָא . רְגוּלִין נְמוֹרִין וְרְקוּעִין :
 פֶּתוּוֹחַמַת אֶלְגָּנִם בְּאֶדְעֲצִי . פּוּוֹדֶרֶת .
 מַחְגְּלָה וּמִנְקָטָה וּבִלְקָא : וְהַבְּשָׁבִים
 הַפְּרִיד יַעֲקֹב וַיִּתֵּן פָּנֵי הַצָּאן אֶדְעֲקָד
 וְכִרְחוּם בְּצָאן לָבָן וַיִּשֶׁת לֹן עֲדָרִים רְבִידוֹ
 וְלֹא שִׁתָּם עַד־צָאן לָבָן : וְאֶמְרִיא אֶפְרִישׁ
 יַעֲקֹב . וַיֵּהֵב . בְּרִישׁ עֲנָא כֹּל דְּרָגוּד . וְכֹל
 דְּשִׁחוּם בְּעֲנָא דְּלָבָן . וְשׁוּי לִיהַ עֲדָרִין
 בְּדַחוּדוּהִי . וְלֹא עֲרִיבְנוֹן עִם עֲנָא דְּלָבָן :
 וְלִמָּא אֶפְרֵד יַעֲקֹב אֶדְצָאן . גַּעַד פִּי אוֹר
 אֶדְגָּנִם כֹּל מַחְגְּלָה . וְכֹל חֲמָא פִּי צָאן לָבָן .
 וְגַעַל לֵה קִטוּעָא וְחֲדָהָא . וְלִם יַצִּיפֵהָא
 אֶרֶץ גָּנִם לָבָן : וְהָיָה בְּכָל־יַחַם הַצָּאן
 הַמְּקִשְׂרוֹת וְשֵׁם יַעֲקֹב אֶת־הַמְּקִלוֹת לְעֵינֵי
 הַצָּאן בְּרֵהטִים לִיחְמֵנָה בְּמְקִלוֹת : וַיְהִי
 בְּכָד עֵידוֹן דְּמִתִּיחְמֵן עֲנָא מִבְּכֶרְתָּא .
 וּמִשׁוּי יַעֲקֹב יֵת חֲטָרִיא . לְעֵינֵי עֲנָא
 בְּרִטִיא . לִיחְמוֹתֵהוֹן בְּחֲטָרִיא : וְכֹאן . פִּי
 כֹּל וְקַת וְהָאִם אֶדְגָּנִם אֶרְבִּיעִיָּה . יַצִּיר

אֶדְעֲצִי חֲדָהָא פִּי אֶדְחִיאֵץ . לְתַתּוֹחַם
 בְּהָא : וּבְהַעֲטִיף הַצָּאן לֹא יִשִּׁים וְהָיָה
 הַעֲטִפִים לְלָבָן וְהַקְּשָׁרִים לְיַעֲקֹב :
 וּבְדִקְיִשׁוֹת עֲנָא לֹא מִשְׁוִי . וְהוֹן לְקִישִׁיא
 לְלָבָן . וּבְבִירִיא לְיַעֲקֹב : וְאֶדָּא כִרְפַת לִם
 יַצִּיר דְּאֶלְךְ . פֶּתְצִיר אֶדְכְּרִיפִיָּה לְלָבָן .
 וְאֶרְבִּיעִיָּה לְיַעֲקֹב : וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד
 מְאֹד וַיְהִי־לוֹ צָאן רַבּוֹת וְשִׁפְחוֹת וְעֲבָדִים
 וְגַמְלִים וְחֲמָרִים : וַתִּקְוֶה גְבִירָא לְחֲדָא
 לְחֲדָא . וְהוֹן לִיהַ עֲאֵן סְנִיאֵן . וְאֶמְהֵן וְעֲבָדִין .
 וְגַמְלִין וְחֲמָרִין : פְּאִיסֵר אֶרְגֵּד גְּדָא גְּדָא .
 וְצִאֵר לֵה גָּנִם כְּתִיר . וְאֶמָּא וְעֵבִיר . וְגַמְאֵר
 וְחֲמִיר : וַיִּשְׁמַע אֶת־דְּבַרִּי בְּנֵי־לָבָן לֵאמֹר
 דְּקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל־אֲשֶׁר לָאֵבְיָנוּ וּמִמָּא אֲשֶׁר
 לָאֵבְיָנוּ עֲשֵׂה אֶת כָּל־הַכְּבוֹד הַזֶּה : וַיִּשְׁמַע .
 יֵת פֶּתְגָמִי בְּנֵי לָבָן דְּאֶמְרִין . נָסִיב יַעֲקֹב .
 יֵת כָּד דְּלֶאֱבֹנָא . וּמִדְּאֶבֹּנָא . קָנָא . יֵת
 כָּד נִכְסִיא הָאֵלִין : פֶּסְמַע . כִּדָּאִם בְּנֵי לָבָן
 יִקְוֹדוֹן . קִד אֲכֹד יַעֲקֹב גַּמִּיעַ מִאֵ אֶבִּינָא .
 וּמִן מֵאֵלָה אֶכְתֹּסֵב . גַּמִּיעַ הִדָּא אֶלִיסָאֵר :
 וַיִּרְא יַעֲקֹב אֶת־פָּנֵי לָבָן וְהִנֵּה אֵינְנוּ עִמּוֹ
 כְּתַמּוּל שְׁלֹשׁוֹם : וַחֲזָא יַעֲקֹב יֵת סֶבֶר
 אֶפִּי לָבָן . וְהָא לִי־תִינּוֹן . עִמִּיָּה כְּמֵאֶתְמִלִּי
 וּמִדְּקַמּוּהִי : פֶּרְאִי יַעֲקֹב וְגַה לָבָן . וְאֶדְדִּי
 לִים הוּ מַעַה מֵתֵל אֶמֶס וּמֵא קַבְּלָהָא : וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־יַעֲקֹב שׁוּב אֶל־אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ
 וְדַמּוּלְדֶתְךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ : וְאָמַר יִי לְיַעֲקֹב .
 תוֹב . לְאֶרֶע אֲבֹתֶיךָ וְלִידְרוּתְךָ . וַיְהִי
 מִימְרֵי בְּסַעֲרֶךָ : תָּם קֹאֵל אֵלָה לְיַעֲקֹב .
 אֶרְגַּע אֶרֶץ בְּרַד אֶבְאִיאֵךְ וּמוֹדֶדְךָ . וְאֶכּוֹן
 מֵעַד : וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל וְלֵילָהָה
 הַשְּׂרָה אֶל־צֹאנֹו : וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב . וַיִּקְרָא
 לְרַחֵל וְלֵדָאָה . לְחַקְלָא לֹות עֵנִיָּה : פִּבְעַת
 יַעֲקֹב . וְדַעַא בְּרַחֵל וְדָאָה . אֶרֶץ אֶצְחָרָא
 אֶרֶץ גִּנְמָה : וַיֹּאמֶר לָהֶן רֵאָה אֲנֹכִי אֶת־
 פָּנֵי אֲבִיכֶן כִּי־אֵינְנוּ אֶרֶץ כְּתַמּוּל שְׁלֹשׁוֹם
 וְאֶלְהִי אֲבִי הָיָה עִמָּדִי : וְאָמַר לְהוֹן . חֲזִי
 אֲנָא יֵת סֶבֶר אֶפִּי אֶבְכוּכוֹן . אֶרֶץ לִי־תִינּוֹן

חלק הדקדוק י ויצג . נפל הדגש לריבוי : (מהריב"ש) יא) בשקתות המים . השו"א שתחת הקי"ף נע (מהריב"ש) עור כתב על
 תיבה זו וז"ל בכא מאריך עם החורק אעפ"י שאין נקוד פת"ח עם השו"א אתה קורא השו"א כמו שוא ופתח עכ"ל : יב) והיה בכל יחם
 הצאן המקשרות . השו"א במ"ם נע מפני המאריך שבה"א וכ"ה בכל התיגאן דלא כמהריב"ש :
 יט (בתר תורה)

עמי כמאתמלי ומדקמוהי . ואלהיה
 דאבא . הוה בסעדי : פקאל להן . הודא
 אנא ארא ונה אביכון . אד ריס הו מעי
 מתל אמס ומא קבדה . ואלה אבי . כאן
 פי עוני : ואתנה ידעתן פי כבד פחי
 עבדתי את אביכון : ואתין ידעתין . ארי
 בכר חילי . פלחית ית אביכון : ואתן
 תעלמין . אני כדמתה . גמיע קוותי :
 ואביכון התל פי והחלף את משפחתי
 עשרת מנים ולא נתנו אלהים להרע
 עמדי : ואביכון שקר פי . ואשני ית אנרי
 עפר ומנין . ולא שבקיה יי . לאבאשא
 עמי : ואביכון סבר בי . ובדל אנרתי
 עשרה אעדאד . ודם ידעה אלה אן יסי
 אליי : אמכה יאמר נקדים יהיה שבך
 וילדו כד הציאן נקדים ואם כה יאמר
 עקדים יהיה שבך וילדו כד הציאן
 עקדים : אם כדן הוה אמר . נמורין יהי
 אנך . וילדן כד ענא נמורין . ואם כדן
 הוה אמר . רגולין יהי אנך . וילדן כד
 ענא רגולין : אן קאל כדא יכון אנרתך
 מנקטה . ודד גמיע ארגנס כדאך . ואן
 קאל מהגלה . ודד גמיע ארגנס כדאך :
 ויעל אלהים את מקנה אביכם ויתן די
 ואפריש יי . מן בעירא דאביכון ויהב די
 פאפאר אלה . מן מאשיה אביכון ואעטאני
 ויהי בעת יחם הציאן ואשא עיני וארא
 בחלום והנה העתדים העלים עד הציאן
 עקדים נקדים וברדים : והוה . בעדן
 דאתיחמא ענא . וזקפית עיני . וחזית
 בחלמא . והא תישיא דסדקין עד ענא .
 רגולין נמורין ופציחין : פלמא כאן פי וקת
 וחאם ארגנס . רפעת עיני וראות פי
 אלמנאם . כאן אתיוס ארצאעדה עלי
 ארגנס . מנקטה ומהגלה וכלנגייה : ויאמר
 אלי מלאך האלהים בחלום יעמב ויאמר
 הנני : ואמר די . מדאבא די . בחלמא
 יעקב . ואמרית האנא : פקאל די מדך
 אלה . פי אלמנאם יא יעקוב . קלת לבך :
 ויאמר שאנא עיניך וראה פדהעתדים

העלים על הציאן עקדים נקדים וברדים
 פי ראיתי את כד אשר לבן עשה קד :
 ואמר . זקוף כען עיניך וחזי כד תישיא
 דסדקין עד ענא . רגולין נמורין ופציחין .
 ארי גדי קדמי . ית כד דלבן עבד קד :
 קאל ארפע עינאך ואנצד גמיע אתיוס
 אלצאעדה עלי ארגנס . מהגלה ומנקטה
 וכלנגייה . פאני קד ראית . גמיע מא לבן
 צאנע כד : אנכי האל בית אל אשר
 משחת שם מצבה אשר נדרת די שם
 נדר עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב
 אל ארץ מולדתך : אנא אלהא דאתגלית
 עלך בבית אל . דמשחתא תמן קמא .
 דקימתא קדמי . תמן קים . כען . קום
 פוק מן ארעא דא . ותוב לארע ידוותך :
 אנא ארטאיק אלמכשרך פי בית אל . אדי
 מסחת לי תם אנצבה . ונדרת לי תם אנדר .
 אן . קום אכרג מן הדה אלבלד . וארגע אי
 בדר מולדך : ותען רחל ודאה ותאמרנה
 לו העזר לנו חלק ונהלה בבית אבינו :
 ואתיבת רחל ודאה . ואמרא ליה . העזר
 לנא . חולק ואחסנא בבית אבינא :
 פאנאבת רחל ודאה . וקאלתא לה . הך
 בקי לנא . נציבא ונחדה פי בית אבינא :
 הלוא נבריות נחשבנו לו כי מברנו ויאכל
 גם אכול את כספנו : הלא נוכראן .
 את השבנא ליה ארי זכנא . ואכל אף
 מיכר ית כספנא : אלים אן כארגרבא .
 חסכנא ענדה וכאנה באענא . ואכל
 אתמאנא : פי כל העשר אשר הציל
 אלהים מאבינו לנו הוא ודבנינו ועתה
 כל אשר אמר אלהים אליך עשה : ארי
 כד עותרא . דאפריש יי מאבינא . דילנא
 הוא ורבנא . וכען כל דאמר יי . לך עבד :
 אן גמיע אליםאר . ארדי אפאדה אדה
 מן אבינא . הו לנא ולבנינא . ואלאן .
 כל מא קאלה אלה לך אננעה : ויקם
 יעקב וישא את בניו ואת נשיו על
 הגמלים : וקם יעקב . ונטר . ית בנוהי
 וית נשוהי על גמליא : פקאם יעמוב .

וְחַמֵּל בְּנִיָּה וְנִסְאִיהָ עָלַי אֲלֹגְמָאֵל : וַיִּתְּנֵנִי
 אֶת־כַּדְמָא מִקְנֵיהוּ וְאֶת־כָּל־דְּכִשׁוּ אֲשֶׁר רָכַשׁ
 מִקְנֵיהָ קִנְיָנוּ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפִדְנָא אַרְסָא לְבוּא
 אֶל־יִצְחָק אָבִיו אֲרֻצָּה בְּנִעֵן : וְדַבְרֵי יֵת כִּד
 גִּיתוּהִי : וְיֵת כָּל קִנְיָנִיהָ דְקִנְיָא : גִּיתוּהִי
 וְקִנְיָנִיהָ : דְקִנְיָא בְּפִדְנָא אַרְסָא דְמִיתִי : דְוֵת
 יִצְחָק אָבוּהִי לְאֲרֻעָא דְכִנְעֵן : פִּסְאֵק גַּמְיַע
 מֵאֲשִׁיתָהּ : וְגַמְיַע סָרְחָה אֲרֻדִי מִרְכָּה :
 מֵעַ מֵאֲשִׁיתָהּ וּמִרְכָּה : אֲלֻדִי מִרְכָּה פִי פִדְנָא
 אַרְסָא : לִינִי : אֲרֻדִי יִצְחָק אָבִיהָ אֲלִי בְלֻד
 כְּנַעְיָאן : וְדָבָן הִלְךְ לִגְזוּ אֶת־צִאֲנֵנוּ וְהַגְּנִיב
 רַחֵל אֶת־הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ : וְדָבָן
 אָזַל : לְמִינֵנוּ יֵת עֲנִיָּה : וְנִסְיַבֵּת רַחֵל : יֵת
 צִדְמָנִיָּא דְלֹא־בֹהֵא : וְכֹאֵן דָּבָן : קִד מִצִּיא
 לִינֵנוּ גַּנְמָה : פִּאכְדַּת רַחֵל : אֶרְתַּמְתָּאֵל
 אֲרֻדִי לֹא־בִיהָ : וַיִּגְנֵב יִעְקֹב אֶת־לֵב לָבָן
 הָאֲרַמִּי עַל־בְּלִי הַגִּיד לֹא פִי בְרַח הוּא :
 וְכִפְסִי יִעְקֹב : מִן דָּבָן אֲרַמְיָא : עַד דְדֵא חַוִּי
 לִיָּה : אֲרִי אָזִיד הוּא : וְכַתָּם יִעְקֹב : מִן
 לָבָן אֲלֹאֲרַמְנִי : וְלִם יִכְבְּרָה אֲנֵה מִנְצֵרָף :
 וַיִּבְרַח הוּא וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וַיִּקָּם וַיַּעֲבֹר אֶת־
 הַנָּהָר וַיֵּשֶׁם אֶת־פָּנָיו הַר הַגְּלָעָד : וְאָזִיד
 הוּא וְכָל דְדִיָּה : וְקָם וַעֲבַר יֵת פָּרְתָא : וְשׁוּי
 יֵת אֲפֹהִי לְטוּרָא דְגַלְעָד : פִּאנְצֵרָף הוּ
 וְגַמְיַע מֵאֵלָה : וְקֹאֵם וַעֲבַר אֲלִפְרָאֵת : וְגַעַד
 קִצְדָה גַבֵּל גִּרְאֵשׁ : וַיִּגַּד לְדָבָן בֵּינָם
 הַשְּׁלִישִׁי פִי בְרַח יִעְקֹב : וְאֶתְחֹוּא דְדָבָן
 בְּיוֹמָא תְלִיתָא : אֲרִי אָזִיד יִעְקֹב : פִּאכְבֵּר
 לָבָן פִי אֲדִיּוֹם אֶרְתַּאֲלֵת : בֹּאֵן יִעְקֹב קִד
 אֲנִצְרָף : וַיִּקָּח אֶת־אֲחִיו עִמּוֹ וַיְרַדְּף אַחֲרָיו
 דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וַיִּדְבֹּק אֹתוֹ בְּהַר הַגְּלָעָד :
 וְדַבְרֵי יֵת אַחֲוֵהִי עִמּוּיָה : וְרַדְּף בְּתַרוּהִי :
 מִהִלְךְ שִׁבְעָא יוֹמִין : וְאֲרַבִּיק יֵתִיהָ בְּטוּרָא
 דְגַלְעָד : פִּאכְדֵּי אֲנִצְחָאֵבָה מַעָה : וְכֹלֵב
 וְרֹאֵה : מִסַּאפָה סַבְעָה אִיָּאִם : וְלַחְקָה פִי

גַבֵּל גִּרְאֵשׁ : וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל־לָבָן הָאֲרַמִּי
 בְּחֵלֶם הַדִּילָה וַיֹּאמֶר לוֹ הַשְּׁמֵר לְךָ פִּי
 תְדַבֵּר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע : וְאֵתָא
 מִיּוֹמֵר מִן קָדָם יי . לֹוֵת לָבָן אֲרַמְיָא
 בְּחֵלְמָא דְלִילִיא : וַאֲמַר לִיָּה : אֶסְתַּמֵּר דְךָ :
 דְקִמָּא תְמַלִּיד עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד בִּישׁ :
 פִּנְא מִלְךְ אֵלָה : אֲרִי לָבָן אֲרַמְנִי פִי
 חֵלֶם אֲלִילִיל : וְקֹאֵל לָה : אַחֲדָר אֵן תְּכֹלֵם
 יַעֲקֹב מִן כִּזֵּר אֲלִי שֵׁר : וַיִּשְׁגּוּ לָבָן אֶת־
 יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב תִּקַּע אֶת־אֲהֵלוֹ בְּהַר וְדָבָן
 תִּקַּע אֶת־אֲחִיו בְּהַר הַגְּלָעָד : וְאֲרַבִּיק
 לָבָן יֵת יַעֲקֹב : וַיַּעֲקֹב : פִּרְסֵי יֵת מִשְׁבְּנִיהָ
 בְּטוּרָא : וְלָבָן : אֲשֶׁר־יֵת אַחֲוֵהִי בְּטוּרָא
 דְגַלְעָד : פִּרְחָק לָבָן יַעֲקֹב : וְכֹאֵן יַעֲקֹב :
 קִד צֵרֵב כְּבֹאִיָּה פִי אֲרַגְבֵּל : וְלָבָן : נֹוֹל
 אֲכֹוֵתָהּ פִי גַבֵּל גִּרְאֵשׁ : וַיֹּאמֶר לָבָן לִיעְקֹב
 מַה עָשִׂיתָ וְתַגְנִיב אֶת־לִבִּי וְתַנְהַג אֶת־
 בְּנֵתִי בְּשִׁבְיוֹת חֲרִיב : וַאֲמַר לָבָן לִיעְקֹב :
 מַה עָבַדְתָּא : וְכִפְסִיתָא מִנִּי : וְדַבְרֵי יֵת
 בְּנֵתִי : בְּשִׁבְיֵת חֲרִיב : קֹאֵל לָה לָבָן : מַה
 צִנְעַת : אִד כַּתְמַתְנִי : וּסְקַת בְּנֵאֲתִי :
 כֹּאֲלִמְסַבִּיאַת בֹּאֲלִסִּיף : לְמַה נַּחְפֵּאֲתָא
 לְבִרְחָוִתָּנְגֵּב אֲתִי וְלֹא־הִגַּדְתָּ לִּי : וְאֲשַׁלְחֵךְ
 בְּשִׁמְחָה וּבִשְׂרִים בְּתַף וּבְכִנּוּר : לְמַה
 טְמַרְתָּא דְמִיזֵל : וְכִפְסִיתָא מִנִּי : וְלֹא חֲזִית
 לִי : וְשַׁלְחֵתְךָ פִּזִּין : בְּחֵדוּא וּבְתַשְׁבְּחָן
 בְּתוֹפִין וּבְכִנּוּרִין : וְלִם אֲכִפִּיתָא וְאֲנִצְרַפְתָּא :
 וְכַתְמַתְנִי : וְלִם תְּכַבְּרֵנִי : פַּכְנַת אֲשִׁיעֵךְ :
 בְּפִרְחָ וּגְנֵא וּדְרַפּוּף וּמִנְאֲבִיר : וְלֹא נְמִשְׁתִּנִּי
 לְנִשְׁק לָבָנִי וְלִבְנֵתִי עֵתָהּ הַסְּפַדְתָּ עִשׂוּ :
 וְלֹא שִׁבְקֵתְנִי : לְנִשְׁקָא דָּבָנִי וְלִבְנֵתִי :
 כְּעֵן אֶסְפִּילְתָּא לְמַעְבַּד : וְלִם תְּרַעַנִי : אֵן
 אֶקְבֵּל בְּנֵי וּבְנֵאֲתִי : אֲלֹאֵן קִד גַּהֲלַת פִי
 מַה צִּנְעַת : יִשְׁ־לֵאֵל יְדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם
 רָע וְאֵלֵהִי אֲבִיכֶם אֲמַשׁ וַאֲמַר אֲרִי לֵאמֹר

השמר

חלק הרקדוק . יג ואשליחך בשמחה הו"ו בקמץ בכל התיגאן, ויש בזה טעם למדקדקים, הרב רכ"ו בחי' גם הראב"ע בס' צחות
 דף ק"ו, גם בהקדמת בן אדוניוהו למ"ר כתב הכל עתיד פת"ח, וכל עבר קמ"ץ חוץ סמלת ואעמוד עליו ואמותתהו, הו"ו בפתח כי
 הקמ"ץ בכל מקום נאמר על אמתת הענין לא כן הפתח, לכן וי"ו של ואעמוד קמ"ץ, כי בזה דיבר נכונה, אבל וי"ו ואמותתהו נחלף
 הקמץ בפתח ספני כי שקר ענה יעו"ש, אלא דקשה לי הא כי אחד קראתו ואברכהו וארבהו והלא הוא עבר, ולפי מה שלמדתי מס'
 ערוגת הכושם לא קשה לי, כי הנה הדבר המעצב לאדם נוח לו שהעתיד להיות כעבר וחלף והלך לו, והיפוך העבר לעתיד הוא
 מבחינת שמחה נמשכת בספור ההוא, כי הדבר המשמש, העבר כסוף האדם שעוד יקום ויהיה, יעו"ש. ולפי זה נראה לי כאן כי להיות
 שאין חפץ לה' במעשה הכסילים לכן העתיד נהפך לעבר כאלו עבר וחלף, וכבר אמרו דברה תורה כלשון בני אדם. ועל פי זה קם דינא
 לקרות וי"ו דואשליחך בקמץ וכן מובח ת"א שתרגם ושלחתיך פון ולא תרגם ואשליחך ודו"ק :

את כל האהל ולא מצא : ורחל נסיבת
 ית צלמניא . ושויאתנון . בעביטא הגמרא
 ותיבת עליהון . ומשיש לבן . ית פר
 משכנא ולא אשכח : והו קד אכרת
 אדתמתאל . וציירתה . פי קתב אלגמר
 וגדסת עליהא . פנסם לבן . גמיע אלכבא
 ולם יגר שייא : ותאמר אל-אביה אר-יחר
 בעיני אדני פי לוא אוכל לקום מפניך פי
 דרך נשים לי ויחפש ולא מצא את-
 התרפים : ואמרת לאבוהא . לא יתקף
 בעיני רבני . ארי לא אפול למקם מן
 קדמך . ארי אורח נשין לי . ובדש . ולא
 אשכח ית צלמניא : פקארת לאביהא .
 לא ישתד נצב סידי . פאני לא אטיק
 אן אקום מן בין ידיך . אד סביל אנסא
 קד ערין לי . פפתש . ולם יגר אלתמתא :
 ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר
 ללבן מה-פשעי מה חטאתי פי דלקת
 אחרי : ותקיף ליעקב ונצא עם לבן . ואתיב
 יעקב ואמר ללבן . מא חובי מא סורחני .
 ארי רדפתא בתרי : פאשתד דאך עדי
 יעקב וכאצמה . ואגאבה וקאר לה . מא
 גרמי מא כטייתי . אד דהקתני : פי-
 מששת את כל-כלי מלה-מצאת מכל כלי-
 ביתך שים כה נגר אחי ואחך ויזכיהו בין
 שנינו : ארי משישתא ית כל מני . מא
 אשכחתא מכל מני ביתך . שו הכא . קדם
 אחי ואחך . ויזכחון בין תרוגא : וקד גססת
 גמיע אניתי . פמא וגדת מן גמיע אניה
 ביתך . ציירה ההנא חדא אצחאבי
 ואצחאבך . ויזכונא עלא אלבדל : זה
 עשרים שנה אנכי עמך רחוק ועוזה לא
 שכלו ואילי צאנה לא אבדתי : דגן עסרין
 שנין אנא עמך . רחוק ועוזה לא אתכילו .
 ודכרי ענה לא אכלית : הודא לי עשרין
 סנה מעך . רכאך ומואעוזך לם תתכל .
 וכבאשגנמך לם אכל : מרפה לא הבאתי
 אלוך אנכי אחפנה ¹⁰ מידי תבקשנה
¹¹ גנבתי יום וגנבתי לילה : דתבירא לא

השמר קך מדבר עם יעקב משוב עד-
 רע : אית חידא בידי . למעבר עפכוון
 בישא . וארהא דאבוכוון . פרמשא אמר
 די למימר . אסתמר קך . מדמדלא עם
 יעקב מטב עד ביש : הד מוגוד פי ידי
 טאקה . אן אצנע בכם שרא . ואלאה
 אביכם קאר לי אלכארתה . אחרר אן
 תכרם יעקוב מן כיר אלי שר : ועתה
 הלך הלכת פי-נכסף נכספתה לבית
 אביך למה גנבת את-אלהי : וכען מיזל
 אזלתא . ארי חמדא חמידתא לבית אבוך .
 למה נסיבתא ית דחלתי : ואלאן מצית
 מצייא . אד אשתקת ארי בית אביך . פלם
 סרקת מעבורי : ויען יעקב ויאמר ללבן
 פי יראתי פי אמרתי פן-תגזל את-בנותיך
 מעמי : ואתיב יעקב ואמר ללבן . ארי
 דחילית . ארי אמרית . דדמא תינוס ית
 בנתך מני : פאגאבה יעקוב וקאל . לאני
 תכוזפת . וקלת . כלא תגצבני עלי
 בנאתך : עם אשר תמצא את-אדהיך לא
 יחיה נגר אחינו הפר-קך מה עמדי וקח-
 קך ולא ידע יעקב פי רחל גנבתם :
 אתר . דתשכח ית דחלתך לא יתקיים .
 קדם אצחא אשתמודע קך . מא דעמי
 וסב קך . ולא ידע יעקב . ארי רחל
 נסיבתנון : ומן וגדת מעבודך מעה לא
 יחיא . חדא אצחאבנא אתבת . אי שי הו
 קך וכרה . ולם יעדם יעקוב . אן רחל
 אכפתהם : ויבא לבן פאהל יעקב ונבאה
 לאה ונבאה שתי האמהת ולא מצא ויצא
 מאהל לאה ויבא באהל רחל : ועאל לבן .
 במשכנא דיעקב ובמשכנא דלאה .
 ובמשכנא . דתרתין לחינתא ולא אשכח .
 ונפק ממשכנא דלאה . ועאל במשכנא
 דרחל : פדכל לבן . כבא יעקוב וכבא
 לאה . וכבא אראמתין ולם יגר שייא .
 תם כרג מן כבא לאה . ודכל אלי כבא
 רחל : ורחל לקחה את-התרפים ותשמם
 בכר הגמר ותשב עליהם וימשיש לבן

חלק הדקדוק יד) כי רחל גנבתם . בפתח על משקל אחותם : (טו) מידי תבקשנה . קל הקוף וכן רוב הבנין בשו"א הקוף : (מהר"ב ב' רד"ק) טו) גנבתי יום . ככל התיגאן אין מאריך בנ"ן בתרוהון והשו"א שבבית נח ווהי מחלוקת בין בן אשר ובן נפתלי ע"י במחברת :

איתיתי לך. דהות שניא ממנינא מני את
 בעי לה. נטרית ביממא. ונטרית בליילא:
 ופריסה לא אדפעהא אריך. ומא
 אסתהרכתהא מן ידיי תמלכהא. וכדדת
 נהארא ולילא: היתתי ביום אכלני חרב
 וקרה בקילה ותדרד שנתתי מעיני: היתתי
 ביממא. אכלני שרבא ונגלדא הוה נחית
 עלי בקידיא. ונדת שינתתי מעיני: וכנת פי
 אנהאר. יחרקני אסמום ואלגלוד פי
 אליל. ונפר נומי מן עיני: והילי עשרים
 שנה בביתך עבדתך. ארבע עשרה
 שנה בשתי בנתך ושש שנים בצאנך
 ותחלק את משכרתי עשרת מנים: דנן
 לי. עשרין שנין בביתך. פלחתך. ארבע
 עשרי שנין בתרתין בנתך. ושית שנין
 בענך. ואשניתא ית אנרי עפר זמנין:
 הודא לי עשרין סנה פי ביתך. כדמתך.
 ארבעה עשר סנה באבנתך. וסת סנין
 בונמך. וברלת אנרתי עשרה אעדאד:
 לולי אליי אבי אליי אברהם ופחד יצחק
 היה לי כי עתה ריקם שלחתני את עיני
 ואת יגיע כפי ראה אלהים ויזכח אמש:
 אלו לא פון. אלהיה דאבא אלהיה
 דאברהם. ורדחיל ליה יצחק הוה בסעדי.
 ארי בען ריקן שלחתני. ית עמלי. וית
 דיאות ידי. גלי קדם יי ואזכח ברמשא:
 לולא אהא אבי אהא אבראחם. ופוע
 יצחאק כאן לי עונא. כנת לאן אמלקתני
 פארגא. לצעפי ולתעב כפי. נצר אלה
 וזכך אלבארחה: ויען לבן ויאמר אל--
 יעקב הבנות בנתי והבנים בני והצאן
 צאני וכל אשר אתה ראה ליי הוא ולבנתי
 מה אעשה לאלה היום או לבניהן אשר
 ילדו: ואתיב לבן ואמר ליעקב. בנתא
 בנתי. ובניא בני וענא עני. וכל דאת
 חזי דילי הוא. ולבנתי. מא אעביד
 ? אלין יזמא דין. או לבניהן דידידא:
 פאגאבה לבן וקאל. ארבנאת בנאתי.
 ואלאוראד אוראדי ואלגנס גנמי. וגמיע

מא תראה פהו לי. פמא עסא אן אצנע
 בבנאתי אליום. או באוראדהן אדי ולדן:
 ועתה לכה נברתה ברית אני ואתה והיה
 לעד ביני ובינך: וכען. איתא נגור קנים
 אנא ואת. והי לסהיד בינא ובינך: ואלאן.
 תעאל נעהד עהרא אנא ואנת. ויכון
 שאהרא ביני ובינך: ויקח יעקב אבן
 וירימה מצבה: ונסוב יעקב אבנא.
 וקפה קמא: פאכר יעקוב הגרא. ונצבהא
 דכה: ויאמר יעקב דאחיו לקטו אבנים
 ויקחו אבנים ויעשו גל ויאכלו שם ער
 הגל: ויאמר יעקב דאחיו לקטו אבנין.
 ונסובו אבנין ועברו הגרא. ואכלו תמן
 עד הגרא: פקא יעקוב לאצחאבה אקטו
 הגארה ולקטו הגארה וצנעו רגמא. ואכלותם
 עדי ארגם: ויקראלו לבן יגר שחרותא
 ויעקב קרא לו גלעד: וקרא ליה לבן.
 יגר סחרותא. ויעקב. קרא ליה גלעד:
 פסמאה לבן רגם אשהאדה. ויעקוב.
 סמאה באלעבראנייה גלעד: ויאמר לבן
 הגל הוה עד ביני ובינך היום עד כן קרא
 שמו גלעד: ויאמר לבן. הגרא הדין סהיד.
 בינא ובינך יזמא דין. על כן קרא שמה
 גלעד: פקאל לבן. הודא ארגם שאהר.
 ביני ובינך אליום. לדאלך סמאה גלעד:
 והמצפת אשר אמר יי יצף יהוה ביני
 ובינך כי נסתר איש פרעהו: וסבותא
 דאמר. ייסך מימרא דיי בינא ובינך.
 ארי נתפסי גבר מחבריה: ואלמטלע
 אדי קאר. ימלע אלה ביני ובינך. אד
 ננסתר כל אמר ען צאחבה: אסתענה
 את בנתי ואסתקח נשים עד בנתי אין
 איש עמנו ראה אלהים עד ביני ובינך:
 אם תעני ית בנתי. ואם תסב נשין על
 בנתי. לית אנש עמנא. חזי. מימרא דיי
 סהיד בינא ובינך: אן לא תעודב בנאתי.
 ולא תאכר עליהן נסאא. לים מענא
 אנסאן גריב. אנצר. אלה שאהר ביני
 ובינך: ויאמר לבן ליעקב הנה הגל הוה

והנה

חלק הדקדוק יי ארבע עשרה שנה. כ"ה בכל התיואן המאריך בבית: (יט) יצף ה' ביני ובינך. הטעם כיו"ד בכל הספרים. והוא מלעיל ואפשר דבא על דרך הורות: ב (כתר תורה)

מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום
ההוא מחנים : ואמר יעקב כד חזונו
משרי מן קדם יי דא . וקרא . שמה
דאתרא ההוא מחנים : פקאל יעקוב למא
ראהם הווא עסבר אלה . וסמא דאלך
אלמוצע דו אלעסכרין : פ פ פ

קמ"ח פים' סימן חלקי ומפטרין בהושע סי' י"א ועמי תלואים
גד"ג למנחת שבת וב' וה'

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל-עשו
אחיו ארצה שעיר שדה אדום : ושלח
יעקב אגדין קדמוהי . לות עשו אחוהי .
לארעא דשעיר לחקלי אדום : תם בעת
יעקוב ברסל בין ידיה . אלי עשו אכיה .
אלי ברד אשראה ברד אדום : ויצו אתם
דאמר פה תאמרון לאדני לעשו פה אמר
עבדך יעקב עם-לכן גרתי ואחר עדי-
עתה : ופקיד יתהון למימר . פדון תימרון .
לרבוני לעשו . פדנן אמר עבדך יעקב .
עם לכן דרית . ואחרית עד פען : ואוצאהם
קאילא . כדא קורו . לסידי לעשו . כדא
קאל עבדך יעקוב . אני סכנת ענד לבן .
ותאכרת אלי אראן : ויהי לי שור וחמור
צאן ועבד ושפחה ואשלחה להניד לאדני
למצא-חן בעיניך : והווי לי תורין וחמרון .
צאן ועבדין ואמהן . ושלחית לחואה
לרבוני . לאשפחא רחמין בעיניך : פצאר
לי בקר וחמיר . וגנם ועביד ואמא . פבעתת
לאכבר סידי . לאגר חצאא ענדך :
וישבו המלאכים אל-יעקב לאמר באנו
אל-אחיך אל-עשו וגם הלך לקראתך
וארבע מאות איש עמו : ותבו אגדיא .
לות יעקב למימר . אתינא לות אחוק לות
עשו . ואף אתי לקדמותך . וארבע מאה
גוברא עמיה : פרגע ארסל . אלי יעקוב
קאלין . צרנא אלי אכך אלי עשו . והודא
הו מאצי תלקאך . ומעה ארבע מאה
רגל : ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את-
העם אשר-אתו ואת-הצאן ואת-הבקר

והנה המצבה אשר יריתי ביני ובינך :
ואמר לבן ליעקב . הא הגורא הדין . והא
קמתא . דאקימות פינא ובינך : קאל לבן
ליעקוב . הודא ארגם והדה אנעבה . אלי
ודותהא בני ובינך : עד הגל הזה וערה
המצבה אם-אני לא-אעבר אליך את-
הגל הזה : ואם-אתה לא-תעבר אלי את-
הגל הזה ואת-המצבה הזאת לרעה :
סחיד הגורא הדין . וסחידא קמתא . אם
אנא . לא אעפר דותך ית הגורא הדין .
ואם את . לא תעבר לותי ית הגורא הדין .
ות קמתא הודא לכישו : הודא ארגם
שאהר והדה אנעבה . עלי . אן לא
אנוהמא אריך . ועליך אן לא תנוהמא
אלי לשר : אלהי אברהם ואלהי נחור
ישפטו בינינו אלהי אביהם וישבע יעקב
בפחד אביו יצחק : אלהיה דאברהם .
ואלהיה דנחור ידינו פינא . אלהיה
דאבוהון . וקיים יעקב . בדרחיל ליה אבוהי
יצחק : אהא אברהם . ואהא נחור יחכם
בינא . אהא אביהמא . וחלף יעקוב . בפוע
אביה יצחאק : ויזבח יעקב זבח בהר
ויקרא לחיו לאכל-לחם ויאכרו לחם
ויגינו בהר : ונכם יעקב נכסתא פטורא .
ויקרא לאחוהי למיכל לחמא . ואכלו לחמא
ובתו פטורא : פדבחי יעקוב דבחה פי אנבר .
ודעא באצהאבה דיאכלו טעאמא . פאכלו
טעאמא . ובאתו פי אלגבר : וישגם לבן
בפקר וינשק דבניו ולבנותיו ויברך אתהם
ויך וישב לבן למקמו : ואקדים לבן
פצפרא . ונשיק דבנותי . ודבנתיה וברוך
יתהון . ואזל . ותב לבן לאתריה : פאדלג
לבן באגדא . וקבל בניה ובנאתה ודעא
לחם . ומצא ורגע אלי מוצעה : ויעקב
חלך לדרכו ויפגעו-בו מדאבי אלהים :
ויעקב אזל לאורחיה . וערעו ביה מדאביא
דיי : ויעקוב מצא אלי טריקה . פפאנאתה
מלאכה אלה : ויאמר יעקב באשר ראם

הלק הדקדוק יט' אם אני . בקמץ האלף שלא בהפסק . אבל הוא בהעמדת מעם והוא א' מג' שבאו כן (מהריב"ש) , כ' ואם
אתה . תיבת אתה מלרע כי התלשא לא תטעים ועיין במ"ר שמונה כל תיבות אתה דמלעיל ושאר א מלרע ועיין במחברת שבריש התיגאן
שוב ראיתי למהריב"ש שחכרו כן מטעמינו ע"ש : כא) כאשר ראם מחנה אלהים זה . תרגום משרי מן קיי' דא . כי מחנה בצרי' ל' זכר הוא
לא כן מחנה בסגול' דלשון נקבה הוא דלכך מתורגם משריתא :

והנמלים לשני מחנות : ודחיל יעקב .
 להדא ועקת ליה . ופליג ית עמא דעמיה .
 וית ענא וית תורי . וגמליא לתרתין
 משרין : פכאף יעקוב . גרא וצאק בה
 אלאמר . וקסם ארקום אדי מעה . וארגנס
 וארבקר . וארגמאר עדי עסכרין : ויאמר
 אסיבוא עשו אליהמחנה האחת והכהו
 והיה המחנה הנשאר לפליטה : ואמר .
 אם ייתי עשו . למשריתא חדא וימחינה .
 ויהי . משריתא האשתאר לשזבא : קאר
 אן גא עשו אלי אחרהמא ואהלכה . צאר
 אלעסכר ארבאקי פרייתה : ויאמר יעקב
 אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יהיה
 האמר אלי שוב לארצה ולמוקדתך
 ואיטיבה עמך : ואמר יעקב . אלהיה
 דאבא אברהם . ואלהיה דאבא יצחק . יי
 דאמר לי . תוב לארעה . ולידחותך ואטיב
 עמך : קאר יעקוב . יא אאה גדי אברהם .
 ואאה אבי יצחאק . יא אלה אדי קלת לי .
 ארגע ארי בדרך . ומולרך ואחסן אריך :
 קמנתי סבל החסדים ומפל האמת אשר
 עשית את עבדך כי במקלי עברתי את
 הירדן הזה ועתה היותי לשני מחנות :
 זעירן זכותי . מכל חסדין ומכל טובון .
 דעברת עם עבדך . ארי יחדי . עברית
 ית ירדנא הרין . וכען הויתי לתרתין
 משרין : אנא אקל . מן אסתחקאק גמיע
 ארפצל ואראחסאן . אדי צנעתה מע
 עברך . לאן בעצאי עברת הדא אלארדן .
 ואראן פקד צאר לי עסכרין : ה הצידני
 נא מיד אחי מיד עשו פיירא אנכי אתו
 פן יבוא והכני אם על בנים : שזיובני
 כען . מידא דאתי מידא דעשו . ארי דחיל
 אנא מניה . דלסא ייתי וימחינני . אפא
 על בניא : אסאדך אן תכלצני . מן יד
 אחי מן יד עשו . לאני אכאפה . כלא יאתי
 ויקתל מן מעי . אלאם מע ארבנין קסאוח :
 ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתני

את יורעך כחול תים אשר לא יספר מרב :
 ואת אמרת . אוטבא אוטיב עמך . ואשוי
 ית בנה סניאין פהלא דימא . דלא יתמנון
 מסני : ואנת קלת אני אחסן אליך .
 ואציר נסרך כרמל אבחר . אדי לא יתצא
 מן כתרך : ויין שם בליצה ההוא ויקח
 מן הבא בידו מנתה לעשו אחיו : ובת
 תמן בליציא ההוא . ונסיב . מן דאיתי
 בידיה . תקרובתא לעשו אחוהי : ובאת
 תם פי תלך אליה . ואכד ממא גא בה
 מעה . הדייה לעשו אכיה : עזים מאתים
 ותישים עשרים רחלים מאתים ואילים
 עשרים : עזי מאתן . ותישיא עסרין .
 רחלי מאתן ודכרי עסרין : מאיתין ענו .
 ועשדין תים . מאיתין נענה ועשרין כבש :
 גמלים מיניקות ובניהם שלשים פרות
 ארבעים ופרים עשרה אתנת עשרים
 ועזים עשרה : גמלי מינקתא . ובניהון
 תלתין . תורתא ארבעין ותורי עסרא .
 אתני עסרין . ועלי עסרא : תלאתין
 נאקה . מרצעה מע אולארהא . ארבעין
 בקרה ועשרה תיראן . עשרין אתאן
 ועשרה גחאש : ויתן ביד עבדיו עדר עדר
 לבדו ויאמר אד עבדיו עברו לפני ורוח
 תשימו בין עדר ובין עדר : ויהב ביד
 עבדוהי . עדרא עדרא בלחורוהי . ואמר
 דעבדוהי עיברו קדמי . ורוחא תשוון .
 בין עדרא ובין עדרא : ואעטא דאדך
 עבדה . קטיעא קטיעא עלא חדאה .
 וקאר להם תקדמוני . וצירו פרנה . בין
 קטיע וקטיע : ויצו את הראשון לאמר
 כי יפגשך עשו אחי ושאלך דאמר דמי
 אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך : ופקיד
 ית קדמאה דמימר . ארי יערענדך עשו
 אחי . וישאלנדך דמימר . דמן את ודאן
 את אויל . ודמן אדין דקדמך : ואמר
 אלאוור קאירא . אדא פאגאך עשו אבי .
 וסאדך קאירא . דמן אנת ואלי אין תמצוי .

ח ל ק הד קדוק א) כי במקלי . נפל הדגש בכינוי : (מהרי"ב) ב) הצילוני נא . סי' מנצפ"ך לגאולה . וצל"ע : ג) ועירם עשרה .
 בא העין בשו"א לבדו וכן ועצור במילין (רד"ק מהרי"ב) : ד) כי יפגשך עשו אחי . אין בגימל געיא בכל התגואן והשו"א נח וזו פליג ב"א
 וב"נ ווהי סברת ב"א ז"ל . עיין במחברת : ה) למי אתה . תיבת אתה בא בפתח ומלעיל בלי הפסק ווקף אבל היא מועמדת כמעם (מהרי"ב) :

וזמן הולאי אלו מעד : ואמרת לעבדך
 ליעקב מנחה הוא שדוהה לאדני לעשו
 והנהגם הוא אחרינו : ותימר העבדך
 ליעקב . תקרבתא היא המשדחא . דרבנני
 לעשו . והא אף הוא אתי בתרנא : פקד
 לעבדך ליעקוב . הי הדייה מבעותה .
 לסיודי לעשו . והודא הו אינא וראנא :
 וינא גם את השני גם את השלישי גם
 את כלי ההלכות אחר העדרים לאמר
 בדבר הזה תדברון אל עשו במצאכם
 אתו : ופקיד אף ית הננא . אף ית
 תליתאה . אף ית כד דאולין . בתר עדריא
 למימר . כפתנא הרין תמללון עם עשו .
 כד תשכחון יתיה : ואמר אתאני אינא
 כדאך . ולתעת וסאיר אלמארין . מע
 אלקטוע קאילא . מתל הודא אדקוד תקולו
 לעשו . אדא ואפיתמוה : ואמרתם גם הנה
 עבדך יעקב אחרינו כי אמר אנפיה פניו
 במנחה ההלכת לפני ואחריו כן אראה
 פניו אולי ישא פני : ותימרין . אף . הא .
 עבדך יעקב אתי בתרנא . ארי אמר
 אניחניה לרונניה . בתקרובתא דאולא
 קדמי . ובתר כן אחזי אפוהי . מאם יפב
 אפי : וקולו אינא . הודא עבדך יעקוב
 וראנא . לאנה קאל אתרצאה אולא .
 באדהדייה אלמתקדמה בין ידי . ובעד
 דלך אנצר ארי ונהה . לעלה אן ישפעני :
 ותעבר המנחה עדי פניו והוא קן בדידה
 ההוא במחנה : ועברת תקרובתא עד
 אפוהי . והוא בת בדיקאה הוא במשריתא :
 פתקדמת אדהדייה בין ידיה . ובאת הו
 תלך ארילה פי ארעסכר : ויקם בפדידה
 הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי
 שפתיו ואת אחד עשר ידיו ויעבר את
 מעבר יפק : וקם בדיקאה הוא . ודבר ית
 תרתין נשוהי וית תרתין לחינתיה . וית
 חד עסר בנשוהי . ועבר . ית מעבר יובקא :
 פקאם פי תלך ארדידה . ואכד זונתיה
 ואמתיה . ואחד עשר אבנא לה . ועבר

בהם עבר ארלבק : ויקחם ויעברם את-
 הנחל ויעבר את אשר לו : ודברינו
 ואעברנו ית נחלא . ואעבר ית דליה :
 פאברהם . ועבר בהם אלוואד . ועבר בנמיע
 מאלה : ויתר יעקב לבדו ויאבק איש
 עמו עד עלות השחר : ואשתאר יעקב
 בלחודוהי . ואשתדל גוברא עמיה . עד
 הסליק צפרא : פבקי יעקוב זחדה .
 פצארעה רגל . ארי מטלע אדפנר : וירא
 כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף
 ירד יעקב בהאבקו עמו : וחוא . ארי לא
 יביל ליה . וקריב בפתי ירפיה . וזע פתי
 ירכא דיעקב . באשתדלותיה עמיה :
 פראא אנה לים יטיקלה דנא בחקורכה .
 פואר חק ורך יעקוב . מן מצארעתה לה :
 ויאמר שדחני כי עדה השחר ויאמר לא
 אשליחך כי אם ברכתני : ואמר שדחני .
 ארי סליק צפרא . ואמר לא אשדחונך .
 אלהין בריכתני : קאל אמלקני . אד קד
 טלע אדפנר . קאל לא אמלקך . דון אן
 תבארכני : ויאמר אריו מה שמך ויאמר
 יעקב : ואמר ליה מן שמך . ואמר יעקב :
 קאל דה מא אסמך . קאל יעקוב : ויאמר
 לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל
 כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל :
 ואמר . לא יעקב יתאמר עוד שמך . אדהין
 ישראל ארי רב את קדם יי . ועם גובריא
 וכילתא : קא . לא יסמא אסמך יעקב פקט .
 אלא אסראיר . לאנך תרווסת ענד אלה .
 וענד אנאם וטקת דאלך : וישא יעקב
 ויאמר הגידה נא שמך ויאמר קמה זה
 תשאך לשמי ויברך אתו שם : ושאי
 יעקב . ואמר חו כען שמך . ואמר . למא
 דנן את שאיל לשמי . וברוך יתיה תמן :
 פסאלה יעקוב . וקאל אכברני מא אסמך .
 קאל ומא סואלך ען אסמי . ובארכה תם :
 ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראייתי
 אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי : וקרא
 יעקב . שמא דאתרא פניאל . ארי חזיתי

חלק הדקדוקו במצאכם אתו . המ"ם בחולם והצדי בפתח להרחיב על האלף ולבאר המלה ולולי זה היה המ"ם בקמ"ץ חמף
 והצדי בשו"א :

קוֹת אַחֻזֵי : וְהוּא תִקְדְּמָהֶם . וּסְגַר עֵדֵי
 אֶל־אֲרִיץ סָבַע מֵרָאֵר . אֲדִי אֵן דָּנָא מִן
 אַכִּיָּה : וְיִרְצֵן עֲשׂוּ דְקִרְאָתוֹ וְיִתְבַּקְּהוּ וְיִפְל
 עַל־צִוְאוֹ וְיִשְׁקָהוּ וְיִבְכוּ : וְדַהֲט עֲשׂוּ
 לְקַדְמוֹתֶיהָ וְנִפְפִּיָּה . וְנִפְל עַל צִוְרִיָּה
 וְנִשְׁקָה . וּבְכוּ : פַּחֲאֲצֵר עֲשׂוּ תִלְקָאָה
 פַּעֲאֲנָקָה . וְאִנְכַב עֵדֵי עֲנָקָה פִּקְבֵּלָה .
 וּבְכִיָּא : וְיִשְׂא אֶת־עֵינָיו וְיִרְא אֶת־הַנְּשִׂיִם
 וְאֶת־הַיְלָדִים וְיֹאמֶר מִי־אֵלֶּהָ לָּךְ וְיֹאמֶר
 הַיְלָדִים אֲשֶׁר־חָנְן אֱלֹהִים אֶת־עַבְדְּךָ :
 וְזָקַף יָת עֵינֹהֵי . וְחֻזָּא יָת נְשִׂיא וְיָת בְּנֵיָא .
 וְיֹאמֶר מִן אֲדִין לָּךְ . וְיֹאמֶר . בְּנֵיָא . דְּחֵן יִי
 יָת עַבְדְּךָ : פִּרְפַּע עֵינָאָה . וְנִצֵּר אֲנִסָּא
 וְאֶל־אֹדָאֵד . קֹאֵל מִן הוֹדָאֵי מַעַךְ . קֹאֵל .
 אֶל־אֹדָאֵד אֲדִי רֻזְקָהִם אֵלֶּה לַעֲבַדְךָ :
 וְתִגְשָׁן הַשְּׁפָחוֹת הַגָּה וְיִלְדִיָּהֶן וְתִשְׁתַּחֲוֶין :
 וְקִרְיָא לְחִינְתָּא . אֲבִין וּבְנֵיהוֹן וּסְגִידָא :
 פִּתְקַדְמָא אֶל־אֲמַתִּין . וְאֹל־אֲדָהֶן וּסְגִידָא :
 וְתִגְשָׁן גַּם־לְאָה וְיִלְדֶיהָ וְיִשְׁתַּחֲוּ וְאַחַר נְגִישׁ
 יוֹסֵף וְרַחֵל וְיִשְׁתַּחֲוּ : וְקִרְיַת אֵף לָּאָה .
 וּבְנֵהָ וּסְגִידוֹ . וּבְתֵר כֵּן . קִרְיַב . יוֹסֵף
 וְרַחֵל וּסְגִידוֹ : פִּתְקַדְמַת לָאָה אִיצָּא .
 וְאֹל־אֲדָהָא וּסְגִדוֹ . וּבְעַד דֹּאֲדָךְ תִּקְדָּם .
 יוֹסֵף וְרַחֵל וּסְגִדוֹ : וְיֹאמֶר מִי לָּךְ כְּדִי־
 הַמַּחְנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגַשְׁתִּי וְיֹאמֶר לְמַצָּא־
 חֵן בְּעֵינֵי אֲדִנִּי : וְיֹאמֶר . מָא לָּךְ . כֵּן
 מִשְׁרִיתָא הָרָא דְעֵרְעִית . וְיֹאמֶר . לֹא־שִׁבְחָא
 רַחֲמִין בְּעֵינֵי רַבּוּנֵי : קֹאֵל . לְמָא לָּךְ גַּמִּיעַ
 הָרָא אֲדִי פִּאֲנִיתָה . קֹאֵל . לֹאֲגַד חֲצֵאָא עֲנַד
 סִיִּדִי : וְיֹאמֶר עֲשׂוּ יִשְׁדִּי רַב אֲחֵי יְהִי־
 לָּךְ אֲשֶׁר לָּךְ : וְיֹאמֶר עֲשׂוּ אִית לִי סְגִי .
 אַחִי . אֲצִלַּח בְּדִיקָךְ : סֹאֵר עֲשׂוּ מוֹגוֹד לִי
 אַכְתֵּר מִן דֹּאֲלָךְ . בְּקִי לָךְ יֹא אַכִּי מֵאֲלָךְ :
 וְיֹאמֶר יַעֲקֹב אֶל־נָא אִם־נָא מַצָּאתִי חֵן
 בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחַתְּ מִנְּחֹתֵי מִיָּדֵי כִּי עַד־כֵּן
 לְאִיתִי פְּנִיךָ כִּרְאָת פְּנֵי אֱלֹהִים וְתִרְצַנִּי :
 וְיֹאמֶר יַעֲקֹב . בְּכַעוּ אִם כְּעַן אֲשִׁבְחִית
 רַחֲמִין בְּעֵינֶיךָ . וְתִקְבִיל תִּקְרוּבֹתֵי מִן יָדֵי־
 אֲרִי

מִלְּאֲכָא דִּיִּי אֲפִין בְּאֲפִין . וְאֲשִׁתִּיזְבַת
 נְפִשִׁי : פִּסְמָא יַעֲקֹב . אִסְם אֲמוּצַע פְּנִיָּאֵד .
 קֹאֵל לֹאֲנִי רֹאִית מֶלֶךְ אֵלֶּה שְׁפִאָהָא .
 וְתִבְלַצַּת נַפְסִי : וְיִזְרַחֲדוּ הַשֶּׁמֶשׁ כְּאֲשֶׁר
 עֵבֵר אֶת־פְּנוּאֵל וְהוּא צִלַּע עַד־יִרְכּוּ :
 וְדָנָה לִיה שְׁמֵשׂא . כֵּד עֵבֵר יָת פְּנוּאֵל .
 וְהוּא מְטַלַּע עַל יִרְפִּיָּה : פִּאֲשֻׁרְקַת לֵה
 אֶרְשַׁמְס . כִּמָּא עֵבֵר פְּנוּאֵל . וּכְאֵן אֲרִי
 וְקַתָּה דֹּאֲךְ יִצְלַע מִן וּרְכָה : עַל־כֵּן לֹא־
 יֵאָכְלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־נִיד הַנְּשִׂאָה אֲשֶׁר
 עַד־כָּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נִגַּע בְּכַף־
 יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּנִיד הַנְּשִׂאָה : עַל כֵּן . לֹא אֲכַלְדִּין
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת גִּידָא נְשִׂיאָה . דְּעַל פְּתֵי
 יִרְכָּא . עַד יוֹמָא הַדִּין . אֲרִי קִרְיַב בְּפִתֵי
 יִרְכָּא דִיעֲקֹב . בְּגִידָא נְשִׂיאָה : לְדֹאֲדָךְ לֹא־
 יֵאָכְלוּ בְנֵי אִסְרָאֵל עֵרַק אֲנִסָּא . אֲדִי
 מַע חַק אֲלוֹרֶךְ . אֲרִי יוֹמָנָא הָרָא . לְמָא
 דָּנָא בְּחַק וּרְךְ יַעֲקֹב . בְּעֵרַק אֲנִסָּא :
 וְיִשְׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וְיִרְא : וְהִגִּה עֲשׂוּ כֹּאֵ
 וְעַמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיַּחֵץ אֶת־הַיְלָדִים
 עַד־לָאָה וְעַל־רַחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת :
 וְזָקַף יַעֲקֹב עֵינֹהֵי . וְחֻזָּא וְהָא עֲשׂוּ אֲתִי .
 וְעַמִּיָּה . אַרְבַּע מֵאָה גּוֹבְרָא . וּפְלִיג יָת
 בְּנֵיָא . עַל לָאָה וְעַל רַחֵל . וְעַל תְּרִיתִין
 לְחִינְתָּא : פִּרְפַּע יַעֲקֹב עֵינָאָה . וְנִצֵּר
 פֹּאֲדָא בְּעֲשׂוּ אֲקִבֵּל . וּמַעִה אַרְבַּע
 מֵאִיָּה רַגְל . פִּקְסָם אֶל־אֹלָאֵד . עֵדֵי לָאָה
 וְעֵדֵי רַחֵל . וְאֲאֲמַתִּין : וְיִשָּׁם אֶת־
 הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת־יְלָדֵיהֶן רֵאשֻׁנָּה וְאֶת־לָאָה
 וְיִלְדֵיהָ אַחֲרָנִים וְאֶת־רַחֵל וְאֶת־יוֹסֵף
 אַחֲרָנִים : וְשׁוּי יָת לְחִינְתָּא . וְיָת בְּנֵיהוֹן
 קְדָמוֹתָא . וְיָת לָאָה וּבְנֵהָ בְּתֵרָאִין . וְיָת
 רַחֵל וְיָת יוֹסֵף בְּתֵרָאִין : פְּצִיִר אֶל־אֲמַתִּין
 וְאֹל־אֲדָהֶן אֹוֹלָא . וְלָאָה וְאֹל־אֲדָהָא בְּעַד
 דֹּאֲךְ . וְרַחֵל וְיוֹסֵף בְּעַד דֹּאֲךְ : וְהוּא
 עֵבֵר לְפָנֵיהֶם וְיִשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שִׁבְעַת פְּעַמִּים
 עַד־נִשְׁתּוֹ עַד־אֲחִיו : וְהוּא עֵבֵר קְדָמֵיהוֹן .
 וּסְגִיד עַל אַרְעָא שִׁבְעַת זְמָנִין . עַד מְקַרְבִּיָּה

42

חלק הדקדוק. (ז) והנה עשו בא. אין כאן פסוק בכל הספרים שבדקתי גם בספרי הרפוס לא נמצא ועיקר: (ח) עד גשתו עד אחיו. הרגם אינקלוס לוח: (ט) ואחר נגש, תיבת נגש בתכיר בכל התיגון לא במארכה: (י) אשר פגשתי. הניסל בקמין כדנינו גם לא נמנה בכלל פתחין באתנה עיין במחברת ובמוסרה וכ"כ הרמ"ל דלא כדפוסים והוא מעות: (* צואריו קרי. *) נקוד על וישקתו. כא (בתר תורה)

ארי על כן חזיתנן לאפך . בחיזו . אפי
 רברביא ואתרעית לי : קאל יעקוב . לא
 יא סיירי אן וגדת חצאא ענדך . אקבל
 הדייתי מן ידי . פאני קר ראית וגהך .
 כרויא וגה אלאשראף פארין עני : קח
 נא את־ברכתי אשר הבאת לך פ־חנני
 אלהים וכי יש־ליכל ויפצרו־בו ויקח :
 קביל בען ית תקרבת־י דאתית־את לך .
 ארי רחים עלי יי וארי אית לי כולא .
 ואתקוף ביה וקביל : אקבל הדייתי אדי
 גבת לך . פאן אלה רפאני ומוגוד לי
 כתיר . פאלה עליה חתא קבלהא : ויאמר
 נסעה ונלכה ואלכה לנגדה : ואמר נטול
 וגהך . ואהך לקבך : קאל נרחו וגמצי .
 ואסיר מעך : ויאמר אליו אדני ידע כ־י
 הידדים רפים והצאן והבקר עלות עלי
 ודפקום יום אחד ומתו פ־הצאן : ויאמר
 ליה . רבוני ידע ארי נקיא רפיכין . וענא
 ותורי מינקתא עלי . אם אדחוקנן יומא
 חר . וימותון פ־ר ענא : קאל לה . סיירי
 יעדס אן אלאולאד רכץ . וארגנס ואלבקר
 מרצעאת עני . פאן כרדתהא יומא
 ואחדא . תמאות אכתרהא : יעבר־נא
 אדני לפני עבדו יי ואני אתנהלה לאפי
 לרגל המלאכה אשר לפני ודרגל הידדים
 עד אשר־אבא אל־אדני שעירה : יעבר
 בען רבוני קדם עבדיה . ואנא אדר
 בניה . לרגל עבדתא דקדמי ודרגל
 נקיא . עד דאיתי לות רבוני לשעיר :
 יתקדם סיירי קדאם עבדה . ואנא
 ד אסוקהם לוידא . בסנב אדמלך לדי בין
 ידי ומן אנל אלאולאד . אלי אן אני
 אלי סיירי ארי ארשראה : ויאמר עשו
 אציגה־נא עמך מן העם אשר אתי ויאמר
 למה זה אמצא־חן בעיני אדני : ואמר
 עשו . אשבוק בען עמך . מן עמא דעמי .
 ואמר למה דגן . אשבח רחמן בעיני
 רבוני : קאל . פאבלף מעך מן אלקום
 לדי מעי . קאל למאדא . אנד כל הדא

אלחצא ענד סיירי : וישב ביזם ההוא
 עשו לדרבו שעירה : ותב ביומא ההוא
 עשו . לאורחיה לסעיר : פרגע עשו
 פי דאלך אליום . אלי טריקה אלי
 אלשראה : ויעקב נסע סבתה ויבן
 לו בית ולמקנהו עשה סבת על־כן קרא
 שם־המקום סבות : ויעקב נטל לסבות .
 ובנא ליה ביתא . ולבעיריה עבד מטון .
 עד כן . קרא שמה דאתרא סבות :
 ויעקוב רחל אלי סבות . פכנא לה
 ביתא . וצנע למאשיתה ערישא . לדאלך
 סמי אלמוצע סבות : ם ויבא
 יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ
 כנען בבאו מפרן ארם ויחן את־פני
 העיר : ואתא יעקב שלים לקרתא
 דשכם . דבארעא דכנען . במיתוהי מפרן
 ארם . ושרא לקביל קרתא : פדכל יעקוב
 סארמא אלי קריה נאבלום . אתי פי ברה
 כנעאן . פי מגייה מן פרן ארם . ונול
 קבאלה אלקריה : ויקן את־חלקת השדה
 אשר נטה־שם אהלו מיד בני־חמור אבי
 שכם במאה קשיטה : וזבן ית אחסנת
 חקלא דפרסיה תמן למשכניה . מיד
 בני חמור אבוהי דשכם . במאה חורפן :
 פאבתאע חריקה אלציעה . לדי צרב תם
 כבאיה . מן יד בני חמור אבו שכם .
 במאיה נעגה : ויצב־שם מזבח ויקרא
 לו אל אלהי ישראל : ואקים תמן מדבח .
 ופלח עדוהי . קדם אר אלהי ישראל :
 פנצב תם מדבחה . ודעא אמאמה . באסם
 אטאיך אלאה אסראיל : ם ותצא
 דינה בת־לאה אשר ילדה ליעקב לראות
 בבנות הארץ : וגפקת דינה בת לאה .
 דיידת ליעקב . למחזי בבנת ארעא :
 תם כרגת דינה אבנה לאה . אדי ולדתהא
 ליעקוב . לתנצר בבנאת אהל ארבלד :
 וירא אתה שכם בן־חמור החזי נשיא
 הארץ ויקח אתה וישכב אתה ויענה :
 וחזא יתה . שכם פ־חמור . חזאה רבא

חלק הדק דוק . (יא) אדני ידע כי הילדים רבים . היכת ידע בפשטא אחת והיא מלרע : (יב) ואני אתנהלה לאפי . האלף מועמד
 כנעיא והנו"ן בקמץ וכ"ה בקצת דפוסים

דָּאָרְעָא . וְדַבֵּר יְתֵהּ . וְשָׁכִיב יְתֵהּ וְעֵנִיָּה :
 פְּרָאָהָא שְׁכָם אֲבִן חַמּוֹר . אֲלֵחוּי יִשְׂרָוּף
 אֲלֵבֶלֶד . פֹּאֲכֵדְהָא . וְצֹאנְעָהָא וְאֲתֹאֲהָא :
 וְהִדְבֵּק נִפְשׁוֹ בְּדִינָה בְּתִי־יַעֲקֹב וַיֹּאֲהֵב
 אֶת־הַנְּעֵר וַיְדַבֵּר עִלְיָא לֵב הַנְּעֵר :
 וְאֲתֹרְעִיָּאת נִפְשִׁיָּהּ . בְּדִינָה בֵּת יַעֲקֹב .
 וְרַחִים יֵת עֲוִלִּימְתָא . וּמְלִי עַל דְּבֵה
 דְּעֲוִלִּימְתָא : פִּתְעֻלְקַת נִפְסָה בְּהָא .
 וְאֲחֵבְהָא וְדֹאֲרָהָא : וַיֹּאמֶר שְׁכָם אֶל־
 חַמּוֹר אָבִיו לֵאמֹר יִקְהִלִּי אֶת־הַיְלִדָּה
 הַזֹּאת לְאִשָּׁה : וַיֹּאמֶר שְׁכָם . לְחַמּוֹר אָבִיו
 לְמִימֵר . סֵב לִי יֵת עֲוִלִּימְתָא הִדָּא לְאִתּוּ :
 פִּקְאֵל שְׁכָם לְחַמּוֹר אָבִיהָ קֹאֲלֵא . כִּד לִי
 הִדָּה אֲדִנְאָרִיָּה זֹוגָה : וַיַּעֲקֹב שָׁמַע פִּי
 טַמְאָא אֶת־דִּינָה בְּתוֹ וּבְנִיּוֹ הָיוּ אֶת־מְקַנְהוּ
 בְּשֻׁדָּה וְהַחֲרִישׁ יַעֲקֹב עַד־בָּאָם : וַיַּעֲקֹב
 שָׁמַע . אֲרִי סָאִיב יֵת דִּינָה בְּרֵיתָהּ . וּבְנֵיהּ .
 הָיוּ עִם גִּיתוֹהִי בְּחֻקָּא . וּשְׂתִיק יַעֲקֹב עַד
 מִיתִיהוֹן : וּסְמַע יַעֲקֹב . אֲנָה קֵד נָגַם
 דִּינָה אֲבִנְתָהּ . וּבֵאן בְּנִיָּה מֵעַ מֵאֲשִׁיתָה
 פִּי אֲצַחְרָא . פֹּאֲמַסְךְ אֲרִי מְגִיִּיהֶם : וַיֵּצֵא
 חַמּוֹר אָבִי־שְׁכָם אֶל־יַעֲקֹב לְדַבֵּר אִתּוּ :
 וּנְפִק . חַמּוֹר אָבִיוֹהִי דְשְׁכָם לֹות יַעֲקֹב .
 לְמִדְּלֹא עֵמִוּיָּה : תָּם כְּרַג . חַמּוֹר אָבִיו שְׁכָם
 אֲרִי יַעֲקֹב . לִיכְלֵמָה בְּדֹאֲדָךְ : וּבְנֵי יַעֲקֹב
 בָּאוּ מִן־הַשְּׂדֵדָה כְּשִׁמְעֵם וַיִּתְעַצְבוּ הָאֲנָשִׁים
 וַיַּחַר דְּהֶם מְאֹד בִּי נִבְלָה עֵשֶׂה בִּישְׂרָאֵל
 לְשֹׁכֵב אֶת־בֵּית יַעֲקֹב יִי וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה :
 וּבְנֵי יַעֲקֹב . עֲאֵלוּ מִן חֻקָּא בְּדִ שְׁמַעֵו .
 וְאֲתַנְּסִיסוּ גּוֹבְרִיא . וְתִקְוֵף דְּהוֹן לְחֻדָּא .
 אֲרִי קִלְנָא עֵבֶד בִּישְׂרָאֵל . לְמִשְׁכַּב יֵת
 בֵּת יַעֲקֹב . וְכֵן לֹא כֶּשֶׁר דִּיתְעֵבִיד : וּבְנֵי
 יַעֲקֹב . גֵּאוּ מִן אֲצַחְרָא כְּמֹא סְמַעֵו .
 פֹּאֲנָתֶם אֲלֻקֹּם . וְאֲשִׁתְּר עֲלֵיהֶם גֵּדָא .
 לְמֹא צִנַּע כְּסֹאסָה פִי אֲרִי אֲסֻרָאִיד . אֲרִי
 צִאֲנַע אֲבִנָּה יַעֲקֹב . וּכְדֹאֲךְ לֹא יִצְנַע :
 וַיְדַבֵּר חַמּוֹר אִתּוּם לֵאמֹר שְׁכָם בְּנֵי חֻשְׁקָה
 נִפְשׁוֹ בְּבִתְכֶם תִּנּוּ נָא אִתְּהָ לֹו דְּאִשָּׁה :

וּמְדִיד חַמּוֹר עִמְהוֹן לְמִימֵר . שְׁכָם בְּרִי .
 אֲתֹרְעִיָּאת נִפְשִׁיָּהּ בְּכִרְתְּכוֹן . הִבּוּ כְעֵן
 יְתֵהּ . לִיָּה לֹא־נֹו : פְּכִלְמָהֶם חַמּוֹר קֹאֲלֵא .
 אֵין שְׁכָם אֲבִנִי . קֵד שְׁלַפְתָּ נִפְסָה
 בְּאֲבִנְתְּכֶם . פֹּאֲעֻמּוּהָא לֵה זֹוגָה : וְהִתְחַתְּנוּ
 אִתְּנוּ בְּנִתְיֶכֶם תִּתְנוּ לְנוּ וְאֶת־בְּנֵיתֵינוּ
 תִּקְחוּ לְכֶם : וְאֶתְחַתְּנוּ בְּנָא . בְּנִתְכוֹן
 תִּתְנוּ לְנָא . וַיֵּת בְּנִתְנָא תִּסְבוּן לְכוֹן :
 וְצֹאנְהֶרֹנָא . אֲעֻמּוּנָא בְּנִאתְכֶם . וְכִדוּ
 בְּנִאתְנָא : וְאִתְּנוּ תִּשְׁבוּ וְהָאֲרִץ תִּהְיֶה
 לְפָנֵיכֶם שְׁבוּ וּסְחָרוּהָ וְהָאֲחֻזוּ בָּהּ : וְעֻמְנָא
 תִּתְבוּן . וְאֲרַעָא תִּהְיִי קְדָמִיכוֹן . תִּיבּוּ
 וְעֵבִידוּ בָּהּ סְחָרְתָא . וְאֲחֻסִּינוּ בָּהּ : וְקִימוּ
 מַעֲנָא . הוּדָא אֲלֵבֶלֶד בֵּין יְדֵיכֶם . אֲנִלְסוּ
 וְאֲתַגְרוּ פִּיָּה . וְחֻזוּהָ : וַיֹּאמֶר שְׁכָם אֶל־
 אָבִיהָ וְאֶל־אָחִיהָ אֲמַצְאִיחֹן בְּעֵינֵיכֶם
 וְאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֲתֵן : וַיֹּאמֶר שְׁכָם
 לְאָבוּהָ וּלְאָחָהָ . אֲשַׁבַּח רַחֲמִין
 בְּעֵינֵיכוֹן . וְדִיתִמְרוּן לִי אִתִּין : פִּקְאֵל שְׁכָם
 לְאָבִיהָ וְאֲכֹותָהָ . אֲנִר חֲצֹאָא עֲנִדְכֶם .
 וּמֹא תִקְלוּ לִי אֲעֻמִּיכֶם : הִרְבּוּ עֲלֵי מְאֹד
 מְחַר וּמִתֵּן וְאִתְּנָה פֹאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי
 וְתִנּוּ לִי אֶת־הַנְּעֵר דְּאִשָּׁה : אֲסִנּוּ עֲלֵי
 לְחֻדָּא מוֹתְרִין וּמִתְנֵן . וְאִתִּין . כְּמֹא
 דִּיתִמְרוּן לִי . וְחֵבּוּ לִי יֵת עֲוִלִּימְתָא לְאִתּוּ :
 כִּתְרוּ עֲלֵי גֵדָא מִן אֲלִמְחַר וְאֲרַעֲטָא .
 וְאֲעֻמִּיכֶם כְּמֹא תִקְלוּ לִי . וְאֲעֻמּוּנֵי הִדָּה
 אֲדִנְאָרִיָּה זֹוגָה : וַיַּעֲנֵנוּ בְּנֵי־יַעֲקֹב אֶת־שְׁכָם
 וְאֶת־חַמּוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה וַיְדַבְּרוּ אֲשֶׁר
 טַמְאָא אֶת דִּינָה אֲחֵתָם : וְאִתִּיבּוּ בְּנֵי־יַעֲקֹב .
 יֵת שְׁכָם וַיֵּת חַמּוֹר אָבִיוֹהִי . בְּחֻקָּא
 וּמְדִידוּ . דְּסָאִיב . יֵת דִּינָה אֲחֵתְהוֹן :
 פֹּאֲנֵאֲבוּהֶמָא בְּנֵי יַעֲקֹב . בְּמִכְר וּקֹאֲלוּ .
 כְּמֹא נָגַם דִּינָה אֲכֵתָהֶם : וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם
 לֹא נוֹכַל לַעֲשׂוֹת הַדְּבָר הַזֶּה לְתֵת אֶת־
 אֲחֵתְנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־לָנוּ עֲרֻדָּה כִּי־חֲרַפָּה
 הוּא לָנוּ : וַיֹּאמְרוּ לְהוֹן . לֹא נְפוּל לְמַעֲבַד
 פְּתֻגְמָא הָדִין . לְמִתֵּן יֵת אֲחֵתְנָא . לְגִבְרָ

43

חלק הדקדוק . יג) וידבר על לב הנערה , תרגום שלנו ומלי על לבה ולא ומליל , דקשיא ליה לאונקלוס תיבת וידבר שהוא לשון קשה וזה היפך המכיוון שלפייסה היה צריך לכן תרגם אחר כוונת הענין ומלי לומר שמילא על לבה בשלמות דבר פיוס וריצויו , וכן מפרש דברו על לב ירושלם דמתרגמינן מלו תנחומין ולא סתרגמינן מלילו ורו"ק : יד) קח לי את הילדה הזאת לאשה , הדלת של תיבת הילדה ברגש בכל התגאן : טז) וכן לא יעשה ת"א דיתעביר :

ואת פנתינו נתן להם : גובריא האלין
שלם אנון עמנא. ויתבון בארעא ויעבדון
בה סחורתא. וארעא. הא פתיות ידון
קדמיהון. ית פנתהון נסב לנא דנשין.
וית בנתנא נתין להון : הולאי אלקום
מסאלמין הם לנא. אן יגסו פי אלכרד
וויתגרו פיה. והודאה ואסע אלאמכאן
בין אידיהם. אנתזווג בנאתהם. ונעטיהם
בנאתנא : אך פזאת יאתו לנו האנשים
לשבת אתנו להיות לעם אחד בהמוד
לנו כל זכר כאשר הם נמלים : פרם ברא.
יטפסון לנא גובריא למתב עמנא. למהוי
לעפא חד. במגור לנא כל דכורא. כמא
האנון גורין : לכן בכלה. יטאבקונא
אלקום אן יקימו מענא. ונציר אמה
ואחרה. באן יכתתן מנא כל דכר. כמא
הם מכתתנין : מקנהם וקנינם וכל בהמתם
הלא לנו הם אך נאותה להם וישבו
אתנו : גיתיהון וקניניהון וכל בעירהון.
הלא דילנא אנון. פרם נטפס להון.
ויתבון עמנא : מואשיהם ואתאתהם
וסאיר בהאימהם. אנמא הו לנא. ערא
אן נטאבקהם עלי דאלך. ויקימו מענא :
וישמעו אל חמור ואל שכם בנו כל יצאי
שער עירו ויפלדו כל זכר כל יצאי שער
עירו : וקבילו מן חמור ומן שכם בריה.
כל נפקי תרע קרתיה. וגזרו כל דכורא.
כל נפקי תרע קרתיה : פקבלו מן חמור
ומן שכם אבנה. כל מן כרג מן באב
קרתיה. ואכתתן מנהם כל דכר : ויהי
ביום השלישי בהיותם כאבים ויקחו שני
בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש
חרבו ויבאו עליה עיר בטח ויהרגו כל
זכר : והיה ביום תליתאה כד תקיפו
עליהון ביביהון. ונסיבו תרין בני יעקב.
שמעון ולוי. אחי דינה גבר תרביה. ועאו
עד קרתא דיתבא דרוחצן. וקטלו כל
דכורא : ולמא כאן פי אריום אתאת והם
וגעון. אכר שמעון ולוי. אכוי דינה כל

דליה ערלא. ארי חסדא היא לנא : קאלו
להמא. לא נטיק אן נצנע הדא אלאמר.
אן נעטי אכתנא. לרגל לה קלפה. לאנה
עאר עדינא : אך פזאת נאות לכם אם
תהיו כמנו להפול לכם כל זכר : פרם
ברא נטפס לכוון. אם תהון בותנא. למגור
לכוון כל דכורא : לכן בכלה נטאבקהם.
אן תצירו מתלנא. ואכתתן מנכם כל
דכר : ונתנו את פנתינו לכם ואת
פנתיכם נקח לנו וישבנו אתכם והיינו
לעם אחד : ונתין ית בנתנא לכוון. וית
בנתכוון נסב לנא ונתיב עמכו. ונהי לעפא
חד : ואעטינאכם בנאתנא. ותזווגנא
בנאתכם. ואקמנא מעכם. וצרנא אמה
ואחרה : ואם לא תשמעו אלינו
דמפול ולקחנו את פנתנו והקחנו :
ואם לא תקבלון. מננא למגור. ונדבר
ית ברתנא וניזיל : ואן רם תקבלו מנא
אן תכתתנו. אכדנא אבנתנא ומצינא :
ויטבו דבריהם בעיני חמור ובעיני שכם
בן חמור : ושפרו פתגמיהון בעיני חמור.
ובעיני שכם בר חמור : פחסן כלאמהם
ענד חמור. וענד שכם אבנה : ודא אחר
הנער לעשות הדבר כי חפץ בבת
יעקב והוא נכבד מפל בית אביו :
ולא אחר עולימא למעבר פתגמא.
ארי אתרעי בבת יעקב. והוא יקור. מפל
בית אבנה : ורם יזכר ארגלאם אן יצנע
דארך אלאמר. לאנה מריד אבנה
יעקוב. והו אכרם. מן גמיע בית אביה :
ויבא חמור ושכם בנו אל שער עירם
וידברו אל אנשי עירם לאמר : ואתא
חמור. ושכם בריה דתרע קרתהון.
ומדידו. עם אנשי קרתהון דמימר : פלמא
דכל חמור. ושכם אבנה ארי באב
קרתיהם. כאטבו אהדהא קאילין :
האנשים האלה שלמים הם אתנו וישבו
בארץ ויסחרו אתה והארץ תנה רחבת
ידים לפניהם את בנתם נקח לנו לנשים

חלק הדקדוק. טו) אך בואה נאות לכם. תרגום נישפס. תרגום אם יפתוך חמאים אל חכא לא תמפס. (הערוך) :
(ז) וייטבו דבריהם. העמדת הו"ד הנוספת כנעיא להורות על הו"ד פא הפעל נחה. [מהרי"ב] :

ויאמר אלהים אל יעקב קום עליה בית
 אל ושכני שם ועשה שם מזבח יי לאל
 הנראה אליך בדרך מִפְּנֵי עֵשָׂו אַחִיךָ׃
 ואמר יי ליעקב קום סק לבית אר
 ותיב תִּפְּזֵן וְעֲבִיד תִּפְּזֵן מִדְּבַח לאל
 דאתגלי לך במערקד מן קדם עֵשָׂו
 אַחִיךָ׃ תם קאר אלה ליעקוב קום
 אצעד אלי בית אל וקם תם ואצנע
 תם מדבחה לאטאיק אדמתגלי
 לך פי הרובך מן בין ידי עֵשָׂו
 אַכִּיךָ׃ ויאמר יעקב אר ביתו ואל
 כל אשר עמו הסרו את אלתי
 הנבר אשר בתככם והטהרו והחליפו
 שמלתיכם ואמר יעקב לאנש ביתיה
 ולכל דעמיה אעדו ית טעות עממיה
 דביניכון ואדכו ושנו כסותכון תם קא
 יעקוב לאה וסאיר מן מעה אנזעו
 מעבודאת אלגרבא לדי פי מא בינכם
 ותטהרו וברלו תיאבכם ונקומה ונעדה
 בית אר ואעשה שם מזבח לאל הענה
 אתי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר
 הלכתי ונקום ונסק לבית אר ואעביד
 תִּפְּזֵן מִדְּבַח לאל דקביל צלותי ביום
 דעקתי והוה מימריה בסעדי באורחא
 דאזלית ונקום ונצעד אלי בית אר
 ואצנע תם מדבחה לאטאיק אלמני בני
 פי יום שדתי וכאן מעי פי אטריק לדי
 סלכתה ויתנו אלי יעקב את כל אלתי
 הנבר אשר בידם ואת הנזמים אשר
 באזניהם וישמן אתם יעקב תחת האלה
 אשר עם שכם ויהבו ליעקב ית כל
 טעות עממיה דבידיהון וית קדשיא
 דבאודניהון וטמר יתהון יעקב תחות
 בוטמא דעם שכם פרפעו אלי יעקוב
 גמיע מעבודאת אלגרבא לדי כאנת
 מעהם ואלא שנאף לדי פי אדאנהם
 פרפנהא יעקוב תחת אלבטמה אתי
 בחצרה נאבלום ויסעו ויהי חפת
 אלהים עדי הערים אשר סביבותיהם ולא
 רדפו אחרי בני יעקב ונטלו והות

רגל סיפה ודכלו עליהמא והם מטמאנון
 וקתלו כל דכר ואת המור ואת שכם
 בנו הרגו לפי חרב ויקחו את דינה מבית
 שכם ויצאו וית המור וית שכם פריה
 קטלו לפתגם דחרב ודברו ית דינה
 מבית שכם ונפקו וחמור ושכם אבנה
 קתולהמא בחד אסיף ואכרו דינה מן
 בית שכם וכרגו בני יעקב באו על
 החללים ויבזו העיר אשר טמאו אחתם
 בני יעקב עאלו לחצא קטליא ויבזו
 קרתא דסאיבו אחתהון בני יעקוב
 דכלו עלי אצרעא וגנמו מא פי אלקריה
 כמא גנמו אכתהם את צאנם ואת
 בקרם ואת חמריהם ואת אשר בעיר
 ואת אשר בשדה לקחו ית ענהון וית
 תזריהון וית חמריהון וית דבקרתא
 וית דבחקלא בזו וגנמהם ובקרהם
 וחמירהם ומא פי אלקריה ומא פי
 אציאע אכרו ואת כל חילם ואת כל
 טפם ואת נשיהם שבו ויבזו ואת כל
 אשר בבית וית כל נכסיהון וית כל
 טפלהון וית נשיהון שבו ויבזו וית כל
 דבביתא וגמיע אתאתהם ואטפאדהם
 ונסאהם סבוהא וגנמוהא וסאיר מא פי
 אלמנאזר ויאמר יעקב אל שמעון ואל
 לוי עברתם אתי להבאי שני בישב הארץ
 בפנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו
 עלי והפוני ונשמדתי אני וביתי ואמר
 יעקב לשמעון וללוי עברתון יתי למתן
 דבבו בינא ובין יתיב ארעא בכנענאה
 ובפרזאה ואנא עם דמנין ויתכנשין
 עלי וימחיני ואשתיצי אנא ואנש ביתי
 סקאר יעקוב לשמעון ודוי קד
 פצחתמוני ואפסדתמא חאלי מע אהל
 ארבלד ארכנעאניין וארפרזיין ואנא
 דהטרו אחצא פיגהמעון עדי ויקתלוני
 פאנפד אנא וארי ויאמרו הכזנה יעשה
 את אחותנו ואמרו הכנפקת ברא
 יתעבד לאחתנא קאלו אכזאניה יצנע
 באכתנא׃

פ

החלא מן יי. על עממיא דבקרני
 סחרניהון. ודא רדפו. פתר בני יעקב:
 ולמא רחלו. וכאן דער אלה. עלי אהל
 אלקרא לדי חואליהם. ולם יכלבו בני
 יעקוב: ויבא יעקב ליוזה אשר בארץ
 כנען הוא בית אל הוא וכל העם אשר
 עמו: ואתא יעקב לדון. דבארעא דכנען.
 היא בית אל. הוא וכל עמא דעמיה:
 התא גא יעקוב אלי לוז. אדי פי ברד
 כנעאן. הי בית אל. הו וגמיע אלקום
 אדי מעה: ויבן שם מזבח ויקרא למקום
 אל בית אל כי שם נגלו אלו האלהים
 בברחו מפני אחיו: ובנא תמן מדבחה.
 וקרא לאתרא. אל בית אל. ארי תמן.
 אתגלי ליה יי. במערקיה מן קדם אחיה:
 פבנא תם מדבחה. ודעא פי ארמוצע.
 אל בית אל. לאן תם תגלא לה אלה.
 פי הרובה מן בין ידי אכיה: ותמת דברה
 מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אל
 תחת הארון ויקרא שמו ארון בכות:
 ומיתת דבורה מינקתה דרבקה.
 ואתקברת. מלרע לבית אל בשיפולי
 מישרא. וקרא שמה מישר בכיתא:
 פמאתת דבורה דאיה רבקה. ודפנת.
 אספר מן בית אל דון אדמרג. פסמאה
 מרג ארבכא: פ

ה

וירא אלהים אלי יעקב עוד בבאו מפרן
 ארם ויברך אתו: ואתגלי יי ליעקב עוד.
 במותוהי מפרן ארם. ובריק יתיה: תם
 תגלא אלה ליעקוב איצא. פי מגייה מן
 פרן ארם. פבארך עדיה: ויאמר לו
 אלהים שמך יעקב לא יקרא שמך עוד
 יעקב כי אסישראל יהיה שמך ויקרא
 את שמו ישראל: ואמר ליה יי שמך
 יעקב. לא יתקרי שמך עוד יעקב.
 אלהין ישראל יהי שמך. וקרא ית שמה
 ישראל: וקאל לה אלה אסמך יעקוב.
 לא יסמא אסמך אבדא יעקוב פקט. אלא
 אסראיל. וסמאה איצא אסראיל: ויאמר

י

לו אלהים אני אל שדי פרה ורבה גוי
 וקהל גוים יהיה ממך ומלכים מחלצין
 יצאו: ואמר ליה יי. אגא אל שדי פוש
 וסגני. עם. וכנשת שבטין יהון מנג. ומלכין
 דשטין בעממיא מנג יפקון: תם קאל
 לה אלה. אגא אטאיק ארכאפי אנם
 ואבתר. אמה בעד גוק אמם יכון מנג.
 ומרוך מן צלבך יכרגון: ואת הארץ אשר
 נתתי לאברהם וליצחק דך אתננה
 וליזרעך אחריך אתן את הארץ: וית
 ארעא. דיהבית. לאברהם וליצחק דך
 אתננה. ודבנג בתוך אתין ית ארעא:
 ואלבדד. אדי אעטיתה לאבראהים
 ויצחאק אעטיה לך. ולנסרך מן בערך:
 ויעל מעליו אלהים במקום אשר דבר
 אתו: ואסתלק מעלוהי וקרא דיי. באתרא
 דמליל עמיה: תם ארתפע ענה טר אלה.
 פי אלמוצע אדי כאטבה: ויצב יעקב
 מצבה במקום אשר דבר אתו מצבת
 אבן ויפך עליה נסך ויצק עדיה שמן:
 ואקים יעקב קמתא. באתרא. דמליל
 עמיה קמת אבנא. ונסיף עדה נסבין.
 ואריק עדה משחא: פנצב יעקוב דכה.
 פי ארמוצע אדי כאטבה דכה מן חנארה.
 ורש עדיהא מזאגא. וצב עליהא דהנא:
 ויקרא יעקב את שם המקום אשר דבר
 אתו שם אלהים בית אל: וקרא יעקב
 ית שמה דאתרא. דמליל עמיה תמן.
 יי בית אל: וסמא יעקוב אסם ארמוצע.
 אדי כאטבה תם אלה בית אל: ויסעו
 מבית אל ויהי עוד בברת הארץ לבוא
 אפרתה ותגד רחל ותקש בדרתה:
 ונטלו מבית אל. והנה עוד כרוב ארעא
 דמועל לאפרת. וילידת רחל וקשיאת
 במידרה: תם רחלו מן בית אל. וקר
 בקי מיר מן אלמסאפה אלי דכור
 אפרת. פודרת רחל וצעב ולאדהא:
 ויהי בהקשתה בלדתה ותאמר לה כא
 המידרת אלתיראי כייגסוזה דך בן:

חלק הדקדוק (ט) כי שם נגלו אליו האלהים תרגום שלנו אתגלי ליה ה' והוא הנכון כי כן כתוב והנה ה' נצב עליו ול"ג מלאכיא דיי: (כ) אשר דבר אתו שם אלהים בית אל. תרגום בית אל: (כא) ותאמר לה המילדת אל תיראי. אין כה"א געיא בכל התנאן. ואם כן השו"א שבמ"ם נח. ועיין בפ' שמות ודוק וכ"כ מהריב"ש וז"ל השוא נח לדעת בן אשר:

בְּנֵי רַחֵל. יוֹסֵף וּבְנֵימִין: בְּנֵי רַחֵל. יוֹסֵף
 וּבְנֵימִין: וּבְנֵי בְלֵהָה שִׁפְחַת רַחֵל הָיוּ
 וּנְפֹתָי: וּבְנֵי בְלֵהָה אִמְתָּה הָרַחֵל. הָיוּ
 וּנְפֹתָי: וּבְנֵי בְלֵהָה אִמְהָ רַחֵל. הָיוּ
 וּנְפֹתָי: וּבְנֵי זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאמֹה גֵר וְאִשְׁרָאֵל
 אֱלֹהֵי בְנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יָלְדוּ בְּפָדֵן אֲרָם:
 וּבְנֵי זִלְפָּה. אִמְתָּה לֵאמֹה גֵר וְאִשְׁרָאֵל. הָיוּ
 בְּנֵי יַעֲקֹב. דֹּאֲתִילִידוֹ לֵיהּ בְּפָדֵן אֲרָם:
 וּבְנֵי זִלְפָּה. אִמְהָ לֵאמֹה גֵר וְאִשְׁרָאֵל. הוֹלְאֵי
 בְנֵי יַעֲקֹב. אֲדִי וְלָדוֹ לֵהּ פִּי פָדֵן אֲרָם:
 וַיָּבֵא יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אָבִיו מִמְרֵא קְרִית
 הָאֲרָבֶעַ הוּא חֶבְרוֹן אֲשֶׁר-גֵּר-שָׁם אַבְרָהָם
 וַיִּצְחָק: וְאֵתָא יַעֲקֹב דְּוֹת יִצְחָק אָבִיו.
 לְמִמְרֵא קְרִית אֲרָבֶעַ. הוּא חֶבְרוֹן. דְּדֵר
 תַּמָּן אַבְרָהָם וַיִּצְחָק: תָּם גַּא יַעֲקֹב אֲלֵי
 יִצְחָאק אָבִיהּ. אֲלֵי מִמְרֵא קְרִיהּ אֲרָבֶעַ.
 הוּא חֶבְרָא. אֲדִי סִכֵּן תָּם אַנְרָאֵהֶם
 וַיִּצְחָאק: וַיְהִי יָמֵי יִצְחָק מֵאֵת שְׁנַיָּה
 וּשְׁמֹנִים שָׁנָה: וַהֲוֹ יָמָי יִצְחָק. מֵאֵה
 וַתִּמְנַן שְׁנַיִן: וּכְאֵן עֲמַר יִצְחָאק. מֵאֵה
 וַתִּמְאֲנִין סֵנָה: וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיִּאֲסָף
 אֶדְ-עֲמִיּוֹן זָקֵן וּשְׁבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ
 עֲשׂוֹ וַיַּעֲקֹב בְּנָיו: וְאֵתִנְגִיד יִצְחָק וּמִית
 וְאֵתִבְנִישׁ דְּעֲמִיָּה. סִיב וּסְבַע יָמִין.
 וַקְבְּרוּ יִתְיָה. עֲשׂוֹ וַיַּעֲקֹב בְּנוֹתָי: פִּתּוּפֵא
 יִצְחָאק וּמֵאֵת וְאֲנַצֵּם אֲדִי קוּמָה. שִׁיכָא
 קֵד שְׁבַע מִן אֲלַעֲמַר. וּדְפִנוּה עֲשׂוֹ וַיַּעֲקֹב
 אַבְנָאֵה:

פ

וְאֵלֶּה הַתְּלֻדוֹת עֲשׂוֹ הוּא אָדוּם: וְאֵלֶּיךָ ז'
 הַתְּלֻדוֹת עֲשׂוֹ הוּא אָדוּם: וְהוּא שֵׁרָח
 תִּיאֲלִיד עֲשׂוֹ הוּא אָדוּם: עֲשׂוֹ לָקַח אֶת-
 נְשָׂיו מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת-עֵדָה בֵּת-אֵילֹון
 הַחֲתִי וְאֶת-אֶהֱלִיבָמָה בֵּת-עֵנָה בֵּת-
 צִבְעוֹן הַחֲתִי: עֲשׂוֹ. נָסִיב יֵת נְשׂוֹתֵי מִבְּנוֹת
 כְּנָעַן. יֵת עֵדָה. בֵּת אֵילֹון חֲתָאֵה. וַיֵּת
 אֶהֱלִיבָמָה בֵּת עֵנָה. בֵּת צִבְעוֹן חֲתָאֵה:
 וְדֹאֲדֵךְ אֵן עֲשׂוֹ תַזְוֹנֵג נִסְאִיהּ מִן בְּנֵי
 כְּנַעַן. עֵדָה אַבְנָה אֵילֹון אֲרַחֲתִי.
 וְאֶהֱלִיבָמָה אַבְנָה עֵנָה. אַבְנָה צִבְעוֹן
 אֲלַחֲוִי: וְאֶת-בְּשִׁמַּת בֵּת-יִשְׁמַעֲאֵל אֲחֹת

וְהוּא בְּקִשְׁוֹתָהּ בְּמִילְדָה. וְאֵמְרַת דָּה
 הִיִּתָא לָא תִרְחֵלִין. אֲרִי אָף הִיִּן לִיךְ בְּרֵ:
 פִּלְמָא צַעֲב וְלֵאדְהָא. קֵאֵת לֵהּ
 אֲלִקְאֲבֵדָה לָא תִכְאֲפִין. פִּאֵן הוּא לִךְ
 אָבִן: וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ בִּי מֵתָה וְתִקְרָא
 שְׁמוֹ בְּנֵי-אֲוִי וְאָבִיו קְרָא לֹו בְּנֵימִין: וְהוּא.
 בְּמִפְק נַפְשָׁהּ אֲרִי מִיִּתָא. וְקִרַת שְׁמִיָּה
 בְּרֵ הִיִּי. וְאָבִוִּי קְרָא לֵיהּ בְּנֵימִין: וְלִמָּא
 כְּאֵן עֲנַד כְּרוּג נַפְסָהּ וְהִי מֵאִתָּה.
 אִסְמַתָּה וְ תִרְחִי. וְאָבִיהּ סִמְאָה בְּנֵימִין:
 וְתִמַּת רַחֵל וְתִקְבַּל בְּדֵרֵךְ אִפְרָתָה הוּא
 בֵּית דָּחֵם: וּמִיִּתָּת רַחֵל. וְאֵתִקְבַּרַת
 בְּאֹרְחָה אִפְרָתָה. הוּא בֵּית דָּחֵם: וּמֵאִתָּת
 רַחֵל. וְדִפְנַת פִּי טְרִיק אִפְרָתָה. הִי בֵּית
 דָּחֵם: וַיִּצַּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה עַל-קְבֻרָתָהּ
 הוּא מַצֵּבַת קְבֻרַת רַחֵל עַד-הַיּוֹם: וְאֵקִים
 יַעֲקֹב. קְמַתָא עַל קְבֻרָתָהּ. הוּא. קְמַת
 קְבֻרָתָא הָרַחֵל עַד יוֹמָא דִּין: פִּנְצַב
 יַעֲקֹב דִּכָּה עֲלָא קְבֻרָהּ. הִי תִסְמָא
 נַצְבָּה רַחֵל אֲלֵי אֲרִיוֹם: וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וַיֵּט
 אֶהֱלָה מֵהָלָאֵה לְמַגְדַּל-עֵדֶר: וַנְּטַל יִשְׂרָאֵל.
 וּפְרִסִיָּה לְמִשְׁכְּנֵיהּ. מֵהָלָאֵה לְמַגְדַּלָא
 דְּעֵדֶר: תָּם רַחֵל אִסְרָאִיל. וּמֵד כְּבֵאִיָּה.
 מִן הַנָּאךְ אֲלֵי מַגְדַּל עֵדֶר: וַיְהִי בְּשִׁכְן
 יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַחֹוּא וַיִּלְךְ רֹאשׁוֹן וַיִּשְׁכַּב
 אֶת-בְּלֵהָה פִּילְגֵשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל

פסקא באמצע פסיק

וַיְהִי בְּנֵי-יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר: וְהוּא. כֵּד
 שְׂרָא יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַחֹוּא. וְאֹזֵל רֹאשׁוֹן.
 וּשְׁכִיב יֵת בְּלֵהָה לְחִינְתָא דְּאָבִוִּי. וּשְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל. וַהֲוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב תְּרֵי עָסַר: פִּלְמָא
 סִכֵּן אִסְרָאִיל תִּלְךְ אֲלִבְדָּה. מַצָּא רֹאשׁוֹן.
 פִּצְאֲנַע בְּלֵהָה אִמְהָ אָבִיהּ. פִּעֲלָם בְּדֹאֲדֵךְ
 אִסְרָאִיל. פִּצְאֲרוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּבְנֵימִין
 אֲתֵנִי עֲשָׂר: בְּנֵי לֵאמֹה בְּכֹור יַעֲקֹב רֹאשׁוֹן
 וּשְׁמַעוֹן וְדָוִי וַיְהוּדָה וַיִּשְׁשֹׁכֵר וְזָבֻלוֹן: בְּנֵי
 לֵאמֹה. בּוּכְרִיָּה דְּיַעֲקֹב רֹאשׁוֹן. וּשְׁמַעוֹן
 וְדָוִי וַיְהוּדָה. וַיִּשְׁשֹׁכֵר וְזָבֻלוֹן: בְּנֵי לֵאמֹה.
 בְּכֹר יַעֲקֹב רֹאשׁוֹן. וּשְׁמַעוֹן וְדָוִי וַיְהוּדָה.
 וַיִּשְׁשֹׁכֵר וְזָבֻלוֹן: בְּנֵי רַחֵל יוֹסֵף וּבְנֵימִין:

תיאריך עשו אבו אלאחמריין. פי גבר
 סעיר: אלה שמות בני עשו אליפו בן
 עדה אשת עשו רעואל בן בשמת אשת
 עשו: אליון שמחת בני עשו. אליפו.
 בר עדה אתת עשו. רעואל. בר בשמת
 אתת עשו: הדה אסמא בני עשו. אליפו.
 אבן עדה זוגה עשו. רעואל. אבן בשמת
 זוגה עשו: ויהיו בני אליפו תימן אומר
 צפו וגעתם וקנו: והיו בני אליפו. תימן
 אומר. צפו וגעתם וקנו: וכאן בני אליפו.
 תימן אומר. צפו וגעתם וקנו: ותמנעו
 היתה פילגש לאליפו בן עשו ותלד
 לאליפו את עמלק אלה בני עדה אשת
 עשו: ותמנע הות לחינתא. לאליפו בר
 עשו. וילידת לאליפו ית עמלק. אליון.
 בני עדה אתת עשו: וכאנת תמנע אמה.
 לאליפו אבן עשו. פולדת לה עמלק.
 הולאי בני עדה זוגה עשו: ואלה בני
 רעואל נחת וזרח שמה ומוזה אלה היו
 בני בשמת אשת עשו: ואליון בני רעואל.
 נחת וזרח שמה ומוזה. אליון הו. בני
 בשמת אתת עשו: והולאי בני רעואל.
 נחת וזרח שמה ומוזה. הולאי כאנו. בני
 בשמת זוגה עשו: ואלה היו בני
 אהליבמה בת ענה בת צבעון אשת עשו
 ותלד לעשו את יעיש ואת יעלם ואת
 קרח: ואליון הו. בני אהליבמה בת
 ענה. בת צבעון אתת עשו. וילידת לעשו.
 ית יעיש וית יעלם וית קרח: והולאי
 כאנו. בני אהליבמה אבנה ענה. אבנה
 צבעון זוגה עשו. פולדת לה יעוש ויעלם
 וקרח: אלה אלופי בני עשו בני אליפו
 בכור עשו אלוף תימן אלוף אומר אלוף
 צפו אלוף קנו: אליון רברכני בני עשו.
 בני אליפו בכריה לעשו. רבא תימן
 רבא אומר. רבא צפו רבא קנו: הולאי
 צנאריד בני עשו. בני אליפו בכרה.
 תימן צנריד ואומר צנריד. צפו צנריד
 וקנו צנריד: אלוף קרח אלוף געתם
 אלוף עמלק אלה אלופי אליפו בארץ

נביות: וית בשמת בת ישמעאל אחתיה
 דנביות: ובשמת אבנה אסמאעיל אכת
 נביות: ותלד עדה לעשו את אליפו
 ובשמת ילדה את רעואל: וילידת עדה.
 לעשו ית אליפו. ובשמת. ילדת ית
 רעואל: פולדת עדה לעשו אליפו ובשמת
 ולדת רעואל: ואהליבמה ילדה את יעיש
 ואת יעלם ואת קרח אלה בני עשו אשר
 ילדו בארץ כנען: ואהליבמה ילדת.
 ית יעיש וית יעלם וית קרח. אליון בני
 עשו. דאתילידו ליה בארעא דכנען:
 ואהליבמה ולדת. יעוש ויעלם וקרח.
 הולאי בני עשו. אדי ודרו לה פי בלד
 כנעאן: ויקח עשו את נשיו ואת בניו
 ואת בנתיו ואת כל נפשות ביתו ואת
 מקנהו ואת כל בהמתו ואת כל קנינו
 אשר רכש בארץ כנען וילך אל ארץ
 מפני יעקב אחיו: ודבר עשו. ית נשיו.
 וית בנוהי וית בנתיה וית כל נפשת
 ביתיה. וית גותוהי וית כל בעיריה. וית
 כל קניניה. דקנא בארעא דכנען. ואז
 לארע אוחרי. מן קדם יעקב אחוהי:
 פאכד עשו נסאיה. ובניה ובנאתה וכל
 נפס מן אה. ומאשיתה וסאיר בהאימה.
 וגמיע מלכה. אדי מלכה פי בלד כנעאן.
 ומצא ארי בלד גירה. מן קבר יעקוב
 אכיה: פיהיה רבושם רב משבת יחדו
 ולא יבלה ארץ מגוריהם לשאת אתם
 מפני מקניהם: ארי הוה קנינהו. סני
 מדמתב פחדא. ודא יכילת. ארע
 תותבותהו לסברא יתהו. מן קדם
 גיתיהו: אד כאן סרחהם כתיר מן אן
 יקימו גמיעא. ודם יטיק בלד סכנאהם
 אן יחתמלהם. מן קבר מואשיהם: וישב
 עשו בחר שעיר עשו הוא אדום: ויתב
 עשו בטורא דסעיר. עשו הוא אדום:
 פסכן עשו אדי הו אלאחמרי. פי גבר
 סעיר: ואלה תלדות עשו אבי אדום
 בחר שעיר: ואליון. תולדת עשו אבוהו
 דאדומאי. בטורא דסעיר: והוא שרה

חרי והימים ואחות לזמן תמנע: והווי בני
 לזמן חורי והימים. ואחתיה לזמן תמנע:
 וכאנו בני לזמן חורי והימים. ואכתה
 תמנע: ואלה בני שובל עלון ומנחת
 ועיבל שפז ואונם: ואלין בני שובל.
 עלון ומנחת ועיבל. שפז ואונם: והולאי
 בני שובל. עלון ומנחת ועיבל. שפז
 ואונם: ואלה בני צבעון ואיה וענה הוא
 ענה אשר מצא את הימים במדבר ברעתו
 את החמרים לצבעון אביו: ואלין בני
 צבעון ואיה וענה. הוא ענה. האשפה
 ית גבריא במדברא. פד הוה רעי ית
 חמריא לצבעון אבוהי: והולאי בני
 צבעון ואיה וענה. הו ענה. ארי רכב
 ארכנאל פי אלבר. חין כאן ירעא
 ארמיר לצבעון אביה: ואלה בני ענה
 דשן כב ואהליבמה בת ענה: ואלין בני
 ענה דישון. ואהליבמה בת ענה: ואבן
 ענה דישון. ואהליבמה אבנתה: ואלה
 בני דישן חמדן ואשבן ויתרן וקרן: ואלין
 בני דישן. חמדן ואשבן ויתרן וקרן:
 והולאי בני דישן. חמדן ואשבן ויתרן
 וקרן: אלה בני אצר בלהן וועון ועקן:
 אלין בני אצר. בלהן וועון ועקן: והולאי
 בני אצר. בלהן וועון ועקן: אלה בני
 דישן עויז וארן: אלין בני דישן עויז וארן:
 והולאי בני דישן עויז וארן: אלה אלופי
 החרי אלוף לזמן אלוף שובל אלוף צבעון
 אלוף ענה: אלין רברבני חוראי. רבא
 לזמן רבא שובל. רבא צבעון רבא ענה:
 והולאי צנאדיר ארחוריין. לזמן צנדיד
 ושובל צנדיד. וצבעון צנדיד וענה
 צנדיד: אלוף דשן אלוף אצר אלוף דישן
 אלה אלופי החרי לאלפיהם בארץ שעיר:
 רבא דישון. רבא אצר רבא דישן. אלין
 רברבני חוראי. לרברבניהון בארעא
 דשעיר: ודישון צנדיד. ואצר צנדיד
 ודישן צנדיד. הולאי צנאדיר ארחוריין
 פי בלד שעיר: פ

אדום אלה בני עדה: רבא קרח. רבא
 געתם רבא עמלק. אלין רברבני אליפו
 בארעא דאדום. אלין בני עדה: וקרח
 צנדיד. וגעתם צנדיד ועמלק צנדיד.
 הולאי צנאדיר אליפו פי בלד אדום.
 הולאי בני עדה: ואלה בני רעואל בן
 עשו אלוף נחת אלוף זרח אלוף שמה
 אלוף מזה אלה אלופי רעואל בארץ
 אדום אלה בני בשמת אשת עשו: ואלין
 בני רעואל בר עשו. רבא נחת רבא זרח.
 רבא שמה רבא מזה. אלין רברבני
 רעואל בארעא דאדום. אלין בני בשמת
 אשת עשו: והולאי בני רעואל אבן עשו.
 נחת צנדיד וזרח צנדיד. ושמה צנדיד ומזה
 צנדיד. הולאי צנאדיר רעואל פי בלד אדום.
 והם בני בשמת זוגה עשו: ואלה בני
 אהליבמה אשת עשו אלוף יעוש אלוף
 יעלם אלוף קרח אלה אלופי אהליבמה
 בת ענה אשת עשו: ואלין בני אהליבמה
 אשת עשו. רבא יעוש. רבא יעלם רבא
 קרח. אלין רברבני אהליבמה בת ענה
 אשת עשו: והולאי בני אהליבמה זוגה
 עשו. יעוש צנדיד. ויעלם צנדיד וקרח
 צנדיד. הולאי צנאדיר בני אהליבמה.
 אבנה ענה זוגה עשו: אלה בני עשו
 ואלה אלופיהם הוא אדום: אלין בני עשו.
 ואלין רברבניהון הוא אדום: הולאי בני
 עשו. והולאי צנאדיריהם והם אלאחמריין:
 אלה בני שעיר החרי
 ישבני הארץ לזמן ושובל וצבעון וענה:
 אלין בני שעיר חוראי. יתבי ארעא.
 לזמן ושובל וצבעון וענה: והולאי בני
 שעיר ארחוריין. סכאן ארבלד. לזמן
 ושובל וצבעון וענה: ודישון ואצר ודישן
 אלה אלופי החרי בני שעיר בארץ אדום:
 ודישון ואצר ודישן. אלין רברבני חוראי.
 בני שעיר בארעא דאדום: ודישון ואצר
 ודישן. הולאי צנאדיר ארחוריין. בני
 שעיר פי בלד אדום: ויהיו בני לזמן

ואלה

חלק הדקדוק (כ) ואלה בני ענה דשן ואהליבמה וכו' כל אהליבמה במארך בלמ"ד בר מן דין והוא מלרע:
 כג (כתר תורה)

מטורד בת מי זהב : ומית בעל חנן בר
עכבור. ומלך תחותיה הדר. ושום קריתיה
פעו. ושום אתתיה מהיטבאל בת מטורד.
בת מצרף דהבא : פמאת. ומלך בעדה
הדר. ואסם קריתה פעו. ואסם זוגתה
מהיטבאל אבנה מטורד. אבנה מא
ארהב : ואדה שמות אדופי עשו
למשפחתם למקמתם בשמותם אלוף
תמנע אלוף עדוה אלוף יתת : ואדין.
שמהת. רברבני עשו לזרעתהון.
לאתריהון בשמהתהון. רבא תמנע. רבא
עדוה רבא יתת : והולאי אסמא. צנאדיד
עשו לעשאירהם. פי מואצעהם
באסמאיהם. תמנע צנדיד. ועלוה צנדיד
ויתת צנדיד : אלוף אהליבמה אלוף אדה
אלוף פינן : רבא אהליבמה. רבא אלה
רבא פינן : ואהליבמה צנדיד. ואלה
צנדיד ופינן צנדיד : אלוף קנז אלוף תימן
אלוף מבצר : רבא קנז. רבא תימן רבא
מבצר : וקנז צנדיד. ותימן צנדיד ומבצר
צנדיד : אלוף מגדיאל אלוף עירם אלה
אדופי ארום למשבתם בארץ אחותם
הוא עשו אבי ארום : רבא מגדיאל רבא
עירם. אדין רברבני ארום. למותבניהון
בארע אחסנתהון. הוא עשו אבוהון
דארומאי : ומגדיאל צנדיד ועירם צנדיד.
הולאי צנאדיד אלאחמריין. פי מסאכנהם
פי בלד חוזהם. הו עשו אבו גמיעהם :

קנ"ד פסו' קלישה סי' ומפמירין חוון עובדיה בתרי עשר
גד"ד לסנתח שבת וב' וה' : פ פ פ

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ
כנען : ויטיב יעקב בארע תותבות אבוהי.
בארעא דכנען : פסכן יעקוב. פי בלד
סכנא אביה. פי בלד כנעאן : אלה
תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה
היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את
בני בלחה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא
יוסף את דבתם רעה אל אביהם : אדין
תולדת יעקב. יוסף. בר שבע עשרי שנין

ואדה המלכים אשר מלכו בארץ ארום
לפני מלך מלך לבני ישראל : ואדין
מלכיא. דמלכו בארעא דארום. קדם
דומלך מלכא לבני ישראל : והולאי
אלמלך. אדי מלכו פי בלד ארום. קבל
אן ימלך מלך לבני אסראיל : וימלך
בארום בלע בן בעור ושם עירו דנהבה :
ומלך בארום. בלע בר בעור. ושום
קריתיה דנהבה : ומלך פי ארום. בלע
אבן בעור. ואסם קריתה דנהב : וימת
בלע וימלך תחתיו יובב בן זרח מבצרה :
ומית בלע. ומלך תחותיה. יובב בר
זרח מבצרה : פמאת בלע. ומלך בעדה.
יובב אבן זרח מן אלבצרה : וימת יובב
וימלך תחתיו השם מארץ התימני : ומית
יובב. ומלך תחותיה. השם מארע
דרומא : פמאת יובב. ומלך בעדה.
חושם מן בלד ארימן : וימת השם וימלך
תחתיו הדר בן בדר המכה את מדין
בשדה מואב ושם עירו עוית : ומית
חושם. ומלך תחותיה הדר בר בדר.
דקטייל ית מדינאי בחקלא דמואב. ושום
קריתיה עוית : פמאת חושם. ומלך בעדה
הדר אבן בדר. אדי קתל אלמדיאנין
פי ציאע מואב. ואסם קריתה עוית :
וימת הדר וימלך תחתיו שמלח
ממשרקה : ומית הדר. ומלך תחותיה.
שמלח ממשרקה : פמאת הדר. ומלך
בעדה. שמלח מן משרקה : וימת שמלח
וימלך תחתיו שאול מרחבות הנחר :
ומית שמלח. ומלך תחותיה. שאול
מרחבות דעל פרת : פמאת שמלח.
ומלך בעדה. שאול מן רחבה אפראת :
וימת שאול וימלך תחתיו בעל חנן בן
עכבור : ומית שאול. ומלך תחותיה.
בעל חנן בר עכבור : פמאת. ומלך
בעדה. בעל חנן אבן עכבור : וימת בעל
חנן בן עכבור וימלך תחתיו הדר ושם
עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת

חלק חדקדוק כ"ג אשר מלכו, כתב מהרי"ב שהמ"ם בנעיא והשוא שבלמ"ר נע : כ"ד) אלוף עלוה, אין כאן נעיא בכל התיגאן :

הוה רעי עם אחוהי בענא . והוא רבי .
 עם בני בדהה . ועם בני זלפה נשי אבותי .
 ואיתי יוסף . ית טבהון בישא לאבוהון :
 והדא שרה תיאליד יעקוב . למא כאן
 יוסף אבן סבעה עשר סנה כאן ירעא מע
 אכותה ארגנס . וכאן נאשיא . מע בני
 בדהה . ובני זלפה נסוה אביה . פאתא
 יוסף . בשנאעה רדייה ענהם אי אביהם :
 וישאל אהב את יוסף מבר פניו פירבך
 זקנים הוא לו ועשה לו פתנת פסים :
 וישאל . רחים ית יוסף מכל בנהי . ארי
 בר חבים הוא ליה . ועבד ליה פתונא
 דפסי : וכאן אסראיל . יחב יוסף אכתר
 מן גמיעהם . לאנה ליה אבן שיכוכה .
 פצנע ליה תוניה דיבאג : ויראו אחיו פיי
 אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו
 ולא יכלו דברו לשלם : וחזו אחוהי . ארי
 יתיה . רחים אבוהון מכל אחוהי . וסנו
 יתיה . ודא צבן למדלא עמיה שלם :
 פלמא ראו אכותה . אן אביהם יחבה
 אכתר מן גמיעהם . שנוה . ולם יטיקו אן
 יכלמוה בסלאם : ויחלם יוסף חלום ויגד
 לאחיו ויוספו עוד שנא אתו : ויחלם יוסף
 חלמא . וחזי לאחוהי . ואוסיפו עוד סנו
 יתיה : תם אן יוסף ראי רויא . ואכבר בה
 אכותה . ואזתארו איצא שנאה ליה :
 ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה אשר
 חלמתי : ואמר להון . שמעו בען . חלמא
 הדין דחלמתי : פקאל להם . אסמעו הדא
 אדרויא אדי ראיתהא : והנה אנחנו
 מאדמים אלמים בתוך השדה והנה קמה
 אלמתי וגם נעצבה והנה תסבינה
 אלמתיכם ותשתחוין לאלמתי : והא
 אנחנו . מאסרין אסרן בגו חקלא . והא
 קמת אסרתי ואף אזדקיפת . והא מסתחרן
 אסרתכון . וסגדן לאסרתי : כאנא נגרו
 גרוזא פי אלצחרא . וכאן גרותי וקפת
 תם אנתצבת . וכאן גרוזכם תחיש בהא .
 ותסגד להא ויאמרו לו אחיו המלך תמלך

עלינו אם משול תמשל בנו ויוספו עוד
 שנא אתו על חלמתי ועל דבריו :
 ואמרו ליה אחוהי . המלכו את מדמי
 לממלך ענא . או שולטן את סביר
 למשלט בנא . ואוסיפו עוד סנו
 יתיה . על חלמוהי ועל פתגמוהי : פקאלו
 ליה אכותה . אמלכא תתמלך עלינא .
 או סלטאנא תתסלט עלינא . פאזתארו
 איצא שנאה ליה . עדי אחלאמה ועלי
 כלאמה : ויחלם עוד חלום אחר ויספר
 אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד
 והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים
 משתחוים לי : ויחלם עוד חלמא אחרנא .
 ואשתעי יתיה לאחוהי . ואמר . הא
 חלמתי חלמא עוד . והא שמשא וסיהרא .
 וחד עסר כוכביא . סגדן לי : וראי איצא
 רויא אכרא . וקצהא עלי אכותה . וקאל .
 הודא קר ראית רויא איצא . כאן ארשמש
 ואלקמר . ואחדא עשר כוכבא . סאגדן
 לי : ויספר אל אביו ואל אחיו ויגערבו
 אביו ויאמר לו מה החלום הזה אשר
 חלמתי הבוא נבוא אני ואמך ואחיק
 להשתחות לך ארצה : ואשתעי לאבוהי
 ולאחוהי . ונזף ביה אבוהי . ואמר ליה .
 מא חלמא הדין דחלמתיא . המיתא ניתי .
 אנא ואמך ואחיק . למסגד לך על ארעא :
 ואך קצהא עלי אביה ואכותה . זגרה
 אביה . וקאל ליה . מא הדא אדרויא
 אדי ראיתהא . הל נגי אנא ואמך
 ואכותך . לנסגדך עלי אדאריץ : ויקנאו
 בו אחיו ואביו שמר את הדבר : וקניאו
 ביה אחוהי . ואבוהי נטר ית פתגמא :
 פחסרוה עלי דאדך אכותה . ואביה
 חפץ בלאמה : ויכלו אחיו לרעות את
 צאן אביהם בשכם : ואזלו אחוהי . למרעי
 ית ענא דאבוהון בשכם : פמצו אכותה .
 לירעו גנם אביהם פי נאבלום : ויאמר
 ישראל אל יוסף הלוא אחיק רעים
 בשכם לכה ואשתחך אליהם ויאמר לו

הנני

חלק הדקדוק א) ויקנאו בו אחיו . קל הנון ובא כן להקל כי משפטו להדגיש : * נקוד על את

הגני : ואמר ישראל ליוסף . הלא אחך
 רען בשכם . איתא ואשחנך דותהון .
 ואמר ליה האנא : פקאל אסראיל ליוסף .
 הודא אכותך ירעון פי נאבלום . תעאר
 אבעת בכ אריהם . קאל לה נעים : ויאמר
 לו קדנא ראה את שלום אחיך ואת
 שלום הצאן והשבני דבר וישלחהו
 מעמק חברון ויבא שכמה : ואמר ליה .
 איזיל פען חזי . ית שלם אחך וית שלם
 ענא . ואתיבני פתגמא . ושלחיה ממישר
 חברון . ואתא לשכם : קאל לה . אמין
 אנצר . סלאמה אכותך וסלאמה ארגנם .
 ורד עדיי גואבא . ובעת בה מן עמק
 חברא . ואתא נאבלום : וימצאהו איש
 והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר
 מה תבקש : ואשפתיה גוברא . והא טעי
 בתקלא . ושאליה גוברא . דמימר מא
 את בעי : ווגדה רגל . צאלא פי ציאעהא .
 וסאלה וקאל מא תטלב : ויאמר את
 אחי אנכי מבקש הגידהנא לי איפה הם
 רעים : ואמר . ית אחי אנא בעי . חו פען
 די . איכא אנון רען : קאל אנא אטלב
 אכותי . אכברני אין הם ירעון : ויאמר
 האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים נלכה
 דתינה וילך יוסף אתר אחיו וימצאם
 בדתן : ואמר גוברא נטלו מפא . ארי
 שמעית דאמרין . ניזיל דדותן . ואזיל
 יוסף בתר אחוהי . ואשפתון בדותן :
 קאל אלרגל קד רחלו מן ההנא .
 סמעתהם יקודו . נמצי ארי דותן . פמצא
 יוסף ורא אכותה . ווגדהם פי דותן :
 ויראו אתו מרחק וכטרם יקרב אליהם
 ויתנגדו אתו דהמיתו : וחזו יתיה מרחיק .
 ועד לא קריב דותהון . וחשיבו עזוהי
 למקטליה : פראוה מן בעיד . וקבל אן
 יקרב אליהם . אנתארוה ליקתלוה :
 ויאמרו איש אר אחיו הנה בעד החלמות
 הלזוה בא : ואמרו גבר לאחוהי . הא מרי
 חלמיא דיכי אתי : פקאל בעצהם דבעין .
 הודא צאחב תרך אאחלאם גאי : ועתהו

לכו ונהרגוהו ונשלוהו באתר הכרות
 ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה
 יהיו חלמתיו : וכען איתו ונקטלניה .
 ונרמיניה בחד מן גופיא . ונימר . חיתא
 בישתא אכלתיה . ונחזי . מא יהי בסוף
 חלמותי : פתעאו אראן נקתלה . ונטרחה
 פי בעין אראבאר . ונקוד וחשרדי אכלה .
 ונורא מא יכון מן אחלאמה : וישמע ראובן
 ויצלהו מידם ויאמר לא נפנו נפש :
 ושמע ראובן . ושיזביה מידהון . ואמר .
 לא נקטלניה נפש : פסמעהם ראובן .
 וכלצה מן אידיהם . וקאל . לא נקתל
 נפסא : ויאמר אלהם ראובן אריתשפכו
 דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר
 במדבר ויד אריתשחויבו למען הציל
 אתו מידם להשיבו אל אביו : ואמר
 דהון ראובן לא תישדון דם . רמו יתיה .
 דגופא הדין דבמדברא . ויד לא תישטון
 ביה . בריל . לשיזבא יתיה מידהון .
 לאתבותיה דות אבותי : פקאל להם
 ראובן לא תספכו דם . אטרחהו פי הדא
 אלביר ארי פי אלבר . ולא תמדו
 אידים אריה . לקבל אן יכלצה מן
 אידיהם . לירדה אלי אביה : ויהי כאשר
 בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את
 פתנתו את כתנת הפסים אשר עליו :
 והוה כד אתא יוסף לות אחוהי . ואשלתו
 ית יוסף ית פתוניה . ית פתונא דפסי
 דעלוהי : פלמא גא יוסף ארי אכותה .
 סלכו תוניתה . תוניה אריבאג אדי
 עדיה : ויקחהו וישלכו אתו הברה והבור
 רק אין בו מים : ונספוהי . ורמו יתיה
 דגופא . וגופא ריקן . לית ביה מיא :
 פאכדוה . וטרחהו פי אלגב . וכאן אלגב
 פארגא . לים פיה מאא : וישבו לאכל
 לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת
 ישמעאלים באה מגלעד ונמליהם נשאים
 נכאת וערי ולט הזלבים דהוריד מערימה :
 ואסחרו למיכל דחמא . וזקפו עיניהון
 וחזו . והא שירת ערבאי . אתיא מגלעד

וּנְמִלִּיהוּן טְעִינִין . שְׁעָף וּקְטָף וּלְטוֹם .
 אֲזִלִּין לְאַחַתָּא לְמַצְרִים : פְּגִלְסוּ לִיאֲכֹרוּ
 טַעֲמָא . פִּרְפְּעוּ עֵינֵיהֶם וּנְצֹרוּ . פֹּאדָא
 בְּקֹאפְלָהּ אַעֲרָאב . גֹּאִיה מִן גֵּרֶשׁ .
 וּגְמֵאֲרֵהֶם מַחְמֵלָה . כְּרַנְב וּתְרִיאַק
 וְשֵׁהֲבֹרֶשׁ . מֵאֲרִין לִיחַדְרוּ דֹאֲרַךְ אֵלִי
 מִצֹּר : וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־אֲחִיו מִה־בְּצַע
 כִּי נִהְרַגְתִּי אֶת־אֲחֵינוּ וּכְפִינוּ אֶת־דָּמֹנוּ :
 וַאֲמַר יְהוּדָה לְאֲחָיו . מֵא מִמּוֹן נִתְּהִי
 לְנָא . אֲרִי נְקֻטָּל יֵת אַחֵינוּ . וּנְכַפִּי עַל
 דְּמִיָּה : פִּקְאֵל יְהוּדָה לְאֲכוּתָהּ . מֵא
 אֲרִטְמַע . פִּי אֵן נִקְתַּל אֲכִינָא . וּנְגַפִּי
 דְּמָה : לְכוּ וּנְמַכְרֵנוּ לְיִשְׁמַעְאֵלִים וַיִּדְנוּ
 אֶל־תְּהִיבוּ כִּי־אֲחֵינוּ בְּשָׂרְנוּ הוּא וַיִּשְׁמַעֵנוּ
 אֲחִיו : אִיתוּ וּנְזַבְנִיָּה לְעַרְבָאִי . וַיִּדְנָא לָא
 תְּהִי בֵיה . אֲרִי אַחֵינוּ בְּסַרְנָא הוּא .
 וּקְבִירוּ מַצִּיָּה אַחֵיו : תַּעֲאֲרוּ נְבִיעָה
 לֹאֲרַעֲרָאב . וַיִּדְנָא לָא תְבַטְשׁ בַּהּ . לֹאֲנָה
 אֲכִינָא כְּלַחְמָנָא . פִּקְבֵלוּ מְנָה אֲכוּתָהּ :
 וַיַּעֲבְרוּ אַנְשִׁים מְדִינִים סַחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ
 וַיַּעֲלוּ אֶת־יוֹסֵף מִן־הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת־
 יוֹסֵף לְיִשְׁמַעְאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ
 אֶת־יוֹסֵף מִצְרַיִמָּה : וַעֲבְרוּ גּוֹבְרֵי מְדִינָאִי
 תְּגָרִי . וּנְגִידוּ וַאֲפִיקוּ יֵת יוֹסֵף מִן גּוֹבָא .
 וּזְבִינוּ יֵת יוֹסֵף . לְעַרְבָאִי בְּעֶסְרִין כֶּסֶף .
 וַאֲיִתִּיאוּ יֵת יוֹסֵף לְמַצְרַיִם : פִּלְמָא מִר
 בַּהֶם אֲתַגָּאֵר . גִּדְבוּ יוֹסֵף וַאֲצַעְדוּהּ מִן
 אֲרֹגַב . וּבֹאֲעוּזָה לְהֶם בְּעֶשְׂרִין דְּרַהֶם .
 וַאֲתוּ בַּה אֲרִי מִצְרָא : וַיֵּשֶׁב רֵאוּבֵן אֶל־
 הַבּוֹר וְהָנָה אִין־יוֹסֵף בְּבוֹר וַיִּקְרַע אֶת־
 בְּגָדָיו : וְתַב רֵאוּבֵן גּוֹבָא . וְהָא לִית
 יוֹסֵף בְּגוֹבָא . וּבְזַע יֵת לְבוֹשׁוּהִי : פִּרְגַע
 רֵאוּבֵן אֲלִי אֲרֹגַב . וַאֲדָא לִים יוֹסֵף פִּיָּה .
 כֶּרֶךְ תִּיאַבְהָ : וַיֵּשֶׁב אֶל־אֲחִיו וַיֹּאמֶר
 הִילְדִּי אֵינְנוּ וְאֲנִי אֲנָה אֲנִי־בָא : וְתַב לֹת
 אַחֵיו וַאֲמַר . עוֹלִימָא לִיתוּהִי . וְאֲנָא לֹאֲן
 אֲנָא אֲזִיל : פִּרְגַע אֲלִי אֲכוּתָהּ וּקְאֵל .
 אֲד אֲלַגְלָאִם לִים הוּ . וַאֲנָא אֲרִי אִין
 אֲמַצִּי : וַיִּקְחוּ אֶת־כַּתְנֵת יוֹסֵף וַיִּשְׁחַטוּ
 שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת־הַכַּתְנֵת בְּדָם :

וּנְסִיבוּ יֵת כַּתְנָא דִּי־יוֹסֵף . וּנְכִיסוּ צְפִיר
 בִּר עֵזִי . וּטְבִירוּ יֵת כַּתְנָא בְּדָמָא : וַאֲכֹרוּ
 תוֹנִיָּה יוֹסֵף . וּדְבַחוּ עֵתוֹד מִן אֲלִמְאֵעִיו .
 וּגְמִסוּהָא פִּי דְּמָה : וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־כַּתְנֵת
 הַפָּפִים וַיָּבִיאוּ אֶל־אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת
 מַצְאֵנוּ הַכֶּרֶךְ־נָא הַכַּתְנֵת בְּנֶךְ הוּא אִם־לָא :
 וְשִׁלְחוּ יֵת כַּתְנָא דְּפָפִי . וַאֲיִתִּיאוּ לֹת
 אֲבוּהוֹן . וַאֲמְרוּ דָא אִשְׁכַּתְנָא . אִשְׁתְּמוּדַע
 בְּעֵן . הַכַּתְנָא דְּבֶרֶךְ . הוּא אִם לָא :
 פִּבְעֵתוּ בַּהּ מַע מִן אֲתָא אֲלִי אֲבִיהֶם .
 וּקְאֲלוּ אֲד וּגְדֵנָא הִדָּה . אֲתַבְתָּהָ . הִל
 הִי תוֹנִיָּה אֲבִיךָ אִם לָא : וַיִּכְרַח וַיֹּאמֶר
 כַּתְנֵת בְּנִי חִיָּה רַעָה אֲכַלְתְּהוּ טְרַף טְרַף
 יוֹסֵף : וַאֲשְׁתְּמוּדַעָה וַאֲמַר כַּתְנָא דְּבֶרֶךְ .
 חִיתָא בִּישְׁתָּא אֲכַלְתִּיהָ . מְקַטֵּל קְטִיל
 יוֹסֵף : פֹּאֲתַבְתָּהָ וּקְאֵל תוֹנִיָּה אֲבִי .
 וְהֵשׁ רְדִי אֲכַלָּה . פִּרְסָה אֲפִתְרַם יוֹסֵף :
 וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתָיו וַיִּשֶׂם שָׂק בְּמַתְנָיו
 וַיִּתְאַבֵּל עַד־בְּנוֹ יָמִים רַבִּים : וּבְזַע יַעֲקֹב
 לְבוֹשׁוּהִי . וַאֲסַר שָׂקָא בְּחַרְצִיָּה . וַאֲתַאבֵּר
 עַד בְּרִיָּה יוֹמִין סְגִיאִין : פִּכְרֶךְ יַעֲקֹב
 תִּיאַבְהָ . וְשֹׁד מִסְחָא פִּי חֲקוּיָה . וְחֹזֵן עַלִּי
 אֲבִנָּה מְדָה טוּוֹלָה : וַיִּקְמוּ כָל־בְּנָיו וְכָל־
 בְּנֵיתוֹ לְנַחְמוּ וַיִּמְאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־
 אֲרַד אֶל־בְּנֵי אֲבִל שְׂאֵלָה וַיִּבְכֶּה אֲתוּ אֲבִיו :
 וּקְמוּ כָל בְּנוֹהִי וְכָל בְּנֵיתִיהָ לְנַחְמוּתִיהָ .
 וּסְרִיב לְקַבְּלָא תַנְחוּמוֹן . וַאֲמַר . אֲרִי
 אִיחֹת לֹת בְּרִי . כִּד אֲבִילָנָא לְשֹׁאֵל .
 וּבְכָא יִתִּיה אֲבוּהִי : פִּקְאֵם גְּמִיעַ בְּנִיה
 וּכְנֵאֲתָה לִיעֲאֹזָה . פֹּאבָא אֵן יִתְעֲאֹזָא .
 וּקְאֵר . בִּד אֲנֹד אֲתֵרָא וַאֲנָא חֹזֵן עַלִּי
 אֲבִי . פִּבְכָא עֲלִיָּה : וְהַמְדִּנִים מְכָרוּ אֲתוּ
 אֶל־מַצְרַיִם לְפוֹטִיפֵר סָרִיס פִּרְעֹה שֶׁר
 הַטְּבַחִים : וּמְדִינָאִי . זְבִינוּ יִתִּיה לְמַצְרַיִם .
 לְפוֹטִיפֵר רַבָּא דְּפִרְעָה . רַב קְטוּלִיא :
 וַאֲדִמְדִיאֲנִין בֹּאֲעוּזָה אֲלִי מִצֹּר . לְפוֹטִיפֵר
 כֹּאדָם פִּי עוֹן . רִיִּים אֲסִיִּיאֲפִין : פ
 וַיְהִי בַּעַת הַהוּא וַיִּרַד יְהוּדָה מֵאֵת אֲחִיו
 וַיֵּט עַד־אִישׁ עַד־דָּמִי וַיִּשְׁמוּ חִירָה : וְהוּא
 בְּעַדְנָא הַהוּא . וּנְחַת יְהוּדָה מִקְדוֹת אַחֵיו :

וסמא. לות גברא עדולמאה ושמויה חירה:
 וכאן פי דאלך אלוקת. אן יהודה הבט
 ען אכותה. פמאל. ארי רגל עדלמי
 אסמה חירה: ויראשם יהודה בת איש
 פנעני ושמו שוע ויקחה ויבא אליה: והוא
 תמן יהודה. בת גבר פנעני ושמויה שוע.
 ונסבה ועד לותה: פראי תם יהודה.
 אבנה רגל כנעאני אסמה שוע. פתוזוג
 בהא ודכל אריהא: ותהר ותלד בן ויקרא
 את שמו ער: ועדיאת וילידת בר. וקרא
 ית שמויה ער: פחמלת וולדת אבנא.
 ואסמאה ער: ותהר עוד ותלד בן ותקרא
 את שמו אונן: ועדיאת עוד וילידת בר.
 וקרת ית שמויה אונן: פחמלת איצא
 וולדת אבנא. ואסמתה אונן: ותסף עוד
 ותלד בן ותקרא את שמו שלה והיה
 בכזיב בלדתה אתו: ואוסיפת עוד וילידת
 בר. וקרת ית שמויה שלה. והוה בכזיב
 כד ילדת יתיה: פעאודת איצא וולדת
 אבנא. ואסמתה שלה. וכאן יהודה פי
 כזיב חין ולדתה: ויקח יהודה אשה לער
 פכורו ושמה תמר: ונסיב יהודה. אתתא
 לער פוכריה. ושמה תמר: פאכד יהודה.
 זוגה לער בכרה. אסמהא תמר: ויהי
 ער בכור יהודה רע בעיני יהוה וימתהו:
 יהוה: והוה. ער פוכריה דיהודה. ביש
 קדם יי. ואמיתיה יי: פכאן ער בכר
 יהודה. רדייא בין ידי אלה. פאהלכה:
 ויאמר יהודה לאונן בא אדאשת אחיך
 ויבם אתה והקם זרע לאחיך: ואמר
 יהודה לאונן. עוד. לות אתת אחיך ויבם
 יתה. ואקים זרעא לאחיך: פקאל יהודה
 לאונן. אדכל ארי זוגת אחיך ואבן בהא.
 ואקים נסלא לאכיך: וידע אונן כי לא
 לו יהיה הזרע והיה אם בא אדאשת
 אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו:
 וידע אונן. ארי לא על שמויה מתקרי
 זרעא. והוי. כד עדיל לות אתת אחוהי
 ומחביל אורחיה על ארעא. בדיל דלא

לאקמא זרעא לאחיה: פעלם אונן. אן
 לים אליה ינסב אנסלו. פכאן ארי דכל
 ארי זוגה אכיה אפסד נסלה עלי ארארין.
 דלא ינעד נסלא לאכיה: וירע בעיני יהוה
 אשר עשה וימת נסאתו: ובאיש. קדם
 יי דעבד. ואמית אף יתיה: פסא ענד
 אלה מא פעל. ואמאתה: ויאמר יהודה
 לתמר פדתו שבי אלמנה בית אחיך ער
 ויגדל שלה בני כי אמר פן ימות נסיהוא
 פאחיו ותקד תמר ותשב בית אכיה:
 ואמר יהודה לתמר בלתי תיבי ארמלא
 בית אחיך. עד דירפי שלה ברי. ארי
 אמר. דלמא ימות אף הוא פאחיה.
 ואולת תמר. ויתיבת בית אביהא: פקאל
 יהודה לתמר כנתה אנלסי ארמלה פי
 בית אחיך. ארי אן יכבר שלה אבני.
 לאנה קאל. כלא ימות הו איצא כאכותה.
 פמצת תמר. וגלסת בית אכיהא: וירבו
 הימים ותמת בת שוע אשת יהודה
 וינחם יהודה ויעל על גזו צאנו הוא
 וחירה רעהו העדלמי תמנתה: וסניאו
 יומיא. ומיתת בת שוע אתת יהודה.
 ואתנחם יהודה. וסדיק על גזו עניה הוא.
 וחירה. רחמיה עדלמאה לתמנת: תם
 טאת אראיאם. ומאתת אבנה שוע זוגה
 יהודה. תעאזא בעדהא. וצעד ארי גאזוי
 גנמה הו. וחירה. צאחבה אלעדלמי
 ארי תמנת: ויגד לתמר לאמר הנה חמייך
 עדה תמנתה לגז צאנו: ואתחוא לתמר
 דמימר. הא חמייך. סליק לתמנת למגז
 עניה: פאכברת תמר וקיל דהא. הודא
 חמייך. צאעד ארי תמנת ליגז גנמה:
 ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס
 בצעיף ותתעקף ותשב בפתח עינים
 אשר ער דרך תמנתה כי ראתה כי יגדל
 שלה והוא לא נתנה לו לאשה: ואעדיאת
 דבושי ארמלותה מנה. ואתפסיאת
 בעיפא ואתקנת. ויתיבת בפרשות עינים.
 דעד ארח תמנת. ארי חזת ארי רבא

שלה

חלק הדקדוק ב) ויעל על גזוי צאנו. השו"א שבוי"ן נע כי החולם תנועה גדולה [מהר"ב]:

שלה. והיא. לא אתיחיבת ליה לאתו :
 פנועת תיאב חזנהא ענהא. ותגטת
 באלכמאר ותנקבת. וגלסת פי מנצרה
 עלי טריקתמנת. למאראת אן שלה קד
 כבר. והי דם תעטא לה זונה : ויראה
 יהודה ויחשבה לזונה כי כפתה פניה :
 וחזה יהודה. וחשבה בנפקת ברא. ארי
 כפיאת אפהא : פראהא יהודה. וחסבהא
 ממתעה. לאנהא כאנת תגטי ונההא :
 ויט אליה אל-הדרך ויאמר הבה-נא
 אבוא אליך כי לא ידע כי כדתו הוא
 ותאמר מה-יתן-לי כי תבוא אצלי וסמא
 דותה לאורחא. ואמר הכי בען איעול
 דותך. ארי לא ידע. ארי כדתיה היא.
 ואמרת מא תתין לי. ארי תיעוד דותי :
 פמאר אריהא אלי טריק. וקאל אן שית
 אדכל אריך. לאנה לא יעדס אנהא כנתה.
 קאת מא תעטיני. חתא תדכל אריי :
 ויאמר אנכי אשלח גדי-עזים מן הצאן
 ותאמר אסתתן ערבון עד-שקה : ואמר.
 אנא. אשלח גדיא בר עזי מן ענא.
 ואמרת. אם תתין משפונא עד דתשלח :
 קאר. אנא. אבעת בגדי מן אלמאעז מן
 אלגנס. קאת. אעטני רהנא אי אן תבעת
 בה : ויאמר מה הערבון אשר אתן-לך
 ותאמר חתמך ופתילך ומטף אשר בידך
 ויתן-לה ויבא אליה ותהר לו : ואמר. מא
 משפונא דאתין לך. ואמרת. עזקתך
 ושושפך. וחוטך דבידך. ויתב לה.
 ועאר דותה ועדיאת ליה : קאר. מא רהן
 אדי אעטיך. קאת. כאתמך ומפתוך.
 ועצאתך אדי פי ירך. פאעטאהא דאך.
 ודכל אליהא וחמדת מנה : ותקם ותךך
 ותמר צעיפה מעליה ותלבש בגדי
 אלמנותה : וקמת ואזלת. ואעדיאת
 עיפה מנה. ולבשת לבושי ארמלותה :
 תם קאמת ומצת. ונועת כמארהא ענהא.
 ולבסת תיאב חזנהא : וישלח יהודה את-
 גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת
 הערבון מיד האשה ולא מצאה : ושלח

יהודה ית גדיא בר עזי. ביד רחמיה
 עדלמאה. למסב משפונא מידא דאתתא.
 ולא אשכחה : פבעת יהודה באלגדי.
 מע צאחבה אדעדלמי. ליפתך ארהן
 מן יד אלאמראה. ולם יגדהא : וישאל
 את-אנשי מקמה לאמר איה הקדשה
 הוא בעינים על-הדרך ויאמרו לא-היתה
 בזה קדשה : ושאי. ית אנשי אתרה
 למימר. אן מקדשתא. דהיא בעינים על
 ארחה. ויאמרו. לית הכא מקדשתא :
 פסאר אהל מוצעהא קאידא. אן
 אלממתעה. אחי פי אלמנצרה עלי
 אטריק. קארו. מא כאנת ההנא קט
 ממתעה : וישב אל-יהודה ויאמר לא
 מצאתיה וגם אנשי המקום אמרו לא-
 היתה בזה קדשה : ותב דות יהודה.
 ויאמר לא אשכחתי. ואף אנשי אתרה
 אמרו. לית הכא מקדשתא : פרנע אלי
 יהודה. וקאל לם אנדהא. ואיצא אהל
 אלמוצע קארו. לים ההנא ממתעה :
 ויאמר יהודה תקח לה פן נהיה לבוז הנה
 שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה :
 ואמר יהודה תסב לה. דקמא נהי חוך.
 הא שדרית גדיא הרין. ואת לא
 אשכחתי : קאל יהודה כל תאכר להא
 ארהן מעאודא. כלא נציר לאזרא.
 הודא קד בעתת הדא אלגדי. ואנת
 דם תגדהא : ויהי | כמשלש חדשים ויגד
 ליהודה לאמר זנתה תמר כדתך וגם הנה
 הרה לזוננים ויאמר יהודה הוציאנה
 ותשרף : והנה פתלתות ירחיא. ואתחיא
 ליהודה למימר זניאת תמר כדתך. ואף
 הא מעדיא מזונתה. ויאמר יהודה.
 אפקוהא ותתוקד : פדמא מצא תלאתה
 אשחר. אכבר יהודה וקיר לה קד זנת
 תמר כנתך. והודא הי האמר מן זנא.
 קאל יהודה. אכרגוהא פתחוק : הוא
 מוצאת והיא שלחה אל-חמיה לאמר
 דאיש אשר-אלה לו אנכי הרה ותאמר
 הכר-נא למי החתמת והפתילים והמטה

האֵלֶּה: הִיא מִתְּפָקָא. וְהִיא שְׁלַחַת
 לְחִמּוּתָא לְמִימְר. לְגַבְר דְּאֵלִין דִּילִיה.
 מִנִּיה אָנָּא מְעַדִּיא. וְאִמְרַת אֲשֶׁת־מּוֹדַע
 בְּעֵן. לְמַן עֲזָקְתָּא וְשׁוֹשְׁפִיא. וְחוֹטְרָא
 הָאֵלִין: בִּינָאָהָא תְּכַרְג. וְהִי בַעֲתַת אֵלִיה
 וְקָאֵת. מִן אֲרַגְל אֲדִי הִדָּה אֲלֵאֲעֵלֵאֵק
 לָהּ. מִנָּה אָנָּא חֲאֵמֵל. תָּם קָאֵת. אֲתַבַּת
 לְמַן הִדָּא אֲכַאֲתָם. וְאִמְפַתּוּרָא וְאֵעֵצָא:
 וַיִּבֶר יְהוָה וַיֹּאמֶר צְדָקָה מִפְּנֵי
 כִּי־עַל־כֵּן לֹא־נִתְּתִיה לְשִׁלְיָה בְּנִי וְלֹא־
 יִסַּף עוֹד לְדַעְתָּהּ: וְאֲשֶׁת־מּוֹדַע יְהוָה.
 וַיֹּאמֶר וּכְפָאָה מִנִּי מְעַדִּיא. אֲרִי עַל כֵּן לֹא
 יִהְיֶתָּה לְשִׁלְיָה בְּרִי. וְלֹא אוֹסִיף עוֹד
 לְמַדְעָה: פֹּאֲתַבְתָּהָא יְהוָה. וְקֹאֵל אֲדִי
 צְדָקַת דֹּאֲדָךְ מִנִּי. וְדֹאֲדָךְ לְמֵא לִם
 אֲזוּנָהָא בְּשִׁלְיָה אֲבִנִי. וְלִם יַעֲאֹד אֵיצָא
 אֵן יוֹאֲקַעְתָּהָ: וַיְהִי בַעֲתַת לְדַתָּהּ וְהִנֵּה
 תְּאוּמִים בְּבִטְנָהּ: וְהוּא בְּעֵדֵן מִיִּלְדָּה.
 וְהֵא תִזְמִין בְּמַעְתָּהָ: וְלִמָּא כֵּאֵן וְקַת
 וְלֹאֲדָהָ. פֹּאֲדָא בְּתֹאמִין פִּי בִטְנָהָ:
 וַיְהִי בְּלְדַתָּהּ וַיִּתֵּן־יָד וַתִּקַּח הַמִּילְדַת
 וַתִּקְשֶׁר עַל־יָדָיו שְׁנֵי לֵאמֹר זֶה יֵצֵא
 רֵאשִׁינָה: וְהוּא בְּמִילְדָּה וַיִּתֵּב יָדָא.
 וְנִסְיַבַּת חִיתָא. וְקִטְרַת עַל יָדֶיהָ זְהוּרִיתָא
 לְמִימְר. דִּין נִפְקַ קְדָמוּתָא: פְּלִמָּא וְדַת
 אֲכַרְג אֲהֹרָה־מָא יָדָה. פֹּאֲכַדַת אֲלֵקָאֲבֵלָה
 קְרַמּוּזָא. וְעַקְדַתָּה עַל־יָדָה וְקָאֵת. הֲדִי
 כַרְג אֲזוּלָא: וַיְהִי אֶכְמֵשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יֵצֵא
 אֲחִיוֹ וְתֹאמֶר מַה־פְּרָצַת עַל־יָדָה פְּרִץ וַיִּקְרָא
 שְׁמוֹ פְּרִץ: וְהוּא כַד אֲתִיב יָדֶיהָ. וְהֵא
 נִפְקַ אֲחִיוֹהִי. וְאִמְרַת. מָא תְּקוּף סְנֵי עַדָּךְ
 לְמַתְקָה. וְקָרָא שְׁמִיהָ פְּרִץ: פְּלִמָּא רַד
 יָדָה כַרְג אֲכִיָּה. קָאֵת. מָא אֲחִסֵּן נִמּוּדָךְ
 יָא נִאֲמִי. וְסַמָּאָה פְּרִץ: וְאַחַר יֵצֵא אֲחִיו
 אֲשֶׁר עַל־יָדוֹ הַשְּׁנֵי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ זֶרַח:
 וּבְתַר כֵּן נִפְקַ אֲחִיוֹהִי. דְּעַל יָדֶיהָ זְהוּרִיתָא.
 וְקָרָא שְׁמִיהָ זֶרַח: וּבַעַד דֹּאֲדָךְ כַרְג אֲכִיָּה.
 אֲדִי עַל־יָדָה יָדָה אֲלֵקְרַמּוּזָא. פְּסַמָּאָה
 זֶרַח: ׀ וַיִּסַּף הוֹרַד מְצַרִימָה

ה

וַיִּקְנְהוּ פּוֹטִיפֶר סָרִיס פְּרַעֲיָה שֶׁר הַטְּבָחִים
 אִישׁ מְצַרֵי מִיד הַיְשָׁמְעָאִלִים אֲשֶׁר
 הוֹרְדוּהוּ שְׁמָה: וַיִּזְסַף אֶתְחַת לְמְצַרִים.
 וּזְבִינָה. פּוֹטִיפֶר רַבָּא דְּפְרַעֲיָה. רַב
 קְמוּלִיא גּוֹבְרָא מְצַרָּהָ. מִיָּדָא דְּעַרְפָּאִי.
 דֹּאֲחַתְתוּהוּ לְתַמָּן: וַיִּזְסַף הִבְטָ בַּה מְצַרָּא.
 פֹּאֲשֶׁתְרָאָה. פּוֹטִיפֶר כֹּאֲדָם פְּרַעוֹן.
 רִיִּים אֲסִיאֲפִין רַגְל מְצַרֵי. מִן יָד אֲעַרְאֲב.
 אֲדִי אֲחַדְרוּהָ אֲרִי תָם: וַיְהִי יְהוָה אֶת־
 יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַרִיח וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו
 הַמְצַרִי: וְהוּא מִימְרָא דִּיִּי בְּסַעֲדִיָּה דִּיִּיִּוֹסֵף.
 וְהוּא גְבַר מְצַלַּח. וְהוּא. בְּבֵית רַבּוּנִיָּה
 מְצַרָּהָ: פְּכֹאֵן אֵלָה מַעָּה. וְכֹאֵן רַגְלָא
 מִנְּגַחָא. וְאִקָּאֵם. פִּי בֵית מוֹלָאָה אֵל
 מְצַרֵי: וַיִּרָא אֲדֹנָיו כִּי יְהוּא אֲתוֹ וְכֹל
 אֲשֶׁר־הוּא עֲשָׂה יְהוּא מְצַלִיח בִּידוֹ: וְחֹזָא
 רַבּוּנִיָּה. אֲרִי מִימְרָא דִּיִּי בְּסַעֲדִיָּה. וְכֹל
 דְּהוּא עֲבִיד. יִי מְצַלַּח בִּידֵיהָ: פְּלִמָּא רֹאָא
 מוֹלָאָה. אֵן אֵלָה מַעָּה. וְגַמִּיעַ מָא יַעֲמֵלָה.
 אֵלָה מִנְּגַחָה פִּי יָדָה: וַיִּמְצָא יוֹסֵף חֵן
 בְּעֵינָיו וַיִּשְׁרַת אֲתוֹ וַיִּפְקְדוּהוּ עַל־בֵּיתוֹ.
 וְכַד־יִשְׁלֹו נִתֵּן בִּידוֹ: וְאֲשַׁבַּח יוֹסֵף רַחֲמִין.
 בְּעֵינָיוהִי וְשָׁמִישׁ יִתִּיהָ. וּמִנִּיָּה עַל בֵּיתִיהָ.
 וְכַד דֹּאִית לִיה מִסַּר בִּידֵיהָ: פּוֹגַד יוֹסֵף
 חֲצֵאָא. עַנְדָּה וְכַרְמָה. וּוְכֹלָה עַל־י מִנּוּלָה.
 וְגַמִּיעַ מֵאֵהָ גַעֲלָה פִּי יָדָה: וַיְהִי מָאֵן הַפְּקִיד
 אֲתוֹ בְּבֵיתוֹ. וְעַל כָּל־אֲשֶׁר יִשְׁלֹו וַיִּבְרַךְ
 יְהוָה אֶת־בֵּית הַמְצַרֵי בְּגִדְל יוֹסֵף וַיְהִי
 בְּרַכְּתָּהּ יְהוָה בְּכָל־אֲשֶׁר יִשְׁלֹו בְּבֵית
 וּבְשָׂדָהּ: וְהוּא. מַעֲדֵן דְּמִנִּי יִתִּיהָ בְּבֵיתִיהָ.
 וְעַל כָּד דֹּאִית לִיה. וּבְרִיךְ יִי. יֵת בֵּית
 מְצַרָּהָ בְּדִיד יוֹסֵף. וְהוּת. בְּרַכְּתָּא דִּיִּי
 בְּכָל דֹּאִית לִיה. בְּבֵיתָא וּבְחַקְלָא: וְכֹאֵן
 מִן חֵן וְכֹלָה עַל־י מִנּוּלָה. וְעַל־י גַּמִּיעַ מֵאֵהָ.
 בֹּאֲרַךְ אֵלָה פִּי בֵית אֲרַמְצֵרִי בְּסַבֵּב יוֹסֵף.
 וְכֹאֲנַת בְּרַכְּתָּהּ חֲאֵלָה פִּי גַמִּיעַ מֵאֵלָה.
 פִּי אֲרַמְנָאֹד וְאֲצִיאַע: וַיַּעֲזֹב כָּל־אֲשֶׁר־
 לוֹ בְּיַד יוֹסֵף וְלֹא־יָדַע אֲתוֹ מֵאוּמָה כִּי
 אֲסִי־הִלְחָם אֲשֶׁר־הוּא אֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף

חלק הדקדוק (ג) וחק המילת השו"א של מ"ם נח כי אין מאריך בכל התיגאן וכולהו המילת כוותיה וכ"כ מהרי"ב
 ז"ל ב' ב"א ז"ל:

יפה תאר - ויפה מראה: ושבת כל דליה
 בידא דיוסף. וזא ידע עמיה מדעם.
 אלהין לחמא דהוא אביר. והוה יוסף.
 שפיר בריוא ויאי בהווא: פתרך גמיע
 מאלה פי ידה. ולם יפתקד ממא מעה
 שיא. אלא אטעאם אדי יאכלה. וכאן
 יוסף. חסן אלחדיה ואל מנצר גמיעא:
 ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת
 אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה
 עמי: והוה. בתר פתגמיא האלין. וזקפת
 אתת רבניה. ית עינהא ביוסף. ואמרת
 שכוב עמי: ולמא כאן בעד הדה לאמור.
 אנא מראה מולאה. מרת עינאהא אי יוסף.
 וקאת צאגעני: וימאן ויאמר אל אשת
 אדניו הן אדני לא ירע אתי מה בבית
 וכל אשר ישלח נתן בידי: וסריב ואמר
 לאתת רבניה. הא רבני. לא ידע עמי
 מא בביתא. וכל דאית ליה מסר בידי:
 פאבא וקאל להא. הודא מולאי. לם יערף
 מעי מא פי אלמנזל. וגמיע מאלה געדה
 פי ידי: איננו גדול בבית הזה ממני
 ולא חשך ממני מאומה כי אסדתך
 באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה
 הגדלה הזאת והטאתי לאלהים: לית
 דרב. בביתא הדין מני. ולא מנע מני
 מדעם. אלהין יתיך בדיך דאת אתתיה.
 ואיכדין אעביד. בישתא רבתא הדא.
 ואחוב קדם יי: ולם יצר עני שיא. אלא
 אנת לאנך זונתה. פכיי אפעל הדה
 אסייה אעצימה. ואכטי ללה: ויהי פדברה
 אדיוסף יום | יום וזא שמע אליה לשכב
 אצלה להיות עמה: והוה. פד מגילת עם
 יוסף יום יום. וזא קביל מנה. למשכב
 לותה למחוי עמה: פלמא כלמתה יומא
 בעד יום. ולם יקבל מנהא. אן ינאם
 דזקהא אן יכון מעהא: ויהי פה יום הזה
 ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש
 מאנשי הבית שם בבית: והוה ביומא

הדין. ועאל לביתא למבדק בכתבי
 חושבניה. וזית אנש. מאנשי ביתא.
 תמן בביתא: ולמא כאן פי בעין איאם.
 דכל אלי אלבות ליצנע צנאעה כאנת
 לה. ולם יכון רגל מן אהל אלבות פיה:
 ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי
 ויעוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה:
 ואחרתיה לדבשיה. למימר שכוב עמי.
 ושבקה לדבשיה בידה. וערק ונפק
 לשוקא: פתעלקת בקמיצה קאילא
 צאגעני. פתרך קמיצה פי ידהא. והרב
 זכרנא אלי אסוק: ויהי פראותה פי עזוב
 בגדו בידה וינס החוצה: והוה פד חזת.
 ארי שבקה לדבשיה בידה. וערק
 לשוקא: פלמא ראת. אנה תרך קמיצה
 פי ידהא. והרב אלי אסוק: ותקרא
 לאנשי ביתה ותאמר להם לאמר ראו
 הבוא לנו איש עברי לצחק בנו בא אלי
 לשכב עמי ואקרא בקול גדול: וקרת
 לאנשי ביתה. ואמרת להון למימר. חזו.
 איותי לנא. גברא עבראה לחיבא בנא.
 עאל דותי למשכב עמי. וקרית בקרא
 דמא: דעת באהל ביתהא וקאת להם.
 אנצרו כיף גאנא. בעבר עבראני דיתלעב
 בנא. אתאני ליצאגעני. פנאדית בצות
 עאל: ויהי בשמעו פי חרימתי קודי
 ואקרא ויעוב בגדו אצלי וינס ויצא
 החוצה: והוה פד שמע. ארי ארימית קלי
 וקרית. ושבקה לדבשיה לותי. וערק
 ונפק לשוקא: פלמא סמעני. אד רפעת
 צותי ונאדית. תרך קמיצה פי ידי. והרב
 זכרנא אלי אסוק: ותנח בגדו אצלה עד
 בוא אדניו אל ביתו: ואחיתתיה לדבשיה
 לותה. עד דעאד רבניה לביתיה: וודעת
 קמיצה ענדהא. אלי אן דכל מולאה
 אלי מנזלה: ותדבר אליו בדברים האלה
 לאמר בא אלי העבד העברי אשר
 הבאת לנו לצחק בי: ומגילת עמיה.
 כפתגמיא האלין למימר. עאל דותי

עבדא

חלק הרקדוק (ד) ויהי יוסף יפה תואר. במארכה לא במקף בס"ס: (ה) ראו הביא לנו תיבת הביא-מלעיל: כה (כתר תורה)

ית כל סורחן בידיה. בדמימרא דיי
בסעדיה. ודהוא עביד יי מצלה: ודים
ריים אסגן. ורא שייא מנכרא עליה. ממא
אלה מעה. ומא יעמלה אלה מנחה:

פ

ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה
מלך מצרים והאפה לאדניהם למלך
מצרים: והוא. בתר פתגמיא האדין. סרחו.
שקיא דמלכא דמצרים ונחתומא.
לרבונהון למלכא דמצרים: וכאן בעד
הדה אלאמור. אן סאקי מלך מצר
ואלכבאו אדנבא. לסידהמא מלך מצר:
ויקצף פרעה עד שני סרוסיו על שר
המשקים ועל שר האופים: ורגיז פרעה.
על תרין רברבניהו. על רב שקי. ועל
רב נחתומי: פסכט פרעון עריו כאדמיה.
ריים אסקאה. וריים אלכבאזין: ויתן
אתם במשמר בית שר הטבחים אר
בית הסהר מקום אשר יוסף אסור שם:
ויהב יתהון במסרת. בית. רב קטוליא
בבית אסירי. אתרא. דיוסף אסיר תמן:
וודעהמא פי חפץ. מנזל ריים אסיאפיו.
פי אסגן. אדי יוסף מחבוס פיה: ויפקד
שר הטבחים את יוסף אתם וישרת אתם
ויהיו ימים במשמר: ומני. רב קטוליא
ית יוסף. עמהון ושמיש ותהון. והון יומין
במטרא: פוכד ריים אסיאפין יוסף.
עדיהם וכדמהם. ואקאמו מדה פי אחבם:
ויחלמו חלום שניהם איש חלמו בלידה
אחד איש בפתרון חלמו המשקה והאפה
אשר למלך מצרים אשר אסורים בבית
הסהר: וחלמו חקמא תרויהון. גבר
חלמיה בלידיא חד. גבר בפושרון חלמיה.
שקיא ונחתומא. דמלכא דמצרים.
דאסירין בבית אסירי: אדי אן ראוי
רויא גמיעא. כל רגל עלי חדה פי לילה
ואחדה. וכאן חלם כל ואחד חסב
תפסורה. אסאקי ואלכבאו. אדין למלך
מצר. אלמאסורין פי אסגן: ויבא אליהם
יוסף בפקד וירא אתם והנם זעפים:

עבדא עבראה. דאיתיתא לנא לחייכא
בי: פקאת לה. מתל הדא אלאמר
קאירא. אתאני אלעכד אלעבראני. אדי
גיתנא בה ליתלעב בי: ויהי כהרימי
קודי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינם ההוצה:
והוא. כד ארימית קדי וקרית. ושבקיה
לדבשיה. לותי וערק לשוקא: פלמא
רפעת צותי ונאדית. תרך קמיצה פי ידי.
והרב אדי אסוק: ויהי בשמע אדניו
את דברי אשתו אשר דברה אליו לאמר
כדברים האלה עשה לי עבדך ויחר אפו:
והוא כד שמע רבניהו ית פתגמי אתתיה.
דמלידת עפיה דמימר. כפתגמיא האדין.
עבר די עבדך. ותקוף רוגזיה: פלמא
סמע כלאמהא אדי קאת לה. כלאצנעבי
עבדך. אשתד גצבה עליה: ויקח אדני
יוסף אתו ויתנהו אל בית הסהר מקום
אשר אסורי המלך אסורים ויהי שם
בבית הסהר: ודבר רבניהו דיוסף יתיה.
ויהביה בבית אסירי. אתרא. דאסירי
מלכא אסירין. והוא תמן בבית אסירי:
פאכדה וודעה פי אסגן. מוצע אסרא
אלמך מחבוסין. ואקאם תם פי אסגן:
ויהי יהוה את יוסף ויש אגיו חסד ויפן
תנז בעיני שר בית הסהר: והוא מימרא
דיי בסעדיה דיוסף. ונגד ליה חסדא.
ויהביה לרחמין. בעיני רב בית אסירי:
פכאן אלה מעה. ומייל לה פצלא. ורוקה
חצאא. ענד ריים אסגן: ויתן שר בית
הסהר ביד יוסף את פדהאסורים אשר
בבית הסהר ואת פלמא אשר עשים שם
הוא היה עשה: ויהב. רב בית אסירי
בידא דיוסף. ית כל אסיריא. דבבית
אסירי. וית כל דעבדין תמן. ממימריה
הוא מתעביד: חתא געל תחת ידה.
גמיע אלאסרא אדי פי אסגן. וגמיע מא
כאן יצנעון תם. הו כאן ידברה: אין
שר בית הסהר ראה את פלמאומה
בידו באשר יהוה אתו ואשר הוא עשה
יהוה מצליח: לית רב בית אסירי. חזי

וּאתָא לַיהוָה יוֹסֵף בְּצַפְרָא. וְהוּא יְתָהוֹן.
וְהָא אַנּוּן נְסִיסִין: פְּדַכְר אֵלֵיהֶמָּא. יוֹסֵף
בְּאִגְרָא. וְרָאָא וְגוֹהֶמָּא כְּאַלְחָה: וַיִּשְׁאַל
אֶת־סְרִיסֵי פְרַעְהָ אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמֵר
בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנִיכֶם רַעִים
הַיּוֹם: וַיִּשְׁאֵל יְת רַבְרַבִּי פְרַעְהָ. דְּעַמִּיָּה
בְּמִשְׁרַת. בֵּית רַבּוּנֵיהָ לְמִימֵר. מָא דִּין.
אַפִּיכּוֹן בִּישִׁין יוֹמָא דִּין: פִּסְאֵל כְּאֲדָמִי
פְרַעוֹן. אֲדִין מַעָּה פִי חֲפִץ. בֵּית מוֹדָאָה
קֵאִילָא. מָא בְּאִרְגוּהֶכֶּמָּא מִתְגִּירָה לַיּוֹם:
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַלּוֹם חֲלָמְנֵי וּפְתַר אֵין אִתּוֹ
וַיֹּאמְר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הַלּוֹא לְאֵלֵהִים
פְתַרְנִים סְפְרוּנָא לִי: וַאֲמָרוּ לֵיה. חֲלָמָא
חֲלָמָא. וּפְשַׁר לִית לֵיה. וַאֲמַר דְּהוֹן יוֹסֵף.
הַלּוֹא מִן קֳדָם יי פִּשְׁרֵן חֲלָמָא. אֲשֶׁתְּעוֹ
כְּעוֹן לִי: קֵאֵלָא לֵה. רֵאִנָּא רוּיָא. וְלִים
לְהָא מִפְסָר. קֵאֵל לְהֶמָּא יוֹסֵף. אֵלֵי אֵין
אֶתְפֹּאסִיר לֵלֵה. רַכְּן קְצוּהָ עֲדִי: וַיִּסְפֹּר
שְׁרֵי־הַמִּשְׁקִים אֶת־חֲלָמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ
בְּחֲלֹמִי וְהִנְהִיגְפִן לְפָנַי: וְאֲשֶׁתְּעֵי רַב
שִׁקִּי. יְת חֲלָמִיָּה לְיוֹסֵף. וַאֲמַר לֵיה.
בְּחֲלָמִי. וְהָא גּוֹפְנָא קֳדָמִי: פִּקֵּץ רִיִּים
אַסְקָאָה. רוּיָאָה עֲדִי יוֹסֵף. וּקֵאל. רֵאִית.
כֵּאֵן גִּפְן בֵּין יַדֵּי: וּבְגִפְן שְׁלֹשָׁה שְׁרוּגִים
וְהוּא כְּפִרְחַת עֲרֵתָה נִצָּה הַבְּשִׁילוֹ
אַשְׁפֵּלְתִּיהָ עֲנָבִים: וּבְגוֹפְנָא תִּלְתָּא
שְׁבִשִׁין. וְהוּא כִּד אֶפְרַחַת אֶפִּיקַת
לְבַדְבִּין אֲנִיצַת גִּץ. בְּשִׁילוֹ אֶתְפַּדְהָא הוּוֹ
עֲנָבִין: וּפִי אֲלֹגְפֵן תִּלְאָתָה קִצְבָאן. וְהוּ
כְּמָא פְרַעַת צַעַד נוֹאֲרָהָא. וְנִצְנַת
עֲנֹאקִידָהָא וְצֹאֲרַת עֲנָבָא: וְכּוֹס פְרַעְהָ
בִּידֵי וְאֶקָּח אֶת־הָעֲנָבִים וְאֲשַׁחַט אֶתֶּם
אֶרְכּוֹס פְרַעְהָ וְאֶתֶּן אֶת־הַכּוֹס עַל־כַּף
פְרַעְהָ: וְכִסָּא דְּפְרַעְהָ בִּידֵי. וְנִסִּיבִית
יְת עֲנָבִיָּא. וְעֲצֵרִית יְתָהוֹן לְכִסָּא דְּפְרַעְהָ.
וַיַּהֲבִית יְת כִּסָּא עַד יְדָא דְּפְרַעְהָ: וְכֵאֵן
כְּאֵס פְרַעוֹן פִּי יַדֵּי. פֹּאכְרַת אֲלַעֲנָב
וְעֲצַרְתָּהּ פִּיה. וְנֹאולְתָּהּ לֵה: וַיֹּאמֶר לוֹ
יוֹסֵף זֶה פְתַרְנֵי שְׁלֹשַׁת הַשָּׁרְגִים שְׁלֹשַׁת

יָמִים הֵם: וַאֲמַר לֵיה יוֹסֵף. דִּין פּוֹשְׁרֵנִיהָ.
תִּלְתָּא שְׁבִשִׁין. תִּלְתָּא יוֹמִין אַנּוּן: קֵאֵל
לֵה יוֹסֵף. הַלּוֹא תִפְסִירָה. אֶתְלֹאֲתָה
אַקְצִבָאן תִּלְאָתָה אֵיִיָּאם: בְּעוֹד שְׁלֹשַׁת
יָמִים יִשָּׂא פְרַעְהָ אֶת־רֹאשָׁ וְהַשִּׁיבָךְ
עַד־כַּנְךָ וְנָתַת כּוֹס־פְרַעְהָ בִּידֵי כְּמִשְׁפֵּט
הָרֹאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִית מִשְׁקָהוּ: בְּסוֹף
תִּלְתָּא יוֹמִין. יִדְכַרְנֶךָ פְרַעְהָ. וַיִּתְיַבֶּךְ
עַד שְׁמוֹשָׁךְ. וְתַתִּין כִּסָּא דְּפְרַעְהָ בִּידֵיהָ.
כְּהִלְכָתָא קֳדָמִיתָא. דְּהוּיָתָא מִשְׁקִי לֵיה:
אַיִ תִּלְאָתָה אֵיִיָּאם. יִדְכַרְךָ פְרַעוֹן.
וַיִּרְדֵּךְ אֵלֵי מִרְתַּבְתֵּךְ. וְתִנְאוּלָה כְּאִסְהָ.
כְּאִסִּירָה אֲלֵאוּלָה. אֵלֵי כְּנַת סֹאקִיָּה:
כִּי אִם־זְכַרְתֵּנִי אֶתְךָ כְּאֲשֶׁר יִטֵּב לְךָ
וְעֲשִׂיתָנָא עִמָּדִי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתֵּנִי אֶל־
פְרַעְהָ וְהוֹצֵאתֵנִי מִן־הַבֵּית הַזֶּה: אֵלֵהִין
תִּדְכַרְנֶנִּי עִמָּךְ. כִּד יִטֵּב לְךָ. וְתַעֲבִיד
כְּעוֹן עַמִּי טִיבוֹ. וְתִדְכַר עֲלֵי קֳדָם פְרַעְהָ.
וְתִפְקֶנֶנִּי מִן בֵּית אִסִּירֵי הַדִּין: אֵלֵי אֵין
תִּדְכַרְנִי מֵעַךְ. אֵלֵי גֵאֵד אֲמַרְךָ. וְאַצְטַנַּע
אַיִ פְצֵלָא. וְאַדְכַרְנִי עַנְד פְרַעוֹן.
וְאַכְרַגְנִי מִן הַלּוֹא אֲלֵבִית: כִּי־גִנְב גִּנְבַתִּי
מֵאַרְץ הָעִבְרִים וְגַם־פָּה לֹא־עֲשִׂיתִי
מֵאוּמָה כִּי־שָׂמוּ אֹתִי בְּכּוֹר: אֵרִי מוֹגֵב
גִּנְיָבָא. מֵאַרְע עִבְרָאִי. וְאַף הֵכָּא
לֹא עֲבַדִּית מִדְּעַם. אֵרִי מִנְיָאוּ יְתִי בְבֵית
אִסִּירֵי: לֹא־נִי סֹרְקַת מִן בְּלַד אֲלַעֲבֵרָאִין.
וְהֵנָּא אֵיצֵא לִם אֲצַנַע שִׁי. אִסְתַּחֲקִית
אַן יַעֲדוּנִי בְּסַבְכָּה פִי אֲלַחֲבִם: וַיֹּרָא
שְׁרֵי־הָאֲפִים כִּי טוֹב פְתַר וַיֹּאמֶר אֲלֵי־יוֹסֵף
אַף־אֲנִי בְּחֲלֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְדֵי חֲרִי
עַל־רֹאשִׁי: וְהוּא רַב גַּחְתוּמֵי אֵרִי יָאוּת
פִּשְׁר. וַאֲמַר לְיוֹסֵף. אֵף אֲנָא בְּחֲלָמִי
וְהָא. תִּלְתָּא. סְדִין דְּחִירוּ עַד רִישֵׁי: וְלִמָּא
רֵאָא רִיִּים אֲלַכְבָּאוּן אֲנָה קִד פְסִרָהָא לֵה
לְכִיר. קֵאֵל לֵה. רֵאִית אֲנָא אֵיצֵא. כֵּאֵן
תִּלְאָת סֵלָאֵל חוֹאֲרָא עֲדִי רֵאִסִי: וְבִפְסַל
הָעֲלִיִין מִכֵּל מֵאֲכַל פְרַעְהָ מַעֲשֵׂה אֶפְהָ
וְהָעוֹף אֲכַל אֶתֶם מִן־הַפֶּסַל מֵעַד רֹאשִׁי:

ובסלא

חלק הדקדוק (ו) כי שמו אתי בכור. ל' מלרע וס' שמתני בכור תחתיות [מהר"ב]:

יוסף ורם ידכרה : ק"ב פ"ס סימן יב"ק
ומפטרין כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל עמוס ב'

דנ"ו לסנחה שבת וב' וה' פ פ פ

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה
עמד עדי-היאר : והנה . מסוף תרתין שנין .
ופרעה (חלים) . והא קאים על נהרא :
פלמא מצתא סנתין האידתין . ראה
פרעון . כאנה ואקף עלי שאמי אניל :
והנה מן-היאר עלת שבע פרות יפות
מראה ובריאת בשר ותדענה באחו : והא
מן נהרא . סלקן שבע תורן . שפירן למחזי
ופטימן בשר . ורעין באחוא : וכאן קד
צעד מנה סבע בקראת . חסנאת אמנצר
וצכמאת אדחם . ורעאת פי אקרט : והנה
שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן-
היאר רעות מראה ודקות בשר ותעמדנה
אצל הפרות עדי-שפת היאר : והא שבע
תורן אחרנין . סלקן בתריהון מן נהרא .
בישן דמחזי וחסירן בשר . וקמא . דקבלהון
דתורתא על כוף נהרא : וכאן סבע
בקראת אכר . קד צעדן וראהן מן אניל .
קביחאת אלמנצר ורקיאת אדחם .
ווקפת עדי-שאמי אניל : ותאבלנה הפרות
רעות המראה ודקות הבשר את שבע
הפרות יפת המראה והבריאת וייקץ
פרעה : ואכלא תורתא . דבישן דמחזי
וחסירן בסר . ית שבע תורתא . דשפירן
למחזי ופטימתא . ואתער פרעה : ואכלת
אלבקראת . קביחאת אלמנצר ורקיאת
אדחם . אסבע אבקראת . חסינאת אמנצר
ואצכמאת . ואסתיקין פרעון : ויישן ויחלם
שנית והנה | שבע שבלים עלות בקנה
אחד בריאות ומבות : ודמוך . ויחלם
התנינות . והא שבע שבלין . סלקן . בקניא
חד פטימן ומבן : פנאם . וראה תאנייה .
כאן סבע סנבלאת . קד צעדן . פי קצבה
ואחדה מלא גיאר : והנה שבע שבלים
דקות ושדופת קדים צמחות אחריהן :
והא שבע שבלין . דקנו ושקיפן קדום .

ובסלא עלאה . מבל . מיכלא דפרעה
עזבר נחתום . ועופא . אכיל יתהון . מן
סלא מעלוי רישי : ופי אלסלה אלעדיא .
מן גמיע טעאם פרעון ממא יצנעה
אלכבאז . ואטאיר יאכל מנהא . מן אלסל
מן פוקראסי : ויען יוסף ויאמר זה פתרנו
שלשת הפלים שלשת ימים הם : ואתיב
יוסף ואמר . דין פושרניה . תלתא סלין .
תלתא יומין אנון : פאגאב יוסף וקאר .
הדא תפסירה . תלאת אלסלאר . תלאתה
איאם : בעוד | שלשת ימים ישא פרעה
את-ראשך מעליך ותדה אותך עדי-עין
ואכל העוף את-בשרך מעליך : בסוף
תלתא יומין . יעדי פרעה ית רישך מנך .
ויצוב יתך עד צלובא . וייכול עופא . ית
בשרך מנך : אלי תדאתה איאם . ינוע
פרעון ראסך ען ברנך . ויצלבך עדי
כשבה . ויאכל אמיר מן לחמך : ויהי
ביום השלישי יום הלדת את-פרעה ויעש
משתה דכד-עבדיו וישא את-ראשו שר
המשקים ואת-ראשו שר האפים בתוך
עבדיו : והנה ביזמא תדיתאה . יום בית
ודא דפרעה . ועבד משתוא דכד
עבדוהי . ואדבר . ית ריש רב שקי . וית
ריש . רב נחתומי בגו עבדוהי : פלמא כאן
פי אליום אתאת . והו מתד יום ווד פיה
פרעון . וצנע מגדסא לגמיע קואדה .
פדכר ריים אלסקאה . וריים אלכבאזין
פי מא בינהם : וישב את-שר המשקים
עדי-משקהו ויתן הפום על-כף פרעה :
ואתיב . ית רב שקי על שקיותיה . ויהב
כסא על ידא דפרעה : פאמר ברד ריים
אלסקאה עדי סקיה . ונאולה כאסה :
ואת שר האפים תדה באשר פתר דהם
יוסף : וית . רב נחתומי צלב . כמא דפשר
דהון יוסף : וצלב ריים אלכבאזין . כמא
פסר דהם יוסף : ולא-זכר שר-המשקים
את-יוסף וישבחהו : ודא אדבר רב שקי .
ית יוסף ואנשייה : תם נסי ריים אלסקאה .

חלק הדקדוק א) ופרעה חלם . תרגום חלים . לשון הווה כלשון שעל כן דרשו מבח זה ר"ל שהיה חולב אל השנתים ע"ש :
בני הגירסא חלם וצ"ע .

חלמתינו איש כחלמו פתר : ותמן עמנא
 עולים עברי . עבדא לרב קטוליא .
 ואשתעינא ליה . ופשר לנא ית חלמנא .
 גבר כחלמיה פשר : וכאן תם מענא גלאם
 עבראני . עבדא לר״ס אסיאפין .
 פקצנאהא עדיה . ופסרהא לנא . פסר
 לכל ואחר חסב רוואה : ויהי כאשר פתר
 לנו כן היה אתי השיב על כני ואתו תדה :
 והוה . כמא דפשר לנא כן הוה . יתי .
 אתיב על שמושי ויתיה צלב : פכמא
 פסר לנא כדאך כאן . רדני אלמדך ארי
 מרתבתי וצלב דאך : וישלח פרעה ויקרא
 את יוסף ויריצהו מן הבור ויגדה ויחלף
 שמלתיו ויבא אל פרעה : ושלח פרעה
 וקרא ית יוסף . וארהטוהי מן בית אסירי .
 וספר ושני כסותיה . ועאל לות פרעה :
 פבעת פרעון ודעא ביוסף . וחאצרו בה
 מן אלהבם . וחלק שערה וברל תיאבה .
 ודכל ארי פרעון : ויאמר פרעה אל יוסף
 חלום חלמתי ופתר אין אתו ואני שמעתי
 עליך לאמר תשמע חלום לפתר אתו :
 ואמר פרעה ליוסף . חלמא חלמית . ופשר
 לית ליה . ואנא . שמעית עלך דמימר .
 דאת שמע חלמא ומפשר ליה : פקאל
 לה פרעון . קד ראית רווא . ולים להא
 מפסר . ואנא סמעית ענך . אנך אדא
 סמעית רווא פסרתהא : ויען יוסף את
 פרעה לאמר בלעדי אלהים יענה את
 שדום פרעה : ואתיב יוסף ית פרעה .
 דמימר דא מן חכמתי . אלהין מן קדם
 יי . יתתב שלמא דפרעה : פאנאבה יוסף
 וקאל . מן גיר עלמי . אלה יגיב פרעון
 בסלאם : וידבר פרעה אל יוסף בחלמי
 הנני עמד על שפת היאר : ומליד פרעה
 עם יוסף . בחלמי . הא אנא קאים על
 כיה נהרא : תם כלמה וקאל . ראית . כאני
 ואקף עדי שאמי אניד : והנה מן היאר
 עלת שבע פרות בריאות כשר ויפת תאר
 ותרעינה באחו : והא מן נהרא . סלקון

צמחן בתריהון : וכאן סבע סנבלאת .
 דקאק משוובה בריה אלקבל . קד נכתן
 וראהן : ותבלענה השבלים הדקות את
 שבע השבלים . הבריאות והמלאות
 וייקץ פרעה והנה חלום : ובלעא שבליא
 לקותא . ית שבע שבליא . פטומתא
 ומליתא . ואתער פרעה והא חלמא :
 פבלעת לסנבלאת אדקאק . אסבע
 לסנבלאת . אצכמאת אלמלא . תם
 אסתיקץ פרעון ואדא בה חלום : ויהי
 בבקר ותפעם רווחו וישלח ויקרא את
 כרטימיו מצרים ואת כל חכמיה
 ויספר פרעה להם את חלמו ואין פותר
 אותם דפרעה : והוה בצפרא ומטרפא
 רווחיה . ושלח . וקרא . ית כל חרשי
 מצרים וית כל חכמהא . ואשתעי פרעה
 להון ית חלמיה . ולית דפשר יתהון
 דפרעה : פלמא כאן באגדאה כרבת
 רווחה . פבעת ודעא . בגמיע עלמא מצר
 וחכמהא . וקץ עדיהם רוואה . ולם יכון
 מן פסרהא לה לכיר : וידבר שר המשקים
 את פרעה לאמר את חטאי אני מזכיר
 היום : ומליד רב שקי . עם פרעה דמימר .
 ית סורחני . אנא מדבר יומא דין : פתכלם
 ריים אסקאה . בין ידיה וקאל . אני לאדכר
 אדיום כטאי : פרעה קצף על עבריו ויתן
 אתי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת
 שר האפים : פרעה רגיו על עבדוהי .
 ויהב יתי במטרת . בית רב קטוליא . יתי .
 וית רב נחתומי : ודאך אן פרעון קד סכט
 עדי עבירה . פוצעהמא פי חפין . מנוד
 ריים אסיאפין . אנא וריים אלכבאזין :
 ונחלמה חלום בלידה אתד אני והוא איש
 כפתרון חלמו חלמנו : וחלמנא חלמא .
 בלידיא חד אנא והוא גבר . כפשרן חלמיה
 חלמנא : פראינא רווא . פי לידה ואחרה
 אנא והו . וכאן רווא כל ואחד חסב
 תפסירה : ושם אתנו נער עברי עבד
 דשר הטבחים ונספרלו ויפתר לנו את

שבע

שבע תזרן. פטימן בשר ושפירן למחוי.
 ורעין באחוא : וכאן קד צעד מנה סבע
 בקראת. צכמאת אלחם וחסאן ארחליה.
 ורעאת פי אקרט : והנה שבע פרות
 אחרות עלת אחריהן דלות ורעות תאר
 מאד ורקות בשר לאראיתי כהנה בכל
 ארץ מצרים דרע : והא. שבע תזרן
 אחרנין סליקא בתריהון. חסיבן ובישן
 למחוי. להדא וחפירן בשר. לא חזיתי
 דכותהון. בכל ארעא דמצרים לבישו :
 וכאן סבע בקראת אכר קד צעדן וראהן.
 עגאף קביחאת אלמנצר. גרא ורקיקאת
 אלחם. לס ארא מתלהן. פי גמיע בלד
 מצר פי אקבח : ותאכנה הפרות הרקות
 והרעות את שבע הפרות הראשנות
 הפריות : ואכלא תורתא. חסיבתא
 ובישתא. ית שבע תורתא. קדמתא
 פטימתא : פאכלת אלבקראת. ארקאק
 אלקביחאת. אסבע אלבקראת. אלאואיל
 אצמאת : ותבאנה אר קרפנה ולא
 נודע פי באו אר קרפנה ומראיהן רע
 פאשר בתחלה ואיקץ : וערא למעיהון.
 ולא אתידע ארי עלא למעיהון. ומחזיהון
 ביש. כד בקדמיתא. ואתערית : פדכלת
 אי בטונהא. ולם יתביין אנהא קד דכלת.
 ומנצרהא קביח. כמא כאן אולא. תם
 אסתיקצת : וארא בחלמי והנה | שבע
 שבילים עלת בקנה אחד מלאת ומבות :
 וחזית בחלמי. והא שבע שבלין. סלקן.
 בקניא חר מלין ומבן : פראית תאניה.
 כאן סבע סנבלאת. קד צעדן. פי קצבה
 ואחרה מלא גיאר : והנה שבע שבילים
 צנמות דקות שרפות קדים צמחות
 אחריהם : והא שבע שבלין. נצן דקן
 שקיפן קדום. צמחן בתריהון : וכאן סבע
 סנבלאת. צאויאת דקאק משוובה בריח
 ארקבל. קד נבתן וראהן : ותבלען
 השבילים הדקות את שבע השבילים
 הטבות ואמר אר החרמים ואין מניד

די : ובלעא שבליא לקיתא. ית שבע
 שבליא טבתא. ואמרית לחרשיא. ולית
 דמחוי לי : פבלעת לסנבלאת אדקאק.
 אסבע אסנבלאת אלגיאד. וקלת דאדך
 לארעלמא. ולם יכברוני בשיי : ויאמר
 יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא את
 אשר האלהים עשה הגיד לפרעה : ואמר
 יוסף לפרעה. חלמא דפרעה חר הוא.
 ית די. עתיד למעבר חוי לפרעה : פקאר
 לה יוסף. רויא פרעון ואחר. אדי סיצנעה
 אלה אכבר בה פרעון : שבע פרת הטבת
 שבע שנים הנה ושבע השבילים הטבת
 שבע שנים הנה חלום אחד הוא : שבע
 תורתא טבתא. שבע שניא אנין. ושבע
 שבליא טבתא. שבע שניא אנין. חלמא
 חר הוא : אסבע אלבקראת אלגיאד.
 ואסבע אסנבלאת אלגיאד. הי סבע סנין
 כיר. הדא חלם ואחר : ושבע הפרות
 הרקות והרעות העלת אחריהן שבע שנים
 הנה ושבע השבילים הרקות שרפות
 הקדים יהיו שבע שני רעב : ושבע
 תורתא. חסיבתא ובישתא דסליקא
 בתריהון. שבע שניא אנין. ושבע
 שובליא לקיתא. דשקיפן קדום. יהון.
 שבע שני כפנא : ואסבע אלבקראת.
 ארקאק אל קביחה לצאעדה וראהן.
 ואסבע אסנבלאת אפארגה. ארמשוובה
 בריח אלקבל. תכון סבע סנין גוע : הוא
 הדבר אשר דברתי אל פרעה אשר
 האלהים עשה הראה את פרעה : הוא
 פתגמא. דמלילית עם פרעה. די. עתיד
 למעבר אחזי לפרעה : הוא אלקול אדי
 קדתה דפרעון. אדי סיצנעה אלה אוראה
 לפרעון : הנה שבע שנים באות שבע
 גדוד בכל ארץ מצרים : הא. שבע שניא
 אתין. שבעא רבא בכל ארעא דמצרים :
 סתאתיכם סבע סנין. יכון שבאע כתיר
 פי בלד מצר : וקמו שבע שני רעב
 אחריהן ונשבח כל השבע בארץ מצרים

וככה הרעב את הארץ: ויקומן. שבע שני כפנא בתרוהון. ויתנשי כר שבעא בארעא דמצרים. וישיצי כפנא ית עמא דארעא: תם תואפיקם סבע סנין גוע מן בעדהא. פינכא גמיע אשבאע אדי כאן פי בלד מצר. חתא יכאד ארגוע אן יפני אהל אלבלד: ולא יודע השבע בארץ מפני הרעב הוא אחריו כן פירכבד הוא מאד: ולא יתידע שבעא בארעא. מן קדם. כפנא הוא יהי בתר כן. ארי תקוף הוא לחדא: ולם יתביין אתר דאדך אשבאע פי אלבלד. מן קבל אלגוע אלאתי בעדה. לאנה עצים גדא: ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כיון נכון הדבר מעם האלהים וממחר האלהים לעשתו: ועל דאתני חלמא. לפרעה תרתין זמנין. ארי תקין פתגמא מן קדם יי. ומותי יי למעבדיה: ואמא אעאדה ארויא. עלי פרעון מרתין. לאן אלאמר תאבת מן ענד אלה. והו מסרע אן יצנעה: ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתו על ארץ מצרים: וכען יחזי פרעה. גבר סובלתן וחכים. וימנייה על ארעא דמצרים: ואלאן ינצר פרעון. רגלא פהמא חכימא. יוליה עלי ברד מצר: יעשה פרעה ויפקד פקדים עלי הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע: יעביד פרעה. וימני מהימנין על ארעא. ויזרוזן ית ארעא דמצרים. בשבע שני שבעא: ויטלק לה. אן יוכל וכלא עלי אלבלד. חתא יעבון גלה ברד מצר. פי סבע סני אשבאע: ויקבצו את כרי אכל השנים הטבות הפאת האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל בערים ושמרו: וכנשוזן ית כר עבור שניא טבתא. דאתין אליו. ויצרון עבורא תחות יד מהימני פרעה. עבורא בקרויא וישרון: ויגמעון. מעאם הרה סני אלכיר אלאתיאת. ויכזנון ברהא. תחת ידי וכלא

פרעון. ויחפצו מעאמהא פי קראהא: והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיון בארץ מצרים ולא תכרת הארץ פרעב: והי עבורא גניז לעמא דארעא. לשבע שני כפנא. דיהיון בארעא דמצרים. ולא ישתיצי עמא דארעא בכפנא: ויכון ודיעה פיהא. לסבע סני אלגוע. אדי תכון פי בלד מצר. ולא ינקטע אהל אלבלד פיהא: ויטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כלי עבדיו: ושפר פתגמא בעיני פרעה. ובעיני כר עבדוהי: פחסן כראמה ענד פרעון. וגמיע קואדה: ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו: ואמר פרעה לעבדוהי. הנשבה כדון גבר. דרוח נבואה מן קדם יי פיה: קאל פרעון לקואדה. הל נגד מתל הדא ארגל. פיה רוח אלה עלמא: ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כר זאת אין נבון וחכם כמזה: ואמר פרעה ליוסף. בתר דהודע יי. יתך ית כר דא. דית סובלתן וחכים כותך: קאל פרעון ליוסף. בעד מא ערפך אלה הרה אדאמור. לים פהים וחכים מתרך: אתה תהיה על ביתי ועל פוך ישק כל עמי רק הפסא אנדל מןך: את תהי ממנא על ביתי. ועל סימך יתון כל עמי. לחוד כורסי מלכותא הדין איהי יקור מןך: אנת תכון עלי ביתי. ועלי אמרך ינקאר גמיע קומי. לא אשרף עדיך אלא באכרסי פקט: ויאמר פרעה אל יוסף ראה נתתי אתך על כר ארץ מצרים: ואמר פרעה ליוסף. חזי דמנותי יתך. על כר ארעא דמצרים: פקאר לה. אנצר קד וליתך. עלי גמיע ברד מצר: ויסר פרעה את טבעתו מעד ידו ויתן אתה על יד יוסף וילבש אתו בגדי שש וישם רבד הזהב על צוארו: ואעדי פרעה ית עוקתיה מעל ידו. ויהב יתה על ידא דיוסף.

ואלביש

חלק הדקדוק (ד) ועתה ירא פרעה. בא תיבת ירא מלרע שלא כמשפט וכמוה ותרא אויבתי, ותרא אשקלון ותורא [מחר"ב ב' ר"ק ז"ל]: (ה) הנמצא כזה איש אשר. תיבת אשר בתביר:

ושני שבועא. עבורא דאזרין: פאנבתת
 ארארץ. פי סבע סני אשבאע. מל
 אלמכאזין: ויקבץ את כל אכל שבע
 שנים אשר היו בארץ מצרים ויתן אכל
 בערים אכל שדה העיר אשר סביבתה
 נתן בתוכה: וכנש. ית כל עבור שבע
 שניא. דהואה בארעא דמצרים. ויהב
 עבורא בקרויא. עבור חקר קרתא.
 דבסחרנהא יהב בנחה: פגמע באקי טעאם
 אסבע אסנין. אתי כאנת פי ברד מצר.
 ונעלה פי אלקרא. געל טעאם כל קריה
 אתי הואריהא פיהא: ויצבר יוסף בר
 כחול הים הרבה מאד עד כי חדל לספר
 כי אין מספר: וכנש יוסף עבורא. כחלא
 דימא סני דחדא. עד. דפסק מלממני
 ארי לית מנין: וגמע יוסף מן אדבר.
 שביה כרמל ארבחר כתיר גדא. חתא
 אנתהא ען אחצאיה ממא לא אחצא
 לה: וליוסף יקר שני בנים בטרם תבוא
 שנת הרעב אשר ילדה לו אסנת בת
 פוטיפרע כהן און: וליוסף את ילדו תרין
 בנין. עד לא עלת שתא דכפנא. דילידת
 ליה אסנת. בת פוטיפרע רבא דאון:
 וולד ליוסף אבנאן. קבל אן תדלך סנה'
 אלגוע. אדי ולדתהמא לה אסנת.
 אבנה' פוטיפרע אמאם און: ויקרא יוסף
 את שם הבכור מנשה בני שני אלהים
 את כל עמלי ואת כל בית אבי: וקרא
 יוסף. ית שום בוכרא מנשה. ארי אנשני
 יי ית כל עמלי. וית כל בית אבא:
 פסמא יוסף. אלבכר מנשה. קאל אן
 אדה קד אנסאני גמיע שקאי. ומא כאן
 מנה פי בית אבי: ואת שם השני קרא
 אפרים כיי הפרני אלהים בארץ עני:
 וית. שום תנינא קרא אפרים. ארי אפשני
 יי בארע שעבורי: וסמא אתאני אפרים.
 קאל אן אדה קד אנמאני פי ברד לעפי:
 ותכלינה שבע שני השבע אשר היה
 בארץ מצרים: ושלמא. שבע שני
 שבועא. דהואה בארעא דמצרים: תם

ואלפיש יתיה לבושין דבוץ. ושני מניכא
 דדהבא על צוריה: ונוע פרעון כאתמה
 מן ידה ונעדהא על ידי יוסף. ואבסה תיאב
 עשר. ונעל טוקא מן דהב עדי ענקה:
 וירבב אתו במרפבת המשנה אשר לו
 ויקראו לפניו אברך ונתון אתו על כל
 ארץ מצרים: וארכיב יתיה. ברתכא
 תנייתא דיליה. ואכריוו קדמוהי דין
 אפא למלכא. ומני יתיה. על כל ארעא
 דמצרים: וארכבה גניבתה. ונודי בין
 ידיה אטריק הדא שריף אלמלך. וולאה
 עלי גמיע ברד מצר: ויאמר פרעה אל
 יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש
 את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים:
 ואמר פרעה. ליוסף אנא פרעה. ובר
 ממימרך. לא ירים גבר ית ידה למיחד
 זין. וית רגליה למרפב על סוסיא בכל
 ארעא דמצרים: פקאל לה ועלי אני
 פרעון. ומן גיר ראוך. לא ימד אנסאן
 ידה פי קדם. ודארגלה פי רכאב פי גמיע
 ברד מצר: ויקרא פרעה שם יוסף צפנת
 פענה ויתן לו את אסנת בת פוטיפרע
 כהן אן דאשה ויצא יוסף עד ארץ מצרים:
 וקרא פרעה שום יוסף גברא דמטמרן
 גלן ליה. ויהב ליה ית אסנת. בת
 פוטיפרע. רבא דאון דאתו. ונפק יוסף
 שליט על ארעא דמצרים: פסמאה
 מווצה אלכפאיא. וזווגה באסנת. אבנה'
 פוטיפרע אמאם און. וכרג יוסף ואריא
 עלי גמיע ברד מצר: ויוסף בן שלשים
 שנה בעמדו לפני פרעה מד מצרים
 ויצא יוסף מדפני פרעה ויעבר בכל
 ארץ מצרים: ויוסף בר תלתין שנין.
 כד קם. קדם פרעה מדכא דמצרים.
 ונפק יוסף מן קדם פרעה. ועבר בכל
 ארעא דמצרים: וכאן יוסף אבן תלאתין
 סנה. חין וקף בין ידי פרעון מדך מצר.
 ולמא כרג מן בין ידיה. טאף גמיע ברד
 מצר: ותעש הארץ בשבע שני השבע
 לקמצים: וכנשו דיירי ארעא. בשבע

פנית . סבע סני אשבאע . אדי כאן פי
בלד מצר : ותחלינה שבע שני הרעב
לכזא פאשר אמר יוסף והי רעב בכל
הארצות ובכל ארץ מצרים היה לחם :
ושריאה . שבע שני כפנא למיתי . כמא
דיאמר יוסף . והוה כפנא בכל ארעתא .
ובכל ארעא דמצרים הוה לחמא : וברת
סבע סני ארגוע אן תאתי . כמא קאל
יוסף . פכאן גוע פי גמיע אלבלדאן . ופי
גמיע בלד מצר כאן טעאם : ותרעב כל
ארץ מצרים ויצעק העם אל פרעה לחם
ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף
אשר יאמר לכם תעשו : וכפנית כל
ארעא דמצרים . וצוח עמא . קדם פרעה
על לחמא . ואמר פרעה לכל מצראי
איזידו דות יוסף . דיימר לבון תעבדון :
פלמא גאע גמיע אהל בלד מצר . צרך
אלקום ארי פרעון בסבב אטעאם . פקא
דהם אמצו אלי יוסף . מא קאל לכם
אצנעוה : והרעב היה על כל פני הארץ
ויפתח יוסף את פלד אשר בהם וישבר
למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים :
וכפנא הוה . על כל אפי ארעא . ופתח
יוסף . ית פד אוצריא דבהון עבדא וזבין
למצראי . ותקוף כפנא בארעא דמצרים :
ודמא אנבסט ארגוע עלי ונה אלבלד .
פתח יוסף גמיע מא פי אדמכאזין ואמאר
אלמצריון . ואשתד אלגוע פי בלד מצר :
וכד הארץ באו מצרימה לשבר אד יוסף
כייחזק הרעב בכל הארץ : וכל דידי
ארעא אתו דמצרים . למזבן עבדא מן
יוסף . ארי תקוף כפנא בכל ארעא :
וכתיר מן אהל אלבלדאן גאו ארי מצר .
ימתארון מן יוסף . אד אשתד ארגוע פי
בלדאנהם : וירא יעקב כי ישישבר
במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו :
וחזא יעקב . ארי את עבד מזדבן
במצרים . ואמר יעקב לבנוהי . למא
תתחזון : פסמע יעקוב . אן אלמיירה
מוגודה במצר . פקא לבניה . לא תתואנון :

כו (כתר תורה)

ויאמר הנה שמעתי כי ישישבר במצרים
רדו שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא
נמות : ואמר . הא שמעית . ארי את
עבד מזדבן במצרים . חותו לתמן וזבנו
לנא מתמן . וניחי ולא נמות : קאל . הודא
קד סמעת . אן אלמיירה מוגודה במצר .
אנחדרו איתם ואמתארו לנא מתם . ונחיא
ולא נמות : וירדו אחי יוסף עשרה לשבר
בר מצרים : ונתתו אחי יוסף עסרא .
למזבן עבדא במצרים : ואנחדרו אכזה
יוסף עשרה . לימתארון ברא מן מצר :
ואת בנימין אחי יוסף לא שלח יעקב
את אחיו כי אמר פן יקר אנו אסון : וית
בנימין אחוהי דיוסף . לא שלח יעקב עם
אחוהי . ארי אמר . דלמא יערעניה מותא :
ובנימין אבי יוסף . לס יבעת יעקוב מע
אכותה . לאנה קאל . כלא תדחקה
אלמניה : ויבאו בני ישראל לשבר בתוך
הבאים כיהיה הרעב בארץ כנען : ועארו
בני ישראל . למזבן עבדא בנו עליא .
ארי הוה כפנא בארעא דכנען : פלמא
דכרו בני אסראיל . לימתארון פי מא בין
אלדאכרין . אד כאן אלגוע פי בלד
כנעאן : ויוסף הוא השליט על הארץ הוא
המשביר לכל עם הארץ ויבאו אחי יוסף
וישתחו לו אפים ארצה : ויוסף . הוא
שליט על ארעא . הוא מזבין עבדא לכל
עמא דארעא . ואתו אחי יוסף . וסגידו
ליה על אפיהון על ארעא : ויוסף . הו
סלטאן אלבלד . הו ממיר לגמיע קומה .
פנאו אכותה . וסגדו לה עלי וגוההם עלי
אלארץ : וירא יוסף את אחיו ויברם
ויתנבר אליהם וידבר אתם קשות ויאמר
אלהם מאין באתם ויאמרו מארץ כנען
לשבר אכר : וחזא יוסף . ית אחוהי
ואשתמזדענון . וחשיב מא דימליד עמהון
ומליד עמהון קשיין . ואמר להון מנן
אתיתון . ואמרו . מארעא דכנען למזבן
עבדא : פראא יוסף . אכותה ואתבתהם .
ותנכר להם וכדמהם בצעובה . וקא להם

ד*

תצאו מזה כי אם יבוא אחיכם הקטן
הנה: ברא תתברון. חיי פרעה אם
תפקון מכא. אלהין במיתי. אחוכון ועירא
הכא: בהדה אלכלה תמתחנן. חיוה
פרעון אן כרנתם מן ההנא. אלא במגי
אכיכם אלאצנר אלי' ההנא: שלחו מכם
אחד ויקח את אחיכם ואתם האסרו
ויבחנו דבריכם ו האמת אתכם ואם לא
חיי פרעה כי מרגלים אתם: שלחו מנכון
חד וידבר ית אחוכון. ואתון תתאסרון.
ויתברון פתגמיכון. הקשוט אתון אמרון.
ואם לא. חיי פרעה. ארי אדילי אתון:
אבעתו מנכם בואחד יאתי בה. ואנתם
תחבסון. חתי' ימתחן כל אמכם. הל אדחק
מעכם. ואלא. פחיוה' פרעון. אנכם
גואסים: ויאסף אתם אר משמר שלשת
ימים: וכנשיתחון לבית משרא. תלתא
יומין: פצמהם אלי' ארחפין תלאתה'
איאם: ויאמר אלהם יוסף ביום השלישי
זאת עשו ותיו את האלהים אני ירא:
ויאמר להון יוסף ביומא תליתאה. דא
עבדו ואתקיימו. מן קדם יי' אנא דחיל:
תם קאל להם יוסף פי אליום אתאת.
אצנעו כלה תחיו בהא. פאני אתקי אדה
פיכם: אם בניים אתם אחיכם אחד יאמר
בבית משמרכם ואתם לכו הביאו שבר
רעבון פתיכם: אם פיוני אתון. אחוכון
חד. יתאמר בבית משרתכון. ואתון
איזילו אוכלו. עבורא דתסיר בבתיכון:
אן כנתם תקאת. פואחד מנכם. יחכם
פי בית חפצכם. ואנתם אמצו ודו.
מיירה' קות מנאזלכם: ואת אחיכם הקטן
תביאו אלי ויאמנו דבריכם ודא תמותו
ויעשו יבן: וית אחוכון ועירא תיתון דותי.
וית המנון פתגמיכון ודא תמותון. ועבדו
כן: ואיתו באכיכם אלאצנר אלי'. חתא
יתחקק כל אמכם ודא תהלכו. פצנעו
כדאך: ויאמרו איש אד אחיו אבל
אשמים אנחנו ער אחינו אשר ראינו

מן אין גיתם. קאלו. מן בלד כנעאן
לנמתאר טעאם: ויבר יוסף את אחיו
והם לא הפרהו: ואשתמודע יוסף ית
אחוזי. ואנון לא אשתמודעוהי: פאתבת
יוסף אכותה מחקקא. והם לא יתבתונה:
ויזכר יוסף את החלמות אשר חלם להם
ויאמר אלהם מרגלים אתם לראות את
ערות הארץ באתם: ואדבר יוסף. ית
חלמיא. דהוה חלים להון. ואמר להון
אדילי אתון. למחוי. ית בדקה דארעא
אתיתון: תם דכר אהלמא. אדי חלמהא
דהם. קאל להם אנתם גואסים. ואנמא
גיתם לתנצרון כבר אלברד: ויאמרו אליו
לא אדני ועבדיך באו לשבר אבל: ויאמרו
ליה לא רבונני. ועבדיך אתו למזבן עבורא:
קאלו דה לא יא סידי. אנמא גאו עבידך
דימתארון טעאמא: פלנו בני איש אחד
נחנו בניים אנחנו לא היו עבדיך מרגלים:
כולנא. בני גברא חד נחנא. פיוני אנחנא.
לא הו עבדיך אלילי: ונחן כלנא בני רגל
ואחד. ונחן תקאת. מא כאן עבידך קט
גואסים: ויאמר אלהם לא פי ערות
הארץ באתם לראות: ואמר להון. לא.
אלהין בדקה דארעא אתיתון למחוי:
קאל להם. לא. בל אנמא גיתם לתנצרון
כבר אלברד: ויאמרו שנים עשר עבדיך
אחים אנחנו בני איש אחד בארץ כנען
והנה הקטן את אבינו תיום והאחד איננו:
ויאמרו. תרי עמר עבדיך אחין אנחנא.
בני גברא חד בארעא דכנען. והא זעירא
עם אבונא יומא דין. וחד ליתוהי: קאלו.
נחן עבידך אתני עשר אך. בני רגל ואחד
פי בלד כנעאן. ואצנרנא אליום ענד
אבינא. וואחד מפקוד: ויאמר אלהם
יוסף הוא אשר דברתי אלכם לאמר
מרגלים אתם: ואמר להון יוסף. הוא.
דמלידית עמכון. למימר אדילי אתון:
קאל להם יוסף. הו מא קלת לכם אנכם
גואסים: בזאת תבחנו חיי פרעה אם

צרת
חלק הדקדוק (1) האמת אתכם. ל' והה"א נקודה בפתח [טהרו"ב] וצ"ע: (1) ויאסף אתם בחביר. משמר אחת. שלשת
מפחא. ב"ה בכל התיגאן:

צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו
 עליך באת אלינו הצרה הזאת ואמרו
 גבר לאחיה בקושטא תיבין אנחנא
 עד אחונא דחונא בעקת נפשיה כד
 הוה מתחנן לנא ולא קפידנא מניה עד
 כן אתת לנא עקתא הדא פקאל
 בעצהם לבעיך לכנא אתמין פי אכינא
 אד ראינא נפסה פי שדה יתרצע אלינא
 ולם נקבר מנה לדאך נאתנא הדה
 אשדה ויען ראובן אתם לאמר הווא
 אמרתי אליכם לאמר אדחתטאו בידך
 ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש ואתיב
 ראובן ותהון למימר הלא אמרית לכו
 למימר לא תחטון בעוליא וקא
 קפידתון ואף דמיה הא מתבעי
 פאגאבהם ראובן קאילא אם אקול לכם
 קאילא לא תכמו עליה פלם קבלתם
 והודא נחן מטארבין בדמה והם לא
 ידעו כי שמע יוסף כי המליץ בינתם
 ואנון לא ידעין ארי שמע יוסף ארי
 מתורגמן הוה ביניהון והם לם יעדמו
 אן יוסף יפהם דאלך לאנה אוקף
 תרגמאנא בינה ובינהם ויסב מעדיהם
 ויבך וישב אלהם וידבר אלהם ויקח
 מאתם את שמעון ויאמר אתו לעיניהם
 ואסתתר מלוחתהון ובכא ותב לוחתהון
 ומליל עמהון ודבר מלוחתהון ית שמעון
 ואמר יתיה לעיניהון פאסתדאר ענהם
 ובכא תם רגע אליהם וכאטבהם ואכד
 מן בינהם שמעון וחבסה בחצרתהם
 ויצו יוסף וימלאו את פליהם בר ולהשיב
 כספיהם איש אל שקו ולתת להם צדה
 דהך ויעש להם כן ופקיד יוסף ומרו
 ית מניהון עבורא ולא תבא כספהון גבר
 לסקיה ולמתן להון וזדין לאורחא
 ועבר להון כן פאמר יוסף ומלת
 אועיתהם ברא ורודת פצצהם כל אמר
 אלי גורקה ואעטו זואדאלאטריק פצנע

הם כדאך וישאו את שברם עלי
 חמריהם וילכו משם ונטלו ית עבורהון
 על חמריהון ואזלו מתמן פחמרו
 מיירתהם עלי חמיריהם וסארו מן תם
 ויפתח האחד את שקו לתת מספוא
 לחמרו במלון וירא את כספו והנה הוא
 בפי אמתחתו ופתח חד ית שקיה למתן
 כפתא לחמריה בבית מבתא וחוא ית
 כספיה והא הוא בפום טועניה פפתח
 אחדהמא גורקה ליטרח קתא לחמארה
 פי אדמבית וראא פצתה פאדא בהא
 פי ועאיה ויאמר אל אחיו הושב כספי
 וגם הנה באמתחתי ויצא לפם ויחדרו
 איש אל אחיו לאמר מהי זאת עשה
 אלהים לנו ואמר לאחיה אתתב כספי
 ואף הא בטועני ונפק מדע לכהון ותוהו
 גבר באחיה למימר מא דא עבד יי
 לנא פקאל לאכותה קד רודת פצתי
 והודא הו פי ועאיי פנפרת קלובהם
 וזעג כל ואחד מע אכיה קאילין מא
 דא צנע אלה בנא ויבאו אל יעקב
 אביהם ארצה כנען ויגידו לו את כל הקרת
 אתם לאמר ואתו לות יעקב אבוהון
 לארעא דכנען והוא אלוהיה ית כל דערעא
 ותהון למימר וגאו אלי יעקוב אביהם
 אלי בדד כנעאן ואכברוה כנמיע מא
 נאלהם קאילין דבר האיש אדני הארץ
 אתנו קשות ויתן אתנו כמרגלים את
 הארץ מדיל גוברא רבונה דארעא
 עמנא קשיין ויהב יתנא כמאלדי ארעא
 אן ארגל סיד אלברד כאטכנא בצעובה
 ואתהמנא כנסאסה אלברד ונאמר
 אדיו פנים אנחנו לא היינו מרגלים
 ואמרנא ליה כיוני אנחנא לא הוינא
 אדילי פקלנא לה נחן תקאת לם נכון
 קט גואסיסא שנים עשר אנחנו אחים
 בני אבינו האחד איננו והקמן היום את
 אבינו בארץ כנען תרי עסר אנחנא

אחין

חלק הדקדוק ח) בהתחננו אלינו רפה הנוץ והיה ראוי להדגיש והוא קרוב לענין תחנה ובקשה והשו"א שתחת הנוץ נע
 [מהרי"ב:] ט) אל החטאו בולד. תרגום שלנו לא תחטון, שינה כאן מהנהוג לתרגם לשון חטא חובא כי לשון זה יש ג"כ לשון חטא
 כפשוטו, וכמו שמצינו ג"כ בתרגום נקט לשון חטא דחול חטאין, ויש בו ג"כ לשון חסרון כדרדשו רז"ל ודייקי צרת נפשו: י) ויאמר אתו
 לעיניהם, פא הפעל בשו"א וסגו"ל [מהרי"ב]:

וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן אֶל־אָבִיו לֵאמֹר אֶת־שְׁנֵי
 בְנֵי תָמִית אִם־לֹא אָבִיאוּ אֵלַיךָ תָּנֶה
 אֹתוֹ עַל־יְדֵי וְאֲנִי אָשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ: וַאֲמַר
 רְאוּבֵן לְאָבוֹהַי לְמִימֶר. יֵת תֵּרִין בְּנֵי
 תָמִית. אִם לֹא אֹתִינִיָּה לָךְ. הֵב יְתִיָּה
 עַל יְדֵי. וְאָנָּה אֹתִיבְנִיָּה לָךְ: קֹאֵל לָהּ
 רְאוּבֵן. תִּתְּכֵל אֲבִנָּאִי. אֵן לִם אָנִיבָה
 אֵלֶיךָ. אַעֲטִינִיה. וְאָנָּה אֵרְדֶּה אֵלֶיךָ:
 וַיֹּאמֶר לֹא־יֵרֵד בְּנֵי עִמְכֶם כִּי־אֲחִיו מִת
 וְהוּא לְבַדּוֹ נִשְׁאָר וְקִרְאָהוּ אֶסּוֹן בְּדֶרֶךְ
 אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ וְהוֹרְדְתֶם אֶת־שִׁיבְתִי
 בְּיָגוֹן שְׂאוּלָה: וַאֲמַר. לֹא יִיחֹת בְּרִי
 עִמְכוֹן. אֲרִי אֲחֹהִי מִית וְהוּא בְּלַחְדוֹהִי
 אֲשֶׁת־אָר. וַיַּעֲרֵעִיָּה מוֹתָא בְּאוֹרְחָא
 דְּתַהֲכוֹן בָּהּ. וְתַחֲתוֹן יֵת סִיבְתִי. בְּרוּזָא
 לְשֹׂאֵל: קֹאֵל. לֹא יִנְחַדֵּר אֲבִנֵי מַעֲכֶם.
 לֹאן אֲכִיָּה קֹד מֵאֵת וּבְקִי הוּא וְחַדָּה. פֹּאן
 וְאִפְתָּה אֲלִמְנִיָּה פִי אֲטֵרִיק אֲדִי תִסְלִכוֹן
 פִּיָּה. אֲנֹלְתֶם שִׁיבְתִי. בַּחֲסֵרָה אֲלִי
 אֲתֵרָא: וְהֵרַעֵב בְּבֵד בְּאַרְצֵי: וּכְפִנָּה תִקְוָה
 בְּאַרְעָא: וְאֲלִגּוּעַ שְׂרִיד פִי אֲלִבְלֵד: וַיְהִי
 כִּי־אֲשֶׁר בְּלֹו לֹא־כָל אֶת־הַשֶּׁבֶר אֲשֶׁר־הִבִּיאוּ
 מִמִּצְרַיִם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אָבִיהֶם שְׁבוּ
 שְׁבִרוּ־לָנוּ מֵעַט־אֲכָל: וְהוּא. כֹּד סְפִיקוּ
 לְמִיכָל יֵת עֲבוּרָא. דֵּאִיתִיאוּ מִמִּצְרַיִם.
 וַאֲמַר לְהוֹן אֲבוּהוֹן. תּוּבוּ זְבוּנוּ לָנָא זְעִיר
 עֲבוּרָא: פִּלְמָא פִּרְגוּ מִן אֲכָל אֲלִמְיִרְתָּה.
 אֲדִי אֲתוּ בֵּהָא מִן מִצְר. קֹאֵל לְהֵם
 אֲבִיהֶם. אֲרִגְעוּ אֲמֵתֵארוּ לָנָא קִלִּילָא מִן
 אֲשַׁעֲאִם: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוּדָה לֵאמֹר הָעֵד
 הָעֵד בְּנֵי הָאִישׁ לֵאמֹר לֹא־תֵרְאוּ פְּנֵי
 בְּרִיתִי אֲחֵיכֶם אֲתִכֶם: וַאֲמַר לִיה. יְהוּדָה
 לְמִימֶר. אִסְהַדָּא אִסְהִיד בְּנָא גְבֵרָא
 לְמִימֶר לֹא תַחֲזוֹן אִפִּי. אֲדֵהִיךְ כֹּד אֲחִיכוֹן
 עִמְכוֹן: קֹאֵל לְהַ יְהוּדָה. אֵן אֲרִגֵּל נֹאשְׁדָנָא
 וְקֹאֵל לֹא תֵרוּ וְגַהִי. אֲלֹא וְאֲכִיכֶם מַעֲכֶם:
 אִם־יִשְׁלַח מִשְׁלַח אֶת־אֲחִינוּ אֲתַנּוּ גֵרְדָּה
 וְנִשְׁפָּרָה לָךְ אֲכָל: אִם אֵיתֶךָ. מִשְׁלַח
 יֵת אֲחִינוּ עִמָּנָא. נִיחֹת. וְנִזְכֵּן לָךְ עֲבוּרָא:
 אֵן בַּעֲתָת בֹּאכִינָא מַעֲנָא. אֲנַחְדָּנָא

אֲחִין בְּנֵי אֲבוּנָא. חַד לִיתְהִי. וְזְעִירָא
 יוֹמָא דִּין. עִם אֲבוּנָא בְּאַרְעָא דְכַנְעַן:
 וְנַחַן אֲתַנּוּ עֵשֶׂר אֵךְ בְּנֵי אֲבִינָא. אֲחַדְנָא
 מִפְּקוּד. וְאֲרִאֲצֵנֶר עֵנֶד אֲבִינָא. אֲדִיוּם
 פִי בִלְד כְּנַעַן: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הָאִישׁ
 אֲדֵנִי הָאָרֶץ בְּזֹאת אֲדַע כִּי כְנִים אַתֶּם
 אֲחֵיכֶם הָאֶחָד הֵנִיחוּ אֶתִּי וְאֶת־רַעְבוֹן
 בְּתִיכֶם קָחוּ וְלָכוּ: וַאֲמַר לָנָא. גְּבֵרָא
 רַבּוּנָה דְאַרְעָא. פְּדָא אֲדַע. אֲרִי כִיּוּנִי
 אֲתוֹן. אֲחִיכוֹן חַד שְׁבוּקוּ לֹוֹתִי. וְיֵת
 עֲבוּרָא דְחַסִּיר בְּבִתְכוֹן סְבוּ וְאִיזִילוּ:
 קֹאֵל לָנָא אֲרִגֵּל מוּדָא אֲלִבְלֵד. בַּהֲדָה
 אֲלִכְלָה אַעֲלִם. אֲנִכֶם תִּקְאָת. דַּעוּ עֵנֶדִי
 וְאֲחַד מִנְכֶם. וְכִדּוּ קוֹת מִנְאֹזְלֶכֶם וְאֲמַצּוּ:
 וְהִבִּיאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם הַקָּטָן אֲלֵי וְאֲדַעַה
 כִּי לֹא מְרַגְלִים אַתֶּם כִּי כְנִים אַתֶּם אֶת־
 אֲחֵיכֶם אֲתַן לָכֶם וְאֶת־הָאָרֶץ תִּסְחֲרוּ:
 וְאִיתוּ. יֵת אֲחִיכוֹן זְעִירָא לֹוֹתִי. וְאֲדַע.
 אֲרִי לֹא אֲדִילִי אֲתוֹן. אֲרִי כִיּוּנִי אֲתוֹן.
 יֵת אֲחִיכוֹן אֲתִין לָכוֹן. וְיֵת אֲרַעָא תַעֲבִדוּן
 בְּהַ סְחֹרְתָא: וְאִיתוּנִי בֹאכִיכֶם אֲלִאֲצֵנֶר.
 חַתִּי אַעֲלִם אֲנִכֶם לִים כְּנֹאֲסִים. וְאַתֶּם
 תִּקְאָת. וְאֲעִטִיכֶם אֲכִיכֶם. וְאַתְגֵּרוּ פִי
 אֲלִבְלֵד: וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שְׂקִיהֶם וְהִנְהִד
 אִישׁ צְרוּר־כֶּסֶף בְּשִׁקּוּ וַיֵּרְאוּ אֶת־צְרוּרֹת
 כֶּסֶפִּיהֶם הִמָּה וְאָבִיהֶם וַיִּירָאוּ: וְהוּא.
 אֲנֹן מְרִיקוֹן סְקִיהוֹן. וְהֵא גְבֵר צְרֵר כֶּסֶפִּיָּה
 בְּסְקִיָּה. וְחֹזוּ. יֵת צְרֵרִי כֶּסֶפִּיָּהוֹן. אֲנֹן
 וְאָבוּהוֹן וְדַחֲלוּ: פְּבִינָאֵהֶם יִפְרִגּוּן
 אוֹעִיתֵהֶם. פֹּאדָא בְּצֵרָה פְּצָה כֹל רִגְלִי פִי
 זְעִאִיה פִּלְמָא אֲרֹא צְרֵר פְּצָהֶם הֵם וְאָבִיהֶם
 פִּפְזְעוּ: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יַעֲקֹב אָבִיהֶם אֲתִי
 שְׁבַלְתֶּם יוֹסֵף אֵינְנִי וְשִׁמְעוֹן אֵינְנִי וְאֶת־
 בְּנֵימִן תִּקְחוּ עֲלֵי הֵי כְלָנָה: וַאֲמַר לְהוֹן
 יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן. יֵתִי אֶתְבִּידְתוֹן. יוֹסֵף
 לִיתְהִי וְשִׁמְעוֹן לֹא הוּא כֹא. וְיֵת בְּנֵימִן
 תִּדְבְּרוּן. עֲלֵי הוּאָה כוּלְהוֹן: תֵּם קֹאֵל
 לְהֵם יַעֲקֹב אָבִיהֶם. קֹד אֲתַכְלֵת מוּנִי.
 יוֹסֵף מִפְּקוּד וְשִׁמְעוֹן מַחְבוּס. וְכַנְיִמִּין
 מִטְּלוּב. עֲלִי אֲגַתְמַעַת הוּדָה כֹּלְהָא:

ואמת ארנא דך טעאמא : ואם אינג
משלח לא גרד פי האיש אמר אלינו
לא תראו פני בדתי אחיכם אתכם : ואם
דיתך משלח לא נחזות . ארי גברא .
אמר גנא לא תחזון אפי . אלהין פד
אחוכון עמכון : ואן דם תבעת בה לא
ננחדר . לאן ארגל קאר גנא לא תרו
וגהי . אלא ואכיכם מעכם : ויאמר ישראל
למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד
לכם אח : ואמר ישראל . למה אבאישתון
לי . דחואה לגברא . העוד לכוון אחא :
קאר אסראיל . לם אסאתם לי . ואכברתם
ארגל . אן באקי לכם אך : ויאמרו
שאול שאר האיש לנו ולמודדתנו לאמר
העוד אביכם חי היש לכם אח ונגדלו
עד פי הדברים האלה הידוע גרע פי
יאמר הורידו את אחיכם : ואמרו . שאלא
שאיל גברא . גנא ולידה ותנא קמימר .
הער בען אבוכון קיים האית לכוון אחא .
וחוינא ליה . עד מימר פתגמא האדון .
המידע הוינא ידעין . ארי יימר . אחיתו
ית אחוכון : קארו . אנה סאל ענא וען
תיאלידנא קאילא . הר עאר אביכם באקי
זהר מוגוד לכם אך . פאכברנאה עלי
סביל הדא ארכלאם . הר נעלם . אנה
סיקוד אחררו אכיכם : ויאמר יהודה ארי
ישראל אביו שלחה הנער אתי ונקומה
ונלכה ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם
אתה גם טפנו : ואמר יהודה לישראל
אבוהי . שלח עודימא . עמי ונקום וניזיל .
וניחי ולא נמות . אף אנחנא אף את אף
טפלנא : קאר יהודה לאסראיל אביה .
אבעת באלגלאם . מעי ונקום ונמצי .
ונחיא ולא נמות . נחן ואנת ואטפאנא :
אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא
הביאתיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי
לך פדהימים : אנא מערבנא ביה . מן
ידי תבעיניה . אם לא איתניה לך
ואקימניה קדמך . ואיהי חטי לך כל יומיא :

אנא אצמנה . מן ידי תמלכה . אן לם
אניבה אריך ואצעה בין ירך . כנת
כאטיא לך טוד אומאן : פי לולא
התמהמהנו ביעתה שבנו זה פעמים :
ארי אלו לא פון ברא אתעבנא . ארי
בען תבנא דגן תרתין זמנין : דודא
אנא תלבתנא . לכנא קד תרדדנא
מרתין : ויאמר אלהם ישראל אביהם
אם יין אפוא זאת עשו קחו מזמרת
הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה
מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים
ושקדים : ואמר להון ישראל אבוהון .
אם בין הוא דא עבירו סבו . מדמשבה
בארעא במניכון . ואחיתו לגברא
תקרובתא . זעיר קטף וזעיר דבש . שעף
ולטים . בוטמין ושגדין : פקאל להם
אסראיל אביהם . אן כאן כדאך אצנעו
כלה . כדו מן פואכה אלבלד פי
אועיתכם . ואחררו לארגל הדייה . קליל
תריאק וקליל עסר . וכרנוב ושהבלוט .
ובוטמא ודווא : וכסף משנה קחו בידכם
ואת הכסף המושב בפי אמתחתיכם
תשיבו בידכם אוי משנה הוא : וכסף
עד חד תרין סבו בידכון . וית כסף
דאתתב בפום טועניכון תתיכון בידכון .
דלמא שרו הוה : וצעפא מן אפצה כדוהא
מעכם ואפצה אמר דודה פיפואתאועיתכם
רדוה מעכם . לעל כאן סהוא : ואת אחיכם
קחו וקומו שובו אל האיש : וית אחוכון
דבורו . וקומו תובו דות גברא : וכדו
אכיכם . וקומו אנחדרו ארי ארגל : ואר
שדי יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח
לכם את אחיכם אחר ואת בנימין ואני
כאשר שכלתי שבדתי : ואל שדי . יתין
לכוון רחמין קדם גברא . ויפטר לכוון ית
אחוכון אחרן וית בנימין . ואנא . כמא
דתבילית תכילית : ואטאיק ארכאפי .
יעטיכם רחמה בין ידיה . חתא יטלק
לכם אכיכם אראצגר מע בנימין . ואנא

56

אבאף

חלק הדקדוק (יא) ויאמרו שאול האיש תיבת שאל טלעיל שלא כמנהג [מהר"ב] : כה (כתר תורה)

וחמירנא מלכא : ויגשו אל האיש אשר
 על בית יוסף וידברו אליו פתח הבית :
 וקריבו לות גוברא . דממונא על בית
 יוסף . ומדילו עמיה בתרע ביתא :
 פתקדמו אליו האגב יוסף . וכלמוה ענד
 באב ארביית : ויאמרו בי אדני ירד ירדנו
 בתחלה לשפר אכל : ואמרו כבעו רבוני .
 מיתת נתתנא . בקדמיתא למזבן עבורא :
 וקאלו יא סידי . אנא אנחרנא .
 באבתרא נמתאר טעאם : ויהי פיי
 באנו אל המלון ונפתחה את אמתחתינו
 והנה כסף איש בפי אמתחתו כספנו
 במשקלו ונשב אתו בידנו : והוא פד
 אתינא לבית מבתא . ופתחנא ית
 טועננא . והא כסף גבר בפום טועניה .
 כספנא במתקליה . ואתיכנא יתיה
 בידנא : פלמא צרנא אליו ארמבית .
 פתחנא אועיתנא . פאדיו בפצה כל רגל
 פי ועאיה . פצנא בוונהא . פרדנאהא
 מענא : וכסף אחר הורדנו בידנו לשפר
 אכל לא ידענו מי משם כספנו
 באמתחתינו : וכספא אוחרנא . אחיתנא
 בידנא למזבן עבורא . לא ידענא . מן
 שוי כספנא בטועננא : ופצה אכרא .
 אחרנאהא מענא נמתאר טעאם . לס
 נעלם . מן צייר פצתנא פי אועיתנא :
 ויאמר שלום לכם אל תיראו אלהיכם
 ואלהי אביכם י נתן לכם מטמון
 באמתחתים כספכם בא אליו ויוצא
 אלהם את שמעון : ואמר שדם לכוז לא
 תדחלון . אלהכון . ואלהא דאבוכון יהב
 לכוז סימן בטועניכון . כספכון אתא לותי .
 ואפיק לותהון ית שמעון : קאר סלאם
 לכם לא תכאפו . אלאהכם . ואלאה
 אביכם רזקכם כנזא פי אועיתכם . ואמא
 פצתכם פקד צארת אלי . ואכרג אלהם
 שמעון : ויבא האיש את האנשים ביתה
 יוסף ויתן מים וירחצו רגליהם ויתן
 מספוא לחמריהם : ואעיל גוברא . ית

אכאף . אן אתכל כמה תכלת : ויקחו
 האנשים את המנתה הזאת ומשנה כסף
 לקחו בידם ואת בנימין ויקמו וירדו
 מצרים ויעמדו לפני יוסף : ונסיכו גוברא
 ית תקרובתא הדא . ועל חד תרין כספא .
 נסיכו בידהון ודברו ית בנימין . וקמו
 ונחתו למצרים . וקמו קדם יוסף : פאכר
 אלקום אלהדיה . וצעפא מן ארפצה .
 אכדו מעהם ובנימין . וקאמו ואנחדרו
 אליו מצר . ווקפו בין ידי יוסף : וירא
 יוסף אתם את בנימין ויאמר לאשר ער
 ביתו הבא את האנשים הביתה וטבח
 טבח והכן פי אתי יאכלו האנשים
 בצהרים : וחזא יוסף עמהון ית בנימין .
 ואמר לדממנא על ביתיה . אעיל ית
 גוברא לביתא . וכום נכסא ואתקין .
 ארי עמי . אכלין גוברא בשירותא :
 פלמא ראה יוסף בנימין מעהם . קאר
 לחאגבה . אדכל אלקום ארמנו . ואדבח
 דבחה ואצלחה . לאנהם יאכרון מעי פי
 אזהירה : ויעש האיש כאשר אמר יוסף
 ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף :
 ועבר גברא . כמא דאמר יוסף . ואעיל
 גוברא . ית גוברא לבית יוסף : פצנע
 ארגל . כמה קאר יוסף . ואדכלהם ארי
 מגולה : וייראו האנשים כי הובאו בית
 יוסף ויאמרו על דבר הכסף השב
 באמתחתינו בתחלה אנחנו מוכאים
 להתגלג עלינו ולהתנפל עלינו ודקחת
 אתנו לעבדים ואת חמרינו : ודחילו
 גוברא . ארי אתעלו לבית יוסף . ואמרו .
 על עיבך כספא דאתתב בטועננא
 בקדמיתא . אנחנא מתעלין . לאתר ברבא
 עדנא ולאסתקפא עדנא ודממסר יתנא .
 לעבדין ולמדבר ית חמרנא : פכאפו
 אלקום . אד אדכרו אליו מגול יוסף . וקאו .
 בסבב ארפצה שדי רדת פי אועיתנא
 באבתרא . נחן מדכרון . ליתגנא עלינא
 ויתסבב עלינא . ויאכדנא עבידא

חלק הדקדוק יב) נהן לכם מטמון . תרגום שלנו סימן ולא סימא , ורמו להם כי כמו שמצאו הכסף שכבר יצא מתחת ידם ונעלם
 מעיניהם כן ימצאו את יוסף אחר שנעלם מעיניהם , והוא לשון סימן :

גובריא לבית יוסף. ויהב מיא ואסתו
 רגליהון. ויהב פפתא לחמריהון: פלמא
 אדכר ארגל. אלקום ארי מנזל יוסף.
 ואעטא מאא וגסרו ארגהם. וטרה קתא
 לחמירהם: ויכינו את המנחה עד כוא
 יוסף בצחרים כי שמעו פיישם יאכרו
 להם: ואתקינו ית תקרובתא. עד דעא
 יוסף בשירותא. ארי שמעו. ארי תמן
 אכדין לחמא: והיו אלהייה. ארי אן
 גא יוסף פי אצחירה. לאנהם סמעו. אן
 תם יאכלון טעאמא: ויבא יוסף הפיתה
 ויביאו לו את המנחה אשר בידם הפיתה
 וישתחוו לו ארצה: ועאל יוסף לביתא.
 ואעילו ליה. ית תקרובתא דבידהון
 לביתא. וסגדו ליה על ארעא: ולמא
 דכר יוסף אלי ארבית. גאבו לה אהדייה
 אדי מעהם. וסגרו לה עלי אלארין:
 וישאר להם לשלום ויאמר השלום
 אביכם הזקן אשר אמרתם העודנו חי:
 ושאיר להון לשלם. ואמר השלם.
 אבוכון סבא דאמרתון. העד בען קיים:
 פסאדהם ען סראמתהם. וקאר. הר עאר
 אביכם אשיך אדי קלתם באקי. והלחו
 סאדם: ויאמרו שלום לעבדך לאבינו
 עודנו חי ויקרו וישתחו: ואמרו. שלם.
 לעבדך לאבנא עד בען קיים. וכרעו
 וסגדו: קארו. עאר עבדך אבינא באק
 והו סאדם. פכרו וסגרו: וישא עיניו וירא
 את בנימין אחיו בן אמו ויאמר הזה
 אחיכם הקטן אשר אמרתם ארי ויאמר
 אלהים יחנך בני: וזקף עיניה. והוא
 ית בנימין אחוהי בר אמיה. ואמר. הרין
 אחוכון זעירא. דאמרתון לי. ואמר. מן
 קדם יי יתרחם עקך ברי: פרפע עינאה.
 ונצר בנימין אכיה אבן אמה. וקאר. הרא
 אביכם אלאצנר. אדי קלתם די. פקאר.
 אלה ירוף עליך יא אבני: וימהר יוסף
 פיינכמרו רחמיו אל אחיו ויבקש דבבות
 ויבא החדרה ויבך שמה: ואוהי יוסף.

ארי אתגוללו רחמוהי על אחוהי. ובקא
 למבפי. ועאר לאדרון בית משכבא ובכא
 תמן: פאסרע יוסף. ממא האנת רחמתה
 עלי אכיה. פמלב אן יבכי. פדכר ארי
 אלכדר ובכא תם: וירחץ פניו ויצא
 ויתאפק ויאמר שימו לחם: ואסחי אפוהי
 ונפק. ואתחפן. ואמר שונו לחמא: פגסל
 וגהה וכרג. ותרפק. וקאר קדמו טעאם:
 ושימו לו לבדו וקתם לבדם ולמצרים
 האכלים אתו לבדם כי לא יוכלון המצרים
 לאכל את העברים להם פיתועבה הוא
 למצרים: ושויוא ליה. פלחודוהי ולהון
 פלחודיהון. ולמצראי. דאכדין עמיה
 פלחודיהון. ארי לא יכדין מצראי. למיכל
 עם עבראי לחמא. ארי בעירא דמצראי
 דחדין ליה עבראי אכדין: פקדמו לה
 וחרה ולהם וחרהם. ולא למצריין. ארי
 יאכדון מעה וחרהם. דאן אדמצריין דא
 יסתגיוון. אן יאכלון מע אדעבראניין
 טעאמא. לאנה מכרוה ענדהם: וישבו
 לפניו הבכור בבכרתו והצעיר בצעירתו
 ויתמהו האנשים איש אדרעהו: ואסחרו
 קדמוהי. רבא ברביותיה. וזעירא
 בזעירותיה. ותוהו גבריא גבר פחבריה:
 פאגלסהם בין ידיה. אכביר פי מרתבתה.
 ואצניר פי מרתבתה. פאבתהג אלקום
 בעצהם ארי בעץ: וישא משאת מאת
 פניו אלהם ותרב משאת בנימן
 ממשאת כלם חמש ידות וישברו
 עמו: ונטר חולקין. מן קדמוהי לקדמיהון.
 וסגני חולקא דבנימין. מחודקי כולהון
 חמשא חולקין. ושתיוא ורויאו עמיה:
 פחמר זלאת. מן בין ידיה איהם. פכאנת
 זלה בנימין. אכתר מן זדאתהם כמסה
 אצעאף. פשרבו מעה חתא סכרו: ויצו
 את אשר עדי ביתו דאמר מלא את
 אמתחת האנשים אכל פאשר יוכלון
 שאת ושים פספס איש בפיו אמתחתו:
 ופקיד. ית דממונא על ביתיה למימר.

חלק הר קרוק (וג) אלהים יחנך. היה ראוי החי"ת להיות במקום והנ"ן דגיש לחסרון נין הכפל, אלא שהוקל ונפל הדגש, והוטלה
 תנועת החי"ת על הו"ד [טהרי"ב]: (יד) מלא את אמתחת האנשים. חיבת מלא באולא בכל התיגאן: (* אלף דגיש. *) וישתחו קרי.

מלי ית טועני גובריא עבדא. כמא דיכלין
 למטען. וישו כספ גבר בפום טועניה:
 פאמר וכילה קאידא. אמל אועיה אקום
 טעאמא. כמא וטיקון חמלה. וצייר פצה
 כל רגל פי ועאיה: ואת גביעי גביע הכסף
 תשים בפיו אמתחת הקטן ואת כסף
 שברו ויעש כדבר יוסף אשר דבר: וית
 כלידי כלידא דכספא. תשוי בפום
 טוענא דזעירא. וית כסף זבינוהי. ועבר.
 כפתגמא דיוסף דמליל: וגאמי גאם
 אלפצה. תציירה פי ועא אלאצנר. מע
 פצה מיירתה. פזנע במא קאל יוסף:
 הבקר אור והאנשים שלחו הפה
 וחמריהם: צפרא נהר. וגובריא אתפטרן.
 אנון וחמריהון: פלמא אצא אצבאה.
 אטרק ארקום הם וחמריהם: הם יצאו
 את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר
 על ביתו קום רדף אחרי האנשים
 והשגתם ואמרת אלהם למה שלמתם
 רעה תחת טובה: אנון. נפקו מן קרתא
 לא ארחיקו. ויוסף אמר לדמונא על
 ביתיה. קום רדוף בתר גובריא.
 ותדביקנון ותימר להון. למא. שלימתון
 בשתא חלף טבתא: הם קד כרגו מן
 אלקריה לם יבעדו. קאל יוסף לוכילה
 קום אכלבהם. פארא לחקתהם קול להם.
 לם כאפיתם שרא בדל כירא: הלוא זה
 אשר ישתה אדני בו והוא נחש ינחש
 בו הרעתם אשר עשיתם: הלא דין.
 דשתי רבוני ביה. והוא. בדקא מבדיק
 ביה. אבאי שתון דעבדתון: אלים הדא.
 אדי ישרב בה מולאי. והו אנמא
 אמתחנכם בה. לקד אסיתם פי מא
 צנעתם: וישגם וידבר אלהם את
 הדברים האלה: ואדביקנון. ומליל
 עמהון. ית פתגמיא האלון: פלחקהם.
 וכלמהם כדאך: ויאמרו אליו למה
 ידבר אדני כדברים האלה חלידה
 לעבדיך מעשות כדבר הזה: ואמרו ליה.

למא ימליל רבוני. כפתגמיא האלון. חס
 לעבדיך. מדמעבר כפתגמא הדין: קארו
 לה. לם יקול סידי מתל הדא אלכדאם.
 עבידך מעארון. מן אן יצנעון מתל
 הדא אלאמר: הן כסף אשר מצאנו בפיו
 אמתחתינו השיבנו אליך מארץ כנען
 ואיך נגנב מבית אדניך כסף או זהב:
 הא כספא. דאשכחנא בפום טוענא.
 אתיבנחי לך מארעא דכנען. ואיכדין.
 נגנב מבית רבונך. מנין דכסף או מנין
 דזהב: הודא פצה. אדי וגדנאהא פי
 פואת אועיתנא. ארדנאהא לך מן בלד
 כנעאן. פכיף נסרק מן בית מולאך.
 אניה פצה או אניה דהב: אשר ימצא
 אתו מעבדיך ומת וגם אנחנו נהיה
 לאדני לעבדים: דישתכח עמיה. מעבדיך
 יתקטיל. ואף אנחנו. נהי לרבוני
 לעבדין: אדי יוגד ענדה מן עבידך יקתר.
 ונחן איצא נכון לסידי עבדא: ויאמר
 גם עתה כדבריהם כן הוא אשר ימצא
 אתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקים:
 ואמר. אף כען כפתגמוכון כן הוא.
 דישתכח עמיה יהי לי עבדא. ואתון תהון
 זכאין: קאר. אלאן במא קלתם הו
 כדאך. מן וגד ענדה יכון דיעבדא. ואנתם
 תכונו אבריא: וימהרו ויורידו איש את
 אמתחתו ארצה ויפתחו איש אמתחתו:
 ואוהיא. ואחיתו. גבר ית טועניה לארעא.
 ופתחו גבר טועניה: פאסרעו. וחט כל
 רגל ועאיה עלי ארארץ. ופתח כל רגל
 ועאיה: ויתפש בגדול החל ובקטן בקה
 וימצא הגביע באמתחת בנימן: ובדש.
 ברבא שרי. ובזעירא שיצי. ואשתכח
 כלידא. בטוענא דבנימין: פפתש. בדא
 באלאכבר. ואנתהא אלאצנר. פוגד
 אלגאם. פי ועא בנימין: ויקרעו שמלתם
 ויעמם איש על חמרו וישבו העירה:
 ובזעו לבושיהון. ורמו גבר על חמריה.
 ותבו לקרתא: פכרקו תיאבהם. ושל

חלק הדקדוק (טו) וישגם. הווי כנעיא [מהרי"ב]:

וְאֵלֵיחֵר אֶפְדָּ בְעֵבְדְךָ כִּי כְמוֹד כְּפָרְעָה:
 וְקָרִיב לְוַתִּיה יְהוּדָה. וְאָמַר בְּבִעוּ רַבּוֹנֵי.
 יִמְלִיל כְּעֵן עֲבָדְךָ פִּתְגָמָא קָדָם רַבּוֹנֵי.
 וְלֹא יִתְקַף רוּגְזָךְ בְּעֵבְדְךָ. אֲרִי כְּפָרְעָה
 בֵּין אֶת: פִּתְקָדָם אֵלֶיהָ יְהוּדָה. וְקָאֵל יֵא
 סִיִּדֵי. יִתְכַלֵּם עֲבָדְךָ כְּלֹאמָא בְּחִצְרָה
 סִיִּדֵי. וְלֹא יִשְׁתַּדַּ גְּזַבְךָ עֲרִי עֲבָדְךָ. לֹאנְךָ
 מִתַּל פִּרְעוֹן: אֲדָנִי שְׂאֵל אֶת־עֲבָדֶיךָ לֵאמֹר
 הַיֵּשׁ־לְכֶם אֵב אֲרֵאָח: רַבּוֹנֵי שְׂאֵיל. יֵת
 עֲבָדוֹהֵי לְמִימַר. הָאֵית לְכוּן אֲבָא אִו
 אָחָא: בֵּאן סִיִּדֵי. סֵאֵר עֲבִידָה
 קֵאֵילֵא. הֵל מוּגוֹד לְכֶם אֵב אִו אֵךְ:
 וְנֵאמַר אֲרֵ־אֲדָנִי יֵשׁ־לָנוּ אֲבָזְקוֹ וְיִדְדֵי זְקָנִים
 קָטָן וְאֶחָיו מִת וְיִוִּתֵר הוּא לְבָדוּ לְאִמּוֹ
 וְאָבִיו אָחָבוּ: וְאִמְרָנָא לְרַבּוֹנֵי. אֵית לְנָא
 אֲבָא סְבָא. וְכֵר סִיבְתִין זְעִיר. וְאֶחָוֵי
 מִית. וְאֶשְׁתָּאֵר הוּא בְּלַחֲזוֹדוֹהֵי. לְאִמּוֹהֵי
 וְאֶבּוֹהֵי רַחִים לִיה: פִּקְלָנָא לְסִיִּדֵי. מוּגוֹד
 לְנָא אֵב שִׁיךְ. וְאֵבֵן שִׁיכּוּכָה צְגִיר. וְאֶכִּיה
 קָד מֵאֵת. וּבְקִי הוּא וְחֵרָה. לְאִמָּה וְאֶבִּיה
 יַחְבָּה: וְתֵאמַר אֲרֵ־עֲבָדֶיךָ הוֹרְדָהוּ אֵלֵי
 וְאֶשִׁימָה עֵינֵי עֵלּוּי: וְאִמְרָתָ לְעֲבָדְךָ.
 אֶחְתּוֹהֵי לְוַתִּי. וְאֶשִׁי עֵינֵי עֵלּוּהֵי: פִּקְלָת
 לְעֲבִידְךָ. אֶחְדְרוּהֵי אֵי. חֵתָא אֲנַעֵד עֵנֵאֵיתִי
 פִּיה: וְנֵאמַר אֲרֵ־אֲדָנִי לֹא־יִוִּכֵר הַנְּעִיר
 לְעֹזֵב אֶת־אֲבִיו וְעֹזֵב אֶת־אֲבִיו וְמֵת:
 וְאִמְרָנָא לְרַבּוֹנֵי. לֹא־יִפּוֹל עוֹלִימָא לְמִשְׁבַּק
 יֵת אֲבּוֹהֵי. אִם יִשְׁבּוֹק יֵת אֲבּוֹהֵי יָמוּת:
 פִּקְלָנָא לְסִיִּדֵי. לֹא יִטִּיק אֲלַגְלָאִם אֵן
 יִתְרַךְ אֲבִיה. פֵּאֵן הוּא תְּרֻכָה מֵאֵת:
 וְתֵאמַר אֲרֵ־עֲבָדֶיךָ אִם־לֹא יִרְדֵי אֶחֱיִכֶם
 הַקָּטָן אֶתְכֶם לֹא תִסְפּוֹן לְרֵאזוֹת פָּנֵי:
 וְאִמְרָתָ לְעֲבָדְךָ. אִם לֹא יִיחּוֹת. אֶחֱוִיכֹן
 זְעִירָא עִמְכוּן. לֹא תִסְפּוֹן לְמַחְזֵי אִפִּי:
 פִּקְלָת לְעֲבִידְךָ. אֵן דָּם יִנְחֹדֵר. אֶכִּיכֶם
 אֲדֵאֲצַנֵר מֵעֲכֶם. פֵּלֵא תַעֲאֹדוּ אֵן תְּרוּ
 וְגַהֵי: וְיֵהִי כִּי־עֲלִינוּ אֲרֵ־עֲבָדְךָ אֲבִי וְנִגְדֵי־

רַגְלֵי עֲרִי חֵמָאֵרָה. וְרִגְעוּ אֲרִי אֲרִקְרִיה:
 וְיָבֵא יְהוּדָה וְאֶחָיו בֵּיתָה יוֹסֵף וְהוּא עוֹרְבּוֹ
 שֵׁם וְיִפְּלוּ לְפָנָיו אֲרֵצָה: וְעָאֵל יְהוּדָה
 וְאֶחָוֵי לְבֵית יוֹסֵף. וְהוּא עַד כְּעֵן תַּמָּן.
 וְנִפְּלוּ קָדְמוֹהֵי עַל אֲרֵעָא: פִּדְכֵל יְהוּדָה
 וְאֶכּוּתָה אֵלֵי בֵית יוֹסֵף. וְהוּ עֵאֵדָה תָּם.
 פּוֹקְעוּ בֵּין יֵדֵיה עֲרִי אֲלֵאֲרִי: וְיֵאמַר דְּהֵם
 יוֹסֵף מַח־הַפְּעֵשָׁה הַזֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
 הַלּוֹא יִדְעֵתֶם כִּי־נִחַשׁ נִחַשׁ אִישׁ אֲשֶׁר
 כָּמֹנִי: וְאָמַר לְהוֹן יוֹסֵף. מָא עוֹבְדָא הַרְוִן
 דְּעֲבָרְתוֹן. הֵלֵא יִדְעֵתוֹן. אֲרִי בְּדָקָא
 מְבִדִיק. גְּבֵרָא דִּכּוֹתִי: קָאֵל לְהֵם יוֹסֵף.
 מָא הֵרָה אֲצַנְעָה אֲדִי צִנְעֵתֶם. הֵל מָא
 תַעֲלָמוֹן. אֵנָה מָא יִמְתַּחַן רַגְלֵי מִתְּלִי:
 וְיֵאמַר יְהוּדָה מַח־נֵאמַר לְאֲדָנִי מַח־גְּדַבֵּר
 וְמַח־נְצַטְדֵּק הָאֱלֹהִים מֵצָא אֶת־עֵוֹן
 עֲבָדֶיךָ הַנְּנִי עֲבָדִים לְאֲדָנִי גַם־אֲנַחְנוּ
 גַּם־אֲשֶׁר־נִמְצָא הַנְּבִיעַ בִּידּוֹ: וְאָמַר יְהוּדָה.
 מָא נִימַר לְרַבּוֹנֵי. מָא נִמְלִיל וְמָא נִזְכִּי.
 מִן קָדָם יי. אֶשְׁתַּכַּח חוֹבָא בְּעֲבָדְךָ. הָא
 אֲנַחְנָא עֲבָדִין לְרַבּוֹנֵי. אֵף אֲנַחְנָא. אֵף
 דְּאֶשְׁתַּכַּח בְּיָדָא בִּידֵיה: קָאֵל יְהוּדָה. מָא
 נִקּוֹד לְסִיִּדֵי. מָא נִתְכַלֵּם וְמָא נַחְתָּנָ. אֵלֵה
 אֹוקַע עֲבִידְךָ בְּדִנּוּבָהֶם. הָא נַחַן עֲבִידָא
 לְסִיִּדֵי. נַחַן וְמִן וְגַד אֲרַגָּאִם פִּי יֵדֵה:
 וְיֵאמַר חֲלִיקָה לִי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר
 נִמְצָא הַנְּבִיעַ בִּידּוֹ הוּא יֵהִיה־לִּי עֲבָד
 וְאַתֶּם עֲלוּ לְשָׁלוֹם אֲרֵ־אֲבִיכֶם: וְאָמַר. חַס
 לִי. מִלְּמַעֲבַד דָּא. גְּבֵרָא. דְּאֶשְׁתַּכַּח
 בְּיָדָא בִּידֵיה. הוּא יֵהִי לִי עֲבָדָא. וְאֶתוֹן.
 סָקוּ לְשָׁלוֹם לְוַת אֲבּוּכוֹן: קָאֵל. אֲנָא מֵעֵאֵד
 מִן אֵן אֲצַנַע מִתַּל הֵרָא אֲלֵאמַר. אֲדִי וְגַד
 אֲלַגָּאִם פִּי יֵדֵה. הוּא יִכּוֹן לִי עֲבָדָא. וְאַנְתֶּם.
 אֲצַעֲדוּ בְּסִלָּאִם אֵלֵי אֲבִיכֶם: קָמ'וּ פִּים יְחֻקִּיהוּ
 ס' וּמִפְּמִרְוִין וְיִקֵּץ שְׁלֵמָה בְּמִלְכִים א' ס' ג' ס ס ס
 גְּדוּ לְמַנְחַת שֶׁבֶת וּב' וְה'. וְיִיגַשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וְיֵאמַר
 בִּי אֲדָנִי יְדַבֵּר־נָא עֲבָדְךָ דְּבַר בְּאִזְנֵי אֲדָנִי

חלק הדקדוק (מז) הגנו עבדים. בדגש שני הגנוי"ן ובסגול הראשון. והמסורת ג' דגושי"ן וזה אחד מהם: א) אדני שאל. תרגום שלנו רבנו שאל השי"ן בפתח כמו ניקוד דשאל שאל שהוא שאלא שאל וניקוד אחד להם, וזה כי אם יהיה ניקוד השין בשוא יהיה הפירוש שהשאלה היתה בפירוש היש לכם אב או אח, ואם יהיה השין בפתח יהיה הפירוש שהיה שואל שאלות אחרות בסתם עד שהוכרחו להשיבו כולנו בני איש אחד וגו', האחד איננו והקטן היום את אבינו, וזהו כוונת תיבת לאמר שבסמוך לומר שהכוונה היא כאלו אמר היש לכם אב או וכו' והמתרגם שם שאלא שאל גוברא בפת"ח וכאן מתרגם רבנו שאל בשו"א, לא הושה מדותיו ולכן אין לזוז ממה שניקדוהו הקדמונים בפת"ח ועיין ברש"י פ' שאל שאל האיש ודוק:

לֹא אֶת דְּבָרֵי אֲדֹנָי: וְהָיָה כִּדְּמֵי מִלִּיקָנָא .
 לֹת עֲבָדְךָ אָבִא . וְחִוּנָא לִיה . ית פִּתְגְּמִי
 רְבֹנִי: פִּלְמָא צַעֲדָנָא אֲלִי עֲבָדְךָ אֲבִינָא .
 אֲכַבְרָנָא בְּכֹל מִסִּידֵי: וַיֹּאמֶר אֲבִינִי
 שְׂבוּ שְׂבָרוּ דְנִי מִעֵט אֲכֹל: וַיֹּאמֶר אֲבִינָא .
 תִּבְּבוּ זְבוּנוּ לְנָא זְעִיר עֲבוּרָא: פִּקְאֵל
 אֲבִינָא . אֲרַגְעוּ אֲמַתְאֲרוּ לְנָא קְלִילָא מִן
 אֲטַעָאם: וְנֹאמֶר לֹא נִבְכַד לְרֵדְתָּ אֲמִישׁ
 אֲחִינוּ הַקְטָן אֲתָנוּ וְיִרְדְּנוּ כִּי־לֹא נִבְכַל
 לְרֵאוֹת פְּנֵי־הָאִישׁ וְאֲחִינוּ הַקְטָן אֲיִנְנוּ
 אֲתָנוּ: וַיֹּאמְרָנָא . לֹא נִבְכֹד לְמִיחַת . אִם
 אִית אֲחוּנָא זְעִירָא עֲמָנָא וְנִיחֹת . אֲרִי לֹא
 נִבְכֹל . לְמַחֲזִי אֲפִי גִבְרָא . וְאֲחוּנָא זְעִירָא
 לִיתוּהִי עֲמָנָא: קִלְנָא לֹא נְשִׁיק אֵן נִנְחֹדֵר .
 אֲאֵן כֹּאן אֲבִינָא אֲצַנְר מַעֲנָא אֲנַחֲרֵנָא
 רֹאנָא לֹא נְשִׁיק אֵן נְרָא וְגַה אֲרַגְלִי . וְאֲבִינָא
 אֲצַנְר לִים הוּ מַעֲנָא: וַיֹּאמֶר עֲבָדְךָ אֲבִי
 אֲלִינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי־שְׁנַיִם יִלְדֵה־לִּי
 אֲשֶׁתִּי: וַיֹּאמֶר עֲבָדְךָ אָבִא לְנָא . אֲתָנוּ
 יְדַעְתָּנוּ . אֲרִי תִרְיִן יִלְדֵת לִי אֲתָתִי: פִּקְאֵל
 עֲבָדְךָ אֲבִינָא לְנָא . אַנְתֶּם תַּעֲלִמוּן . אֵן
 זֹוגְתִי אֲנָמָא וְלֵדֵת לִי אֲתָנִין: וַיֵּצֵא הָאֲחֵר
 מֵאֲתִי וַאֲמַר אֵךְ טַרְף טַרְף וְלֹא רֵאוּתִי
 עַד־הַנְּהָ: וְנִפְקַחְד מְלוֹתִי . וַיֹּאמְרִית . כִּרְם
 מִקְטָל קְטִיל . וְלֹא חִזִּיתִיה עַד כְּעַן: פִּכְרֹג
 אֲחַדְהָמָא מִן עֲנָדִי . וְקִלְתָּ לַעֲלֵהָ קֵד אֲפִתְרִם
 וְרִם אֲרֹאֵה אֲרִי אֲלֵאן: וְקִקְחֵתֶם גַּם־אֶת־
 זֶה מִעַם פְּנִי וְקִרְהוּ אֲסֹן וְהוֹרְדֵתֶם אֶת־
 שִׁיבְתִי פְרַעְיָה שְׂאֵלָה: וְתִפְסֹן אֵף ית
 דִּין . מִן קְדָמִי וַיַּעֲרַעְנִיה מוֹתָא . וְתַחֲתוֹן
 ית סִיבְתִי בְּבִשְׂתָא לְשֹׂאז: פִּאן אֲכַדְתֶּם
 הָדָא אֵינְצָא . מִן עֲנָדִי וּוְאֲפִתָה אֲלִמְנִיָּה .
 אֲנֹדְתֶם שִׁיבְתִי . בַּחֲסֵרָה אֲלִי אֲתֵרָא:
 וְעֵתָה כְּבֹאִי אֲל־עֲבָדְךָ אֲבִי וְהַנְּעֵר אֲיִנְנוּ
 אֲתָנוּ וְנִפְשֹׁו קְשׁוּרָה בְּנִפְשֹׁו: וְכַעַן .
 כְּמִיתָא לֹת עֲבָדְךָ אָבִא . וְעוֹלִימָא לִיתוּהִי
 עֲמָנָא . וְנִפְשִׁיָה חֲבִיבָא לִיה כְּנִפְשִׁיָה: וְאֵן
 אֵן צֵרֵת אֲלִי עֲבָדְךָ אֲבִי . וְאֲגִלָּאם לִים
 הוּ מַעֲנָא . וְנִפְסָה מַעֲקוּרָה בְּנִפְסָה: וְהָיָה

פִּרְאוֹתוֹ כִּי־אֵין הַנְּעֵר וּמַת וְהוֹרִידוּ עֲבָדְךָ:
 אֶת־שִׁיבְתָּ עֲבָדְךָ אֲבִינִי בִּינְוֹן שְׂאֵלָה:
 וַיְהִי כִּדְ יַחֲזִי . אֲרִי לֹת עוֹלִימָא וַיִּמּוֹת .
 וַיַּחֲתוֹן עֲבָדְךָ . ית סִיבְתָּ עֲבָדְךָ אֲבִינָא .
 פְּדוּנָא לְשֹׂאז: פִּכְמָא יֵרָא אֲנָה לִים
 מַעֲנָא יִמּוֹת . וַיְכוּן עֲבִידְךָ מִד אֲנֹלוּ שִׁיבְהִ
 עֲבָדְךָ אֲבִינָא . בַּחֲסֵרָה אֲלִי אֲתֵרָא: כִּי
 עֲבָדְךָ עֲרַב אֶת־הַנְּעֵר מִעַם אֲבִי לֹאמֵר
 אֲסִי־לֹא אֲבִינָנוּ אֲלִיךָ וְחֲטָאתִי לְאֲבִי כִּלְי־
 הַיָּמִים: אֲרִי עֲבָדְךָ מְעֲרַב בְּעוֹלִימָא . מִן
 אָבִא לְמִימֵר . אִם לֹא אִיתִינִיָּה לְךָ . וְאִיהִי
 חֲטִי לְאָבִא כִּד יִזְמִיא: לֹאן עֲבָדְךָ
 צִמְן בַּאֲרַגְלָאם . מִן אֲבִי קֵאִירָא . אֵן לִם
 אֲגִיבְהָ אֲלִיךָ . פִּאכּוֹן כֹּאטִיא לֹא אֲבִי טוֹד
 אֲזִמְאן: וְעֵתָה יִשְׁבִּינָא עֲבָדְךָ תַּחַת הַנְּעֵר
 עֲבָד לְאֲדֹנָי וְהַנְּעֵר יַעַד עַם־אֲחִיו: וְכַעַן .
 יִתִּיב כְּעַן עֲבָדְךָ תַּחֲזוֹת עוֹלִימָא . עֲבָדָא
 לְרְבֹנִי . וְעוֹלִימָא יִפְקַעִם אֲחוּהִי: וְאֲלֵאן
 יִגְדֵם עֲבָדְךָ מִכֹּאן אֲגִלָּאם . עֲבָדֵם סִידֵי .
 וְאֲגִלָּאם יַעֲדֵר מַע אֲכוֹתָה: כִּי אֵיךְ אֲעֲרָה
 אֲר־אֲבִי וְהַנְּעֵר אֲיִנְנוּ אֲתִי פִּן אֲרֹאֵה בְרַע
 אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת־אֲבִי: אֲרִי אֵיכְדִין אֲפִק
 לֹת אָבִא . וְעוֹלִימָא לִיתוּהִי עֲמִי . דְּקִמָּא
 אֲחוּי בְּבִשְׂתָא . דִּתְשַׁכַּח ית אָבִא: אֲנָא
 אֲפִכֵר כִּיף אֲצַעֲד אֲלִי אֲבִי . וְאֲלִגְלָאם
 לִים הוּ מַעִי . כִּדֹּא אֲשֹׁאֵהֵר אֲרַבְרָא . אֲדִי
 יִנְאֵלָה: וְלֹא־יִכְלֵ יוֹסֵף לְהַתְּאַפֵּק לְכֵד
 הַנְּצֻבִים עֲלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאֹו כִּלְי־אִישׁ
 מִעֲלָי וְלֹא־עֲמַד אִישׁ אֲתוּ בְּהַתְּוֹדַע יוֹסֵף
 אֲל־אֲחִיו: וְלֹא יִכִּיד יוֹסֵף לְאֶת־חֲסָנָא . לְכֵל
 דְּקִימִין עֲלוּוְהִי . וַיִּקְרָא . אֲפִיקוּ כֵל אֲנִשׁ
 מִעֲדוּוִי . וְלֹא קָם אֲנִשׁ עֲמִיָּה . כִּד אֲתִידַע
 יוֹסֵף לְאֲחוּהִי: וְלֹא יִשִּׁיק יוֹסֵף אֵן
 יתַּחֲרֵךְ לְדֹאֲלֵךְ . מִן כְּתֵרָה אֲלוֹקוֹף בִּין
 יִדִּיה . פִּנְאֵרָא . אֲכַרְגוּ כֵל רַגְלִי מִן בִּין יִדֵּי .
 וְרִם יִקֵּף אֲנִסְאֵן מַעִה . חִין תַּעֲרַף יוֹסֵף
 בַּאֲכוֹתָה: וַיִּתֵּן אֶת־קִלְוֹ בְּכַבִּי וַיִּשְׁמַעֵנוּ
 מִצִּרִים וַיִּשְׁמַעֵ בֵּית פְּרַעְיָה: וַיִּחַב ית קְלִיָּה
 בְּכַבִּיתָא . וַיִּשְׁמַעֵנוּ מִצְרָאִי . וַיִּשְׁמַעֵנוּ אֲנִשׁ

חלק חדקדוק . ב) כי שנים ילדה לי אשתי . תיבת לי במפחא ברוב התיגאן המדוקדקות :

בית

לֹא אֶתוֹן . שְׂדַחְתוֹן יְתִי הִלְכָא . אֱלֹהִין מִן
 קֶדֶם יי . וְשׁוּיֵינִי אָבִיא לְפָרְעָה . וְרַבּוֹן לְכֹל
 בִּיתִיהָ . וְשְׁלִיט בְּכֹל אֲרָעָא דְּמִצְרַיִם .
 וְאֵאֵן . לֹים אַנְתֶּם בַּעֲתֵתמוֹנִי הֵהֵא . אֵלֵא
 אֵלֵה . וְצִיִּירְנִי אֶסְתֵּאדֵּא לְפָרְעוֹן . וְסִידֵּא
 לְגַמְיַע אֵלֵה . וְסִלְטֵאנֵא עֵרִי גַמְיַע בְּלֵד
 מִצְרַיִם : מֵהֲרֹו וְעֵרִי אֶל־אֲבִי וְאִמְרַתֶּם אֱלֹוִין
 כֹּה אָמַר בְּנֵךְ יוֹסֵף שְׁמֵנִי אֱלֹהִים לְאֶדוֹן
 לְכֹל מִצְרַיִם רָדָה אִפִּי אֶל־תַּעֲמֹד : אוֹחוֹ
 וְסִקּוֹ לֹת אָבִיא . וְתִימְרוֹן לִיהָ . כְּדָנֵן אָמַר
 בְּרַךְ יוֹסֵף . שׁוּיֵינִי יי . לְרַבּוֹן לְכֹל מִצְרַיִם .
 חוֹת קוֹתִי לֹא תִתְעַכֵּב : אֶסְרַעוּ וְאֶצְעֵדוּ
 אֲרִי אֲבִי . וְקוֹלוֹ לֵה . כִּדֵּא קֵאל אֲבִיךָ יוֹסֵף .
 צִיִּירְנִי אֵלֵה סִידֵּא לְגַמְיַע אֶל־מִצְרַיִם .
 אֲנַחֲרֵר אֲרִי לֹא תִקֵּף : וְיִשְׁבֶּת בְּאֶרֶץ
 גִּשְׁן וְהָיִיתָ קְרוֹב אֵלַי אֶתְהָ וּבְנֵיךָ וּבְנֵי
 בְּנֵיךָ וְצִאֲנֵךָ וּבְקִרְיָךָ וְכֹל־אֲשֶׁר לְךָ : וְתִתִּיב
 בְּאֲרָעָא דְּגִשְׁן . וְתִהִי קְרוֹיב לִי . אֶתְ . וּבְנֵיךָ
 וּבְנֵי בְנֵיךָ . וְעֵנֶךָ וְתוֹרְךָ וְכֹל דְּלֶךָ : וְקַם פִּי
 בְּלֵד אֶל־סִידֵּר . וְתִבּוֹן קְרוֹיבֵא מִנִּי . אַנְתָּ .
 וּבְנִיד וּבְנֵי בְנֵיךָ . וְגַמְיַע וּבְקִרְךָ וּגַמְיַע מֵאֶד :
 וְכִדְפַדְתִּי אֶתְךָ שֵׁם בִּי־עוֹד חֲמִשׁ שָׁנִים
 רַעֲב פִּן־תוֹרֵשׁ אֶתְהָ וּבִיתְךָ וְכֹל־אֲשֶׁר לְךָ :
 וְאוֹזוֹן יִתְךָ תִּמְוֵן . אֲרִי עוֹד . חֲמִישׁ
 שָׁנִין כִּפְנֵא . דְּלִמָּא תִשְׁתִּיבִי . אֶתְ וְאִנְשׁ
 בִּיתְךָ וְכֹל דְּלֶךָ : וְאִמוֹנְךָ תֵּם . לֹאן קֵד
 בְּקִי כִמֶּם סְנִין גּוֹעַ . כִּדֵּא תִפְתַּקֵּר . אַנְתָּ
 וְאֵלְךָ וּגַמְיַע מֵאֶדְךָ : וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רֹאוֹת
 וְעֵינֵי אַחֵי בְנֵימִין בִּי־פִי הַמְדַבֵּר אֵלֵיכֶם :
 וְהֵא עֵינֵיכֶם חֲזִין . וְעֵינֵי אַחֵי בְנֵימִין .
 אֲרִי כִלְשִׁנְכוֹן אֲנֵא מִמְלִיל עִמְכוֹן : וְהוֹדֵא
 עֵיוֹנְכֶם נֹאצְרָה . וְעֵינֵי אֲכִי בְנֵימִין . אֵן
 פִּאי יִכְאֲטִבְכֶם : וְהִגְדַתֶּם לְאֲכִי אֶת־כֹּל־
 כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת כֹּל־אֲשֶׁר רֹאוֹתֶם
 וּמְהַרְתֶּם וְהוֹרְדֶתֶם אֶת־אֲכִי הִנֵּה : וְתִחֲזִין
 לְאָבִיא . יֵת כֹּל יִקְרִי דְּבְמִצְרַיִם . וְיֵת כֹּל
 דְּחֲזוֹתוֹן . וְתוֹחוֹן . וְתִחְתוֹן יֵת אָבִיא הִלְכָא :
 וְאֲכַבְרוּ אֲבִי . בְּגַמְיַע כְּרֹאמְתִי בְּמִצְרַיִם .
 וּבְגַמְיַע מֵאֶרְאוֹתמוֹהָ . וְאֶסְרַעוּ . וְאֶחֲדֵרוּהָ
 אֲרִי הֵהֵא : וְיִפְלַר עַל־צוּאֲרֵי בְנֵימִין־אֶתְוִי

בֵּית פָּרְעָה : פִּרְפַּע צוֹתָהּ בְּכֹא . חֵתֵא
 סִמְעוּ אֶל־מִצְרַיִם . וְסִמְעוּ אֶל פִּרְעוֹן :
 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אֲנִי יוֹסֵף הָעוֹד אֲבִי
 חִי וְלֹא־יָכֹלוּ אֶחָיו לְעַנּוֹת אֶתוֹ בִּי־נִבְהָלוּ
 מִפְּנֵיו : וַיֹּאמֶר יוֹסֵף לְאֶחָוֵהי אֲנֵא יוֹסֵף .
 הָעֵד כְּעַן אָבִיא קָיִים . וְלֹא יָכִילוּ אֶחָוֵהי
 לְאֶתְבֵּא יִתִּיהָ פִּתְגָם . אֲרִי אֶתְבְּהִילוּ מִן
 קְדַמוֹהִי : תֵּם קֵאל יוֹסֵף לֹא־כּוֹתָהּ אֲנֵא
 יוֹסֵף . הֵד עֵאד אֲבִי בֹאק . פִּלֶּם יִשִּׁיקוּ
 אִכּוֹתָהּ אֵין־גִּיבוּהָ . מִמָּא דִּהֲשׁוּ מִן בִּין־יְדֵיהָ :
 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו גִּשְׁוֹנֵא אֲרִי וַיִּגְשׁוּ
 וַיֹּאמֶר אֲנִי יוֹסֵף אֶחֱיֹכֶם אֶשְׁר־מִכְרַתֶּם
 אֶתִּי מִצְרַיִמָּה : וַיֹּאמֶר יוֹסֵף לְאֶחָוֵהי קְרוֹבוּ
 כְּעַן לְוֹתִי וּקְרִיבוּ . וַיֹּאמֶר . אֲנֵא יוֹסֵף
 אֶחֱוֹכּוֹן . דְּזִבְיִנְתוֹן יִתִּי לְמִצְרַיִם : תֵּם קֵאל
 לְהֵם . תִּקְדַּמוּ אִי־וֹתִקְדַּמוּ . קֵאל . אֲנֵא יוֹסֵף
 אִכִּיכֶם . אֲדִי בַעֲתֵתמוֹנִי אֲרִי מִצְרַיִם : וְעֵתְהָ
 אֶל־תַּעֲצִבוּ וְאֶל־יִחַר בְּעֵינֵיכֶם בִּי־מִכְרַתֶּם
 אֶתִּי הִנֵּה בִי לְמַחִיָּה שְׂדַחְתִּי אֱלֹהִים
 לְפָנֵיכֶם : וְכְעַן לֹא תִתְנַסְסוּן . וְלֹא יִתְקַף
 בְּעֵינֵיכֶם . אֲרִי זִבְיִנְתוֹן יִתִּי הִלְכָא . אֲרִי
 לְקִיּוּמָא . שְׂדַחְתִּי יי קְדַמִּיכּוֹן : וְאֵדֵאן לֹא
 תִגְתַּמוּ . וְלֹא יִשְׁתַּד עֵלֵיכֶם . אֵד בַּעֲתֵתמוֹנִי
 אֲרִי הֵהֵא . לֹאן אֵדֵה בַּעֲתֵתִי בִין יְדֵיכֶם
 לְמַעֲיִשָּׁה : בִּי־זָה שְׁנַתִּים הָרַעֲב בְּקִרְב
 הָאֶרֶץ וְעוֹד חֲמִשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין־חֲרִישׁ
 וּקְצִיר : אֲרִי דָנֵן . תִּרְתִּין שָׁנִין כִּפְנֵא כְּגוֹ
 אֲרָעָא . וְעוֹד חֲמִישׁ שָׁנִין . דְּלִית זְרוּעָא
 וְחֻצְדָּא : וְדֵאדְךָ . אֵן הֵדֵה סְנַתִּין גּוֹעַ קֵד
 מִצְתָּא פִי אֶלְבֵּדֵה . וּבְקֵא כִמֶּם סְנִין . לֹים
 פִּיהָ זֹרַע וְלֹא חֻצְאֵד : וְיִשְׂדַחְתִּי אֱלֹהִים
 לְפָנֵיכֶם לְשׁוֹם לְכֶם שְׂאֵרִית בְּאֶרֶץ
 וְלִהְתִּיזוֹת לְכֶם לְפִלִּיטָה גְדֻלָּה : וְשְׂדַחְתִּי
 יי קְדַמִּיכּוֹן . לְשׁוֹאֵה לְכוֹן . שְׂאֵרֵא בְּאֲרָעָא .
 וְלְקִיּוּמָא לְכוֹן . לְשׁוֹבֵא רַבָּא : פִּבְעֵתִי
 אֵדֵה בִין יְדֵיכֶם . לְיִצִּיר לְכֶם . בְּקֵאָא פִי
 אֶל־אֶרֶץ . וְיִחִי לְכֶם . פִּלִּיתָה עֲצִימָה :
 וְעֵתְהָ לֹא אֶתֶם שְׁלַחְתֶּם אֶתִּי הִנֵּה בִי
 הָאֱלֹהִים וְיִשִּׁימֵנִי לְאֵב לְפָרְעָה וְלְאֶדוֹן
 לְכֹל בֵּיתוֹ וּמִשְׁלַר בְּכֹל־אֶרֶץ מִצְרַיִם : וְכְעַן .

ויבך ובנימן בכה על צואריו : ונפר . על
צורא ובנימן אחוהי ובכא . ובנימן . בכא
על צוריה : פאנכב עלי ענק בנימין אכיה
ובכא . ובנימין איצא . בכא עלי ענקה :
וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואחרי כן
דברו אחיו אתו : ונשיק לכל אחוהי ובכא
עליהון . ובתר כן . מקילו אחוהי עמיה :
וקבל סאיר אכותה ובכא מעהם . ובעד
דאך כלמוה : והקל נשמע בית פרעה
לאמר באו אחי יוסף וייתב בעיני פרעה
ובעיני עבדיו : וקלא אשתמע . בית פרעה
למימר . אתו אחי יוסף . ושפר בעיני
פרעה . ובעיני עבדוהי : וארתפע אצות .
ארי פרעון וקיל לה . גאו אכוה יוסף .
פחסן דאך ענדה . וענר קואדה : ויאמר
פרעה ארי יוסף אמר ארי אחיך זאת עשו
טעני את בעירכם ולכו באו ארצה כנען :
ואמר פרעה ליוסף . אימר לאחך דא
עפידו . טעונו ית בעירכו . ואיילו אוכלו
לארעא דכנען : תם קאר פרעון ליוסף .
קול לאכותך אצנעו כלה . סוקו דואבכם .
ואמצו ודוהא ארי בלד כנעאן : וקחו את
אפכם ואת פתיכם ובאו אלי ואתנה
לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את
חלב הארץ : ודבורו ית אבוכו . וית אנש
בתיכו ואיתו דותי . ואתין לכון . ית טוב
ארעא דמצרים . ותיכלון ית טובא דארעא :
ואחמדו אביכם . ואלכם וצירו אלי .
ואעטיכם כיר בלד מצר . ותאכלו אגוד
מא פיה : ואתה צויתתה זאת עשו קחו
לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם
ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם :
ואת מפקד דא עבדו . סבו לכון מארעא
דמצרים עגלן . לטפלכון ולנשיכון . ותפלון
ית אבוכו ותיתון : ואנת מאמור אן תקול
להם אן יצנעו כלה . כדו לכם מן בלד
מצר עגאלא . לאטפאלכם ונסאכם .
ואחמדו אביכם ותעאלו : ועינכם ארי
תחם על פליכם פי טוב כל ארץ מצרים
לכם הוא : ועינכון . לא תחום על מניכון .

ב

ארי טוב . כל ארעא דמצרים דילכון הוא :
ועיונכם . לא תשפק עלי אניתכם . לאן
כיר גמיע בלד מצר הו לכם : ויעשו כן
בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פי
פרעה ויתן להם צדה דדרך : ועבדו כן
בני ישראל . ויהב להון יוסף . עגלן על
מימרא דפרעה . ויהב להון . זודין לאורחא :
פצנעו כדאך בני אסראיל . ואעטאם
יוסף . עגאלא באמר פרעון . ואעטא זארא
לאטריק : לכדסנתן לאיש חלפות שמלת
ולבנימן נתן שלש מאות כסף וחמש
חלפת שמלת : לכולהון יהב . לגבר
אסטרון דלבושא . ולבנימין יהב תלת
מאה סלעין דכסף . וחמשא אסטרון
דלבושא : ואעטא כל רגל מנהם כלעה .
ואעטא בנימין תלאת מאיה דרהם .
וכמס כלע : ולאביו שלח כזאת עשרה
חמרים נשאים משוב מצרים ועשר אתנת
נשאת בר ודחם ומזון לאביו דדרך :
ולאבוהי . שלח כדון עסרא חמרון . טעינין
משוב מצרים . ועסר אתנן . טעינין . עבור
ודחים וזודין . לאבוהי לאורחא : ובעת
לאביה בעשרה חמיר . מחמדה מן כיר
מצר . ועשר אתאן מחמדה . ברא ומעאמא
וגראא . לאביה לאטריק : וישלח את אחיו
ויילכו ויאמר אליהם ארי תרגזו בדרך : ושלח
ית אחוהי ואולו . ואמר להון . לא תתנצו
באורחא : פבעת באכותה ומצו . וקאל
להם . לא תרגזון פי אטריק : ויעלו
ממצרים ויבאו ארץ כנען ארי יעקב
אביהם : וסדיקו ממצרים . ואתו לארעא
דכנען . לות יעקב אבוהון : פצעדו מן
מצר . ונאו ארי בלד כנעאן . ארי יעקוב
אביהם : ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי
הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי
לא האמין להם : וחיאו ליה למימר . עד
פען יוסף קיים . וארי הוא שליט בכל
ארעא דמצרים . והואה מדיא פיגן על
לפיה . ארי לא הימין להון : ואכברוה
וקאו . באן עאר יוסף באקי . ואנהו סלמאן

עלי

עדי גמיעזבלד מצר. פשכך קלבה. ולם
יתק בהם: וידברו אליו את כל דברי
יוסף אשר דבר אלם וירא את העגלות
אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח
יעקב אביהם: ומלדו עמיה. ית כל
פתגמי יוסף דמדיל עמהון. ותוא ית
עגלתא. השלה יוסף למטר יתיה. ושרת.
רוח קודשא עד יעקב אבוהון: תם
כלמוה. בגמיע כלאם יוסף אדי כלמהם.
וראאאעגאל. אדי בעת בהא לתחמלה.
פעאשת רוח יעקוב אביהם: ויאמר
ישראל רב עוד יוסף בני חי אדכה
ואראנו בטרם אמות: ואמר ישראל. סני
לי תדוא. עד פען יוסף ברי קיים. איזיל
ואחויניה עד לא אמות: פקאל אסראיל.
חסבי אד עאר יוסף אבני באקי. אמצי
ואראה קבר אן אמות: ויסע ישראל וכדי
אשר לו ויבא בארה שבע: ויזבח זבחים
לאלהי אביו יצחק: ונטר ישראל וכדי
דיה. ואתא לבאר שבע. ודבח דבחון.
לאדהא דאבוהי יצחק: פרחל אסראיל
וגמיע מאלה. חתא גא אדי ביר סבע.
פדבח דבאוחא. לשאה אביה יצחאק:
ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה
ויאמר יעקב ויעקב ויאמר הנני: ואמר
יי לישראל בחזוא דליליא. ואמר יעקב
יעקב. ואמר האנא: פקאל אלהאסראיל
פי רויה אדיל. פקאל יא יעקוב יא
יעקוב. קאל לביך: ויאמר אנכי האד
אלהי אביך אל תירא מרדה מצרימה
כי דגוי גדול אשימך שם: ואמר. אנא
אל אלהא דאבונך. לא תדחל מלמיחת
דמצרים. ארי לעם סני אשוינד תמן:
קאל. אנא שטאיק אאה אביך. לא תכאף
מן אלתדור אלי מצר. פאני אצייר מנך
אמה כבירה: אנכי ארד עמך מצרימה
ואנכי אעלך גסיעדה ויוסף ישית ידו
עדי עיניך: אנא איחות עמך למצרים.

ואנא אסקנד אף אסקא. ויוסף ישוי
ידוהי על עיניך: אנא אנול מעך אי מצר.
ואנא אנעודך אנעאדא. ויוסף יגמנד:
ויקם יעקב מבאר שבע וישא בני ישראל
את יעקב אביהם ואת טפם ואת נשיהם
בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אתו:
וקם יעקב מבאר שבע. ונטרו בני ישראל
ית יעקב אבוהון. וית טפדהון וית נשיהון.
בעגלתא. השלה פרעה למטר יתיה:
פקאם יעקוב מן ביר סבע. וחמרו בני
יעקוב אביהם. ואטפאלהם ונסאהם.
עלי אעגאל. אדי בעת בהא פרעון
דתחמלה: ויקחו את מקניהם ואת רכושם
אשר רכשו בארץ פנען ויבאו מצרימה
יעקב וכד זרעו אתו: ודברו ית גיתיהון.
וית קנינהון דקנו בארעא דכנען. ואתו
דמצרים. יעקב וכד בנוהי עמיה: פאכרו
מואשיהם. וסרחהם אדי מלכוה פי
בדד כנעאן. וגאו אלי מצר. יעקוב
וגמיע נסלה מעה: בניו ובני בניו אתו
בנתיו ובנות בניו וכד זרעו הביא אתו
מצרימה: בנוהי. ובני בנוהי עמיה. בנתיה.
ובנת בנוהי וכד בנוהי. איתי עמיה
דמצרים: בניה. ובני בניה מעה. בנאתה.
ובנאת בניה וסאיר נסלה. גאבהם מעה
ארי מצר: ס ואלה שמות בני
ישראל הפאים מצרימה יעקב ובניו פכר
יעקב ראובן: ואלין שמחת בני ישראל.
דעאלו למצרים יעקב ובנוהי. בוכריה
דיעקב ראובן: והדה אסמא בני אסראיל.
אדאכלין ארי מצר יעקוב ובניה. בכר
יעקוב ראובן: ובני ראובן חנוך ופלוא
וחצרן וכרמי: ובני ראובן. חנוך ופלוא
וחצרון וכרמי: ובני שמעון ימואד וימין
ואהר ויבין וצחר ושאר בן הפנענית:
ובני שמעון. ימואד וימין. ואהר ויבין
וצחר. ושאר בר פנעניתא: ובני שמעון.

ג

ד

ימואל

חלק הדקדוק ג) ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק. הטפחא בתויבת אביו בכל סת"י: ד) אנכי ארד עמך מצרימה. תיבת
אנכי בשופר הולך בכל התיגאן המדוקדקות לא ברביעי, להורות גודל וחוזק שיתוף ודיבוק השכינה ביעקב אבונן: ה) ואנכי אעלך. האלף
בפתח כי הוא מהפעל הכבד אבל אענך כסתר רעם סגול כי הוא מן הקל. [רד"ק ומהיר"ב]:
למד (כתר תורה)

ליַעקֹב סֵתָה עֶשֶׂר נַפְסֵי: בְּנֵי רַחֵל אֵשֶׁת
 יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבְנֵימִן: בְּנֵי רַחֵל אֵתְת יַעֲקֹב.
 יוֹסֵף וּבְנֵימִן: בְּנֵי רַחֵל זֹוּגָה יַעֲקֹב. יוֹסֵף
 וּבְנֵימִן: וַיֻּלֵּד לְיוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אִשָּׁר
 יָלְדָה לּוֹ אֶסְנַת בַּת פּוֹטִיפָרֶע כַּהֵן אֵן אֶת־
 מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרַיִם: וְאֶת־לֵידִד לְיוֹסֵף
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דִּילִידַת לִיה אֶסְנַת.
 בַּת פּוֹטִיפָרֶע רַבָּא דְאֵין יֵת מְנַשֶּׁה וְיֵת
 אֶפְרַיִם: וּוּלְד לְיוֹסֵף פִּי בְלַד מִצְרַיִם. אֲדִי
 וּלְדַת לַה אֶסְנַת. אֲבָנָה פּוֹטִיפָרֶע אֲמָאם
 אֵין. מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם: וּבְנֵי בְנֵימִן בְּלַע
 וּבְכֹר וְאֲשֶׁבֶל גְּרָא וְנַעֲמָן אַחִיר וְרֹאשׁ מַפִּים
 וְחַפִּים וְאָרֶד: וּבְנֵי בְנֵימִן. בְּלַע וּבְכֹר
 וְאֲשֶׁבֶל. גְּרָא וְנַעֲמָן אַחִיר וְרֹאשׁ. מַפִּים
 וְחַפִּים וְאָרֶד: וּבְנֵי בְנֵימִן. בְּלַע וּבְכֹר
 וְאֲשֶׁבֶל. גְּרָא וְנַעֲמָן אַחִיר וְרֹאשׁ. מַפִּים
 וְחַפִּים וְאָרֶד: אֵלָה בְּנֵי רַחֵל אִשָּׁר יָלְדָה
 לְיַעֲקֹב כְּדִנְפֵשׁ אַרְבַּעַה עֶשֶׂר: אֵלֵין בְּנֵי
 רַחֵל דִּיאֶת־לִידוֹ לְיַעֲקֹב כְּדִנְפֵשׁ אַרְבַּע
 עֶסְרִי: הוּלָאֵי בְנֵי רַחֵל. אֲדִי וְלָדוֹ לְיַעֲקֹב.
 גַּמְיַעְהֶם יֵד נַפְסָא: וּבְנֵי־דֵן חֲשִׁים:
 וּבְנֵי דֵן חֲשִׁים: וּבְנֵי דֵן חֲשִׁים: וּבְנֵי נַפְתָּלִי
 וְיַחְצֵאל וְגַנְנִי וְיִצְרַל וְשָׁלֵם: וּבְנֵי נַפְתָּלִי.
 וְיַחְצֵאל וְגַנְנִי וְיִצְרַל וְשָׁלֵם: וּבְנֵי נַפְתָּלִי.
 וְיַחְצֵאל וְגַנְנִי וְיִצְרַל וְשָׁלֵם: אֵלָה בְּנֵי בְלָהָה
 אִשָּׁר־נָתַן לְבֵן לְרַחֵל בְּתוֹ וְתִלְד אֶת־אֵלָה
 לְיַעֲקֹב כְּדִנְפֵשׁ שֶׁבַע: אֵלֵין בְּנֵי בְלָהָה.
 דִּיהֵב לְבֵן לְרַחֵל בְּרַתִּיהָ וְיִלְדַת יֵת אֵלֵין.
 לְיַעֲקֹב כְּדִנְפֵשׁ אַרְבַּע: הוּלָאֵי בְנֵי
 בְלָהָה. אֲדִי אַעֲטָא לְבֵן לְרַחֵל אֲבַנְתָּה. גַּמְיַע
 מֵאֻדְדַת לְיַעֲקֹב סְבַעַה נַפְסֵי: כְּדִנְפֵשׁ
 הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיִמָּה יִצְאִי יִרְכּוּ מִקְבֹּד
 נְשִׁי בְנֵי־יַעֲקֹב כְּדִנְפֵשׁ שֶׁשִׁים וְשֵׁשׁ:
 כְּדִנְפֵשׁ אַרְבַּע. דְּעֵאלָא לְיַעֲקֹב לְמִצְרַיִם
 נַפְתָּלִי וְרַפָּיָה. כְּדִנְפֵשׁ בְּנֵי יַעֲקֹב. כְּדִנְפֵשׁ
 נַפְתָּא שְׁתֵּין וְשִׁית: גַּמְיַע אֲנַפּוּס.
 אֲדֵאֲכִלָּה אֲרִי מִצְרַיִם מַע יַעֲקֹב מֵא כְּרַג
 מִן צִלְבָּה. וְדֵאֲךְ סוּא נְסוּחָה בְּנִיהָ. גַּמְיַעְהֶם
 סֵתָה וְסֵתִין נַפְסָא: וּבְנֵי יוֹסֵף אִשָּׁר יָלְדָה
 לּוֹ בְּמִצְרַיִם נַפְשֵׁי שְׁנַיִם כְּדִנְפֵשׁ לְבֵית־

יִמּוּאֵל וְיִמִּין. וְאֵהֵד וְיִכִּין וְצַחֵר. וְשֵׁאוֹל אֲבֵן
 אֲרַכְנַע אֲנִיָּה: וּבְנֵי לֵוִי גְרִשׁוֹן וְקָהֵת וּמֵרָרִי:
 וּבְנֵי לֵוִי. גְרִשׁוֹן. וְקָהֵת וּמֵרָרִי: וּבְנֵי לֵוִי.
 גְרִשׁוֹן. וְקָהֵת וּמֵרָרִי: וּבְנֵי יְהוּדָה עַר וְאוֹנָן
 וְשִׁלָּה וּפְרִיץ וְזָרָה וְיִמָּת עַר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ
 כְּנַעַן וַיְהִי בְנֵי־פְרִיץ חֲצֹרֹן וְחַמּוּל: וּבְנֵי
 יְהוּדָה. עַר וְאוֹנָן. וְשִׁלָּה וּפְרִיץ וְזָרָה. וְיִמָּת
 עַר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנַעַן. וְהוּוּ בְנֵי פְרִיץ
 חֲצֹרֹן וְחַמּוּל: וּבְנֵי יְהוּדָה. עַר וְאוֹנָן.
 וְשִׁלָּה וּפְרִיץ וְזָרָה. וּמֵאֵת עַר וְאוֹנָן פִּי בְלַד
 כְּנַעַן. וְכֵאֵן בְּנֵי פְרִיץ חֲצֹרֹן וְחַמּוּל:
 וּבְנֵי יִשְׁשַׁכָּר תּוֹלַע וְפוּהָ וְיִזָּב וְשִׁמְרוֹן: וּבְנֵי
 יִשְׁשַׁכָּר. תּוֹלַע וְפוּהָ וְיִזָּב וְשִׁמְרוֹן: וּבְנֵי
 יִשְׁשַׁכָּר. תּוֹלַע וְפוּהָ וְיִזָּב וְשִׁמְרוֹן: וּבְנֵי
 זְבֻלוֹן סָרַד וְאֵלֹן וְיַחְזֵאל: וּבְנֵי זְבֻלוֹן.
 סָרַד וְאֵלֹן וְיַחְזֵאל: וּבְנֵי זְבֻלוֹן. סָרַד
 וְאֵלֹן וְיַחְזֵאל: אֵלָה בְּנֵי לָאָה אִשָּׁר יָלְדָה
 לְיַעֲקֹב כְּפָרָן אַרְס וְאֵת דִּינָה בְתוֹ כְּדִנְפֵשׁ
 נַפְשֵׁי בְנָיו וּבְנֵיתוֹ שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ: אֵלֵין
 בְּנֵי לָאָה. דִּילִידַת לְיַעֲקֹב כְּפָרָן אַרְס. וְיֵת
 דִּינָה בְרַתִּיהָ. כְּדִנְפֵשׁ בְּנֵיהִי. וּבְנֵיתִיהָ
 תְּלָתִין וְתִלְדַת: הוּלָאֵי בְנֵי לָאָה. אֲדִי
 וּלְדַתֶּהֶם לְיַעֲקֹב פִּי פָרָן אַרְס. וְדִינָה
 אֲבַנְתָּה. גַּמְיַעְהֶם תְּלַאֲתָה וְתִלְדַתֶּךָ
 נַפְסָא: וּבְנֵי גֵר צְפִיזֹן וְחַגִּי שׁוֹנִי וְאַצְבֹּן
 עָרִי וְאַרְוֵדִי וְאַרְאֵלִי: וּבְנֵי גֵר. צְפִיזֹן וְחַגִּי
 שׁוֹנִי וְאַצְבֹּן. עָרִי וְאַרְוֵדִי וְאַרְאֵלִי: וּבְנֵי
 גֵר. צְפִיזֹן וְחַגִּי שׁוֹנִי וְאַצְבֹּן. עָרִי וְאַרְוֵדִי
 וְאַרְאֵלִי: וּבְנֵי אִשָּׁר יִמְנָה וְיִשׁוּהָ וְיִשׁוּי
 וּבְרִיעָה וְשִׁרָת אַחְתָּם: וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר
 וּמִלְכִיאֵל: וּבְנֵי אִשָּׁר. יִמְנָה וְיִשׁוּהָ וְיִשׁוּי
 וּבְרִיעָה וְשִׁרָת אַחְתָּהֶן. וּבְנֵי בְרִיעָה. חֶבֶר
 וּמִלְכִיאֵל: וּבְנֵי אִשָּׁר. יִמְנָה וְיִשׁוּהָ וְיִשׁוּי
 וּבְרִיעָה וְסִרָה אַכְתָּהֶם. וּבְנֵי בְרִיעָה. חֶבֶר
 וּמִלְכִיאֵל: אֵלָה בְּנֵי זִלְפָּה אִשָּׁר־נָתַן לְבֵן
 לְלָאָה בְתוֹ וְתִלְד אֶת־אֵלָה לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ
 עֶשְׂרֵה נַפְשֵׁי: אֵלֵין בְּנֵי זִלְפָּה. דִּיהֵב לְבֵן
 לְלָאָה בְרַתִּיהָ. וְיִלְדַת יֵת אֵלֵין לְיַעֲקֹב.
 שִׁית עֶסְרִי נַפְשֵׁין: הוּלָאֵי בְנֵי זִלְפָּה. אֲדִי
 אַעֲטָא לְבֵן לְלָאָה אֲבַנְתָּה. גַּמְיַע מֵא וּלְדַת

יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם שְׁבַע יָמִים: וּבְנֵי יוֹסֵף.
 דְּאֵתִידוּדוֹ לִיהַ בְּמִצְרַיִם נִפְשָׁתָא תַרְתִּין.
 כָּל נִפְשָׁתָא לְבֵית יַעֲקֹב. דְּעֵאלָא לְמִצְרַיִם
 שְׁבַע יָמִין: וּבְנֵי יוֹסֵף. אֲדִי וּלְדוֹ לֵה בְּמִצְרַיִם
 נִפְסָאן. גְּמֵלָה אֲנָפּוּס. אֲדֵאכְלָה מִן אֵל
 יַעֲקֹב אֲרִי מִצְרַיִם סְבַע יָמִין: ס וְאֵתִי
 יְהוּדָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל־יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו
 גְּשֻׁנָּה וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גִשְׁן: וַיֵּת יְהוּדָה. שְׁלַח
 קְדָמוּהִי לְיֹת יוֹסֵף. לְפָנָא קְדָמוּהִי לְגִשְׁן.
 וְאֵתוֹ לְאַרְעָא דְגִשְׁן: תָּם בַּעַת בֵּיהוּדָה
 בֵּין יָדֵיהּ אֲרִי יוֹסֵף. לִידְלָה עֲלֵי בְלַד
 אֲסַדִּיר. פְּגֵאוֹ אִיהַ: וַיֹּאסֵר יוֹסֵף מִרְכָּבָתוֹ
 וַיַּעַל לְקִרְאֵת־יִשְׂרָאֵל אֲבִיו גְּשֻׁנָּה
 וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל־צַוְאָרְיוֹ וַיִּבֶךְ עַל־
 צַוְאָרְיוֹ עוֹד: וּמִקִּים יוֹסֵף רַתְּבוּהִי. וּסְלִיק.
 לְקִדְמוּת יִשְׂרָאֵל אֲבוּהִי לְגִשְׁן. וְאֵתְחַזִּי
 לִיהַ. וּנְפַל עַל צוּרִיהַ. וּבִבְא עַל צוּרִיהַ
 עוֹד: פֵּאסְרָג יוֹסֵף דֵּאבְתָהּ. וְצַעַד יִתְלַקֵּא
 אֲסַרְאִיל אֲבִיהַ אֲרִי אֲסַדִּיר. פֵּלְמָא צַהַר
 לַה. אֲנַכְבֵּ עֲלֵי עֲנֻקָה. וּבִבְא עֲלִיהַ הוּיִיא:
 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף אֲמוּתָהּ הַפַּעַם
 אֲחֵרִי רֵאֲוִיתִי אֶת־פְּנֶיךָ כִּי־עוֹדְךָ חַי: וַיֹּאמֶר
 יִשְׂרָאֵל. לְיוֹסֵף אֵלָיו אֲנָא מָאִית. זְמַנָּא הִדְרָא
 מְנַחֵם אֲנָא. בְּתַר דְּחַזִּיתִנּוּן לְאַפְךָ. אֲרִי
 עַד כְּעַן קָיִים אֵת: פֵּקֵאל לַה אֲמוּת אֵלָאן.
 בַּעַד מֵאֲרֵאִית וּגְהַךְ. אֵן עֵאדְךָ בֵּאקִי:
 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶר־אֲחִיו וְאֶל־בֵּית אֲבִיו
 אֶעֱלֶה וְאֶנִּידָה לְפָרְעָה וְאֶמְרָה אֵלָיו אֲחִי
 וּבֵית־אֲבִי אֲשֶׁר־בְּאַרְץ כְּנַעַן בָּאוּ אֵלָי:
 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף לְאֲחֹהִי וּלְבֵית אֲבוּהִי. אֲסַק
 וְאֲחִיו לְפָרְעָה. וַיֹּאמֶר לִיהַ. אֲחִי וּבֵית
 אֲבִיא: דְּבֵאַרְעָא דְכְּנַעַן אֲתוּ לְיֹתִי: פֵּקֵאל
 יוֹסֵף לְאֲבוּתָהּ וּסְאִיר אֵל אֲבִיהַ. אֲצַעַד
 אֲרִי פֵרְעוֹן וְאֲכַבְרָהּ. וְאֶקּוֹל לַה. אֲכוּתִי
 וְאֵל אֲבִי. אֲדִי פִי בְלַד כְּנַעַן קֵד גֵּאוֹ אִיִּי:
 וְהָאֲנָשִׁים רַעִי צֵאן כִּי־אֲנָשִׁי מִקְנֶה הָיוּ
 וְצֵאנָם וּבְקָרָם וּכְלֵ־אֲשֶׁר לָהֶם הֵבִיאוּ:
 וּגְוִבְרִיא רַעַן עֲנָא. אֲרִי גְוִבְרִי מְרִי גֵיתִי
 אֲנִין. וְעֵנְהוֹן וְתוֹרִיהוֹן. וְכָל דִּידְהוֹן אִיתִיאוּ:

וְאֶרְקוּם רַעִא גְנָם. לֵאנְהֶם כֵּאנּוֹ דְּוִי
 מֵאֲשִׁיחַ. וּגְנֵמָהֶם וּבְקָרָהֶם. וּגְמִיעַ מֵאֲהֶם
 אֲתוּ בַּה: וְהָיָה כִּי־יִקְרָא לָכֶם פֵּרְעָה וְאָמַר
 מֵהַמְּעֻשִׂיכֶם: וַיְהִי. אֲרִי יִקְרִי לְכוּן פֵּרְעָה.
 וַיִּימַר מָא עוּבְדִיכוּן: פֵּאדָא רַעִא בְכֶם
 פֵּרְעוֹן. וְקֵאל מֵא צַנַעְתְּכֶם: וְאֶמְרָתֶם
 אֲנָשִׁי מִקְנֶה הָיוּ עֲבָדֶיךָ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־
 עַתָּה גַם־אֲנַחְנּוּ גַם־אֲבוּתֵינוּ בְּעַבְדוֹ תִּשְׁבוּ
 בְּאַרְץ גִּשְׁן כִּי־תוֹעֵבַת מִצְרַיִם כְּלִי־רַעִה
 צֵאן: וְתִימְרוּן. גְּוִבְרִי מְרִי גֵיתִי. הוּוּ עֲבָדְךָ
 מִזְּעוּרָנָא וְעַד כְּעַן. אֶף אֲנַחְנָא אֶף
 אֲבַהְתָּנָא. בְּדִיל. דְּתַתְּבוּן בְּאַרְעָא דְגִשְׁן.
 אֲרִי מִרְחֻקִין מִצְרַאִי כְּלִרַעִי עֲנָא: קוֹלוֹ.
 כֵּאן עֲבִידְךָ. דְּוִי מֵאֲשִׁיחַ מִן צַנְרָנָא אֲרִי
 אֵלָאן. וּכְדֵאלֶךְ אֲבֵאִינָא. לְקַבֵּל אֵן תְּקִימוֹ
 פִי בְלַד אֲסַדִּיר. לֵאן אֶלְמִצְרַוִין יִכְרְהוּן כָּל
 רֵאעִי גְנָם: וַיָּבֹא יוֹסֵף וַיִּגַּד לְפָרְעָה וַיֹּאמֶר
 אֲבִי וְאֲחִי וְצֵאנָם וּבְקָרָם וּכְלֵ־אֲשֶׁר לָהֶם
 בָּאוּ מֵאַרְץ כְּנַעַן וְהֵנִים בְּאַרְץ גִּשְׁן: וְאֵתָא
 יוֹסֵף וְחַיִּי לְפָרְעָה. וַיֹּאמֶר. אֲבִיא וְאֲחִי.
 וְעֵנְהוֹן וְתוֹרִיהוֹן וְכָל דִּידְהוֹן. אֵתוּ מֵאַרְעָא
 דְכְּנַעַן. וְהֵא אֲנִין בְּאַרְעָא דְגִשְׁן: תָּם
 דְּכַר יוֹסֵף אֲרִי פֵרְעוֹן. וְאֲכַבְרָהּ וְקֵאל.
 אֲבִי וְאֲכוּתִי. וּגְנֵמָהֶם וּבְקָרָהֶם וּגְמִיעַ
 מֵאֲהֶם. קֵד גֵּאוֹ מִן בְּלַד כְּנַעַן. וְהוּוֹדָא
 הֶם פִי בְלַד אֲסַדִּיר: וּמִקְצֵה אֲחִיו לְקַח
 חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיִּצְגֹם לְפָנֵי פֵרְעָה: וּמִקְצֵת
 אֲחֹהִי. דְּבַר חֲמִשָּׁא גְוִבְרִין. וְאֶקְוִמְנוּן
 קֵדָם פֵּרְעָה: וְאֲכַד כְּמַסָּה אֲנָאם מִן
 אֲכוּתָהּ. וְאֹקְפָהֶם בֵּין יָדֵי פֵרְעוֹן: וַיֹּאמֶר
 פֵּרְעָה אֶל־אֲחִיו מֵהַמְּעֻשִׂיכֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל־
 פֵּרְעָה רַעִה צֵאן עֲבָדֶיךָ גַם־אֲנַחְנוּ גַם־
 אֲבוּתֵינוּ: וַיֹּאמֶר פֵּרְעָה. לְאֲחֹהִי מֵא
 עוּבְדִיכוּן. וַיֹּאמְרוּ לְפָרְעָה. רַעַן עֲנָא
 עֲבָדְךָ. אֶף אֲנַחְנָא אֶף אֲבַהְתָּנָא: פֵּקֵאל
 פֵּרְעוֹן. לְאֲכוּתָהּ מֵא צַנַעְתְּכֶם. קֵאלוֹ לַה.
 עֲבִידְךָ רַעִא גְנָם. נַחַן וְאֲבֵאִינָא: וַיֹּאמְרוּ
 אֶל־פֵּרְעָה לְגוֹר בְּאַרְץ כְּנַעַן כִּי־אֵין מֵרַעִה
 לְצֵאֵן אֲשֶׁר לְעֲבָדֶיךָ כִּי־כִבְדַּרְעֵב בְּאַרְץ

כנען

חלק הדקדוק 0 לגור בארץ באנו. תרויהון מלעיל. [מהרי"ב]:

כַּנְעַן וְעַתָּה יִשְׁכְּנֵנָּה עַבְדְּךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁשׁ׃
 וַאֲמָרוּ לְפָרְעָה לְאֵתוֹתָבָא בְּאֶרְעָא
 אֲתִינָא אֲרִי לִית רַעֲיָא לְעֵנָא דְלַעֲבָדְךָ׃
 אֲרִי תִקֹּף כַּפְּנָא בְּאֶרְעָא דְכַנְעַן וּכְעַן׃
 יִתְבוֹן כְּעַן עַבְדְּךָ בְּאֶרְעָא דְגִשְׁשׁ׃ תַּם קֵאלוּ
 לָהּ גִינָא נִסְכָּן פִּי אֲבָדָה אִד לִים מֵרַעָא
 לִגְנִם עֵבִידְךָ אִד אֲשַׁתְּד אֲלֹגוּעַ פִּי בִדָּד
 כַּנְעָאן וְאַלְאָן יִקִּימוּ עֵבִידְךָ פִּי בִלְד
 אֲסַדִּיר׃ וַיֹּאמֶר פָּרְעָה אֶל־יֹסֵף לֵאמֹר
 אֲבִיךָ וְאֲחִיךָ בָּאוּ אֵלַיךָ׃ וַאֲמַר פָּרְעָה׃
 לְיֹסֵף לְמִימֶר אֲבוּךָ וְאֲחִיךָ אֵתוּ לְוֹתְךָ׃
 פִּקְאֵל פִּרְעוֹן לְיֹסֵף קֵאלֵא אֲבִיךָ וְאֲכֹתְךָ
 גֵּאוּ אֵלַיךָ׃ אֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָנֶיךָ הוּא
 בְּמִיטְבַּת הָאֶרֶץ הוֹשֵׁב אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־
 אֲחִיךָ יִשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁשׁ וְאִם־יִדְעַת וְיִשַׁד
 בְּסֵם אֲנָשֵׁי־חַיִל וְשִׁמְתֵם שָׂרֵי מִקְנֵה עֹל־
 אֲשֶׁר לִי׃ אֶרְעָא דְמִצְרַיִם קְדַמָּה הוּא׃
 בְּדִשְׁפִיר בְּאֶרְעָא אֹתִיב יֵת אֲבוּךָ וְיֵת
 אֲחִיךָ יִתְבוֹן בְּאֶרְעָא דְגִשְׁשׁ וְאִם יִדְעַת׃
 וְאִית בְּהוֹן גּוֹבְרִין דְחִילָא וְתַמְנִינוּן רַבִּינֵי
 גִיְתֵי עַל דִּילֵי׃ הוֹדָא בִלְד מִצְרַיִם בֵּין יָדֶיךָ׃
 אֲסַכְנֵהם פִּי אֲגוּדָה וְדֵאלֶךְ אֵן יִקִּימוּ פִּי
 בִלְד אֲסַדִּיר וְאֵן כְּנַת תַּעֲלֵם אֵן פִּיהֶם
 דְּוֵי חֵיל פְּצִירָהֶם רִיִּסָא אֲלוֹכְלָא אֲדִי
 עֲדִי מֵאֲשׁוּתֵי׃ וַיָּבֵא יֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אֲבִיו
 וַיַּעֲמִדְהוּ לְפָנֶי פָּרְעָה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת־
 פָּרְעָה׃ וְאִיתִי יֹסֵף יֵת יַעֲקֹב אֲבֹהֵי׃
 וְאִקִּימִיה קָדָם פָּרְעָה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב יֵת
 פָּרְעָה׃ פֹּאדְכֵל יֹסֵף יַעֲקֹב אֲבִיה וְאוֹקֵפָה
 בֵּין יְדֵי פִרְעוֹן פִּסְלֵם עֲלֵיה׃ וַיֹּאמֶר פָּרְעָה
 אֶל־יַעֲקֹב כַּמָּה יָמֵי שְׁנֵי חַיִּיךָ׃ וַאֲמַר
 פָּרְעָה לְיַעֲקֹב כַּמָּה יָמֵי שְׁנֵי חַיִּיךָ׃ קֵאר
 פִּרְעוֹן לְיַעֲקֹב כִּם סֵנִי חַיִּיתְךָ׃ וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב אֶל־פָּרְעָה יָמֵי שְׁנֵי מְגוּרֵי שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאת שָׁנָה מַעֲט וְרַעִים חַיִּי יָמֵי שְׁנֵי חַיִּי
 וְלֹא הִשְׁיֵגוּ אֶת־יָמֵי שְׁנֵי חַיִּי אֲבֹתֵי בְיָמֵי
 מְגוּרֵיהֶם׃ וַאֲמַר יַעֲקֹב לְפָרְעָה יָמֵי שְׁנֵי
 תּוֹתְבוּתֵי מֵאָה וְתִלְתֵּין שְׁנֵין זַעֲרִין
 וּבִישִׁין הוּוּ יָמֵי שְׁנֵי חַיִּי וְלֹא אֲדַבְּקוּ׃
 יֵת יָמֵי שְׁנֵי חַיִּי אֲבֹתֵי בְיָמֵי תּוֹתְבוּתֵהוֹן׃

קאל לה יעקוב. סני עמרי מאיה ותלאתין
 סנה. וכאנת קדילא רדייה. ודם תלחק
 סני חיוה אבאי. חסב איאם סכנאהם׃
 ויברך יעקב את־פָּרְעָה ויצא מלפני
 פָּרְעָה׃ ויברך יַעֲקֹב יֵת פָּרְעָה ונפק
 מן קדם פָּרְעָה׃ תם דעא לה. וכרג מן בין
 ידיה׃ ויֵישֵׁב יֹסֵף אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֲחָיו
 וַיֵּתֵן לָהֶם אַחֻזָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּמִיטְבַּת
 הָאֶרֶץ בְּאֶרֶץ רַעַמְסֵס כַּאֲשֶׁר צִוָּה פָּרְעָה׃
 וְאֹתֵיב יֹסֵף יֵת אֲבֹהֵי וְיֵת אַחֻזָּהֵי וַיְהִי
 לְהוֹן אַחְסָנָא בְּאֶרְעָא דְמִצְרַיִם. בְּדִשְׁפִיר
 בְּאֶרְעָא בְּאֶרְעַ רַעַמְסֵס. כַּמָּה דְפִקִּיד
 פָּרְעָה׃ וַאֲסַכְּן יֹסֵף אֲבִיה וְאֲכֹתָהּ׃
 וַאֲעֵטָאֵהֶם חוּזָא פִּי בִלְד מִצְרַיִם פִּי אֲגוּדָה
 וְהוּוּ בִלְד עֵין שִׁמְס. כַּמָּה אֲמַר פִּרְעוֹן׃
 וַיְבָלְכַל יֹסֵף אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֲחָיו וְאֵת
 כָּל־בֵּית אָבִיו לְחֵם לְפִי תַּפְּף׃ וְזֹן יֹסֵף יֵת
 אֲבֹהֵי וְיֵת אַחֻזָּהֵי וְיֵת כָּל בֵּית אֲבֹהֵי׃
 לְחֵמָא לְפֹסֵם טַפְּלָא׃ וּמֵאֵן יֹסֵף אֲבִיה
 וְאֲכֹתָהּ וְסֵאִיר אֵל אֲבִיה טַעֲמָא עֲדִי
 קִדְר אֲטַפְּאֵלָהֶם׃ וְלַחֵם אֵין בְּכֹל־הָאֶרֶץ
 כִּי־כָבֵד הָרַעֲב מְאֹד וְתִלְדָּה אֶרֶץ מִצְרַיִם
 וְאֶרֶץ כַּנְעַן מִפְּנֵי הָרַעֲב׃ וְלְחֵמָא לִית בְּכֹל
 אֶרְעָא אֲרִי תִקֹּף כַּפְּנָא דְחָדָא׃
 וְאֲשַׁתְּדֵהוּ עֲמָא דְאֶרְעָא דְמִצְרַיִם וְעֲמָא
 דְאֶרְעָא דְכַנְעַן מן קדם כַּפְּנָא׃ וְטַעֲמָם
 לִים פִּי גַמִּיעַ אֲרַבְּדָה מֵמָא אֲשַׁתְּד אֲגוּעַ
 גְּדָא חֵתָא כֹּל אֲהֵל בִלְד מִצְרַיִם וּבִלְד
 כַּנְעָאן מן קבֵד אֲגוּעַ׃ וַיִּדְקַט יֹסֵף אֶת־
 כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ
 כַּנְעַן בִּשְׂבָר אֲשֶׁר הֵם־שֹׁבְרִים וַיָּבֵא
 יֹסֵף אֶת־הַכֶּסֶף בֵּיתָה פָּרְעָה׃ וְדִקִּיט
 יֹסֵף יֵת כָּל כֶּסֶף דְּאֲשַׁתְּבַח בְּאֶרְעָא
 דְּמִצְרַיִם וּבְאֶרְעָא דְכַנְעַן בְּעֵבֹרָא דְאֲנָן
 וּבְנִין וְאִיתִי יֹסֵף יֵת כֶּסֶף לְבֵית פָּרְעָה׃
 וְגַמִּיעַ יֹסֵף גַּמִּיעַ אֲלוֹרֶק אֲלִמּוּגוֹד פִּי
 בִלְד מִצְרַיִם וּבִלְד כַּנְעָאן בְּאֲלִמּוּרָה אֲדִי
 כֵּאֲנֵן יִמְתַּארוּהָא וְאֲדַכְּלָה אֲדִי בֵית מֵאֵל
 פִּרְעוֹן׃ וַיְהִי־סֵם הַכֶּסֶף מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 וּמֵאֶרֶץ כַּנְעַן וַיָּבֵאוּ כָּל־מִצְרַיִם אֶל־יֹסֵף

לֵאמֹר הִבְהִלְנֵנוּ לָחֶם וְלֶמֶה נָמוֹת נִגְדָךְ
כִּי־אִפֶּס כֶּסֶף וְיִשְׁלִים כֶּסֶף־א . מֵאֲרָעָא
דְּמִצְרַיִם וּמֵאֲרָעָא דְכַנְעַן . וְאֵתוּ כָל מִצְרָאֵי
לְוֵת יוֹסֵף לְמִימַר הֵב לָנָא לְחֶמָא . וְלֶמֶה
נָמוֹת לְקַבְּלָךְ . אֲרִי שְׁלִים כֶּסֶף־א : פִּפְנֵי
אֲדוּרֵק . מִן בְּלַד מִצְרַיִם וּמִן בְּלַד כַּנְעָאן .
וְנָאוּ גַמְיַע אֲלִמְצֻרִיּוֹן אֲלֵי יוֹסֵף קִאִילִין
אֲעֻטְנָא טַעֲמָא . וְדַם נָמוֹת חֲדָאךְ . אִד
פִּנֵי אֲדוּרֵק : וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הִבּוּ מִקְנֵיכֶם
וְאִתְּנֵה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם אִם־אִפֶּס כֶּסֶף :
וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הִבּוּ גִיתִיכּוֹן . וְאִתִּין לְכוּן
בְּגִיתִיכּוֹן . אִם־שְׁלִים כֶּסֶף־א : קִאִל דְּהֵם יוֹסֵף
הֵאֵתוּ מוֹאשִׁיכֶם . וְאֲעֻטְיכֶם בְּהָא . אִד פִּנֵי
אֲדוּרֵק : וַיָּבִיאוּ וְאִתְּמַקְנִיהֶם אֲלֵי־יוֹסֵף
וַיִּתֵּן לְהֵם יוֹסֵף לָחֶם בְּסוּסִים וּבְמִקְנֵה
הַצֹּאן וּבְמִקְנֵה הַבְּקָר וּבְחִמְרִים וַיִּנְהַלֵּם
בְּדָחַם בְּכָל מִקְנֵהֶם בְּשָׁנָה הַהוּא : וְאִתִּיאוּ
יֵת גִּיתִיהוֹן לְוֵת יוֹסֵף . וַיֵּהֵב לְהוֹן יוֹסֵף
לְחֶמָא בְּסוּסוֹתָא . וּבְגִיתֵי עֵנָא . וּבְגִיתֵי
תוֹרֵי וּבְחִמְרֵי־א . וּזְנָנוּן בְּדָחַמָא בְּכָל
גִּיתִיהוֹן . בְּשֵׁתָא הַהוּא : פֵּאֵתוּ כְּמוֹאשִׁיהֶם
אֲלֵי יוֹסֵף . פֵּאֲעֻטְאֵהֶם טַעֲמָא בְּאֲלִכִּיר .
וּמֵאשִׁיחַ אֲנָגַם וְאֲבִקָר וְאֲחִמִּיר . וְאֲגֵאוּהֶם
בְּאֲטַעֲמָא בְּמֵאשִׁיתֵהֶם . פִּי תֵלַךְ אֲסֵנָה :
וְתֵתֵם הַשָּׁנָה הַהוּא וַיָּבִיאוּ אֲלֵיּוֹ בְּשָׁנָה
הַשְּׁנִית וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־נִכְחַד מֵאֲדֹנֵי פִי
אִם־תֵּם הַכֶּסֶף . וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֲלֵי־אֲדֹנֵי
לֹא נִשְׂאֵר לְפָנֵי אֲדֹנֵי בְּדֵתֵי אִם־גִּיתֵנוּ
וְאֲדִמְתֵּנוּ : וְשִׁלִּימַת שֵׁתָא הַהוּא . וְאֵתוּ
לְוֵתִיהַ בְּשֵׁתָא תְּנִייתָא . וְאֵמְרוּ לִיהַ לֹא
נִכְסִי מִן רַבּוּנֵי . אֲלֵהִין שְׁלִים כֶּסֶף־א . וּגִיתֵי
בְּעִירָא לְוֵת רַבּוּנֵי . לֹא אֲשֵׁתָאֵר קָדַם
רַבּוּנֵי . אֲלֵהִין גִּיתֵנָא וְאֲרָעָנָא : פִּלְמָא
כְּמֵלֵת תֵּלַךְ אֲסֵנָה . פִּנָּאוּ אֵלִיהַ פִּי אֲסֵנָה
אֲתֵאֲנִייהַ . וּקִאִרוּ לֵהֵלֵא נִכְתֵם מִן סִידֵי .
אִד פִּנֵי אֲדוּרֵק . וְאֲלִמְוֹאשִׁי מִן אֲלִבְהָאִים
עַנְד סִידֵי . וְלֹא יִבַּק בֵּין יִדֵיהַ אֲלֹא
אֲבֵרָאֲנָא וְרִיאֲצֵנָא : לְמֵה נָמוֹת לְעֵינֵיךְ
גַם־אֲנַחְנוּ גַם־אֲדִמְתֵּנוּ קִנְהֵאֲתֵנוּ וְאִתִּי־

אֲדִמְתֵּנוּ בְּלָחֶם וְנִהְיֵה אֲנַחְנוּ וְאֲדִמְתֵּנוּ
עֲבָרִים לְפָרְעָה וְתִן־זֶרַע וְנִהְיֵה וְלֹא נָמוֹת
וְהֵאֲדַמְהַ לֹּא תִשֵּׁם : לְמָא נָמוֹת לְעֵינֵךְ .
אִף אֲנַחְנָא אִף אֲרָעָנָא . קִנֵּי יִתְנָא וְיֵת
אֲרָעָנָא בְּלָחֶמָא . וְנִהְיֵה . אֲנַחְנָא וְאֲרָעָנָא
עֲבָדִין לְפָרְעָה . וְהֵב בְּרַ זֶרַע . וְנִהְיֵה וְלֹא
נָמוֹת . וְאֲרָעָא לֹא תִבּוֹר : לֵם נָמוֹת
בְּחִצְרַתְךָ . נַחַן וְרִיאֲצֵנָא . אֲשֵׁתֵרִינָא
וְרִיאֲצֵנָא בְּאֲטַעֲמָא . וְנִצִּיר נַחַן וְרִיאֲצֵנָא
עֲבִידָא לְפָרְעוֹן . וְאֲעֻטְנָא חֲבָא . וְנִהְיֵה בְּהַ
וְלֹא נָמוֹת . וְאֲלֵאֲרָץ לֹא תִכַּל : וַיִּקֶן יוֹסֵף
אֶת־כָּל־אֲדָמַת מִצְרַיִם לְפָרְעָה כִּי־מָכְרוּ
מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ בִי־חֹק עֲלֵהֶם הֲרַעֵב
וְתִהְיֵה הָאָרֶץ לְפָרְעָה : וּקְנָא יוֹסֵף יֵת כָּל
אֲרָעָא דְּמִצְרַיִם לְפָרְעָה . אֲרִי זָבִינוּ מִצְרָאֵי
גְּבַר חֲקִלִיָּה . אֲרִי תִקֹּף עֲלִיהוֹן כֶּפֶנָא .
וְהוֹת אֲרָעָא לְפָרְעָה : פֵּאֲשֵׁתָא יוֹסֵף .
גַּמְיַע אֲרָץ אֲלִמְצֻרִיּוֹן לְפָרְעוֹן . אִד בְּאֵע
כָּל רִגְלֵ צִיעֵתָה . מִמָּא אֲשֵׁתֵד עֲלִיהֶם
אֲרָגוּעַ . פִּצְאֵרַת אֲלֵאֲרָץ לְפָרְעוֹן : וְאִתִּי־
הָעַם הָעֵבֶיר אֵתוּ לְעָרִים מִקְצֵה גְבוּל־
מִצְרַיִם וְעַד־קִצְעָהוּ : וְיֵת עֵמָא . אֲעֵבַר יֵתִיהַ
מִקְרֵי לְקֵרֵי . מִסּוּף תַּחוּם מִצְרַיִם וְעַד
סוּפִיָּה : וְנִקְרַ אֲלֵקוּם מִן קִרְאֵהֶם . מִן טֵרֵף
תְּכֶם מִצְרַיִם אֲלֵי טֵרֵפָה : רַק אֲדִמְתֵּהֶם הִנֵּם
לֹא קִנְהַ בִי־חֹק לְפָנֵהֶם מֵאֵת פָּרְעָה
וְאִכְרוּ אֶת־חֲקֵם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פָּרְעָה
עַל־כֵּן לֹא־מָכְרוּ אֶת־אֲדָמַתָּם : לְהוֹד . אֲרָעַ
כּוּמְרֵי־א לֹא־קִנְא . אֲרִי חוּלְקָא לְכוּמְרֵי־א מִן
קָדַם פָּרְעָה . וְאִכְלִין יֵת חוּלְקָהוֹן דִּיהַ
לְהוֹן פָּרְעָה . עַל כֵּן . לֹא זָבִינוּ יֵת אֲרָעָהוֹן :
עַדֵּא רִיאֵץ אִימְתָהֶם פֵּאֲנַהֲלֵם יִשְׁתֵּרִיהַ .
לֹאֵן אֲרוּק כֹּאֵן דְּהֵם מִן פָּרְעוֹן . פִּכְאֵנוּ
יֵאֲכִלוּן רוּקָהֶם אֲדִי יַעֲטִיהֶם פָּרְעוֹן . לְדָאךְ .
לֵם יִחְתָּאֲנוּ אֵן יִבִּיעוּ רִיאֲצֵהֶם : וַיֹּאמֶר
יוֹסֵף אֲלֵי־הָעַם הֵן קִנִּיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם
וְאֶת־אֲדָמַתְכֶם לְפָרְעָה הֵאֲלֵכֶם זֶרַע
וְזֶרַעֲתֶם אֶת־הָאֲדָמָה : וַיֹּאמֶר יוֹסֵף לְעֵמָא .
הֵא קִנִּיתִי יֵתְכוֹן יוֹמָא דִּין . וְיֵת אֲרָעְכוֹן

לפרעה

חלק הדקדוק ז) ולמה נמות נגדך . בקצת התיגאן המפחא בתיבת נמות . ובכולן המפחא בתיבת ולמה : ח) וביאו את מקניהם אל יוסף . בקצת תיגאן מדוקדקים יש פסיק אחר תיבת וביאו , ותיבת מקניהם בשופר ותיבת יוסף בזקף : לא (כתר תורת)

וּפְרַעְיָה. הֵא לָכוֹן בַּר זֶרְעָא. וְתוֹרְעוֹן יֵת
 אֶרְעָא: קֹאד יוֹסֵף לֹאֲקוֹם. הוּדָא קֹד
 אֲשֶׁתְרִיתְכֶם אֱלֹוִים. אַנְתֶּם וְרִיאֲצִכֶם
 לַפְרַעְוֹן. הֵא לָכֶם חֵבָא. תוֹרְעוֹן אֶרְץ:
 וְהִי בְתַבּוּאָת וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית לַפְרַעְיָה
 וְאַרְבַּע הִידָת יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה
 וְלֹאֲכַלְכֶם וְלֹאֲשֶׁר בְּבֵיתְכֶם וְלֹאֲכַל
 לְמַטְכֶם: וְיִהְיֶה בְּאֶעֱוִלֵי עַלְדָּתָא. וְתַתְנִין
 חֹד מִן חֲמִשָּׁא לַפְרַעְיָה. וְאַרְבַּעַת חוֹדִיקִין.
 יְהִי לָכוֹן לְבַר זֶרַע חֶקְלָא וְלִמְיַבְלָכוֹן.
 וְלֹאֲנִשׁ בְּתִיכּוֹן וְלִמְיַכַּל לְמַפְלָכוֹן: פֹּאדָא
 דְכַלְת אֲלֹגְלָתָא. פֹּאעֲטוּ אֲלִכְמֶם לַפְרַעְוֹן.
 וְאַרְבַּעַת אַנּוּא. יְכוֹן לָכֶם רַבְרַר אֲצִיאַע
 וּמֵאֲכַלְכֶם. וְלִסְאִיר מִן פִּי מִנְאֹזְכֶם
 וְאַמְפֹּאֲלָכֶם: וַיֹּאמְרוּ הַחִיתָנוּ נִמְצָאֵהוֹן
 בְּעֵינֵי אֲדָנִי וְהֵינּוּ עֹבְדִים לַפְרַעְיָה: וַאֲמָרוּ
 קִימָתָנָא. נִשְׁבַּח רַחֲמֵין בְּעֵינֵי רַבּוּנֵי.
 וְנִהְיֵי עֹבְדֵין לַפְרַעְיָה: קֹאֲלוּ אַחִייתָנָא.
 נִגְד חֲצֵאָא עֲנַד סִידֵי. וְנִכּוֹן עֵבִידָא
 לַפְרַעְוֹן: וַיֵּשֶׁם אֶתְהָ יוֹסֵף לְחֶק עַד־הַיּוֹם
 הַזֶּה עַל־אֲדָמַת מִצְרַיִם לַפְרַעְיָה לְחֵמֶשׁ
 רֶק אֲדָמַת הַבְּהֵמִים לְבָדָם לֹא הִיתָה
 לַפְרַעְיָה: וְשׁוּי יֵתָה יוֹסֵף. לְגִזְרָא עַד
 יוֹמָא הַדִּין. עַל אֶרְעָא דְמִצְרַיִם. דִּיהוֹן־הֵבִין
 חֹד מִן חֲמִשָּׁא לַפְרַעְיָה. לְחֹד. אֶרַע
 כּוּמְרִיא בְלַחֹד־הַיּוֹן. לֹא הוּת לַפְרַעְיָה:
 פֹּגַעְלָהָא יוֹסֵף. רִסְמָא אֲלֵי הָדָא אֱלֹוִים.
 עַל־י בְלַד מִצְר. אֵן יַעֲטוּ אֲלִכְמֶם לַפְרַעְוֹן.
 עַד־א רִיאֵן אִימַתָּהֶם פֹּאנָהָא דְהֶם וְחֹדָהֶם.
 אֲד לֶם תַּצִּיר לַפְרַעְוֹן: וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ
 וַיִּרְבּוּ מְאֹד: וַיִּתֵּיב יִשְׂרָאֵל. בְּאֶרְעָא
 דְמִצְרַיִם בְּאֶרְעָא דְגֹשֶׁן. וְאַחֲסִינוּ בָהּ.
 וְנִפְיִשׁוּ וְסִגְיָאוּ לְחֹדָא: וְלִמָּא אַקָּאִם
 אֲסִרָאִיר. פִּי בְלַד מִצְר פִּי בְלַד אֲסִדִּיר.
 חֵאזוּהָ. וְאַתְמָרוּ וּכְתָרוּ גֵדָא:

וַיְהִי אַחֲרַי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף
 הִנֵּה אֲבוֹךָ חָלָה וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ
 אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרַיִם: וְהוּא. בְּתַר
 פְּתֻגְמֵיָא הָאֵלִין. וַאֲמָר לְיוֹסֵף. הֵא אֲבוּךָ
 מָרַע. וְדָבַר. יֵת תְּרִין בְּנֵהֵי עֲמֻזָּה. יֵת
 מְנַשֶּׁה וַיֵּת אֶפְרַיִם: וְלִמָּא כֹּאן בְּעַד הָדָה
 אֲדֹאמֹור. קִיל לְיוֹסֵף. אֵן אֲבוּךָ מֵרִיץ.
 פֹּאכַד אֲבִנְיָה מַעָּה. מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם:
 וַיִּגֵּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף בָּא

אליך

לַפְרַעְיָה. הֵא לָכוֹן בַּר זֶרְעָא. וְתוֹרְעוֹן יֵת
 אֶרְעָא: קֹאד יוֹסֵף לֹאֲקוֹם. הוּדָא קֹד
 אֲשֶׁתְרִיתְכֶם אֱלֹוִים. אַנְתֶּם וְרִיאֲצִכֶם
 לַפְרַעְוֹן. הֵא לָכֶם חֵבָא. תוֹרְעוֹן אֶרְץ:
 וְהִי בְתַבּוּאָת וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית לַפְרַעְיָה
 וְאַרְבַּע הִידָת יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה
 וְלֹאֲכַלְכֶם וְלֹאֲשֶׁר בְּבֵיתְכֶם וְלֹאֲכַל
 לְמַטְכֶם: וְיִהְיֶה בְּאֶעֱוִלֵי עַלְדָּתָא. וְתַתְנִין
 חֹד מִן חֲמִשָּׁא לַפְרַעְיָה. וְאַרְבַּעַת חוֹדִיקִין.
 יְהִי לָכוֹן לְבַר זֶרַע חֶקְלָא וְלִמְיַבְלָכוֹן.
 וְלֹאֲנִשׁ בְּתִיכּוֹן וְלִמְיַכַּל לְמַפְלָכוֹן: פֹּאדָא
 דְכַלְת אֲלֹגְלָתָא. פֹּאעֲטוּ אֲלִכְמֶם לַפְרַעְוֹן.
 וְאַרְבַּעַת אַנּוּא. יְכוֹן לָכֶם רַבְרַר אֲצִיאַע
 וּמֵאֲכַלְכֶם. וְלִסְאִיר מִן פִּי מִנְאֹזְכֶם
 וְאַמְפֹּאֲלָכֶם: וַיֹּאמְרוּ הַחִיתָנוּ נִמְצָאֵהוֹן
 בְּעֵינֵי אֲדָנִי וְהֵינּוּ עֹבְדִים לַפְרַעְיָה: וַאֲמָרוּ
 קִימָתָנָא. נִשְׁבַּח רַחֲמֵין בְּעֵינֵי רַבּוּנֵי.
 וְנִהְיֵי עֹבְדֵין לַפְרַעְיָה: קֹאֲלוּ אַחִייתָנָא.
 נִגְד חֲצֵאָא עֲנַד סִידֵי. וְנִכּוֹן עֵבִידָא
 לַפְרַעְוֹן: וַיֵּשֶׁם אֶתְהָ יוֹסֵף לְחֶק עַד־הַיּוֹם
 הַזֶּה עַל־אֲדָמַת מִצְרַיִם לַפְרַעְיָה לְחֵמֶשׁ
 רֶק אֲדָמַת הַבְּהֵמִים לְבָדָם לֹא הִיתָה
 לַפְרַעְיָה: וְשׁוּי יֵתָה יוֹסֵף. לְגִזְרָא עַד
 יוֹמָא הַדִּין. עַל אֶרְעָא דְמִצְרַיִם. דִּיהוֹן־הֵבִין
 חֹד מִן חֲמִשָּׁא לַפְרַעְיָה. לְחֹד. אֶרַע
 כּוּמְרִיא בְלַחֹד־הַיּוֹן. לֹא הוּת לַפְרַעְיָה:
 פֹּגַעְלָהָא יוֹסֵף. רִסְמָא אֲלֵי הָדָא אֱלֹוִים.
 עַל־י בְלַד מִצְר. אֵן יַעֲטוּ אֲלִכְמֶם לַפְרַעְוֹן.
 עַד־א רִיאֵן אִימַתָּהֶם פֹּאנָהָא דְהֶם וְחֹדָהֶם.
 אֲד לֶם תַּצִּיר לַפְרַעְוֹן: וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ
 וַיִּרְבּוּ מְאֹד: וַיִּתֵּיב יִשְׂרָאֵל. בְּאֶרְעָא
 דְמִצְרַיִם בְּאֶרְעָא דְגֹשֶׁן. וְאַחֲסִינוּ בָהּ.
 וְנִפְיִשׁוּ וְסִגְיָאוּ לְחֹדָא: וְלִמָּא אַקָּאִם
 אֲסִרָאִיר. פִּי בְלַד מִצְר פִּי בְלַד אֲסִדִּיר.
 חֵאזוּהָ. וְאַתְמָרוּ וּכְתָרוּ גֵדָא:

ק"ו פיסו' יהללאל סימן ומפטרין ויהי דבר ה' ביחוקאל סימן ל"ז
 דג"ו למנחה וב' ות'

וַיְהִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שֶׁבַע עֶשְׂרֵה
 שָׁנָה וַיְהִי יְמֵי־יַעֲקֹב שְׁנַיִם חִיָּו שֶׁבַע שָׁנִים

ב

עלי רחל . בארעה דכנען באורחא . בעוד
 כרוב ארעה דמיעל דאפרת . וקברתה
 תמן באורח אפרת . היא בית לחם : ואנא
 פפי מגי מן פרן . מאתת עדיי רחל . פי
 בלד כנעאן פי אטריק . וקד בקי מיל
 מן אמסאפה ארי דכוד אפרת . פרפנתהא
 תם פי טריק אפרת . הי בית לחם :
 וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי
 אלה : וחזא ישראל ית בני יוסף . ויאמר
 מן אדני : פלמא ראה אסראיל בני יוסף .
 קאר מן הודאי : ויאמר יוסף אד אביו בני
 הם אשר נתן לי אלהים בזה ויאמר קחם
 נא אדני ואברכם : ויאמר יוסף לאביו .
 בני אנני . דיהב לי יי הכא . ויאמר .
 קריבנין פען לותי ואברכנין : קאר
 לה . המא אבנא . אדני רוקניהמא
 אלה ההנא . קאר . קדמהמא אדני תתא
 אבארך פיהמא : ועיני ישראל כבדו
 מזקן לא יוכל לראות ויגש אתם אדני
 וישק להם ויחבק להם : ועיני ישראל
 יקרא מסיבו . לא יכיל למחוי . וקריב
 יתהון דותיה . ונשיק להון ונפיק להון :
 וכאנתא עיני אסראיל קד תקלתא מן
 אשיכוכה . לם ישיק אן ינצר . פקדמהמא
 אדני . וקבלהמא ועאנקמהמא :
 ויאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא
 פלדתי והנה הראה אתי אלהים גם את
 זרעך : ויאמר ישראל ליוסף . מחוי אפך
 לא סברית . והא אחוי יתי . יי אף ית
 בנך : קאר אסראיל ליוסף . אנצר אדני
 וגהך לם אמל . והודא קד אוראני אלה
 נסרך איצא : ויוצא יוסף אתם מעם
 ברפיו וישתחו לאפיו ארצה : ואפיק יוסף .
 יתהון מן קדמוהי . וסגיד עד אפוחי עד
 ארעה : פאכרנהם יוסף מן ענד חגרה .
 וסגד עלי וגהה עלי אדארץ : ויפקח
 יוסף את שניהם את אפרים בימינו
 משמאל ישראל ואת מנשה בשמאלו
 מימין ישראל ויגש אדני : ודבר יוסף ית
 תרויהון . ית אפרים בימיניה משמאלו

אדני ויתחוק ישראל וישב על המטה :
 ואתחיא ליעקב . ואמר . הא בך יוסף
 אתי דותך . ואתקף ישראל . ויטיב על
 ערסא : פאכבר יעקוב . וקיל לה . הודא
 אבנך יוסף גאי אדני . פתקוא אסראיל .
 וגרם עדי אסריר : ויאמר יעקב אל יוסף
 אל עדי נראה אדני בלזו בארץ כנען
 ויברך אתי : ויאמר יעקב ליוסף . אל
 עדי . אתגדי לי בלזו בארעה דכנען .
 וברוך יתי : פקאר יעקוב ליוסף . אעדם
 אן אטאיך ארכאפי . תגרא לי פי רוז פי
 בלד כנעאן . ובארך פי : ויאמר אלי
 הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל
 עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך
 אחרך אחזת עולם : ויאמר לי . האנא
 מפיש דך ומסני דך . ואתננך לכנשת
 שבטין . ואתין . ית ארעה דרא . לבנך
 בתרך אחסנת עדם : וקאר לי . האנא
 מתמרך ומכתרך . ואגעל מנך גוק אמם .
 ואעטי הדא אדברד . לנסרך בערך חוז
 אדהר : ועתה שני בנך הנולדים לך
 בארץ מצרים עד באי אליך מצרימה לי
 הם אפרים ומנשה בראובן ושמעון יהוד
 לי : וכען . תרין בנך דאתילידו דך בארעה
 דמצרים . עד מיתא דותך . דמצרים דיילי
 אנני . אפרים ומנשה . בראובן ושמעון
 יהון קדמי : ואלאן . אבנאך אלמולודין דך
 פי בלד מצר . אדני אן אתיתך אדני
 מצר המא ינסבאן אלי . אפרים ומנשה .
 מתל ראובן ושמעון יכונו לי : ומודדתך
 אשר הולדת אחריהם לך יהיו על שם
 אחיהם יקראו בנחלתם : ובנין . דתוליד
 בתריהון דיך יהון . עד שום אחיהון .
 יתקרון באחסנתהון : ותיאריך . אדני
 ולדא דך מן בעדהם אדני ינסבון . ואלי
 אסמא אכותהם . ינצאפון פי נחלתהם :
 ואני ובבאי מפרן מתה עלי רחל בארץ
 כנען בדרך בעוד כברת ארץ לבא
 אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת הוא
 בית לחם : ואנא במיתא מפרן . מיתת

לְאֶדְרָאָה יְתָה . מֵעַל רִישָׁא דְאַפְרִים
 לְאֶנְתִּיתָה עַל רִישָׁא דְמִנְשָׁה : פִּלְמָא
 רֵאָא יוֹסֵף . אֵן קִד גַּעַל יְדָה אֲלִימָנָא .
 עֲדִי רֵאָם אֲפְרִים סָא דְאַלְךְ עֲנֵדָה .
 פִּאֲסַנְדָּהָא . לִיזִילְהָא עֵן רֵאָם אֲפְרִים עֲדִי
 רֵאָם מִנְשָׁה : וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָבִיו לֵאמֹר
 בֶּן אָבִי פִי־זֶה הַכֹּהֵן שִׁים יְמִינְךָ עָלַי
 רֵאשׁוֹ : וַאֲמַר יוֹסֵף . לְאֶבְיָהִי לֹא כֵן אָבִיא .
 אֲדִי דִין בּוֹכְרָא . שׁוּ יְמִינְךָ עַל רִישִׁיהָ :
 וְקֹאֵל לָהּ . לִים כְּדָא יֹא אֲבֵאָהּ . בֵּר הוּא
 אֲלִבְכֵר . צִיִּיר יִמְאַנְךְ עֲדִי רֵאָסָה : וַיִּמָּאן
 אָבִיו וַיֹּאמֶר יָדְעֵתִי בְנִי יָדְעֵתִי גַם־הוּא
 יְהִי־לָעַם וְגַם־הוּא יִגְדֵל וְאֹלָם אֲתִיו
 הַקְטָן יִגְדֵל מִמֶּנּוּ וְזִרְעוֹ יִהְיֶה מְלֹא־חַגְמוֹת :
 וְסָרִיב אֶבְיָהִי . וַאֲמַר יָדְעָנָא בְרִי יָדְעָנָא .
 אָף הוּא יְהִי לָעַם וְאָף הוּא יִסְגִי . וְבָרַם .
 אַחֲוָהִי זַעֲרָא יִסְגִי מִנִּיהָ . וּבְנֹתֶיהִי יְהוֹן
 שְׁלֹטִין בְּעַמְמִיָּא : פִּאֲבֵא אֲבִיָּהּ . וְקֹאֵל
 קִד עֲלֻמַּת יֹא אֲבִי . אֵן הוּא יִכְתֹּר אִיצָא
 וְחִכּוֹן מְנָה אִמָּהּ . וְלִכְנֵי אַעֲלָם . אֵן
 אֲבִיָּה אֲלֵאֲצַנְר יִכְתֹּר מְנָה . וַיְכּוֹן נִסְלָהּ
 מִל אֲלֵאֲמָם שְׁבֵהָא : וַיְבָרְכֵם בְּיוֹם הַהוּא
 לֵאמֹר בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ
 אֱלֹהִים כְּאֲפְרִים וְכִמְנָשָׁה וַיִּשֶׁם אֶת־
 אֲפְרִים לְפָנֵי מִנְשָׁה : וְבְרִיכְנֹן . בְּיוֹמָא
 הַהוּא לְמִימְרֵי בְךָ . יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לְמִימְרֵי .
 יִשְׁוִינְךָ יי . כְּאֲפְרִים וְכִמְנָשָׁה . וְשׁוֹי יְת
 אֲפְרִים קִדָּם מִנְשָׁה : פִּלְמָא בֵּאֲרַךְ פִּיהֶמָא .
 פִּי דֵאךְ שׁוֹם וְקֹאֵר . בְּךָ יִתְבֵּאֲרַךְ אֲסֵרָאִיל
 קֵאִילִין בַּעֲזָן דְּבַעֲזָן . יִצִּירְךָ אֵלָהּ . מִתְל
 אֲפְרִים וּמִנְשָׁה . וְקִדָּם אֲפְרִים עֲדִי מִנְשָׁה :
 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הִנֵּה אָנֹכִי מֵת
 וְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהִשִּׁיב אֶתְכֶם אֶל־
 אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם : וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף .
 הֲאֵנָּה מָאִית . וַיְהִי מִימְרֵי דִיִּי בְּסַעֲדִכּוֹן .
 וַיִּתֵּיב יִתְכּוֹן . לְאֶרֶע אֲבֹתְכּוֹן : תָּם קֹאֵר
 אֲסֵרָאִיל לְיוֹסֵף . הֲאֵנָּה מָאִית . וַיְכּוֹן אֵלָהּ
 מֵעַכְשָׁם . וַיִּרְדְּכֶם . אֲלִי בְלַד אֲבֹאִיכֶם :
 וְאֲנִי נָתַתִּי לָךְ שְׂכָם אַחַד עַד־אַחַד אֲשֶׁר
 לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמֹרִי בְּחִרְבִי וּבְקִשְׁתִּי :

דִּישְׂרָאֵל . וַיִּת מִנְשָׁה בְּשִׁמְאֵלִיהָ מִימִינָא
 דִּישְׂרָאֵל . וְקָרִיב לְוִתִּיהָ : פִּאֲכֵר יוֹסֵף
 אֶתְנִיהֶמָא . וְגַעַל אֲפְרִים בִּימָאנָה עֵן יוֹסֵפֶס
 אֲסֵרָאִיל . וּמִנְשָׁה בִּיסָאֲרָה עֵן יִמָּאן
 אֲסֵרָאִיל . וְקִדְמָהֶמָא אִיהָ : וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל
 אֶת־יְמִינֹו וַיִּשֶׁת עַל־רֵאשׁ אֲפְרִים וְהוּא
 הַצֵּעִיר וְאֶת־שִׁמְאֵלוֹ עַל־רֵאשׁ מִנְשָׁה
 שֶׁבֶל אֶת־יְדָיו כִּי־מִנְשָׁה הַכֹּהֵן : וְאֹשִׁיט
 יִשְׂרָאֵל יְת יְמִינֶיהָ . וְשׁוֹי עַל רִישָׁא
 דְאַפְרִים וְהוּא זַעֲרָא . וַיִּת שִׁמְאֵלִיהָ עַל
 רִישָׁא דְמִנְשָׁה . אַחְבִּימָנוֹן לִידְוָהִי .
 אֲרִי מִנְשָׁה בּוֹכְרָא : פִּמֵּד אֲסֵרָאִיל
 יִמָּאנָה . וְגַעַדְהָא עֲדִי רֵאָם אֲפְרִים וְהוּ
 אֲלֵאֲצַנְר . וַיִּסָּאֲרָה עֲדִי רֵאָם מִנְשָׁה .
 אַחְכֵּם יִדְאָה כְּדֵאךְ . עֲלִי אֵן מִנְשָׁה
 אֲלִבְכֵר : וַיְבָרַךְ אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים
 אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו אֲבָרְכֶם
 וַיְצַחֵק הָאֱלֹהִים הַרְעָה אֶתִּי מֵעוֹדִי עַד־
 הַיּוֹם הַזֶּה : וְבָרַךְ יְת יוֹסֵף וַאֲמַר . יי .
 דְּפִלְחֵו אֲבֹתַי קִדְמוֹתֵי אֲבָרְכֶם וַיְצַחֵק .
 יי דִּין יְתִי . מִדְּאִיתְנִי עַד יוֹמָא הַדִּין :
 וּבֵאֲרַךְ פִּי יוֹסֵף וְקֹאֵר . אֵלָהּ . אֲדִי סִדְךָ
 אֲבֵאִי פִי טֹאעַתָּה אֲבֵרָאֵהֶם וַיְצַחֵק . הוּ
 אֵלָהּ אֲדִי רַעֲאֲנִי . מִנְדַּ כְּנַת אֲלִי הוּא
 אֲלוֹם : הַמְדֵאֵךְ הַנֶּאֱלֵךְ אֶתִּי מִבְּרִי־לָע
 יְבָרַךְ אֶת־הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בְּהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם
 אֲבֹתֵי אֲבָרְכֶם וַיְצַחֵק וַיִּרְגֵּוּ לְרֵב בְּקִרְבַּ
 הָאָרֶץ : מִדְּאֵבֵא דְפִרְקֵיתִי מִכֵּד בִּישָׁא .
 יְבָרַךְ יְת עוֹלָמִיָּא . וַיִּתְקֵרִי בְּהוֹן שְׁמֵי .
 וְשׁוֹם אֲבֹתַי אֲבָרְכֶם וַיְצַחֵק . וְכִנְוִנִי יִפֵּא
 יִסְגּוֹן בְּגוֹ בְנֵי אֲנָשָׁא עַל אֶרֶעָא : כִּמְדֵךְ
 פִּכְנֵי מִן כֹּל שֶׁר . הוּ יִבֵּאֲרַךְ פִּי הַדִּין
 אֲדִגְלֵאֲמִין . וַיִּסְמִיאֵן בֵּאֲסֵמִי . וְאִסֵּם אֲבֵאִי
 אֲבֵרָאֵהֶם וַיְצַחֵק . וַיִּנְמֹון כְּתֵרָה פִּי
 אֲדֵאֲרֵץ : וַיִּרָא יוֹסֵף בִּי־יִשִׁית אָבִיו יְדִי
 יְמִינֹו עַל־רֵאשׁ אֲפְרִים וַיִּרַע בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ
 יְדֵ־אָבִיו לְחִסּוֹר אֶתְהָ מֵעַד רֵאשׁ־אֲפְרִים
 עַל־רֵאשׁ מִנְשָׁה : וְחֹזָא יוֹסֵף . אֲרִי שׁוֹי
 אֶבְיָהִי יְד יְמִינֶיהָ . עַל רִישָׁא דְאַפְרִים
 וּבֵאִישׁ בְּעֵינֹוהִי . וְסַעֲדָה לִידָא דְאֶבְיָהִי .

ד

ואנא יהבית דך. חולק חד יתיר על אחך.
 הנסיבות מידא דאמוראה. (בנ"י) בחרבי
 ובקשתי: ואנא פקד אעטיתך. הצא
 זאידא עלי אכותך. אדי אכדת מן יד
 אראמורייין. בסיפי וקוסי: פ
 ויקרא יעקב אר־בניו ויאמר האספו
 ואנידה לכם את אשר יקרא אתכם
 באחרית הימים: וקרא יעקב לבנוהו.
 ואמר. אתפנשו ואחוי לבון. ית דיערע
 יתכון בסוף יומיא: תם דעא יעקוב
 בבניה. וקאל. אנתמעו חתא אכברכם.
 מא וואפיכם פי אכר אלאים: הקבצו
 ושמעו בני יעקב ושמעו אר־ישראל
 אביכם: אתפנשו ושמעו בני יעקב.
 וקבילו אלפן מן ישראל אבוכון: אנתמעו
 ואסמעו דאדך יא בני יעקוב. ואקברו
 מן אסראיד אביכם: ראובן בכרי אתה
 פחי וראשית אני יתר שאת ויתר עז:
 ראובן בוכרי את. חילי וריש תוקפי. דך
 הוה חזי למסב תלתא חולקין בכירותא
 פהונתא ומדכותא: יאראובן אנת בכרי.
 וקוותי ואווד גילי. מפצל פי אשרף
 ומפצל פי אלעז: פחו פמים אלהותר
 פי עלות משבבי אביך אז חלדת יצועי
 עדה: על דאזות לקביד אפך הא כמיא.
 פרם לא אהניתא חולק יתיר לא תפב.
 ארי סדיקתא בית משבבי אבוק. בכין
 אחידתא לשוויי ברי סדיקתא: ואראן
 בנהלה מן מא לס תפצל. אד צעדת אלי
 מצגע אביך. חניד תבדלת פראשית כלעי:

פ

שמעון ולוי אחים בלי חסם מברתייהם:
 שמעון ולוי אחין. גוברין גברין בארע
 תותבותהון עברו גבורא: שמעון ולוי
 אכויין. פי אלאת אצלם פרצתהמא:
 בסדם אר־תבא נפשי בקהלם אר־תחד
 כבדי פי באפם הרגו איש וכרצנם עקרו
 שור: ברזהון לא הות נפשי. באתפנו שיהון
 למהך לא גחתית מן יקרי. ארי ברוגזהון

קטרו קטול. וברעותהון תרעו שור סנאה:
 פי עצנתהם לא תדכל נפסי. ופי
 תגווקהם לא תגתמע דאתי. לאן
 בגצבהם קתלו אמה. וברצאהם קלעו
 סורהא: ארור אפם פי עז ועברתם פי
 קשתה אהלכם ביעקב ואפיצם בישראל:
 ליש רוגזהון ארי תקוף. וחיתתהון ארי
 קשיא. אפלגנון ביעקב. ואבדרנון
 בישראל: מדמום גצבהם מא אעוזה.
 וחמיתתהם מא אצעכהא. אקסמהמא פי א
 יעקוב. ואבדרהמא פי א אסראיל: פ
 יהודה אתה יודך אחך ידך בערף
 אביך ישתחוו דך בני אביך: יהודה.
 את אודיתא ולא בהיתתא בך יודון
 אחך. ידך תתקף על בעלי דבבך ותברון
 סנאה. יהון מחזרי קדר קרמך. יהון
 מקדמין למשאל בשלמך בני אבוק:
 ואנת יא יהודה יסיידונך אכותך. וידך
 פי קפא אעדאיך. ויכצע לך בני אביך:
 גור אריה יהודה מטרף בני עלית פרע
 רביץ כאריה וכדביא מי יקמנו: שלטון
 יהי בשירויא ובסופא יתרבא מלכא
 מדבית יהודה. ארי מדין קטלא ברי
 נפשך סדיקתא. ינוח ישרי בתקוף באריא.
 וכדיתא ולית מלכו דתועזעניה: תכון
 יא יהודה כשבל אסר. לאנך כלצת אבני
 מן ארקתל. אדי אדאגתא ורביץ. כאסר
 ודבו מן דא יתירה: לא ייסור שבט
 מיהודה ומחקק מפיין רגליו עד פי יבא
 שילה ודו יקחת עמים: לא יעדי עביד
 שולטן מדבית יהודה. וספרא מבני בנוהי
 עד עקמא. עד דייתי משיחא דריליה
 היא מדכותא. ודיה ישתמעון עממיא:
 לא יזול קציב אלמלך מן יהודה.
 ואראסם מן תחת אמרה. ארי אן יגי
 אדי הו לה. ואליה תגתמע אשעוב:
 אסרי רגפן עירה ולשרקה בני אתנו כפס
 ביין לבשו וברם ענבים סותה: יסחר
 ישראל לקרתיה עמא יבנון היכליה. יהון

41*

צדיקא

חלק הדקדוק א) ושמעו אל ישראל אביכם. ברוב התיגאן תיבת ושמעו במארכה ותיבת ישראל בטפחא: (*) סותו קרי
 (*) פסוק זה לא מתרגם בצבור

צדיקיא סחור סחור ליה ועבדי אוריתא
 באולפן עמיה . יהי ארגון טוב לבושיה .
 וכסותיה מלא מלא צבע זהורי וצבענין :
 ראבטא לארגפן גחאשה . וראסריק בני
 אתאנה . גאסרא בארכמר לבאסה . וברם
 אלענב כסותה : חבילי עינים מיין ורבך
 שנים מחלב : יסמקון טורהי בכרמוהי
 יטופין נעוהי בחמר . יחורן בקעתיה
 בעבור ובעדרי עניה : מזור עינין אכתר
 מן ארכמר . ואביץ אלאסנאן אכתר מן
 אלבן :

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אנית
 וירכתו עד צירן : זבולן . על ספר יממיה
 ישרי . והוא יכביש מחוזין בספינן . וטוב
 ימא ייכוד . ותחומיה יהי מטי עד צירון :
 זבולון . עדי סאחר אלבחר יסכן . ופי
 סאחלה ספן . וטרף תכמה ארי צידא :

יששכר חמר גרם רבין בין המשפתיים :
 יששכר עתיר בנכסין . אחסנתיה בין
 תחומיא : יששכר כנסם מנפרד . ראבין
 בן אצפין : וירא מנחה בי טוב ואתהארין
 פינעמהויט שכמו לספל ויהי למס עבד :
 והוא חולקא ארי טוב . וית ארעיה ארי
 מעבדא פירין . ויכביש מחוזי עממיה
 וישיצי ית דיריהון . ודישתארין בהון
 יהון ליה פלחין ומסקי מסין : תם ירא
 אראחהמא אנודהא . ואארין מאאנעמהא .
 פימד ענקה לאנקר . ויציר כארדמה

כאדמא : דן ידן עמו פאחד
 שבטי ישראל : מדבית דן יתבחר ויקום
 גוברא . ביומיהי יתפריק עמיה . ובשנוהי
 ינוחון פחדא שבטיא דישראל : והן יחכם
 לקומה . כגמדה סבט מן בני אסראיר :
 יהי דן גחש עלי דרך שפיפן עלי ארח
 ד הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחר : יהי
 גברא דיתבחר ויקום מדבית דן . אימתיה
 תתרמי על עממיה ומחתיה תתקף
 בפלשתאי . פחוי חורמן ישרי על אורחא .

וכפתנא יכמון עד שבידא . יקפיל גברי
 משרית פלשתאי פרשין עם רגלאין .
 יעקר ססון ורתבין . וימגר רכביהון
 דאחרא : יכון דן כאתעבאן עדי אטריק .
 וכאלמטרון עלי אסכה . אלאסע עקב
 אפרס . ויקעראכבה ארי ורא : לישועתך
 קויתי יהוה : לפורקנך פברית יי : יקול
 רגות גותך יא רב : ס גר גרוד

יגודנו והוא יגר עקב : דבית גר משרית
 מזינין . (בר) יעברון ית ירדנא קדם אחיהון
 לקרבא . ובנכסין סניאין יתובון דארעהון :
 וגר אי כרדם תכרדם עליה . והו יגר
 אעקאבה : ס מאשר שמנה לחמו
 והוא יתן מעדני מקד : דאשר טבא
 ארעיה . והיא מרביא תפנוקי מדכין :
 ואשר טעאמה סמין . והו יעטי מראד
 אלמלודך : ס נפתלי אילה שדחה
 הנתן אמרי שפר : נפתלי בארע טבא
 יתרמי עדביה . ואחסנתיה תהי מעבדא
 פירין . יהון מזדן ומברכין עליהון : ונפתלי
 כאילה מרסדה . תרד אקואל ארחסנא :

ס בן פרת יוסף בן פרת עלי עין
 בנות צעדה עלי שור : ברי דסני יוסף
 ברי דאתפרך . כגופן הנציב על
 עינא דמיה . תרין שבטין יפקון מבנוהי .
 יקברון חולקא ואחסנתא : ויוסף אבן
 מתמר . כגזן מתמר עלי עין מא . לה
 ערוק . קד אמתדת עלי סור : וימררהו
 ורבנו וישטמהו בעלי חצים : ואתמררו
 עמיה ונקמוהי . ואעיקו ליה גוברין גברין
 בעדי פלגותיה : פאמרוה וכתרו . ותהדרוה
 אצחאב אסהאם : ותשב באיתן קשתו
 ויפוז זרעי ידיו מידי אביר יעקב משם
 רעה אבן ישראל : ותבת בהון נביותיה
 על דקיים אוריתא בסתרא ושוי תוקפא
 רוחצניה . בכן יתרמאדה כטבעל דרעוהי .
 אחסין מלכותא ותקיף . דא הות ליה
 מן קדם אי תקיפא דיעקב . דבמימריה
 זן אבהן ובנין זרעא דישראל : פתבתת

חלק הדקרוק ב) הנשך עקבי סוס . דגש הקוף לתפארת מפני השו"א [מהר"ב] : ג) לישועתך . השי"ן בנעויה בכל סת"י : ד) יתן מעדני מלך . המ"ם בנעויה בכל סת"י :

קוסה פי צלאבה. ופאזא דראעה. מן טאעה גריל יעקוב. ומן תם רעא דאת אסראיל: מאל אביך ויעזרך ואת שדי ויברךך ברכת שמים מעל ברכת תהום רבצת תחת ברכת שדים ורחם: מימר אלהא דאבוך יהי בסעךך. וית שדי ויברכנך. ברכן הנחתן מטלא דשמיא מלעיקא. ברכן הנגדן מטעמקי ארעא מלרע. ברכתא דאבוך ודאפך: אסאל מן טאיק אביך אן יעניך. ומן ארכאפי אן יבארכך. ברכאת אסמא מן אדענו. ברכאת אנמר אנזאיעה ספלא. ברכאת אלתראיא ואבטון: ה ברכת אביך גברו על ברכת הורי עד תאות גבעת עולם תהיין לראש יוסף ולקרדן נזיר אחיו: ברכתא דאבוך. יהוספן דך על ברכתא דלי בריכו אבהתי. דחמידו להון רברביא דמן עלמא. יהון כל אלון לרישא דיוסף. גוברא פרישא דאחיהו: וברכאת אביך. הנצאף אלי ברכאת אסלאפי. ואלי מא אנתהא יפאע אדהר. יכון אלגמיע עלי ראס יוסף. והאמה נאסך אבותה: פ בנימין זאב ימרף בפקר יאכל עד ולערב יחלק שלד: בנימין בארעיה תשרי שכנתא ובאחסנתיה יתבני מקדשא. בצפרא ובפניא יהון מקרבין בהניא קורבנא. ולעדן רמשא יהון מפדגין מותר חילקהון משאר קודשיא: ובנימין כדיב יפתרם. באגדאה יאכל נהבא. ובאעשי יקסם סלבא: כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אתם איש אשר כברכתו בריך אתם: כל אלון שבטיא דישראל תרי עסר. ודא דמליל להון אבוהון וברוך יתהון. גבר כברכתיה בריך יתהון: כל הולאי. אסבאט אסראיל אתני עשר. והדא מא קאל להם אביהם ובארך פיהם. כל אמר חסב אסתחאקה בארך עליהם:

ויצו אתם ויאמר אלהם: אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבתי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי: ופקיד יתהון. ואמר להון אנא מתבניש לעמי. קבורו יתי לות אבהתי. למערתא. דבחקל עפרון חתאה: ואוצאהם. וקאל להם אנא מנצם אלי קומי. אדפנוני מעאבאי. פי אלמגארה. אתי פי ציעה עפרון אלחתי: במערה אשר בשדה המכפרה אשר על פני ממרא בארץ פגען אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרן החתי לאחות קבר: במערתא. דבחקל כפיתא. דעל אפי ממרא בארעא דכנען. דזמן אברהם ית חקלא. מן עפרון חתאה לאחסנת קבורא: פי אלמגארה. אתי פי אציעה אלמצאעפה. אלי בחצרה ממרא פי בלד כנעאן. אלי אשתראהא אברהם מן עפרון אלחתי חוז קבר: שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו וישמה קברתי את לאה: תמן קברו ית אברהם וית שרה אתתיה. תמן קברו ית יצחק וית רבקה אתתיה. ותמן קברו ית לאה: תם דפנו אברהם ושרה זוגתה. תם דפנו יצחאק ורבקה זוגתה. ותם דפנת לאה: מקנה השדה והמערה אשר בו מאת בני חת: זביני חקלא. ומערתא דביה מן בני חתאה: שרא אציעה. ואלמגארה אלי פיהא מן בני חת: ויכד יעקב לצנות את בניו ויאסף רגליו אל המטה ויגוע ויאסף אל עמיו: ושיצי יעקב לפקדא ית בנוהי. וכנש רגלוהי לערסא. ואתנגיד ואתבניש לעמיה: ולמא פרג יעקוב מן וצייתתה לבניה. צם רגליה אלי אסריר. ותופא וצאר אלי קומה: ויפל יוסף על פני אביו ויבך עדיו וישקי לו: ויפל יוסף על אפי אביו. ויבכא עלוהי וינשיק ליה: פאנכב יוסף עלי

וגה
חלק הדקדוק ה) ברכת אביך. השו"א שברי"ש נע מפני הנעיא שבבית, וכן מפורש במחברת הערבי ובמקצת תיגאן אינו, אולי סמכו על הכתוב במחברת: ו) וזאת אשר דבר להם אביהם. תיבת וזאת בתלשא שמאל בכל התיגאן: ז) אני נאסף. נפעל. עומר והוא קמץ ענין התכנס [מהרי"ב]: ח) ושמח קברתי את לאה. תיבת ושמח במפחא לא במארכה בכל התיגאן:

ונה אביה. ובכא עדיה וקבלה: ויצו
 יוסף את עבדיו את הרפאים לחנט את
 אביו ויחנטו הרפאים את ישראל: ופקוד
 יוסף את עבדו את אסותא. למחנט את
 אביו. ויחנטו אסותא את ישראל: ואמר
 יוסף עבדה אלאמבא. אן יחנטו אביה.
 פחנטא אלאמבא אסראיל: וימלאו לו
 ארבעים יום כי בן ימלא ימי התנטים
 ויבכו אתו מצרים שבעים יום: ושלימו
 ליה ארבעין יומין. ארי. בן שלמין יומי
 חניטא. ובכו יתיה. מצראי שבעין יומין:
 פלמאכמל לה ארבעין יום. לאנהאכאנת
 תכמל איאם אלמחנטין. ובכא עדיה.
 אלמצריון סבעין יומא: ויעברו ימי בכיתו
 וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם
 נא מצאתי הן בעיניכם דפרדנא באוני
 פרעה לאמר: ועברו יומי בכיתיה. ומליל
 יוסף. עם בית פרעה למימר. אם כען
 אשבחות רחמין בעיניכון. מלילו כען.
 קדם פרעה למימר: פלמא גאות איאם
 בכאה. כלם יוסף. אל פרעון וקאל להם.
 אן וגדת חצאא ענדכם. כלמו פרעון
 וקולו לה: אבי השביעני לאמר הנה
 אנכי מת בקברי אשר פריתי לי בארץ
 כנען שמה תקברני ועתה אעלה נא
 ואקברה את אבי ואשובה: אבא קיים
 עלי למימר. האנא מאית. בקברי.
 דאתקניית לי בארעא דכנען. תמן
 תקברני. וכען. אסק כען. ואקבר ית
 אבא ואתוב: אן אבי אחלפני וקאל לי.
 האנא מאית. ארפנני פיקברי. אדי כריתה
 לי פי ברד כנעאן. תם תרפנני. ואראן.
 אצעד ארפן אבי וארגע: ויאמר פרעה
 עליה וקבר את אביך באשר השביעך:
 ואמר פרעה. סק. וקבר ית אבוק. כמא
 דקיים עך: קאל פרעון. אצעד. ארפן
 אביך כמא אחלפך: ויעל יוסף לקבר
 את אביו ויעלו אתו כל עבדי פרעה
 וקני ביתו וכל זקני ארץ מצרים: וסליק

יוסף למקבר ית אביו. וסליקו עמיה.
 כל עבדי פרעה סבי ביתיה. וכל סבי
 ארעא דמצרים: פצעד יוסף לידפן אביה.
 וצעד מעה. גמיע קואד פרעון ושיוך
 אלה. וגמיע שיוך ברד מצר: וכל בית
 יוסף ואחיו ובית אביו רק טפס וצאנם
 ובקדם עזבו בארץ גשן: וכל בית יוסף.
 ואחוזי ובית אביו. לחוד. מפרהון
 וענהון ותזריהון. שבקו בארעא דגשן:
 וגמיע א יוסף. ואכותה ואל אביה. עדיא
 אטפאלהם וגנמהם ובקרהם. תרכוהא
 פי ברד אסריר: ויעל עמו גס דרכב גס
 פרשים ויהי המחנה כבוד מאד: וסליק
 עמיה. אף רתפין אף פרשין. והות
 משריתא סניאה לחדא: וצעד מעה ואיצא.
 אכיל וארפרסאן. וכאן ארעסכר עצימא
 גדא: ויבאו עד גרן האמד אשר בעבר
 הירדן ויספרו שם מספר גדול וכבוד
 מאד ויעש לאביו אבל שבעת ימים:
 ואתו עד בית אדרי האמד. דבעברא
 דירדנא. וספרו תמן. מספר. רב ותקוף
 לחדא. ועבר לאביו. אבלא שבעא יומין:
 וגאו ארי אנדר ארעוסג. אדי פי עבר
 אלארדן. וגדבו תם. נדבא עצימא גדא.
 וצנע לאביה. חזנא סבעה איאם: וירא
 יושב הארץ הכנעני את האבל בן
 האמד ויאמרו אבל כבוד זה למצרים עד
 כן קרא שמה אבל מצרים אשר בעבר
 הירדן: וחזא. יתיב ארע פנענאה ית
 אבלא. בבית אדרי האמד. ואמרו. אבל
 תקוף דין למצראי. עד כן. קרא שמה
 אבל מצרים. דבעברא דירדנא: פלמא
 ראא סאכנ אלברד אלכנעאני ארחון. פי
 אנדר ארעוסג. פקאלו. הדא חזן עצים
 לארמצריון. לדאך סמי חזן אלמצריון.
 אדי פי עבר אלארדן: ויעשו בניו לו כן
 באשר צום: ועברו בנוהי ליה. כן כמא
 דפקודנון: פצנעו בניה לה. כגמיע מא
 אוצאהם: וישאו אתו בניו ארצה כנען

ויקברו
 חלק הדקדוק ט) הנה אנכי מת. ב' מהר"ב כל אנבי בורקא מלעיל ע"כ. ויפה כ' כי ב"ה במסרת התא"ג ע"פ כי ערום אנכי:

ויקברו אתו במערת שדה המכפלה
 אשר קנה אברהם את השדה לאחותו
 קבר מאת עפרון החתי על פני ממרא:
 ונטלו יתיה בנותי לארעא דכנען. וקברו
 יתיה במערת חקל בפלתא. דזבן
 אברהם ית חקלא לאחסנת קבורא. מן
 עפרון התאה על אפי ממרא: וחמלוה
 בניה אלי בלד כנעאן. ודפנוה פי מגארה
 אציעה אמצאעפה ארי אשתראהא אבר'
 מן עפרון אלחתי בחצרה ממרא: וישב
 יוסף מצרימה הוא ואחיו וכל העלים
 אתו לקבר את אביו אחרי קברו את
 אביו: ותב יוסף למצרים הוא ואחיו.
 וכל דסליקו עמיה למקבר ית אבותי.
 בתר דקבר ית אבותי: פרגע יוסף ארי
 מצר הוואכותה. וגמיע מן צעד מעה
 לידפן אביה. בעד מא דפנה: ויראו
 אחיו יוסף פיימת אביהם ויאמרו לו
 ישממנו יוסף והשב ישיב לנו את כל
 הרעה אשר גמלנו אתו: וחזו אחי יוסף
 ארי מית אבותיו. ואמרו: דלמא ישר לנא
 דבבו יוסף. ואתבא יתיב לנא. ית כל
 בשתא. דגמלנא יתיה: פלמא ראו
 אכוה יוסף אן אביהם קד מאת. קאלו.
 כלא יתהדרנא יוסף. ויכאפינא. בגמיע
 אשר ארי אולינאה: ויצו ארי יוסף לאמר
 אביך צוה לפני מותו לאמר: ופקידו.
 לות יוסף למימר. אבוק פקיד. קדם
 מותיה למימר: פאמרו מן קאל ליוסף.
 אן אביך אוצא. קבר מותה קאילא: כהד
 תאמרו ליוסף אפא שא נא פשע אחיך
 וחטאתם בידעה גמלוך ועתה שא נא
 לפשע עבדי אלתי אביך ויבך יוסף
 בדברם אליו: פדון תימרון ליוסף. בבועו.
 שבוק בען. לחובי אחך ודחטאיהון ארי
 בשתא גמלוך. וכען שבוק בען. לחובי
 עבדי אדהאדאבוק. ובכא יוסף במדלתהון
 עמיה: כלא קולו ליוסף. אנפר דנב
 אכותך וכטייתיהם אד קד אודוך שרא.
 ואן נסאלך. אן תצפח דנב עביד אאה

אביך. פכא יוסף חין כלמוה בדאלך:
 וילכו גם אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הננו
 לך לעבדים: ואולו אף אחוהי. ונפלו
 קדמוהי. ואמרו. הא אנתנא לך לעבדין:
 וגאו אכותה איצא. ווקעו בין ידיה. וקאלו.
 הודא נחן לך עבדא: ויאמר אלהם
 יוסף אל תיראו כי התחת אלהים אני:
 ואמר להון. יוסף לא תדחלון. ארי דחלא
 די' אנא: קאל להם יוסף לא תכאפו.
 לאני אתקי אלה פיכם: ואתם חשבתם
 עלי רעה אלהים חשבה לטבה למען
 עשה פיוס הוה להחית עם רב: ואתון.
 חשבתון עלי בישא. מן קיי אתחשיבת
 לטבא. בדיל. למעבד. פיומא הדין לקימא
 עם סני: ואנתם. קדרתם עלי שרא. ואלה
 קדר כירא. לקבר. אן יצנע מא תראה
 אליוס. ליחיי קומא כתירא: ועתה ארי
 תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם
 ונתחם אותם וידבר על לבם: וכען לא
 תדחלון. אנא. אזון יתכון וית טפלכון.
 ונתים יתהון. ומליד תנחומין על לפהון:
 ואן לאתכאפו אנא אמונכם ואטפאכם.
 ועאזאהם ודאראהם: וישב יוסף במצרים
 הוא ובית אביו ויחי יוסף מאה ועשר
 שנים: ויטיב יוסף במצרים. הוא ובית
 אבותי. וחיא יוסף. מאה ועשר שנים:
 פאקאם יוסף במצר. הו ואל אביה.
 ועאש יוסף. מאה ועשר סנין: וירא יוסף
 לאפרים בני שלשים גם בני מכיר בן
 מנשה ילדו על ברפי יוסף: וחזא יוסף
 לאפרים. בני תליתאין. אף. בני מכיר
 בר מנשה. אתילידו ורפי יוסף: חתא
 ראא יוסף לאפרים. בנין תואתא. ואיצא
 בני מכיר אבן מנשה. ודדו פי חגרה:
 ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת ואלהים
 פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן
 הארץ הזאת ארץ הארץ אשר נשבע
 לאברהם ליצחק וליעקב: ואמר יוסף
 לאחיו. אנא מאית. ויי מדבר דכיר
 יתכון. ויסיק יתכון מן ארעא דרא.

יוסף בני אסראיל קאידא. אדא דכרכם
אלה. פאצעדו בעצאמי מן ההנא: וימת
יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנמו אתו
ויישם בארון במצרים: ומית יוסף. בר
מאה ועשר שנים. ויחנמו יתיה. ושמיהו
בארונא במצרים: ומאת יוסף. אבן
מאה ועשר שנים. והנמוה. וציר פי
צנדוק במצר: פ"ה פסוקים פ"ה אל פ"ה סי'. ומפטרין
ויקרבו ימי דוד למות במלכים א' סי' ב':

לארעא דקיים. לאברהם ליצחק וליעקב:
וקאל יוסף לאבותה. אנא מאית. ואלה
סידכרכם. ויצעדכם מן הדא אלברד.
ארי אלברד. אדי אקסם. לאברהם
ויצחאק ויעקוב: וישבע יוסף את בני
ישראל לאמר פקד ופקד אלהים אתכם
והעליתם את עצמתי מזה: ואומי יוסף.
ית בני ישראל דמימר. מדבר דכיר יי
יתכון. ויתסקון ית גרמי מכא: ואחלה

ח ז ק

סכום פסוקי דספר בראשית אלף ות"ק ושלושים וארבעה סי' א"ך ל"ד וחציו ועל הרבך תחיה. ופרשיותיו י"ב. זה שמי
לעולם סימן. וסדריו מ"ג ידידיה סי'. ופרקיו ב' יי' חנונו לך קוינו סי'. מגין הפתוחות שלשה וארבעים והסתומות
שמנה וארבעים. הכל תשעים ואחת פרשיות צא אתה וכל העם אשר ברנליך סימן.

נשלם ספר בראשית. בעזרת מגיד אחרית מראשית.

ובחר בישראל הנקראים ראשית. והנהיגם התורה הנקראת ראשית.

ותהי השלמת הספר הזה ביום שנכפל בו כי טוב ז' לחודש חשוון שנת תרנ"ה בא ס"ט ויעל הנרת לפני ה' לפ"ק לציני
ולשמרות פרו ורבו.

סדר הפטרות של ספר בראשית

ברכות ההפטרות

לפניה מברך ברכה זו:

ברוך אתה יהוה אלהינו מך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם
הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה הבוחר בתורה במשה עבדו ובישראל עמו
ובנביאי האמת והצדק: ולאחריה מברך:

ברוך אתה יהוה אלהינו מך העולם צור כל העולמים הצדיק בכל הדורות האל
הנאמן האומר ועושה מדבר ומקיים אשר כל דבריו האמת והצדק. נאמן
אתה הוא יהוה אלהינו ונאמנים דבריה ודבר מדבריה אהור לא ישוב ריקם כי אל
נאמן אתה. ברוך אתה יהוה האל הנאמן בכל דבריו:

רחם עד ציון כי היא בית חיינו ולענומת נפש הנקום נקם מהרה בימינו ותבנה
מהרה ברוך אתה יהוה בונה ירושלים:

את צמת דוד מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך ברוך אתה יהוה מגן דוד:
עד התורה ועל הנביאים ועל יום המנוח הזה שנתת לנו יהוה אלהינו לקדושה
ולמנוחה לכבוד ולתפארת עד הפל אנו מברכים את שמך ברוך אתה יהוה
מקדש השבת. אמן: ואם חל ח"ה או ר"ח להיות בשבת מזכיר ענין היום בברכה זו (כאמצע) בדרך שמוכר בתפלה.

אחריש אתאפק ביולדה אפעה אשם ואשאף יחד:
 יחבית להון ארכא מעלמא. דאם יתובון לאוריתא
 ולא תבו. כחבלין על ילדא יתגלי דיני עליהון.
 יצדון ויסופון פחדא: אחריב תרים וגבעות וכל-
 עשפם אוביש ושמתו נהרות לאיים ואגמים
 אוביש: אחריב טורין ורמן. וכל עספחון אוביש.
 ואשויו נהרין לנגוון. ואגמין אוביש: ותולכתי
 עורים בדרך לא ידעו פנתיבות לא ידעו אדריכס
 אשים מחשד לפניהם לאור ומעקשים למישור
 אלה חדרים עשיתם ולא עובתים: ואדבר
 דכסמן. (מן אוריתא). באורח דלא ידעו. בשבילין
 דלא אילפו אדריכנון. אשויו קבל קדמיהון
 לניהור. וכפלא למישרא. אלן פתגמא. אעבידנון
 ולא ארחיקנון: על דא יתברך

הפטרות נח בישעו' סי' נ"ד

רני עקרת לא ילדה פצחי רנה וצחלי לא--
 חלה פי-רבים בני-שוממה מבני בעולה אמר
 יהוה: שבחי ירושלם דהות פאתא עקרא דלא
 ילידת. בויעי תשבחא ודוצי דהות פאתא דלא
 עדיאת. ארי סגיאין יהון בני ירושלם צדיקא.
 מבני רומי יתיבתא אמר יי: הרחיבין מקום אהלך
 ויריעות משכנותיך ופיו אל-תחשכי האריכי
 מיתריך ויתרתיך חוקי: אפתא אתר בית משרך.
 וקרני ארעך יתיבי לא תמנעין. אסנא עם
 משריתך. ושלטונך תקיפי: פרימין ושמואל
 תפרצי וורעד גוים יירש וערים נשמות יושיבו:
 ארי לדרומא ולצפונא תתקפין. ובנד עממין
 יירתון. וקריון דצדן ייתבון: אל-תיראי פי-לא
 תבושי ואל-תפלמי פי-לא תחפירי פי בשת
 עלומך תשבחי ותרפת אלמנותיך לא תזכירי-
 עוד: לא תדחלין ארי לא תבהתי. ולא תתכנעין
 ארי לא תתבלמן. ארי בהתת עולימותיך תתנשו.
 וחפודי ארמלותיך לא תדכרין עוד: פי בעלך
 עשיך יהוה צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל
 אלהי כל-הארץ יקרא: ארי מריך דעבדיך. יי
 צבאות שמייה. ופרקך קדישא דישראל. אלה כל
 ארעא יתקרי: פי-כאשה עזובה ועצובת רוח קראך
 יהוה ואשת געורים פי תמאס אמר אלהיך: ארי
 כאתא שביקא. ועיקת רוח ערעת שכינתא די-י.
 וכאתת עלומין. דאתרחקת אמר אלהיך: ברנע
 קמן עובתיך וברחמים גדולים אקבצך: ברנע
 ועיר רתיקתיך. וברחמין סגיאין אקריב גלותיך:
 בשצף קצף הסתרתני פני רנע ממך ובחסד עולם
 רחמתך אמר גאלך יהוה: בשעא ועירא. סליקת

הן עבדי אתמך-בו בחירי רצתה נפשי נתתי
 רוחי עליו משפט לגוים וציא: הא עבדי אקרבניה
 (לדחלתו). בחירי דאתרעי ביה מימרי. אתין רוח
 קודשי עלוהי. דיני לעממין יגלי: לא יצעק ולא
 ישא ולא-ישמיע פהוץ קולו: לא יצוה ולא יכלו.
 ולא ירים בכרא קליה: קנה רצוץ לא ישפור
 ופשטה כהה לא יכננה לאמת יוציא משפט:
 ענותניא דכקני רעיע לא יתבר. וחשיכיא דכבוצין
 עמי לא ימפי. לקשטא יפיק דינא: לא יכהה
 ולא ירוץ עדישים בארץ משפט ולתורתו אים
 ייחלו: לא יהלו ולא ילאי. עד דיתקון בארעא
 דינא. ולמימריה נגוון יכתרון: פת-אמר האלו
 יהוה בורא השמים ונוטיתם רקע הארץ וצאצאיה
 נתן נשמה לעם עלית ורוח להלכים בה: כדנן
 אמר אלה עלמא יי. דברא שמיא ותלנון. שכליל
 ארעא ודירהא. יחיב נשמא לעם דעלה. ורוחא
 לדמהלכין בה: אני יהוה קראתיך בצדק ואחוק
 בידך ואצרך ואתנך לברית עם לאור גוים: אנא
 יי. רביתך בקשום ואתקיפית בידך. ואתקננד.
 ואתננד. לקים עם לניהור עממין: לפקח עינים
 עורות להוציא ממסגר אסיר מבית פלא ישיבי
 חשך: לפתחא עיני בית ישראל דאנון בסמן מן
 אוריתא. לכנשא גלותהון מביני עממא דאנון
 דמן לאסירין. ולמפרקהון משעבוד מלכותא.
 דאנון עינין באסירי קבל: אני יהוה הוא שמי
 וכבודי לאתר לא-אתן ותהלתי לפסילים: אנא יי
 הוא שמי. ויקרי דאתגלית עליכון לעם אתרן
 לא אתין. ותשבחתי לפלחי צלמיא: הראשנות
 הנה-באו וחדשות אני מגיד בטרם תצמחנה
 אשמיע אתכם: קדמיתא הא אתאת. ותרתן אנא
 מחוי. עד לא ייתון אבשר יתכון: שירו ליהוה
 שיר חדש תהלתו מקצה הארץ יורדי הים ומלאו
 אים וישביהם: שבתו קיי תשבחא חדתא.
 אמרי תשבחתיה מסיפי ארעא. נחתי ימא
 ומלאיה. נגוון ויתביהון: ישאו מדבר ועריו חצרים
 תשב קדר ירנו ישיבי סלע מראש תרים יצוהו:
 ישבח מדברא וקריון דיתבין ביה. פצחין יתבון
 מדבר ערבאי. ישבחון מיתאי בד יפקון מבתי
 עלמיהון. מריש טוריא ירימון קלהון: ישימו
 ליהוה כבוד ותהלתו באים יגידו: ישוון קיי
 יקרא. ותשבחתיה בנגוון יחיון: יהוה בנגבור
 יצא פאיש מלחמות יעיר קנאה יריע אף-יצרית
 על-איביו יתגבר: יי למעבד גבורן מתגלי.
 למעבד גבורן מתגלי ברנע. במסיל אף בזיע. על
 בעלי דבבוהי מתגלי בגבורתיה: החשיתי מעולם

קבילו קבלא למימרי ואכולו דטב. ותתפנק
 בדהין נפשכון: הוּוּ אונכם ולכו אלי שמעו
 ותחי נפשכם ואכרתה לכם ברית עולם חסדי דוד
 הנאמנים: ארפינו אדנכון וקבילו למימרי. שמעו
 ותתקיים נפשכון. ואגור לכון קים עלם. טבות
 דוד דמיהמנין: הן עד לאומים נתתיו נגיד ומצות
 לאמים: הא. רב לעממיא מניתייה. מלך ושליש
 על כל מלכותא: הן גוי לא-תדע תקרא וגוי
 לא-ידעוד אליה ירצו למען יהיה אלהיה ולקדוש
 ישראל בי פארך: הא עם דלא תדע יפלהונך.
 ועם דלא ידעוד ירהטון לאפקא לך מסין. בדיל
 יי אלהה. ולקדישא דישראל ארי שבחך: ע"י

הפטרת לך לך (בישעי' מ')

ואלמי תדמיוני ואשוח יאמר קדוש: ולמן
 תדמון קדמי ותשוון. יימר קדישא: שאומרום
 עיניכם וראו מי-ברא אלה המוציא במספר צבאם
 לכלם בשם יקרא מרב אונים ואמין פח איש
 לא נעדר: זקופו לרומא עיניכון וחזו למדחל
 קדם מן דברא אליו. דאפיק במנין חילי שמיא.
 לכהון בשמחן קרי. מסגי גבורין ותקוף חיל. חד
 מסדריה לא מתעבב: למה תאמר יעקב ותדבר
 ישראל נסתרה דרפי מיהוה ומאלהי משפטי
 יעבור: למא תימר יעקב. ותמליל ישראל.
 מפמרא אודחי מן קדם יי. ומן קדם אלהי דיני
 יעדי: הלוא ידעת אמלא שמעת אלהי עולם |
 יהוה בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע אין
 חקר לתבונתו: הלא ידעתא אם לא שמעתא.
 אלה עלמא יי דברא יסודי ארעא. לא בעמל
 ולא בליאו. לית סוף לסכלתנותיה: נתן ליעף
 פח ולאין אונים עצמה ירבה: יהיב לצדיקיא
 דמשלהן לפתגמי אורייתיה חכמא. ולדלית להון
 תקוף נכסין מסגי: ויעפו נערים ויגעו ובחורים
 פשול יכשלו: וישתלהון עולימין חייבין וילאון.
 ורוקי רשיעיא אתקלא יתקלון: וקני יהוה יחליפו
 כח יעלו אבר פצשרים ירצו ולא ייגעו ילכו ולא
 ייעפו: ודסברו לפלחנא דיי יתפנשוון מפיני
 גלותהון וייספון חיל. ויתחדתון לעולימותהון
 כצמות דסליק על גדפי נשרין. ירהטון ולא ילאון.
 יחכון ולא ישתלהון: החרישו אלי איום ולאמים
 יחליפו כח יגשו אז ידברו יחדו למשפט נקרבה:
 אציתו למימרי נגון. ומלכון ייספון חיל. יתקרבו
 בכון ימלון. פחדא לדינא נתקרב: מי העיר
 מפורח צדק יקראתו לרגלו יתן לפניו גוים ומלכים
 ירד יתן בעפר חרבו פקש גרף קשתו: מן איתי

אפי שכינתי זמן מניך. ובמכות עלם דלא פסקן
 ארחים עלך. אמר פרקי' יי: כימי נח זאת לי
 אשר נשבעתי מעבר מי-נח עוד על-הארץ כן
 נשבעתי מקצף עליך ומגערך: כימי נח דא
 קדמי. דקיימית במימרי. דלא יעדון מי טופנא
 דהוּו כימי נח. עוד על ארעא. כן קיימית. דלא
 יחול רגזי עלך ולא אזוף בוך: בי החרים ימוש
 וחגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש וברית
 שלומי לא תמוט אמר מרחמך יהוה: ארי טוריא
 יעדון. ורמתא יתפרקן. וטובי מניך ירושלם לא
 יעדי. וקיים שלמי לא יתרחק. אמר דעתיד
 לרחמא עלך יי: עניה סערה לא נתמה הנה אנכי
 מרביץ בפור אבניך ויסדתיך בפסירים: חשיכתא
 מקבלת עלכן קרתא דאמרין עלה עממיא לא
 תתנחם. הא אנא. כביש בצדידא אבני רצפתיה.
 ואשכללניך באבנין טבן: ושמתו בדכד
 שמישתיד ושערך לאבני אקדח וכל-גבולך לאבני-
 הפין: ואשוי כמרגלין אעד. ותרעד לאבני גמר.
 וכל תחומך לאבני צרוך: וכל בניך למודי יהוה
 ורב שלום בניך: וכל בניך יהון אלפין באוריתא
 דיי. וסגי יהי שלם בניך: בצדקה תפונני רחמי
 מעשק פי-לא תיראי וממחנתה פי לא-תקרב אליך:
 בזכותא תתקנין. אתרחקי מעשקא ארי לא
 תרחלון. ומתברא. ארי לא ייעול עלך: הן גור
 יגור אפס מאותי מיגר אתך עלך יפול: הא
 אתפנשא יתפנשוון ליד. גלות עמיק בסופא. מלכי
 עממיא דמתפנשוון לאעקא ליד ירושלם בניך
 יתמוון: הן אנכי בראתי חרש נפח באש פהם
 ומוציא כלי למעשהו ואנכי בראתי משחית לחבל:
 האנא ברית נפחא. נפח נור בשיחורין. ומפיק
 מנא לצורפיה. ואנא ברית מחבלא לתבלא: פל
 כלי יוצר עליך לא יצלה וכל-לשוון תקום-אתך
 למשפט תרשיעי זאת נחלת עבדי יהוה וצדקתם
 מאתי נאם-יהוה: פל זין. דיתקן עלך ירושלם לא
 יצלת. וכל לישן. דיקום עמיד לדינא תחייבניה.
 דא. אתסנת עבדיא דיי וזכותהון. מן קדמי אמר
 יי: הוי פל-צמא לכו למים ואשר איך-לו כסף
 לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא-כסף ובלוא
 מחור יין וחלב: יי כל דצבי למילף ייתי וילף.
 ודלית ליה כסף. איתו שמעו ואילפו. איתו
 שמעו ואילפו. בלא בדמין ולא בממון. אלפן
 דטב מחמר ומחלב: למה תשקלו-כסף בלוא-
 לחם ויגיעכם בלוא לשבעה שמעו שמעו אלי
 ואכלו-טוב ותתענג בדשן נפשכם: למא תתקלון
 כספכון בלא למיכל. וליאותכון בלא למסבע.

בְּנֵלְאֵי מִמְדַּנְחָא אֲבָרְהֵם בְּחִיר צְדָקָא . בְּקִשׁוּמֵי
 קְרִבְיָה לְאַתְרֵיהּ . מִסַּר קְדֻמוּהֵי עֲמִינִין וּמְלִכִין
 תִּבְר . רָמָא כַּעֲפָרָא קְטִילִין קְדָם חֲרָבִיהּ . בְּקִשְׁא
 רְדִפִּינוּן קְדָם קִשְׁתֵּיהּ : יִרְדָּפְסֵם יַעֲבֹר שְׁלוֹם אֲרַח
 בְּרַגְלֵיוֹ לֹא יָבֹוא : רְדִפִּינוּן עֲדָא שְׁלָם . הִלֵּית אֹרַח
 בְּרַגְלוּהֵי לֹא עֲלֵת : מִי־פַעֵל וְעֵשָׂה קְרָא הַדְרוֹת
 מִרְאֵשׁ אֲנִי יְהוָה רֵאשׁוֹן וְאַתְּ־אַחֲרָיִם אֲנִי־הוּא :
 מִן אֲמַר אֲלִין קָיִים אֲמַר וְעֵבִיר . דְּסַדֵּר דְּרִיא
 מִלְּקַדְמִין . אָנָּא יי' בְּרִית עֲלְמָא מִבְּרֵאשִׁית אֲפֵי
 עֲלָמֵי עֲלָמֵי דִילִי אֲנִין . וְכִר מְנֵי לִית אֵלֵהּ : רֵאוּ
 אֵיִם וַיִּרְאוּ קְצוֹת הָאָרֶץ יַחֲרָדוּ קִרְבוּ וַיִּאֲתִינוּן :
 חֲזוּ נִגְוֹתָא וַיִּדְחֲלוּן . דְּבִסְפִי אֲרַעָא יוֹעִינוּ .
 יִתְקַרְבוּן וַיִּיתָוּן : אִישׁ אֶת־רַעְהוּ יַעֲזֹרוּ וְלֹאֲחִיו
 יֹאמַר חֲזֹק : גִּבֹּר יִתְ חֲבֵרֵיהּ יִסְעִדוּן . וְלֹאֲחִיו
 יִימַר תִּקַּף : וַיִּחֲזַק חֲדָשׁ אֶת־צַוְף מִחֲלִיק פְּטִישׁ
 אֶת־חֹקֵם פְּעֵם אֲמַר לְדָבֵק טוֹב הוּא וַיִּחֲזַקְהוּ
 בְּמִסְמָרִים לֹא יָמוּט : חָלָא יִבְחָתוּן בְּעוֹבְדֵיהוֹן
 דְּמִתְקִיף גִּבְרָא עִם קִנְיָהּ . מַחֵי בְּפִישֵׁיא עִם
 דְּמִסְפַּח בְּקִרְנֵסָא וּמְנָא . אֲמַר עַל דְּבָקָא תִקִּין הוּא .
 וּמִתְקִיף לִיה בְּמִסְמָרִין דְּלֹא יִצְטָלֵי : וְאַתְהָ יִשְׂרָאֵל
 עֲבָדֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחֲרַתִּיךָ זֶרַע אֲבָרְהָם אֲהָבֵי :
 וְאַתְּ יִשְׂרָאֵל עֲבָדֵי . יַעֲקֹב דִּאֲתַרְעִיתִי בְּךָ . זֶרַעִיהּ
 דִּאֲבָרְהָם רַחֲמֵי : אֲשֶׁר הִחֲזַקְתִּיךָ מִקְצוֹת הָאָרֶץ
 וּמֵאֲצִילֵיהּ קִרְאִתִּיךָ וְאֲמַר לֵךְ עֲבָדֵי־אַתְהָ בְּחֲרַתִּיךָ
 וְלֹא מֵאֲסַתִּיךָ : דְּקַרְיַבְתִּיךָ מִזְרַעִית אֲרַעָא .
 וּמִמְלַכּוֹתָא בְּחֲרַתִּיךָ . וְאֲמַרִית לֵךְ עֲבָדֵי אֲתֵי .
 אֲתַרְעִיתִי בְּךָ וְלֹא אֲרַחֲקִינְךָ : אֲרִיתִירָא בִּי־עַמְךָ
 אֲנִי אֲרִיתִישְׁתַּע בִּי־אֲנִי אֲלִתִּיךָ אֲמַצְתִּיךָ אֲפֵי־עוֹרְתִיךָ
 אֲפֵי־תַמְכִּתִּיךָ בִּימִין צְדָקֵי : לֹא תִדְחַל אֲרִי בְּסַעֲדֵךָ
 מִימְרֵי . לֹא תִתְבַר אֲרִי אָנָּא אֱלֹהֵךָ . אֲתַקְפִּינְךָ אֲפֵי
 אֲסַעֲדִינְךָ . אֲפֵי אֲחֲרִינְךָ בִּימִין קִשְׁמֵי : הֵן יִבְשׁוּ
 וַיִּכְלְמוּ כָּל הַנְּחָרִים בְּךָ יִהְיוּ כֵּאֵין וַיֵּאֲבֹדוּ אֲנָשֵׁי
 רִיבָה : הָאֵי יִבְחָתוּן וַיִּתְפַּנְעוּן . כָּל עֲמִמָּא דִּהוּן
 מִתְגַּרְן בְּךָ . יְהוֹן בְּלָמָא . וַיִּבְדּוּן אֲנָשׁ דִּינְךָ :
 תְּבַקֵּשׁם וְלֹא תִמְצָאֵם אֲנָשֵׁי מִצְתֵךָ יִהְיוּ כֵּאֵין
 וּכְאֵפֶם אֲנָשֵׁי מִלְּחַמְתֵךָ : תִּבְעֵינּוּן וְלֹא תִשְׁכַּחֲיוּנּוּן .
 אֲנָשׁ מִצּוֹתֵךָ . יְהוֹן בְּלָמָא . וּכְלָא מִדְּעַם גּוֹבְרִין
 דִּהוּן מִתְגַּרְן לְמַעַבְד עַמְךָ קִרְבִּי : כִּי אֲנִי יְהוָה
 אֱלֹהֵיךָ מִחֲזִיק יִמְיָנְךָ הֲאֲמַר לֵךְ אֲרִיתִירָא אֲנִי
 עוֹרְתִיךָ : אֲרִי . אָנָּא . יי' אֱלֹהֵךָ מִתְקִיף יִמְיָנְךָ .
 דִּאֲמַרִית לֵךְ . לֹא תִדְחַל מִימְרֵי בְּסַעֲדֵךָ : אֲרִי־
 תִירָאֵי תוֹלַעַת יַעֲקֹב מִתֵּי יִשְׂרָאֵל אֲנִי עוֹרְתִיךָ
 גְּאִסִּי־יְהוָה וְגֵאֲרֵךְ מְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל : לֹא תִדְחֲלוּן
 שְׂבִמָּיָא דְּבֵית יַעֲקֹב . זֶרַעִיתָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל .
 מִימְרֵי בְּסַעֲדִכּוֹן אֲמַר יי' . וּפְרִיקְכוֹן קְדִישָׁא

דִּישְׂרָאֵל : הִנֵּה שְׂמִתִּיךָ לְמוֹרָג חֲרוּץ חֲדָשׁ בְּעַל
 פִּיפְיוֹת תְּדוּשׁ חֲרוּץ וְתוֹךְ וְגִבְעוֹת בְּפִיץ תְּשִׁים :
 הָאֵ שְׂוִיתְכוֹן . לְמוֹרָג תִּקְוָה חֲדָת . מְלֵי סִכְפּוֹרִין .
 תִּקְטִיל בְּעַמְמֵיָא וְתִשְׁיָצִי . וּמְלַכּוֹתָא כְּמוֹצָא תְּשִׁי :
 תוֹרֵם וְרוּחַ תְּשִׁאֵם וּסְעָרָה תְּפִיץ אֲתֵם וְאַתְהָ תִּגְיֵל
 בִּיהוּה בְּקְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְחַלֵּל : תִּדְרִיגוּן וְרוּחָא
 תִּפּוֹלִינוּן . וּמִימְרֵי בְּעֲלֵעוּלָא לְקִשְׁא יִבְדֵר יִתְחַזֵּן .
 וְאַתְּ תִּבּוּע בְּמִימְרָא דִּי . בְּקִדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל
 תִּשְׁתַּבַּח : הַעֲנִיִים וְהָאֲבִינָיִם מִבְּקִשִׁים מִים וְאִין
 לְשׁוֹנֵם בְּצִמָּא נִשְׁתַּה אֲנִי יְהוָה אֲעִנֵם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 לֹא אֲעֹזְבֵם : עֲנוּתְנִיָא וְחִשִּׁיבִיא . דְּמַחְמַדִּין לְאֵלְפָנָא
 הָא כְּצִהִיא לְמִיא וְלֹא מִשְׁפַּחִין . רוּחְהוֹן בְּסִנּוּפָא
 מְשַׁלְחִיא . אָנָּא יי' אֲקַבֵּיל צְלוֹתְהוֹן . אֱלֹהָא דִּישְׂרָאֵל
 לֹא אֲרַחֲקִינוּן : עֲדִי

הפטרות וירא במלכים ב' ס' ד'

וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי־הַנְּבִיאִים צָעָקָה אֶל־
 אֱלֹשִׁיעַ לֵאמֹר עֲבָדְךָ אִישִׁי מִת וְאַתְהָ יָדַעְתָּ כִּי
 עֲבָדְךָ הִנֵּה יָרָא אֶת־יְהוָה וְהַנְּשִׂא בָּא לְקַחַת אֶת־
 שְׁנֵי יָלְדֵי לּוֹ לְעֵבְדִים : וְאַתְתָּא הֲדָא מִנְּשֵׁי תִלְמִידֵי
 נְבִיאָא . מִצּוֹחָא קְדָם אֱלִישֵׁעַ לְמִימַר . עֲבָדְךָ
 עוֹבְדִיהּ בְּעֲלֵי מִית . וְאַתְּ יָדַעְתָּ . אֲרִי עֲבָדְךָ הִנֵּה
 דְּחִיל הַטָּאִין מִן קְדָם יי' . דְּכִר בְּמִילַת אִיזְבֵּל יִת
 נְבִיאָא דִּי דִּבֵּר מִנְּחֹן מֵאָה גִבְרָא . וְאַמְמִרִינוּן
 חֲמִשִּׁין חֲמִשִּׁין גּוֹבְרָא בְּמַעֲרָתָא . וְהוּהוּ זִוְף וּמוֹכִיל
 לְהוֹן . בְּדִיל דְּלֹא לֹאֲכֻלוֹתְהוֹן מִנְּכֻסוֹהֵי דִּאֲחָאָב
 מִן קְדָם דִּאֲנּוּן אֲנָסָא . וּכְעַן רִשְׁיָא אֲתָא . לְמַדְבַּר .
 יִת תְּרִין בְּנֵי . לִיה לְעֵבְדִין : עוֹד מֵאֲתוּן וְשִׁתִּין
 וְחֲמִשָּׁא זְמִינִין צִוְחַת אֲתַת עוֹבְדִיהּ בְּחַאי גּוֹנוּא וְלֹא
 חִיה מִשְׁנַח בַּה וְלֹא יָדַע מָא לְמַעַבְד לַה . עַד דִּאֲזַלָּא
 לְבֵי קִבְרֵי וְקָא צוֹחָא וְאֲמַרָה מֵאֲרִי מֵאֲרִי דְּחֵלָא דִּי
 דְּחֵלָא דִּי . וְאִשְׁתַּמַּע דְּהַקְלָא מִבְּנֵי מִיתִיא מִן הַדִּין
 דְּחֵלָא דִּי דְּקָא בְּעִית . אֲרַבְעָה אֲקִרוּ דְּחֵלָא דִּי .
 אֲבָרְהָם וַיֹּסֵף וְאִיזֹב וְעוֹבְדִיהּ . מִתִּיבָא וְאֲמַרָא לֹא
 בְּעִינָא אֱלֹא הָאֵ דְּכִתִּיב בִּיה דְּחֵלָא דִּי לְחֵדָא .
 וְכִד אֲודְעוּהָא קְבֻרִיהּ הוּת קָא מִתְפַּלְשָׁא בְּעַפְרִיהּ .
 וְקָא צוֹחָא וְאֲמַרָא מֵאֲרִי מֵאֲרִי הִיכָא רוּחְצִנְךָ לִי
 בְּשַׁעֲתָא דְּמַכְתָּא וְדְמוֹתָא : כִּד אֲמַרִית לֵךְ לְמִן
 אֲתֵי שְׂבִיק לִי וַיִּת תְּרִין בְּנֵי . וְאַתִּיבְתַּנִּי דְּרַבּוֹן
 עֲלְמָא רוּחְצִן לִי . דִּאֲמַרְתָּ לִי שְׂבוּק יִתְמָךְ וְאָנָּא
 אֲקִימְנוּן וְאַרְמְלִתְךָ עֲלֵי תִתְרַחֲיִין . וְכִדוּ לֹא נַחֲשַׁבַח
 מִשְׁוִיב . וַיִּתְמֵי נְפִי צוֹחֵי וְאֲמַרִי קִבְלִן אֲבָא קִבְלִן
 אֲבָא . אֲתִיב עוֹבְדִיהּ וְאֲמַר לַה . זִילִי לְנַפְי אֱלִישֵׁעַ
 בְּפוֹרְתָא דְּמִשְׁחָא דִּאֲשַׁתָּאָר גְּבִיךָ וְלִיבְרַכְךָ בִּיה .
 דִּאָנָּא כִּד אֲמַמְרִיתִנְהוּ לְמֵאָה נְבִיאָא וְזַנְתְּנְהוּ

במערותא

ויהי היום ויעבר אלישע אל־שונם ושם אשה גדולה ותחוק־בו לאכל־לחם ויהי מדי עברו יסר שמה לאכל־לחם: והוה יומא ועבר אלישע לשונם. ותמן אתתא דחלת המאין. ואתקיפת ביה למיכל לחמא. והוה בזמן מעדוהי. מתפני לתמן למיכל לחמא: ותאמר אלישה הנתנא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עבר עלינו תמיד: ואמרת לבעלה. הא כען ידענא. ארי נביא דיי קדישא הוא. מתפני לותנא תדירא: נעשה־נא עלי־תקור קטנה ונשים לו שם משה ושלחן וכסא ומנורה והיה בבאו אלינו יסור שמה: נעביד כען ערית פתלא ועירא. ונתקין ליה תמן אתר. ערסא ופתורא וכרסיא ומנרתא. ויהי במיתוהי לותנא יתפני לתמן: ויהי היום ויבא שמה ויסר אל־העליה וישכב־שמה: והוה יומא ועל לתמן. וזר לעריתא ושכב תמן: ויאמר אל־גיתויו נערו קרא לשונמית הואת ויקרא־לה ותעמד לפניו: ואמר לגיתויו עולימיה. קרי לשונמיתא הדא. וקרא לה. וקמת קדמוהי: ויאמר לו אמר־נא אליה הנה חרדת אלינו את־כל־החרדה הואת מה לעשות לך היש לדבר־לך אל־הפלך או אל־שר הצבא ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת: ואמר ליה. אימר כען לה הא עסיקת לנא ית כל עסקא הדא. מא למעבד לך. הפתגם אית לך למללא עם מלכא. או עם רב חילא. ואמרת. בנז עסקי עמי אנא מסוכרא: ויאמר ומה לעשות לך ויאמר גיתויו אבל בן אין־לה ואישה זקן: ואמר. ומא למעבד לך. ואמר גיתויו. בקשטא. פר לית לה ובעלה סיב: ויאמר קרא־לה ויקרא־לה ותעמד בפתח: ואמר קרי לה. וקרא לה. וקמת בתרעא: ויאמר למועד הזה בעת חיה אתי הבקת בן ותאמר אל־אדני איש האלהים אר־תכוב בשפתך: ואמר. לזמנא הדא כערן דאתון קימין. תהן מחבקא ברא. ואמרת. בבזעו רבזני נביא דיי. לא יתכרב פתגמא באמתך: ותהר האשה ותלד בן למועד הזה בעת חיה אשר־דבר אליה אלישע: ועדיאת אתתא וילידת בר. לזמנא הרין כערן דהיא קימא. דמליל עמה אלישע: ויגדל תילד ויהי היום ויצא אל־אביו אל־הקצרים: ורבא רביא. והוה יומא. ונפק לות אבוהי לות חצודיא: ויאמר אל־אביו ראשי ראשי ויאמר אל־הנער שאהו אל־אמו: ואמר לאבוהי רישי רישי. ואמר לעולימא. סבהי ואובלתי לאמיה: וישאהו ויביאהו אל־אמו וישב על־ברפיה עד־הצהרים ומת: ונספיה. ואובלתי לאמיה. וייתב על ברפיה. עד ערן מיתרא

במערתא בלחמא ובמיא. לא אמפינו בוציני דמשחא מנייהו לא ביממא ולא בלי־יא. לדבר לי נביא מלי דידי לקב"ה וישלים לכו מאי דאזיפתיה. דהכי אמר קרא כל מאן דמרחים על עניי ועל מסביני באלו מזוזף לקב"ה. ובבן אזלת ואודעתיה לאלישע כולי האי: ויאמר אליה אלישע מה אעשה־לך הגדי לי מה־יש־לכי בבית ותאמר אין לשפתך כל בבית כי אס־אסוד שמן: ואמר זה אלישע מא אעביד לך. הוא לי. מא אית לך בביתא. ואמרת. לית לאמתך כל מדעם בביתא. אלהין מנא דמשחא: ויאמר לכו שאלי לך בלים מן־החויץ מאת בר־שכניכי בלים רקים אר־תמעוטי: ואמר. איזילי שאלי לך מנין מן ברא. מן כל שיכבכי. מנין ריקנין לא תזערין: ובאת וסגרת הדלת כערך ובעד־בניך ויצקת על בר־הכלים האלה והמלא תסיעי: ותהכין. ותגיפין דשא באפק ובאפי בנד. ותריקין משחא. על בר מניא האלון. ומנא דיתמלי הסלקין: ותלך מאתו ותסגר הדלת כערך ובעד בניה הם מגישים אליה והיא מיצקת: ואזלת מלכותיה. ואנפת דשא באפה ובאפי בנהא. אנון. מקרבין לה מניא והיא מריקא משחא: ויהי כמלאת הכלים ותאמר ארי בנה הגישה אלי עוד כלי ויאמר אליה אין עוד כלי ויעמד השמן: והוה כמשלם מניא. ואמרת לברה קריב לי עוד מני תבירי דחספא. דמן דגור על מנין ריקנין דיתמלון יגור על מנין תבירין ויתקנון. והוה לקיט מני תבירי ומשווי חד על חד ומתחברי במימרא דקודשא בריך הוא. ועמודא דמשחא טיף על בולחון. עד דשלימו כל פסקי מניא. אמר ברה לית עוד מנא. ושמע עמודא דמשחא ופסק: ותבא ותגד לאיש האלהים ויאמר לכו מכרי את־השמן ושלמי את־גשויכי ואת בניכי תחיי בנותר: ואתת. ותויאת לנביא דיי. ואמר. איזילי וביני ית משחא. ושלמי למרי הובתך. ואת ובנד. תתפרנסין במא דישתאר. וכד אתרחיש לה ההוא נפא אתת לות נביא דיי ואמרת. אית עלי עפור מהאי משחא או לא. אמר לה בעליך זן ית נביא דיי במלתא דליבא עלה עפורה. ואף את לית על משחך עפור דמן נפא הוא. הדרא ואמרא ליה מא נעביד מפגוהי דאחאב אי שמעי עלי ואנסי לי. מתיב ואמר לה מן דסגר פום כלפי דמצרים ועתיד למסגר פום אריותא דדניאל. יטממים עיניהון דבני אחאב ויסגר אודניהון דלא לאבאשא לך. בכין יחבת אודיתא ותושבחתא ואזלת:

(* לך קרי *) שכניך קרי (* נשך קרי *) ובניך קרי

וגיחזי עבר קדמיהון. ואשכח אריא מיתא באורחא ושווי עלוהי חומרא בדיל לנסויי ביה ואחיה. ומשום דעבר על מצוי רביה ולא עבד פד פקדיה אזל ושווי ית חומרא על אפי רביא. ולית קל ולית דמצית. ותב לקדמותיה ותוי ליה למימר. לא אתער רביא. ויבא אלישע הביתה והנה הנער מת משכב על-מפתו. ואתא אלישע לביתא. והא רביא מית. רמי על ערסיה. ויבא ויסגר הדלת בעד שניהם ויתפלל אליהוה. ואתא. ואנף דשא באפי תרויהון. וצפי קדם יי. ויעל וישכב על-הילד וישם פיו על-פיו ועיניו על-עיניו וכפיו על-כפו ויגהר עליו ויהם בשר הילד. וסליק ושכיב על רביא. ושווי פומיה על פומיה. ועינוהי על עינוהי וידוהי על ידוהי. ואלהית עלוהי. וחס בסרא הרביא. וישב וילך בבית אחת הנה ואתת הנה ויעל ויגהר עליו ויזדר הנער עד שבע פעמים ויפקח הנער את-עיניו. ותב והליך בביתא. זמנא חדא לכא וזמנא חדא לכא. וסליק ואלהית עלוהי. ואתמקק רביא עד שבע זמנין. ופתח רביא ית עינוהי. ויקרא אל-גיחזי ויאמר קרא אל-השנמית הזאת ויקראת ותבא אליו ויאמר שאי בנה. וקרא לגיחזי. ואמר קרי לשונמיתא הדא. וקרא לה ואתת לקדמוהי. ואמר סבי בריך. ותבא ותפל על-רגליו ותשתחו ארצה ותשא את-בנה ותצא. ואתת ונפלת על רגלוהי. וסגידת על ארעא. ונסיבת ית ברה ונפקת.

הפטרת חיי שרה במלכים א' סי' א'

ותמלך דוד וקם בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחס לו. ומלכא דוד סיב. על ביומין. ומכסן ליה בלבושין. ולא שחין ליה. ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה ועמדה לפני המלך ותהיל לו סכנת ושכבת בחיקך וחס לאדני המלך. ואמרו ליה עבדוהי. יבעון לרבזי מלכא עולימתא בתולתא. ותשמיש קדם מלכא. ותהי ליה קריבא. ותשפוב לוהי. וישחן לרבזי מלכא. ויבקשו נערה יפה בכל גבול ישראל וימצאו את-אבישג השונמית ויבאו אתה למלך. ובעו עולימתא שפירתא. בכל תחום ארעא דישראל. ואשכחו. ית אבישג דמן שונם. ואיתאו יתה למלכא. והנערה יפה עד-מאד ותהי למלך סכנת ותשרתו והמלך לא ידעה. ועולימתא שפירא עד לחדא. ותות למלכא קריבא ומשמשא ליה. ומלכא לא ידעה. ואדניה

ומית. ותעל ותשכבהו על-מפת איש האלהים ותסגר בעדו ותצא. וסליקת ואשכיבתיה. על ערסא דנביא דיי. ואנפת באפוהי ונפקת. ותקרא אל-אישה ותאמר שלחת נא לי אתה מן-הנערים ואחת האתנות וארוצה עד-איש האלהים ואשוכה. וקרת לבעלה. ואמרת. שדר כען לי חר מן עולימיא. וחדא מן אתניא. ואתממי. לות נביא דיי ואתוב. ויאמר מדוע אתי הלכתי אליו היום לא-חדש ולא שבת ותאמר שלום. ואמר. מדין. את אזלא לותיה יומא דין. לא ירה ולא שבא. ואמרת שלם. ותחבש האתון ותאמר אל-נערה נהג ולך אל-תעצרי לי לרפב כי אס-אמרת לך. וזריות אתנא. ואמרת לעולימה דבר ואיזיל. לא תדחק עלי למרפב. אלהין כד אימר לך. ותלך ותבא אל-איש האלהים אל-הר הפרמל ויהי פראות איש-האלהים אותה מנגד ויאמר אל-גיחזי נערו הנה השונמית הלו. ואזלת. ואתת. לות נביא דיי למור פרמלא. והוה כד חזא נביא דיי יתה מקביל. ואמר לגיחזי עולימיה. הא שונמיתא דיכי. עתה רויצנא לקראתה ואמר-לה השלום לך השלום לאישך השלום לילך ותאמר שלום. כען רחוש כען לקדמותה. ואימר לה. השלם לך. השלם לבעליך השלם לרביא. ואמרת שלם. ותבא אל-איש האלהים אל-ההר ותחוק ברגליו ויגש גיחזי להדפה ויאמר איש האלהים הרפה-לה פי-נפשה מרה-לה ויהוה העלים ממני ולא הגיד לי. ואתת. לות נביא דיי למורא. ואתקיפת ברגלוהי. וקריב גיחזי למדחה. ואמר נביא דיי שבוק מנה ארי נפשה מוריא לה. ומן קדם יי אתפסא מני. ולא אתחוא לי. ותאמר השאלתי מן מאת אדני הלא אמרתי לא תשלה אתי. ואמרת. השאלית ברא מן רבזי. הלא אמרית לך. אם מתייב לי בר קים ואם לא לא תנסים יתי. ויאמר לגיחזי חגר מתניך וקח משענתי בידך ולך כי תמצא-איש לא תברכנו וכייברכה איש לא תעננו ושמת משענתי על-פני הנער. ואמר לגיחזי זריו חרצך. וסב חומרי בידך ואיזיל. ארי תשכח גבר לא תשאל בשלמיה. וארי ישאל בשלמך גוברא לא תתיבניה. ותשווי חומרי על אפי רביא. ותאמר אם הנער חי-יהוה וחי-נפשה אס-אעזובך ויקם וילך אחריה. ואמרת אמיה דעולימא. קים הוא יי ותוי נפשך אם אשכנך. וקם ואול בתרהא. וגיחזי עבר לפנייהם וישם את-המשענת על-פני הנער ואין קול ואין קשב וישב לקראתו ויגדלו לאמר לא הקיץ הנער.

בן־חגית מתנשא לאמר אני אמלך ויעש לו
 רכב ופרשים וחמשים איש רצים לפניו ואדניה
 בר חגית מתרדב למימר אנא אמלך ועבד ליה.
 רתפין ופרשין וחמשים גזברא רדופין קדמוהי
 ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית
 וגם־הוא מוכ־תאר מאד ואתו ילדה אחרי
 אבשלום: ולא אכלמיה אבוהי מיזמוהי למימר
 מדין פדין את עביד. ואף הוא שפיר ברוייה
 לחדא. ויתיה ילדת פתר אבשלום: ויתיו דבריו
 עם יואב בן־צרויה ועם אביתר הפהן ויעזרו אחרי
 אדניה: והו פתגמוהי בעיצא. עם יואב בר
 צרויה. ועם אביתר פתנא. וסערין פתר אדניה:
 וצדוק הפהן ובניהו בן־יהוידע ונתן הנביא ושמעיה
 ורעי והגבורים אשר לדוד לא היו עם־אדניה:
 וצדוק פתנא. ובניהו בר יהוידע. ונתן נביא
 ושמעיה ורעי. וגבריא דלדוד. לא הו בעיצת
 אדניה: ויזבח אדניהו צאן ובקר ומריא עם אבן
 הוחלת אשר־אצל עין רגל ויקרא את־כל־אחיו
 בני המלך ולכל־אנשי יהודה עבדי המלך:
 ונכם אדניה. עאן ותורין ופשימין. עם אבן סכותא.
 דבסמר עין קצרא. וזמין. ית כל אחוהי בני
 מלכא. ולכל גברי שיבט יהודה עבדי מלכא:
 ואת־נתן הנביא ובניהו ואת־הגבורים ואת־שלמה
 אחיו לא קרא: וית נתן נביא ובניהו. וית גבריא. וית
 שלמה אחוהי לא זמין: ויאמר נתן אל־בת־שבע אם־
 שלמה לאמר הלא שמעת פי מלך אדניהו בן־
 חגית ואדנינו דוד לא ידע: ואמר נתן. לבת שבע
 אמיה דשלמה למימר. הלא שמעת. ארי מלך
 אדניה בר חגית. ורבוונא דוד לא ידע: ועתה
 לכי איעצך נא עצה ומלטי את־נפשך ואת־נפש
 בנך שלמה: וכען. איתא. אמלכניך פען מלכא.
 ושיובי ית נפשיך. וית נפש בריך שלמה: לכי
 ובאי אל־המלך דוד ואמרת אליו הלא־אתה
 אדני המלך נשבעת לאמתך לאמר פי־שלמה בנך
 ימלך אחרי והוא ישב על־כסאי ומדוע מלך
 אדניהו: איזילי. ותיעלין לות מלכא דוד. ותימרין
 ליה הלא את רבונא מלכא. קיימתא לאמתך
 למימר. ארי שלמה בריך ימלך בתרי. והוא
 יתיב על פרסי מלכותי. ומדין מלך אדניה:
 חנה עורך מדברת שם עם־המלך ואני אבוא
 אחריך ומלאתי את־דבריך: הא. עד דאת
 ממללא תמן קדם מלכא. ואנא איעול בתרך.
 ואקיים ית פתגמכי: ותבא בת־שבע אל־המלך
 החדרה והמלך זקן מאד ואבישג השונמית משרת
 את־המלך: ועלת בת שבע לקדם מלכא לאדרון

פית משכבא. ומלכא סיב לחדא. ואבישג דמן
 שונם. משמשא קדם מלכא: ותקד בת־שבע
 ותשתחו למלך ויאמר המלך מה־לך: וכרעת
 בת שבע. וסגידת למלכא. ואמר מלכא מא לך:
 ותאמר לו אדני אתה נשבעת ביהוה ואלהיך
 לאמתך פי־שלמה בנך ימלך אחרי והוא ישב על־
 כסאי: ואמרת ליה. רבונא את קיימתא. במימרא
 דיין אכהך לאמתך. ארי שלמה בריך ימלך בתרי.
 והוא יתיב על פרסי מלכותי: ועתה חנה אדניה
 מלך ועתה אדני המלך לא ידעת: וכען. הא
 אדניה מלך. וכען. רבונא מלכא לא ידעתא:
 ויזבח שור ומריא־וצאן לרב ויקרא לכל־בני
 המלך ולכל־אביתר הפהן וליואב שר הצבא ולשלמה
 עבדך לא קרא: ונכם. תורין ופשימין ועאן לסגי.
 וזמין לכל בני מלכא. ולאביתר פתנא. וליואב
 רב חילא. ולשלמה עבדך לא זמין: ואתה אדני
 המלך עיני כל־ישראל עליך להגיד להם מי ישב
 על־כסא אדני־המלך אחרי: ואת רבונא מלכא.
 עיני כל ישראל סבירן עלך. לחוואה לחון. מן
 יתיב. על פרסי מלכותא דרבונא מלכא פתרוהי:
 והיה פשכב אדני־המלך עם־אבתיו והייתי אני
 ובני שלמה חטאים: ויהי. פד ישכוב רבונא
 מלכא עם אבתוהי. ואיהי. אנא. ובני שלמה
 מתרכין: והנה עורנה מדברת עם־המלך ונתן
 הנביא בא: והא. עד דהיא ממללא קדם מלכא.
 ונתן נביא עאל: ויגידו למלך לאמר חנה נתן
 הנביא ויבא לפני המלך וישתחו למלך על־אפיו
 ארצה: וחויאו למלכא למימר. הא נתן נביא.
 ואתא לקדם מלכא. וסגיד למלכא. על אפוחי
 על ארעא: ויאמר נתן אדני המלך אתה אמרת
 אדניהו ימלך אחרי והוא ישב על־כסאי: ואמר
 נתן. רבונא מלכא. את אמרת. אדניה ימלך
 בתרי. והוא יתיב על פרסי מלכותי: פי ירד
 היום ויזבח שור ומריא־וצאן לרב ויקרא לכל־בני
 המלך ולשרי הצבא ולכל־אביתר הפהן והנם אכלים
 ושתיים לפניו ויאמרו יחי המלך אדניהו: ארי נחת
 יומא דין. ונכם. תורין ופשימין ועאן לסגי. וזמין
 לכל בני מלכא. ולרבני חילא ולאביתר פתנא.
 והאנון. אכלין ושתן קדמוהי. ואמרו. יצלח
 מלכא אדניה: ולי אני־עבדך ולצדוק הפהן ולבניהו
 בן־יהוידע ולשלמה עבדך לא קרא: ולי דאנא
 עבדך. ולצדוק פתנא. ולבניהו בר יהוידע.
 ולשלמה עבדך לא זמין: אם מאת אדני המלך
 נהיה הדבר הזה ולא הודעת את־עבדך מי ישב
 על־כסא אדני־המלך אחרי: אם מן רבונא מלכא.

הוה פתגמא הדין. ולא הודעתא ית עבדך. מן יתיב. על פרסי מלכותא דרבנני מלכא בתרוהי: ויען המלך דוד ויאמר קראו לי לבת שבע ותבא לפני המלך ותעמד לפני המלך: ואתיב מלכא דוד ואמר. קרו לי לבת שבע. ואתת לקדם מלכא. וקמת קדם מלכא: וישבע המלך ויאמר חייהוה אשר פדה את נפשי מכל צרה: וקיים מלכא ואמר. קיים הוא יי. דפרק ית נפשי מכל עקא: כי כאשר נשבעתי לך ביהוה אלהי ישראל לאמר ביי שלמה בנדך ימלך אחרי והוא ישב על כסאי תחתי כי כן אעשה היום הזה: ארי. כמא דקיימית לך. במימרא דיי אלהא דישראל למימר. ארי שלמה בריך ימלך בתרי. והוא. יתיב על פרסי מלכותי תחותי. ארי. כן אעביד יומא הדין: ותקד בת שבע אפים ארץ ותשתחו למלך ותאמר יחי אדני המלך דוד לעלם: וכרעת בת שבע על אפהא על ארעא. וסגידת למלכא. ואמרת. יתקיים רבוני. מלכא דוד לעלם: * וגם ישב שלמה על כסא המלוכה: ואף יתיב שלמה על פרסי מלכותא: ער"י

פרא אמיר ליקרא ית אבא. ועבדא למדחל מן קדם רבוניה. ואם פאב אנא אן דאתון מיקרין קדמי. ואם פרבון אנא אן דאתון דחלין מן קדמי. אמר יי צבאות. לכון פהניא דמבפרין על שמי. ואם תימרין. כמא בפרנא על שמך: מגישים על מזבחי לחם מגאל ואמרתם במה גאלנך באמרכם שלתן יהוה נבזה הוא: מקרבין אתון על מדבחי קרבן מרחק. ואם תימרין כמא מרחק. כדאתון אמרין. פתורא דיי בסור הוא: וכי תגישון עור לזבח אין רע וכי תגישו פסח וחלה אין רע הקריבחו נא לפחתך הירצה או הישא פניך אמר יהוה צבאות: ודאתון מקרבין דעויר לדבחה הלא ביש. ודאתון מקרבין. דחגיר ודמריע הלא ביש. קריבחי כען לשלמונך דעלך. היתרעי כד או היסב אפך. אמר יי צבאות: ועתה חלוניא פניאל ויחננו מידכם היתה זאת הישא מכס פנים אמר יהוה צבאות: וכען. צלו כען קדם אלהא ויקביל צלותא. מידכון הות דא. היתנסכון לכון אפין. אמר יי צבאות: מי גסבכם ויסגר דלתים ולא תאירו מזבחי חנם אין לי חפץ בכם אמר יהוה צבאות ומנחה לא ארצה מידכם: מן אף הכא ככון ויגיש דשי בית מקדשי. ולא תקרבון על מדבחי קרבן מרחק. לא רעוא קדמי ככון. אמר יי צבאות. וקורפן לרעוא לא אקביל מידכון: כי ממזרח שמש ועד מבוא גדול שמי בגוים ובכל מקום מקטר מגש לשמי ומנחה טהורה ביי גדול שמי בגוים אמר יהוה צבאות: ארי ממדנח שמישא ועד מעיניה. רב שמי ביני עממיא. ובכל עדן דאתון עבדין רעותי אנא אקביל צלותכון. ושמי רבא מתקדש על ידיכון. וצלותכון כקורפן דכי קדמי. ארי רב שמי ביני עממיא. אמר יי צבאות: ואתם מחללים אתו באמרכם שלתן יהוה מגאל הוא וניבו נבזה אכלו: ואתון מחלין יתיה. כדאתון אמרין. פתורא דיי בסור הוא. ובסרין מתנתא מניה: ואמרתם הנה מתלאה והפתתם אותו אמר יהוה צבאות ותבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה ותבאתם את המנחה הארצה אותה מידכם אמר יהוה: ואם תימרין הא דאיתנא מליאותנא ושניקתון יתיה. אמר יי צבאות. ומיתן אתון דאנים. ודחגיר ודמריע. ומיתן אתון ליה בקורפנא. האקביל יתיה ברעוא. מידכון אמר יי: וארור גזול ויש בעדרו זכר ונדר וזבח משחת לאדני כי מלך גדול אני אמר יהוה צבאות ושמי נורא בגוים: וליש דיעביד בנבל. ואית בעדריה דבר. והוא תיב בגדר. ודבח

הפטרת תולדות במלאכי סי' א'

משא דבר יהוה אל ישראל ביד מלאכי: מטל פתגמא דיי על ישראל. ביד מלאכי דאתקרו שמיא עזרא ספרא: אהבתי אתכם אמר יהוה ואמרתם במה אהבתנו הלא אח עשו ליעקב נאסיהוה ואתב אתייעקב: רחמיית יתכון אמר יי. ואם תימרין כמא רחמינתא. הלא אחא עשו ליעקב אמר יי. ורחמיית ית יעקב: ואת עשו שנאתי ואשים אתהריו שממה ואת נחלתו לתנות מדבר: וית עשו רחיקית. ושוייתי ית טורוהי לצדו. וית אהסנתיה לצדות מדבר: כיתאמר אדום רששו ונשוב ונבנה חרבות פה אמר יהוה צבאות המה יבנו ואני אחרום וקראו להם גבול רשעה והעם אשר ועם יהוה עד עולם: ארי ימרין אדומאי את מספנא. כען עתרנא. ונתוב ונבני חרבנא. כדנן אמר יי צבאות. אנון יבנון ואנא אפגור. ויקרון להון תחומיה דעמא רשיעא. ועמא. דאיתי יי עליהון לוט עד עלמא: ועיניכם תראניה ואתם תאמרו יגדל יהוה מעל לגבול ישראל: ועיניכון יחזיון. ואתון תימרין וסגי יקרא דיי. דאפתי ית תחומא דישראל: כן יכבד אב ועבד אדניו ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי אמר יהוה צבאות לכם תפתנים בזוי שמי ואמרתם במה בזינו את שמך: הא על

(* יש נוהגים להוסיף עוד פסוק זה

בְּיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלַם . אָרִי אֲפִסּוּ דְבֵית יְהוּדָה .
 נִפְשָׁהוּן דְּהוּת קְדִישָׁא קְדָם יי דְרַחִים . וְאַתְרַעִיאוּ
 לְמִסַּב לְהוּן נָשִׁין מִן בְּנֵת עַמְמֵיָא : יְכַרֵּת יְהוָה
 לְאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה עַד וְעֵנָה מֵאַהֲלֵי יַעֲקֹב וּמְגִישׁ
 מִנְחָה לַיהוָה צְבָאוֹת : יִשְׁצִי יי . לְגַבַּר דִּיעֲבַדְנָה
 בַּר וּבַר בַּר . מִקְרֵי יַעֲקֹב . וְאִם כְּהִין הוּא לֹא יְהִי
 לִיה בַּר דְּמִסְרִיב קוֹרְבָנָא . בְּבֵית מִקְדָּשָׁא דִּי יי
 צְבָאוֹת : וְזֹאת שְׁנִית תַּעֲשׂוּ בְּפֹת דְּמַעַה אֲתֵי
 מִזְבַּח יְהוָה בְּכִי וְאַנְקָה מֵאִין עוֹד פְּנוֹת אֶל־הַמִּנְחָה
 וְלִקְחַת רֵצוֹן מִדְּרָם : וְדֹא תַנְיְנוֹת דְּאִתּוֹן עֲבָדִין .
 חֲפַת דְּמַעַה יֵת מִדְּבַחָא דִּי . דְּבַכְּן וְדִמְדַּנְקִין .
 כִּדְלִית עוֹד . אֲתַפְנָאָה לְקוֹרְבָנָא . וְלִקְבֵּלָא יֵתִיה
 בְּרַעִיָא מִיְדְּכּוֹן : וְאַמְרַתֶּם עֲרִיכָה עַל כִּי־יְהוָה
 הָעִיר בִּינָה וּבִין אֲשֶׁת נְעוּרֶיהָ אֲשֶׁר אֲתָה בְּגֵדְתָה
 בָּהּ וְהִיא חֲבֵרְתָה וְאֲשֶׁת בְּרִיתָה : וְאִם תִּימְרוּן עַל
 מָא . עַל דִּי אֲסֵהִיד בִּינָה . וּבִין אֲתָת יְנִקוּתְךָ . דְּאֵת
 שְׁקֵרְתָּ בָּהּ . וְהִיא שׁוֹתַפְתָּךְ וְאֲתָת קִימָךְ : וְלֹא־
 אֲחַד עָשָׂה וְשָׂאָר רוּחַ לּוֹ וְזִמָּה הָאֲחַד מִבְּקַשׁ שׁוֹרַע
 אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחְכֶם וּבְאֲשֶׁת נְעוּרֶיהָ אֶל־
 יְבָגְד : הֲלֹא חַד הוּא אֲבָרְהָם וְיַחֲדָא דְּמַנִּיה אֲתַבְרִי
 עֲלִמָּא . וְזֵא חַד בְּעֵי . אֱלֹהִין דִּי־תַקְנִים לִיה וְלֹד
 מִן קִי . וְתַסְתַּמְרוּן בְּנִפְשָׁתְכוֹן . וּבְאֲתָת יְנִקוּתְךָ
 לֹא תִשְׁקֵר : כִּי־שָׁנָא שְׁלַח אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 וְכִסֶּה חֲמֶס עַל לְבוּשׁוֹ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְנִשְׁמַרְתֶּם
 בְּרוּחְכֶם וְלֹא תִכְבְּדוּ : אָרִי אִם סְנִית לֵה פְטָרָה .
 אָמַר יי אֱלֹהָא דִּישְׂרָאֵל . וְלֹא תִכְפִּי חֲמָאָה בְּלְבוּשֶׁךָ .
 אָמַר יי צְבָאוֹת . וְתַסְתַּמְרוּן בְּנִפְשָׁתְכוֹן וְלֹא
 תִשְׁקֵרוּן : הִזְעַתֶּם יְהוָה בְּדַבְרֵיכֶם וְאַמְרַתֶּם בְּמָה
 הִזְעַנּוּ בְּאַמְרַכֶם בְּלִיעֵשָׂה רַע טוֹב אֲבַעִי יְהוָה
 וּבְהֶם הוּא חֲפִץ אִו אִיה אֱלֹהֵי הַמְּשַׁט : אֲהִלִּיתוֹן
 קִי בְּפַתְגָּמִיכוֹן . וְאִם תִּימְרוּן בְּמָא אֲהִלִּינָא קְדָמוּהִי .
 בְּדִאֲתוֹן אֲמַרוּן . כֵּל עֲבִיד בִּישׁ . תַּקִּין קִי . וּבְהוּן
 רַעִיָא קְדָמוּהִי . אִו אִיכָא אֱלֹהָא דְּעֲבִיד דִּינָא :
 הַנְּגִי שְׁלַח מְלֹאכִי וּפְגַה־דְּרַךְ לְפָנַי וּפְתַאֵם יְבוֹא
 אֶל־הֵיכְלוֹ הָאֲרוֹן אֲשֶׁר־אַתֶּם מִבְּקָשִׁים וּמְלֹאךְ
 הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם תַּפְצִים הַנְּהַיְבָא אָמַר יְהוָה
 צְבָאוֹת : הָאֲנָא שְׁלַח מְלֹאכִי . וַיִּפְגַּי אֲוִרְחָא קְדָמִי .
 וּבְתַפִּיף יִיעוֹל לְהִיכְלִיה . רַבּוּנָא דְּאִתּוֹן בְּעַן . וּמְלֹאךְ
 קִימָא . דְּאִתּוֹן צַבֵּן בִּיהָ הָא אֲתִי . אָמַר יי צְבָאוֹת :
 וּמִי מִכְּלַפֵּל אֲתִיוֹם בּוֹאֵוּ וּמִי הָעֵמֶד בְּהַרְאוֹתוֹ כִּי־
 הוּא כְּאֵשׁ מִצְרָף וּכְבָרִית מִכְּבָסִים : וּמִן מְסוּבַר
 יֵת יוֹם מִיתוּהִי . וּמִן יְקוּם בְּאַתְגְּלוּתִיה . אָרִי רַגְזִיה
 כְּאִישְׁתָּא מְמִי . וּכְבוֹרִיתָא דְּסַחְלוּרִין בָּהּ : וַיִּשָּׁב
 מִצְרָף וּמְטַהֵר כְּסָף וְשִׁתַּר אֲתִי־בְּנִי־לִי וְזִקַּק אֲתֶם
 כְּזָהָב וּכְכֶסֶף וְהִיוּ לִיהוָה מְגִישֵׁי מִנְחָה בְּצַדִּיקָה :

דְּמַחְבַּל קְדָם יי . אָרִי מֶלֶךְ רַב אָנָא . אָמַר יי
 צְבָאוֹת . וְשְׁמִי חֲסִין בְּעַמְמֵיָא : וְעַתָּה אֲלִיכֶם הַמְּצוּה
 הַזֹּאת הַכְּהֻנִים : וּכְעַן . לְכוּן . תַּפְקִידְתָּא הָדָא
 כְּהֻנָּא : אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ עַל־לֵב
 לְתַת כְּבוֹד לְשְׁמִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְשַׁלַּחְתִּי בְכֶם
 אֲתִי־הַמְּאֹרָה וְאֲרוֹתִי אֲתִי־בְרֻכוֹתֵיכֶם וְגַם־אֲרוֹתִיה
 כִּי אֵינְכֶם שְׁמִים עַל־לֵב : אִם לֹא תִקְבְּלוּן . וְאִם
 לֹא תִשׁוּן דְּחַלְתִּי עַל לֵב לְמַתָּן יִקְרָא לְשְׁמִי .
 אָמַר יי צְבָאוֹת . וְאִשְׁלַח בְּכוֹן יֵת מְאִירְתָא . וְאֵלוּמ
 יֵת בְּרַכְתְּכוֹן . וְאִף אֵלוּמְנָה . אָרִי לִיתִיכוֹן מְשׁוּן
 דְּחַלְתִּי עַל לֵב : הַנְּגִי נְעַר לְכֶם אֲתִי־הוֹרַע וְזוּרִיתִי
 פָּרַשׁ עַל־פְּנֵיכֶם פָּרַשׁ הַנִּיבֶם וְנִשָּׂא אֲתֶכֶם אֲלֵיו :
 הָאֲנָא גּוֹיף בְּכוֹן בְּעַלְלַת זֹרְעָא . וְאֲנִלִּי בְּהַתַּת
 חוֹבִיכוֹן עַל אֲפִיכוֹן . וְאֲבַטִּיל רְבוֹת חַיִּיכוֹן . וְיַחְמַנְע
 חוֹלְקָכוֹן מְנִיה : וְיִדְעַתֶּם כִּי שַׁלַּחְתִּי אֲלִיכֶם אֵת
 הַמְּצוּה הַזֹּאת לְהַיּוֹת בְּרִיתִי אֲתִלְוִי אָמַר יְהוָה
 צְבָאוֹת : וְתִדְעוּן . אָרִי שַׁלַּחְתִּי לְוֹתְכוֹן . יֵת תַּפְקִידְתָּא
 הָדָא . לְמַהוּי קִימִי עִם לִוִי . אָמַר יי צְבָאוֹת :
 בְּרִיתִי אֲהִי־הָא הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם וְאַתְנַסְּלוּ מוֹרָא
 וַיִּירָאֵנִי וּמִפְנֵי שְׁמִי נַחַת הוּא : קִימִי הוּא עִמִּיה .
 חַיִּי וְשִׁלְמָא . וַיְהִיבֵית לִיה אוֹלְפָן אוֹרִיתִי שְׁלִים
 וְדַחִיל מִן קְדָמִי . וּמִן קְדָם שְׁמִי דַחִיל הוּא : תּוֹרַת
 אֲמַת הֵיתָה בְּפִיהוּ וְעוֹלָה לֹא־נִמְצָא בְּשַׁפְתּוֹ בְּשְׁלוֹם
 וּבְמִישׁוֹר הַלֵּךְ אֲתִי וּרְבִים הַשִּׁיב מַעֲוִן : אוֹרִיתָא
 דְּקוּשְׁטָא הוּת בְּפוּמִיה . וְשִׁקְרָא לֹא אֲשַׁתְּבַח
 בְּשַׁפוּוֹתִיה . בְּשִׁלְמָא . וּבְתַר־יְצוּתָא הַלִּיק קְדָמִי .
 וּסְנִי־אִין אֲתִיב מַחֲבָא : כִּי־שַׁפְתִּי כְּהוּן יִשְׁמְרוּ־דַעַת
 וְתוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מְלֹאךְ יְהוָה צְבָאוֹת הוּא :
 אָרִי שַׁפְתִּי כְּהוּן יִמְרוּן מַדַּע . וְאוֹרָאָה יִבְעוּן מִפוּמִּיה :
 אָרִי מִשְׁמִישׁ קְדָם יי צְבָאוֹת הוּא : וְאַתֶּם סֵרְתֶם
 מִן־הַדְּרֹךְ הַכְּשִׁלְתֶם רַבִּים בְּתוֹרָה שַׁחַתֶּם בְּרִית
 הַלְוִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת : וְאַתּוֹן סְטִיתוֹן מִן אוֹרְחָא .
 אֲתַקְוִלְתוֹן סְנִי־אִין בְּאוֹרִיתָא . חֲבִילְתוֹן קִימָא דְּעַם
 לִוִי . אָמַר יי צְבָאוֹת : וְגַם־אֲנִי גַתִּיתִי אֲתֶכֶם נְבוֹזִים
 וְשַׁפְלִים לְכַל־הָעַם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שְׁמֵרִים אֲתִי־
 דְּרַכִּי וְנִשְׂאִים פָּנִים בְּתוֹרָה : וְאִף אָנָא יְהִיבֵית יִתְכוֹן .
 בְּסִירִין וְתַלְשִׁין לְכָל עַמְמֵיָא . כְּמָא דְּלִיתִיכוֹן נְמַרִּין
 יֵת אוֹרְחָן דְּתַקְנִין קְדָם יי . וְנִסְבִּין אֲפִין בְּאוֹרִיתָא :
 הֲלֹא אָב אֲחַד לְכַלְנֵו הֲלֹא אֵל אֲחַד בְּרַאֲנֵו מוֹדַע
 נְכַבְּד אִישׁ בְּאֲחִיו לְהַלֵּךְ בְּרִית אֲבִתֵּינוּ : הֲלֹא אָבָא
 חַד לְכַלְנָא . הֲלֹא אֱלֹהָ חַד בְּרָא יִתְנָא . מַדִּין . נְשַׁקֵּר
 גַּבַּר בְּאֲחוּהִי . לְאַפְסָא קִימָא דְּעַם אֲבַהֲתַנָּא :
 בְּגֵדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נַעֲשָׂתָה בִּישְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלַם
 כִּי אֲחַל יְהוּדָה קְדָשׁ יְהוָה אֲשֶׁר אֲהַב וּבַעַל בֵּית־
 אֵלִנְבַר : שְׁקִרוּ דְּבֵית יְהוּדָה . וְתוֹעֵיבָא . אֲתַעֲבִידַת

ויתגלי לצרפא ונדפאה בגבר דמצריף ומדפי כספא. וידפי ית בני גוי וינסיק יתהון. פדהבא וככספא. ויהון קדם יי. מקרבין קורבן בזבו: וערבה ליהוה מנתת יהודה וירושלם בימי עולם וכשנים קרמניות: ויתקבל קדם יי. קורבן אנש יהודה ויתבי ירושלם. ביומי עלמא. וכשנין דמלקרמין: ער"

הפטרת ויצא (כתרי עשר הושע סי' י"א)

ועמי תלואים למשובתי וארעל יקראהו יחד לא ירום: ועמי פליגין למתב לאוריתי. במרועא קשיא יתערעון. פחדא לא יתכון בקומא זקופא: איך אתנד אפרים אמנד. ישראל איך אתנד כאדמה אשימך פצבאים נהפך עלי לפי יחד נכמרו נחומי: איכרין אמסנד אפרים. אשיצנד ישראל. איכרין אבנדך כאדמה. אשינד פצבויים. מתערע מימר רעיתי לקבלי. פחדא מתגוללא רחמת אבהתכון: לא אעשה חרון אפי לא אשוב לשחת אפרים פי אל אנכי ולא איש בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר: לא אעביד תקוף רגוי. לא יתוב מימרי לחבלא בית ישראל. ארי אנא אלהא ומימרי לעלמא קיים. ולית עובדי פבני בסרא דדירין על ארעא. פן גזרית דביניכון שכינתי קדישא. ולא אחליף בקריא אוחרי עוד ית ירושלם: אחרי יתה ילכו פאריה ישאג פיהו ישאג ויחרדו בנים מים: פתר פולחנא דיי. יתכון מימריה פאריא דמכלי. ארי הוא יכלי. ויתפנשון גלותהון מפערבא: יחרדו כצפור ממצרים וכיונה מארץ אשור והושבתים על-פתיהם נאסי יהוה: פעופא דאתי בגלאי פן ייתון דגלו לארעא דמצרים. וכיונה דתיבא לגו שובבה פן יתבון דאפלטלו לארעא דאתוד. ואתיבנון בשלם לבתיהון. ומימרי יתי בסעדהון אמר יי: סבבני בכחש אפרים ובמרמה בית ישראל ויהודה עד רד עם אל ועסקדושים נאמן: אסניאו קדמי בכדבין בית אפרים. ובנכלין בית ישראל. ודבית יהודה. הוה מתקפין בפולחני עד דגלא עמא דאלהא מארעהו. ואנון דהוה פלחין קדמי בבית מקדשא מתקרון עמא קדישא. בכן הוה קיימין: אפרים רעה רוח ורדף קדים פלתיים פגז ושד ירבה וברית עם-אשור יכרתו ושמן למצרים יובל: בית ישראל. דמן לדרות זרע ועלעול חצידי. כל יומא. פדבין ובזא מסגן. וקים עם אתוראה אקומו. וקורבנא למצרים מובלין: וריב ליהוה עם-יהודה ולפקד על-יעקב פדרכיו פמעלליו ישיב לו: ודינא

קדם יי עם דבית יהודה. ולאסערא על יעקב כאורתתיה. פעובדוהי תקניא יתיב ליה: בפמן עקב את-אחיו ובאונו שרה את-אלהים: נביא אימר להון. הא יעקב אבוכון עד לא אתיליד אמור דיסגי מן אחוהי. ובתוקפיה אתררב עם מלאכא: וישר אל-מלאך ויכל פכה ויתחנן-לו בית-אל ימצאנו ושם ידבר עמנו: ואתררב עם מלאכא ויכיל. בכא ובעא מניה. בית אל אתגלי עלוהי. ותמן ימליל עמנא: ויהוה אלהי הצבאות יהוה זכרו: הא יי אלהי צבאות דאתגלי על אברהם יצחק ויעקב. וכמא דאמור על ידי משה. יי דזכרניה לכל דרודר: ואתה באלהיך תשוב חסד ומשפט שמר וקנה אל-אלהיך תמיד: ואתה בפולחנא דאלהיך תתקף. חסדא ודינא טר. וספר לפורקנא דאלהיך תדירא: פנען פירו מאוני מרמה לעשק אהב: לא תהון פתגרין. דבידיהון מאזנון דנכל למינס רחמין: ויאמר אפרים אף עשרתי מצאתי און לי פל-יגיעו לא ימצאו-לי עון אשר-חטא: ואמרו דבית אפרים. פרס עתנא. אשפחנא אוניס לנא. נביא אימר להון. הא כל עותריכון. לא יתקיים לכון ביום תושלמת חובין: ואנכי יהוה אלהיך מארץ מצרים עד אושיבך באחלים בימי מועד: ואנא יי אלהיך דאפיקתך מארעא דמצרים. עוד. אותיבנד במשפנין ביומי קדם: ודברתי על-הנביאים ואנכי חזון הרפיתי וביד הנביאים אדמה: ומלילית עם נבייא. ואנא נבואן אסגיתי. וביד עבדי נבייא שלחית: אסג גלעד און אד-שווא היו בגלגל שורים זבחו גם מזבחותם בגלים על תלמי שדי: אם בגלעד הוה אנוסין. פרס בבית גלגלא תורין למעון דבחו. אף איגוריהון אסניאו פיגרין. על תחומי חקלן: ויברח יעקב שדה ארם ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר: נביא אימר להון. הא יעקב אבוכון אזל לחקלי ארם. ופלה ישראל באתתא. ובאתתא נטר ענא: ובנביא העלה יהוה את-ישראל ממצרים ובנביא נשמר: ואף פד נחתו אבהתכון למצרים נביא שלה יי. ואסיק ית ישראל ממצרים. ועל ידי נביא אתנמר: ער"

הפטרת וישלח (כתרי עשר עובדיה)

חזון עבדיה פה-אמר אדני יהוה לאדום שמועה שמענו מאת יהוה וציר בגוים שלח קומו ונקומה עליה למלחמה: נבואת עובדיה. פדנן אמר יי אלהים לאדום. בשורה שמענא מן קדם יי. ואוגד בעממא שלית. קומו. ונתעמד עלה

עלה לקרבא : הנה קמון נתתיך בגוים בזוי אתה מאד : הא חפש . יתבתך בעממא . בסיר את לחדא : ודון לבך השיאה שכני בחגוריסלע מרום שבתו אמר בלבו מי יורידני ארץ : רשע לבך אמעיק . דאת דמי לנשרא דשרי בשני ביפא ברומא מותביה . אמר בלביה . מן יחתני לארעא : אסתגביה כנשר ואספין פוכבים שים קנה משם אורידך נאסיהוה : אם תרים פנשרא . ואם ביני פוכביא תשוי מדורך . מתמן במימרי אחתנך אמר יי : אסגנבים באו לך אס שרדי לילה איך נדמיתה הלוא יגנבו דים אס בצרים באו לך הלוא ישאירו עללות : אם גנבין אתו עלך אם בזוי ליליא . איכדין חותא דמוד . עד דגנבו מסתהון . אם חטופין פקטופין אתו עלך . חקא משארין לך עלולן : איך נחפשו עשו גבעו מצפוניו : איכדין אתבליש עשו . אתגליו מממורוהי : עד הגבול שלחוה כל אנשי בריתך השיאוה יכלו לך אנשי שלמה לחמה ישומו מזור תחתיה אין תבונה בו : מן תחומא אנלייה . כל אנש קומך . אמעיק . יכילו לך אנש שלמה . אכלי פתורך . שויאו תקלא תחותך . מדלית בך סוכלתנו : הלוא ביזם החוא נאסיהוה והאברתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו : חלא בעדנא החוא אמר יי . ואוביד חפימין מאדום . וכל גבר דביה סוכלתנותא מפרכא דעשו : וחתו גבוריה תימן למען יפרת איש מהר עשו מקטר : ויתברון גברך דרומא . בדיל דישתיצי גוברא דביה צורכא . מפרכא דעשו מקטול : מחמס אחוה יעקב תכסה בוישה וגברת לעולם : מחטוף . אחוה יעקב תחפינה בהתא . ותשתיצי לעלם : ביום עמדה מנגד ביזם שבות זרים חילו וגברים באו שערו ועל ירושלם ידו גורל גס אתה פאתר מהם : ביום מקמך מקביל . ביומא . דבוו עממא נכסוהי . וגוכראין עאלו בקרווהי . ועל ירושלם רמו עדבין . אף את פחד סנהון : ואל תרא ביזם אחוה ביזם נכרו ואל תשמח לבני יחודה ביזם אכדם ואל תגדל פיה ביזם צרה : ורחויתא ביומא דאחוה ביזם תבריה . ורחויתא לבני יהודה ביזם תברוהון . ודאסניתא למלא רברבן בעדן עקא : אל תבוא בשער עמי ביזם אידם אל תרא גס אתה ברעתו ביזם אידו ואל תשלחנה בחילו ביזם אידו : דעלתא בתרעי עמי ביזם תברוהון . דחיותא אף את . בבשתיה ביזם תבריה . ודאוימתא ירך בנכסוהי ביזם תבריה : ואל תעמד על הפרק לחברית את פלימיו ואל תסגר שרידיו ביזם צרה : ודקמתא על פרקא . לשיצאה

שערו קרי

ית מערקוהי . ודמסרתא משיבוהי בעדן עקא : בירקוב יוסיהוה על כל הגוים פאשר עשית יעשה לך גמלה ישוב בראשך : ארי קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם יי על כל עממא . פמא דעברתא פן יתעביד לך . גמלה יתתב ברישך : פי פאשר שתיתם על תר קדשי ישתו כל הגוים תמיד ושתו ולעו וחיו כלוא היו : ארי . פמא דחדיתון על מחת טורא דקודשי . פן ישתון כל עממא פס פורענותהון תדירא . וישתון ויסתלעמו . ויהון כדלא הוון : ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש וירשו בית יעקב את מורשיהם : ובטורא דציון . תהי שויבא ויהון קדישין . ויחסנון דבית יעקב . נכסי עממא דחוו מחסנון להון : והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי יהנה דברת : ויהון דבית יעקב תקיפין פאישתא ובית יוסף חסינין בשלהביתא . ובית עשו חלשין פקשא . וישלטון בהון ויקטלונונו . ולא יהי שויבא לבית עשו . ארי במימרא דיי גזיר פן : וירשו הגנב את תר עשו והשפלה את פלשתים וירשו את שרה אפרים ואת שרה שמרון ובנימן את הגלעד : ויחסנון יתבי דרומא ית פרכא דעשו . ויתבי שפילתא ית ארע פלשתאי . ויחסנון ית קרוי אפרים . וית קרוי שמרון . ודבית בנימין יחסנון ית יתבי ארע גלעד : וגלת החלה הוה לבני ישראל אשר פנענים עד צרפת וגלת ירושלים אשר בספרד ירשו את ערי הגנב : וגלות עמא דרין . לבני ישראל דבארע פנענאה עד צרפת . וגלות ירושלם דבספמא . יחסנון . ית קרוי ארע דרומא : ועלו מושיעים בחר ציון לשפט את תר עשו והיתה ליהוה המזכה : ויפקון משיובין בטורא דציון . למדן ית פרכא דעשו . ויתגלי מלכותא דיי על כל יתבי ארעא : ער

הפטרת וישב (בתרי עשר עמוס סי' ב')

בה אמר יהוה על ישראל פשעי ישראל ועד ארבעה לא אשיבנו עד מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים : פדנן אמר יי . על תלתא חובי ישראל . ועד ארבעה לא אשבוק רחון . על דובינו בכספא זכאין . וחשיביא בדיל דיהסנון : השאפים עד עפר ארץ פראש דלים ודכך עננים וטו ואיש ואביו ירכו אר תבערה למען חלל את שם קדשי : דשומין בעפרא דארעא ריש מסביניא . ודין חשיביא מסמן . וגבר ואכונה . אזינן לות עולמימתא . בדיל לאחלא ית שמא דקדשי : ועדי בגדים

חבלים

האדמה ולכוד לא ילכוד : התפול צפרא בקולא
 על ארעא . וצייד לית לה . הישור קולא מן ארעא .
 ומיחד לא ייחוד : אסייתקע שופר בעיר ועם לא
 יחדו אסייתהיה רעה בעיר ויהוה לא עשה : אם
 יתקע שופרא בקרתא בלא זמניה . ועמא דבה לא
 יזוען . אם תהי בשתא בקרתא . ומן קדם יי
 לא אתעבידת : כי לא יעשה אדני יהוה דבר כי
 אסיגה סודו אל עבדיו הנביאים : ארי לא כשרין
 שתנמין דמתעבדן . קדם יי אלהים . אלהין גלי
 רזיה . לעבדוהי גבייא : אריה שאג מי לא ירא
 אדני יהוה דבר מי לא ינבא : אריא נחים מן לא
 ידחל . יי אלהים מליל . מן לא יקבל נבואתא : ער"

הפטרות מקץ (במלכים א' סי' ג' מ"ו)

ויקץ שלמה והנה חלוס ויבוא ירושלם ויעמד ו
 לפני ארון ברית יהוה ויעל עלות ויעש שלמים
 ויעש משתה לכל עבדיו : ואתער שלמה והא
 חלמא . ואתא לירושלם . וקם קדם ארונא דיי . ואסיק
 עלוון . ונפיש גכסת קודשין . ועבד משתא לכל
 עבדוהי : אז תבאנה שתיים נשים זנות אליהמלך
 ותעמרנה לפניו : בבין אתאה . תרתין נשין
 פונדקוון למדן קדם מלכא . וממא קדמוהי : ותאמר
 האשה האחת כי אדני אני והאשה הזאת ישבת
 בבית אחר ואלד עמה בבית : ואמרת אתתא חדא
 בבעז רבוני . אנא ואתתא חדא . יתבן בביתאחד .
 וילידית עמה בביתא : ויהי פיוס השלישי ללדת
 ותלד גסהאשה הזאת ואנחנו יהיו אין זר אתנו
 בבית זולתי שתיים אנחנו בבית : והוה פיוסא
 תליתאה למילדי . ויליבת אף אתתא חדא . ואנחנא
 כחדא . לית נוכראי עמנא בביתא . אלהין . תרתין
 אנחנא בביתא : וימת בן האשה הזאת לילה אשר
 שכבה עליו : ומית . בר אתתא חדא בלידיא .
 דשכיבת עלוהי : ותקם בתוך הלילה ותקח את
 בני מאצלי ואמתה ישנה ותשפיבהו בחוקה ואת
 בגה המת השכיבה בחיקי : וקמת בנו גיליא
 ונסיבת ית ברי מלותי . ואמתה דמכא . ואשכיבתיה
 לותה . וית ברה מיתא אשכיבת לותי : ואקם
 בפקר להניק את בני והגהמת ואתבונן אליו
 בפקר והנה לא היה בני אשר ילדתי : וקמית
 בצפרא . לאנקא ית ברי והא מית . ואסתפלית
 ביה בצפרא . והא . לא הוה ברי דילידית : ותאמר
 האשה האחרת לא כי בני החי ובנה המת וזאת
 אמרת לא כי בנה המת ובני החי ותדברנה לפני
 המלך : ואמרת אתתא אוחרנתא לא בן . ברי
 היא ובריה מיתא . ודא אמרא לא בן . בריה מיתא

חבלים יפו אצל בלמזבח ויין ענושים ישתו בית
 אלהיהם : ועל שיויין המשכון מסחרין . בסטר כל
 איגוריהון . וחמר אנכא שתן . בית מעותהון :
 ואנכי השמדתי את האמרי מפניהם אשר כנבה
 ארזים גבהו וחסן הוא בארזים ואשמיד פרו ממעל
 ושרשו מתחת : ואנא . שיציתי ית אמרעה מן
 קדמיהון . דכרום ארזין רומיה . וחסין הוא כבלוטין .
 לשיציתי אביה מלערא . ושורשוהי סלרע : ואנכי
 העליתי אתכם מארץ מצרים ואילך אתכם במדבר
 ארבעים שנה לרשת את ארץ האמרי : ואנא .
 אסיקית יתכון מארעא דמצרים . ודברית יתכון
 במדברא ארבעין שנין . למירת ית ארעא אמרעה :
 ואקים מבניכם לנביאים ומבחויריכם לנזירים האף
 אין זאת בני ישראל נאסיהוה : ואסימית מבניכון
 לנביין . ומעולימיון למלפין . האף לית דא . בני
 ישראל אמר יי : ותשקו את הנזירים ויין וער
 הנביאים צויתם לאמר לא תנבאו : ואמעיתון ית
 מלפיון בחמרא . ועל נבייא פקידתון למימר . לא
 תתנבון נבואה : הנה אנכי מעיק תחתיכם כאשר
 תעיק העגלה המלאה לה עמיר : האנא מייתי
 עליכון עקא ומעיק באתרכון . כמא דעיקא עגלתא .
 דמעניא לה עמירא : ואבד מנוס מקל וחוק לא
 יאמץ פחו וגבור לא ימלט נפשו : וייבד בית
 עירוקי מדקליל . ודתקוף לא יחסן חיליה . וגבר
 לא ישויב נפשיה : ותפש הקשת לא יעמד וקל
 ברגליו לא ימלט ורכב הסוס לא ימלט נפשו :
 ואחיד קשתא לא יקום . ודקליל ברגלוהי לא
 ישתיויב . ורכיב סוסיא . לא ישויב נפשיה : ואמיץ
 לבו בגבורים ערום ינוס פיוסהוהוא נאסיהוה :
 ודתקוף לביה בגבריא . ערטלאה דלא זין . יערוק
 בעדנא ההוא אמר יי : שמעו את הדבר הזה אשר
 דבר יהוה עליכם בני ישראל על כלי המשפחה
 אשר העליתי מארץ מצרים לאמר : קבילו ית
 פתגמא דדן . דגור יי . עליכון בני ישראל . על
 כל זרעיתא . דאסיקית . מארעא דמצרים למימר :
 רק אתכם ידעתי סבל משפחות האדמה ערפן
 אפקד עליכם את כלי עונתיכם : לחוד בכון
 אתרעיתי . מכל זרעית ארעא . על כן אסער
 עליכון . ית כל חוביון : היקכו שנים יחדו בלתי
 אסינערו : היחכון תרין כחדא . אלהין אם
 אוזמנו : הישאג אריה בער ומרף אין לו תימן
 בפיר קולו ממענתו בלתי אסילכד : הינהום אריא
 בחורשא . וצייד לית ליה . הירים בר אריון קליה
 מפרבועיתיה . אלהין אם אחר : התפול צפרא
 ערפח הארץ ומוקש אין לה היעלה פח מן

וברי היא. ודיינן קדם מלכא: ויאמר המלך זאת אמרת והדבני חתי ובגד המת וזאת אמרת לא בני בגד המת ובני חתי: ויאמר מלכא. דא אמרא. דין ברי היא ובריך מיתא. ודא אמרא לא בן. בריך מיתא וברי היא: ויאמר המלך קחו לי הרב ויביאו הרב לפני המלך: ויאמר מלכא איתואו לי הרבא. ואיתואו הרבא לות מלכא: ויאמר המלך גזרו את הילד חתי לשנים ותנו את החצי לאחת ואת החצי לאחת: ויאמר מלכא פסוקו. ית רביא היא לתרין. והבו פלגיה לחדא. ופלגיה לחדא: ותאמר האשה אשר בנה חתי את המלך כיינכמרו רחמיה על בנה ותאמר. בני אדני תנו ליה את החיילוד חתי והמת אריתמיתחו וזאת אמרת נסלי גסלך לא יהיה גזרו: ואמרת אתתא דברה היא למלכא. ארי אתגוללו רחמיהא על ברה. ואמרת בבכו רבוני. הבו לה ית ברא היא. ומקטר לא תקטלוגיה. ודא אמרא. אף דילי אף דילך. לא יהי פסוקו: ויען המלך ויאמר תנו ליה את החיילוד חתי והמת לא תמיתחו היא אמו: ואתיב מלכא ואמר. הבו לה ית רביא היא. ומקטר לא תקטלוגיה. היא אמויה: וישמעו כל ישראל את המושפט אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כיינכמת אלהים בקרבו לעשות משפט: ושמעו כל ישראל. ית דינא דין מלכא. ודחילו מן קדם מלכא. ארי חו. ארי חכמתא דיי. במעוהי למעבד דינא: ויהי המלך שלמה מלך על כל ישראל: והיה מלכא שלמה. מלכא על כל ישראל: ער"י

הפטרת ויגש (ביחוקאל סי' ל"ז מ"ו)

ויהי דברי הוזה אלי לאמר: והוזה פתגם נבואה מן קדם יי. עמי למימר: ואתה כן אדם קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה ולבני ישראל חברי ולקח עץ אחד וכתב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חברי: ואת בר אדם. סב לך לוחא חד. וכתוב עלוהי שבטא דיהודה. ובני ישראל אחיהון. וסב לוחא חד. וכתוב עלוהי שבטא דיוסף והוא שבטא דאפרים. וכל בית ישראל אחיהון: וקרב אתם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך: וקריב יתהון. חד לות חד. לך ללוחא חד. ויהון לחד בידך: וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלוא תגיד לנו מה אלה לך: וכד יימרון לך. בני עמך למימר. הלא תחוי לנא מא ארין לך: דבר אליהם כה אמר אדני יהוה הנה אני לקח את עץ יוסף אשר ביד

(* חבריו קרי (* חבריו קרי

אפרים ושבטי ישראל חברי: ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד בודי: אתנבי לחון. כדנן אמר יי אלהים. האנא מקריב ית שבטא דיוסף והוא שבטא דאפרים. ושבטי ישראל אחיהון. ואחבר יתהון עלוהי ית שבטא דיהודה. ואעבידנן לעמא חד. ויהון חד קדמי: והיו העצים אשר תכתב עליהם בידך לעיניהם: ויהון לוחיא. ותכתוב עליהון. בידך לעיניהון: ודבר אליהם כה אמר אדני יהוה הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם וקבצתי אתם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם: ואתנבי לחון. כדנן אמר יי אלהים. האנא מקריב ית בני ישראל. מבני עממיא דאתגליאו לתמן. ואכניש יתהון מסתור סתור. ואעיל יתהון לארעהון: ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא יהיה עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד: ואעביד יתהון. לעמא חד בארעא בטור קודשא דישאל. ומלכא חד. יהי לכהון למהוי מלכא. ולא יהון עוד לתרין עממין. ולא יתפלגון עוד. לתרתין מלכוון עוד: ולא יפמאו עוד בגלוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם והושעתי אותם מפל מושבתיהם אשר חטאו בהם וטהרת ית אותם והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים: ולא יסתאבון עוד. כמעותהון ובשקוציהון. ובכל מרדיהון. ואפרוק יתהון. מפל מותבניהון דחבו בהון. ואדפי יתהון ויהון קדמי לעם. ואנא. אחוי להון לאלה: ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכלם ובמשפטי ילכו וחקתי ישמרו ועשו אותם: ועבדי דוד מלכא עליהון. ופרנס חד יהי לכהון. ובדיני יתכון. וקומי ימרון ויעבדון יתהון: וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו בה אבותיכם וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם ודוד עבדי נשיא להם לעולם: ויתבון על ארעא. דיהבית לעבדי ליעקב. דיתיבו בה אבהתכון. ויתבון עליה. אנון. ובניהון. ובני בניהון עד עמא. ודוד עבדי. מלכא להון לעלם: וכרתתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים והרפית יתהון ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם: ואגזר להון קים שלם. קים עלם יהי עמהון. ואבריכנון ואסגי יתהון. ואתן ית מקדשי. ביניהון לעלם: והיה משפני עליהם והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם: ואשרי שכינתי ביניהון. ואחוי להון לאלה. ואנון יהון קדמי לעם: וידעו הגוים כי אני יהוה מקדש את ישראל בהיות

(* חבריו קרי (* חבריו קרי

וּשְׁבַע לוֹ בַיהוָה לֵאמֹר אִסְדָּמִיתָךְ בַּחֶרֶב׃ וְהָא
 עֲמָךְ׃ שִׁמְעֵי בַר גֵּרָא בַר שִׁיבְטָ בְנִימִין מְעַלְמַת׃
 וְהוּא לְטַנֵּי לִיטָן מְרִירָן׃ בְּיוֹמָא דְאֹלִית לְמַחְנִים׃
 וְהוּא נַחַת לְקַדְמוֹתַי לִירְדְנָא׃ וְקַיִמִית לִיה בְּמִימְרָא
 דִּי יִי לְמִימְרָא׃ דְּלֵא אֶקְטְלִינְךָ בַּחֶרֶב׃ וְעַתָּה אֵל־
 תִּנְקְחוּ כִּי אִישׁ חָכֵם אֶתְּה וְיִדְעַת אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
 לָךְ וְהוֹרְדַת אֶת־שִׁיבְטָךְ בְּדָם שְׂאוּל׃ וְכַעַן לֹא
 תִּפְיִנְיָה׃ אֲרִי גֵבַר חָפִים אַתָּה׃ וְתִדַּע יִת דַּתְעֲבִיד
 לִיָּה׃ וְתַחֲיִת יִת סִיבְתִיָּה׃ בְּקַמְלָא לְשִׂאוּל׃ וְיִשְׁכַּב
 דְּוֹד עַם־אֲבֹתָיו וְיִקְבֵר בְּעִיר דְּוֹד׃ וְשִׁיבֵיב דְּוֹד עִם
 אֲבֹתָיו׃ וְאֶתְקַבֵּר בְּקֶרְתָּא דְּוֹד׃ וְהַיְמִים אֲשֶׁר
 מְלַךְ דְּוֹד עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבַּעִים שָׁנָה בַּחֲבֵרוֹן מְלַךְ
 שִׁבְעַת שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מְלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנִים׃
 וְיִזְמִיא׃ דְּמֶלֶךְ דְּוֹד עַל יִשְׂרָאֵל׃ אַרְבַּעִין שָׁנִין׃
 בַּחֲבֵרוֹן מְלַךְ שִׁבְעַת שָׁנִין׃ וּבִירוּשָׁלַם מְלַךְ׃ תְּלָתִין
 וְתַרְתֵּי שָׁנִין׃ וְשִׁלְמָה יָשַׁב עַל־פְּסָא דְּוֹד אָבִיו
 וְתַכֵּן מַלְכָתּוֹ מְאֹד׃ וְשִׁלְמָה׃ יָתִיב׃ עַל פּוֹרְסֵי
 מַלְכוּתָא דְּוֹד אָבִיו׃ וְאֶתְקַנַּת מַלְכוּתִיָּה לְחֻדָּא׃

מפטיר לשבת וראש חדש (במדבר כח)

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כַבָּשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
 תְּמִימִים וְשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מְנַחֵה בְּדוּלָה
 בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃ עֹלֹת שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל־
 עֹלֹת הַתְּמִיד וְנִסְכָּה׃ פ
 וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה
 פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאִיל אֶחָד כַּבָּשִׁים
 בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִים׃ וְשִׁלְשָׁה עֶשְׂרֹנִים
 סֹלֶת מְנַחֵה בְּדוּלָה בְּשֶׁמֶן לֶפֶר הָאֶחָד
 וְשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מְנַחֵה בְּדוּלָה בְּשֶׁמֶן
 לְאִיל הָאֶחָד׃ וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן סֹלֶת מְנַחֵה
 בְּדוּלָה בְּשֶׁמֶן לֶפְבֵּשׁ הָאֶחָד עֹלָה רִיחַ
 נִיחַח אִשָּׁה לַיהוָה׃ וְנִסְכֵיהֶם חֲצִי הַהֵין
 יְהִיָּה לֶפֶר וְשְׁלִישֵׁת הַהֵין לְאִיל וּרְבִיעֵת
 הַהֵין לֶפְבֵּשׁ יַיִן וְאֵת עֹלֹת חֹדֶשׁ בַּחֲדָשׁוֹ
 לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃ וְשַׁעֵר עִזִּים אֶחָד
 לְחַטָּאת לַיהוָה עַל־עֹלֹת הַתְּמִיד יַעֲשֶׂה
 וְנִסְכּוֹ׃

הפטרת שבת וראש חדש (בישעי' ס"ו ס"ז)

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כְּסֵאִי וְהָאָרֶץ תַּדְּם
 רִגְלֵי אִיזָה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ־לִי וְאִיזָה מְקוֹם
 מְנוּחָתִי׃ כַּדָּנָן אָמַר יי׳׃ שְׂמִיא פּוֹרְסֵי יְקָרִי׃
 וְאַרְעָא פִּיבֵשׁ קַדְמִי׃ אִידִין בֵּיתָא דְּתַבְנִין קַדְמִי׃
 וְאִידִין

מְקַדְשֵׁי בְתוּכֶם לְעוֹלָם׃ וְיִדְעוּן עַמְמִיא׃ אֲרִי אֲנָא
 יי׳׃ מְקַדֵּשׁ יִת יִשְׂרָאֵל׃ בְּמַחְוֵי מְקַדְשֵׁי׃ בְּיַנְיָחוּן
 לְעוֹלָם׃ ער"י

הפטרת ויחי (במלכים א' ס"ו ב')

וַיִּקְרְבוּ יַמִּירְדוּד לְמוֹת וַיִּצַן אֶת־שְׁלֹמֹה בְּנוֹ
 לְאֹמֶר׃ וּקְרִיבוּ יוֹמֵי דְוֹד לְמַמְתָּא׃ וּפְקִיד׃ יִת
 שְׁלֹמֹה בְרִיה לְמִימְרָא׃ אֲנָכִי הֵלֶךְ בְּדַרְךָ כְּלָל־
 הָאָרֶץ וְחֻזְקַת וְהִיִּית לְאִישׁ׃ אֲנָא אִזִּיל׃ בְּאוֹרַח כָּל
 אַרְעָא׃ וְתַתְּקַף וְתַחֲוִי לְגֵבַר דְּחִיל חֲטָאִין׃ וְשִׁמְרַת
 אֶת־מִשְׁמַרְתָּא׃ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְלַבַּת בְּדַרְכֵינוּ לְשִׁמְרַת
 חֻזְקַתוֹ מְצוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְעִדּוּתָיו כְּפָתוּב׃ בַּתּוֹרַת
 מֹשֶׁה לְמַעַן תִּשְׁכִּיל אֶת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְאֵת
 כָּל־אֲשֶׁר תִּפְנֶה שָׁם׃ וְתַפֵּר׃ יִת מִשְׁרַת מִימְרָא
 דִּי יִי אֱלֹהֶיךָ׃ לְמַחְךָ בְּאוֹרַחַן דְּתַקְנִין קַדְמוֹתַי לְמִפְרָא
 קַיִמוֹתַי פְּקוּדוֹתַי וְדִינוֹתַי וְסַחְדוֹתַי׃ כְּמָא דְכַתִּיב
 בְּאוֹרֵיתָא דְּמֹשֶׁה׃ בְּדִיל דְּתַצְלַח׃ יִת כָּל דַּתְעֲבִיד׃
 וְלִכְל אֶתְרָא דְּתַתְּפִנִי לְתַמְנִין׃ לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת־
 דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִסְדָּמִירוּ בְּנִיךָ אֶת־
 דְּרַפְסָא לְלַבַּת לְפָנַי בְּאֵמַת כָּל־לִבְבְּכֶם וּבְכָל־נַפְשָׁם
 לֵאמֹר לֹא־יִפְרַת לָךְ אִישׁ מֵעַל כְּפַא יִשְׂרָאֵל׃ בְּדִיל
 דִּיקָיִים יי׳ יִת פְּתַנְמוֹתַי׃ דְּקָיִים עָלַי לְמִימְרָא׃ אִם
 יִשְׂרוּן בְּנִיךָ יִת אוֹרְחָחוּן׃ לְמַחְךָ קַדְמִי בְּקִשּׁוּמֵי׃
 כָּכֵל לְבַחוּן וּבְכָל נַפְשָׁחוּן׃ לְמִימְרָא׃ לֹא יִפְסוּק
 קַךְ גֵּבַר׃ מֵעַל פּוֹרְסֵי מַלְכוּתָא דִּישְׂרָאֵל׃ וְגַם
 אֶתְהָ יִדְעַת אֶת אֲשֶׁר־עֲשֶׂה לִי וְיָאֵב בְּנִי־צְרוּיָה
 אֲשֶׁר עֲשֶׂה לְשְׁנֵי־שָׁרֵי צְבָאוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵר בְּנִי־
 נֵר וְלַעֲמִשָּׂא בְּנִי־תֵר וְיַחְרָגִם וְיִשֵּׁם דְּמִי־מַלְחָמָה
 בְּשַׁלָּם וְיַתֵּן דְּמִי מַלְחָמָה בַּחְגֵּרְתּוֹ אֲשֶׁר בְּמַתְנִין
 וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר בְּרַגְלוֹ׃ וְאִף אֶת יִדְעַת׃ יִת דַּעְבַּד
 לִי וְיָאֵב בַּר צְרוּיָה׃ דַּעְבַּד לְתִרְיֹן רַבְּנֵי חִילוֹתָא
 דִּישְׂרָאֵל׃ לְאַבְנֵר בַּר נֵר׃ וְלַעֲמִשָּׂא בַר יֵתֵר
 דְּקַפְיִלְגוֹן בְּעִרְמוּזִיתָה׃ וְדְמִי דְּמַתְחָשִׁיב דְּמַחוּן
 עֲלוֹתוֹ בְּדָם תְּבִירֵי קַרְבָּא׃ וְיַתִּיב לְחוּן בְּכַמְנַת
 שְׁלָמָא׃ וְאֲשֶׁר דְּמַחוּן בְּאַסְפַּנְיָקִי דְּבַחְרִצִיָּה׃ וְדִשׁ
 בְּמַרְיִתָּא דְּבַרְגְלוֹתַי׃ וְעִשִׂית בְּחַכְמַתְךָ וְלֹא־
 תוֹרַד שִׁיבְתוֹ בְּשַׁלָּם שְׂאוּל׃ וְתַעֲבִיד בְּחַכְמַתְךָ׃
 וְלֹא תַחֲיִת סִיבְתִיָּה׃ בְּשַׁלְמָא לְשִׂאוּל׃ וְלִבְנֵי
 בְּרוּלֵי הַגְּלַעְדִי תַעֲשֶׂה־חֶסֶד וְהִיוּ בְּאֶכְלֵי שְׁלַחְנֶיךָ
 כִּי־יִבֵן קְרָבוֹ אֲלֵי בְּבִרְוֵי מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוּם אַחִיךָ׃
 וְלִבְנֵי בְּרוּלֵי גְלַעְדָּהָ תַעֲבִיד מִיבּוֹ׃ וְיַחוּן בְּאֶכְלֵי
 פְּתוּרָךְ׃ אֲרִי אֲנֹן סוֹפִיקוֹ צוּרְפִי׃ בְּמַעְרְקִי׃ מִן
 קַדָּם אֲבִשְׁלוּם אַחִיךָ׃ וְהִנֵּה עֲמָךְ שִׁמְעֵי בְּנִי־
 גֵּרָא בְּנֵי־יְמִינֵי סַבְחָרִים וְהוּא קַלְלֵנִי קַלְלָה נְמַרְצַת
 בְּיוֹם לְכַתִּי מַחְנִים וְהוּא־יִרַד לְקַרְאֵתִי תִירְדוּן

ואידין הוא אתר בית אשריות שכינתי : ואת כל-
 אלה ידי עשתה ויהיו בלא אלה נאסיהוה ואלה
 אפיט אלעני ונכהוה וחרד על דברי : וית כל
 אלין גבורתי עברת . הלא הוא כל אלין אמר יי .
 ובדין רעוא קדמי לאסתפלא ביה . ברענותן ומכיד
 רוח . ומשתוי לקביל פלחני : שוחט השור מכה
 איש זוכה השנה ערף כלב מעלה מנחה דסחזיר
 מזביר לבנה מברך און גסהמת פחרו בדרכיהם
 ובשקוציהם נפשם הפצה : נכיס תור פקמיל גבר .
 דבה אמר פנקיף כלב . מסיק קרפן דם חזירא . קרפן
 מתנתהו ומתנת אונים אף אנון אתרעיו באורחתהו
 ובשקוציהו נפשהו אתרעיות : גם אני אבחר
 בתעלוליהם ומגורתם אביא להם יען קראתי ואין
 עונה דברתי ולא שמעו ויעשו הרע בעיני ובאשר
 לא חפצתי בחרו : אף אנא אנכי בתברחון . וממא
 דיציפו לא ישתיזבון . חלף דשלחית נביי ולא
 תבו . אתנביאו ולא קבילו . ועבדו דביש קדמי .
 ובדלא צבינא אתרעיו : שמעו דברייהוה החרדים
 אל דברו אמרו אחיכם שנאיכם מגדוכם למען
 שמי יכבד יהוה ונראה בשמחתכם והם יבשו :
 קבילו פתגמא דיי . צדיקיא דמשתו למביל
 פתגמי רעותיה . אמרין אחיכון סנאיכון מרחקיון .
 בדיל שמי יסגי יקרא דיי . ונתו בחדותכון ואנן
 יפתחון : קול שאון מעיר קול מתיבל קול יהוה
 משלם גמול לאיביו : קל אתרגושא מקרתא
 ירושלם . קלא מתיכלא . קל מימרא דיי . דמשלם
 גמלא לבעלי דבבוהי : בטרם תחיל לדה בטרם
 יבוא חבל לה והמליטה זכר : עד לא מיתי עקא
 לה תתפריק . ועד לא ייתי לה זייע . פחבלין על
 ילדא יתגלי מלפה : מי שמע בזאת מי ראה פאלה
 היותל ארין פיום אחד אסדילד גוי פעם אחת פי
 חלה גסילדה ציון את בנייה : מן שמע פחדא .
 מן חזא פאלין . האפשר דתתעביד ארעא ביזמא
 חד . אם יתפרי עמה זמן חדא . ארי עתידא
 דתתנחם ציון ותתמלי מעם גלוותהא : האני
 אשפיר ולא אוליד יאמר יהוה אסדאני המוליד
 ועצרתו אמר אלהיך : אנא אלהא ברית עלמא
 מפראשית אמר יי . אנא ברית כל אנשא . אנא
 בדרית יתחון לביני עממיא . אף אנא עתיד לכנשא
 גלוותיך אמר אלהיך : שמחו אתירושלם וגילו
 בה כלאחביה שישו אתה משוש כל המתאבלים
 עליה : חרו בירושלם . וכוועו בה כל רחמיה .
 דוצו עמה דייין . כל דחזו מתאבלין עליה : למען
 תינקו ושבעתם משד תנחמיה למען תמצו
 והתענגתם מויו כבודה : בדיל דתתפנקון ותשבעון .

מבזת תנחומהא . בדיל דתשתון . ותתרוון מתמר
 יקרה : בריכה | אמר יהוה הנני נומה אליה פנהר
 שלום וכנהל שומף כבוד גוים וינקתם על צד
 תנשאו ועל ברפים תשעשעו : ארי כדן אמר יי .
 האנא מיתי לה . כשפע נחר פרת שלם . וכנהל
 מגבר . יקר עממיא ותתפנקון . על גססין תתגמלו .
 וער רכובין תתרבון : פאיש אשר אמר תנחמו
 פן אנכי אנתמכם ובירושלם תנחמו : פגבר .
 דאמיה מנחמא ליה . פין מימרי ינחם יתכון .
 ובירושלם תתנחמו : וראיתם ושש לבכם
 ועצמותיכם פדשא תפרחנה ונדעת ידיהוה את
 עבדיו וזעם את איביו : ותחזון ויחדי לבכון .
 וגויתכון פדתאין יחרן . ותתגלי גבורתא דיי
 לאיטבא לעבדוהי צדיקיא . וייתי לוט לבעלי
 דבבוהי : פיהנה יהוה פאש יבוא וכסופה מרפבתו
 להשיב פחמה אפו ונערתו בלחביאש : ארי הא
 יי פאישתא מתגלי . וכעלעולין רתבוהי . לאתבא
 בתקופ רגויה . ומזופיתיה בשלהובית אישתא :
 פי באש יהוה נשפט וכחרפו את כל פשר ורבו
 חללי יהוה : ארי באישתא עתיד יי למדן .
 ובחרפיה ית כל פמרא . וסנאיין קמיליא קדם יי :
 המתקדשים והמטהרים אל תנגות אחר אחר
 פתוך אכלי בשר החזיר והשקין והעכפר יחדו
 יספו נאסיהוה : דמודמנין ודמדפן לגניאך מענותא .
 סיעא פתר סיעא . אכלי בשר חזירא . ושקצא
 ועכפרא . פחדא יסופון אמר יי : ואנכי מעשיהם
 ומחשבתיהם פאת לקפץ את כל הגוים והחשנות
 ובאו וראו את כבודי : וקדמי גלן . עובדיהו
 ועשתוניהו . עתידנא . לכנשא ית כל עממיא
 אומיא ולישניא . ויתון ויחזון ית יקרי : ושמתו
 בהם אות ושלחתי מהם פלימים אל הגוים תרשיש
 פול ולוד משכי קשת תובל ויון האים הרחקים
 אשר לא שמעו את שמעי ולא ראו את כבודי
 והגידו את כבודי בגוים : ואשו פהו אתא ואשלה
 מנחון משויבין . לביני עממיא . למדינת ימא פולאי
 ולודאי . דמתחין ומחן בקשתא למדינת תובל ויון .
 נגוותא רחיקיא . דלא שמעו ית שיכוע גבורתי
 ולא חזו ית יקרי . ויהוון ית יקרי בעממיא : והביאו
 את כל אחיכם מכל הגוים | מנחה | ליהוה
 פסוסים וכרכב וכצפים וכפדרים וכפרפות על
 חר קדשי ירושלם אמר יהוה פאשר יבואו בני
 ישראל את המנחה בכלי טהור בית יהוה : ויתון
 ית כל אחיכון מכל עממיא קורבנא קדם יי .
 פסוסון . וברתבין . וברחילון וכבודנן ובתשבחן .
 על מורא דקודשי . ירושלם אמר יי . פמא דיתון

בני ישראל ית מנחתא. במן דכי לבית מקדשא
דיי: וגם מהם אקח לבתנים ללויים אמר יהוה:
ואף מנהון אקריב. למחוי כהניא ליואי אמר יי:
כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר
אני עשה עמדים לפני נאם יהוה בן יעמד ורעכם
ושמכם: ארי כמא דשמיא חרתין. וארעא חרתא.
דאנא עביד. קימין קדמי אמר יי. בן. יתקנים
זרעכון ושומכון: והיה מדוי הרש בחרשו ומדי
שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר
יהוה: ויהי. בזמן ירח בירה. וכזמן שפא בשפא.
ייתון כל בני כסרא. למסגד קדמי אמר יי:
ויצאו וראו בפני האנשים הפשעים בי כי תולעתם
לא תמות ואשם לא תכבה והיו הראון לכל בשר:
ויפקון ויחזון. בפני גובריא חייביא. דמרדו
במימרי. ארי נשמתהון לא ימותון. ואישתהון
לא תמפי. ויהון מתרגין רשיעיא בניהנם עד
דיימרון עליהון צדיקיא מסת תוניה: והיה מדי חדש
בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה':

הפמרת מחר חדש (בשמואל א' ס' כ')

ויאמר לו יהונתן מחר חדש ונפקדת בי יפקד
מושבך: ואמר ליה יהונתן מחר ירחא. ותתבעי.
ארי יהי מרוח בית אסחרותך: ושלשת תרד
מאד ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום
המעשה וישבת אצל האבן האזל: ובתלתות ירחא
תתבעי לחדא. ותהך לאתרא. דאפמרתא תמן
ביומא דהוליא. ותתיב. בסטר אבן אתא: ואני
שלשת החצים צדה אותה לשגחתי למטרה:
ואנא תלתא גרין בקשת שדי. לממחי לי לפגליסא:
והנה אשלח את הנער לך מצא את החצים אמר
אמר אמר לנער הנה החצים מטף והנה קחנו
ובאה ביי שלום לך ואין דבר חיי יהוה: והא
אשלח ית עולימא. איזיל איתא ית גריא. אם
מימר אימר לעולימא. הא גירא מנד ולכא.
סבהי ואיתא. ארי שלם לך: ולית מדעם ביש
קיים הוא יי: ואסיפה אמר לעלם הנה החצים
ממך והלאה לך כי שלחה יהוה: ואם פדין אימר
לעולימא. הא גירא מנד ולהלאה. איזיל. ארי
שיזכך יי: והדבר אשר דברנו אני ואתה הנה
יהוה ביני ובינה עד עולם: ופתגמא. דמליקנא
אנא ואת. הא מימרא דיי סחיד. בגנא ובינד
עד עלמא: ויסתר דוד בשדה ויהי החדש וישב
המלך על החלם לאכול: ואפמר דוד בתקלא.
נהוה ירחא. ואסחר מלכא. על לחמא למיכל:
וישב המלך על מושבו בפעם בפעם אל מושבו
חקיר ויקם יהונתן וישב אבנר מצד שאול ויפקד

מקום דוד: ואסחר מלכא. על שוייה. בזמן
בזמן. על שוייה דמתוקן ליה בסטר פותלא.
וקם יהונתן. ואסחר אבנר מסטרא דשאול. והוה
אתרא דדוד מרוח: ולא דבר שאול מאומה ביום
ההוא כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כילא
טהור: ולא מליל שאול. מדעם ביומא החוא.
ארי אמר דלמא ערוע הוה ליה ולא דכי הוא.
או דלמא לאורה אזל ואנחנא לא זמנתי: והי
מפחרת החדש השני ויפקד מקום דוד ויאמר
שאול אלי יהונתן בנו מדוע לא בא בן ישי גסר
תמול גסתיים אלי לחם: והוה. ביומא דבתרוחי
דהוא עבור ירחא תנינא. והוה אתרא דדוד
מרוח. ואמר שאול ליהונתן בריה. מדין. לא
אתא בר ישי. אף תמלי אף יומא דין ללחמא:
ויען יהונתן את שאול נשאל נשאל דוד מעמדי
עד בית לחם: ואתיב יהונתן ית שאול. אשתאלא
אשתאל דוד. מני למיזל עד בית לחם: ויאמר
שלחני נא כי זבח משפחה לנו בעיר והוא צוה
לי אחי ועתה אסמציאתי הן בעיניך אמלטה נא
ואראה את אחי עלבן לא בא אל שנתן המלך:
ואמר. שלחני בען. ארי שירו נכסת קודשיא
לכל זרעיתא נא בקרתא. והוא פקיד לי אחי.
ובען. אם אשפחית רחמין בעינד. אשתיוב בען
ואחוי ית אחי. על בן לא עאל. לפתורא דמלכא:
ויחר אף שאול ביהונתן ויאמר לו ביינעות
המרדות הלא ידעתי כייבחר אתה לבן ישי
לבשתך ולבשת ערות אמה: ותקוף הוגזא דשאול
ביהונתן. ואמר ליה. בר סרבניתא דמרדותה
קשיא. הלא ידענא. ארי רעי את בבר ישי.
לבחתך. ולבחתת קנן אמה: כי כרתימים
אשר בן ישי חי עליהאדמה לא תבון אתה
ומלכותך ועתה שלח וקח אתו אלי כי בן מות
הוא: ארי כל יומיא. דבר ישי קיים עד ארעא.
לא תתקן את ומלכותך. ובען. שלח ואיתנייה
לותי. ארי גבר חייב קטול הוא: ויען יהונתן
את שאול אביו ויאמר אליו למה יומת מה עשה:
ואתיב יהונתן. ית שאול אבוהי. ואמר ליה. למא
יתקמיל מא עבד: ויטל שאול את החנית עליו
לחפתו וירע יהונתן כי בלה הוא מעם אביו להמית
את דוד: וארים שאול ית מורגותא. עלוהי
לממחהי. וירע יהונתן. ארי גמורא הוא. מן אבוהי
למקטל ית דוד: ויקם יהונתן מעם השלחן בחרו
אף ולא אכל ביום החדש השני לחם כי נעצב
אל דוד כי הכלמו אביו: וקם יהונתן. מן פתורא
בתקוף רגו. ולא אכל. ביום עבור ירחא תנינא

לחמא. ארי אתנסיס על דוד. ארי אכלמיה
 אבוהי: ויהי בפקר ויצא יהונתן השדה למועד
 דוד ונער קמן עמו: והוה בצפרא. ונפק יהונתן.
 לחקלא לזמנא דאמר ליה דוד. וניק ועיר עמיה:
 ויאמר לנער רין מצאנא אתהחצים אשר אנכי
 מורה הנער רין והוא ירה החצי להעברו: ואמר
 לעולימיה. רהוט. איתא כען ית גריא. דאנא
 שדי. עולימא רהט. והוא שרא גרא לאעברותיה:
 ויבא הנער עד מקום החצי אשר ירה יהונתן
 ויקרא יהונתן אחרי הנער ויאמר הלוא החצי מןך
 והלאה: ואתא עולימא עד אתר גרא. דשרא
 יהונתן. ויקרא יהונתן. בתר עולימא ואמר. הלא
 גרא מןך ולהלאה: ויקרא יהונתן אחרי הנער
 מהרה הושה אל תעמד וילקט נער יהונתן את
 החצי ויבא אל אדניו: וקרא יהונתן בתר עולימא.
 אחי בפריע לא תתעבב. ולקיש. עולימא דיהונתן
 ית גריא. ואתא רות רבניה: והנער לא ידע
 מאומה אך יהונתן ודוד ידעו את הדבר: ועולימא
 לא ידע מדעם. ברם יהונתן ודוד. ידעין ית
 פתגמא: ויתן יהונתן את פליו אל הנער אשר
 לו ויאמר לו לך הביא העיר: ויהב יהונתן ית
 זניה. לעולימא דיליה. ואמר ליה. איזיל אוכליה
 לקרתא: הנער בא ודוד קם מאצל הנגב ויפל
 לאפיו ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו איש
 את רעהו ויבכו איש את רעהו עד דוד הגדיל:
 עולימא אתא. ודוד. קם מסטר אבן אתא דלקביל
 דרומא. ונפל על אפוהי על ארעא. וסגיד תלת
 זמנין. ונשיקו גבר ית חבריה. ויבכו גבר ית
 חבריה. עד דוד אסגין: ויאמר יהונתן לדוד לך
 שלום אשר נשבענו שנינו אנחנו בשם יהוה
 לאמר יהוה יהיה ביני ובינך ובין ורעי ובין ורעיך
 עד עולם: ואמר יהונתן. לדוד איזיל לשלם.
 דקימנא תרונא אנתנא. בשמא דיין למימר.
 מימרא דיין. יהי סהיד בינא ובינך. ובין בני.
 ובין בנך עד עלמא: ע"י

לאנתנבאה לך: ונחל יהוה את יהודה חלקו על
 אדמת הקדש ובחר עוד בירושלם: ויהסין יי
 לדבית יהודה חולקהון. על ארעא דקודשא.
 ויתרעי עוד בירושלם: תם כל בשר מפני יהוה
 כי נער ממעון קדשו: ספו כל רשעיא מן קדם
 יי. ארי אתגלי ממדור קודשיה: ויראני את
 יהושע הכהן הגדול עמד לפני מלאך יהוה והשמן
 עמד על ימינו לשמנו: ואחויני. ית יהושע
 כהנא רבא. קאים. קדם מלאכא דיין. וחמא.
 קאים על ימיניה לאסמנא ליה: ויאמר יהוה אל
 השמן יגער יהוה בך השמן ויגער יהוה בך
 הבחר בירושלם הלוא זה אוד מצל מאש: ואמר
 יי לחמא. יגער יי בך חמא. ויגער יי בך. דאתרעי
 לאשראה שכינתיה בירושלם. הלא דין אוד
 משיזב מיקודא: ויהושע היה לבוש בגדים
 צואים ועמד לפני המלאך: ויהושע. הוה ליה
 בנין דנסיבן להון נשין דלא כשרן לכהונתא.
 וקאים קדם מלאכא: ויען ויאמר אל העמדים
 לפניו לאמר הסירו הבגדים הצאים מעליו ויאמר
 אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אתך
 מחלצות: ואתיב ואמר. לדמשמשין קדמוהי
 למימר. אימרו ליה ויפיק נשין דלא כשרן
 לכהונתא מביתיה. ואמר ליה. הוי דאעדיתי
 מןך חובך. ואלבישית יתך זכון: ואמר ישימו
 צניף מהור על ראשו וישימו הצניף הפהור על
 ראשו וילבשוהו בגדים ומלאך יהוה עמד: ואמרית.
 שוה מצנפא דכיא על רישיה. ושויאו מצנפא
 דכיא על רישיה. ואסבוהי אתתא דכשרא
 לכהונתא. ומלאכא דיין קאים: ויעד מלאך יהוה
 ביהושע לאמר: ואסהיד מלאכא דיין. ביהושע
 למימר: כה אמר יהוה צבאות אסדררכי תלך
 ואם את משמרת תשמר וגם אתה תדין את
 ביתי וגם תשמר את חצרי ונתתי לך מהלכים בין
 העמדים האלה: כדנן אמר יי צבאות. אם
 באורחן דתקנן קדמי תהך ואם ית מסרת מימרי
 תפר. ואף את תדין לדמשמשין בבית מקדשי.
 ואף תפר ית עזרתי. ובאותיות מיתאי אחינך.
 ואתין לך רגלין מהלכין. בין סרפאי האלון:
 שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך
 הישבים לפניך פיי אנשי מופת המה פיי הנני
 מביא את עבדי צמח: שמע כען. יהושע כהנא
 רבא. את וחברך דיתבין קדמך. ארי גוברין
 כשרין למעבד להון נפא אנן. ארי האנא מיתי.
 ית עבדי משיחא ויתגלי: כיו הנה האבן אשר
 נתתי לפני יהושע על אבן אחת שבעה עינים

הפטרה לשבת א' של חנוכה

רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי
 בתוכך נאם יהוה: בועי וחדא כנשתא דציון.
 ארי האנא מתגלי. ואשרי שכינתי בגויך אמר
 יי: ונלוז גוים רבים אלי יהוה ביום ההוא והיו לי
 לעם ושכנתי בתוכך וידעת פיי יהוה צבאות
 שלחתי אריך: ויתוספון עממין סגיאין על עמיה
 דיין בעדנא ההוא. ויהון קדמי לעם. ואשרי
 שכינתי בגויך. ותדעין. ארי יי צבאות שלחתי

(* החצים קרי

הנגני מפתח פתחה נאם יהוה צבאות ומשתי את עון הארץ ההיא ביום אחד: ארי הא אבנא. דיתבית קדם יהושע. על אבנא חדא שבועא חזיין לה. האנא גלי הוייתה. אמר יי צבאות. ואעדי. ית חוב ארעא תהיא ביומא חד: ביום תהיא נאם יהוה צבאות תקראו איש לרעהו אל תחת גפן ואל תחת תאנה: בעדנא תהיא. אמר יי צבאות. תערעון גבר לחבריה. לתחות פירי גופנהו ולתחות פירי תינהו: וישב המלאך הדבר בי ויערני באיש אשר יעור משנתו: ותב. מלאכא די ממליל עמי. ואערני. כגוברא דמתער משנתיה: ויאמר אלי מה אתה ראה ויאמר ראיתי והנה מגורת זהב פלה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות נרות אשר על ראשה: ואמר לי. מא את חזי. ואמרית. חזיתי והא מנרתא דדהבא פולה וגולתה על רישה. ושבעא בוצינהא דעלה. שבעא ושבעא דמריקין מנהון משחא. לבוציניא דעל רישה: ושנים זיתים עליה אחד מימין הגלה ואחד על שמאלה: ותרין זיתין דעלה. חד מימין גולתא. וחד על שמאלה: ואען ואמר אל המלאך הדבר בי לאמר מה אלה אדני: ואתיבית ואמרית. למלאכא. די ממליל עמי למימר. מא אלון רבני: ויען המלאך הדבר בי ויאמר אלי הלוא ידעת מה דהמה אלה ואמר לא אדני: ואתיב. מלאכא. די ממליל עמי ואמר לי. הלא ידעתא מא אנון אלון. ואמרית לא רבני: ויען ויאמר אלי לאמר זה דבר יהוה אל זרפבל לאמר לא בחיל ולא בכח פי אספרוהו אמר יהוה צבאות: ואתיב. ואמר לי למימר. דין שתגמא די. עם זרפבל למימר. לא בחיל ולא בגבורא. אלהין במימרי. אמר יי צבאות: מי אתה חררה גדול לפני זרפבל למישור והוציא את האבן הראשה תשאות חן חן לה: מא את חשיבא מלכותא טפשתא. קדם זרפבל הלא כמישרא. ויגלי ית משיחיה דאמיר שמייה מלקרסין. וישלוט בכל מלכותא: ויהי דבר יהוה אלי לאמר: והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: ידי זרפבל יסרו תבית הוה וידיו תבצענה וידעת פי יהוה צבאות שלחני אליכם: ידי זרפבל. שריאה. למכני ביתא הדין וידהי תשכללני. ותדעון. ארי יי צבאות שלחני לאתגבאה לכון:

המזרקות ויכל חירם לעשות את פל המלאכה אשר עשה למלך שלמה בית יהוה: ועבד חירום. ית פיוריא. וית מגרופיתא וית מזרקיא. ושיצי חירום. למעבד ית כל עבדתא. דעבד. למלאכא שלמה בית מקדשא די: עמדים שנים וגלת הפתרת אשר על ראש העמודים שתים והשבכות שתים לכפות את שתי גלות הפתרת אשר על ראש העמודים: עמודיא תרין. ואגני קרנתון. דעל ריש עמודיא תרתין. וסריגתא תרתין. לכסאה. ית תרתין אגני קרנתון. דעל ריש עמודיא: ואת הרמנים ארבע מאות לשתי השבכות שני טורים רמנים לשבכה האחת לכפות את שתי גלות הפתרת אשר על פני העמדים: וית רמוניא. ארבע מאה לתרתין סריגתא. תרין סרין דרמונין לסריגתא חדא. לכסאה. ית תרתין אגני קרנתון. דעל אפי עמודיא: ואת המכנות עשר ואת הפירות עשרה על המכנות: וית פסיסא עסר. וית פיוריא עסרא על פסיסא: ואת הים האחד ואת הבקר שנים עשר תחת הים: וית ימא חד. וית תורי תרי עסר תחות ימא: ואת הפירות ואת העים ואת המזרקות ואת פל הפלים האלה אשר עשה חירם למלך שלמה בית יהוה נחשת מרמט: וית דודיא וית מגרופיתא וית מזרקיא. וית כל מניא האלון. כעובד מני משפנא דעבד משה בן עבד חירום. למלאכא שלמה בית מקדשא די. נחש טב: בכפר תירדן יצקם המלך במעבה האדמה בין סבות ובין צרתן: במישר ירדנא אתיכנון מלאכא. בעובי גרנישתא. בין סבות ובין צרתן: וינח שלמה את פל הפלים מרב מאד מאד לא נחקר משקל חנחשת: ואצנע שלמה ית כל מניא. מסגי לחדא לחדא. לית סוף למתקל נחשא: ויעש שלמה את פל הפלים אשר בית יהוה את מזבח הזהב ואת השלתן אשר עליו לחם הפנים זהב: ועבד שלמה. ית כל מניא. דכבית מקדשא די. ית מדבחה דדהבא. וית פתורא. דעלוהי. לחים אפיא דהבא: ואת המנרות חמש מימין וחמש משמאל לפני הדביר זהב סגור והפרח והגרת והמלקחים זהב: וית מנרתא. חמיש מימינא. וחמיש משמאלא. קדם בית פפורי דהבא טבא. ושושניא ובוציניא. וציבתיא דהבא: והספות והמזמרות והמזרקות והכפות והמחתות זהב סגור והפתות לדלתות הבית הפנימי לקדש הקדשים לדלת הבית להיכל זהב: וקוליא. ומזמריא ומזרקיא. ובזביא ומחתיתא דהבא טבא.

הפטרה לשבת ב' שר הנוכה (במלכים א' ס' ז')

ויעש חירום את הפירות ואת העים ואת

(*) ואמר קרי

75

ומגלסיא. לדשי ביתא גואה לקדש קודשיא.
לדשי ביתא. להיכלא דהבא: ער"י

מפטיר ליום א' וב' שר ר"ה (במדבר כ"ט)

ובחדש השביעי באחד וחדש מקראי
קדש יהיה לכם כדמלאכת עבודה לא
תעשו יום תרועה יהיה לכם: ועשיתם
עדה דריח ניהח ליהוה פר בן בקר אחד
אול אחד כבשים בני-שנה שבעה
תמימים: ומנחתם סלת ברורה בשמן
שלושה עשרנים לפר שני עשרנים לאיל:
ועשרון אחד לכבש האחד לשבעת
הכבשים: ושעיר-עזים אחד הטאת
לכפר עדיכם: מדבר עלת החדש
ומנחתה ועלת התמיד ומנחתה ונסביתה
כמשפטם דריח ניהח אשה ליהוה:

הפטרה ליום א' שר ר"ה בשמואל א' סי' א'

ויהי איש אחד מן-הרמתיים צופים מתר
אפרים ושמו אלקנה בן-ירחם בן-אליהוא בן-תוחו
בן-צוף אפרתי: והוה גוברא חד. מרמא.
מתלמידי נביא מטורא דבית אפרים. ושמה.
אלקנה. בר ירוחם בר אליהוא בר תוחו בר צוף
גוברא פליג חולק בקודשיא במטורא דבית אפרים:
ולו שתי נשים שם אחת חנה ושם השנית פגנה
ויהי לפגנה ילדים ולחנה אין ילדים: וליה
תרתינן נשין. שום תרא חנה. ושום תנייתא פגנה.
והוה לפגנה בנין. ולחנה לית בנין: ועלה האיש
ההוא מעירו מימים ימימה להשתחות ולזבח
ליהוה צבאות בשלה ושם שני בני-עלי חפני
ופגחם פגחיים ליהוה: וסדיק גוברא ההוא
מקרתיה מוזמן מועד למועד. למסגד ולדבחה.
קדם יי' צבאות בשילה. ותמן תרין בני עלי.
חפני ופיגחם. משמשין קדם יי': ויהי היום ויזבח
אלקנה ונתן לפגנה אשתו ולכל-בניה ובנותיה
מנות: והוה יום מועדא. ודבח אלקנה. ויתב
לפגנה אתתיה. ולכל בנהא. ובנתהא חולקין:
ולחנה יתן מנה אחת אפים פי את-חנה אהב
ויהוה סגר רחמים: ולחנה. יתב. חולק חד בחור.
ארי ית חנה רחים. ומן קדם יי' אתמנע מנה
וקד: וכעסתה צרתה גס-פעם בעבור תדעמה
פי-סגר יהוה בעד רחמה: ומעתבא לה ערתה
אח מרגוא לה. בדיל לאקנייתה. ארי אתמנע

מן קדם יי' מנה וקד: וכן יעשה שנה בשנה מדי
עלתה בבית יהוה בן תכעיסנה ותבכה ולא תאכר:
וכן יעבד שנה בשנה. בזמן מפקה לבית מקדשא
דיי. בן מרגוא לה. ובכיא ולא אכלא: ויאמר
לה אלקנה אישה חנה למה תבכי ולמה לא
תאכלי ולמה ידע לבבך הלוא אנכי טוב לך
מעשרה בנים: ואמר לה אלקנה בעלה. חנה
למא את בכיא. ולמא לא אכלת. ולמא פאיש
ליך לפיך. הלא רעותי טבא לך. מעסרא בנין:
ותקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי שתת
ועלי הפהן ישב על-הכסא על-מונות היכל יהוה:
וקמת חנה. בתר. דאכלת בשילה ובתר דשתיא.
ועלי כהנא. יתיב על פורסיא. בסטר ספא
דהיכלא דיי': והיא מרת נפש ותתפלל ער--
יהוה ובכה תבכה: והיא מרירת נפש. ומצליא
קדם יי' ומכפא בכיא: ותדר נדר ותאמר יהוה
צבאות אס-ראת תראה בעני אמתך וזכרתני
ולא תשכח את-אמתך ונתתה לאמתך ורע אנשים
ונתתיו ליהוה כל-ימי חייו ומורה לא-יעלה על--
ראשו: וקיימת קנים ואמרת. יי' צבאות. מגלא
גלי קדמך סגופ אמתך. וייעול דוכרני קדמך וכא
תרתיקת אמתך. ותתיין לאמתך בר בנו בני אנשא.
ואמסרניה דיחי משמיש קדם יי' כל ימי חייתי.
ומרות אנש לא תחי עלוהי: והיה פי הרבתה
דתפלל לפני יהוה ועלי שמר את-פיה: והוה
מדהאסניאת. לצלאה קדם יי'. ועלי מוריד לה
עד דתפסוק: וחנה היא מדברת על-לפה רק
שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי
לשכחה: וחנה. היא מצליא בלבה. כחוד ספותהא
ניידן. וקלה לא משתמע. וחשבה עלי פאתא
רויא: ויאמר אליה עלי עד-מתי תשתפרין הסורי
אתייגה מעליך: ואמר לה עלי. עד אימתי את
משתמיא. הלא תפיגין ית חמריך מניך: ותען
חנה ותאמר לא ארגי אשה קשתרות אנכי ויין
ושכר לא שתיתי ואשפך את-נפשי לפני יהוה:
ואתיבת חנה ואמרת לא רבוני. אתתא עיקת
רוח אנא. וחמר חדת ועתיק לא שתיתי. ואמרת
עילבן נפשי בצלו קדם יי': אל-תתן את-אמתך
לפני בת-בליעל פי-מלב שיחי וכעסי דברתי עד-
הנה: לא תכלים ית אמתך. קדם בת רשעא.
ארי מסני אקנייתי. וארגנותי אוריכות בצלו עד
פען: וישן עלי ויאמר לכו לשלום ואלתי ישראל
יתן את-שקתך אשר שאלת מעמו: ואתיב עלי.
ואמר איולי לשלום. ואלהא דישראל. יתן ית
בעותך. דבעית מן קדמותי: ותאמר תמציא

והתפלל חנה ותאמר עלן לבי ביהוה רמה קרני
 ביהוה רחב פי על-אויבי כי שמתתי בישועתך :
 וצליאת חנה ברוח נבואה ואמרת . כבר שמואל
 ברי עתיד למהוי נביא על ישראל . ביומוהו
 יתפרקון מידא דפלשתאי ועל יהוה יתעבדן
 דהון נסין וגברין . בכין תקיף לבי בחולקא דיהב
 לי יי . ואף הימן בר יואל בר ברי שמואל דעתיד
 דיקום הוא וארבעת עשר בנוהי . למהוי אמרון
 בשירא על ידי נבלין וכנרין . עם אחיהון ליואי
 לשבחה בבית מקדשא דיי . בכין רימת קרני
 במתנתא דמני לי יי . ואף על פורענות נפא
 דעתיד למהוי בפלשתאי . דעתידין דיהון ית
 ארזנא בעגלתא חדתא ועמיה קרבן אשמא .
 בכין תימר כנשתא דישראל . אתפתח פומי
 למלא רברבן ער בעלי דבבו . ארי חדתי
 כפורקנד : אין-קדוש ביהוה פיר-אין בלתך ואין
 צור כאלהינו : על סנתריב מלפא דאתור
 אתנביאת ואמרת . דעתיד דיסק הוא וכל
 חיקותיה על ירושלם . וגם סגי יתעביד ביה . תמן
 יפדון פגרי משרייתיה . בכין יודון כל עממיא
 אומיא ולישניא . וימרון לית דקדיש אלא יי
 ארי לית בר מנד . ועמד ימרון לית דתקיף אלא
 אלתנא : אל-תרבו תדברו גבהה גבהה יצא עתק
 מפיקם כי אל דעות יהוה ולא נתפנו עליהות :
 על נבוכדנצר מלפא דבבל אתנביאת ואמרת .
 אתון פסדאי וכל עממיא דעתידין למשלט
 בישראל . לא תסגון למלא רברבן רברבן . ולא
 יפקון גידופין מפומכון . ארי אלתא ידע פולא
 יי . ועל כל עובדהי מתיה דינא . ואף לכון עתיד
 לשפמא פורענות חויכון : קשת גברים חתים
 ונכשלים אורו חיל : על מלכות יון אתנביאת
 ואמרת . קשתת הגיברי ונאי יתברן . ודבית
 חשמנאי דהון תלשין יתעבדן דהון גבורן :
 שבעים בלחם נשפרו ורעבים חדלו עד-עקרה
 ידה שבעה ורפת בנים אמללה : על בנוהי
 דחמן אתנביאת ואמרת . דהון סבעין בלחמא
 וגאן בעותרא וסניאין במזונא אתמספנו . תבו
 לאתאגרא בלחים מזון פומהון . מרדכי ואסתר
 דהון חשיכון עתרו ואתנשיאו ית מספינותהון .
 תבו למהוי בני חורין . פן ירושלם דהות פאתא
 עקרא עתידא דתתמלי מעם גלותהא . ורומי
 דמקיא סגי עממיא יספון משריתהא תצדי
 ותחרוב : יהוה ממית ומחיה מוריד שאול ועל :
 כל אלין גבורתא דיי . דהוא שליט בעלמא ממית
 ואמר לאתאא . מחית לשאול ואף עתיד לאפקא

שפחתך הן בעיניך ותלך האשה לדרבה ותאכל
 ופניה לא-היולה עוד : ואמרת . תשפח אמתך
 רחמן בעינך . ואולת אתתא לאורחה ואכלת .
 ואפין בישון לא הוה לה עוד : וישבימו בבקר
 וישתחוו לפני יהוה וישבו ויבאו אל-ביתם
 הרמתה וידע אלקנה את-חנה אשתו ויזכרה
 יהוה : ואקדמו בצפרא . וסגידו קדם יי . ותבו .
 ואתו לביתהון לרמתא . וידע אלקנה ית חנה
 אתתיה . ועאל דוכרנה קדם יי : ויהי לתקפות
 הימים ותהר חנה ותלד בן ותקרא את-שמו
 שמואל כי מיהוה שאלתיו : והוה לזמן משלם
 יומיא . ועדיאת חנה וילידת בר . וקרת ית
 שמיא שמואל . ארי אמרת מן קדם יי שאלתיה : ועל
 האיש אלקנה וכר-ביתו רזפה ליהוה את-זבח
 הימים ואת-נדרו : וסליק . גוברא אלקנה וכל
 אנש ביתיה . לדבחה קדם יי . ית דיבח מועדא
 וקשלמא ית נדריה : וחנה לא עלתה כד-אמרה
 לאישה עד-גמל הנער ותביאתיו ונראה את-פני
 יהוה וישב שם עד-עולם : וחנה לא סליקת .
 ארי אמרת לבעלה . עד דיתחסיל רביא ואיתניה .
 ויתחוי קדם יי . ויתיב תמן עד עלמא : ויאמר לה
 אלקנה אישה עשי הטוב בעיניך שבי עד-גמלך
 אתו אך יקם יהוה את-דברו ותשב האשה ותינק
 את-בנה עד-גמלה אתו : ואמר לה אלקנה בערה
 עבידי דתקין בעינכי . אוריכי עד דתחסלין
 יתיה . ברם . אם יקיים יי ית פתגמוהי . ואוריבת
 אתתא ואוניקת ית ברה . עד דחסלת יתיה :
 ותעלה עמה באשר גמלתו בפריש שלשה ואיפה
 אחת קמח ונבל יין ותבאחו בית-יהוה שלו והנער
 נער : ואסיקתיה עמה בר חסלתיה . בתורין
 תלתא ומכירתא חדא דקמחא וגרב דחמר .
 ואותיתיה לבית מקדשא דיי לשילה . ורביא
 הוה יניק : וישחמו את-הפר ויבאו את-הנער
 אל-עלי : ונכסו ית תורא . ואיתאו ית רביא דות
 עלי : ותאמר כי אדני חי נפשך אדני אני האשה
 הנצבת עמכה בזה להתפלל אל-יהוה : ואמרת
 בבעו רבוני . חיי נפשך רבוני . אנא אתתא .
 דאתעדת עמד הבא . לצלאה קדם יי : אל-
 הנער הוה התפללתי ויתן יהוה לי את-שאלתי
 אשר שאלתי מעמו : על רביא דדין צליתי .
 ויהב יי לי ית בעותי . דבעיתי מן קדמוהי : וגם
 אנכי השאלתיה ליהוה כל-הימים אשר היה
 הוא שאול ליהוה וישתחו שם ליהוה : ואף אנא .
 מסרתיה דיהי משמש קדם יי . כל יומין דהוא
 קיים . ישמש קדם יי . וסגיד תמן קדם יי :

הפטרה ליום א' של ר"ה

בחי עלמא : יהוה מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם : יי ממספין ומעטר . משפיל אף מרומם : מקום מעפר דל מאשפת ירים אביון לחישיב עסגריבים וכפא כבוד נחלם כי ליהוה מצקי ארץ וישת עליהם תבל : מקום מעפרא מספינא . מקדקלתא מרים חשיבא . לאתבותהון עם צדיקיא רברבי עלמא . וכורסי יקרא מחסין להון . ארי קדם יי גלן עובדי בני אנשא . מרע אתקין גיהנם לרשיעיא . וצדיקיא עבדי רעותיה שכליל להון תבל : רגלי חסידו* ישמר ורשעים בחשך ידמו כיללא בכח וגבראיש : גוית עבדוהי צדיקיא יטר מגיהנם . ורשיעיא בגיהנם בחשוכא ידרגון . להודעא ארי לא מן דאית ביה חילא וכי ליום דינא : יהוה יחתו מריבו* עלו* בשמים ירעם יהוה ידון אפסי-ארץ ויתן-עו למלכו וירם קרן משיחו : יי יתבר בעמי דבבא דקומין לאבאשא לעמיה . עליהון מן שמיא בקר רב ישקיף . יי יעביד פורענות דין מגוג ומשרית עממין חטופין דאתן עמיה מסיפי ארעא . ויתין תוקפא למלפיה . וירבי מלכות משיחיה : ער"

הפטרת יום ב' של ר"ה (ברמ' ס' ל"א)

כה אמר יהוה מצא חן במדבר עם שרירי חרב הלוך להרגיעו ישראל : כדנן אמר יי . דיחב רחמין לעמא דאפיק ממצרים . סופיק צורפיהון במדברא . כד הוה כד מערקין מן קדם דקמלון בחרבא . דבר במימריה לאשראה בית נייחא ישראל : מרחוק יהוה נראה לי ואהבת עולם אהבתוך עליפן משכתוך חסד : אמרת ירושלם מלקדמין יי אתגלי על אבהתנא . נביא אימר להון . הא רחמת עלמא רחומית יתכון . על פן דברית יתכון בטבון : עוד אבנד ונבנית בתולת ישראל עוד תעדי תפק ויצאת במחול משחקים : עוד אקימנד ותתקמין . פגששתא דישראל . עוד תתקנין בתקינד . ותפקין בסיעת משפחין : עוד תטעי כרמים בהרי שמרון נטעו נטעים וחללו : עוד תצבין פרמין . פטורי שמרון . צובו שתלין ואחילו : כי יש-יום קראו נצרים בהר אפרים קומו ונעלה ציון אל-יהוה אלהינו : ארי אית אריכות יומיא . וסגי טובא דעתיד קמיתי לצדיקיא דנטרו אוריתי מלקדמין . חולקהון בארעא דישראל . דהוה מחמדן לשני נחמתא דאתין . אמרין אימתי נקום ונסק לציון . ונתחיו קדם יי אדהנא : כילכה | אמר יהוה רנו ליעקב שמחה וצחלו בראש הגוים השמיעו

חללו ואמרו הושע יהוה את-עמך את שארית ישראל : ארי כדנן אמר יי . שפחו דבית יעקב בחרוא . ודוצו בריש גלי לעיני כל עממיא . בשורו שפחו ואימרו . פרק יי ית עמיה . ית שארא דישראל : הנני מביא אותם מארץ צפון וקבצתיים מירכתי-ארץ כם עור ופסח הרה וילדת יחדו קהל גדול ישובו הנה : האנא מייתי להון בגלאי מארע צפונא . ואכנישגון מסיפי ארעא . דהוה כהון עירין וחגירין . יסגון כהון מעדון וילדון פחדא . כמשרין סגיאן יתוכון הלכא : בכבי יבאו ובתחננים אובילם אוליכם אל-נחלי מים בדרך ישר לא יפשו בה כיהייתי לישראל לאב ואפרים בכרי הוא : כמגליהון כד הוה כבן גלוי . ובמתבהון מביני גלותהון ברחמין סגיאן אקריבגון . אדברינון על פצירי מיא . באורה תקנא . לא יתקלון בה . ארי הויתי לישראל לאב . ואפרים חביב הוא קרמי : שמעו דבר-יהוה גוים ותגידו באיים ממרחק ואמרו מורה ישראל יקבצנו ושמרו כרעה ערו : קבילו פתגמא דיי עממיא . וחוו כנגון מרחיק . ואימרו . מן דבדריה לישראל יכנשניה . וימרניה כרעיא לעדריה : כילדה יהוה את-יעקב וגאלו מיד חוק ממנו : ארי פרק יי ית דבית יעקב . ושויובגון . מיד דתקיפין מנהון : ובאו ורגנו כמרזס-ציון ונחרו אל-טוב יהוה על-הגן ועל-תירש ועל-יצהר ועל-בני-צאן ובקר והיתח נפשם כגן רוה ולא-יוסיפו לדאבה עוד : וייתון וישפחון כמור בית מקדשא דיתפני בציון . ויתפנקון בטובא דיחב להון יי . כעבורא כחמרא וכמשחא . וכבני עאן ותורין . ותחי נפשחון מליא תפנקון כגנת שקיא דמרויא . ולא ייספון לצפא עוד : אז תשמח בתולה במחול ובחרים וזקנים יהוה והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמחתים מיגונם : כבן יחדון כגששתא דישראל כד כהגנין . ועולימין וסבין כחדא . ואהפוך אכלהון רביע ואנחומגון . ואחדיגון מדווגהון : ורויתי נפש הפהנים דשן ועמי את-טובי ישבעו נאס-יהוה : ואסבע . נפש כהניא תפנקון . ועמי בית ישראל . ית טובי דיחבית להון יסבעון אמר יי : כה | אמר יהוה קול כרמה נשמע נחי בכי תמרורים רחל מבכה על-בניה מאנה להנחם על-בניה כפי איגנו : כדנן אמר יי . קלא כרום עלמא אשתמע בית ישראל דבכין ומתאנחון כתר ירמיה נביא . כד שעה יתיה גבוראדן רב קמוליא מרמתא . אליא ודבכין כמרר . ירושלם כביא

את יי' אלהנא : פראַחרי שובי נחמתי ואחרי
הודעי ספקתי על-ידיך בשתי וגם-נכלמתי כי
נשאתי חרפת נעורי : ארי פד אנהא תיבין
לאורייתא מתרחם עלנא . וכדו דאתגלי לנא
מפתנא על ירפנא . בהיתנא ואף אתפנענא .
ארי קבילנא חסודי חובנא דמלקדמין : הבן
יקור לי אפרים אם ילד שעשועים פירמדי דברי
בו זכר אופרנו עוד על-יבן תמו מעי לו רחם
ארחמנו נאסיהוה : הכבר חביב קדמי ישראל .
הקא רבי רחם הוא . ארי בזמן דמשוי פתגמי
אורייתא על לביה למעבדהון . מדכר דכירנא
לאיטבא ליה עוד . על פין . אתגוללו רחמי
עליהון . רחמא ארחים עליהון אמר יי' : ע"י

על בנהא . מסרבא . לאתנחמא על בנהא ארי
גלו : פה אמר יהוה מנעי קולך מפכי ועינדך
מדמעה פי יש שבר לפעלתך נאסיהוה ושבו
מארץ אויב : פדנן אמר יי' . מנעי קריך מלמכפי .
ועינדך מלשגרא דמעין . ארי אית אגר לעובדי
אבתך צדיקיא אמר יי' . ויתובון מארע בעלי
דבביהון : וישתקנה לאחרייתך נאסיהוה ושבו
בנים לגבולם : ואית סבור לסופיד אמר יי' .
ויתובון פניא לתחומהון : שמוע שמעתי אפרים
מתגודד יסרתני ואנסר פעגל לא למד השבני
ואשובה פי אתה יהוה אלחי : שמוע וגלי קדמי .
בית ישראל דבבן ומתאנחון על דאמלטלו .
אמרין איתיתא עלנא יסורין ולא אוליפנא . פעגל
לא מילף . פדו אתיבנא לפלחנך ונתוב . ארי

שלא להניח הנייר חלק ולהפיק רצון כל איש הדפסנו ברכות ההפטרה עפ"י נוסח ספרד .

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם . אשר בחר בנביאים טובים . ורצה בדבריהם
הנאמרים באמת . ברוך אתה יהוה הבוחר בתורה ובמשה עבדו וכישראל
עמו ובנביאי האמת והצדק :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם צור כד העולמים צדיק בכל הדורות . האר
הנאמן . האומר ועושה . מדבר ומקים . פי כד דבריו אמת וצדק . נאמן
אתה הוא יהוה אלהינו ונאמנים דברך . ודבר אחד מדברך אחר לא ישוב ריקם
כי אל מלך נאמן אתה . ברוך אתה יהוה האל הנאמן בכל דבריו :

רחם עד ציון כי היא בית חיינו ולעזובת נפש תושביע במהרה בימינו . ברוך אתה
יהוה משמח ציון בבניה :

שמחנו יהוה אלהינו באדיהו הנביא עבדך . ובמלכות בית דוד משיחך . במהרה
יבא ויגד לבנו . עד כסאו לא ישב זר ולא ינחלו עוד אחרים את כבודו . פי
בשם קדשה נשבעת לו שלא יכבה גרו לעולם ועד . ברוך אתה יהוה מגן דוד :

עד התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום השבת הזה שנתת לנו יהוה אלהינו
לקדשה ולמנוחה לכבוד ודתפארת . עד הפך יהוה אלהינו אנחנו מזדים לך
ומברכים אותך ותברך שמך בפני כל חי תמיד לעולם ועד . ברוך אתה יהוה
מקדש השבת : (אמן)

בראש השנה אומרים זה

על התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום השבת הזה ועל יום הזכרון הזה . ועל יום
טוב מקרא קדש הזה . שנתת לנו יהוה אלהינו לקדושה ולמנוחה לששון ולשמחה לכבוד
ולתפארת . עד הפך יהוה אלהינו אנחנו מזדים לך ומברכים אותך ותברך שמך בפני
כל חי תמיד לעולם ועד . ודברך מלכנו אמת וקים לעד . ברוך אתה יהוה מקדש
השבת וישראל ויום הזכרון :

חלק הדקדוק על ההפטרות

הפמרת בראשית ואחזק החית בשוא פשוט:

הפמרת נח כימי נח היתה אחת בסת"י כמו כימי נדת דותה וכן ת"י כימי נח דא קדמי. וכן דעת

רבינו סעדיא גאון ז"ל ועיין רד"ק ותיבת נח בפשט אחד ומלרע.

פרכוד. הכף ראשונה דגש כי היא בכלל אוגירה והכף בגעיא

והשוא נע על משקל ערכות עיין במחברת התיגאן; ומגער פרה.

הגימל בשוא לבד והעיון נקראת בחטף קמץ עיין רד"ק ז"ל:

נפח. בפשט א' ומלרע: חסדי דוד. השוא שבסמך נע

מפני המאריך שבחיות והדל"ת רפי וכ"ה בירושלמיים. וע"כ

מסיימין בהפמרת נח בהפטרות קדמוניות וכ"כ הרמב"ם ז"ל ועיקר:

נגיד ומצנה בסגול:

הפמרת לך לך נדה. הדלת קמץ וכ"ה במסרה.

מקצות. אין בקוף דגש גם

בירושלמיים והשוא נח: תשטע. התי"ו קמץ גם בירושלמיים:

הפמרת וירא ויאמר אליה אלישע. תיבת ויאמר במרס:

חנה חרדת אלינו אין פסיק אחר תיבת חרדת

להדפה. הפה רפה: העלים העיון בשוא לבד והוא נח וכן

נמסר בפרשת קדושים:

הפמרת חיי שרה ולא יתם לו. היוד בחירק בכל הספרים:

וימצאו. הוי"ו געי ואדניה האלף שוא

פתח בכל התיגאן ומסיר עליה ח' וכ"ה בכ"ד גדול: ואת נתן

ואת הגבורים הווי"ו בגעיא ואדנינו דוד. האלף שוא

פתח ועיין במסרה סוף פ' וישב: פשכב אדני. כ"ה בכל

התיגאן הכף רפה ומסיר עלה ל' רפה והמעם עלה מארכה לא

חביר בכל התיגאן וכ"ה בכ"ד גדול והירושלמי: ומריא. הוי"ו

געי: יחי אדני המלך דוד לעולם. בחשוביהם יחי

במארכה וצ"ע. וע"כ מסיימין הפמרת חיי שרה בהפטרות ישנות

וכ"כ הרמב"ם ז"ל:

הפמרת תולדות עור לזבח בפשט א' גם בירושלמיים:

ואת הפסח בפשט א'. משחת.

החיות קמץ בנפרד. וברבים כי משחתם וכ"כ בחלק הדקדוק כי

החיות קמץ גם בירושלמיים וכן מוכח במסרה דמסיר עלה ומקור

משחת: לאיש אשר יעשנה. באולא לא במרס גם

בירושלמיים: הנני שלח בפשט א' גם בירוש':

הפמרת ויצא כצבאים האלף בחירק בסת"י והי"וד נחה.

והרי"ל כ' בהיפך ולא כ"ה בסת"י בכל תיבות

הדומות לזה כגון עפאים. פראים. חוץ מאותן שיצאו מן הכלל

ע"פ המסרה והעד תיבת תלאים שבפסוק ראשון: כי הוא

ישאג קמץ בז"ק:

הפמרת וישלח שמועה שמענו מאת ח' תיבת מאת

בשופר והשם ברביע: עמודך הקמץ שבמ"ם

געי והשוא שבדל"ת נע מפני המאריך: ירושלם בפשט א' והוא

מלרע: בספרך. פתח באתנח בסת"י:

הפמרת מקץ זה בני הבית דגש כי הוא דחיק: ותנו

את החצי לאחת בפת"ח ומסיר עלה ו'

זקף פת"ח:

הפמרת ויגש הנה אני לקח בפשט א' ומלרע:

הפמרת ויחי לשמור חקותיו מצותיו. ה"ג מצותיו בלא

וי"ו היפך קצת דפוסים וכ"ה בכ"ד גדול ובסת"י

וכן מוכח במסרה דחשיב תיבות דנסיבין ומצותיו ולא קחשיב תך

בהדיהו ש"מ דתיבה זו בלא וי"ו בגירסתנו: ועדויתו. מסיר

עלה ה' מפקין וי"ו בלישנא: ובנעלו הוי"ו בגעיא: שיבתו.

בקצת מסת"י מצאתי השי"ן בגעיא וכן בדון מטעם החביר וכן

תנינא דלקמן: קללני. הקוף בגעיא והשוא נע ברוב התיגאן

המדוקדקות: ואשבע האלף בחיר"ק בסת"י לא בסגול:

הפמרת שבת ור"ח מבה איש צירי. ערף מברך.

ממוצע לא לעיל ולא לרע עיין ע"ה:

חבל החית בצירי וכן הוא במסרה רבתא אות הקוף ערך קמץ:

וישש לבכם בקמץ רחב: חללי החית בגעיא והשוא נע:

מיוז כבודה התרגום בנוסחאות קדמוניות מדוקדקות הגרסא כך

מחמר ברי"ש דומה למ"ש רו"ל חמר בסר ודוק והוא מבואר:

ובאז מארכה וראו מפחא בסת"י: והיה מדי חרש וכו' ארבעה ספרים

אין מסיימין בהם אלא מלמעלה וסי' יתק"ק. ישעיה. תרי עסר.

קהלת. קינות. עיין בפ"ה התפלה עץ חיים בס' מ"ב מש"ש:

הפמרת מחר הדרש ונפקדת כ"ה בתיגאן הקוף בוקף

גדול: ער הלחם כתיב על וקרי אל: כי שפחה השי"ן

געי: ממחרת. המ"ם געי: שלח וקח אותו אלי בקצת

תיגאן שלח במרס לא באולא וברובן באולא ועיקר: וישקו הוי"ו געי:

הפמרת שבת א' של חנוכה והיו לי קעם במעם שופר

ווקף: ושבנתי מפחא. בתוכך אתנח.

את יהושע בפשט א' גם בירושלמיים: שמע נא השי"ן

געי: יהושע בפשט א'. אתה ורעיך תיבת אתה במעם

פשטא לא מהופך: תקראו איש לרעהו ה"ג בסת"י ול"ג

אל גם בירושלמיים כן:

הפמרת שבת ב' שר חנוכה צרתן. בכל התיגאן אין

געיא בצד"י והשוא נח וכ"ה בירוש' והתי"ו

רפה ועיניך לנוכח יביטו אות ומופת בניקוד התרגום שבתיגאן שכן

הוא: והמלקתים הקוף פת"ח בכל התיגאן: לדלתות.

לדלתי. התי"ו רפויין: והמזמרות הה"א געי והשוא

שבמ"ם נע:

הפמרת יום א' ר"ה וכעסותה. הה"א רפה בסת"י וגם

בירושלמיים: תרעמה הרי"ש דגש

לתפארת והא אחרונה מפיך. רד"ק. ולא תאכל הכ"ף בפת"ח

בחשובי התיגאן וכדפוסים וכ"ג דעת המסרה ובקצתן הכ"ף בצירי:

אכלה ל' חטף כי הוא מקור ואין ההא סי' נקבות וחד ואכלה

מצידי ועיין רש"י ורד"ק ומוסרה והה"א רפה ע"ש: ופניה לא

היו קה עוד. תיבת ופניה במארכה בסת"י: ויזכרה. הוי"ו

געי: וישב שם המארכה תחת היוד והיא מלעיל:

הפמרת יום ב' ר"ה ונבנית הוי"ו געי. הללו הה"א

געי והשוא נע: ארץ קמץ בסגולתא

ובתתננים הוי"ו געי: ארמנו האלף געי:

בהיות כי בעת שהדפסנו הספר היקר והנחמד הזה והיה רצוננו להדפיס התרגום על הדקדוק שלו כפי הנוסחאות הישנות ולא היה בנמצא העתק מדויקדק וספר הדקדוק הנק' מרפא לשון אין אתנו והתחלנו בהדפסתו כפי השערת שכלינו כאיוהו מקומן עד שהאיר ה' עינינו ונשלח לנו מעי"ת צנעא דקדוק התרגום מועתק מספרי המדקדקים ראשונים ואחרונים כל דבר בשם אומרו יהי מכירנו ברוך. וכדי לזכות את הרבים ולעמוד על אמתתם של דברים הרהבנו עזו בנפשינו להעלות את הדקדוק הנז' על משבח הדפוס לרוות נפש צמאה ומגלים אנו דעתנו בזה שאם יש נוסחאות שנראים כעיני הקורא כדבר מזורז"ו שאל יאשימו ולא עלינו תלונתו לפי שאין אנהנו מכריחים באלו הנוסחאות אלא שליוחתייהו דרבנן עבדינן ומאן רבעי למהוי חסידא לקיים מילי דאבות. והבחר יבחר והיה זה שלום וה' יברך את עמו בשלום אכ"ר.

בראשית

ולבית פנישת מיא וכו'. נ"ב כ"ה בנוס' ישנה וכ"ב הרמ"ל ז"ל: בצלם אלהים ברא יתיה וכו'. נ"ב כ"ה נוס' תימן וכ"ב היא"ר והרמ"ל וכ"ה במסו' התרגום: ארי לא אחית יי אלהים ממרא וכו'. נ"ב כ"ה נס' תי' וכ"ב היא"ר וכ"ב מהר"י"ן והרמ"ל ז"ל: ואנש לית למפלת ית אדמתא. נ"ב ה"ג וכ"ה בכל סת"י וכ"ב היא"ר והרמ"ל ז"ל וכ"ה במס' התרגו' אדמה אדמתא גי דין. והשקה דבסמוך. מזבח אדמה: נשמתא דדיי וכו'. נ"ב הו"ד רפי וכ"ב היא"ר ז"ל ועיין מ"ש בריש חיי שרה. ואח"ו רב ראיתי נוס' א' ישנה שגם זו הו"ד הגש: ומתמן מתפרש ויהי וכו'. נ"ב עיי' מ"ש הרמ"ל ז"ל. ואני הצעיר מצאתי בנ"י דגרים יתפרש ויהי וצ"ע: ודהפא דארעא ההיא וכו'. נ"ב בני"ש על קלף גר' ודהפא: הוא דמקיף הוא דמהליך וכו'. נ"ב בכל נוס' ישנות כולן בלא דל"ת הוא מקיף הוא מהליך וכ"ב הרמ"ל ז"ל: אעבוד ליה סמך בקבליה. נ"ב ה"ג בכ"ף לא בלמ"ד: למחוי מא יקרי להון וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י להון: וחויא הוה חכים וכו'. נ"ב בכל נוס' ישנות ערים וכ"ב היא"ר והרמ"ל ז"ל וע"ע שם: ואמר לאתתא בקושמא אמר יי' וכו'. נ"ב ה"ג בכל סת"י בקושמא אמר ול"ג ארי. וכ"ב הרמ"ל ודכוותה בפ' וילך ואף כי אחרי מותי נאף בתר וכו' ואין בו ארי בכל הישנות: יתפתחן עיניכון וכו' נ"ב ה"ג בלא וי"ן וכ"ה בכל הישנות וכ"ב היא"ר והרמ"ל ז"ל ותחית בקמץ: וכובין וְאֶמְדִּין. נ"ב בני' וְאֶמְדִּין ועיי' מ"ל: בזיעתא דאפך וכו'. נ"ב בני' בדיעתא בדל"ת: עד דתתתב לארעא וכו'. נ"ב בכל הישנות דתתתב וכ"ב היא"ר והרמ"ל והר"י"ן כח"ה: הות אמא דכל בני אנשא. נ"ב כ"ה נוסח' תימן אַמָּא בכל הישנות: למפלא בארעא דאתברי מתמן. נ"ב כ"ה נוס' תימ' בארעא וכ"ב היא"ר והרמ"ל וכ"ה במסו' התרגום: ותריך ית אדם ואשרי וכו'. נ"ב בקצת נוס' ישנות ואשרי ובקצת גר' וְאֶשְׂרִייהּ וכ"ב הרמ"ל ז"ל: קנתי גוברא מן קדם יי'. נ"ב כ"ה נוס' תימ' וכ"ב היא"ר והרמ"ל ז"ל: מאבא דארעא קורבנא קדם יי'. נ"ב כ"ה ברוב הישנות ול"ג תקרובתא. וכ"ב הרמ"ל ושכן הוא במס' התרגו' ובקצת נוס' מנחתא. ע"כ: ואמר לא ידענא הנטרו וכו'. נ"ב בני"ש הו"ר בקמץ ועיין מ"ש היא"ר בפ' ויצא. ע"כ: זרעין דעתידין וכו'. נ"ב הדל"ת בקמץ כי הוא ל' נקבה. וכן קבלן הלמ"ד קמץ. ע"כ: ארי תפלא בארעא וכו'. נ"ב כ"ה נוס' תי' בארעא וכ"ב היא"ר לעיל וכ"ה במס' התר' ע"כ: לכין כל קמוליא קין וכו'. נ"ב ה"ג לכן כל קמוליא. וכ"ה ברוב הישנות. וכ"ב היא"ר והרמ"ל

ז"ל וכ"ב מהר"י"ן כח"ה. ובקצת נ"ש גר' בכין כל קמוליא ע"כ: רבהון דכל דמנגן וכו'. נ"ב בכל הישנות גר' דמנן. ודכוותה בעמוס ו' הפורשים על פי הנבל ת"י דמנן על פוס וכו'. וכבר האריך בשבח נוס' הראשונים הרמ"ל ז"ל ע"ש. ע"כ: דבריליה אנא סביל חובין לממת וכו'. נ"ב בכל הישנות ל"ג תי' לממת וכ"ב הרמ"ל ז"ל. ע"כ: ארי שבעה דרין אתליאו וכו'. נ"ב ה"ג שבעה בלא למ"ד וכ"ה בכל הישנות. ע"כ: דין ספר תולדות אדם וכו'. כ"ה בקצת ספרים ישנים בשוא. ע"כ: וליתוהו ארי אמת יתיה יי'. נ"ב כ"ה נוס' סת"י וכ"ב מהר"י"ן ז"ל כח"ה וכ"ב נל"ג ושכ"כ באוג"ר ושכן היא נוס' רבותינו בעלי התוס' דל"ג תיבת לא ובקלף ישן נושן מצאתי הנוס' ארי אמתיה וכ"ב הרמ"ל ז"ל. ע"כ: ארכא יהיב להון וכו'. נ"ב כ"ה נוס' סת"י ע"כ: וכל יצרא מחשבת וכו'. נ"ב כ"ה בנוס' יש' יצרא ע"כ: ואמר למתבר תוקפהון וכו'. נ"ב כ"ה נוסת"י ואמר למתבר. ול"ג תי' במימריה. שכבר הזכירה בתלת הפ' וכ"ב היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ:

פרשת נח

אנש אורחיה על ארעא. נ"ב כ"ה נוס' סת"י ול"ג ית אורחיה אלא אנש אורחיה. ע"כ: ותרעה דתיבתא וכו' נ"ב הה"א מפיק בכל הישנות וכ"ב היא"ר והרמ"ל ע"כ: ותכנוש לותך ויהי לך וכו'. נ"ב ברוב הישנות ויהון לך ובקצתן ויהי. ע"כ: טבל בעירא דכיא וכו'. נ"ב הדל"ת כפת"ח וכן כולו. ע"כ: ומן בעירא דריתוהי דכי וכו'. נ"ב כ"ה נוסת"י דליתוהי דכי וכן הבריה דלקמן. וכ"ב היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"ש שהאריכו בזה. ע"כ: תרין תרין עאלו עם נח. וכו' נ"ב ה"ג עם וכ"ב היא"ר והרמ"ל ז"ל דלא כנ"א לות. ע"כ: מבעי תהום רבה וכו'. נ"ב תהום רבה קרא ותרגום. ע"כ: וכיי דשמיא אתפתחא. נ"ב אתפתחא באל"ף לסי' הנקבות. ע"כ: ואתא נח ותלת נשי כנוהי וכו'. נ"ב כ"ה נוס' ספרינו ותלת ול"ג ותלתא. מ"ל. ע"כ: ואגין יי' עלוהי. נ"ב כ"ה נוס' סת"י דל"ג תי' במימריה וכ"ב הרמ"ל ז"ל. ע"כ: ושלח ית עורבא ונפק מיפק וכו'. נ"ב בקצת נ"ש ונפיק וכ"ב הרמ"ל ז"ל. ע"כ: והא טרף ויתא תביר מחת כפומה וכו'. נ"ב כ"ה נוסת"י ודלא כנ"י הדפוסים מחית או גחית. מ"ל. ע"כ: ובכל נוני יומא בידכון מסירין. נ"ב כ"ה נוסחתינו ול"ג יהון. ע"כ: דיישוד דמא דאנשא וכו'. נ"ב בנס' ישנות מדוקדקות ודיישוד בוי"ו וכ"ב הרמ"ל. ע"כ. ע"ש: דא את קים דאנא יהיב וכו'. נ"ב בקצת נ"ש קימא וברובן קים. ע"כ: וישרי שכינתיה במשכני שם וכו'. נ"ב כצ"ל. ע"כ: נבר ללישניה וכו'. נ"ב כל שם

למ (כתר תורה)

לישן

דקדוק התרגום

אבל ויהי השמש לבוא. תר' והוה. ע"כ: לכך אֶתִּין ית ארעא
 הרא וכו'. נ"ב כ"ה בכל סת"י ישנים כי הוא לי עתיד ודרך
 הכתוב לדבר בל' עבר במקום עתיד. והתרגום דרכו לפרש אמתת
 הענין. וכן תרגמו הרס"ג ז"ל בערבי אעמי בל' עתיד. ע"כ:
 ואמר הגר אֶמְתָּא דשרי וכו'. נ"ב לא מפיק ה"א בכל היש'.
 ע"כ: ואף אנשא יהון צריכין ליה וכו'. נ"ב כצ"ל ול"ג
 בני ובנוס' ישנות גר' בל' יחיד ואף אנשא יהי צריך
 ליה. וכ"כ הרס"ל ז"ל. ע"כ: אף אנא שריתי הואי וכו'. נ"ב
 כצ"ל וכ"ה בנוס' דוקני וכל הישנות וכ"כ הרס"ל ז"ל שכן עיקר
 ודלא כנ"א דגר' הכא. ועע"ש שהאריך בזה. וכ"כ היא"ר ז"ל
 בפ' בראשית. ע"כ: דִּין קימי דתשרון וכו'. נ"ב ה"ג בל' זכר וכן
 לקמן והיתה בריתי. וְיִהְיֶה. וכ"ה בני"ש וכ"כ היא"ר והרס"ל ז"ל.
 ע"כ: וְיִהְיֶה קימי וכו'. נ"ב כצ"ל בל' זכר ועיי' לעיל. ובמסורת
 התר'. והיתה דמתרגם וְיִהְיֶה ג'. והיתה מחית המכות. והיתה
 נאלתו. ודין. ע"כ: מלכין דשלמין בעממיא וכו'. נ"ב כ"ה בכל
 הישנות בלא וי"ו. ע"כ: אתגזר אברהם וכו'. נ"ב בני"ש על
 קלף. גזר. ע"כ: אתגזרו עמיה. נ"ב בני"ש גר' גזרו עמיה:

פרשת וירא

אשכחיה רחמין בעינדך וכו'. נ"ב כצ"ל וכ"ה בכל גווס'
 תימן המדוייקות. וכ"כ היא"ר והרס"ל ז"ל ושיש בו מסורת שהוא
 מתורגם בעינדך. ע"כ: ולבית תורי רהט אברהם וכו'. נ"ב
 כ"ה נוסת"י ול"ג ולות. וכ"כ היא"ר והרס"ל ז"ל. ע"כ: והא
 ברא לשרה אתתך וכו'. נ"ב ה"ג ברא. וכ"ה במס' התר' וכ"כ
 הרס"ל. ע"כ: אעביד עמהון גמירא אם לא תייבין. ואם
 תייבין לא אתפרע. נ"ב כ"ה ברוב הספרים חרשים גם
 ישנים. אבל בקלף א' ישן נושן מצאנו כנוסחת היא"ר דגרים כך
 אעביד עמהון גמירא אם תייבין ואם לא אתפרע.
 ועמ"ש בזה היא"ר והרס"ל ז"ל. ע"כ: הֲדִין בל' תימה כי כן
 דרכו של אונקלוס להסיר התימה כדאשכחן בפ' בלק שתר' ההוא
 אמר ולא יעשה. הוא אמר ועביד. ועוד שאלו תרגמו בלא תימה כל'
 מקרא הל"ל לא יעביר דינא. אלא ודאי קושטא קאי שנירסת הדיון
 משובשתא היא. ומצוה לתקנה דיון בלא ה"א. וכ"כ היא"ר והר' נל"ג
 ושכ"כ האונ"ר והר' בעל נה"ש ז"ל. ע"כ: הא כען אסנית
 וכו'. נ"ב ה"ג וכן חברה דלקמן. ול"ג שריתי. וכ"כ היא"ר וכ"ה
 במס' התר'. ושכן הדין נותן שהרי כבר דבר אברהם. וכ"כ הרס"ל
 והרי"ץ בח"ה. ע"כ: בכעו כען אחי וכו'. נ"ב בקצת ניש"ש לא
 גר' הכא תי' כען. וכמ"ש הרס"ל והיא"ר ז"ל. ובקצתן גר'
 כען ע"כ: דלא ידעינן גבר וכו' נ"ב כ"ה ברוב הישנות.
 וכ' הרס"ל שכן עיקר. וגירסת ידענין סעות. ע"ש שהאריך
 בזה. וכ"כ היא"ר. ע"כ: מחו בְּשִׁבְרֵיָא וכו'. נ"ב כ"ה בני"ש
 בקמץ. ע"כ: וְדַחֲקוּ מלאביא וכו' נ"ב כ"ה בכל הישנות. גם
 בכ"י מהר"י גופאן. ע"כ: והוה כד אפיק יהוון לברא וכו'.
 נ"ב כ"ה נסת"י אפיק בל' יחיד. וכ"כ היא"ר וכמ"ש רש"י שא'
 הוא שהיה מציל. ודלא כנ"א אפיקו. ע"כ: ואמר לום להון.
 בבעו יי'. נ"ב כ"ה בסת"י ול"ג כען וכ"כ הרס"ל והיא"ר

לִישָׁן מצאנוהו בספרים ישנים מדוקדקים כדגש השי"ן וכ"כ
 הרס"ל ז"ל. ע"כ: ובתר כן אֶתְבַּרְרָא וכו' נ"ב באל"ף כי
 זרעית לי נקבות. ע"כ: וְהָתָּה כל ארעא לישן חד וכו' נ"ב כ"ה
 בני"ש בתי"ו. ע"כ: ונשרופינן כנורא וכו'. נ"ב כ"ה גוס'
 סת"י. וכ"כ היא"ר והרס"ל והרי"ץ בח"ה. ע"כ: ואתגלי וי'
 לאתפרעא על עובד וכו'. נ"ב בקצת ישנות ל"ג לאתפרעא
 וכ"כ הרס"ל ז"ל ובקצתן גר' לה. ע"כ: עמא חד ולישן חד
 וכו'. נ"ב השי"ן דגש. ע"כ: אנש לישן חברה. נ"ב כ"ה גוס'
 סת"י אנש. כי שם אנש כולל זכר ונקבה וכ"כ הרס"ל ז"ל ע"כ:

פרשת לך לך

עד מִישְׁרֵי מורה וכו'. נ"ב כ"ה נוסת"י מִישְׁרֵי בלשון
 רבים וכ"כ היא"ר והרס"ל ז"ל. ע"כ: ממדנח לבית אל ופרסיה
 למשכניה וכו'. נ"ב כ"ה נוסת"י ופרסיה מפיק ה"א וכן כולו
 ויט אהלה דיצחק וכן דיעקב אשר נטה שם אהלו כולו מפיק
 ה"א. וכ"כ היא"ר והרס"ל ז"ל. ע"כ: ויהי ארי יחזון יתיך
 מצראי וכו'. נ"ב ה"ג ארי וכ"ה בסת"י וכ"כ היא"ר והרס"ל ז"ל
 ע"ש. ע"כ: אימרי כען דִּאֲחַת את וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י דלא
 כנ"א אֲחַתִּי וכ"כ הרס"ל ז"ל ע"ש מילתא במעמא. ע"כ:
 ואברם תִּקְיָף לחדא וכו'. נ"ב כ"ה בני"ש בל' קל וכן תרגמו
 הרס"ג בערבי עַצֵּם. ולא כמ"ש הרס"ל ז"ל. ע"כ: דפרסיה
 תמן וכו' נ"ב מפיק ה"א ועיין לעיל. ע"כ: ואם את לדרומא
 ואצפנדך. נ"ב כ"כ מהרי"ץ בח"ה ואתריו כל אדם ימשוך
 לגרום כן. אבל בכל ספרי הראשונים מצאנו הגוס' אנא
 לצפונא וגם בדפוסים כך היא הגוס' המפורסמת וכ"כ הרס"ל
 ז"ל ועיקר. ע"כ: אברם יִתִּיב וכו' ולום יִתִּיב וכו'. נ"ב כצ"ל
 היו"ד בשוא כי יִתִּיב בקמץ הוא תר' יושב ופשוט. ע"כ: בתר
 דאתפרש לום מעמיה וכו'. נ"ב כ"ה בכל סת"י גם בדפוסים
 ופשוט. וכ"כ היא"ר ז"ל. ע"כ: כמא דלית אפשר לגבר לממני
 ית וכו'. נ"ב בני"ש על קלף גרוס דִּימְנִי וכ"כ היא"ר ז"ל. ע"כ:
 עֲבַדְדוּ קרבא עם ברע וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י דלא כנ"א סדרו
 וכ"כ הרס"ל ז"ל. ע"כ: ית כל תִּקְלִי עמלקאה וכו'. נ"ב כ"ה
 בכל גווס' ישנים תִּקְלִי בל' רבים וכן תרגמו הגאון בערבי צי"אע
 שהוא לי רבים ודכוותיה בפ' וישלח שדה אדום לחקלי אדום.
 בשדי טואב בחקלי מואב. ע"כ: עם כדרלעומר וכו'. נ"ב כ"ה
 נסת"י עם וכמו שתרגם לעיל את ברע עם. ע"כ: ארי אשתבי
 אחוהי וכו'. נ"ב כצ"ל ול"ג בר אחוהי. ע"כ: ואתפליג
 עמהון בליליא וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י כבי"ת וכ"כ הרס"ל והיא"ר
 ז"ל. ודכוותיה ויקם פרעה לילה. תר' בליליא. ולילה בעמוד
 אש. ובליליא. ע"כ: הוא בית ריסא דמלכא. נ"ב כצ"ל
 ול"ג תי' אתר וכ"ה בכל הישנות. ע"כ: קריב קדמו עגלין
 תלתא וכו'. נ"ב כ"ה בני"ש עגלין תלתא ועיין תלת ודכרין
 תלתא. וכ"כ היא"ר והרס"ל. והמעם שעזים לשון נקבות.
 ע"כ: ואפרח יתהון אברם. נ"ב בכל הגוס' היש' גר' וְאֲתִיב
 וכ"כ היא"ר והרס"ל ז"ל. ע"כ: וְהָתָּה שמשא עאלת וכו'. נ"ב
 כ"ה בכל ספרים ישנים וְהָתָּה בתי"ו וכ"כ היא"ר והרס"ל ז"ל.

ז"ל. ע"כ: והות קמא דמלחא. נ"ב בס' ישנים גר' דמלח
 ע"כ: איתא נשקי ית אבנא וכו'. נ"ב בני"ש גר' איתו ובקצתן
 איתא. ע"כ: הא שכיבית רמשי וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י ול"ג
 רמשא. ע"כ: על שרה אתתיה אַחַת היא וכו'. נ"ב כ"ה
 נסת"י בלא יו"ד. ע"כ: הלא הוא אמר לי אַחַת היא וכו'. נ"ב
 ה"ג נ"ב בלא יו"ד. ע"כ: דא סיבותיך וכו'. נ"ב ה"ג דא. כי
 טבתא לי נקבה. וכ"כ היא"ר. וכ"כ במס' התר'. זה דמתר' דא
 ד'. זה חסרך. מהנה אלקים זה. עלו זה. בעבור זה ע"כ.
 והביאה היא"ר והרמ"ל. וכ' ומסורת סייג לתורה. וכ"ה ככל
 הישנות. ע"כ: כסות דיקר. וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י ול"ג עינין.
 ע"כ: ואמרת מהימן דאמר וכו'. נ"ב ה"ג מהימן. ול"ג
 מאן ומעות הוא כי כן דרך התרג' להסיר התמיהה. וכמש"ל וכ"כ
 הרמ"ל ז"ל. וכ"ה בכל הישנות ופשוט. ע"כ: והוה רבי קשתא
 נ"ב בכל נ"ש גר' רביא. וכ"מ בס' מ"י שהביא ת"א כמו שהוא
 בני"ש רביא. וכן פי' רס"ג בערבי גלאם ראם. ובדפוסים גרסי
 רבי קשתא ופי' מורה בקשת וכמש"ל רש"י והמפרשי' ז"ל.
 ועכשיו הגיהו חספרים ומחקו האלף והניחו תי' קשתא כמו
 שהיתה בל' ככר ולא הרויחו בזה כלום כי גם התרגום והוא
 נער רבי. וטוב לאחוז בנוס' הישנה שהיא יותר מכוררת
 מלהיות פוסחים על ב' הסעיפים. ע"כ: ונסיב אברהם ית אעי
 וכו'. נ"ב בקצת נ"ש ודבר ובקצתן ונסיב. ע"כ: וחוא והא
 דכרא אחיד וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י ול"ג תי' חרא. וכ"כ
 הרמ"ל ז"ל. ע"כ: בכין יתאמר כיומא הדין וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י
 כיומא ככ"ף לא כב"ית. גם הרס"ג תרגמו בערבי. פי מהל
 הדא אליום וכו'. ע"כ:
פרשת חיי שרה
 והו חיי שרה וכו' נ"ב היו"ד דגושה. וכן כל לי חיי
 ותיא בכל הספרים המדוקדקים היו"ד בדגש כתר' השעיר החי.
 צפירא חייא שתי צפרים חיות. חייין. הבשר החי. בשרא
 חיא. ובהפמרת מקץ. בני החי. ברי חיא. וכן כולם. וכן ת"י
 חי נפשך. חיי נפשך. וכן בנוסח על דא יתכרך וכו' שאומרים
 אחר תרגום ההפמרה חיא וקיימא. וכ"ה לי הכ' בדניאל
 אלהא חיא וכו' ועכשיו העולם מרפין קצת מהן וקצתן מדגישין
 אותו. ע"כ: למספדה דשרה וכו'. נ"ב ה"ג בדל"ת לא בלמר.
 והמעם הוא מפני שאחרים הם הספרנים. והאבלים בוכים. (יא"ר
 ורמ"ל). ע"כ: רב ק' יי את בנינא וכו'. נ"ב ה"ג רב בקמץ
 וכ"ה בכל הישנות. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: בשפר קברנא וכו'
 נ"ב גר' הקו"ף בפת"ח. וכן כפר' וישלח. המדלית קברין. ובפ'
 חקת או בקברא בפת"ח הקו"ף ע"מ חמרא אבנא. ובני"ש
 מצאנו גם שם קמחא בפתח הקוף וכ"כ ג"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ:
 לא ימנע מנך וכו'. נ"ב גוס' ספרי תימן לא יכלי וכ"כ היא"ר
 והרס"ל ז"ל ודלא כיוג"ר ימנע ע"ש. ע"כ: בכספא שלים וכו'
 נ"ב ה"ג. ול"ג בכספא ועי' הרמ"ל. ע"כ: יתנה לי וכו'.
 נ"ב ול"ג יתנינה. וכ"ה במס' התר' וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל.
 ע"כ: אם עבדת לי טיבו וכו'. נ"ב ה"ג וכ"ה גם סת"י ודלא

כי"ג אם את עביד לי טיבו. ודכוותיה כפר' תשא, אם תשא
 חטאתם. אם שבקת לחוביהון. רמ"ל. ע"כ: איתין כספא וכו' נ"ב
 עיין מ"ש בזה מהרו"ץ בתשו' סי' קפ"ז. ועי' הרמ"ל מ"ש עליו
 בזה. ע"כ: בינא ובינך וכו'. נ"ב בני"ש הגו"ן בפת"ח. ע"כ
 מתקבל סחורה וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י וכן לקמן בפ' וישלח שבו
 ומחרוה. ועבדו בה סחורה וכ"כ היא"ר ודלא כמ"ש כאן הרמ"ל
 לחלק ביניהם: ע"כ. ישו כען ירך וכו'. נ"ב ה"ג וכ"ה בכל הישנות
 וכ"כ הרמ"ל. ודלא כנ"א שני. ע"כ: וכר טוב רבונה בידיה.
 נ"ב ה"ג וכל טוב קרא ותר'. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל דלא
 כנ"א שפר. ע"כ: דנפקן מלייתא. נ"ב המ"ם בפת"ח. ע"כ:
 נפקן לממלי מיא. נ"ב נוסח' תי' יפקן. וכ"כ היא"ר והרמ"ל גם
 הנאון תרגמו בל"ע יכרנן. וכ' הרמ"ל שכן מוכרח לתרגם שהרי
 בספור שני נאמר והיה העלמה היוצאת. ומתרגם דתפוק ולא
 דנפקא. ועוד דלגיר' נפקן נמצא סתפלל על מה שעבר שתפלתו
 תפלת שוא. מה שא"כ לגיר' יפקן שהוא ל' עתיד. ע"כ: ותהי
 עולימתא וכו' נ"ב כצ"ל ותהי וכ"ה במס' התר' הרמ"ל ע"כ:
 ארביני כען קולתיך וכו'. נ"ב בני"ש הכ"ף בפתח כי כן יאות
 לומר לנקבה וכן תי' אשקיני דלקמן הקו"ף בפתח מפני שהוא
 מדבר עמה לנוכח. אבל לזכר יאמר אשקיני בחורק ע"מ
 אחזיני דבפר' כי תשא. ע"כ: ואמר אשקיני כען וכו' נ"ב
 הקו"ף בפתח בכל הישנות. ע"כ: וגוברא שיהי וכו'. נ"ב עי' מ"ש
 בזה הרמ"ל ז"ל. ומיהו ברוב היש' גר' שתי' וכ"כ היא"ר וכפי' הא'
 שכ' היא"ר מצאתי גם אני להרו"ה בס' מדרש החפץ. גם בס' אור
 האפלה ג"כ דברים מסכימים לפי' התר'. גם במד' רבה אמרו שהיה
 ממצמץ ומסתכל בה. ור"ל שהיה מוצץ בפיו המים מעט להראות שהוא
 שותה ומסתכל בה. ואעפ"י שהמפרשים נמשכו אחר פי' רש"י בפי' תי'
 סצמץ. נ"ל מה שכתבתי. ע"כ: בית אחזיה דרבנני. נ"ב בכל
 הישנות גר' לבית בלמ"ד וכן נכון לפי הענין שהוא כמו אל
 בית. ותי' אחזיה בשורק לא בחולם בכל הישנות. ואעפ"י שבל'
 הכתוב הוא נקוד בצירי שהוא ל' רבים. עכ"ל לא רצה המתר' לחלק
 בין זה שהוא בל' רבים לדלקמן שהוא בל' יחיד. וכן עשה הנאון ז"ל
 שהעתיקה נ"כ בל' יחיד אלי' בית אכי מולאי. וב"מ שכ' נל"ג
 שהמתר' חאשכנוי ג"כ לא חילק ביניהם. ובנוס' דידן גם בתר' אונקלוס
 אין חילוק ביניהם כי כולם בל' יחיד. ע"כ: לחדא ורבא וכו'. נ"ב
 בני"ש גר' וסגי כי הוא ל' רבוי ממון אבל ויגדל הילך ורבא.
 וצ"ע. ע"כ: ישלח מלאכיה עמך וכו'. נ"ב כ"ה בכל הישנות
 אבל קדמך תר' לפניך. ע"כ: ואתיתי יומא דין לעינא. נ"ב
 כ"ה בני"ש להבדילו יפה מתר' ותבא. ע"כ: אשקיני כען.
 נ"ב הקו"ף בפתח בכל הישנות. וכ"כ היא"ר ז"ל. ע"כ: למלא
 בלבי וכו'. נ"ב ה"ג ודלא כיש גור' עם לבי וכ"כ היא"ר והרמ"ל
 ז"ל. ע"כ: ואתנחם יצחק בתר אמיה. נ"ב כ"ה נוסח"י.
 ול"ג בתר דמיתת' וכ"כ הרמ"ל ע"ש. ע"כ: בסיובו טבא סיב
 וסבע ואתכניש וכו'. נ"ב ה"ג ואין בו יומין. וכ"ה בישנות
 וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ:

מפרן

פרשת תולדות

מפּוּן דאַרם וכו'. נ"ב כ"ה בני'. ע"כ: כוליה כגלים
 דסער. נ"ב בקצת נ"י כבלן. וכ"כ היא"ר ז"ל וברובן גר' כגלוּם
 בוי"ו. ע"כ: גבר נַחַש יִרְכֵן וכו'. נ"ב בכל הנוס' הישנות נַחַש
 יִרְכֵן. וכ"כ בס' אור האפלה. וכ"ה גירסתו' וכמ"ש הרמ"ל ז"ל
 וכ"כ מהר"א הלוי בגליון חלק הדקדוק. ע"כ: ובין כיום הַלְהִי
 וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י בלא נו"ן וכ"כ היא"ר. וכ"כ רמב"ן שכ"ה בנוסח'
 בדוקות ומדוקדקות וכ"כ מהר"ן בח"ה. וכ"כ הרמ"ל שוהי
 הגיר' העיקרית. ע"כ: דמוחר בעמא יִת אתתך. וכו' נ"ב כ"ה
 בכל נוסת". וכ"כ הרמ"ל ושכן הוא במסורת התרגום. ע"כ:
 וַעֲבַדְהָ סגו וכו'. נ"ב כ"ה בכל נסת"י וַעֲבַדְהָ קרא ותר'. וכ"ה
 במס' התר'. וכ"כ היא"ר והרמ"ל. וכ"כ מהר"ן בח"ה. ע"כ:
 דהוה קרי להון אבוהי. נ"ב בקצת נ"י"ש דקרא. ע"כ: לנא
 וניפוש בארעא. נ"ב בנסת"י וַיִּפְּשׁוּנָא. וכ"כ היא"ר וה' נל"ג
 וכ"כ הרמ"ל וכן העתיקה רס"ג בערבי וינמינא. ועיי' המעם
 שו"ש. ע"כ: וסליק מתמן לבאר שבע. נ"ב כ"ה הגי' הנכונה.
 ולא כנ"א ואסתלק. וכן הוא ברוב הישנות. ע"כ: וסיעת
 מִרְחֻמוֹהִי וכו'. נ"ב בני' וסיעת רְחֻמוֹהִי. וכ"כ היא"ר ז"ל
 ובקצת נוס' מִרְחֻמוֹהִי המ"ם נקוד בשוא לא בצירי וכבר
 האריך בזה בס' מרפא לשון. ע"ש. גם בס' מכלל יופי כ' שלדעת
 התרגום המ"ם היא מ"ם השמוש. וכמ"ש הרמ"ל ונוס' משובשת
 היא שנודמנה לרש"י שהיתה המ"ם נקודה בצירי. ע"כ: וְכִהְיֶה
 עינוהי מלמחוי. נ"ב בני' נקוד הוי"ו בשורק. והה"א בפתח וְכִהְיֶה
 והיא דייקא טפי. והרמ"ל נדחק בזה ולא עיין יפה. ע"כ: לית אנא
 ידע יומא דאמות. נ"ב בני' יום מותי קרא ותרגום. וכ"כ
 היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: סב כען זינגד סיפך וכו'. נ"ב כולן
 בצירי. ודכותה הורר עדיך. תר' אעד תקון זינגד בצירי וכן כל
 ל' סיף בצירי. בישעיה סי' ב' וכתתו חרבותם. סיפיהון.
 וביחוקאל סי' אבל כל ל' אחרית מתורגם סופא בוי"ו כמו באחרית
 הימים. בסוף יומיא. ותהי אחריתי. סופי. להיטיבך באחריתך.
 בסופך. ועד אחרית שנה. סופא דשתא. ע"כ: איזיל כען
 לענא וכו'. נ"ב כ"ה בכל הישנות ואין בו לזת. ע"ש. ע"כ:
 מאם ימוזשנני אבא וכו'. נ"ב השין רפי בכל הישנות. ע"כ:
 אסתחר וַאֲכֹל מצירי וכו'. נ"ב בכל הנוס' הישנות האלף בשוא
 כי הוא ל' ציווי. ולכן אין לתרגמו וַאֲכֹל כי זה הוא תר'
 ואוכלה. והיא"ר כ' כי תר' ואכלה ותיכול. ע"כ: וַאֲמוּשַׁנְךָ
 כרי. נ"ב השין רפי בני"ש. ע"כ: וירא ידי עשו. נ"ב כ"ה
 נסת"י ידי עשו קרא ותר'. וכ"כ היא"ר. ע"כ: קריב לי ואיכול
 וכו'. נ"ב ברוב הישנות קריב קדמי. ע"כ: וַאֲרִיחַ ית ריחא
 וכו'. נ"ב בכל הישנות וַאֲרִיחַ. ע"כ: וישתעבדן לך מלכון
 וכו'. נ"ב ה"ג בלא וי"ו. כי מלכון הוא ל' נקבה כמו שתרגם לעיל
 ושני לאמים. ותרתין מלכון וכו' וכ"ה בכל הישנות. ע"כ: וַאֲעִיל
 לאכותי וכו'. נ"ב ה"ג ול"ג וַאֲרִיחַ. וכ"ה בכל הישנות וכן תר'
 לעיל ויבא לו יין. וַאֲעִיל. והבאת לאבך. ותעיל. ע"כ:
 שבקת לי בְּרָכָא. נ"ב כ"ה בני' באלף. וכ"כ היא"ר והרמ"ל.

ע"כ: הא רב שויתיה וכו'. נ"ב נסת"י בקמץ. ודכותה תר' לעיל
 נשיא אלהים. רב ק' יי'. וכן תהי' לו לאלהים. לְרַב. ע"כ:
 מן קדם בנת התאה וכו' אתתא מבנת תתאה וכו' נ"ב כ"ה
 נוס' תימן בשתייהן. ודלא כמ"ש היא"ר שבראשונה קרא ותר' ע"כ:

פרשת ויצא

וַאֲתִיבְנְךָ לארעא הדא. נ"ב האל"ף בשוא בספ' תי'
 ע"כ: ואמר בקושמא יקרא די' וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י תי'
 יש בלא תרגום. ע"כ: וּמְנַדְרִין ית וכו'. נ"ב ברוב הישנות
 גר' וּמְנַדְרִין. וכן הא דלקמן וינדרון. כולם אין בהם נימל.
 וכיוצא בזה כ' היא"ר ז"ל בפסו' ויגל. ע"כ: ואמר להון
 הַיְדְעִיתֶן ית לבן וכו'. נ"ב בקלף ישן מצאנו הנוס' הַיְדְעִיתֶן
 וכ"כ היא"ר ופי' הוא ז"ל כלו' ידעין אתון וכ"כ הרמ"ל שנוס'
 זו מדויקת יותר. וכמו שאנו מתרג' בהפמ' בשלח גדולים חקרי
 לב הלא ידעיתון. וכ"ה במס' התר'. ע"כ: לא יתעביד פן
 באתרנא. נ"ב בקלף ישן גר' מתעביד. ובמס' התר' מתעביד
 ב'. מכל אשר יעשה מגפן היין. לא יעשה כן. וכ"כ הרמ"ל.
 ע"כ: דַּנְנִי יי' וכו'. נ"ב בני' הנון דגש וצ"ע. ע"כ: כאחתי
 ואף אתיהיב לי. נ"ב כ"ה נסת"י בוי"ו וכ"כ בס'
 מרפא לשון. ע"כ: וְתִסְבִּין. אף ית יברוחי וכו'. נ"ב
 בכל הישנות גר' וְתִסְבִּין. וכ"כ הרמ"ל ושכ"כ היא"ר ז"ל בפ'
 בראשית. וכן תרגמו הגאון ר"ם ז"ל בערבי. וכ"ה גם בדפוסים
 המדויקים. וכן הביא ת"א בס' מ"י וְתִסְבִּין. ע"כ: כנש יי' ית
 חֶסְדִּי. נ"ב כ"ה נוס' ספת"י ולא כנוס' א חֶסְדִּי. וכ"ה היא"ר
 וכ"כ הר' ס"ל. ע"כ: רַמִּיבָן ודלו וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י בי"ת
 קמץ כי חומרין ל' נקבות כמו נשין. שנין. וכ"כ היא"ר והרמ"ל
 ז"ל. ע"כ: דאתגליתי עלך בְּבֵית אַל וכו'. נ"ב בני' חסר בי"ת
 השמוש וכ"כ היא"ר ז"ל. ע"כ: וְדַבֵּר ית כל גיתוהי. נ"ב בני'
 וְדַבֵּר בל' קל. וכן במס' התר' וינהג דיעקב וְדַבֵּר וינהג דמשה
 וְדַבֵּר. וכ"כ ה'מרפא לשון. ונ"ש לשבח בזה ע"ש. ע"כ: לַמָּא
 אֲטַמְרְתָּא וכו'. נ"ב בכל ספת"י מְמַרְתָּא. וס' בכ"י מהר"י
 גופאן בלא אלף. כי לא קאי אלא על הסתרת עת ההליכה. וכן
 העתיק הגאון בערבי אכפית. ופשוט. ע"כ: למעבר עמכון
 ביש. וכו' נ"ב בני' גר' בישא. ע"כ: אתר דתשכח וכו'. נ"ב
 כ"ה בכל הנוס' ולא כנ"א עם. ע"כ: בִּינָא וּבִינָךְ יומא דין
 נ"ב בפתח תחת הנו"ן בכל הישנות. ע"כ:

פרשת וישלח

אֲתַנִּי עסרין. נ"ב כ"ה בני"ש בוי"ד. ע"כ: דִּמְן את
 וְדִמְן אלון. וכו' דעבדך דיעקב כולן בדל"ת בספת"י.
 וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: ואמר מִזֶּד ונהך. נ"ב בספת"י וספ'
 ספרד הגיר' גִּימְזֹל בנו"ן וכ"כ היא"ר וכבר האריך בזה הרמ"ל
 לקיים הנוס' הישנה גִּימְזֹל בדבריו אמיתיים וכ"כ מדבריו הר'
 מ"י שכתב כי הנון נסעה נון הרבים. וכן תרגמו הגאון ר"ם בערבי
 נמצי ונרחל. ע"כ: וְגִמְזֹי על לבה דעולימתא. נ"ב כ"ה נוס'
 ספת"י וְגִמְזֹי וכ"ה במס' התר'. וכבר האריך בשבח נוס' זו בעל
 אונ"ר כביאור המס' וכ"כ בס' מרפא לשון. ע"כ: וכן לא כשר
 דיתעביד

וְשׂוֹשְׁפִיָּא נ"ב כ"ה נוסת"י בל" רבים, וכ"כ הרמ"ל ז"ל שהוא בל"ר ועיין מ"י. ע"כ: **וְהוֹת** ברכתא דיי' וכו', נ"ב כצ"ל וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **יֵת** עינהא **לוֹת יוֹסֵף**. נ"ב כצ"ל גר' יֵת **עֵינְהָא בְּיוֹסֵף**. וכ"כ היא"ר ז"ל, והרמ"ל כ' נ"ב דכוותה מתר' ויהפך לכב פרעה ועבדיו אל העם, תר' **בַּעֲמָא**. ע"כ: ואחרתיה **בְּלַבְשֵׁיהָ**. נ"ב כ"ה נסת"י ול"ג בלבושיה. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **חוּז אֵיתִי** לנא, נ"ב בקצת ניש"ש דְּאֵיתִי. ע"כ: **וְיִהְיֶיהָ** כבית אסירי וכו', נ"ב כ"ה נוס' תימן, ודלא כיו"ג וּמְנִיָּיהָ. וכ"כ הרמ"ל. ע"כ: **תַּמְן מִמִּימְרֵיהָ** הוה מתעבוד. נ"ב כ"ה נוסת"י וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל, ודלא כמ"ש רש"י ז"ל. ע"כ: **לבלבין אַנְיַצַת** נץ. נ"ב כ"ה נוסת"י בלא וי"ו. ע"כ: **מַגְנֵב גְּנִיבָנָא**. נ"ב כ"ה בכל הנ"י הנז"ן בצירי וכ"כ היא"ר ודכוותה לעיל כד **אֲבִילָנָא**, וכן כפ' בלק המילף **אוֹלִיפָנָא**. וע"ע מ"ש בזה היא"ר ז"ל. ע"כ:

פרשת מקץ

ופרעה **חָלִים**. נ"ב כצ"ל גר' **חָלֵם**, וכ"כ היא"ר ז"ל כי לפי דרך שמוש הלשון יתכן לדבר כן, ולא כן כ' הריו"ץ בח"ה. ע"כ: והא שבע תרון **אֲחֶרְנִין**. נ"ב כ"ה נוסת"י היו"ד בקמץ. וכ"כ הריו"ץ והרמ"ל ז"ל כפ' ויצא. ע"כ: פטימתא **וּמְלִיִּיתָא**. נ"ב המו"ם בפתח בכל ספת"י, וכן כל ל' **מְלִיא וּמְלִין וּמְלִיתָא** בפתח. ע"כ: ולית דְּפִשֶׁר יתהון. נ"ב כ"ה בישנות הפ"א בקמץ כי הוא ל' הוה, וכ"כ הרמ"ל ז"ל, אבל **פִּשֶׁר** בפתח הוא תר' **פְּתַר**. ע"כ: **מְלִין** ומבן. נ"ב המו"ם בפת"ח בכל ספת"י גם בדפוסים מדוק'. ע"כ: **וְיִקְמָן** שבע שני וכו', נ"ב בנוס' ישנ' המו"ם בקמץ בל' נקבות. ע"כ: שום יוסף **גּוֹבְרָא דְּמִיטְמָרְן גְּלִין לִיה**. נ"ב ברוב נ"י גרסי **צַפְנַת פַּעֲנָח** קרא ותר' וכ"כ הרמ"ל וכ"ה במס' התרגום. ע"כ: ויוסף הוא **שְׁלֵמִי** על ארעא הוא **מִזְבִּין**. נ"ב כ"ה בכל הישנות בלא דל"ת, וכן העתיק הרס"ג בערבי. **סַלְטָאן מִמִּיר**. בלא אל"ף למ"ד השימוש. ע"כ: ארי **שְׁמִיעַ** יוסף, נ"ב כצ"ל גר' **שְׁמִיעַ** שיו"ן קמ"ץ. והמו"ם בפתח, כי הוא ל' בינוני, אבל **שְׁמִיעַ** הוא תר' שמעתי שת' **שְׁמִיעַ** קדמו. ע"כ: **וְאֵיתוּ** ית אחוכון ועירא. נ"ב כ"ה נוסת"י וכן לקמן כפ' תשא במעשה אהרן **וְאֵיתוּ**, וכן ת"י סוף מלאכי הביאו את כל המעשר, **אֵיתוּ** וכ"כ היא"ר ז"ל, וכן מצאתי בתר' ההפט' קחו לי חרב, **אֵיתוּ** לי חרבא, אבל **וְאֵיתִיאָהּ** הוא תר' **נִיבִיאָהּ**. ע"כ: והוה כד **שְׁצִיאָהּ** למיכל ית עבורא, נ"ב בספת"י הנוס' **סְפִיקוּן**, וכ"כ היא"ר כפ' חיי שרה על ויהי כאשר כלו הגמלים, וכן ת"י במלכים א' ו' כלו לאכול, **סוֹפִיקוּן** למיכל, וכ"כ הרמ"ל והאריך לדחות גיר' **שְׁצִיאָהּ**. ע"כ: **הַעֵד פְּעֵן** אבוכון קיים וכו', נ"ב כ"ה כצ"ל וכ"כ היא"ר ז"ל, ויגש **הַעֵד כַּעַן** אכא קיים, וכבר ביאר זה בטוב מעם הרמ"ל ז"ל, ע"ש. ע"כ: וית אחוכון **דְּבָרָהּ**. נ"ב כצ"ל דְּבָרָהּ וכן תר' לעיל, רדו ושברו. **חֻתוּ וְזִבְנוּ**. הניחו. **שְׁבִיקוּ**. יחב לכוּן **סִימָן** בטועניכוּן. נ"ב כ"ה נוסת"י, **סִימָן** כצ"ל, וכ"כ היא"ר והרמ"ל. ע"כ: נפקו **מִן** קרתא וכו', נ"ב כ"ה נוסת"י **מִן**. ע"כ:

דִּיתַעֲבִיד. נ"ב כ"ה בכל הנוס' היש', וכ"כ מהר"ץ בח"ה. ע"כ: ועבירו בה **סְחֹרְתָא**. נ"ב כצ"ל המדוק' **סְחֹרְרָא**, וכ"כ היא"ר ז"ל וכ"ה נ"ב בקצת דפוסים, אבל תר' ויסתרו דלקמן. **סְחֹרְתָא**. ע"כ: ארי **חֶסְדָּא** היא לנא, נ"ב כ"ה נסת"י וכן תרגם לעיל כפ' ויצא. חרפתי **חֶסְדָּאי**. ול"ג **חֶסְדָּא חֶסְדִּי** בל' כבד, וכן מצאנו גם בתר' יונתן בשמואל א' י"א ושמתיה חרפה, ואשוניה **חֶסְדָּא**, וכן שם בסו' כ"ה את ריב חרפתי, ית דין **חֶסְדָּאי**, וכן בשמואל ב' אנה אולך את חרפתי, **חֶסְדִּי**, וצ"ע להבדיל בינו ובין תר' ויש אליו חסד דמתורגם **חֶסְדָּא**, איברא כי מצינו הרבה ל' חרפה דמתור' **חֶסְדָּא**, ביהושע סו' ה', בישעיה סו' כ"ה וסו' ל' וסו' נ"א, וגם בעל המתורגמן ב' כי רוב ל' חרפה מתורגם **חֶסְדָּא**, וצ"ע. ע"כ: כמא דאנון **גְּזִירִין**. נ"ב בספת"י הגור' **גְּזִירִין**, וכ"כ היא"ר והרמ"ל, וכן תרגמו הרס"ג בערבי **מִכְתַּתְנִין** בל' בינוני ולא בל' עבר, ע"כ: **וְיַעֲבִיד בְּאַחְתָּנָא**. נ"ב **לְאַחְתָּנָא** בלמ"ד, וכ"כ היא"ר והרמ"ל, וע"ש שכ' דלכ"ע תי' את בלא תרגום. ע"כ: ארי תמן **אַתְגְּלִי לִיה** יי' וכו', נ"ב כצ"ל ול"ג **מְלֵאכִיא דִּי**, וכ"כ היא"ר והרמ"ל ושכ"כ מהר"ץ ז"ל, והמעם כתבו ז"ל שהרי באותו מראה נאמר והנה ה' נצב עליו, ע"כ:

פרשת וישב

יֵת דְּבַהוֹן בישא לאבוהון. נ"ב כצ"ל גר' **טַבְהוֹן** במיו"ת, וכ"ה במס' התר' **טַבְהוֹן** דיקא, וכ"כ היא"ר וס' נל"ג ב' אוג'ר ששיבוש הוא הגור' **דְּבַהוֹן** בדל"ת, וצ"ל **טַבְהוֹן** במיו"ת, וכמו שהוא בני"י שלנו, וכן תר' יונתן ואת ערובתם הקח, **וְיֵת טַבְהוֹן** תיתי, וכן בל' חו"ל מה מיבו של עובר זה, מיב גימין וקדושין. ע"כ: **אֵיכָא** אנון רען. נ"ב כצ"ל ולא כגו' הדפוסים הגר' **הֵיכָן**, וכן מצאנו בת"י שת' או איה אלהי המשפט, או **אֵיכָא** אלהא דעביד דינא, וכמו שהוא בקצת ניש"ש מדוקדקות, ומיהו במסו' התר' הביא כאן ב' נוסחאות **אֵיכָא** (נ"א **אֵיכָא** דוקא) ע"כ וגם בת"י מצאנו ב' הנוס' בכ"י ישנות, ע"כ: מא ממון **נְתַהֲנִי** לנא וכו', נ"ב ה"ג בנו"ן וכ"ה בני"ש, והרמ"ל לא כ' כן וצ"ע, ע"כ: ארי איחות **לוֹת** כרי וכו', נ"ב כ"ה נסת"י וכ"כ היא"ר והרמ"ל, דלא כיו"ג **עַל**. ע"כ: בת גבר **תַּנְגָּר** וכו', נ"ב כצ"ל גר' **כַּנְעֵנִי** קר' ותר', וכ"כ היא"ר ז"ל וכן העתיקו הרס"ג ז"ל בערבי כפשוטו **כַּנְעֵנִי** וכ"כ רש"י ז"ל כפ' ויחי על פסו' וישאו אותו בניו ע"ש, וכ"כ הרמ"ל ושכן היא"ר חכמי המוס' בהושע סו' י"א, ע"כ: **וְהוּהָ** בכזיב וכו', נ"ב כצ"ל גר' **וְתָוִי** בכזיב וצ"ע, ע"כ: בפרשות **עֵינִים**, כצ"ל קרא ות' וכ"כ היא"ר והרמ"ל, והוא שם מקום כמ"ש התפוח והעינים, ע"כ: ואמר אנא **אֲשַׁלַּח** גדיא וכו', נ"ב כצ"ל וכ"ה בני"י גם בדפוסו' ועי"ל בפסו' וישלח יהודה, ע"כ: **וְיִשְׁדַּר** יהודה ית גדיא וכו', נ"ב בכלה"י מדוקדקות **וְיִשְׁלַח**, ולא נמצא ל' שליחות דמתורגם בל' שדרא רק אחד והוא הנה שלחתי דלקמן הא **שְׁדַרִּית**, אבל במס' התר' שליחא דמתורגם שדרא, ב', וישלח יהודה, הנה שלחתי, ע"כ וכ"כ היא"ר, וכ"ה במתורגמן, ולכ"ע אשלח גדי עוים דלעיל קרא ות' **אֲשַׁלַּח**, ע"כ: מעדיא **מְזַנְתָּהּ**, נ"ב כ"ה נוסת"י הה"א מפיק, וכ"כ הרמ"ל ז"ל, ע"כ: עוקתא

דקדוק התרגום

פרשת ויגש

רבוני שׂאִיל. נ"ב כ"ה ברוב הישנות השי"ן בפת"ח. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ונתן מעם לדבר כי הל' הכבד מורה על חזק הפעולה. לומר שהיה שואל וחוזר ושואל וכו' ע"ש. ע"כ: **אם** ישבוק ית אבוהי וכו'. נ"ב בכל הישנות גר' **אם** בלא וי"ו. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ודכוותה לעיל בפ' בראשית ונפקחו. יתפתחו. בלא וי"ו. ע"כ: **ותדברון** אף ית דין. נ"ב בנוס' א' ישנה גר' **ותסבון** וכ"כ הר' מ"ל ז"ל. ע"כ: אם לא איתניה לך. נ"ב כ"ה נוסת"י ול"ג לותרך. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: ולא **יביל** יוסף. נ"ב בני"י היו"ד בקמין. ע"כ: **וְשׁוּיֵינִי אָפָא** לפרעה **ורבון לכל ביתיה**. נ"ב כ"ה נסת"י ואין בו אנש וכ"כ היא"ר ז"ל וע"ש המעם ע"כ: הלמא **תתמספן**. נ"ב נוס' תימן **תשתיציי**. וכן כ"כ תורישמו ידי. **תשצינון**. אכנו וכו' ואורישנו. **ואשיצינון**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל ע"ש המעם. וכ' הרמ"ל שהקשה על נוס' רש"י ז"ל הרא"ם ז"ל. גם הראב"ע פו' מל' כריתה וכן פו' הרשב"ם ז"ל שהוא מל' הורשה ע"ש. גם הגר צדק החזיק בנוס' הישנות ומעמא מעים כמ"ש היא"ר ז"ל ע"ש. ע"כ: ואת **מפוקד** דא עכידו. נ"ב בני"י **מפוקד** בפת"ח הפ"א. וכ"כ היא"ר ז"ל. ופו' מצמוה עתה. ע"כ: לגבר **אצמלון דלבושא**. נ"ב בני"י **אסמלון** בסמ"ך. והאלף בשורק. ותו' **דלבושא** בל' יחיד. דלא כנ"א **דלבושין**. ע"כ: ובנת בנוהי וכל בנוהי איתו וכו'. נ"ב כ"ה נוס' תימן. ודלא כנ"א **זרעיה**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **בפדן ארם**. נ"ב בני"י **בפדן דארם** בדל"ת. ע"כ: כל נפשתא **ארבעת עסר**. נ"ב בכל היש' גר' **ארבע עסרי**. וכ"כ גירסת היא"ר ז"ל. ע"כ: **מנחם אנא**. נ"ב בכל הישנות המו"ם בשוא. ופו' מנחם אני. והרמ"ל כ' שהוא שלא בדקדוק ולא דק. כי הוואה בעיון השכל עם הבקאות בארמית יראה שאין מעלה לא' על חברתה. ע"כ: ויהי **ארי יקרי** וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י **ארי** וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל בפ' לך לך. ודלא כנ"א **פד**. ע"כ: **ומקצת** אחוהי. נ"ב העד"י בקמין בכל הישנות. ע"כ: **וקנא יוסף** ית כל וכו'. נ"ב כ"ה הנוס' הנכונה ול"ג **וזבן**. וכ"ה בכל ספת"י ישנים וחדשים מדוקדקים. וכ"כ הרמ"ל. ושכן הוא במסו' התר'. ע"כ: ויהי **באעזרי** עללתא. נ"ב כ"ה בכל הישנות האלף בפתח. וכ"כ המ"ל שכן היא הנוס' הנכונה ע"ש. ע"כ:

פרשת ויחי

הא אבוך **מרע**. נ"ב כ"ה נוסת"י ול"ג **שכיב**. ע"כ: לא

יבול למחוי. נ"ב בני"י מדוקדקות גר' **יביל**. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **ראפרים לאנתהיתה** על וי"ו. וכ"כ האלף בקמין והנון רפי וכ"כ היא"ר ז"ל. ע"כ: **בצלוצי ובבעותי**. נ"ב בכל ספת"י ישנים שחפשונו מצאנו הנוס' בחרבי ובקשתי כל' המק'. וכ' הרמ"ל שכ"ה הנוס' האמיתית. ונו' ספרים החדשים גנובה היא מהירושלמי וכו' ע"ש. ע"כ: **ברי סליקתא**. נ"ב כ"ה בכל הישנות בשוא. והלמ"ד רפה. וכנ"ד הרמ"ל שכ' כי התר' הוסיף מלת ברי. ברי לפרש **עלה**. על ראובן לא על יצועי. עכ"ל: גם הר' גל"ג ב' כי ת"א ברצותו להסבור הדבר כפל כאלו כתוב בני עלית ותר' **ברי סליקתא** ע"כ. גם בדפוס שלפני מנוקד כן בשוא ע"כ: מקדמין **למשאל**. נ"ב בני"י גר' **משאל** בלא למ"ד. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **וליה ישתמעון** עממיא. נ"ב בקלף ישן נושן גר' **ישתמעון** בל' קל. ובנ"א בל' כבד. ע"כ: מטי **עד צידון**. נ"ב כ' הרמ"ל דה"ג **עד** ודכוותה בהפר' שלח על המעברות ת"י עד מגותא וכ"כ היא"ר ז"ל. ע"כ: **דבית** גר. נ"ב כ"ה נוס' ספת"י בלא מו"ם. ע"כ: משריית מווינין **בד** יעברון ית וכו' נמחק תו' **בד** ונ"ב בכל הישנות ל"ג **כד** וא"ש סיפא. **ובנכסין** בוי"ו. דאי גר' **כד** אין מקום לוי"ו **ובנכסין**. וכ"כ הרמ"ל ז"ל דהכי דייקא טפי דל"ג לה. וגר' שכן היתה נ"ב נוס' היא"ר ז"ל. ע"כ: **ברי דיסגי יוסף** ברי דיתברך. נ"ב בקלף ישן מצאנו הנוס' **דסגי דאתברך**. ובנ"א **דיסגי דיתברך**. והרמ"ל החזיק בנוס' א' **דסגי דאתברך**. ע"ש. ע"כ: **פעלי** פלגותיה. נ"ב כ"ה נוס' תימן **פעלי** ודלא כגור' רש"י ז"ל **מרי** וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **דא הות ליה** מן וכו'. נ"ב בכל ספת"י ישנים גר' **הותיה**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **יתוספן** לך וכו'. נ"ב כ"ה נוס' תימן בל' נקבה. ע"כ: גבר **בברכתיה**. נ"ב ה"ג בכל ספת"י. ותו' **אשר** בלא תר'. ודכוותה אשר עבר. מתר' **עדא**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **קברו** יתי. נ"ב כ' היא"ר ז"ל **קברו** דוקא. אבל **קברו** הוא תר' **קברו**. ע"כ. וכן מצאנו בקלף ישן **קברו**. ע"כ: יתיב **ארע בנענאה**. נ"ב בנוס' ישנות **ארעא בנענאה**. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ. ית כל **בשתא**. נ"ב כ"ה נוסת"י. וכן כירעה גמלוך. **בשתא**. אבל חשבתם עלי רעה. **בישא**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **כדין** תימרון. נ"ב בקצת נ"ש גרסו' **כדין** וכ"כ היא"ר ובקצתן **כדין**. ע"כ:

דקדוק תרגום ספר בראשית נשלם. נעתק מכתובת יד גאוני עולם:

א"ה ברוך אשר עורנו עד כה ועתירתנו תבין לפני כל קורא שאם ימצא טעות אל ידינו אלא לכף זכות וקמי' שמיא גליא כי לא כמרד ולא במעל אלא מתוך צערנו ובלבול הדעת מצרות הזמן ותלאותיו ומי שאמר לעולמו די יאמר לצערנו די. כיר"א.

